

ምሉእ ሕይወት መጽሐፍ ቅዱስ

አዲሱ መደበኛ ትርጉም

ዋና አርታኢ

DONALD C. STAMPS

ተባባሪ አርታኢ

J. WESLEY ADAMS

LIFE PUBLISHERS INTERNATIONAL

Springfield, Missouri, USA

Printed in Belarus

ምሉእ ሕይወት መጽሐፍ ቅዱስ
Amharic Language Edition
Copyright ©2010 by Life Publishers International
መብቱ በሕግ የተጠበቀ ነው።

መጽሐፍ ቅዱስ አዲሱ መደበኛ ትርጉም

©2001 International Bible Society

መብቱ በሕግ የተጠበቀ

በኢንተርናሽናል መጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር ፈቃድ ተቀድቶ ታተመ።

በመጽሐፍ ቅዱስ ከተካተቱት መጻሕፍት መካከል ከተጠቀሱበት መጽሐፍ ከሩቡ እስካልበለጠ ድረስ እስከ 500 የሚደርሱ ጥቅሶችን ያለ አሳታሚው ፈቃድ በተለያየ መንገድ (በጽሑፍ፣ በዕይታ መርጃ፣ በኤሌክትሮኒክስ ወይም በአዲሱ) መጥቀስ ወይም ቀድሞ ማተም ይቻላል።
ከላይ ከተጠቀሰው መመሪያ ውጭ የሆነ የፈቃድ ጥያቄ ወደ ኢንተርናሽናል መጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር - አፍሪካ (ፖ. ሳ. ቀ. 60595፣ ናይሮቢ፣ ኬንያ) ተልኮ ፈቃድ በጽሑፍ ማግኘት አለበት።

ንኡስ ርእሶችና ማገናዘቢያ ጥቅሶች እ.ኤ.አ. በ1992 ከታተመው አዲሱ መደበኛ ትርጉም በኢንተርናሽናል መጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር ፈቃድ የተወሰዱ ናቸው።

የመካከል ንምድ ማገናዘቢያ ጥቅስ ስልት እ. ኤ. አ. ከ1984 እትም፣ ካርታዎችና ሰንጠረዦች እ. ኤ. አ. ከ1988 የ“የንደርሻን ኮርፖሬሽን” እትም፣ በ“የንደርሻን ማተሚያ ቤት” ፈቃድ ተቀድቶ ታተመ።

የትኩረት ጽሑፎች፣ የመጽሐፍ ቅዱስ ማንበቢያ ዕቅድ፣ ካርታዎች፣ መግቢያዎችና አስተዋፅኦዎች፣ የግርጌ ማስታወሻዎች፣ የማጥኛ ጽሑፎች፣ ርእሳዊ ማጣቀሻ፣ ዋና ሐሳብ የሚያሳዩ ትእምርቶችና የዋና ሐሳብ ማውጫ በ“ላይና ፕብሊሽርስ ኢንተርናሽናል” ተዘጋጁ። መብቱ በሕግ የተጠበቀ ነው።

Navy Hardcover 978-0-7361-0447-0

Black Hardcover 978-0-7361-0439-5

Green Bonded Leather Cover 978-0-7361-0438-8

Navy Bonded Leather Cover 978-0-7361-0446-3

Black Bonded Leather Cover 978-0-7361-0440-7

LIFE PUBLISHERS INTERNATIONAL

1625 N. Robberson Ave

Springfield, Missouri, U.S.A

መብቱ በሕግ የተጠበቀ

1 1 10WW10 ንመተ ምሕረት

Printed in Belarus

የአሰራር መቅደም

ይህን የመጽሐፍ ቅዱስ ማጥኛ ለማዘጋጀት ራሶይ፣ ጥሪና ሽቦም ከአግዚአብሔር የተሰጠን ብራዚል ውስጥ በሚሰሩት በማገልገልበት ወቅት ነበር። ክርስቲያን አገልጋዮች በአስተሳሰባቸውና በሽብርታቸው አቅጣጫ የሚሰጡ መጽሐፍ ቅዱስ እንደሚያስፈልጋቸው ተረዳሁ። ስለሆነም ከአስር አመታት በፊት ማስታወሻዎችንና የትኩረት ጽሑፎችን ማዘጋጀት ጀመርኩ። በኋላም ለአዋር ጊዜ ወደ አሜሪካ ተመልሼ በቀዳሚነት ወቅት መጋቢዎችና አገልጋይ ምዕመናን ተመሳሳይ ፍላጎት እንዳላቸውና በመንፈስ ቅዱስ ላይ ያተኮሩ የማጥኛ ጽሑፎችን የያዘ መጽሐፍ ቅዱስ እንደሚፈልጉ አስተዋልኩ።

ባለፉት ሃመታት ዉስጥ ጽሑፎችን ሳዘጋጀ መንፈስ ቅዱስ በመጽሐፍ ቅዱስ ገጽት ብቻ እንደማይወሰን፣ ነገር ግን በመጽሐፍ ቅዱስ ዘመን እንደሰራ ሁሉ ዛሬም መስራት እንደሚፈልግ አምነኑ ጽኑ ነበር። መንፈስ ቅዱስ የመሳወድ ከአግዚአብሔር ሕዝብ ጋር ለመሆን ነገር። መጥኛቱም የሚገለጠው በኃይልና በጽኑነት ነው (ማቴ 6:33፤ ዮሀ 14:17፤ 1ቆሮ 2:4፤ 4:20፤ ዕብ 1:8)። የአግዚአብሔር መንፈስ ኢየሱስ በምድር ላይ በነበረው አገልግሎት አደሰራና በመጀመሪያው መቶ አመት የሐዋርያት ቤተክርስቲያን እንደተቀበለ አሰራሩ በቤተክርስቲያን ውስጥ መስራት ይፈልጋል።

ይህ የመጽሐፍ ቅዱስ ማጥኛ ምሉእ ሕይወት መጽሐፍ ቅዱስ ተብሎ ይጠራል። ይህ ስምም የተሰጠው ሦስት መስራታዊ መረዳቶችን መሠረት በማድረግ ነው።

በመጽሐፍ ቅዱስ የተዘጋጀው የክርስቶስና የሐዋርያት መገለጥ፣ ብሉይ ኪዳን ጭምር ሙሉ በሙሉ በመንፈስ ቅዱስ መሪነት የተጻፈ እንከን የለሽ የአግዚአብሔር አውነትና ዛሬ ላለችው የክርስቶስ ቤተክርስቲያን ከፍተኛው መመሪያ ነው። በታሪክ ውስጥ ክርስቲያን አማኞች ሁሉ ስለ እውነትና ተግባራዊ ልምምድ እግዚአብሔር ያስቀመጠውን ደረጃ ለማወቅ በመጽሐፍ ቅዱስ ዉስጥ በተዘዙት ቃሎችና መጽሐፍ ቅዱሳዊ በሆኑ የመገለጥ ትምህርቶች ላይ ይደገፋሉ። በሌላ አገላለጽ የአዲስ ኪዳንን መልእክት፣ እውነትና ልምምድ ለሁሉም ዘመን የሚሰራና እግዚአብሔር ለቤተ ክርስቲያን ያስቀመጠው ዐቢይ ምሳሌ መሆኑን መረዳት አለብን።

አዲስ ኪዳን ከአግዚአብሔር የተሰጠ ቃል መሆኑን መቀበል ብቻ ሳይሆን ታማኝ በነበሩት የመጀመሪያዋ ቤተክርስቲያን ምዕመናን በኩል የተገለጠውን አይነት እምነት፣ ትጋትና ኃይል በግል ሕይወቱና በገባሌ ማግኘት የአያንዳንዱ አማኝ ትውልድ ተግባር ነው። ክርስቶስ እንደሰጠው ተስፋና የአዲስ ኪዳን አማኞች እንደተለማመዱት ዛሬም የእግዚአብሔር ሕዝብ በመንፈስ ሙሉ የሆነ ሕይወት ሲኖረው እንደሚችል ተረድቻለሁ (ዮሐ 10:10፤ 17:20፤ ሐሥ 2:38-39፤ ኤጌ 3:20-21፤ 4:11-13)። በመንፈስ ቅዱስ ኃይል አማኝነት የክርስቶስን መላከት መቀበል የእግዚአብሔር ልጆች ሁሉ ለማያዊ ርስት ነው።

ቤተክርስቲያን እውነተኛውን የአግዚአብሔርን መንግስት ኃይልና በመንፈስ ቅዱስ የሆነ ሕይወት በመላት መለማመድ የምትችለው እግዚአብሔር በአዲስ ኪዳን ዉስጥ ለአማኞች ሁሉ ያስቀመጠውን ፈቃድ፣ የቅድስና እና የጽድቅ ደረጃ በሙሉ ልብ ስትፈልግ ነው (2ቆሮ 6:14-18)። የእግዚአብሔር መንግስት ኃይልና የእግዚአብሔር መንግስት ጽኑነት አብረው የሚሄዱና መለያየት የማይችሉ ነገሮች ናቸው። ኢየሱስ “የእግዚአብሔርን መንግስትና ጽድቅን” እንደገልጸው ተናገረ (ማቴ 6:33)። ሐዋርያው ጳውሎስ የእግዚአብሔር መንግስት “የኃይልና” 1ቆሮ 4:20 “ጽድቅ” መንግስት (ዮሀ 14:17) መሆኑን ይገልጻል። ስለሆነም የእግዚአብሔር መንግስት መላከት ከመላ የማንኛውም ኃይል ጋር ሊገኝ የሚችለው ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስን ከሌላ በማመንና ለርሱ በመሰጠት፣ እግዚአብሔርንና እግዚአብሔር የሳከዉን መንፈስ ቅዱስን በሚያሳዝኑ ጽድቅ ያልሆኑ ነገሮች ሁሉ በመለየት ነው (ሐሥ 2:17፤ 38-40)።

የዚህ መጽሐፍ ቅዱስ ማጥኛ ዋና ዓላማ በጥቅሉ አንባቢዎች በቤተክርስቲያን በሚኖረው የክርስቶስ መላከትና (ኤጌ 4:13) በአማኝ ሕይወት ውስጥ በሚኖረው የመንፈስ ቅዱስ መላከት (ሐዋ 2:4፤ 4:31) አማኝነት ለሚገኘው የአዲስ ኪዳን ልምምድ ከፍተኛ ፍላጎት እንዲኖራችሁ በሚያደርገው መጽሐፍ ቅዱስ ላይ ጽኑ እምነት እንዲኖራችሁና በተለይም በአዲስ ኪዳን የሐዋርያት መልዕክት ላይ ስር የሰደደ እምነት እንዲኖራችሁ መምራት ነው።

የአዲስ ኪዳን ቤተክርስቲያን ለእግዚአብሔር የነበራትን መሰጠት፣ ለተነሳው ክርስቶስ ተመልሶ መምጣት የነበራትን ናፍቆት፣ በእግዚአብሔር ቃል የነበራትን የማይናወጥ እምነትና ፍቅር፣ ለእውነትና ለጽድቅ የነበራትን ቁርጠኝነት፣ የአማኝነትን አርስ በርስ መረዳዳት፣ ለጠፉት የነበራትን ርህራሄ፣ ለጸሎት የነበራትን ትጋት፣ ለቅድስና የነበራትን መሰጠት፣ የነበራትን የመንፈስ ሙላትና የመንፈስ ስጦታዎች አስራሮች ወንጌልን ለሁሉም አገሮች ለማዳረስ የነበራትን ፍጥነትና ለአዳኞችንና ለጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ቅዱሳዊ ዳግም ምቹነት የነበራትን ተስፋ አንባቢዎች ሁሉ ተግተው እንዲፈልጉ መሻታችንና አለታችን ነው።

ለዚህ መጽሐፍ ቅዱስ ማጥኛ አርታኢዎች ኮሚቴ አባል በመሆን ያገለገሉ ሁሉ ታላቅ ባለውለታዬ መሆናቸውን በምስጋና አገልጻለሁ። ሐሳቦቻቸውና አስተያየታቸው እጅግ ጠቃሚዎች ነበሩ። በዚህ ስራ ለመርዳት ብለዉ ጊዜ ያቸውንና የራሳቸውን ስራ መስዋዕት አድርገዋል። በዚህ ስራ አማካኝነት በእግዚአብሔር መንግስት ለሚከናወነው ስራ እነርሱ በጌታ ያበረከቱት ርዳታ ቀላል ገምት አይሰጠውም። እንዲሁም ስለ ቅዱሳዊ መጽሐፍት በርካታ ስነ ጽሑፎችንና ኮሚንታሪዎችን ካበረከቱ ያለፉና አሁን ያሉ የእግዚአብሔር ሰዎች ትምሕርትና ጥረት ተጠቅሞአቸዋል። ወደ ጥናታዊና ሙያዊ ስራዎቻቸው ገብቼ የዘሩትን አውቃለሁ።

ይህን በዘጋጀውባቸው ሃመታት ዉስጥ የእግዚአብሔርን ቅዱስ ቃል ለማሳበራት የማይገቡንና እጅግ ደካማ ሰው እንደሆኑ ተሰምቶኛል። ልዩ ጸጋና ርዳታ ስላሰፈለገኝ ብዙ ጊዜ በተለቡ ተገብርክሏለሁ። በምህረቱና በጸጋው ባለጸጋ የሆነው እግዚአብሔር በመንፈሱ እንዳጸናኝ ምስክር ነኝ። ረጅም በሆኑ ቀናትና ሰዓታት ሁሉ ቃሉ ለልቤ ተናግሮኛል። መጽሐፍ ቅዱሳዊ የሆነዉን ክርስትና በመላከት ተገልጦ የማየት ፍላጎቴ ጌታችንና እዳኞችን ተመልሶ ለሚገልገበት ቀን ከላኝ ናፍቆት ቀጥሎ በዋግ የምናፍቀው ነገር ወደመሆኑ አድጓል። ስለ ቅዱሳት መጽሐፍት እንደሰራ ዕድል ለሰጠኝ ለእግዚአብሔ አብ፣ ለወልድና ለመንፈስ ቅዱስ ምስጋና እየሰጠኝ። ይህን ስራ ሕይወት እንዲኖረኝና እንዲተረፈረፍልኝ ራሱን ለእኛ ለሰጠውና ለወደደን አሰረካባለሁ (ዮሐ 10:10)።

ማውጫ

የእግዚአብሔር የድንት እቅድ	11
ምሉእ ሕይወት መጽሐፍ ቅዱስ እንዴት መነበብ እንዳለበት	13
መቅድም	17

የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት

አሪት ዘፍጥረት	21	2 ዜና መዋዕል	633	ትንቢተ ዳንኤል	1259
አሪት ዘፀአት	111	መጽሐፈ ዕዝራ	681	ትንቢተ ሆሴዕ	1289
አሪት ዘሌዋውያን	178	መጽሐፈ ነህምያ	700	ትንቢተ ኢዩኤል	1307
አሪት ዘጉሳታ	221	መጽሐፈ እስቴር	725	ትንቢተ አሞጽ	1318
አሪት ዘዳግም	278	መጽሐፈ ኢዮብ	737	ትንቢተ አብድዩ	1334
መጽሐፈ ኢያሱ	331	መጽሐፈ መዝሙር	791	ትንቢተ ዮናስ	1338
መጽሐፈ መዓፍንት	367	መጽሐፈ ምዕሌ	922	ትንቢተ ሚካያስ	1345
መጽሐፈ ሩት	402	መጽሐፈ መክብብ	965	ትንቢተ ናዎም	1357
1 ሳሙኤል	409	ማሕልየ መሐልይ	984	ትንቢተ ዕንባቆም	1363
2 ሳሙኤል	454	ትንቢተ ኢሳይያስ	995	ትንቢተ ሶፎንያስ	1370
1 ነገሥት	491	ትንቢተ ኤርምያስ	1098	ትንቢተ ሐጌ	1377
2 ነገሥት	541	ሰቆቃወ ኤርምያስ	1180	ትንቢተ ዘካርያስ	1382
1 ዜና መዋዕል	589	ትንቢተ ሕዝቅኤል	1191	ትንቢተ ሚልክያስ	1399

የአዲስ ኪዳን መጻሕፍት

የማቴዎስ ወንጌል	1416	1 ጢሞቴዎስ	1918
የማርቆስ ወንጌል	1490	2 ጢሞቴዎስ	1932
የሉቃስ ወንጌል	1528	ቲቶ	1945
የዮሐንስ ወንጌል	1595	ፊልሞና	1952
የሐዋርያት ሥራ	1659	ዕብራውያን	1955
ሮሜ	1731	ያዕቆብ	1983
1 ቆሮንቶስ	1775	1 ጴጥሮስ	1995
2 ቆሮንቶስ	1813	2 ጴጥሮስ	2009
ገላትያ	1840	1 ዮሐንስ	2017
ኤፌሶን	1855	2 ዮሐንስ	2033
ፊልጵስዩስ	1874	3 ዮሐንስ	2037
ቈላስዶስ	1885	ይሁዳ	2041
1 ተሰሎንቄ	1898	የዮሐንስ ራእይ	2051
2 ተሰሎንቄ	1909		

የክብደት፣ የርዝመትና የይዘት መለኪያዎች ሰንጠረዥ	2093
ርእሳዊ ማጣቀሻ	2095
ዋና ሐሳብን የሚያሳዩ ትእምርቶች ማውጫ	2115
መጽሐፍ ቅዱስ ማንበቢያ ዕቅድ	2119
ካርታዎች	2129

ማውጫ - የትኩረት ጽሑፎች

ፍጥረት	26
የአብርሃም መጠራት	47
እግዚአብሔር ከአብርሃም፤ ከይስሐቅና ከያዕቆብ ጋር የገባው ኪዳን	68
መግባተ እግዚአብሔር	100
የፋሲካ በዓል	129
የብሉይ ኪዳን ሕግ	144
የሰርዮት ቀን	202
የወይን ጠጅ በብሉይ ኪዳን	232
እግዚአብሔርን መፍራት	291
እግዚአብሔር ከእስራኤላውያን ጋር የገባው ኪዳን	321
የከነዓን መደምሰስ	342
መላእክትና የእግዚአብሔር መልአክ	372
የጣዖት አምልኮ ባሕርይ	428
እግዚአብሔር ከዳዊት ጋር የገባው ኪዳን	465
መልስ የሚያስገኝ ጸሎት	528
ክርስቶስ በብሉይ ኪዳን	552
የኢየሩሳሌም ከተማ	609
ቤተ መቅደሱ	641
አምልኮተ እግዚአብሔር	713
የጻድቃን መከራ	744
ሞት	765
ምስጋና	802
መጽሐፍ ቅዱሳዊ ተስፋ	824
የእግዚአብሔር ባሕርያት	908
ልብ	932
ሰውና ሰብእናው	981
ነቢይ በብሉይ ኪዳን	1009
የእግዚአብሔር ፈቃድ	1075
የእግዚአብሔር ቃል	1080
የእግዚአብሔር ሰላም	1150
የእግዚአብሔር ክብር	1205
የምልጃ ጸሎት	1280
መንፈስ ቅዱስ በብሉይ ኪዳን	1314
ድኾችንና ችግሮችን መርዳት	1327
ዐሥራትና መባ	1406
መለኮታዊ ፊውስ	1433
የእግዚአብሔር መንግሥት	1443
ቤተ ክርስቲያን	1453
ታላቁ መከራ	1471
በሰይጣንና በአጋንንት ላይ የተሰጠን ሥልጣን	1499
የሐሰት ትምህርት አስተማሪዎች	1519
አማኞች የሚከተሏቸው መንፈሳዊ ምልክቶች	1527
የወይን ጠጅ በአዲስ ኪዳን ዘመን (1)	1547
ኢየሱስና መንፈስ ቅዱስ	1559

ብልጽግናና ድህነት	1577
የወይን ጠጅ በአዲስ ኪዳን ዘመን (2)	1603
ዳግም ልደት	1606
የደቀ መዛሙርቱ መንፈስ ቅዱስን መቀበል	1646
በመንፈስ ቅዱስ መጠመቅ	1664
በልሳን መናገር	1669
የመንፈስ ቅዱስ አስተምህሮ	1679
እውነተኛውን የመንፈስ ቅዱስ ጥምቀት መመዘን	1694
የቤተ ክርስቲያን መሪዎችና ተግባራዊ ኅላፊነታቸው	1716
ድኑትን የሚገልጹ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ቃላት	1735
እምነትና ጸጋ	1746
እስራኤል በእግዚአብሔር የድኑት ዕቅድ	1758
ሦስት ዐይነት ሰዎች	1782
ለአማኞች የሚሰጡ መንፈሳዊ ስጦታዎች	1800
አካላዊ ትንሣኤ	1810
በአማኞች ላይ የሚሰጥ የተለየ ፍርድ	1822
የአማኞች መለየት	1826
የኅጢአተኛ ተፈጥሮ ሥራዎችና የመንፈስ ፍሬ	1853
ምርጫና አስቀድሞ መወሰን	1860
የቤተ ክርስቲያን የአገልግሎት ስጦታዎች	1866
ወላጆችና ልጆች	1894
ንጥቀት	1907
የሐሰተኛው ክርስቶስ ዘመን	1913
የመሪዎች መንፈሳዊ ብቃት	1925
የክርስቲያኖች የመጽሐፍ ቅዱስ ሥልጣን	1937
መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር እስትንፋስ መሆኑና ያለው ሥልጣን	1941
ክሕደት	1962
የቀደመው ኪዳንና አዲሱ ኪዳን	1970
ፍካሜ ሥጋ የሚገባበት ሥነ ምግባር	1980
መቀደስ	2000
ክርስቲያን ከዓለም ጋር ያለው ግንኙነት	2022
የድኑት ዋስትና	2030
ለሰባቱ አብያተ ክርስቲያናት የተላከ የክርስቶስ መልእክት	2058

ማውጫ - ካርታዎችና ሰንጠረዦች

ሕዝቦች የት ቦታ እንደ ሰፈሩ	44
የያዕቆብ ጉዞ	79
ዘፀአት	135
የዕብራውያን የቀን አቆጣጠር	153
የመገናኛ ድንኳን	159
የመገናኛው ድንኳን ዕቃዎች	159
የብሉይ ኪዳን መስዋዕቶች	185
የብሉይ ኪዳን በዓላትና ሌሎች ቅዱስ/የተቀደሱ ቀናት	212
በኪዳኑ ውስጥ ለሚገኙ ዋና ዋና ማንበራዊ ጉዳዮች የሚደረግ ጥንቃቄ	312
ወደ ከነዓን መግባት	352
ኢየሩሳሌም በሰሎሞን ጊዜ	498
የሰሎሞን ቤተ መቅደስ	504
የቤተ መቅደስ ዕቃዎች	504
የተከፋፈለው መንግስት	517
የኤልያስና የኤልሳዕ ሕይወት	534
የሰሜኑ መንግሥት በምርኮ መወሰድ	571
የደቡብ መንግሥት በምርኮ መወሰድ	571
የአስራኤልና የይሁዳ ነገስታት	585
ከምርኮ መመለስ	687
ድርጊት በጊዜ ቅደም ተከተል ዕዝራ - ክምያ	703
የብሉይ ኪዳን ትንቢቶች በክርስቶስ መፈጸማቸው	918
ኢየሩሳሌም በነቢያት ዘመን	1077

አዲሱ የባቢሎን ግዛት ከ 526 - 539 ዓ.ቅ.ክ	1269
ትንቢተ የናስ	1340
ከሚልክያስ እስከ ክርስቶስ	1409
የአይሁድ መገኛች	1444
የእግዚአብሔር መንግሥትና የሰይጣን መንግሥት ንጽጽር	1485
አስሩ ከተማና ከዮርዳኖስ ማዶ ያሉ አገሮች	1506
ኢየሱስ በገሊላ	1578
የሕመማት ሳምንት	1583
ኢየሱስ በይሁዳና በሰማርያ	1627
የኢየሱስ አገልግሎት	1650
የኢየሱስ ምሳሌዎች	1655
የኢየሱስ ታምራት	1657
በጳጳስ ቆስጤ ቀን የተጠቀሱ ሰዎች አገሮች	1666
የፈልጸስና የጴጥሮስ የወንጌል ተልእኮ ጉዞዎች	1695
የጳውሎስ የመጀመሪያ የወንጌል ጉዞ	1699
የጳውሎስ ሁለተኛው የወንጌል ጉዞ	1707
የጳውሎስ ሦስተኛው የወንጌል ጉዞ	1718
የመንፈስ ቅዱስ የጸጋ ስጦታዎች	1771
የመንፈስ ቅዱስ ሥራ	1836
የታሪክ የመጨረሻው ቀን የዮሐንስ ራእይ ሰባቱ አብያት ክርስቲያናት	2045
	2059

ምገገረ ቃላት

የመጽሐፍ ቅዱስ መጻሕፍት

አሪት ዘፍጥረት	ዘፍ
አሪት ዘፀእት	ዘፀ
አሪት ዘሌዋውያን	ዘሌ
አሪት ዘኑልተ	ዘኑ
አሪት ዘዳግም	ዘዳ
መጽሐፈ. ኢያሱ	ኢሱ
መጽሐፈ. መሳፍንት	መሳ
መጽሐፈ. ሩት	ሩት
1 ሳሙኤል	1ሳሙ
2 ሳሙኤል	2ሳሙ
1 ነገሥት	1ነገ
2 ነገሥት	2ነገ
1 ዜና መዋዕል	1ዜና
2 ዜና መዋዕል	2ዜና
መጽሐፈ. ዕዝራ	ዕዝ
መጽሐፈ. ነህምያ	ነህ
መጽሐፈ. አስቴር	አስ
መጽሐፈ. ኢዮብ	ኢዮ
መጽሐፈ. መዝሙር	መዝ
መጽሐፈ. ምሳሌ	ምሳ
መጽሐፈ. መክሃተ	መክ
ማሕልየ መሐልይ	ማሕ
ትንቢተ. ኢሳይያስ	ኢሳ
ትንቢተ. ኤርምያስ	ኤር
ሰቆቃው ኤርምያስ	ሰቆ
ትንቢተ. ሕዝቅኤል	ሕዝ
ትንቢተ. ዳንኤል	ዳን
ትንቢተ. ሆሴዕ	ሆሴ
ትንቢተ. ኢዩኤል	ኢል
ትንቢተ. አሞጽ	አሞ
ትንቢተ. አብደዩ	አብ
ትንቢተ. ዮናስ	ዮና
ትንቢተ. ማክያስ	ማክ
ትንቢተ. ናሆም	ናሆ
ትንቢተ. ዕንባቆም	ዕን
ትንቢተ. ሶፎንያስ	ሶፎ
ትንቢተ. ሐጌ	ሐጌ
ትንቢተ. ዘካርያስ	ዘካ
ትንቢተ. ሚልክያስ	ሚል

የማቴዎስ ወንጌል	ማቴ
የማርቆስ ወንጌል	ማር
የሉቃስ ወንጌል	ሉቃ
የዮሐንስ ወንጌል	ዮሐ
የሐዋርያት ሥራ	ሐሥ
ሮሜ	ሮሜ
1 ቆሮንቶስ	1ቆሮ
2 ቆሮንቶስ	2ቆሮ
ገላትያ	ገላ
ኤፌሶን	ኤፌ
ፊልጵስፆስ	ፊል
ቈላስይስ	ቈላ
1 ተሰሎንቄ	1ተሰ
2 ተሰሎንቄ	2ተሰ
1 ጢሞቴዎስ	1ጢሞ
2 ጢሞቴዎስ	2ጢሞ
ቲቶ	ቲቶ
ፊልሞና	ፊሞ
ዕብራውያን	ዕብ
ያዕቆብ	ያዕ
1 ጴጥሮስ	1ጴጥ
2 ጴጥሮስ	2ጴጥ
1 ዮሐንስ	1ዮሐ
2 ዮሐንስ	2ዮሐ
3 ዮሐንስ	3ዮሐ
ይሁዳ	ይሁ
የዮሐንስ ራእይ	ራእ

የእግዚአብሔር የድነት እቅድ

ድነት ለዓለም ሁሉ ኃጢአት ዋጋ ከከፈለው ከእግዚአብሔር ልጅ ከኢየሱስ ክርስቶስ የሚገኝ የኃጢአት ይቅርታ ነው። የሚከተሉትን ዕርምጃዎች በመውሰድ የኃጢአት ይቅርታን ማግኘትና ለመንግስተ ሰማይ ዝግጁ መሆን ይቻላል።

1. ኃጢአተኝነትን ተረድቶ ለእግዚአብሔር መናዘዝ

«ሁሉም ኃጢአትን ሰርተዋል የእግዚአብሔርም ክብር ኅድሎአቸዋል» (ሮሜ 3፥23)።

ስለ ሐጢአት ተጨማሪ መረጃ ለማግኘት ሰውና ስብዕናው በሚል ርዕስ በገጽ 981፣ ልብ በሚል ርዕስ በገጽ 932፣ ላይ የቀረቡትን የትኩረት ጽሑፎች ይመልከቱ።

2. ኢየሱስ ክርስቶስ የዓለም ሁሉ አዳኝ መሆኑን ማመን

«በእርሱ የሚያምን ሁሉ የዘላለም ሕይወት እንዲኖረው እንጂ እንዳይጠፋ እግዚአብሔር እንድያልጁን እስከ መስጠት ድረስ ዓለምን እንዲሁ ወደአልና» (ዮሐ 3፥6)።

ስለ እምነት ተጨማሪ መረጃት ለማግኘት ድነትን የሚገልጹ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ቃላት በሚል ርዕስ በገጽ 1736 እና፣ ዳግም ልደት በሚል ርዕስ በገጽ 1606 ላይ፣ የቀረቡትን የትኩረት ጽሑፎች ይመልከቱ።

3. ኃጢአትን ለኢየሱስ ክርስቶስ በመናዘዝ ይቅርታን መጠየቅ።

«ኃጢአታችንን ብገናዘዝ ኃጢአታችንን ይቅር ሊለን፣ ከዐመጽ ሁሉ ሊያገጽን እርሱ ታማሚና ጸድቅ ነው» (1ዮሐ 1፥9)።

ስለ ድነት ተጨማሪ መረጃ ለማግኘት የድነት ዋስትና በሚል ርዕስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ በገጽ 2030 ላይ ይመልከቱ።

የድነት ጸሎት

ኢየሱስ ክርስቶስ ሆይ፣ ኃጢአተኛ ስለሆንሁ ምሕረትህ ያስፈልገኛል። ኃጢአትን ይቅር ማለት የምትችል አንተ ብቻ እንደሆንህ አምናለሁ። ወደ ልቤ ውስጥ እንድትገባ፣ ኃጢአቴን ይቅር እንድትልና የሕይወቴ ገዢ እንድትሆን እማጽንሃለሁ። ከኃጢአቴ ስለ አዳንኸኝ አመሰግንሃለሁ። መንግስተ ሰማይ ሽልማቴ እንደሆነ አሁን ተረድቻለሁ።

ምሉእ ሕይወት መጽሐፍ ቅዱስ እንዴት መነበብ እንዳለበት

ምሉእ ሕይወት መጽሐፍ ቅዱስ ወደ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ በፍቅር፣ በንጽሕናና በእምነት የምታድጉበትን የእግዚአብሔርን ቃል እውነት በይበልጥ ገንዘብ ለማድረግ የምትበቁበትን ሁኔታ በሚሰጥ የተሰናዳ ነው (1ጢሞ 1:5)። በእጃችሁ ያለው መጽሐፍ ቅዱስ ልዩ ገጽታና የጥናት ማገዣዎች የሚከተሉት ናቸው፡

ንኡስ ርእሶች

በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የእያንዳንዱን ክፍል ትምህርትና ይዘት በይበልጥ ትረዱ ዘንድ፣ በመጽሐፍ ቅዱስ ዋና ጽሑፍ ውስጥ ንኡስ ክፍሎች ይገኛሉ። ሁለት ወይም ከሁለት በላይ የሆኑ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች ተመሳሳይነት ያላቸው ሆነው ሲገለጹ ወይም በተመሳሳይ ሁኔታ ላይ የሚያተኩሩ ሆነው ሲገኙ፣ በንኡስ ርእሱ ላይ፣ “ተጓ ምብ” በሚል ምንጻረ ቃል ተመልክተዋል፡

መካከል ዐምድ ላይ የሚገኘው የማጣቀሻ ጽሑፍ ሥርዐት

በየገጹ በሚገኙት ግራና ቀኝ ዋና ጽሑፎች መካከል ባለው ዐምድ ላይ የሰፈረው የማጣቀሻ ጽሑፍ ሥርዐት የሚያገለግለው አንድን ጽሑፍ ተመሳሳይ (አንድ ዐይነት) ዋና ሐሳብ ካላቸው ከሌሎች ጥቅሶች ጋር አገናዝቦ ለማየት እንዲያመቻችሁ ነው። ይህን ደንብ (ሥርዐት) ከሥራ ላይ በማዋል፣ አስቸጋሪ ወይም ግልጽነት የሌላቸው መሰለው የሚታዩ ምንባቦች በራሱ በመጽሐፍ ቅዱስ ተብራርተው ይገኛሉ ማለት ነው።

ብዙውን ጊዜ ማጣቀሻ ጽሑፎች የሚታዩት በየገጹ በሚገኘው መካከል ዐምድ ላይ ሲሆን፣ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ከግርጌው ማስታወሻ ከፍ ብሎ በስተቀኝ በኩል ባለው ግርጌ ላይ በቀጣይነት ይገኛሉ።

የማጣቀሻ ጽሑፍ ሥርዐት እርስ በርሱ የተሳሰረ አያሌ ዘለበት ያለውን ሰንሰለት ይመስላል። በእያንዳንዱ ሰንሰለታዊ ዕንባሳ ሐሳብ ውስጥ የሚገኘው መሪ ሐሳብ ወይም በመብራራት ላይ የሚገኝ ጥቅስ “ይመ” በሚል ምንጻረ ቃል ተመልክቶአል። በማጣቀሻ ዝርዝር ውስጥ በመብራራት ላይ የሚገኝ ተጽፎ ሲገኝ፣ በመብራራት ላይ ወይም በመጠናት ላይ የሚገኝን ለየት ያለ ገጽታ ዐቅፎ ይገኛል።

የማጣቀሻዎቹ አሰዳደር ቃሉ ወይም ዋና ሐሳቡ በተጠቃሹ ጥቅስ ቅደም ተከተል መሠረት ነው። በዋና ሐሳቡ ውስጥ የማጣቀሻዎቹ ዝርዝር ቅደም ተከተል፣ ከተመሳሳይ ምዕራፍ ላይ የሚገኝ ጥቅስ ካልሆነ በቀር፣ በመጽሐፍ ቅዱስ ስደራ ቅደም ተከተል መሠረት ተጽፎ ይገኛል። ጥቅሱ ከተመሳሳይ ምዕራፍ የሚጠቀስ ከሆነ ግን (“ቀሩ” በሚል ምንጻረ ቃል ተመልክቶ ይገኛል)፣ ያ ጥቅስ በመጀመሪያ ይጻፋል። የብሉይ ኪዳን ጥቅስ በአዲስ ኪዳን ላይ የሚጠቀስ ከሆነ፣ የአዲስ ኪዳን ተጠቃሽ የሆነው፣ ኮከብ በሚመስል ትእምርት [*] (አስተራስክ) ተመልክቶ ይገኛል።

ማጥኛ ጽሑፍ

ከዋላ ጉደል በየገጹ በስተግርጌ የሚገኘው ማጥኛ ጽሑፍ ከአንጠቆስጤያዊ ርእዮት አኳያ እንዲሁም በጌታ ኢየሱስ ክርስቶስና በሐዋርያት የተገለጸው ሙሉ መልእክት መመዘኛና ተመክሮ ለዘላለም ጠቃሚዎች እንደ ሆኑ ከመረዳት አንጻር የተጻፈ ነው። ዛሬም ለሚገኙት ሕዝቡ አስፈላጊ ናቸው። ማጥኛ ጽሑፉ በአምስት ምድቦች ተከፍሎ ይገኛል። ምድቦቹም የሚከተሉት ናቸው፡

(1) ተዛምዷዊ ፍታቴ፣ በእግዚአብሔር ቃል ላይ የሚገኙትን ዋና ዋና ምንባቦች፣ ቃሎችና ሐረሳች ምንነት ማጥኛ ጽሑፉ ያብራራል።

(2) ሥነ መለኮታዊ፣ ስለ ጥምቀት፣ ስለ ይቅርታ፣ ስለ ጽናት፣ ስለ ንስሐ፣ ስለ ድነትና ስለ መቀደስ ወዘተ የቀረበውን የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት በዕጥርታ መልክ በማቅረብ የመጽሐፍ ቅዱስን ዋና ዋና አስተምህሮና እውነት ያብራራል።

(3) ጽዋናዊ፣ በእምነት፣ በመታዘዝ፣ በጸሎትና በብዙዎቹ የጸጋ ስጦታዎች በኩል ከእግዚአብሔር ጋር ይኸውጭ ከአብ፣ ከወልድና ከመንፈስ ቅዱስ ጋር የጠበቀና ታማኝነት የሚታይበት ግንኙነት ይኖር ዘንድ ማጥኛ ጽሑፉ አጽንዖት ያደርጋል።

(4) ሥነ ምግባራዊ፣ ማጥኛ ጽሑፉ ሙሉ በሙሉ ለእግዚአብሔር መንግሥትና ለጽድቅ

ራስን አሳልፎ ስለ መስጠት ምራት ይሰጣል። ራስን በመካድ፣ ፈሪህ እግዚአብሔር ያለበትን ጠባይ በማሳየት፣ ክርስቶስን በመከተል፣ ከነጠላት በመለየት፣ ክፉውንና ደጉን በመለየት፣ ለእግዚአብሔርና ለሌሎች ያለብንን ግዴታ በመፈጸም ረገድ በመጽሐፍ ቅዱሳዊ መርሆች አስፈላጊነት ላይ አጽንዖት ያደርጋል።

(5) ተግባራዊ ማጥኛ ጽሑፍ ስለ አሟኙ የዕለት ተዕለት ጉዞ ጠቃሚ የሆነ መረጃን (ግንዛቤን፣ ዕውቀትን) ይሰጣል፤ ይኸውም ማጥኛ ጽሑፍ ስለ ፈውሰ፣ በመንፈስ ቅዱስ ስለ መጠመቅ፣ ፈሪህ እግዚአብሔር ያላቸው ልጆችን ስለ ማሳደግ፣ ስለ መንፈሳዊ ጦርነት፣ ጭንቀትን ስለ ማሸነፍ፣ ፈተናን መቋቋም ስለ መቻል ወዘተ ተግባራዊ የሆነ ትምህርት ይሰጣል።

ማጥኛ ጽሑፍ በማብራሪያዎቹ ላይ የተሰጡትን አስተያየቶች የሚያረጋግጡና ላቅ ባለ ሁኔታ በስፋትና በጥልቀት መጽሐፍ ቅዱስ ይጠና ዘንድ የሚያግዙ በርካታ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ማጣቀሻዎችን (ብዙ ጊዜ በቅንፍ ውስጥ ይገኛሉ) ይዘው ይገኛሉ። መጽሐፍ ቅዱሳዊ ጥቅሱ ከተመሳሳይ ምዕራፍ የሚገኝ ከሆነ፣ «ቀ» በሚል ምጻጸረ ቃል ከዝርዝሩ በስተመነሻ ይገኛል። ቀጥሎም ከዚያው ከተመሳሳይ መጽሐፍ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ማጣቀሻ ይገኛል፤ ይህም የሚሆነው የመጽሐፍ ስም ላይጠቀስ ነው። በቅንፉ ውስጥ በስተመጨረሻ የሚገኙት በመጽሐፍ ቅዱስ ማውጫ ቅደም ተከተል መሠረት የሰፈሩ ከሌሎች ቅዱሳት መጻሕፍት የተቀዱ (የተወሰዱ) አግባብነት ያላቸው ምዝባቦች ናቸው። ብዙውን ጊዜ ሌሎች ትንታኔዎች (ማብራሪያዎች) እና የትኩረት ጽሑፎች በተጠቃሽነት ሰፍረው ይገኛሉ።

የግርጌ ማስታወሻዎች

በዚህ መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የግርጌ ማስታወሻዎች ልዩ ልዩ ዐይነት ናቸው። አማራጭ ትርጉሞች ሲቀርቡ፣ «ወይም» በሚል የሚጀምሩ ሲሆን፣ ይኸው አማራጭ ትርጉም አንድ ቃል ካልሆነ በቀር፣ በዋናው ጽሑፍ ላይ ቀድሞት በሚገኘው የመጨረሻ ቃል ይጀምራል። በግርጌ ማስታወሻው ላይ ሥነ ግጥም ሲጠቀስ በሰያፍ መልክ የተመለከተው ጭረት [/]፣ መለያ መሥራሪያ መኖሩን ያመለክታል። በ«ወይም» የቀረቡ የግርጌ ማስታወሻዎች ተተካካይ የሆነ (አንድ ዐይነት የሆነ) ተፈላጊነት (አስፈላጊነት) የላቸውም። በአንዳንድ ሁኔታ ሁለት ትርጉሞች ሲቀርቡ፣ ሁለቱም ተተካካይ ዋጋ ሊኖራቸው ይችላል። በሌላ አጋጣሚ ደግሞ ተርጓሚዎቹ በዋናው ጽሑፍ ላይ የሰፈረው ቃል ትክክል መሆኑን ቢያምኑበትም፣ አማራጭ ትርጓሜም ሊገኝ እንደሚችል፣ የተገኘውም አማራጭ ትርጓሜ እንዲሰፍር፣ ብሎም ለመስፈሩ በቂ ምክንያት እንደሚኖር ተርጓሚዎቹ አምነውበታል።

በአዲስ ኪዳን ውስጥ የመጀመሪያውን ጽሑፍ በተመለከተ ርግጠኛ ያለ መሆን ሁኔታ ሲከሰት፣ ይኸው ሁኔታ፣ «አንዳንድ የጥንት ቅጂዎች» በሚል ወይም ተመሳሳይ በሆኑ አገላለጾች ቀርቦአል። በብሉይ ኪዳን ውስጥ የተመረጠው ጽሑፍ በመጀመሪያ ሲታይ፣ የአማራጭ ትርጉም ማስረጃ ደግሞ ከድርብ ሰረዝ በኋላ ቀርቧል (ለምሳሌ፡ ሰብዓ ሊቃናት ትርጉም፣ ይኸውም በዕብራይስጥ «አባት» ማለት ነው)። በአንዲህ ዐይነቱ ማብራሪያ ጽሑፍ «ዕብራይስጥ» ሲባል ዕብራይስጡ ማሰራተካዊ ቅጂ ነው።

የአንድ የተወሰነ ወቅት ዕውቀትንና እንስሳትን ቅሪቶች፣ የሕንጻ ንድፎችንና ፍርስራሾችን፣ የተለያዩ የልብስ ዐይነቶችንና ጌጣጌጦችን፣ የሙዚቃ መሣሪያዎችንና ሌሎችን ቍሳቍሶች በመመልከት ሁልጊዜ ርግጠኛ ለመሆን እንደማይቻል መታወቅ አለበት። በተጨማሪም በመጽሐፍ ቅዱስ ዘመን የነበሩትን የክብደትና የርዝመት ልክ መስፈሪያዎችን ተመልክቶ፣ ሙሉ በሙሉ እንዲህ ናቸው ማለት አይቻልም (ጽሑፉን ተከትሎ የቀረበውን የክብደትና የርዝመት ሰንጠረዥ ይመ)።

የትኩረት ጽሑፎች

የትኩረት ጽሑፎች ከማጥኛ ጽሑፎች ይልቅ በዋና ዋና ጉዳዮች ላይ በስፋትና በጥልቀት ይትቃሉ። አንድ የትኩረት ጽሑፍ ብዙውን ጊዜ አግባብነት ካለው ከዋናው ጽሑፍ አጠገብ ይገኛል። የትኩረት ጽሑፎችን ሙሉ ዝርዝር ለመመልከት የትኩረት ጽሑፎችን ማውጫ በገጽ 8 ላይ፣ ይመልከቱ።

እንደ ማጥኛ ጽሑፎቹ የትኩረት ጽሑፎቹም አያሉ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶችን በቅንፍ ውስጥ ይዘው ይገኛሉ። በትኩረት ጽሑፎቹ ውስጥ የእያንዳንዱ መጽሐፍ ስም ምጻጸረ ቃል በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የቅዱሳት መጻሕፍት ቅደም ተከተል ዝርዝር መሠረት ለእያንዳንዱን ማጣቀሻ ተሰጥቶአል። ከመጽሐፍ ቅዱስ ማጣቀሻ ብሬት መጽሐፍ ካፈተጠቀሰ፣ ያ ማጣቀሻ ቀደም ብሎ የተጠቀሰው ማጣቀሻ ከሚገኝበት ተመሳሳይ መጽሐፍ ውስጥ ይገኛል ማለት ነው።

መግቢያዎች

በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የሚገኝ እያንዳንዱ መጽሐፍ የሚከተሉትን ርእሰ ጉዳዮች የሚያካትት መግቢያ አለው፡ (1) የመጽሐፍ አስተዋፅኦ፤ (2) የጽሐፊውን ማንነት ጨምሮ መጽሐፉ ሲጻፍ ምን ሁኔታ እንደ ነበረው መጽሐፉ መቼ እንደ ተጻፈ የሚያመለክት እንዲሁም ስለ መጽሐፉ ታሪካዊ ዳራና ታሪካዊ ሁኔታም የሚያሳይ ገለጻ፤ (3) መጽሐፉ መጀመሪያ ሲጻፍ ዐላማው ምን እንደ ሆነ የሚያሳይ ሐተታ፤ (4) የመጽሐፉ ይዘት ቅኝት፤ (5) የብሉይ ኪዳንን መጻሕፍት አስመልክቶ የቀረበ የየመጽሐፉ ልዩ ገጽታና አጽንዖት፤ የብሉይ ኪዳን ትንቢቶች በአዲስ ኪዳን ላይ መፈጸማቸውን የሚያሳይ ዝርዝር፤ (6) በሁለት ዓመት ውስጥ ሙሉውን መጽሐፍ ቅዱስ ዘልቆ ስለ ማንበብ፤ እንዲህ ቢነበብ በሚል መነሻ ሐሳብ የቀረበ የንባብ ዕቅድ (አንድ ዓመት ለብሉይ ኪዳን፣ ሌላ አንድ ዓመት ደግሞ ለአዲስ ኪዳን)። መግቢያዎቹን በጥንቃቄ ማንበብ እያንዳንዱን መጽሐፍ በይበልጥ ለማስተዋልና ተግባራዊ ለማድረግ ይረዳል። በእያንዳንዱ መግቢያ መጨረሻ ላይ መጽሐፉ ሲነበብ ሳለ የተያዘው የግል ማስታወሻ የሚጻፍበት ባይ ቦታ ተሰጥቶ ይገኛል።

ዋና ሐሳብ የሚያሳዩ ትእምርቶች

በዚህ መጽሐፍ ቅዱስ ገጾች ላይ ከላይ ጀምሮ እስከ ታች ድረስ በተሠመረው ቀጥታ መሥመር አጠገብ የሚከተሉት ዐሥራ ሁለት ምልክቶች ይገኛሉ። እያንዳንዳቸው እነዚህ ትእምርቶች በተለመደው ጳጉሞቹበሌያዊ («ፔንቴኮስታል») ወግ መሠረት በጣም አስፈላጊና ልዩ የሆነውን ዋና ሐሳብ ይወክላሉ። እነዚህም ምልክቶች የሚከተሉት ናቸው፡

- ☚ - ተጠመቀ (መጠመቅ) ወይም በመንፈስ ቅዱስ ተሞላ (መሞላት) (በዘፀ 31፡1-6 ላይ ይጀምራል)
- ☞ - የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች (በዘፀ 35፡30-35 ላይ ይጀምራል)
- ☿ - የመንፈስ ቅዱስ ፍሬዎች (በዘፍ 50፡19-21 ላይ ይጀምራል)
- ☞ - ፈውስ (በዘፍ 20፡17-18 ላይ ይጀምራል)
- ⚓ - ተራራን የሚያንቀሳቅስ እምነት (ለውጥን የሚያስገኝ እምነት) (በዘፍ 15፡3-6 ላይ ይጀምራል)
- 📖 - ምስክርነት (በዘፀ 10፡1-2 ላይ ይጀምራል)
- ✝ - ድነት (በዘፍ 12፡1-3 ላይ ይጀምራል)
- ☀ - ዳግም ምጽአት (በመዝ 98፡8-9 ላይ ይጀምራል)
- ⚡ - በሰይጣንና በአጋንንት ላይ የተገኘ ድል (በዘፍ 3፡15 ላይ ይጀምራል)
- 🌀 - ዓለምንና ዓለማዊነትን ማሸነፍ (በዘፍ 19፡15-26 ላይ ይጀምራል)
- 🎵 - ውዳሴ (በዘፀ 15፡1-21 ላይ ይጀምራል)
- 🌀 - በመታዘዝና በጽድቅ መራመድ (በዘፍ 5፡22 ላይ ይጀምራል)

ትእምርቱ የትኛው ዋና ሐሳብ አብሮት ካለው (ከየትኛው) ጥቅስ ጋር እንደ ተያያዘ ያመለክታል። በሚነበበው መጽሐፍ ቅዱስ ላይ ከላይ ወደ ታች በተሠመረው መሥመር ግርጌ ያለው ጥቅስ፣ የተወሰነው ዋና ሐሳብ ቀጥሎ ካለው የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል የት ላይ እንደሚገኝ ይመራችኋል።

ሰንጠረዥ

ይህ መጽሐፍ ቅዱስ የጌታ ኢየሱስ ክርስቶስን አገልግሎት፣ የእግዚአብሔር መንግሥት ከሰይጣን መንግሥት ጋር የሚጸረር መሆኑን፣ የታሪክ መጨረሻ ቀናትን፣ የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎችን በመሳሰሉት ጉዳዮች ላይ ስለ መጽሐፍ ቅዱስና ስለ ትምህርቱ ይበልጥ ለመገንዘብ

የሚያስችሉ ልዩ ልዩ ሰንጠረዦችን ይዞአል። የእነዚህን ሰንጠረዦች ዝርዝር በተመለከተ በገጽ 9 ላይ፣ የካርታዎችንና የሰንጠረዦችን ማውጫ ይመልከቱ።

ካርታዎች

በመጽሐፍ ቅዱስ የሚገኙት ሁነቶች የት እንደ ተከናወኑ መረዳት ትችሉ ዘንድ በዋናው ጽሑፍ ውስጥ በርካታ ካርታዎች ታክለው ቀርበዋል። የእነዚህን ካርታዎች ዝርዝር ለማወቅ የካርታዎችንና የሰንጠረዦችን ማውጫ በገጽ 9 ላይ ይመልከቱ።

ርእሳዊ ማጣቀሻ

ርእሳዊ ማጣቀሻው በአያሌ ርእሰ ጉዳዮችና በመጽሐፍ ቅዱሳዊ ታላላቅ አስተምህሮዎች ላይ ስለ ቀረቡት ዋና ዋና ማብራሪያዎችና የትኩረት ጽሑፎች ምንነት ምሪት ይሰጧችኋል። በዚህ ርእሳዊ ማጣቀሻ ውስጥ በአንድ በተወሰነ ርእሰ ጉዳይ ላይ ማብራሪያ ያላቸውን ጥቅሶች ታገኛላችሁ። የትኩረት ጽሑፎችና መግቢያዎች በዚህ ርእሳዊ ማጣቀሻ ላይ ተካትተዋል።

የማንበቢያ ዕቅድ

በስተመጨረሻ በአስተዋፅኦ መልክ ተሰናድቶ የሚገኘው የማንበቢያ ዕቅድ፣ መጽሐፍ ቅዱስን በአንድ ዓመት ወይም በሁለት ዓመት የምታነበቡትን እማራጭ ይዞላችኋል። በእያንዳንዱ መጽሐፍ መግቢያ መጨረሻ ላይ የሚገኘው የማንበቢያ ዕቅድ፣ የሁለት ዓመቱን ዕቅድ የተከተለ ነው። ይኸውም የብሉይ ኪዳንን ንባብ በአንደኛው ዓመት፣ የአዲስ ኪዳንን ንባብ ደግሞ በሁለተኛው ዓመት እንዲነበብ በማድረግ ይዞ ይገኛል።

መቅድም

መጽሐፍ ቅዱስን ከማጥኛ ጽሑፍ ጋር ስናትም ሁለት አበይት ይዘቶች እንዳሉት በአጽኖት እንገነዘባለን።

ቅዱስ የእግዚአብሔር ቃል

መጽሐፍ ቅዱስ በመንፈስ ቅዱስ መሪነት የተጻፈ የእግዚአብሔር ቃል ስለሆነ በአክብሮት እንይዘዋለን። በመንፈስ ቅዱስ ኃይል ተመርተው ቃሉን የሚጽፉ ሰዎችን እግዚአብሔር መረጠ። «ትንቢት ከእግዚአብሔር የተላኩ ሰዎች በመንፈስ ቅዱስ ተመርተው ተናገሩት እንጂ ከቶ በሰው ፈቃድ የመጣ አይደለም» (2 ጴጥ 1፥21)። የዚህ እትም ዋና ይዘት የእግዚአብሔር ቃል ነው።

ሰጧ ስለ እግዚአብሔር ቅዱስ ቃል የሰጠው ትንታኔ

ማስታወሻዎች፣ የትኩረት ጽሑፎች፣ መግቢያዎችና፣ ሌሎች መርጃ ሐሳቦች ባለንበት ዘመን የእግዚአብሔር ቃል ፍጹም ስልጣን እንዳለው በሚያምኑ የመጽሐፍ ቅዱስ ምሁራን የተዘጋጁ ናቸው። በዋናዉ አርታኢ ዶናልድ ሲ ስታምፕስ አገላለጽ «የዚህ መጽሐፍ ቅዱስ ማጥኛ ዋና ዓላማ አንባቢዎች ... በመጽሐፍ ቅዱስ ላይ ጽኑ እምነት እንዲኖራችሁ» መርዳት ነው። የአርታኢያኑ ቃሎች ፍጹም ቅዱስ ከሆነው የእግዚአብሔር ቃል ጋር እኩል ደረጃ የላቸውም። በዚህና በባህል ልዩነቶች ምክንያት አርታኢያኑ በተከታታይ የሚመሩን ከራሱ ከእግዚአብሔር ቃል መማር እንድንችል መሆኑን መገንዘብ አለብን። «የቤሪያ ሰዎች ከተሰሉንቄ ሰዎች ይልቅ አስተዋዮች ነበሩ፣ ምክንያቱም ነገሩ እንደዚህ ይሆንን እያሉ መጻሕፍትን በየእለቱ በመመርመር ቃሉን በታላቅ ጉጉት ተቀብለዋል» (ሐሥ 17፥11)። የእግዚአብሔር ቃል ለግሉ የሚናገረውን እውነት በግሉ ማወቅ የእያንዳንዱ አማኝ ኃላፊነት ነው።

የእግዚአብሔርን ቃል በትክክል መረዳትና መታዘዝ ክርስቶስን ወደመምሰል እንደሚያሳድገንና በመንፈስ ቅዱስ ኃይል ለማገልገል እንደሚያዘጋጀን አርታኢያኑና አታሚዎች ያምናሉ። ስታምፕስ እንደገለጹት አላማችን «አንባቢዎች በቤተክርስቲያን በሚኖረው የክርስቶስ ሙላትና (ኤፌ 4፥13) በአማኝ ሕይወት ውስጥ በሚኖረው የመንፈስ ቅዱስ ሙላት (ሐዋ 2፥4፣ 4፥31) አማካኝነት ለሚገኘዉ የአዲስ ኪዳን ልምምድ ከፍተኛ ፍላጎት እንዲኖራችሁ በሚያደርገዉ ... በአዲስ ኪዳን የሐዋሪያት መልዕክት ላይ ስር የሰደደ እምነት እንዲኖራችሁ መምራት ነው።» በዚህ ምሉእ ሕይወት መጽሐፍ ቅዱስ የተሳተፉ ሁሉ ፍላጎታቸው የእግዚአብሔርን ቃል ከሕይወታችሁ ጋር በማዛመድ የቃሉን ተወዳጅነትና ኃይል መለማመድ እንድትችሉ መርዳት ነው።

የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት

አሪት ዘፍጥረት

መግቢያ

አስተዋጽኦ

I. የሰው ልጅ ታሪክ ጅማሬ (1:1—11:26)

(ሀ) የአጥናፈ ዓለምና የሕይወት ጅማሬ (1:1—2:25)

1. የፍጥረት ታሪክ ባጭሩ (1:1—2:4)
2. ስለአዳምና ሔዋን አፈጣጠር ዘርዘር ያለ መግለጫ (2:5-25)

(ለ) የነጢአት ጅማሬ (3:1-24)

1. ፈተናና ውድቀት (3:1-6)
2. ውድቀትና ውጤቱ (3:7-24)

(ሐ) የሥልጣኔ ጅማሬ (4:1—5:32)

1. ቃዋን፣ የጣዖት አምልኮ ባህል (4:1-24)
2. ሴት፣ ጻድቅ ትሩፍ (4:25-26)
3. ከቅድመ ጥፋት ውሃ ዘመን በፊት የነበሩ አበው ዝርያ ታሪክ (5:1-32)

(መ) ታላቁ የጥፋት ውሃ፡- በመጀመሪያው ሥልጣኔ ላይ የተገለጠ የእግዚአብሔር ፍርድ (6:1—8:19)

1. ዓለም አቀፋዊው ምግባረ ብልሹነት (6:1—8:11-12)
2. ኖህ፣ ጻድቅ ትሩፍን የማትረፍ ዝግጅት (6:9-22)
3. በመጨረሻ የተሰጡ መመሪያዎችና የጥፋት ውሃ (7:1—8:19)

(ሠ) የሰው ልጅ አዲስ ጅማሬ (8:20—11:26)

1. የኖህ መጪ ትውልድ (8:20—10:32፤ በተለይም ደግሞ ሴም፣ 11:10-26)
2. የባቤል ግንብ (11:1-9)
3. በአብርሃምና በሴም መካከል ያለው የትውልድ ተዛምዶ (11:10-26)

II. የዕብራዊ ሕዝብ ጅማሬ (11:27—50:26)

(ሀ) አብርሃም (11:27—25:18)

1. የአብራም ቤተ ሰብ መነሻ ታሪክ (11:27-32)
2. የአብራም መጠራትና የእምነት ጉዳናው (12:1—14:24)
3. እግዚአብሔር ከአብራም ጋር የገባው ኪዳን (15:1-21)
4. አጋርና እስማኤል (16:1-16)
5. አብርሃማዊው ኪዳን በግርዛትና በአዲስ ስም መታተሙ (17:1-27)
6. ለአብርሃም የተሰጠው ተስፋና የሎጥ አሳዛኝ ታሪክ (18:1—19:38)
7. አብርሃምና አቢሜሌክ (20:1-18)
8. አብርሃምና የተስፋው ልጅ ይስሐቅ (21:1—24:67)
9. የአብርሃም መጪ ትውልድ (25:1-18)

(ለ) ይስሐቅ (23:19—28:9)

1. የዔሳውና የያዕቆብ መወለድ (25:19-26)
2. ዔሳው ብዙረናውን ለያዕቆብ መሸጡ (25:27-34)
3. ይስሐቅ፣ ርብቃና ዳግማዊ አቢሜሌክ (26:1-17)
4. በውሃ ጉድጓድ የተነሣ ጭቅጭቅና ወደ ቤርሳሴህ የተደረገው ጉዞ (26:18-33)
5. የአበው ባርኮት (26:34—28:9)

(ሐ) ያዕቆብ (28:10—37:2ሀ)

1. የያዕቆብ ሕልምና ጉዞው (28:10-22)
2. ያዕቆብ በካራን ከላባ ጋር (29:1—31:55)
3. የያዕቆብና የዔሳው መታረቅ (32:1—33:17)
4. ያዕቆብ ወደተስፋይቱ ምድር መመለሱ (33:18—35:20)
5. የያዕቆብና የዔሳው መጪ ትውልድ (35:21—37:22)

(መ) ዮሴፍ (37፥22—50፥26)

1. ዮሴፍና ወንድሞቹ በከነዓን (37፥22-36)
2. ይሁዳና ትዕማር (38፥1-30)
3. ዮሴፍ በግብፅ ምድር መፈተኑና በዚያም መሸመው (39፥1—41፥57)
4. ዮሴፍና ወንድሞቹ በግብፅ (42፥1—45፥28)
5. የዮሴፍ አባትና ወንድሞቹ በግብፅ መቀመጣቸው (46፥1—47፥26)
6. የያዕቆብ የመጨረሻ ቀናት፤ የመጨረሻ ትንቢቶቹና ሞቱ (47፥27—50፥14)
7. የዮሴፍ ታሪክ በአጭሩ (50፥15-26)

ጸሐፊ፤ መጻሕፍት

ዋና ሐሳብ፤ ጅማራ

የተጻፈበት ጊዜ፤ 1445-1405 ዓ.ቅ.ክ.

ታሪካዊ ዳራ

አራት ዘፍጥረት የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት የመጀመሪያ ሆኖ መቀመጡ ተገቢ ሲሆን፤ ለሙሉው መጽሐፍ ቅዱስ ወጻኝ መግቢያ በመሆን ያገለግላል። የዕብራይስጡ መጽሐፍ ርእሰ የተገኘው በዕብራይስጥ “በረሸት” (“በመጀመሪያ”) ከሚለው የመጽሐፉ ቀዳሚ ቃል ነው። “ዘፍጥረት” የሚለው የአማርኛችን ቃል ሲያሟሟ የሚያመለክተው እንዲሁ እንደ እብራይስጡ ወሳኝ ርእሰ “የአንድን ነገር፤ ጅማራ፤ ምንጭና አፈጣጠር” ነው። ስለዚህ አራት ዘፍጥረት “የጅማራዎች መጽሐፍ” ነው።

የአራት ዘፍጥረት ጸሐፊ ስም በመጽሐፉ ውስጥ የትም ቦታ አልተጠቀሰም። ይሁን እንጂ የተቀረው የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል የመጀመሪያዎቹ አምስት መጻሕፍት (ፔንታቴክ) ጸሐፊ ሙሴ መሆኑን ስለሚመሰክሩ አራት ዘፍጥረትም በእርሱ ተጽፎአል ማለት ነው (ምሳሌ 1፡17 2፡3፤ 2ኛ 14፡6፤ ዕዝ 6፡18፤ ነህ 13፡1፤ ዳን 9፡11-13፤ ሚላ 4፡4፤ ማር 12፡26፤ ሉቃ 16፡29-31፤ ዮሐ 7፡19-23፤ ዮሐሥ 26፡22፤ 1ቆሮ 9፡9፤ 2ቆሮ 3፡15)። ከዚህም በተጨማሪ ቀደምት የአይሁድ ጸሐፊዎችና የቤተ ክርስቲያን አባቶች በጋራ ድምጽ ሙሴን የዚህ መጽሐፍ ጸሐፊ ወይም አዘጋጅ እንደ ሆነ ይመስክራል። የዘፍጥረት ታሪክ ከሙሴ ዘመን እጅግ ቀደም ያለ ስለሆነ፤ በዘፍጥረት መጽሐፍ ላይ የሙሴ ድርሻ በአብዛኛው በመንፈስ ቅዱስ ምሪት ከአዳም እስከ ዮሴፍ ሞት ድረስ ያለውን አሁን በዘፍጥረት ላይ የተመዘገቡትን አፋዊም ሆነ ጽሑፋዊ ዘገባዎች አሰባስቦ ማቀናጀት ነበር። ምናልባትም ሙሴ ዘፍጥረትን ሲጽፍ የተጠቀመባቸው አባባሎች ማለትም “በዚህ ሁኔታ ተከናወነ” “የ...ታሪክ እንደሚከተለው ነው” የሚሉ ዐሥራ አንድ ሐረጎች የታሪክን ሠንደቅ ተጠቅሞ እንደነበር ይጠቁሙናል። የእነዚህ ሐረጎች ትርጉም በዕብራይስጥ ኤሌህ ቶሌዶት ሲሆን “የ...ትውልድ ይህ ነው” ሊባል ይችላል (2፡4፤ 5፡1፤ 6፡9፤ 10፡1፤ 11፡10-27፤ 25፡12-19፤ 36፡1-9፤ 37፡2)።

በአራት ዘፍጥረት ስለ ሥነ ፍጥረት፤ ስለሰው ልጅ የጅማራ ታሪክ፤ ስለ ዕብራውያን ሕዝቦች ጅማራና እግዚአብሔር ከእነርሱ ጋር በአብርሃምና በሌሎች አባቶች በኩል ስለገባው ኪዳን በትክክል ተጽፎ ይገኛል። በመንፈስ ምሪት ለመጻፉ በታሪክ የተመሰከረለት ስለ መሆኑ ጌታ ኢሱስ በአዲስ ኪዳን ላይ አረጋግጦለታል (ማቴ 19፡4-6፤ 24፡37-39፤ ሉቃ 11፡51፤ 17፡26-32፤ ዮሐ 22፡45-47፤ 2ቆሮ 11፡3፤ ገላ 3፡8፤ 4፡22—24፡28፤ 1ጢሞ 2፡13-14፤ ዕብ 11፡4-22፤ 2ጴጥ 3፡4-6፤ ይሁ 7፡11)። ታሪካዊነቱ በዘመናዊ የሥነ ቅርስ ጥናት ግኝቶች በመረጋገጥ ላይ ይገኛል። ሙሴ በቤተ መንግሥት ዕውቀትና (ዮሐሥ 7፡22) በመንፈሳዊ ትምህርት ይህንን የመጽሐፍ ቅዱስ ልዩ የመጀመሪያ መጽሐፍ ለመጻፍ በሚያስደንቅ ሁኔታ በእግዚአብሔር የተዘጋጀ ሰው ነበር።

ዐላማ

የዘፍጥረት መጽሐፍ ለቀረው “ፔንታቴክና” ለቀጣዩ መጽሐፍ ቅዱሳዊ መገለጥ ወሳኝ መሠረትን ይጥላል። ስለ አጥናፊ ዓለም፤ ስለሰው ልጅ፤ ስለ ጋብቻ፤ ስለ ንጢአት፤ ስለ ከተሞች፤ ስለ ቋንቋዎች፤ ስለ መንግሥታት እንዲሁም ስለ እስራኤልና ስለ መቤዠት ታሪክ ጅማራ ብቸኛና የታመነ ሠንድ ይዞ አቆይቶአል። አራት ዘፍጥረት የተጻፈው እግዚአብሔር ስለ ሰው ዘር፤ ስለ ውድቀት፤ ስለ ሞት፤ ስለ ፍርድ ስለ ኪዳንና በአብርሃም ዘር በኩል

ሰላላው የድነት ተስፋ በብሉይም ሆነ በአዲስ ኪዳን ላሉት የቃል ኪዳን ሕዝቦቹ መሠረታዊ ግንዛቤ ለመስጠት ስለተፈለገ ነው።

ቅኝት

የዘፍጥረት መጽሐፍ በሁለት ዐበይት ክፍሎች ይከፈላል፤ (ሀ) ከምዕ 1—11 ከአዳም እስከ አብርሃም ያለውን የሰው ልጅ የጅማሬ ታሪክ በመቃኘት በአምስት ዘመን የተከፈሉ ታሪኮች ላይ ያነጣጥራል፤ (1) ሥነ ፍጥረት፤ በኢደን ገነት ያስቀመጣቸውን አዳምና ሔዋንን ጨምሮ እግዚአብሔር ሁሉን ነገር ፈጠረ (ምዕ 1—2)። (2) ውድቀት፤ አዳምና ሔዋን ከመተላለፋቸው የተነሣ የኀጢአትን መርገምና ሞትን ወደ ሰው ልጅ ታሪክ አመጡ (ምዕ 3)። (3) ቃየንና አቤል፤ ይህ አሳዛኝ ታሪክ ሁለት የታሪክ ገጽታዎችን ያቀርባል፤ እነዚህም የሰው ልጅ ሥልጣኔና የተቤዝ ትሩፍ ናቸው (ምዕ 4—5)። (4) ታላቁ የጥፋት ውሃ፤ በኖን ዘመን የነበረው የጥንቱ ዓለም እጅግ ክፉ ከመሆኑ የተነሣ እግዚአብሔር ጻድቁን ኖንንና ቤተሰቡን ትሩፍ በማድረግ ቀሪውን ዓለም በጥፋት ውሃ ደመሰሰው (ምዕ 6—10)። (5) የባቤል ግንብ፤ ከጥፋት ውሃ በኋላ የነበረው ዓለም በባዕድ አምልኮና በዐመጽ ሲተባበር እግዚአብሔር የሰውን ልጆች ቋንቋና ባህል በመከፋፈል በምድር ዙሪያ በተናቸው (ምዕ 11)።

(ለ) ምዕ 12—50፡- የዕብራውያንን ሕዝብ ታሪክ በመመዝገብ፤ የእግዚአብሔርን የማያቋርጥ የመቤዝ ስቅድ በአራት የእስራኤል ታላላቅ አባቶች ማለትም በአብርሃም፣ በይስሐቅ፣ በያዕቆብና በዬሴፍ ሕይወት ላይ ያተኩራል፤ እግዚአብሔር አብርሃምን መጥራቱ (ምዕ 12) ከእርሱና ከዘሮቹም ጋር ያካሄደው ኪዳን በታሪክ ሂደት ውስጥ ስለሚቤዝና ስለቤዛዊነት እግዚአብሔር ያለውን ስቅድ በተመለከተ ወሳኝ የሆነውን ጅማሬ የዘፍጥረት መጽሐፍ በግብፅ በቅርብ እውን ስለሚሆነው የእስራኤል ቀንበርና ስለዮሴፍ ሞት በመግለጽ ይደመድማል።

ልዩ ገጽታ

አራት ዘፍጥረትን ልዩ የሚያደርጉት ሰባት ዋና ዋና ገጽታዎች ናቸው፡ (1) አራት ዘፍጥረት (ምናልባት ከኢዮብ መጽሐፍ በቀር) የመጽሐፍ ቅዱስ የመጀመሪያ መጽሐፍ በመሆን፤ ስለሰዊ ልጅ የጅማሬ ታሪክ፤ ስለ ኀጢአት፤ ስለ ዕብራውያን ሕዝብ እና ስለ ቤዛነት ይተርካል። (2) አራት ዘፍጥረት የቀረው ጠቅላላው የመጽሐፍ ቅዱስ ታሪክ ከሚሸፍነው የጊዜ ስፋት የበለጠ ይሸፍናል፤ ከመጀመሪያዎቹ ጥንድ ሰዎች ይጀምርና፤ ታሪኩን ወደ ቅድመ የጥፋት ውሃ ዓለም ሰፊ የማድረግ ጠበብ ብሎ በቀረበው የብሉይ ኪዳን ታሪክ በተጻሰበው የቤዛነት ምንጭ በሆነው የዕብራውያን ሕዝብ ታሪክ ላይ ያተኩራል። (3) አራት ዘፍጥረት፤ ቁሳዊው አጽናፈ ዓለምና በምድር ያለ ሕይወት ፍጹም የሆነ የእግዚአብሔር ሥራ እንጂ ተፈጥሮ ራሱን በራሱ ያካሄደው ሂደት አለመሆኑን ይገልጻል። እግዚአብሔር እንደ ፈጣሪነቱ ያከናወነውን ለማሳየት በምዕ 1—2 አምሳ ጊዜ እግዚአብሔር ግሦቹ የሚገልጹት ባለቤት ሆኖ እንመለከታለን። (4) የዘፍጥረት መጽሐፍ የመጀመሪያ ነገሮች መጽሐፍ ነው፤ የመጀመሪያውን ትዳር፤ የመጀመሪያውን ቤተሰብ፤ የመጀመሪያውን ልጅ መውለድ፤ የመጀመሪያውን ኀጢአት፤ የመጀመሪያውን ነፍስ ግድያ፤ የመጀመሪያውን ድርብ ጋብቻ፤ የመጀመሪያዎቹን የሙዚቃ መሣሪያዎች፤ የመጀመሪያውን የቤዛነት ተስፋ እና የመሳሰሉትን አስፍርክል። (5) እግዚአብሔር ከአብርሃም ጋር የገባው ኪዳን ከመጠቀሱ በመጀመር (ምዕ 12፥1-3)፤ በምዕ 15 ላይ ደግሞ በሥርዐት ተመልክቶ በምዕ 17 ላይ የጸደቀው የቅዱሳን መጻሕፍት ሁሉ ማእከል ነው። (6) የእስራኤልን ዐሥራ ሁለት ነገድ ጅማሬ የሚነግረን የአራት ዘፍጥረት መጽሐፍ ብቻ ነው (7) የአብርሃም ዝርያዎች በግብጽ ለ430 ዓመት የደረሰባቸውን መከራ ያሳይና በብሉይ ኪዳን የድነት ማእከል ለሆነው ለዘፀአት ታሪክ መንደርደሪያ ያዘጋጃል።

አራት ዘፍጥረት በአዲስ ኪዳን መፈጸሙ

የዘፍጥረት መጽሐፍ የደንገነትን ትንቢታዊ ታሪክ ይገልጻል፤ ይህም አዳኝ ከሴቲቲ ዘር (3፥15)፣ ሴት በተባለው በአዳም ልጅ በኩል(4፥25-26)፣ በሴም ዘር (9፥26-27) እንዲሁም በአብርሃም ትውልድ በኩል እንደሚሆን ይገልጻል (12፥3)። አዲስ ኪዳን የ12፥3ን ሐሳብ በቀጥታ እግዚአብሔር በክርስቶስ ኢየሱስ በኩል ካደረገው የቤዛነት ቸሮታ ጋር ያገናኘዋል (ገላ 3፥16:29)። ከአራት ዘፍጥረት ውስጥ ከእምነትና ከጽድቅ (ሮሜ 4፥ ዕብ 11፥1-22)፣ ከእግዚአብሔር ፍርድ (ሉቃ 17፥26—29:32፣ 2ጴጥ 3፥6፣ ይሁ 7፥11)፣ ከክርስቶስ ማንነት

(ማቴ 1:1፤ ዮሐ 8:58፤ ዕብ 7) ጋር የሚዛመዱ በርካታ ግለሰቦችና ሁኔታዎች በአዲስ ኪዳን ላይ ተጠቅሰዋል።

እሪት ዘፍጥረትን ማንበብ

ሙሉውን ብሉይ ኪዳን በአንድ ዓመት ማንበብ ከተፈለገ፣ ከዚህ በታች ባለው የጊዜ ሰሌዳ መሠረት አራት ዘፍጥረት በ21 ቀናት መንበብ ይኖርበታል።

☐ 1-2 ☐ 3-5 ☐ 6-8 ☐ 9-11 ☐ 12-14 ☐ 15-17 ☐ 18-19 ☐ 20-22
☐ 23-24 ☐ 25-26 ☐ 27-28 ☐ 29-30 ☐ 31-33 ☐ 34-35 ☐ 36-37
☐ 38-39 ☐ 40-41 ☐ 42-43 ☐ 44-45 ☐ 46-48 ☐ 49-50

မာရ်နာသီ



ዘፍ 1፥1 “በመጀመሪያ እግዚአብሔር ሰማያትን ምድርን ፈጠረ።”

የፍጥረት አምላክ፤ (1) በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ እግዚአብሔር ኢውሱን፣ ዘላለማዊ፣ በራሱ ሕያው ለመሆን ብቃት ያለውና ለሆነው ነገር ሁሉ የመጀመሪያ መነሻ ምክንያት እርሱ መሆኑ ተገልጦአል። እግዚአብሔር ያልነበረበት ጊዜ ለቅጽበት እንኳን በፍጹም አልነበረም። ሙሴም “ገና ተራሮች ሳይወለዱ፣ ምድርንና ዓለምን ከመፍጠርህ በፊት፣ አንተ ከዘላለም እስከ ዘላለም አምላክ ነህ” (መዝ 90፥2) ብሎ መስክሮአል። በሌላ አባባል ውስጥን አጥናፈ ዓለም ከመፍጠሩ በፊት እርሱ ለዘላለም በማይወሰን ማንነቱ ሕያው ነበረ። በሰማይና በምድር ከተፈጠረው ነገር ሁሉ በፊት እርሱ ነበረ፤ እርሱም ከፈጠረው ሁሉ በላይ ሆኖ በራሱ ሕልውና ያለማንም ድጋፍ የሚኖር ነው (1ጢሞ 6፥16 እና ማብ ይመ፤ ከቂላ 1፥16 ጋር ያነጻጽሩ)።

(2) እግዚአብሔር አዳምንና ሔዋንን “በራሱ መልክ” አዳኝ የፈጠረና እኔነት ባለው ህላዌ ራሱን የገለጠ ነው (ዘፍ 1፥27 ይመ፤ 1፥26 እና ማብ ይመ)። አዳምና ሔዋን በእግዚአብሔር አምሳል የተፈጠሩ ስለሆኑ በግላቸውና በፍቅር ከእግዚአብሔር ጋር ኅብረት ሊያደርጉ ይችላሉ።

(3) እግዚአብሔር ሁሉን ነገር መልካም አድርጎ የፈጠረ የሥነ ምግባር አምላክ ሆኖ ራሱን በመግለጡ ንጢአት የሌለበት ነው። እግዚአብሔር ሁሉን ነገር ፈጥሮ ከጨረሱ በኋላ የፈጠረውን ሲመለከት መልካም ሆኖ አገኘው (ዘፍ 1፥31)። አዳምና ሔዋን በእግዚአብሔር መልክና አምሳል የተፈጠሩ በመሆናቸው እነርሱም እንዲሁ ንጢአት የሌለባቸው ነበሩ (ዘፍ 1፥26 እና ማብ)። ንጢአት ወደ ሰው ሕይወት የመጣው ሔዋን በእባቡ ወይም በሰይጣን በተፈተነች ጊዜ ነበር (ዘፍ 3 ይመ፤ ከሮሜ 5፥12፤ ከራእ 12፥9 ጋር ያነጻጽሩ)።

የፍጥረት ተግባር፤ (1) እግዚአብሔር በሰማያትና በምድር ያሉትን ሁሉ ፈጠረ (ዘፍ 1፥1 ይመ፤ ከኢሳ 40፥28፤ 42፥5፤ 45፥18፤ ከማር 13፥19፤ ከኤፌ 3፥9፤ ከቂላ 1፥16፤ ከዕብ 1፥2 እና ከራእ 10፥6 ጋር ያነጻጽሩ)። “ፈጠረ” ይሚስተካከል (በዕብራይስጥ “ባራ” ይሚስተካከል) የሚለው ቃል የሚያሳየው የእግዚአብሔርን ተግባር ለማመልከት ብቻ ለሆነ ጉዳይ ነው። ይህም ማለት እግዚአብሔር ቀድሞ ህልውና የሌለውን ቀስአካል በአንድ በተወሰነ ጊዜ ወደ ህልውና አመጣው ማለት ነው (ዘፍ 1፥3 እና ማብ ይመ)።

(2) መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ፍጥረት ቅርጽ የለሽና ባዶ እንዲሁም ጨለማ የዋጠው እንደነበረ ይገልጻል (ዘፍ 1፥2)። በዚያን ጊዜ ዓለምና አጽናፈ ዓለሙ ሁሉ አሁን ያለው ሥርዐታዊ ቅርጽ አልነበራቸውም። ሕያዋን ፍጥረታት የሌላባቸው ብርሃን የለሽ ባዶ ነበሩ። ከዚህ የመጀመሪያ ደረጃ በኋላ እግዚአብሔር ጨለማውን የሚገፍፍ ብርሃን ፈጠረ (ዘፍ 1፥3-5)፤ ለአጥናፈ ዓለሙም ቅርጽ ሰጠው (ዘፍ 1፥6-13)፤ ምድርንም በሕያዋን ፍጥረታት ሞላት (ዘፍ 1፥20-28)።

(3) እግዚአብሔር ፍጥረትን የፈጠረው በቃሉ ንይል ነው፤ በተደጋጋሚ “እግዚአብሔርም አለ...” የሚል ቃል ተጠቅሷል (ዘፍ 1፥3፡6፡9፡11፡14፡20፡24፡26)። በሌላ አባባል እግዚአብሔር ሰማይን ምድርን ወደ ህልውና ይመጡ ዘንድ ተናገረ፤ ይህም የፈጠረበት ቃሉ እስኪነገር ድረስ ቀድሞ ህልውና አልነበራቸውም ማለት ነው (መዝ 33፥6፡9፤ 148፥5፤ ከኢሳ 48፥13፤ ከሮሜ 4፥17፤ ከዕብ 11፥3 ጋር ያነጻጽሩ)።

(4) በመፍጠር ተግባር አብ ብቻ ሳይሆን የሥላሴ አካላት ድርሻ አላቸው፤ (ሀ) ወልድ እግዚአብሔር ሁሉን ነገር የፈጠረበት ንይል ቃል ነው። በዮሐንስ ወንጌል መግቢያ ላይ ክርስቶስ የእግዚአብሔር የዘላለም ቃል እንደሆነ ተገልጦአል (1፥1)፤ “ሁሉ ነገር በእርሱ ተፈጥሮአል፤ ከተፈጠረው ሁሉ ያለ እርሱ የተፈጠረ ምንም ያለም” (ዮሐ 1፥3)። እንዲሁም ሐዋርያው ጳውሎስ፣ “ሁሉ ነገር በእርሱ ተፈጥሮአል፤ በሰማይና በምድር ያሉ፣ የሚታዩና የማይታዩ ... በእርሱ ተፈጥሮአል” በማለት ያረጋግጥልናል (ቂላ 1፥16)። በመጨረሻም የዕብራውያን ጸሐፊ እግዚአብሔር በልጁ መላውን ዓለም መፍጠሩን በአጽንዖት ይናገራል (ዕብ 1፥2)።

(ለ) እንዲሁም መንፈስ ቅዱስ በፍጥረት ሥራ ውስጥ ተግባራዊ ድርሻ ነበረው። እርሱም ለቀጣዩ የእግዚአብሔር የመፍጠር ተግባር ያዘጋጀው ዘንድ በፍጥረት ላይ “ይረብብ” ነበር። “መንፈስ” ተብሎ የተተረጎመው (ሩሃ) የተሰኘው የዕብራይስጥ ቃል፣ “ነፋስ” እና “እስትንፋስ”

ተብሎ ሊተረጎም ይችላል። ስለዚህ መዝሙረኛው የእግዚአብሔርን መንፈስ ድርሻ እንዲህ ብሎ ይናገራል “በእግዚአብሔር ቃል ሰማያት ተሠሩ፤ በአፋም እስትንፋስ (ፋሃ) የከዋክብት ስራዊት።” (መዝ 33፥6)። በተጨማሪም መንፈስ ቅዱስ ዓለምን አጽንቶ የመያዝ ተግባሩን ይቀጥላል (ኢዮ 33፥4፤ መዝ 104፥30)።

የፍጥረት ዐላማና ግብ፤ እግዚአብሔር ዓለምን ሲፈጥር ግልጽ የሆነ ዐላማ ነበረው፤ (1) እግዚአብሔር ሰማያትንና ምድርን ለክብሩ፤ ለግርማውና ለኃይሉ መግለጫ ፈጠራቸው፤ ዳዊትም እንዲህ አለ፤ “ሰማያት የእግዚአብሔርን ክብር ይናገራሉ፤ የሰማይም ጠፈር የእጁን ሥራ ያውጃሉ።” (መዝ 19፥1፤ ከመዝ 8፥1 ጋር ያነጻጽሩ)። የተፈጠረውን ሙሉ ዓለም በማስተዋል፤ ግዙፍ ከሆነው አጽናፈ ዓለም እስከ ውብ የተፈጥሮ ሥርዐት ድረስ ያለውን ስንመለከት የፈጣሪያችንን፤ የጌታችንንና የአምላካችንን አስደናቂ ግርማ ዕጽብ ነው ከማለት በቀር ሌላ የምንለው ለምን።

(2) እግዚአብሔር ሰማያትንና ምድርን የፈጠረው የሚገባውን ክብርና ሞገስ ይቀበል ዘንድ ነው። እያንዳንዱ ፍጥረት፤ ማለትም ፀሐይና ጨረቃ፤ የደን ዛፎች፤ ዝናብና በረዶው፤ ወንዞችና ምንጮች፤ ተራሮችና ኮረብቶች እንዲሁም እንስሳትና አዕዋፋት ሁሉ ለፈጠራቸው አምላክ ከፍ ያለ የምስጋናን ድምፅ ያሰማሉ (መዝ 98፥7-8፤ 148፥1-10፤ ኢሳ 55፥12)። ይህ ከሆነ ዘንድ ከእኛ ከሰብአውያን ፍጥረታት እግዚአብሔር የቱን ያህል የላቀ ክብርና ምስጋና ይጠበቅብን ይሆን?

(3) እግዚአብሔር ምድርን የፈጠረው እርሱ ለሰው ልጅ ያለውን ዐላማና ግብ የሚያከናውንበትን ስፍራ ለማዘጋጀት ነው (ሀ) እግዚአብሔር አዳምንና ሔዋንን በራሱ መልክ የፈጠራቸው ከእነርሱ ጋር በፍቅር የተዋላ ለዘላለም ኅብረት ይኖረው ዘንድ ነው። እግዚአብሔር ሰውን ሲፈጥረው በሦስት አካል ማለትም ሥጋ፤ ነፍስ መንፈስ ያለው አድርጎ ስለ ሆነ፤ በእምነት በምስጋናና በመታመንም በነጻነት እንደ ጌትነቱ የተገባውን የአምልኮ ምላሽ የሚሰጥበት ኅሊና፤ ስሜትና ፈቃድ አለው። (ለ) እግዚአብሔር ከሰው ዘር ጋር እጅግ የጠበቀ ኅብረት ስለሚሻ፤ ሰይጣን አዳምንና ሔዋንን አምላካቸውን እንዳይታዘዙና በእርሱም ላይ እንዲያምጹ ፈትኖአቸው በወደቀ ጊዜ እንኳ፤ እግዚአብሔር የሰውን ዘር፤ ከነጠላትና ከመዘዙ የሚቤሻር አዳኝ እንደሚልክ ተስፋ ሰጥቷል (ዘፍ 3፥15 እና ማብ ይመ)። እንግዲህ በዚህ መንገድ እግዚአብሔር በእርሱ ደስ የሚሰኝ፤ የሚያከብረው በፊቱም በጽድቅና በቅድስና የሚመላለስ የራሱ የሆነ ሕዝብ ይኖረዋል ማለት ነው (ኢሳ 60፥21፤ 61፥1-3፤ ኤፌ 1፥11-12፤ 1ጴጥ 2፥9)። (ሐ) እግዚአብሔር በፍጥረት ላይ ያለው ዐላማና የመደምደሚያ ፍጻሜ በራእይ መጽሐፍ ተገልጿል። በዚያም ዮሐንስ የታሪክን ፍጻሜ እንዲህ በሚል መልኩ ገልጿል፤ “...የእግዚአብሔር ማደሪያ በሰዎች መካከል ነው፤ እርሱ ከእነርሱ ጋር ይኖራል፤ እነርሱም ሕዝቡ ይሆናሉ፤ እግዚአብሔር ራሱም ከእነርሱ ጋር ይኖራል፤ አምላካቸውም ይሆናል...” (ራእ 21፥3)።

ፍጥረትና ዝግመተ ለውጥ፤ ዝግመተ ለውጥ የተባለው ይህ አመለካከት፤ ስለ ሕይወትና ስለ አጽናፈ ዓለም ጅማሪ በአሁኑ ዘመን የሳይንስና የምርምር ማኅበረሰብ በስፋት የሚቀበለው አመለካከት ነው። መጽሐፍ ቅዱስን የሚያምኑ ክርስቲያኖች ስለ ዝግመተ ለውጥ የሚከተሉትን አራት አስተውሎቶች ልብ ሊሉ ይገባል።

(1) ዝግመተ ለውጥ ስለ አጽናፈ ዓለም ጅማሪና የእድገት ደረጃ ገለጻ ለመስጠት የተደረገ ተፈጥሮታዊ ጥረት ነው። ይህ አመለካከት የሚነሳው ይህንን ዓለም ያበጀና የሠራ በእኔነቱ ህልው የሆነ መለኮታዊ ፈጣሪ የለም ከሚል ግምት ሲሆን፤ እንደ ዝግመተ ለውጥ አራማጆች አስተሳሰብ ሁሉም ነገር ወደ ህልውና የመጣው በሚሊዮን ዓመታት ውስጥ እውን በሆኑ ተከታታይና የአጋጣሚ ክሥተቶች ሂደት ነው። የዝግመተ ለውጥ አራማጆች መላምታቸውን የሚደግፍላቸው ሳይንሳዊ መረጃዎች አሉን ይላሉ።

(2) እንደ እውነቱ ከሆነ የዝግመተ ለውጥ ትምህርት ሳይንሳዊ አይደለም፤ በሳይንሳዊ ዘዴ መሠረት እያንዳንዱ ድምዳሜ፤ በየትኛውም ቤተ መከራ ሊደገም በሚችል መልኩ በተፈተነና በማያወዛግብ ማስረጃ ላይ የተመሠረተ ሊሆን ይገባል። ይሁን እንጂ እስካሁን ድረስ “ዐብይ ፍንዳታ” (“big bang”) ከሚለው የቀስ አካል ጅማሪ መላምት ወይም ከደቂቅ እስከ ግዙፍ ስላሉት ሕያዋን ፍጡራን አዝጋሚ እድገት ስለሚያትተው የዝግመተ ለውጥ መላምት ተጨባጭ ማስረጃ ማቅረብ አልተቻለም። አይቻልምም። ከዚህም የተነሣ፤ ዝግመተ ለውጥ ሳይንሳዊ ጭብጥ ላይ ያልተመሠረተ መላምት ነው። ስለዚህ አንድ ሰው ይህንን ለመቀበል በሰው ሠራሽ ትወራ (theory) መደገፍ ይኖርበታል። በተቃራኒው የእግዚአብሔር ሕዝብ እምነት በጌታና በእርሱም እስትንፋስ በሆነው መገለጥ በቃሉ ላይ ነው። ይህም መገለጥ እርሱ ሁሉን ነገር ካለመኖር ወደ መኖር ያመጣ እንደሆነ ያረጋግጣል (ዕብ 11፥3)።

(3) እርግጥ ነው በልዩ ልዩ ዝርያዎች መካከል አሌ የማይባሉ ለውጦችና እድገቶች አሉ፤ ለምሳሌም አንዳንድ የተለያዩ ዝርያዎች ህልውናቸው ያከተመ ሲሆን፤ በሌላ በኩል በአንዳንድ ዝርያዎች ውስጥ አዳዲስ ምልክቶች እየተከሰቱ ይታያሉ። ነገር ግን ሌላው ቀርቶ የሥነ ምድር ጥናት ሰነዶች እንኳ አንድ ሕያው ፍጡር ከሌላ ዓይነት ሕያው ፍጡር በአዝጋሚ ለውጥ የተገኘ ነው የሚለውን ሐሳብ አይደግፉም። ይልቁንም ያለው ተጨባጭ መረጃ እግዚአብሔር እያንዳንዱን ሕያው ፍጡር “እንደ የወገናቸው ፈጠራቸው” የሚለውን የመጽሐፍ ቅዱስ አባባል ይደግፋል (ዘፍ 1፥21፤ 24-25)።

(4) መጽሐፍ ቅዱስን የሚያምኑ ክርስቲያኖች ሁሉ ሊቃውሙት የሚገባ ሌላው ትወራ ደግሞ መለኮታዊ ዘገምተኛ ለውጥን (theistic evolution) ነው፤ ይህ አስተሳሰብ በርካታ የዘገምተኛ ለውጥ ድምዳሜዎችን በመውሰድ ሐሳቡን የተለየ አስመስሎ በማቅረብ የመጀመሪያውን የአዝጋሚ ለውጥ ሒደት የጀመረው እግዚአብሔር ነው በማለት ያቀርባል። እንዲህ ዐይነቱ ትወራ እግዚአብሔር በፍጥረት ላይ ያለውን የፈጣሪነቱን ሥራ የሚያሳየውን መጽሐፍ ቅዱሳዊ መገለጥ ይክፃል። ለምሳሌ በዘፍ 1 ላይ በቀጥታ 11 ላይ የተጠቀሰው የእግዚአብሔር ትእዛዝ መፈጸሙን ከሚያሳየው ከዘፍ 1፥12 እና “ማታም ሆነ ጠዋትም” ከሚለው ተደጋጋሚ ሐረግ በስተቀር እያንዳንዱ ዐብይ ግሥ ባለቤት የሚያደርገው እግዚአብሔርን ነው፤ እግዚአብሔር የዝግመተ ለውጥ ሒደት ገለልተኛ ተመልካች ሳይሆን ሁሉን ነገር በቃሉ የፈጠረ አምላክ ነው (ከቂላ 1፥16 ጋር ያነጻጽሩ)።

¹²እግዚአብሔር (አሎሃም) ፤ “ምድር ዕፅዋትንም እንደየወገናቸው ዘር የሚሰጡ ተክሎችንና በምድር ላይ ዘር ያዘሉ ፍሬ የሚያፈሩ ዛፎችን እንደየወገናቸው ታብቅል” አለ፤ እንዳለውም ሆነ። ¹²ምድር ዕፅዋትን እንደየወገናቸው ዘር የሚሰጡ ተክሎችንና በውስጣቸው ዘር ያለባቸው ፍሬ የሚያፈሩትን ዛፎች በየወገኑ አበቀለች። እግዚአብሔርም (አሎሃም) ይህ መልካም እንደ ሆነ አየ። ¹³መሸ፤ ነጋም፤ ሦስተኛ ቀን።

¹⁴ከዚያም እግዚአብሔር (አሎሃም) ፤ “ቀኑን ከሌሊት እንዲለዩ የዓመት ወቅቶች፤ ቀናትና ዓመታት የሚጀምሩበትንም እንዲያመለክቱ፤ ¹⁵ለምድር ብርሃን የሚሰጡ ልዩ ልዩ ብርሃናት በሰማይ ይሁኑ” አለ፤ እንዳለውም ሆነ። ¹⁶እግዚአብሔር (አሎሃም) ፤ ለምድር ብርሃን ይሰጡ ዘንድ ሁለት ታላላቅ ብርሃናት አደረገ፤ ታላቁ ብርሃን በቀን እንዲሠለጥን ታናሹ ብርሃን በሌሊት እንዲሠለጥን አደረገ። እንዲሁም ከዋክብትን አደረገ። ¹⁷ለምድር ብርሃን እንዲሰጡ እነዚህን በሰማይ ጠፈር አኖራቸው። ¹⁸ይኸውም በቀንና በሌሊት እንዲሠለጡ ብርሃንን ከጨለማ እንዲለዩ ነው። እግዚአብሔርም (አሎሃም) ይህ መልካም እንደ ሆነ አየ። ¹⁹መሸ፤ ነጋም፤ አራተኛ ቀን።

²⁰እግዚአብሔር (አሎሃም) ፤ “ውሆች ሕይወት ባላቸው በሕያዋን ፍጡራን ይሞሉ፤ ወፎች ከምድር በላይ በሰማይ ጠፈር ይብረሩ” አለ። ²¹በዚህ መሠረት፤ እግዚአብሔር (አሎሃም) በባሕር

1+11
 ቀ*7:12+21:
 24+25: ዘፍ2+5:
 6+20: 7+14:
 ዘሌ11+14:19+22:
 ዘዳ14+13:18:
 መዝ65+9-13:
 104+14:
 1+8:15+38
 1+12 ቀ*4:11
 1+13 ቀ*5
 1+14 ቀ*4:
 ዘፍ8+22:
 መዝ74+16:
 104+19: 136+71:
 ኤር10+2:
 31+35-36:
 33+20+25
 1+15 ቀ*7
 1+16 ዘዳ4+19:
 17+31: ኤዩ9+9:
 31+26:
 38+7:31-33:
 መዝ8+3: 36+6:
 74+16: 104+19:
 136+8+9:
 መዝ12+2:
 ኢሳ40+26:
 ኤር8+2:
 31+35: 43+13:
 ሕዝ8+16:
 እም5+8:
 ያዕ1+17
 1+18 ቀ*4:
 ኤር33+20+25
 1+19 ቀ*5
 1+20 ዘፍ2+19:
 መዝ146+6

ውስጥ የሚኖሩ ታላላቅ ፍጡራንን በውሃ ውስጥ የሚርመስመሱ ሕይወት ያላቸውን ነገሮች ሁሉ እንደየወገናቸው እንዲሁም ክንፍ ያላቸውን ወፎች ሁሉ እንደየወገናቸው ፈጠረ፤ እግዚአብሔርም (አሎሃም) ይህ መልካም እንደ ሆነ አየ። ²²እግዚአብሔርም (አሎሃም) ፤ “ብዙ ተባዙ፤ የባሕርንም ውሃ መሷት፤ ወፎችም በምድር ላይ ይብዙ” ብሎ ባረካቸው። ²³መሸ፤ ነጋም፤ አምስተኛ ቀን።

²⁴እግዚአብሔር (አሎሃም) ፤ “ምድር ሕያዋን ፍጡራንን እንደየወገናቸው ከብቶችን በምድር ላይ የሚሳቡ ፍጡራንንና የዱር እንስሳትን እያንዳንዱን እንደ ወገኑ ታስገኝ” አለ፤ እንዳለውም ሆነ። ²⁵እግዚአብሔር (አሎሃም) የዱር እንስሳትን እንደየወገናቸው ከብቶችን እንደየወገናቸው እንዲሁም በምድር ላይ የሚሳቡ ፍጡራንን እንደየወገናቸው አደረገ። እግዚአብሔርም (አሎሃም) ይህ መልካም እንደ ሆነ አየ።

²⁶እግዚአብሔር (አሎሃም) ፤ “ሰውን በመልካችን በአምሳላችን እንሥራ፤ በባሕር ዓሦች፤ በሰማይ ወፎች፤ በከብቶች፤ በምድር ሁሉ
 1+21 ቀ*14:11: ዘፍ8:17: 9+17:19: ዘሌ26+9:
 ኢዩ3+8: 7+12: መዝ74+13: 104+25-26: 148+7:
 ኢሳ27+1: ሕዝ32+2: 36+11: 47+27 1+22 ቀ*28:
 ዘፍ8:17: 9+17:19: 47+27: ዘሌ26+9: ሕዝ36+11
 1+23 ቀ*5 1+24 ቀ*7:11: ዘፍ2+19 1+25 ቀ*4:11:
 ዘፍ7+21-22: ኤር27+5 1+26 ቀ*27: ዘፍ3+5+22:
 5+3: 9+2-6: 11+7: መዝ8+5-8: 82+6: 89+6:
 100+3: ኢሳ6+8: 45+18: ሕዝ17+28-29: 1+8:11+7:
 2+8:4+4: ቁሳ1+15: 3+10: ያዕ3+9
 1+26 ዕብራይስጡም እንደዚሁ ሲሆን ሱርስቱ ግን የዱር እንስሳት ሁሉ ይለዋል።

1ኛ ቀን ብርሃን	ለ ፍ ጥ ረ ት ሥርዐትን አበጀ
2ኛ ቀን ጠፈር	
3ኛ ቀን ደረት ምድር	
4ኛ ቀን የብርሃን አካላት	
5ኛ ቀን ዓሦችና ወፎች	ለ ፍ ጥ ረ ት ሕይወትን ሰጠ
6ኛ ቀን እንስሳትና ሰዎች	
7ኛ ቀን ዕረፍት	ፍጥረት ተፈጸመ፤ መልካምም ሆነ

1+14 እንዲያመለክቱ፤ እግዚአብሔር አስቀድሞ ያቀደው ፀሐይ፤ ጨረቃና ከዋክብት እርሱን እንዲያመለክቱና የቀናት፤ የወቅቶችና የዓመታት መለዋወጥ ምልክቶች እንዲሆኑ ነበር። የክብብ ቁጠራ ሥርዐት ከዋክብት የተፈጠሩበትን ይህን ቀጥተኛ ዐላማ በማጣመም ከዋክብቱ ጉላኔቶች የሰዎችን ሕይወት ይመራሉ የሚል የሐሰት ንጅፈ ሐሳብ ያስተምራል።

1+22 እግዚአብሔርም ... ባረካቸው፤ እግዚአብሔር ሕያዋን ፍጥረታትን ሁሉ የባረከ ሲሆን እንስሳትም ሆኑ ፍጥረት መልካም ሁሉ እንደሆኑ ገልጿል (ቀ* 12:21-22)። (1) እግዚአብሔር በሥራው የተደሰተ ሲሆን ለተሠራው ሥራም ዋጋ ሰጥቶአል። አማኞችም እንደዚሁ ተፈጥሮንና ውበቷን እንስሳቷንም ጨምሮ መልካም፤ ደስታን የሚሰጡና ዋጋ ያላቸው እንደሆኑ ማሰብ አለባቸው። (2) ምንም እንኳን

ተፈጥሮ አሁን በንጢአት ብትበላሽም፤ የእግዚአብሔር ክብርና እግዚአብሔር ለሰው ያለው ፍቅር መገለጫ ሆኖ በማገልገል ዛሬም ታላቅ ጥቅም አላት (ከመዝ 19:1 ጋር ያንጸጽሩ)። አማኞች ፍጥረት ከንጢአትና ከመበሰበስ ቀንበር ሙሉ ለሙሉ እንዲላቀቅ መጽለይ አለባቸው (ሮሜ 8:21፤ ራእ 21:1)።

1+26 እግዚአብሔርም ... እንሥራ ... አለ፤ ይህ አገላለጽ ለመጀመሪያ ጊዜ የእግዚአብሔርን ሦስትነት የሚመለከት ነው። “እግ” የሚለው የብዙ ቍጥር አመልካች ተቀጥላ እግዚአብሔር ከእንድ በላይ የሆነ “አካል” እንዳለው ያመለክታል (ከመዝ 2:7፤ ከኢሳ 48:16 ጋር ያንጸጽሩ)። ስለ እግዚአብሔር ያለው የሦስትነት-አንድነት መገለጥ ግን እስከ አዲስ ኪዳን ዘመን ድረስ ግልጽ አልሆነም (የማቴ 3:17 እና ማሳ: ማር 1:11 እና ማሳብ ይመ)።

1+26 ሰውን ... እንሥራ፤ ከቀ* 26-28 ስለ ሰዎች አፈጣጠር እናገባለን፤ 2+4-25 ስለ አፈጣጠራቸውና ስለ አካባቢያቸው የገልጽ የሆኑ ተጨማሪ ዝርዝሮችን ይሰጣል። ከላይ የተጠቀሱት እነዚህ ሁለት ክፍሎች ተደጋጋፊ ሲሆኑ በርካታ ትምህርቶችንም ይዘዋል። (1) ወንድም ሆነ ሴት ልዩ የሆኑ የእግዚአብሔር ፍጥረታት እንጂ በእዚህም ለውጥ ሂደት የተገኙ አይደሉም (ቀ* 27፤ ማቴ 19:4፤ ማር 10:6)።

(2) ወንድም ሆነ ሴት ሁለቱም በእግዚአብሔር መልክና አምሳል ተፈጥረዋል። በአምሳያው ከመፈጠራቸው የተነሳ ከእርሱ ጋር ኅብረት ለማድረግም ይሁን ምላሽ ለመስጠት የሚችሉ ሲሆኑ ፍቅሩን፤ ክብሩንና ትድሰናውንም በተለየ ሁኔታ ያንጸባርቃሉ።

ላይ፤ እንዲሁም በምድር በሚሰቡ ፍጡራን ሁሉ ላይ ሥልጣን ይኑራቸው" አለ።

27 ስለዚህ ስንዝብከር (አሎም) ሰውን በራሱ መልክ ፈጠረው፤

በስንዝብከር (አሎም) መልክ ፈጠረው፤ ወንድና ሴት አድርጎ ፈጠራቸው።

28 እንዲሁም (አሎም) ፤ "ብዙ ተባዘደ ምድርን መላት፤ ግዚትም፤ የባሕርን ዓሦች፤ የሰማይን ወፎች፤ እንዲሁም በምድር ላይ የሚንቀሳቀሱትን ሕያዋን ፍጡራንን ሁሉ ግዚቸው" ብሎ ባረካቸው።

29 እንዲሁም (አሎም) ፤ እንዲህ አለ፤ "በምድር ላይ ያሉትን ዘር የሚሰጡ ተክሎችን ሁሉ፤ በፍሬያቸው ውስጥ ዘር ያለ ባቸውን ዛፎች ሁሉ ምግብ ይሆኑላችሁ፤ እንደ ሰጥቻችኋለሁ።" 30 እንዲሁም ለምድር አራዊት ሁሉ፤ ለሰማይ ወፎች ሁሉ፤ በምድር ላይ ለሚንቀሳቀሱ ሕያዋን ፍጡራን ሁሉ ማንኛውም ለምለም ተክል ምግብ እንዲሆናቸው ሰጥቻለሁ" እንዳለውም ሆነ።

31 እንዲሁም (አሎም) ያደረገውን ሁሉ አየ፤ እነሆም፤ እጅግ መልካም ነበረ። መሸ፤ ነጋም፤ ስድስተኛ ቀን።

1+27 ቀ+1:26+
ዘፍ2+7: 5+1:2+
ዘ84+32+
መዝ103+14+
119+73+
ማቴ19+4+
ማር10+6+
ገላ3+28
1+28 ቀ+22:26+
ዘፍ6+1: 17+6+
33+5: ኢሱ24+3+
መዝ8+6-8+
113+9: 115+16+
127+3:5+
ሐሥ17+26
1+29 ዘፍ9+3+
ዘ812+15+
መዝ104+14+
1ጢጥ4+3
1+30 ዘፍ2+7+
7+22+
ኢዮ38+41+
መዝ78+25+
104+14+27+
111+15: 136+25+
145+15: 147+9
1+31 ቀ+4:5+
መዝ104+24+
136+5+
1+31 ምላ3+19+ ኢር10+12+ 1ጢጥ4+4 2+1 ዘ84+19+
17+3+ 25ገ17+16+ 21+3+ መዝ104+21+ ኢሳ44+24+
45+12+ 48+13+ 51+13 2+2 ቀ+2-3+ ዘ820+11+
31+17+ 34+21+ ዘ85+14+ ዮሐ5+17+ ሰጠ4+4 2+3
ዘፍ1+1+ ዘ816+23+ 20+10+ 23+12+ 31+15+ 35+2+
ዘሌ23+3+ ነዐ9+14+ መዝ95+11+ ኢሳ58+13+
ኢር17+22+ ሰጠ4+1-11 2+4 ዘ81+1+ 5+1+ 6+9+
10+1+ 11+10+27+ 25+12+19+ 36+1+9+ 37+2+
ኢዮ38+8+11
*2+2 ወይም አቂጡ፤ በቀ 3 ላይም እንዲሁ

2 የሰማይትና የምድር፤ በውስጣቸውም ያሉት ሁሉ አፈጣጠር በዚህ ሁኔታ ተከናወነ።

እንዲሁም (አሎም) ይሠራ የነበረውን ሥራ በሰባተኛው ቀን ላይ ፈጽሞ ነበር፤ ስለዚህ ከሠራው ሥራ ሁሉ በሰባተኛው ቀን ዐረፈው። እንዲሁም (አሎም) ሰባተኛውን ቀን ባረከው፤ ቀደሰውም፤ ነክናወነው፤ የመፍጠር ሥራው ሁሉ ያረፈው በሰባተኛው ቀን ነውና።

አዳምና ሔዋን

እንዲሁም (አሎም) ሰማይትና ምድርን በፈጠረ ጊዜ የተከናወኑት እንደዚህ ነበረ፤

1+31 ምላ3+19+ ኢር10+12+ 1ጢጥ4+4 2+1 ዘ84+19+
17+3+ 25ገ17+16+ 21+3+ መዝ104+21+ ኢሳ44+24+
45+12+ 48+13+ 51+13 2+2 ቀ+2-3+ ዘ820+11+
31+17+ 34+21+ ዘ85+14+ ዮሐ5+17+ ሰጠ4+4 2+3
ዘፍ1+1+ ዘ816+23+ 20+10+ 23+12+ 31+15+ 35+2+
ዘሌ23+3+ ነዐ9+14+ መዝ95+11+ ኢሳ58+13+
ኢር17+22+ ሰጠ4+1-11 2+4 ዘ81+1+ 5+1+ 6+9+
10+1+ 11+10+27+ 25+12+19+ 36+1+9+ 37+2+
ኢዮ38+8+11
*2+2 ወይም አቂጡ፤ በቀ 3 ላይም እንዲሁ

ማሳሰቢያ፡ ተቶ 2+4-5 እና ማሳሰቢያ እንዲሁም በገጽ 1894 ላይ፤ "ወላጆች፤ ልጆች" በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመጡ።

(2) እንዲሁም በምድር ያለውን ሁሉ ለእርሱ እንዲቀድሱና መለኮታዊውን ሀሳማ በመፈጸም እርሱን በሚያስከብር መንገድ እንዲያስተዳድሩት ይፈልግባቸው ነበር (ከመዝ 8+6-8 እና ዕብ 2+7-9 ጋር ያነጻጽሩ)።

(3) የምድር ዕጣ ፈንታ በእነርሱ አገዛዝ ሥር ነበር። ነጠላትን በሠሩ ጊዜ በእንዲሁም ፍጥረት ላይ ጥፋትን፤ ከንቱነትንና መከራን አመጡ (ከ13+14-24 እና ከሮሜ 8+19-22 ጋር ያነጻጽሩ)።

(4) ምድርን ፍጹም ወደሆነው የቀድሞ ገጽታዋ መመለስ በዘመኑ መጨረሻ የሚመጣው የኢየሱስ ክርስቶስ ሥራ ብቻ ነው (ሮሜ 8+19-25፤ 1ቆሮ 15+24-28፤ ዕብ 2+5-8 ይመጡ። ራእ 21+1 እና ማሳሰቢያ)።

2+3 እንዲሁም በሰባተኛውን ቀን ባረከው፤ እንዲሁም ሰባተኛውን ቀን (ሰንበትን) ባርከ የተቀደሰና የተለየ የዐረፍት ቀን እንዲሁም የፍጥረት ሥራ መፈጸሙን የሚያመለክት መታሰብ አደረገው። እንዲሁም በኋላ ሰንበትን በእርሱ ለሚታመንበት ሕዝብ የበረከት ቀን አደረገው (ዘ8 20+8)። የዐረፍት፤ የእገልግሎትና ክርክር ጋር ንብረት የሚደረግበት ቀን እንዲሆን ወሰነ (ዘ8 16+29፤ 31+12-17፤ ማቴ 12+1 እና ማሳሰቢያ)።

2+4 እንደዚህ፤ ይህ ሁለተኛው የፍጥረት ትረካ (2+4-25)፤ ከ1+1—2+3 ከተጠቀሰው ጋር የሚጸረር አይደለም። የወንድና ሴትን አፈጣጠር፤ አካባቢያቸውንና የፊተና ጊዜያቸው በዘርዘር አስፍሮ ይገኛል። ምዕ 2 ርእስን ጠብቆ ዝርዝር ጉዳይን ሲያመለክት ምዕ 1 ደግሞ የጊዜን ቅደም ተከተል መሠረት በማድረግ አስፍሮ ይገኛል።

2+4 እንዲሁም አምላክ፤ ጌታ በ2+4 ላይ "እንዲሁም" (በዕብራይስጡ "ያህዌ") ተብሎ ተጠርቶአል። 1+1 ላይ ያለው የእንዲሁም ስም ("ኤሎሃም")

ይህንንም ማድረግ የሚገባቸው እንዲሁም በምድርን በማወቅና በመታዘዝ ነው (2+15-17)። (ሀ) ነጠላት የሌለባቸውና ቅዱሳን፤ ጥበብን የተሞሉ፤ የፍቅር ልብና ቀናውን ለማድረግ በጎ ፈቃድ ስለነበራቸው የእንዲሁም ባሕርይ ተላብሰው ነበር (ከኤፌ 4+24 ጋር ያነጻጽሩ)። በግብረገባዊ ታዛዥነትና በጠበቀ ንብረት ከእንዲሁም ጋር በሁነኛ ግንኙነት ተመሳሳሪዋል (2+16-17)። አዳምና ሔዋን ነጠላት ሲሠሩ ከእንዲሁም ጋር የነበራቸው የባሕርይ መመሳሰል ተበዘለ (6+5)። አማኞች በመቤገባት ወደ ቀደመው ግብረገባዊ የባሕርይ መመሳሰል ሊመለሱ ይገባል (ከኤፌ 4+22-24፤ ከቂላ 3+10 ጋር ያነጻጽሩ)። (ለ) አዳምና ሔዋን ከእንዲሁም ጋር ተፈጥሯዊ መመሳሰል ነበራቸው። መንፈስ፤ አእምሮ፤ ስሜት፤ ማንነትን የማወቅ እንዲሁም የመምረጥ ችሎታ የነበራቸው ሰብአዊ አካላት ሆነው ተፈጥረው ነበር (2+19-20፤ 3+6-7፤ 9+6)። (ሐ) የወንድና የሴት አካላዊ ገጽታ በተወሰነ ደረጃ በእንዲሁም መልክ ሲሆን፤ ይኸው ዕድል ግን ለእንስሳ አልተሰጠም። እንዲሁም ለሰዎች የሰጠው አካላዊ ገጽታ እርሱ ወደፊት የሚገለጥበት ዐይነትና (18+1-2) ልጁም በትሥጉነት የሚይዘው መልክ ነበር (ሉቃ 1+35፤ ፊል 2+7፤ ዕብ 10+5)።

(3) ሰዎች በእንዲሁም መልክ ተፈጠሩ ማለት መለኮት ሆኑ ማለት አይደለም፤ ዝቅ ብለው የሚገኙ ፍጥረታ ሲሆኑ፤ ያለ እንዲሁም ምንም መሆን አይችሉም (መዝ 8+5)።

(4) ሰው ሁሉ የተገኘው ከአዳምና ከሔዋን ነው (ዘፍ 3+20፤ ሮሜ 5+12)። 1+28 ብዙ ተባዘደ፤ ወንድና ሴት ፍሬያማ እንዲሆኑ፤ ምድርንና የእንስሳትን ዓለምም እንዲገዙ ኅላፊነት ተሰጥቶቸው ነበር። (1) የተፈጠሩት ቤተሰብ እንዲመሠርቱ ነው። ይህ በፍጥረት ጊዜ የተገለጸው የእንዲሁም በላማ እንዲሁም እርሱን የሚፈራ ቤተሰብ እንደሚፈቅድና ልጆችን ማሳደግ ከምንም በላይ ቅድሚያ እንደሚሰጠው ያመለክታል። (ኤፌ 5+21 እና

እግዚአብሔር ስምሳክ (ያህዌ ኢሎሂም) ሰማያትንና ምድርን ሲፈጥር ምረቃ ቡቃያ ገና በምድር ላይ አልታየም፤ የሚዳ ተክልም ገና አልበቀለም፤ ምክንያቱም እግዚአብሔር ስምሳክ (ያህዌ ኢሎሂም) በመሬት ላይ ገና ዝናብ አሳዘነበም ነበር፤ ምድርንም የሚያለማ ሰው አልነበረም። ሕገር ግን ውሃም ከመሬት እየመነጨ የምድርን ገጽ ያረሰርሰ ነበር። እግዚአብሔር ስምሳክ (ያህዌ ኢሎሂም) ከምድር ዐፈር ወስዶ ሰውን አበጀው፤ በአፍንጫውም የሕይወት እስትንፋስ እፍ አለበት፤ ሰውም ሕያው ነፍስ ሆነ።

እግዚአብሔር ስምሳክ (ያህዌ ኢሎሂም) በምሥራቅ፣ በዔድን የአትክልት ስፍራ አዘጋጀ፤ የበጀውንም ሰው በዚያ አሳረው። እግዚአብሔር ስምሳክም (ያህዌ ኢሎሂም) ለዐይን የሚያስደስት ለመብልም መልካም የሆነውን ዛፍ ሁሉ ከምድር አበቀለ፤ በአትክልቱ ቦታ መካከልም የሕይወት ዛፍ ነበረ፤ እንዲሁም መልካምና ክፉን መለየት የሚያስችለው የዕውቀት ዛፍ ነበረ።

የአትክልት ስፍራውን የሚያጠጣ ወንዝ ከዔድን ይፈስ ነበር፤ ከዚያም በአራት ተከፍሎ ይወጣ ነበር። የመጀመሪያው ወርቅ በሚገኝበት በሐዊላ ምድር ዙሪያ ሁሉ የሚፈሰው የፊሶን ወንዝ ነው።

2+5 ዘፍ1+11፤
ኢዮ38+28፤
መዝ65+9-10፤
ኤር10+13
2+7
ዘፍ1+2+27+30፤
3+19+23፤
4+2፤ 18+27፤
ኢዮ4+19፤
10+9፤ 12+10፤
17+16፤ 27+3፤
32+8፤ 33+4፤
34+14+15፤
መዝ90+3፤
103+14፤
104+29፤
መዝ3+20፤
12+7፤ ኢሳ2+22፤
29+16፤ 42+5፤
43+1፤21፤
44+2፤ 57+16፤
ኤር18+6፤
ሕዝ37+5፤
ሐሥ17+25፤
1ቀር15+45+47
2+8 ቀሥ10+15፤
ዘፍ3+23+24፤
4+16፤ 13+10፤
ኢሳ51+3፤
ሕዝ28+13፤
31+9+16፤
36+35፤ ኢል2+3
2+9 ዘፍ3+22+24፤

12ኤውላጥ ምርጥ የሆነ ወርቅ፣ መልካም መዐዘ ያለው ከርቤና የከበረ ድንጋይ የሚገኙበት ምድር ነው። 13ሁለተኛው፣ በኢትዮጵያ ምድር ዙሪያ ሁሉ የሚፈሰው የግዮን ወንዝ ነው። 14ሦስተኛው፣ ከአሦር በስተምሥራቅ የሚፈሰው የጤግሮስ ወንዝ ሲሆን፣ አራተኛው የኤፍራጥስ ወንዝ ነው።

እግዚአብሔር ስምሳክ (ያህዌ ኢሎሂም) ሰውን ወስዶ እንዲያለማትና እየተንከባከበ እንዲጠብቃት በዔድን የአትክልት ስፍራ አስቀመጠ። እግዚአብሔር ስምሳክ (ያህዌ ኢሎሂም) ሰውን እንዲህ በማለት አዘዘው፤ “በአትክልት ስፍራው ውስጥ ከሚገኝ

2+9 ሕዝ31+8፤ 47+12፤ ምሳ3+18፤ 11+30፤ ራእ2+7
2+10 ቀሥ8፤ ዙፑ24+6፤ መዝ46+4፤ ሕዝ47+5 2+11
ዘፍ10+7፤ 25+18 2+12 ዙፑ11+7፤ ዘዳ1+7፤ 11+24፤
ኢሱ1+4፤ 2ሳመ8+3፤ 15፡4+21፤ 2፡123+29፤ 24+7፤
1ዜ፡5+9፤ 18+3፤ 2ዜ፡35+120፤ ኤር13+4፤ 46+2፤
51+63፤ ዳ፡10+4፤ ራእ9+14 2+15 ቀሥ8
2+16 ዘፍ3+1-2

2+5 ወይም መሬት፣ በቀ 6 ላይም እንዲሁ
2+6 ወይም ጭጋግ
2+7 በዕብራይስጥ ሰው (አዳም) የሚለው ቃል፤ መሬት (አዳማዊ) ከሚለው ቃል ጋር በድምፅ ይመሳሰላል። በፍቺም ላይዛመድ አይቀርም፤ አዳም የመጀመሪያው ሰው ስምም ነው (ዘፍ 2+20 ይመ)
2+12 ወይም መልካም ዕንቁ
2+13 ደቡብ ምሥራቅ መስጴጦምያ ሊሆን ይችላል

የፈጣሪ የተለመደ ስም ሲሆን፣ ታላቅነቱንና ኀይሉን በእጽንዖት ይገልጻል (በገጽ 26 ላይ፣ “ፍጥረት” በሚል ርእስ የተረጋውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)። “ያህዌ” ደካም እግዚአብሔር ለሕዝቡ ራሱን የገለጠበት የማንነቱና የኪዳን ስም ነው። በእግዚአብሔር የኪዳን ስም መገለጥ ውስጥ ርግራጌን የተሞላው ፍቅር፣ ለሰው ዘር መቤዝት ያለው ናፍቆት እንዲሁም ወደ ሕዝቡ መቅረብና በታማኝነት ብሕዝቡ ጋር መሆኑ ተካተዋል። ይህ ማንነቱ በታማኝነት የግል ስሙ ከሕዝቡም ሆነ ከተፈጥሮ ጋር ተጣተ፣ ግንኙነት እንዳልወ ይጠቀሳል። ስለዚህ ይህ “እግዚአብሔር አምላክ” የሚለው ጥምር ሲያረጋ ሰውነት ለመጠበቅ ከገጣው ኪዳን ጋር ግንኙነት ሲኖረው፣ ሁሉን ቻይ ፈጣሪ መሆኑንም ያመለክታል (ቀሥ 9-25፤ ዘፀ 6+6፤ ዘሌ 11+44-45፤ ኢሳ 53+1፤5-6 ይመ፤ ዘፀ 3+14 እና ማገብ ይመ)።

2+7 ሕያው ነፍስ፤ እግዚአብሔር ለሰው ልጅ የሰጠው ሕይወት፤ ከሌሎች ሕይወት ካላቸው ፍጥረቶች በተለየ መልኩ በእግዚአብሔር ልዩ አሠራር የተከናወነ እንደሆነ ተገልጿል። የሰው ሕይወት ከሌሎች ፍጥረቶች ሕይወት ሁሉ ከፍ ብሎና ተለይቶ እንደሚታይ እንዲሁም በሰው ሕይወትና በመለኮት ሕይወት መካከልም የተለየ ግንኙነት እንደሚኖር ለማመልከት እግዚአብሔር ለመጀመሪያው ሰው ሕይወትና እስትንፋሱን በተለየ መንገድ ሰጠው (ከዘፍ 1+26-27 ጋር ያነጻጽሩ)። ብቸኛውና ከፍተኛው የሰው ሕይወት ምንጭ እግዚአብሔር ነው።

2+8 በምሥራቅ በዔድን ዔድን በጤግሮስና በኤፍራጥስ ወንዞች ዳርቻ ላይ ትግኝ ቆበር (ቀሥ 14 ይመ)። አንዳንዶች በአሁንታ አራት ቆበር-ከፍል ትግኝ እንደነበር ሲያምኑ ሌሎች ደግሞ ትክክለኛውን ቦታ ለማመልከት የሚያስችል በቂ የሆነ መረጃ መጽሐፍ ቅዱስ አልሰጠም በማለት ይናገራሉ (ቀሥ 10-14)።

2+9 የሕይወት ዛፍ፤ በገነት ውስጥ ሁለት ዛፍች የተለዩ ትኩረት ተደርገዋቸዋል። (1) “የሕይወት ዛፍ” ከመጀመሪያው ሲታቀድ ሥጋዊ ሞት እንዳይኖር የሚያደርግ እንደነበር ይታመናል። በ3+22 ላይም ከዛጎልም ሕይወት ጋር ተዛምዶአል (ከራእ 2+7 ጋር ያነጻጽሩ)። በአዲሱ ሰማይና ምድር የእግዚአብሔር ሕዝብ ወደ ሕይወት ዛፍ ለመድረስ ይችላል (ራእ 2+7፤ 22+2)። (2) “መልካምና ክፉን የሚያሳውቀው ዛፍ” የቆመበት ዐላማ አዳም ለእግዚአብሔርና ለቃሉ ያለው እምነትና ታዛዥነት ይፈተን ዘንድ ነበር (ቀሥ 16 እና ማገብ ይመ)። እግዚአብሔር ሰዎችን የፈጠረው እርሱን ለመውደድና ለመታዘዝ ወይም በእርሱ ላይ ለማመጽና ላለመታዘዝ የሚያስችል ነጻ ፍቃድ ያላቸው ሰዎች አድርጎ ነበር።

2+15 በኤድን የአትክልት ስፍራ አስቀመጠው፤ በዚህ ጊዜ የመጀመሪያው ሰው አዳም ከነጢአት ነጻ ሆኖ ከእግዚአብሔር ጋር በሰራዊት ግንኙነት ይኖር ነበር። አዳም ፍጥረት ቀንሮ ሆኖ የተፈጠረ ሲሆን ፍጥረትንም ከእግዚአብሔር ሥር ሆኖ እንዲጠብቅ ገላፊነት ተሰጥቶት ነበር። በእግዚአብሔርና በሰው ዘር መካከል የነበረው ይህ የሰራዊት ግንኙነት ግን በአዳምና በሔዋን አለመታዘዝ የተነሣ ተበላሽ (3+6፤14-19)።

2+16 እግዚአብሔር አምላክ ሰውን... አዘዘው፤ ከታሪክ ሾማል አንስቶ የሰው ዘር ሁሉ ለእግዚአብሔር በመግዛት የእግዚአብሔርን ቃል እንደ ፍጹም እውነት በመቀበል ያምነውና ይታዘዘው ዘንድ ተገቢ ነበር። (1) በእምነትና በመታዘዝ የሚመራ ሕይወት በዔድን ገነት በእግዚአብሔርና በአዳም መካከል ለነበረው ግንኙነት መሠረታዊ መርሕ ነበር። አዳም የእግዚአብሔርን ፈቃድ ቢተላለፍና ከዕውቀት ዛፍ ቢበላ እንደሚሞት ማስጠንቀቂያ ተሰጥቶት ነበር (ቀሥ 17)። ከዚህ በፊት አዳም ሞትን አይቶ ስለማያውቅ

ከማንኛውም ዛፍ ፍሬ ትበላለህ። 17 ነገር ግን መልካምና ክፉን ከሚያሳውቀው ዛፍ አትብላ፤ ምክንያቱም ክእሮሱ በበላህ ቀን በእርግጥ ትሞታለህ።

18 በዚህ በኋላ እግዚአብሔር ስምሳክ (ያህዌ ሌላውም) ፤ "ሰው ብቻውን መሆኑ መልካም አይደለምና የሚሰማማውን ረዳት አበጅለታለሁ" አለ።

19 እግዚአብሔር ስምሳክ (ያህዌ ሌላውም) የዱር አራዊትንና የሰማይ ወፎችን ከምድር ሠርቶ ነበር፤ ለእያንዳንዳቸውም ምን ስም እንደሚያወጣላቸው ለማየት ወደ አዳም አመጣቸው። አዳም ሕይወት ላላቸው ፍጡራን ሁሉ ያወጣላቸው ስም መጠሪያቸው ሆነ። 20 ስለዚህ አዳም ለከብቶችን ለሰማይ ወፎችን ለዱር አራዊት ሁሉ ስም አወጣላቸው።

ይሁን እንጂ ለአዳም ተሰማሚ ረዳት አልተገኘለትም ነበር። 21 እግዚአብሔር ስምሳክም (ያህዌ ሌላውም) በአዳም ላይ ከባድ እንቅልፍ ጣለበት፤

አንቀላፍቶም ባለ ከጉድኑ አንዲት ዐጥንት፣ ወሰደ፤ ስፍራውን በሥጋ ሞላው። 22 እግዚአብሔር ስምሳክ (ያህዌ ሌላውም) ከአዳም የወሰዱትን ዐጥንት ሲት አድርጎ ሠራት፤ ወደ አዳምም አመጣት።

23 አዳምም እንዲህ አለ፤ "እነሆ፤ ይህች ዐጥንት ከዐጥንቱ ሥጋም ከሥጋዬ ናት። ከወንድ ተገኝታለችና ሲት ትባላል።"

2+17
ዘፍ3+11:3+11:7
5+5 9+29
ዘፍ30+15:19
ኤር42+16
ሕዝ3+18
ሮሚ25+12 6+23
2+18 ምላ31+11
1ቆር11+9
1ጢሞ2+13
2+19
ዘፍ1+5:20:24
መዝ8+7
2+20 ዘፍ3+20
4+11 ዘፍ15+18
31+21 41+1
ዘፍ23+31
ዘኁ22+5
2+21 ዘፍ15+12
1ሳሙ26+12
ኢዮ33+15
2+22
1ቆር11+8:9+12
1ጢሞ2+13
2+23 ዘፍ1+5
29+14
1ቆር11+8
ኤፌ5+28-30

2+24 ሚል2+15
ማቴ19+5
ማር10+7-8
1ቆር6+16
ኤፌ5+31
2+25 ዘፍ3+7:10
11: ኤፌ47+3
ሰቆ1+8

24 ስለዚህ ሰው ከአባቱና ከእናቱ ተለይቶ ከሚሰቱ ጋር ይጣመራል፤ ሁለቱም አንድ ሥጋ ይሆናሉ። 25 አዳምና ሚስቱ ሁለቱም ዕራቁታቸውን ነበሩ፤ ይሁን እንጂ አይተፋፈሩም ነበር።

የሰው ወድቀት

3 እባብ እግዚአብሔር ስምሳክ (ያህዌ ሌላውም) ከፈጠራቸው የዱር አራዊት ሁሉ ተንኮለኛ ነበረ፤ ሴቱንም፤ "በእርግጥ ስገዚአብሔር (ሌላውም) ፤ 'በአትክልቱ ስፍራ ካሉ ዛፎች ከማናቸውም እንዳትበሉ' ብሎአል?" አላት።

2 ሴቱም እባቡን እንዲህ አላችው፤ "በአትክልቱ ስፍራ ካሉት ዛፎች ፍሬ መብላት እንችላለን፤ ነገር ግን ስገዚአብሔር (ሌላውም) በአትክልቱ ስፍራ መካከል ከሚገኘው ዛፍ ፍሬ እንዳትበሉ፤ እንዳትነኩትም፤ አለበለዚያ ትሞታላችሁ' ብሎአል።"

እባቡም ሴቱን እንዲህ አላት፤

3+1 ዘፍ2+17: ኢዮ1+7: 2+2 2ቆር11+3: ራእ12+9
20+2 3+2 ዘፍ2+16 3+3 ዘፍ2+17 3+4 ዮሐ8+44
2ቆር11+3
+2+20 ወይም ሰው
+2+21 ወይም ከሰው የጉን ክፍል ወሰደ
+2+22 ወይም ክፍል
+2+23 ሰው የሚል ትርጉም ያለው የዕብራይስጥ ቃል ሲት የሚል ትርጉም ካለው የዕብራይስጥ ቃል ጋር ተመሳሳይ ድምፅ አለው

ይህንን ስለሞት የተነገረውን ማስጠንቀቂያ እግዚአብሔር ስለተናገረው ብቻ እውነት አንደሆነ በእምነት መቀበል ነበረበት።

(2) ለአዳም የተሰጠው የእግዚአብሔር ትእዛዝ (ቀጽ 16-17) የግብረገብ ፈተና ነበር። የፈጣሪውን ፈቃድ ለማመንና ለመታዘዝ ወይም ላለማመንና ላለመታዘዝ ዐውቆና ፈቅዶ እንዲወስን ምርጫን በፊቱ አኑርለታል።

(3) አዳም የእግዚአብሔርን ቃል አምኖ ቢታዘዝ ኖሮ ከእግዚአብሔር ጋር በተባረከ ገብረትና በዘላለም ሕይወት ጸንቶ ይኖር (በዝጽ 1746 ላይ፤ "እምነትና ጸጋ" በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ) ። ባለመታዘዝ ኅጢአትን ቢሠራ የግብረገብ ጥፋትንና ሞትን ያቃዳል (ቀጽ 17)።

2+18 የሚሰማማውን ረዳት፤ ሴት የተፈጠረችው የወንድ የፍቅር አጋርና ረዳት እድትሆን ነበር። ኅላፊነቱን በመጋራትና በመተባበርም ለሕይወቱና ለቤተሰባቸው የእግዚአብሔርን ፈቃድ ዳር ማድረስ ይጠበቅባት ነበር (ኤፌ 5+22 እና ማብ ይመ። "ረዳት" የሚለው ቃል የእግዚአብሔርን ተግባር ለመግለጽ የላባቸውን መዝ 33+20፤ 70+5፤ 115+9 ን ይመ)።

2+24 ከአባቱና ከእናቱ ተለይቶ በመጀመሪያ እግዚአብሔር ጋብቻና ቤተሰብን በምድር ላይ ቀዳሚና አስፈላጊ ተቋም አድርጎ መሥርቶአል (1+28 እና ማብ ይመ)። የእግዚአብሔር የጋብቻ ፅቅድ "አንድ ሥጋ" ማለትም በመንፈስና በሥጋ አንድ የሆኑ የአንድ ወንድና የአንዳት ሴት ጥምረት ነው። ይህ ትእዛዝ ምንዝርና፤ ድርብ ጋብቻን፤ ግብረሰዶማኝነትን፤ ሲሰነትንና

ኢመጽሐፍ ቅዱሳዊ ፍቺን ያወግዳል (ማር 10+7-9 ይመ። ማቴ 19+9 እና ማብ ይመ)።

3+1 እባብ በዚህ ክፍል ላይ እባብ እግዚአብሔርን በእግዚአብሔር ፍጥረት በኩል ተዋግቶአል። እግዚአብሔርን የተዋጋውም ለአዳም የተናገረው ነገር እውነት እንዳልሆነ በመግለጽ ነው (ቀጽ 3-4)። በመጨረሻም እግዚአብሔር በአምሳያው የሠራውን የሰውን ዘር ጨምሮ ፍጥረቱን ሁሉ እንዲረግም ምክንያት ሆኗል (ቀጽ 16-19)። በኋላም "እባብ" ከሰይጣን ወይም ከዲያቢሎስ ጋር አንድ እንደ ሆነ (ከራእ 12+9፤ 20+2 ጋር ያነጻጽሩ)። ሰይጣን እባብን በመቁጣጠር ለክፉ ፈተናው መሣሪያ አድርጎ አሰማራው (ከ2ቆር 11+3:14፤ ከራእ 20+2 ጋር ያነጻጽሩ፤ ስለ ሰይጣን የሚናገረውን የማቴ 4+10 ማብ ይመ)።

3+4 መሞት እንኳ አትሞቱም፤ የሰው ዘር የእግዚአብሔር ቃል ፍጹም እውነት መሆኑን በማመን ለእግዚአብሔር የመግዛት ግዴታ አለበት (2+16 እና ማብ ይመ)። (1) ሰይጣን ይህንን ስለሚያውቅ እግዚአብሔር የተናገረውን ቃል በተመለከተ ጥርጣሬን በማስነሣት የሴቱን እምነት ለማጥፋት ፈለገ። ሰይጣን የሰነዘረው ሐሳብ እግዚአብሔር የተናገረው ከልቡ እንዳልሆነ ነው (ከ2+16-17 ጋር ያነጻጽሩ)። በሌላ ለኃገር በሰይጣን የተቀነባበረው የመጀመሪያው ወሽት ኅጢአትና ከሀደት የሞት ፍርድ የሚያስከትሉ መሆናቸውን በመከድ ነው።

(2) ከሰው ዘር ዐባይት ኅጢአቶች መካከል አንዱ የእግዚአብሔርን ቃል አለማመን ነው። ይህም እግዚአብሔር ስለ ድነት፤ ስለ ጽድቅ፤ ስለ ኅጢአት፤ ስለ ፍርድና

“መሞት እንኳ አትሞቱም፤ ከፍሬው በበላችሁ ጊዜ ዐይናችሁ እንደሚከፈትና መልካምና ክፉን በማወቅ፤ እንደ ስግዚብከዚህ (አሎሃም) እንደምት ሆኑ ስግዚብከዚህ (አሎሃም) ስለሚያውቅ ነው።”

“ሴቲቱ የዛፋ ፍሬ ለመብል መልካም፤ ለዐይን የሚያስደሰትና ጥበብንም ለማግኘት የሚያጓጓ እንደ ሆነ ባየች ጊዜ፤ ከፍሬው ወሰዳ በላች፤ ከእርጸም ጋር ለነበረው ለባሏ ሰጠችው፤ እርሱም በላ።” የሁለቱም ዐይኖች ተከፈቱ፤ ዕራቁታቸውን መሆናቸውንም ተገንዘቡ። ስለዚህ የበለሰ ቅጠል ሰፍተው አገለጸዋል።

“ቀኑ መሸትሸት ሲል፤ አግዚአብሔር ስምሳክ (የሀዋኤላም) በአትክልቱ ሰፍራ ሲመለስ አዳምና ሔዋን ደምፁን ሰምተው ከአግዚአብሔር ስምሳክ (የሀዋኤላም) ፊት በዛፍቹ መካከል ተሸሸጉ።” አግዚአብሔር

3+5 ዘፍ1+26፤
14+18+19፤
መዝ7+8፤
ኢሳ14+14፤
ሕዝ28+2
3+6 ዘኁ30+7-8፤
ኤር44+15፤19+24፤
2ቆር11+3፤
1ጢዋ2+14፤
1ዮሐ2+16፤
ያዕ1+14-15
3+7 ቀ2+1፤
ዘፍ2+25
3+8 ዘሌ26+12፤
ዘጸ23+14፤
ኢዮ13+16፤
23+7፤ 31+33፤
34+22+23፤
መዝ5+5፤ 139+7-
12፤ ኢሳ29+15፤
ኤር16+17፤
23+24፤

ስምሳክ (የሀዋኤላም) ግን አዳምን ተጣርቶ፤
“የት ነህ?” አለው።
10 አዳምም፤ “ድምፅህን በአትክልቱ ሰፍራ ሰማሁ፤ ዕራቁቱን ስለሆንሁ ፈራሁ፤ ተሸሸግሁም” ብሎ መለሰ።
11 አግዚአብሔርም (የሀዋኤላም)፤ “ዕራቁትህን መሆንህን ማን ነገረህ? ከእርሱ እንዳትበላ” ብዬ ከዘገዝሁ ዛፍ በላህን?” አለው።
12 አዳምም፤ “ይህች ከእኔ ጋር እንድትኖር የሰጠኸኝ ሴት፤ እርሷ ከዛፋ ፍሬ ሰጠችኝና በላሁ” አለ።
13 አግዚአብሔር ስምሳክ (የሀዋኤላም) ሴቲቱን፤ “ይህ ያደረግሽው ምንድን ነው?” አላት።
3+8 ኤር49+10፤ ራእ6+15-16፤ ዘዘ19+16፤ 20+18፤
ዘፍ5+5፤ 14መ+12+18 3+9 ዘፍ4+9፤ 16+8፤ 18+9፤
15ገ19+9፤13 3+10 ዘፍ2+25፤ ሚዘ7+17
3+11 ዘፍ2+17፤25 3+12 ዘፍ2+22 3+13 ሮሜ7+11፤
2ቆር11+3፤ 1ጢዋ2+14

ስለ ሞት የተናገረው ክልሉ እንዳልሆነ ማመን ማለት ነው። የሰይጣን ዋነኛው የማያቋርጥ ውሸት ንስሐ አለመግባት እንዲሁም ሆነ ተብሎ የሚሠራ ንጢአትና በአግዚአብሔር ላይ የሚደረግ ዐመፅ ከኔታ መለየትንም ሆነ ዘላለማዊ ኩነቱን የግድ አያስከትሉም የሚለው ነው (1ቆር 6+9 እና ማብ፤ ገላ 5+21 እና ማብ፤ 1ዮሐ 2+4 እና ማብ)።

3+5 እንደ አግዚአብሔር እንደምትሆኑ፤ ሰይጣን ከሰው ዘር መጀመሪያ አንሥቶ ሰዎችን እንደ አግዚአብሔር ሊሆኑና ለራሳቸውም የትኛው ሞልካም፤ የትኛው ደግሞ ክፉ እንደሆነ ሊወስኑ እንደሚችሉ በማሳመን ፈትናአቸዋል። (1) የሰው ዘር “እንደ አግዚአብሔር” ለመሆን ሲፈልግ ሁሉን ከሚችለው አምላክ በመለየት ራሱ የውሸት አምላክ ሆነ (ቀኔ 22 እና ማብ፤ ዮሐ 10+34 እና ማብ ይመ)። ዛሬ ሰዎች ግብረገባዊ ዕውቀትንና የሥነ ምግባር መርሕን ከራሳቸው አእምሮ ለማመንጨት ይሻሉ፤ ከአግዚአብሔርም ቃል ነጻ መሆንን ይፈልጋሉ። ይሁን እንጂ፤ መልካምና ክፉ የሆነውን በትክክል መለየት የሚችለው አግዚአብሔር ብቻ ነው።

(2) መጽሐፍ ቅዱስ አማልክት ሊሆኑ የሚፈልጉ ሁሉ “ከምድር ላይ ከሰማይም በታች ይጠፋሉ” ይላል (ኤር 10+11)። “እኔ አግዚአብሔር ነኝ” ብሎ የሚያውጀው የሐሰተኛው ክርስቶስ ዕጣ ፈንታም ይኸው ነው (2ተሰ 2+4)።

3+6 ሴቲቱ ... ባየች ጊዜ ከፍሬው ወሰዳ፤ ፈተናን እንዴት ማሸነፍ እንደሚቻል የሚገልጽውን ማቴ 4+1-11 እና ማብራሪያውን ይመልከቱ።

3+6 ሴቲቱ ... በላች ... እርሱም በላ፤ አዳምና ሔዋን ንጢአትን እንደሠሩ ግብረገባዊና መንፈሳዊ ሞት ወዲያውኑ ሲከተሉ (ከ2+17 ጋር ያነጻጽሩ)፤ ሥጋዊ ሞት ደግሞ በኋላ መጣ (5+5)። (1) አግዚአብሔር “ከእርሱ በበላህ ቀን በእርግጥ ትሞታለህ” (2+17) ብሎ ነበር። ስለዚህ ንጢአትን በሠሩበት ቅጽበት ግብረገባዊና መንፈሳዊ ሞት ሞቱ (ከዮሐ 17+3 ማብ ጋር ያነጻጽሩ)። ግብረገባዊው ሞት በውስጣቸው የነበረውን የአግዚአብሔር ሕይወት ከእነርሱ መለየቱንና ተፈጥሮአቸው ንጢአተኛ መሆኑን ሲያመለክት መንፈሳዊ ሞት ደግሞ ከአግዚአብሔር ጋር የነበራቸው የቀድሞው ግንኙነት መታጣቱን ያሳያል። አዳምና ሔዋን ንጢአት ከሠሩበት ጊዜ አንሥቶ ማንኛውም ሰው ወደዚች ዓለም

የሚመጣው በንጢአተኛ ተፈጥሮ ነው (ሮሜ 8+5-8)። ይህ የሰዎች የተፈጥሮ ውድቀት ለአግዚአብሔርና ለሌሎች ቅድሚያ በሰጠበት ፈንታ ከራስ ወዳድነት የሚመነጭን ስሜት ለማርካት የሚተጋ ነው፤ ወደ ሰው ልጅ ሁሉ የሚተላለፍ ሆነ (5+31 6+5፤ 8+21፤ ሮሜ 3+10-18 እና ማብ፤ ኤፈ 2+3 ይመ)።

(2) የንጢአትና የሞት ሕግ ከአዳም ወደ ሰው ዘር ሁሉ ተላልፎአል። መጽሐፍ ቅዱስ የሚናገረው አዳም፤ የንጢአትና የሞትን ሕግ በሰው ዘር፤ ሁሉ ላይ ማስተላለፉን ነው (ከሮሜ 5+12፤ 18+2፤ ከ1ቆር 15+21-22 ጋር ያነጻጽሩ)።

3+7 ዕራቁታቸውን መሆናቸውንም ተገንዘቡ፤ አዳምና ሔዋን ፍጹም በሆነ ግብረገባዊ የሆነነት (ከውድቀት በፊት) ይኖሩ በነበረበት ጊዜ ዕራቁታትንት ነውሮም አሳፋሪም አልነበረም (2+25)። ንጢአት ከሠሩ በኋላ ግን ራቁታትንት መገንዘባቸው ከንጢአት እንዲሁም ከወደቀውና ከተበላሸው የሰው ሁኔታ ጋር ተሳመደ። ራቁታትንት በዓለም ከሚያመጣው ክፋት የተነሣ አግዚአብሔር ራሱ ልብስ ሠርቶ አዳምንና ሔዋንን አለበሰቸው (ቀኔ 21)፤ አሁንም ሰዎች ሁሉ በአግባቡ ይለብሱ ዘንድ ይላል (1ጢዋ 2+9 እና ማብ ይመ)።

3+8 ተሸሸጉ፤ በደለኝነታቸውን ሲያውቁና ንጢአታቸው ሲወቅሳቸው አዳምና ሔዋን ከአግዚአብሔር ራቁ። ንጢአታቸውንና አግዚአብሔር ያዘነባቸው መሆኑን በሳዊቀ በእርሱ ፊት መሆን አስፈራቸው፤ ተሸማቀቁም። በዚህ ሁኔታ ውስጥ ሆነውም በድፍረት ወደ እርሱ ሊቀርቡ አልቻሉም (ሐሥ 23+1 እና ማብ፤ 24+16 እና ማብ ይመ)። እኛም በንጢአተኛ ማንነታችን ልክ እንደ አዳምና እንደ ሔዋን ነን። አግዚአብሔር ግን ከገሊና ውቀላ ሊያሳንገን ከንጢአት ነጻ ሊያወጣንና ወደ ኅዝብቱ መለሶ ሊያስገባን መንገድ አበጀለን። “መንገድ” የሆነውም ኢየሱስ ክርስቶስ ነው (ዮሐ14+6)። አግዚአብሔር በልጁ በሰጠን ቤዛት ፍቅሩን፤ ምሕረቱን ጸጋውንና እርዳታውን በሚያስፈልገን ጊዜ ለመቀበል ወደ እርሱ መቅረብ እንችላለን (ዕብ 4+16 እና ማብ፤ 7+25 እና ማብ ይመ)።

3+13 እባብ እሳተኝና፤ ሰይጣን በሰው ዘር ላይ ውድቀትን ያመጣው በማሳሳት ነው። ሰዎችን ከአግዚአብሔር መንገድና እውነት ከሚያስወጣቸው ዋና ዋና መንገዶች መካከል አንዱ ይህ ነው።

እርሷም "እባብ አሳሳተኝና በላሁ" አለች።
14 እንዲሁ አለው፤ "ይህን ስለ ሠራህ
"ከከብቶችና ከዱር እንሰሳት ሁሉ
ተለይተህ የተረገምህ ሁኔታ
በሕይወትህ ዘመን ሁሉ፤ በደረሰህ
እየተሳብህ ትሄዳለህ፤
ዐፈርም ትበላለህ።
15 በአንተና በሴቲቱ፤
በዘርህና በዘረ ሙከራ፤
ጠላትነትን አደርጋለሁ፤
እርሱ ራሱን ይቀጠቅጣል፤
አንተም ተረከዙን ትቀጠቅጣለህ።"
16 ሴቲቱንም እንዲህ አሳት፤
"በምጥ ጊዜ ጭንቅሽን አበላሁ፤
በሥቃይም ትወልጃለሽ፤
ፍላጎትሽም ወደ ባልሽ ይሆናል፤
እርሱም የበላይሽ ይሆናል።
17 አዳምንም እንዲህ አለው፤ "የሚስትህን
ቃል ሰምተህ፤ 'ከእርሱ አትብላ' ብዬ
ያዘዝሁህን ዛፍ በልተሃልና፤
"ከአንተ የተነሣ ምድር የተረገመች ትሁን፤
በሕይወትህ ዘመን ሁሉ
ምግብህን ጥረህ ግረህ ከእርሷ
ታገኛለህ።

3+14 ዘፍ28+15-
20፤ መዝ22+9፤
ኢሳ49+23፤
65+25
3+15 ዘፍ16+11፤
መሳ13+5፤
ኢሳ7+14፤ 8+3፤
9+6፤ ማቴ1+23፤
ሉቃ1+31፤
ዮሐ8+44፤
ሐሥ13+10፤
ሮሜ16+20፤
ገላ4+4፤
ዕብ2+14፤
1ዮሐ3+8፤
ራእ12+17
3+16
መዝ48+5-6፤
ኢሳ13+8፤ 21+3፤
26+17፤
ኢር4+31፤
6+24፤ ሚካ4+9፤
1ቆጥ11+3፤
ኤፌ5+22፤
1ጢሞ2+15
3+17 ዘፍ2+17፤
5+29፤ 6+13፤
8+21፤ 29+32፤
31+42፤
47+9፤ ዘፍ3+7፤
ዘኁ35+33፤

18 ምድርም እሾኸና አሜከላ
ታበቅልብሃለች፤
ከቡቃያዋም ትበላለህ።
19 ከምድር ስለ ተገኘህ
ወደ መግባባት መሬት እስክትመለስ
ድረስ
እንጀራህን በፈትህ ላብ ትበላለህ፤
ዐፈር ነህና
ወደ ዐፈር ትመለሳለህ።"
20 አዳምም፤ የሕያዋን ሁሉ እናት
ናትና ሚስቱን ሕያዋን ብሎ ጠራት።
21 እንዲሁ አለው፤ "እምላክ (የሀይ አላማም) ከቄዳ ልብስ
አዘጋጅቶ አዳምንና ሚስቱን አለበሳቸው።
22 ከዚያም እንዲሁ አለው፤ "እምላክ (የሀይ አላማም)፤
"ሰው መልካምንና ክፉውን ለይቶ በማወቅ
3+17 ኢዮ5+7፤ 7+1፤ 14+1፤ መዝ66+11፤ 106+39፤
127+2፤ መዝ113፤ 2+23፤ ኢሳ24+5፤ 54+9፤ ኢር3+1፤
20+18፤ ሮሜ8+20-22 3+18 ኢዮ31+40፤ መዝ104+14፤
ኢሳ5+6፤ ዕብ4+8 3+19 ዘፍ2+7፤ 14+18፤ ዘፍ8+3፤9፤
23+4፤ ራጥ13+6፤ 2+14፤ ኢዮ7+21፤ መዝ104+23፤
146+4፤ 1ቆጥ15+47፤ 2ተሰ3+10፤ ዕብ9+27 3+20
ዘፍ2+20፤ 2ቆጥ11+3፤ 1ጢሞ2+13፤ 3+21 ቀ+7
3+22 ዘፍ1+26፤ 2+9፤ ራእ2+7
23+15 ወይም ይመታል
3+20 ወይም ሰውየው፤ በ4+1ም እንዲሁ
23+20 ሕያዋን ማለት ሕያው ማለት ሳይሆን
አይቀርም

(1) መጽሐፍ ቅዱስ የዚህ ዓለም ሰዎች ወንጌልን እንዳይረዱ ሰይጣን እንደሚያስታቸውና ሐሳባቸውን እንደሚያሳውር ያስተምራል (2ቆጥ 4+4 እና ማብ ይመ)። (2) ጳውሎስ ባስተማረው መሠረት አንዳንድ በቤተ ክርስቲያን ያሉ ሰዎች አስነዋሪ ተግባር እየፈጸሙ የእግዚአብሔርን መንግሥት እንደሚወርሱ ማመናቸው በሰይጣን የመሳሳታቸው ውጤት ነው (1ቆጥ 6+9 እና ማብ፤ ገላ 5+21 እና ማብ ይመ)። (3) ማሳሰቢያ በዘመን ፍጻሜ ሰይጣን ብዙዎችን በእግዚአብሔር ላይ ለማሳመድ የሚጠቀምበት መሣሪያ ይሆናል (2ተሰ 2+8-12፤ ራእ 20+8)። (4) ክርስቲያኖች ሁሉ በግል ሕይወታቸው በጋብቻቸው በቤተሰባቸው በትምህርት ቤታቸው በአብያተ ክርስቲያናቸው በሥራቸው ላይ ለሚሰነዘረው የሰይጣን ማሳሳት በመንቃት የሞት ሽረት ትግል ለማድረግ መዘጋጀትና መስጠት አለባቸው (ማቴ 24+4፤11-24 ይመ፤ ኢጴ 6+11 እና ማብ ይመ)። 3+15 እርሱ ራሱን ይቀጠቅጣል፤ አንተም ተረከዙን ትቀጠቅጣለህ፤ ይህ ጥቅስ እግዚአብሔር ለዓለም ያዘጋጀውን የመዋጀት ዕቅድ ለመጀመሪያ ጊዜ፤ ደቡቅ ባለ መልክ ይገልጻል። በሴቲቱ ዘር (በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ) እና በእባቡ ዘር (ሰይጣንና ተከታቶች፤ የቀ. 1 ማብ ይመ) መካከል መንፈሳዊ ውጊያ እንደሚኖር በመተንበይ፤ በሰይጣንና በከፋት ላይ እግዚአብሔር እንዲሁም የሰው ልጅ ድል እንደሚቀዳጁ ያመለክታል። ክርስቶስ ከሴት አንደሚወለድና (ከኢሳ 7+14 ጋር ያንጸጽሩ) በስቅለትም እንደሚሞት በዚህ ስፍራ እግዚአብሔር በተሰፋ ሰጥቶአል። ይሁን እንጂ ከሙታን ተነሥቶ ስለሰው ዘር ድነት ሲል ሰይጣንን፤ ገጠአትንና ሞትን ሙሉ ለሙሉ ድል ነስቶአል (ከኢሳ 53+5፤ ከማቴ 1+20-23፤ ከዮሐ 12+31፤ ከሐሥ 26+18፤ ከሮሜ 5+18-19፤ 16+20፤ ከ1ዮሐ 3+8፤ ከራእ 20+10 ጋር ያንጸጽሩ)። 3+16 ጭንቅሽን አበላሁ፤ በወንድና በሴት ላይ የተወሰነው ቅጣትና (ቀ. 16-19) በተፈጥሮ ላይ

የተከሰተው የገጠአት ውጤት ሰዎች የገጠአትን አስከፊ መዘዝ እንዲያስታውሱ እንዲሁም በእምነትና በመታዘዝ በእግዚአብሔር ላይ እንዲደገፉ ያሳስባቸዋል። እግዚአብሔር በምድር ላይ ያለውን ይህን የሰው ሁኔታ የፈለገው የመቤገጥን አስፈላጊነት ለማመልከት ነው። (1) ሕያዋን ከእግዚአብሔር ነጻ ለመሆን መመከርዋና ከባልዋ ተለይታ ለብቻዋ መወሰንዋ በተቃራኒው ፈቃድዋ ለባልዋ እንዲሆን አደረገባት። ለአዳም የነበራት የጠለቀ ስሜትና በእርስዋ ላይ የበላይ መሆኑ ከደስታና ከበረከት ጋር ችግርና መከራ የመጣባታል (ከ1+26-27፤ ከ1ቆጥ 11+7-9፤ ከኢጴ 5+22-25፤ ከ1ጢሞ 2+11-14 ጋር ያንጸጽሩ)። (2) በተፈጥሮ ላይ ከመጣው የእግዚአብሔር እርግጥን የተነሣ አዳምና ሕያዋን ሆኑ ከእነርሱ በኋላ የመጣው ዘራቸው ልፋት፤ ጥረት ትግልና በመጨረሻም ሞት መጣባቸው። 3+20 ሚስቱን ሕያዋን ብሎ ጠራት፤ አዳም ሚስቱን "ሕያዋ" ("ሕያው") ብሎ የጠራበት ምክንያት የሰው ትውልድ ሁሉ የመጀመሪያ እናት ስለነበረች ነው። 3+22 መልካምና ክፉውን፤ አዳምና ሕያዋን ራሳቸውን ከእግዚአብሔር ጋር ለማስተካከልና የራሳቸውን መመሪያ ለማውጣት ሞከሩ (ቀ. 5 እና ማብ ይመ)። ሰው ከወድቀቱ የተነሣ በመጠኑም ቢሆን ከእግዚአብሔር ተለይቶ ራሱን መምራት የጀመረ ሲሆን በተወሰነ ደረጃ ከፍኑ ደገን መለየት ችለ። (1) በዚህ ዓለም ፍጹም ያልሆነውና የተጣመመው የሰው ፍርድ ብዙውን ጊዜ የቱ መልካም የቱ ደግሞ ክፉ እንደሆነ ይወሰናል። ይህ ፈጽሞ የእግዚአብሔር ፈቃድ አልነበረም፤ የእርሱ ፈቃድ በእርሱና በቃሉ ላይ ተደግፈን መልካሙን ብቻ እንድናውቅ ነበርና። (2) ክርስቶስ ጌታ እንደሆነ የሚያምኑ ሁሉ እግዚአብሔር ለሰዎች ወዳለው የመጀመሪያው ዕቅዱ ይመለሳሉ። መልካም የሆነውን ለማወቅና ለመወሰን በእግዚአብሔር ቃል ላይ ይደገፋሉ።

ረገድ አሁን ከእኛ እንደ አንዱ ሆኗል፤ አሁን ደግሞ እኛን ዘርግቶ ከሕይወት ዛፍ ተጥፎ እንዳይባላት ለዘላለምም እንዳይኖር ይከልከል" አለ። ²³በሰዚህ የተገኘበትን ምድር እንዲያርስ፤ እግዚአብሔር ስምላክ (ያህዌ አሉሃም) ሰውን ከዔድን የአትክልት ስፍራ አስወጣው፤ ²⁴ሰውንም ካስወጣው በኋላ፤ ወደ ሕይወት ዛፍ የሚወስድውን መንገድ ለመጠበቅ ኪሩቤልንና በየአቅጣጫው የምትገለባበጥ ነበልባላዊ ሠይፍ ከዔድን በስተ ምሥራቅ አኖረ።

ቃየንና አቤል

4 አጻም ሚስቱን ሔዋንን ተገናኛት፤ ⁴እርሷም ፀንሳ ቃየንን ወለደች፤ "በእግዚአብሔር (ያህዌ) ርዳታ ወንድ ልጅ አገኘሁ" አለች። ²ደግሞም ወንድሙን አቤልን ወለደች።

አቤል የሰግ እርኛ፤ ቃየንም ዐራሽ ነበር። ³በአንድ ወቅት፤ ቃየን ከምድር ፍሬ በእግዚአብሔር (ያህዌ) መሥዋዕት አቀረበ። "አቤልም መጀመሪያ ከተወለዱት በኋላ መካከል ሰባቸውን መሥዋዕት አድርጎ አቀረበ። እግዚአብሔር (ያህዌ) ወደ አቤልና ወደ መሥዋዕቱ ተመለከተ፤ ⁵በቃየንና በመሥዋዕቱ ግን አልተደሰተም፤ ስለዚህ ቃየን ከፉኛ ተናደደ፤ ፊቱም ጠቁረ።

⁶እግዚአብሔር ስምላክም (ያህዌ አሉሃም) ቃየንን እንዲህ አለው፤ "ለምን ተናደድህ? ለምንስ ፊትህ ጠቁረ? ⁷መልካም ብታደርግ ተቀባይነትን፤ አታገኝምን? መልካም

3+23 ዘፍ2+7:8
3+24 ዘፍ2+8:9+
ዘፀ25+18+22፤
1ሳሙ4+4፤
2ሳሙ6+2፤
22+11፤
1ፕፕ6+27፤ 8+6፤
2ፕፕ19+15፤
2ዜፍ5+8፤
ዘዮ40+19፤
መዝ18+10፤
80+1፤ 99+1፤
104+4፤
ኢሳ27+1፤
37+16፤
ኢዝ10+1፤ 28+16
4+1 ቍ17+25፤
ዘፍ2+20፤
ዕብ11+4፤
1ዮሐ3+12፤
ይሁ11+1፤
4+2 ዘፍ2+7፤
ማቴ23+35፤
ሉቃ11+51፤
ዕብ11+4፤ 12+24
4+3 ዘጥ18+12፤
ዘሌ2+1-2፤
ኢሳ43+23፤
ኢር41+5
4+4 ዘፀ13+2፤12፤
ዘዳ15+19፤
ዘሌ3+16፤
2ዜፍ29+35፤
ዕብ11+4
4+6 ዮሳ4+4
4+7 ዘፍ44+16፤
ዘጥ 32+23፤
ኢሳ59+12፤
ኢዮ11+15፤
22+27፤

ባታደርግ ግን፤ ንጢአት በደጅህ እያደባች ናት፤ ለታሸንፍህ ትፈልጋለች፤ አንተ ግን ተቈጣጠራት።"

⁸ቃየንም ወንድሙን አቤልን፤ "እስቲ ና፤ ወደ መስኩ እንወጣ" አለው፤ በመስኩም ሳሉ፤ ቃየን ወንድሙን አቤልን አጠቃው፤ ገደለውም።

እግዚያም፤ እግዚአብሔር (ያህዌ) ቃየንን "ወንድምህ አቤል የት ነው?" አለው።

ቃየንም፤ "አላውቅም፤ እኔ የወንድሜ ጠባቂ ነኝን?" ሲል መለሰ።

¹⁰እግዚአብሔርም (ያህዌ) እንዲህ አለ፤ "ምንድነው ያደረግኸው? ስማ፤ የወንድምህ ደም ከምድር ወደ እኔ ይፎካል።

¹¹እንግዲህ የተረገምህ ነህ፤ የወንድምህን ደም ከእጅህ ለመቀበል አፏን ከከፈተችው መሬት ትሰደዳለህ።¹²ብታርሳትም ፍሬዋን አትለግስም፤ በምድር ላይ ከብላይና

4+7 መዝ27+3፤ 46+2፤ ሮሜ6+16 4+8 ማቴ23+35፤
ሉቃ11+51፤ 1ዮሐ3+12፤ ይሁ11+11 4+9 ዘፍ3+9፤
ዮሐ 8+44 4+10 ዘፍ9+5፤ 37+20+26፤ ዘፀ21+12፤
ዘጥ35+33፤ ዘዳ21+7:9፤ 2ሳሙ 4+11፤ ኢዮ16+18፤
24+2፤ 31+38፤ መዝ9+12፤ 106+38፤ ዕብ12+24፤
ራእ6+9-10 4+11 ዘዳ11+28፤ 2ፕፕ2+24 4+12 ቍ14፤
ዘዳ28+15-24፤ መዝ37+25፤ 59+15፤ 109+10

43+24 ወይም ፊት ለፊት አስቀመጠ

¹⁴፤ ቃየን የሚለው ስም ማምጣት ወይም ማግኘት የሚችል ትርጉም ካላቸው የዕብራይስጥ ቃላት ጋር ተመሳሳይ ድምፅ አለው

¹⁴፤ እስቲ ና፤ ወደ መስኩ እንወጣ የሚለው ሐረግ በአራት ለምራውያን፤ በሰባት ሊቃናት፤ በኩልንትና፤ በሱርስት የሚገታ ሲሆን በማሪሬቲክ ጽሑፍ ውስጥ ግን የለም

3+24 ሰውንም ካስወጣው በኋላ፤ አጻም ከእግዚአብሔር ጋር የነበረው ፍጹም የሆነ ግንኙነት ተቋርጦ ነበር። በዚህ ጊዜ-ከነት የወጣ ሊሆን በመከራ ጊዜ በእግዚአብሔር ላይ ወደ መደገፍ ሕይወት ሊመጣ ቻለ። በተጨማሪም አዲስ ቢዳን፤ "ሰይጣን የዚህ ዓለም ገዥ" እንደሆነ ስለሚናገር በአጻምና በሔዋን ውድቀት የተነሣ በዓለም ላይ የገነባችን ሥልጣን እገኘ (ዮሐ 14+30 ይመ። ከ2ቆሮ 4+4፤ ከ1ዮሐ 5+19 ጋር ያነጻጽሩ)። እግዚአብሔር ግን የሰውን ዘር አብዝቶ ከመውደዱ የተነሳ የልጁን ሕይወት ሕላልፍ በመስጠት ሰውንና ዓለምን ከራሱ ጋር አስታርቆ ሰይጣንን ድል አደረገው (ቍ 15 እና ማብ ይመ። ከዮሐ 3+16፤ ከራእ 21+1-8 ጋር ያነጻጽሩ)።

4+1 አጻም ሚስቱን ሔዋንን ተገናኛት፤ "ተገናኛት" የሚለውን ቃል ዕብራይስጡ "ያ" (ዐወቀ) ሲለው፤ የጋብቻንና የወሰብን ግንኙነትን በሚመለከት መጽሐፍ ቅዱስ ላይ በአብዛኛው ተጽፎ ይገኛል። ሔዋን ወንድ ልጅን ስትወልድ እግዚአብሔርን ከልቧ እንዳመሰገናችው ልብ ማለት ያስፈልጋል። ይህም ስለ ፍቅሩ፤ ስለ ይቅርታውና ስለ እርዳታው ምስጋናን በማቅረብ ከእግዚአብሔር ጋር ተገቢውን ንብረት ለማድረግ መፈለግን ያመለክታል።

4+3 ለእግዚአብሔር መሥዋዕት፤ እግዚአብሔር የአቤልን መሥዋዕት የተቀበለው ሃጽድቅ በሚሆን እውነተኛ እምነትና መስጠት ወደ እርሱ ስለቀረበ ነበር (ከዕብ 11+4፤ 1ዮሐ 3+12፤ እና ከዮሐ 4+23-24 ጋር ያነጻጽሩ)። የቃየን መሥዋዕት ተቀባይነት ያላገኘው

እውነተኛ የታዘኘነት እምነት ስላልነበረውና ሥራው ከፉ ስለነበር ነው (ቍ 6-7፤ 1ዮሐ 3+12)። መሥዋዕታችንና ምስጋናችን እግዚአብሔርን ሊያስደስት የሚችለው እንደ ፈቃዱ የሆነ የጽድቅ ሕይወትን ለመኖር ስንጥር ነው (ዘጸ 6+5 እና ማብ ይመ)።

4+7 ለታሸንፍህ ትፈልጋለች፤ እግዚአብሔር ንጢአትን ሊያጠቃና ለውጥ እንደ ተዘጋጀ የዱር አውሬ ወይም ፈታኝ ጉልበት ወይም ንይል እንጸለው ጋኔን አድርጎ ገልጸታል። ያም ሆኖ ሰው በጸጋው በመታገዝና ለቃሉ በመታዘዝ ንጢአትን የሚቃወምበትና የሚያሸንፍበት ችሎታ እግዚአብሔር ሰጥቶታል። ጋጢአትን ማሸነፍም ሆነ በንጢአት መሸነፍ በሰው ፈቃድ ላይ የተወሰነ ነው (ከሮሜ 6 ጋር ያነጻጽሩ)።

4+10 የወንድምህ ደም ... ወደ እኔ ይፎካል፤ የአቤል ሞትና እግዚአብሔር ለእርሱ ገድ መሰኘቱ ለጽድቅ መከራ ስለሚቀበሉት እግዚአብሔር በዘመን ሁሉ የሚገደው እንደሆነ ያሳያል። መከራቸው በእርሱ ዘንድ የታወቀ ሲሆን እንድ ቀን ፍትሕን ለማጽናትና ከፉውን ሁሉ ለማጥፋት እግዚአብሔር ስለ እነርሱ ይወጣል (ከዕብ 12+24 ጋር ያነጻጽሩ)።

4+11 እንግዲህ የተረገምህ ነህ፤ ቃየን በእግዚአብሔር የተረገመው በልፋቱ ከምድር ማግኘት ካለበት ነገር እግዚአብሔር እንደማይበርከው ነው (ከቍ 2-3 ጋር ያነጻጽሩ)። ቃየን ራሱን ከእግዚአብሔር ስለለየና ያለ እርሱ እርዳታ መኖር ስለፈለገ መንፈሳዊ በሆነ መልኩ ሲጸጸትና ንስሐ ሲገባ አይታይም (ቍ16)።

ተንከራታች ትሆናለህ።” ¹³ቃዩንም እግዚአብሔርን (ያህዌ) እንዲህ አለው፤ “ቅጣቱ ልሸከመው ከምችለው በላይ ነው። ¹⁴እነሆህ ዛሬ ከምድሪቱ አባረርኸኝህ ከፊትህም እሸሸጋለሁ፤ በምድር ላይ ኩብላይና ተንከራታች እሆናለሁ፤ የሚያገኘኝም ሁሉ ይገድለኛል።”

¹⁵እግዚአብሔር (ያህዌ) ግን፤ “የለም! እንደርሱ አይሆንም፤ ማንም ቃዩንን ቢገድል፤ ሰባት ዕጥፍ የበቀል ቅጣት ይቀበላል” አለው፤ ስለዚህ ያገኘው ሁሉ እንዳይገድለው እግዚአብሔር (ያህዌ) በቃዩን ላይ ምልክት አደረገለት። ¹⁶ቃዩንም ከእግዚአብሔር (ያህዌ) ፊት ወጥቶ ሄዶ፤ ከዓድን በስተምሥራቅ በምትገኝ ኖድ በተባለች ምድር ተቀመጠ።

¹⁷ቃዩን ሚስቱን ተገናኛት፤ እርሷም ፀንላ ሄኖክን ወለደች። ቃዩን የቂረቂረውን ከተማ በልጁ ስም ሄኖክ ብሎ ጠራው። ¹⁸ሄኖክ ኢራድን ወለደ፤ ኢራድም መሐያኤልን፤ መሐያኤልም ማቲሃኤልን፤ ማቲሃኤልም ሳሚሕን ወለደ።

¹⁹ሳሚሕ ሁለት ሚስቶች አገባ፤ የአንደኛው ስም ዓዳ፤ የሁለተኛውም ጸላ ነበር። ²⁰ዓዳ ያባልን ወለደች፤ እርሷም በድንኳን ለሚኖሩ ከብት አርቢዎች አባት ነበረ። ²¹ወንድሙም ያባል ይባላል፤ እርሷም የበገና ደርዳሪዎችና የዋሽንት ነፊዎች አባት ነበረ። ²²ሲላም ደግሞ ቱባልቃይን የተባለ ወንድ ልጅ ነበራት፤ እርሷም ከብረትና ከኖስ ልዩ ልዩ መሣሪያዎችን እየቀረጸ የሚሠራ ነበር። የቱባልቃይን እጎት ኖዕም ትባል ነበር።

²³ሳሚሕ ሚስቶቹን እንዲህ አላቸው፤ “ዓዳና ጸላ ሆይ ስሙኝ፤

4+14 ቀ+12፤
ዘፍ9+6፤
ዘ021+12+14፤
ዘሌ24+17፤
ዘጥ+35+19+21፤
27+33፤
ዘ828+64-67፤
28+64-7፤
17፤2+32፤
25፤11+16፤
17+18፤
መዝ51+11፤
139+7-12፤
ኤር7+15፤ 52+3
4+15 ቀ+24፤
ዘ021+20፤
ዘሌ26+21፤
መዝ79+12፤
ሕዝ9+4+6
4+16 ዘፍ2+8፤
ይሁ1+11
4+17 ቀ+1፤
መዝ55+9፤
49+11
4+19 ዘፍ6+2፤
29+28፤
ዘ821+15፤
ፋት4+11፤
1፤ሳሙ1+2
4+21 ዘፍ31+27፤
ዘ015+20፤
1፤ሳሙ16+16፤
1ዘፍ25+3፤
ኤር21+12፤
30+31፤
መዝ33+2፤
43+4፤ 150+4፤
ኢሳ16+11፤
8፤3+5
4+22 ዘ035+35፤
1፤ሳሙ13+19፤
25፤24+14
4+23 ዘፍ9+5-6፤

የሳሚሕ ሚስቶች ሆይ አድምጡኝ፤ አንድ ሰው ቢያቂስለኝ፤

ጉልማሳው ቢገዳኝ፤ ገደልሁት፤” ²⁴ቃዩንን የሚገድል ሰባት ጊዜ ቅጣት ካገኘው፤

የሳሚሕ ገዳይማ ሰባ ሰባት ጊዜ ቅጣት ያገኘዋል።”

²⁵አዳም እንደገና ሚስቱን ተገናኛት፤ እርሷም ወንድ ልጅ ወለደች። “ቃዩን በገደለው በአቤል ፈንታ እግዚአብሔር (ያህዌ) ምትክ ሰጠኝ” ስትል ስሙን ሴት ብላ ጠራችው። ²⁶አሴትም ደግሞ ወንድ ልጅ ተወለደለት፤ ስሙንም ሄኖስ አለው።

በዚያም ዘመን ሰዎች የእግዚአብሔርን (ያህዌ) ስም መጥራት ጀመሩ።

ከአዳም እስከ ኖን

5 የአዳም የትውልድ ሐረግ እንደሚከተለው ነው።-ከግዚአብሔር (አሎሚም) ሰውን ሲፈጥረው

4+23 ዘ0 20+13፤ 21+12፤ 23+7፤ ዘሌ19+18፤ 24+17፤
ዘ827+24፤ 32+35 4+24 ቀ+15፤ ዘ832+35፤ 25፤79+7፤
መዝ18+47፤ 94+1፤ ኢሳ51+4፤ ኤር51+56፤ ኖሆ1+2፤
ማቲ18+22 4+25 ቀ+18፤ ዘፍ5+3፤ 1ዘፍ1+1
4+26 ዘፍ5+6፤ 12+8፤ 13+4፤ 21+33፤ 22+9፤ 26+25፤
33+20፤ 35+1፤ ዘ017+15፤ 17፤18+24፤ 1ዘፍ1+1፤
መዝ116+17፤ ኢሳ2+32፤ ሶፍ3+9፤ ሉቃ3+38፤
ሐሥ2+21 5+1 ዘፍ1+27፤ 2+4፤ 1ዘፍ1+1፤ ቀ43+10
4+15 ዕብራይስጡ ከሰብሳ ሊቃናት፤ ከሰልጌት፤
ከሱርስቱ ጋር ተመሳሳይ ሲሆን ዕብራይስጡ ግን
መልካም ይለዋል
4+16 ኖድ ማለት መቅበዝበዝ ማለት ለው (ቀ+12
እና 14 ይመ)
4+22 ወይም ለሚሠሩት ሁሉ መመሪያ የሚሠጥ
4+23 ወይም አገድላለሁ
4+25 ሴት ማለት ሰጠ ሳይሆን አይቀርም
4+26 ወይም ማወጅ

4+15 በቃዩን ላይ ምልክት፤ ምልክቱ የተሰጠ በት ምክንያት የእግዚአብሔርን ተስፋ ለማጽናት ነው። የሞት ፍርድ በቃዩን ላይ ተግባራዊ አልሆነም። የሞት ቅጣት ተፈጻሚ የሆነው ወደኋላ ላይ የሰው በደልና በመፅ በምድር ላይ እየበዛ ሲመጣ ነበር (6፤5-7፤11፤ 9፤6)። 4+16 ቃዩንም ከእግዚአብሔር ፊት ወጥቶ፤ ቃዩንና ትውልዱ ከእግዚአብሔር የራቀው ሥልጣኔ ፋና ወገዎች ናቸው። በየትኛውም ማንበረሰብ ከፍተኛው ፍላጎት ለእግዚአብሔር ሳይታዘዙ ርማማንን ለማሸነፍ፤ ደስታን ለማግኘት “ዳድን ንነትን” መልሶ ለመያዝ ጥረት ማድረግ ነው። በሌላ አነጋገር፤ ዓለማዊው ሥርዐት የተመሠረተው ሰው በእግዚአብሔር ላይ ፀምዖ ራሱን ለመዋጀት በዘረጋው መርሕ ላይ ነው (1ዮሐ 5፤19 እና ማብ ይመ)። 4+17 ቃዩን ሚስቱን፤ አዳምና ሔዋን ሌሎች ወንዶችና ሴቶች ልጆች ነበሯቸው (5፤4)። ስለዚህ ቃዩን ከእንቶቹ መካከል አንዱን ሳያገባ አልቀረም። እንዲህ ዐይነቱ ግንኙነት መጀመሪያ ላይ እስፋላ ነበር። የወድቀት መዝዝ ሲጨምር በቤተሰብ መካከል ያለው ጋብቻ ሲበዛ ግን በልጆች ተፈጥሮአዊ ዕድገት ላይ ችግር ስለፈጠረ ተከላከለ (ዘሌ 18፤6-9)። 4+19 ሁለት ሚስቶች አገባ፤ እግዚአብሔር የመሠረተውን የአንድ ለአንድ ጋብቻ መርሕ ለማፍረስ ሳሚሕ የመጀመሪያው ሰው ሆነ (2፤21-24)። የተባላሽ

ባሕርይ ውርስ መዝዝ ቀስ በቀስ በቤትና በቤተሰብ መካከል እየተገለጠ መጣ። 4+26 የእግዚአብሔርን ስም መጥራት፤ በሄኖስ አነሣሽነት የአደባባይ ጸሎትና አምልኮ ተጀመረ (የጌታን ስም መጥራት ከአደባባይ አምልኮ ጋር የተዛመደባቸውን 2ሳሙ 6፤27፤ 1ዘፍ 13፤6ን፤ መዝ 79፤6ን፤ ኤር 10፤25ን ይመ)። ፈሪህ እግዚአብሔር የሌለው የቃዩን ቤተሰብ ራስን የመቻል መንገድ በማበጀት፤ ምድራዊ በሆነው ኪነጥበብና ንግድ ላይ ሕይወቱን መሥርቶ መምራት ጀመረ። በተቃራኒው የሴት ቤተሰብ ደግሞ በእርሱ ላይ መታመኑን ለመግለጽ “የእግዚአብሔርን ስም” ጠራ። ስለዚህም ፈሪህ እግዚአብሔር ያለውና የሌለው ሁለት እጅግ የተለያየ ቤተሰብ በምድር ላይ መኖር ጀመረ። 5+1 የአዳም የትውልድ ሐረግ፤ ይህ ምዕራፍ እስከ ጥፋት ውሃ ድረስ ያለውን የአዳምን የዘር ሐረግ ይዘረዝራል። የዘር ሐረጉም ጥፋት እየጨመረ በመጣበት ዓለም ለእግዚአብሔር የደሩ ሰዎችን ስም የያዘ ነው (ምዕ 6ን ይመ)። (1) የዕብራውያን ጸሐፊ በምዕራፍ 11 ላይ በአምነታቸው እግዚአብሔርን ደስ ስላሰኙት ሰዎች ሲጽፍ ሁለቱን ማለትም አቤልና ሄኖስን ወስዶ የጠቀሰው ነው (ዕብ 11+4-5)። እነዚህ ሁለቱ በቃዩን መንገድ ላለመራመድ ከመረጡትና ከታመኑት ጥቂት ትሩፋን መካከል ናቸው። በጥፋት ውሃ ዘመን የሁሉም ልብ

በራሱ አምሳል አበጀው 2 ወንድና ሴት አድርጎ ፈጠራቸውን ባረካቸው በተፈጠሩም ጊዜ "ሰው" ብሎ ጠራቸው።
 3 አዳም፣ ዕድሜው 130 ዓመት በሆነ ጊዜ፣ እርሱን ራሱን የሚመስል ወንድ ልጅ ወለደ፤ ስሙንም ሴት ብሎ ጠራው። ሴት ሄናንን ከወለደ በኋላ አዳም 800 ዓመት ኖረ፤ ሌሎች ወንዶችና ሴቶች ልጆችንም ወለደ፤ ሄዳም በአጠቃላይ 930 ዓመት ከኖረ በኋላ ሞተ።

4 ሴት፣ ዕድሜው 105 ዓመት ሲሆን ሄናንን ወለደ፤ ሴት ሄናንን ከወለደ በኋላ 807 ዓመት ኖረ፤ ሌሎች ወንዶችና ሴቶች ልጆችንም ወለደ። ሴት በአጠቃላይ 912 ዓመት ከኖረ በኋላ ሞተ።

5 ሄናን፣ ዕድሜው 90 ዓመት በሆነ ጊዜ ቃይናንን ወለደ፤ ሄናንን ቃይናንን ከወለደ በኋላ 815 ዓመት ኖረ፤ ሌሎች ወንዶችና ሴቶች ልጆችንም ወለደ። ሄናን በአጠቃላይ 905 ዓመት ከኖረ በኋላ ሞተ።

6 ቃይናን፣ ዕድሜው 70 ዓመት ሲሆን መላልኤልን ወለደ፤ ቃይናን መላልኤልን ከወለደ በኋላ 840 ዓመት ኖረ፤ ሌሎች ወንዶችና ሴቶች ልጆችንም ወለደ።
 7 ቃይናን በአጠቃላይ 910 ዓመት ከኖረ በኋላ ሞተ።

5+2 ዘፍ1+27:28;
 ማቴ19:14;
 ማር10:6;
 ገላ3:28;
 5+3 ዘፍ1+26;
 4+25; ሉቃ3:38;
 1ቀጥ15:49;
 5+5 ዘፍ2+17;
 ሰብ9:27;
 5+6 ዘፍ4+26;
 ሉቃ3:38;
 5+9 ዘፍ1+2;
 ሉቃ3:37;
 5+12 ዘፍ1+2;
 ሉቃ3:37

5+15 ዘፍ1+2;
 ሉቃ3:37;
 5+18 ዘፍ1+3;
 ሉቃ3:37;
 ይሁ1+14;
 5+21 ዘፍ1+3;
 ሉቃ3:37;
 5+22 ቀ24;
 ዘፍ6+9; 17:1;
 24:40; 48:15;
 2ነገ20:3;
 መዝ116:9;
 ማክ6:8;
 ማል2:6;
 5+24 ቀ22;
 2ነገ21:11

15 መላልኤል፣ ዕድሜው 65 ዓመት በሆነ ጊዜ ያሬድን ወለደ፤ መላልኤል ያሬድን ከወለደ በኋላ 830 ዓመት ኖረ፤ ሌሎች ወንዶችና ሴቶች ልጆችንም ወለደ።
 17 መላልኤል በአጠቃላይ 895 ዓመት ከኖረ በኋላ ሞተ።

18 ያሬድ፣ ዕድሜው 162 ዓመት ሲሆን ሄናንን ወለደ፤ ያሬድ ሄናንን ከወለደ በኋላ 800 ዓመት ኖረ፤ ሌሎች ወንዶችና ሴቶች ልጆችንም ወለደ።
 20 ያሬድ በአጠቃላይ 962 ዓመት ከኖረ በኋላ ሞተ።

21 ሄናን፣ ዕድሜው 65 ዓመት በሆነ ጊዜ ማቴሳንን ወለደ፤ ሄናን ማቴሳንን ከወለደ በኋላ አካሄዱን ከስዊስብሔር (አሉም) ጋር በማድረግ 300 ዓመት ኖረ፤ ሌሎች ወንዶችና ሴቶች ልጆችንም ወለደ።
 23 ሄናን በአጠቃላይ 365 ዓመት ኖረ፤
 24 ሄናን አካሄዱን ከስዊስብሔር (አሉም) ጋር አደረገ፤ ስዊስብሔር (አሉም) ስለ ወሰደውም አልተገኘም።

25 ማቴሳን፣ ዕድሜው 187 ዓመት ሲሆን

5+24 መዝ49:15; 73:24; 89:48; ሰብ11:5;
 5+25 ዘፍ1+3; ሉቃ3:36

55:2 በዕብራይስጥ አዳም ማለት ነው

ዘፍ 6:9-10

በከፋት ተሞልቶ ነበር ማለት ይቻላል፡ ስለዚህ የዳንት ስምንቱ ብቻ ነበር (6+5:11:18; 7+1:7; 1ጴጥ 3:20)።

(2) እግዚአብሔርን በማምለክ፣ ለእርሱ ታማኝ በመሆን፣ ቃሉን በመታዘዝና የተሰፋ ቃሉን በመጠበቅ የሚጸኑ ሁል ጊዜ የተሰጡ ምናልባትም ጥፋት ሰዎች ሊሆኑ ይችላሉ፡ እነዚህ ሰዎች አናሳ ናቸው (ማቴ 7:13-14)። ነገር ግን እግዚአብሔር በዚህ ምዕራፍ ላይ እንዳየው ለሰማቸው መታሰቢያ ያደርጋል። ዛሬ በእግዚአብሔር ላይ ካለን እምነትና ለቃሉ ከምንሰጠው ምላሽ የተነሣ፣ ብቻችንን እንደቆምን የሚሰማን ከሆነ በእርግጥ ብቻችንን እንዳልሆንን መገንዘብ ይኖርብናል። እግዚአብሔር ዛሬም ለእርሱና ለዓላማው የሚታመኑ በሽዎች የሚቈጠሩ ሰዎች በምድር ዙሪያ አሉት (ከነገ 19:18 ጋር ያነጻጽሩ)።

5+5 አዳም 930 ዓመት ከኖረ፤ የሰው ዘር ለብዙ ዓመታት የኖረበት ምክንያት ኅጢአት በአካባቢና በሰዎች አካል ላይ የሚያመጣው ጥፋት ገና መጀመሩ ስለሆነ ሳይሆን አይቀርም። በአብርሃም ዘመን የሰው አማካይ ዕድሜ ከሁለት መቶ ዓመት ያነሰ ሆነ።

5+6 ሴት ... ሄናንን ወለደ፤ "ወለደ" የሚለው ቃል ከቀደምት አባቶች አንዱ ሆነ። ማለት ሊሆን ይችላል። ስለዚህ ይህ የዘር ሐረግ በመጽሐፍ ቅዱስ እንዳሉት ሌሎች የዘር ሐረጎች ሁሉ በትውልዱ ውስጥ ያለውን የእያንዳንዱን ሰው ስም አይዘረዝርም።

5+22 ሄናን ... አካሄዱን ከእግዚአብሔር ጋር በማድረግ፣ ሄናን እግዚአብሔርን በመከተል ልቆ ትገኝቷል። መጽሐፍ ቅዱስ ስለ እርሱ የሚናገረውን ልብ ማለት አስፈላጊ ነው።

(1) "አካሄዱን ከእግዚአብሔር ጋር አደረገ" (ቀጥ 22:24) ማለት በእግዚአብሔር ታምኖ ኖረ፤ ቃሉንና ተስፋውን አመኘ (ዕብ 13:5-6)፤ የተቀደሰ ሕይወት ለመኖር ትጋትን ሁሉ አሳየ (ከዮሐ 1:5-7 ጋር ያነጻጽሩ)። እንዲሁም የእግዚአብሔርን መንገድ ተከተለ (ከአሞ 3:3 ጋር ያነጻጽሩ) ማለት ነው።

እግዚአብሔርን በማይፈራ ትውልድ መካከል እየኖረ ይህንን ሁሉ ያደረገው በመጽናቱ ነው (ይሁ 14-15)።

(2) ሄናን የነበረበትን ትውልድ ኅጢአትና ጽድቅ አልባ ሕይወት ያወገዘ የጽድቅ ሰባኪ ነበር። ይሁዳ 14-15 ሄናን ወንዶችና ሴቶች ለሠሩት ክፋት ቅጣታቸውን ይሰጥ ዘንድ እግዚአብሔር በፍርድ እንደሚመጣ በማሰው ንቀቅ በነውርና በመፅሐፍ ላይ እንዲህ ብሎ እንደተናገረ ይገልጻል፡ "ከአዳም ጀምሮ ሰባተኛ የሆነው ሄናን ስለ እነዚህ ሰዎች እንዲህ ሲል ተንብዶአል፡ ይሁላቸው ጌታ ከአላፍ አላላፍ ቅዱሳን ጋር ይመጣል፡ ይህም፣ በሰው ሁሉ ላይ ለመፍረድ እንዲሁም በመፀኞችን ሁሉ በከፋት መንገድ በሠሩት የዐመፅ ሥራና በከፋት በእርሱ ላይ ስለተናገሩት የሰድብ ቃል ሁሉ አጥፊነታቸውን ይፋ ለማድረግ ነውጽ"

(3) ሄናን እግዚአብሔርን ደስ አሰኘ (ዕብ 11:5)። የሄናን ሕይወት፣ መልእክትና ቅድስናው እግዚአብሔርን ከማስደሰቱ የተነሳ ሞትን ሳይቀምስ በጌታ መድሪያ ለዘላለም ይኖር ዘንድ በመውሰድ እግዚአብሔር አከበረው።

የሄናን ሕይወት አማኞች እንደ አርአያ አድርገን ልናስበው ይገባል፡ የእኛም ትውልድ ክፋት ጌታን የማይፈራ ነውና። በውኑ ከእግዚአብሔር ጋር እንጋጫለን? በእውነተኛ ቅድስና ውስጥ እንኖራለን? ሰዎችን ሊመጣ ካለው ቀጣ እንዲረቱ እናስጠነቅቃለን (ሐሥ 3+19-20; 1ተሰ 1+10)? ደግሞስ ከዚህ ምድር ወስዶ ከእርሱ ጋር ለዘላለም እንዲያኖረን የክርስቶስን መመለስ በናፍቆት እንጠብቃለን (1ተሰ 4+16-17)?

5+24 እግዚአብሔር ስለወሰደውም፣ የሄናን ሞትን ሳይሰማ በማይመጣት ከአብርሃም በፊት የነበሩ ጻድቃን ከእግዚአብሔር ጋር የዘላለም ሕይወት የማግኘት ተስፋ ተሰጥቶአቸው እንደነበር ያመለክታል (ዕብ 11:5 ይመ፤ ከሊዮ 19:25-26; ከ2ነገ 2+10-11 ጋር ያነጻጽሩ)።

ላሜሕን ወለደ፤ ²⁶ማቱሳላ ላሜሕን ከወለደ በኋላ፤ 782 ዓመት ኖረ፤ ሌሎች ወንዶችና ሴቶች ልጆችንም ወለደ፤ ²⁷ማቱሳላ በአጠቃላይ 969 ዓመት ከኖረ በኋላ ሞተ።

²⁸ላሜሕን ዕድሜው፡ 182 ዓመት በሆነ ጊዜ፤ ልጅ ወለደ። ²⁹ሰሙንም “አግዚአብሔር (አሉላም)” በረገማት ምድር ከልፋታችንና ከጉልበታችን ድካም ያሳርፈናል” ሲል ኖጎብሎ ጠራው። ³⁰ላሜሕ ኖጎን ከወለደ በኋላ፤ 595 ዓመት ኖረ፤ ሌሎች ወንዶችና ሴቶች ልጆችንም ወለደ። ³¹ላሜሕ በአጠቃላይ 777 ዓመት ከኖረ በኋላ ሞተ።

³²ኖጎ ዕድሜው 500 ዓመት ሲሆን ሴምን፤ ካምንና ያፌትን ወለደ።

የጥፋት ውሃ

6 ሰዎች በምድር ላይ እየበዙ ሲሄዱ ሴቶች ልጆች ተወለዱላቸው። ²የአግዚአብሔር (አሉላም) ወንዶች ልጆች የሰዎችን ሴቶች ልጆች ውብ ሆነው አዩላቸው፤ ከመካከላቸውም የመረጧቸውን አገቡ። ³አግዚአብሔርም (የሀዘ)፤ “ሰው ሟች ስለ ሆነ መንፈስ እያዘነሠ ከእርሱ ጋር ለዘላለም አይኖርም፤ ዕድሜው 120 ዓመት ይሆናል” አለ።

⁴የአግዚአብሔር (አሉላም) ልጆች የሰዎችን ሴቶች ልጆች ተገናኝተው ልጆች በወለዱ። ጊዜም ሆነ ከዚያም በኋላ ኔፊሊም የተባሉ ሰዎች በምድር ላይ ነበሩ። እነርሱም በጥንቱ ዘመን በጀግንነታቸው ከፍ

5+29 ዘፍ3+17፤
1ዜ51+33፤
ሉቃ3+36፤
ሮሜ8+20፤
5+32 ዘፍ6+10፤
7+6:11፤ 8+13፤
9+18፤ 10+1፤
1ዜ51+43፤
ኢሳፍ5+20፤
ሉቃ3+36፤
6+1 ዘፍ1+28፤
6+2 ቀ4፤
ዘፍ4+19፤
821+11፤
ኢዮ1+6፤ 2+1፤
6+3 ኢዮ10+9፤
34+14፤
መዝ78+39፤
103+14፤
ኢሳ40+6፤
57+16፤ 745+16-
17፤ 1ኢጥ3+20፤
6+4 ቀ2፤
ዘፍ11+4፤
ዘጥ13+33፤

6+5 ዘፍ8+21፤
38+7፤
ኢዮ34+26፤
መዝ14+1-3፤
ኢር1+16፤ 44+5፤
ሕዝ3+19፤
6+6 ዘፍ32+14፤
1ሳሙ15፤11:35፤
2ሳሙ24+16፤
1ዜፍ21+15፤
ኢሳ63+10፤

ያለ ዝና ያተረፉ ናቸው።

⁵አግዚአብሔር (የሀዘ) አምላክ የሰው ዐመፅ በምድር ላይ የበዛና የልቡም ሐሳብ ዘወትር ወደ ክፋት ብቻ ያዘነበለ መሆኑን ተመልከተ። ⁶አግዚአብሔር (የሀዘ) ሰውን በምድር ላይ በመኖሩ ተጸጸተ፤ ልቡም እጅግ አዘነ። ስለዚህም አግዚአብሔር (የሀዘ)፤ “የፈጠርሁትን የሰው ዘር ከምድር ገጽ አጠፋለሁ፤ ከሰው እስከ እንስሳ በምድር ላይ ከሚሳቡ ፍጡራን እስከ ሰማይ ወፎች አጠፋለሁ፤ ስለፈጠርኳቸው ተጸጸቻለሁና” አለ። ⁷ኖጎ ግን በአግዚአብሔር (የሀዘ) ዘንድ ሞገስን አገኘ።

⁸የኖጎ ታሪክ እንደሚከተለው ነው፤ ኖጎ በዘመኑ ከነበሩት ሰዎች ሁሉ ይልቅ ጻድቅና ከበደል የራቀ ሰው ነበር፤ አካሄዱንም ከአግዚአብሔር (አሉላም) ጋር አደረገ።

6+6 ኢር18+7-10፤ ኤፌ4+30 6+7 ቀ17፤ ዘፍ7+4:21፤
ዘ428+63፤ 29+20፤ ሕዝ33+28፤ ለፍ12+18 6+8
ዘፍ19+19፤ 39+4፤ ዘፍ33+12፤13:17፤ 34+9፤
ዘጥ11+15፤ ፍት2+2፤ ሕዝ4+14፤ ሕሥ7+46፤
ሉቃ1+30 6+9 ዘፍ2+4፤ 5+22፤ 17+1፤ 27+1፤
ዘፍ18+13፤ 2ሳሙ22+24፤ ኢዮ1+1፤4:6፤ 9+21፤
12+4፤ 31+6፤ መዝ15+2 18+23፤ 19+18፤ 37+37:39፤
ምሳ2+7፤ ኢር15+1፤ ሕዝ4+14:20፤ 8310+11፤
ሉቃ1+6፤ ዕብ11+7፤ 2ኢጥ2+5
5+29 ኖጎ የሚለው ስም መጽናኛት የሚል ትርጉም ካለው የዕብራይስጥ ይደገፍል ጋር ተመሳሳይ ድምፅ አለው
ግፍ3 ወይም በሰባሽ
ግፍ3 ወይም መገፈሊ አይኖርም

6+2 የአግዚአብሔር ወንዶች ልጆች፤ “የአግዚአብሔር ልጆች” ተብለው የተጠሩት ፈሪሃ እግዚአብሔር የነበራቸው ሴት የተባለው የአጻም ልጅ ዘሮች ሳይሆኑ አይቀርም (ዘዘጸ 14+1፤ 32+5፤ ከመዝ73+15፤ ዘሆሴ 1+10 ጋር ያነጻጽሩ)፤ “የሰዎችን ሴቶች ልጆች” ማለትም የዓመፀኛውን የቃየንን ቤት ልጆች ማግባት ጀመሩ (4+16 እና ማብ ይመ)። “የአግዚአብሔር ልጆች” የተባሉት መላእክት ናቸው የሚለው ሐሳብ ተቀባይነት የሌለው መላእክት እንደሚያገቡ ኢየሱስ ስለተናገረ ነው (ማቴ 22+30፤ ማር 12+25)። የአግዚአብሔር የሆነው ጻድቅ ካልሆነው ጋር ያደረገው አንድነት ወደ ዐመፅ (ቀ. 5) አመራ፤ ጻድቁም በክፋት ተጠመደ። ከዚህም የተነሣ ምድር ተበላሽታ በዐመፅ ተሞላች (ቀ. 11-13 ይመ፤ እንዲሁም በገጽ 1826 ላይ፤ “የአማኞች መለዩት” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።

6+5 የሰው ዐመፅ በምድር ላይ የበዛና፤ በኖጎ ዘመን የሰው ንጢአት ባሕርይ አፍጥሮ የወጣው በሁለት ዋነኛ መንገዶች ነው፤ እነርሱም ፍትወት (ቀ. 2) እና ዐመፅ (ቀ. 11) ነበሩ። የሰው ምግባር ብልሹነት አልተለወጠም። ዛሬም ክፋት ያለ ልጻም የሚገለጠው በፍትወትና በዐመፅ ነው። ዛሬ እግብረገባዊነት፤ እግዚአብሔርን አለመፍራት፤ ወሲባዊ ግንኙነትን የማየት ልክፍትና ዐመፅ የዘመናችንን ኅብረተሰብ በክለውት ይገኛሉ (ማቴ 24+37-39 ይመ፤ ሮሜ 1+32 እና ማብ ይመ)።

6+6 እግዚአብሔር ... ተጸጸተ፤ በእነዚህ የመጽሐፍ ቅዱስ መጀመሪያ ምዕራፎች ላይ እግዚአብሔር ከሰዎች ጋር የቀረበ ግንኙነት የሚያደርግ እንዲሁም

የሰው ልጅ በእልክኝነት በሚያደርገው ንጢአትና ዐመፅ ስሜቱ የሚነካና የሚያዘን እንደሆነ ተገልጿል።

(1) “ተጸጸተ” የሚለው ቃል እግዚአብሔር ከሰው ዘር አሳዛኝ ንጢአት የተነሣ ለእነርሱ የነበረው አመለካከት መቀየሩን እንዲሁም ምሕረቱና ትዕግሥቱ ወደ ፍርድ መለወጡን ያመለክታል።

(2) ምንም እንኳን የአግዚአብሔር ሕልውና፤ ባሕርይና ዕሳማ የማይለወጥ ቢሆንም (1ሳሙ 15+29፤ ያሐ 1+17) አደራረጉ ግን ብዙውን ጊዜ በሰው ልጅ ሁኔታ ይወሰናል። እግዚአብሔር ሰዎች ለፈቃዱ እንደሚያሳዩት ሁኔታ ስሜቱን፤ ዝንባሌውን፤ ተግባሩንና ሐሳቡን ይለውጣል (ከዘፀ 32+14፤ ከ2ሳሙ 24+16፤ ከኢር 18+7:8፤ 26+3፤13:19፤ ከሕዝ 18፤ ከዮና 3+10 ጋር ያነጻጽሩ)።

(3) እግዚአብሔር የሚያዘንና የሚጸጸት አምላክ መሆኑ መገለጡ ከፍጥረቱ ጋር በጠበቀ ግንኙነት ኅብረት እንደሚያደርግ ያመለክታል። ለሰው ልጅ የተለየ ፍቅር ያለው እንደሆነና በሰው ዘር ላይ የሚደርሰውንም ችግር በቅርብ እንደሚከታተል ያሳያል (መዝ 139+7-18)።

6+9 ኖጎ በዘመኑ ከነበሩት ሰዎች ሁሉ ይልቅ ጻድቅና ከበደል የራቀ ሰው ነበር፤ እግዚአብሔር በዚያ ዘመን በነበረው ጥፋትና ክፋት መካከል (ቀ. 5) ጻድቅና ከእርሱ ጋር ኅብረት ሊያደርግ የሚፈልገን አንድን ሰው ኖጎን አገኘ። (1) “በዘመኑ ከነበሩት ሰዎች ሁሉ ይልቅ ጻድቅና ከበደል የራቀ” የሚለው ሐሳብ ኖጎ በዙሪያው ከነበረው ኅብረተሰብ ክፉ ምግባር ራሱን እንደለየ ያመለክታል። ኖጎ ከእግዚአብሔር ዘንድ ሞገስን ያገኘው እግዚአብሔርን የሚፈራ፤ ጻድቅና በዘመኑ ለነበረው ምግባርና አመለካከት ጀርባውን የሰጠ ሰው ስለነበር ነው (ቀ. 8፤ 7+1፤ ዕብ 11+7፤ 2ኢጥ 2+5)።

10ኛኅም ሲም፣ ከምና ያፈራት የሚባሉ ሦስት ወንዶች ልጆች ነበሩት።

11ምድር በስግዚአብሔር (አሉሃም) ፊት በክፉ ሥራ ረከሰች፤ በመመገም ተሞላች። 12ስግዚአብሔር (አሉሃም) ምድር ምን ያህል በክፉ ሥራ እንደ ረከሰች አየ፤ እነሆ፤ ሰው ሁሉ አካሄዱን አበላሽቶ ነበር። 13ስለዚህ ስግዚአብሔር (አሉሃም) ኖላን እንዲህ አለው፦ “ሰውን ሁሉ ለጠፋ ነው፤ ምድር በሰው መመገም ስለ ተሞላች በእርግጥ ሰውንም ምድርንም አጠፋለሁ። 14እንተ ግን በጎፈርስ ዕንጨት መርከብ ሥራ፤ ለመርከቧም ክፍሎች አብጅላት፤ ውስጧንና ውጭዋን በቅጥራን ሰብጠው። 15እንዲህ አድርገህ ሥራት፤ ርዝመቷ 140 ሜትር፤ ወርድ 23 ሜትር፤ ከፍታዋ 13.5 ሜትር ይሁን። 16ለመርከቧ ጣራ አብጅላት፤ ጣራና ግድግዳው በሚጋጠምበት ቦታ ግማሽ ሜትር ከፍተት ተው፤ ከጉኗ በር አውጣላት፤ ባለ ሦስት ፎቅ አድርገህ ሥራት። 17እኔም ከሰማይ ቦታች የሕይወት እስትንፋስ ያለባቸውን ሕያዋን ፍጡራን ሁሉ ለማጥፋት እነሆ፤ በምድር ላይ የጥፋት ውሃ አወርዳለሁ፤ በምድር ላይ ያለ ሁሉ ይጠፋል። 18ነንተ ጋር ግን ቃል ኪዳን እመራርታለሁ። እንተና ወንዶች ልጆችህ ሚስትህና የልጆችህ ሚስቶች ከአንተ ጋር ወደ መርከቧ ትገባላችሁ። 19ከአንተ ጋር በሕይወት እንዲቁዩ ከሕያዋን ፍጡራን ሁሉ ተባዕትና እንስት እያደረግህ ሁለት ሁለቱን ወደ መርከቧ ታስገባለህ። 20ከእያንዳንዱ የወደ ወገኑ ከእያንዳንዱ የእንስሳ ወገን፤ በምድር ላይ ከሚሳቡ ፍጥረት ሁሉ በየወገናቸው በሕይወት ይቁዩ ዘንድ ሁለት ሁለት እየሆኑ

6+10 ዘፍ13+32፤ ለ.ቃ3፤36
6+11 ዘፍ31፤29፤ መሳ2፤19፤ መሳ7፤19፤ 73፤6፤ ሰዝ7፤23፤ 8፤17፤ 28፤16፤ ሚል2፤16
6+12 ዘፍ32፤7፤ ዘፍ4፤16፤ 9፤12፤24፤ መዝ14፤1-3
6+13 ፋ፡17፤ ዘፍ7፤14፤21-23፤ ዘፍ28፤63፤ ሊዮ34፤15፤ 25፤78፤19፤ ሰዝ9፤14፤ ሊላ5፤6፤ 24፤1-3፤ ሊር44፤11፤27፤ ሕዝ7፤2-3፤ 6+14 ዘፍ2፤3፤ ሰዝ1፤17፤ 1፤ፋ፤73፤13፤ መዝ29፤10፤ 2፤ፋ፤2፤5
6+18 ዘፍ7፤1፤7፤13፤ 9፤9-16፤ 17፤7፤ 19፤12፤ ዘፍ6፤14፤ 34፤10፤27፤ ዘፍ29፤13፤14-15፤ መዝ25፤10፤ 74፤20፤ 106፤45፤ ሊላ55፤3፤ ሊር32፤40፤ ሕዝ16፤60፤ ሕጌ2፤5፤ 1፤ፋ፤3፤20
6+19 ዘፍ7፤15

ወደ አንተ ይመጣሉ። 21ለአንተና ለእንርሱ የሚያስፈልገውን ምግብ ሁሉ አከማችሁ”

22ኛኅም ሁሉን ስግዚአብሔር (አሉሃም) እንዳዘዘው አደረገ።

7 እግዚአብሔር (የሀዌ) ኖላን እንዲህ አለው፤ “በዚህ ትውልድ መካከል አንተን ዳድቅ ሆነህ እግኝቴሃለሁና ቤተሰብህን በሙሉ ይዘህ ወደ መርከቧ ግባ። ሕንጹሕ እንስሳት ሁሉ ሰባት ሰባት ተባዕትና እንስት፤ 37ጽሁ ካልሆኑት እንስሳት ደግሞ ሁለት ሁለት ተባዕትና እንስት፤ እንዲሁም ከወፎች ወገን ሁሉ ሰባት ተባዕትና ሰባት እንስት፤ በምድር ላይ ለዘር እንዲተርፉ ከአንተ ጋር ታስገባለህ። ግብሳት ቀን በኋላ አርባ ቀንና አርባ ሌሊት በምድር ላይ ዝናብ አዘንባለሁ፤ የፈጠርሁትንም ሕያው ፍጡር ሁሉ ከምድር ገዳ አጠፋለሁ።”

5ኛኅም እግዚአብሔር (የሀዌ) ያዘዘውን ሁሉ አደረገ።

6የጥፋት ውሃ በምድር ላይ በወረደ ጊዜ ኖላ የ600 ዓመት ሰው ነበር። 7ኖላና

6+20 ዘፍ1፤11፤ 7፤3፤15 6+22 ዘፍ7፤5፤9፤16፤ ዘፍ7፤6፤ 39፤43፤ 40፤16፤19፤21፤23፤25፤27፤29፤32 7+1 ዘፍ6፤9፤18፤ ሕዝ14፤14፤ ማቴ24፤38፤ ሊቃ17፤26-27፤ ሰዝ11፤7፤ 1፤ፋ፤73፤20፤ 2፤ፋ፤2፤5 7+2 ፋ፡8፤ ዘፍ8፤20፤ ዘፍ10፤10፤ 11፤1-47፤ ዘፍ14፤3፤20፤ ሕዝ44፤23፤ ሕጌ2፤12፤ ሕዝ10፤14-15 7+3 ዘፍ6፤20 7+4 ፋ፡12፤17፤ ዘፍ8፤2፤ 6፤7፤13፤ ዘፍ24፤18፤ 32፤1፤ 34፤28፤ ዘፍ13፤25፤ ዘፍ9፤9፤11፤18፤25፤ 10፤10፤ 1፤ሰዝ17፤16፤ 15፤713፤34፤ 19፤8፤ ሊዮ37፤46፤13፤ ማቴ4፤2፤ ሊር28፤16፤ 745 ዘፍ6፤22 746 ዘፍ5፤32 747 ዘፍ6፤18
*6፤14 በሰብራይስጥ የዚህ ቃል ትርጉም አይታወቅም
*6፤16 ወይም ለብርሃን መግቢያ አድርገህ፤ ሥራ
*7፤2 ወይም ሰባት ጥንድ፤ በፋ 3ም እንዲሁ

(2) ይህ ጽድቅ ወደ ኖላ ሕይወት የመጣው በእግዚአብሔር ጸጋ፤ በነበረው እምነትና ከእግዚአብሔር ጋር በመራመዱ ነበር (ፋ. 9)። በአዲስ ኪዳን ዘመንም ድነት በተመሳሳይ መንገድ መገኘት አለበት። ይህም ከእግዚአብሔር ጋር ለመራመድና ከተባላሽ ትውልድ ተጠብቆ ለመግደብ፤ እውነተኛ ትጋትን ከሚሰጠው እንዲሁም ከእግዚአብሔር ምሕረትና ጸጋ ከሚመጣው እምነት የተነሳ ነው (ፋ. 22፤ 7፤5፤9፤16)። ሰዓ 11፤7 ኖላ “በእምነትም የሚገኘውን ጽድቅ ወራሽ ሆነ” በማለት ይገልጻል።

(3) አዲስ ኪዳን ኖላ የጽድቅ ሰባኪ እንደነበርም ይገልጻል (2ጴጥ 2፤5)። በዚህም ሰባኪዎች ምን መሆን እንዳለባቸው ምሳሌነቱን ትጽፋል። 6+14 መርከብ፤ በዚህ ሰፍራ መርከብ የተባለው መንግሥታዊ ፋሲ ሲሆን በዚህ በፍ በዘፀ 2፤3፤5 ላይ (ሕንፃ ሙሉ የተቀመጠበት ቅርጫት) ብቻ ተጠቅሷል። ቅርጹ ሰፊ ጀልባን የሚመስል ቢሆንም አራት ማእዘን ግን አይደለም። የቁኔት እቅዱ ባቡር ላይ የሚጫኑ ሦስት መቶ መኪኖችን ያህል ሲሆን 7000 ዐይነት እንስሳት መያዝ እንደሚችልም ተገምቷል። መርከቡ በዕለ 11፤7 ላይ ለማኖችና ከፍርድና ከሞት የሚያድነው የክርስቶስ ምሳሌ እንደሆነ ተጠቅሶአል (ከ1ጴጥ 3፤20-21 ጋር ያጸጽሩ)። 6+18 ከአንተ ጋር ግን ቃል ኪዳን እመራርታለሁ፤ እግዚአብሔር በኪዳን በኩል ኖላን በጥፋት

ውሃ ከሚገለጠው ፍርድ እንደሚያድነው ተናገረ። ኖላም በእርሱና በቃሉ በማመን ለእግዚአብሔር ኪዳን ምላሽ ሰጠ (ፋ. 13፤ ሰዓ 11፤7)። እምነቱ የተገለጠው “በተቀደሰ ፍርሃት” (ዕብ 11፤7) መርከቡን በመሥራቱና ወደ ውስጡም በመግባቱ ነው (ፋ. 22፤ 7፤7፤ 1፤ፋ፤ 3፤21 እና ማጠ፤ በገጽ 68 ላይ፤ “እግዚአብሔር ከአብርሃም፣ ከይስሐቅና ከያዕቆብ ጋር የገባው ኪዳን” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።

7+6 የጥፋት ውሃ በምድር ላይ በወረደ ጊዜ፤ የጥፋት ውሃ በክፉውና በዓመፀኛው ዓለም ላይ የመጣ የእግዚአብሔር አጠቃላይ ፍርድ ነበር። ሐዋርያው ጴጥሮስ እግዚአብሔር በዓለም ሁሉ ላይ በመጨረሻ በውሃ ላይሆን፤ በእሳት እንደሚፈርድ አንባቢዎቹን ለማሳሰብ የጥፋትን ውሃ ምሳሌ አድርጎ ይጠቅሳል (2ጴጥ 3፤10)። ያም ፍርድ በታሪኩ ታይቶ በማይታወቅ ሁኔታ በማይታዘዙት ላይ የሚወርድ የእግዚአብሔር ቀጣባቢ ነው (ማቴ 24፤21 ይመ፤ በገጽ 1471 ላይ፤ “ታላቁ መከራ” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)። እግዚአብሔር በቀደመው ዘመን ኖላን እንደጠራ ሁሉ፤ ዛሬም ለማኖች ስለ አስከሬው ቀን የማያምኑትን እንዲያስጠነቅቁ፤ ጎጠላታቸውንም በመናዘዝ በክርስቶስ በኩል ወደ እርሱ ቀርበው እንዲድኑ ያስጠነቅቋቸው ዘንድ ይጣራል።

ወንዶች ልጆቹ ሚስቱና የልጆቹ ሚስቶች ከጥፋት ውሃ ለመታረፍ ወደ መርከቧ ገቡ። ማንኛውንም ክፍል ካልሆኑት እንስሳት ከወፍችና በምድር ላይ ከሚላቡ ፍጡራን ሁሉ ጥንድ ጥንድ ጋር ተባብረው እንስሳት ሆነው ወደ ኖኅ መጡ ለገዢዎቹ (ሌዊ) ኖኅን ባዘዘውም መሠረት ወደ መርከቧ ገቡ።¹⁰ ከላባት ቀንም በኋላ የጥፋት ውሃ በምድር ላይ መጣ።

¹¹ኖኅ በተወለደ በ600ኛው ዓመት በሁለተኛው ወር ስከራም በዓሥራ ሰባተኛው ቀን በዚያ ቀን የታላቁ ጥልቅ ምንጮች በሙሉ ተነደሉ፤ የሰማይ መስኮቶችም ተከፈቱ፤¹² እርባ ቀንና እርባ ሌሊት በምድር ላይ ዝናብ ዘነበ።

¹³በዚያኑ ዕለት ኖኅና ልጆቹ ሲሆኑ ካምና ደፈትን እንዲሁም ሚስቱና ሦስቱ የልጆቹ ሚስቶች ወደ መርከቧ ገቡ።¹⁴ ካዱር እንስሳት ከየወገኑ ከቤት እንስሳት ከየወገኑ በምድር ላይ ከሚላቡ ፍጡራን ከየወገናቸው ከወፍችም ከየወገናቸውና ከንፍ ያላቸው ሁሉ አብረዋቸው ገቡ።

¹⁵የሕይወት እስትንፋስ ያላቸው ፍጡራን በሙሉ ጥንድ ጥንድ እየሆኑ ወደ ኖኅ በመምጣት መርከቧ ውስጥ ገቡ።

¹⁶ከሕያዋንም ፍጡራን ሁሉ ለገዢዎቹ (ሌዊ) ኖኅን ባዘዘው መሠረት ተባብረው እንስሳት እየሆኑ ገቡ፤ ከዚያም እግዚአብሔር (ያዕቆብ) ከውጭ ዘጋበት።

¹⁷የጥፋት ውሃም ለእርባ ቀናት ያለማቋረጥ በምድር ላይ ዘነበ፤ ውሃው እየጨመረ በሄደ መጠን መርከቧን ከምድር

7+8 ሐ2
7+9 ዘፍ6+22
7+10 ሐ4
7+11 ዘፍ1+7
5+32 8+24+14
27+7+2
ኢዮ28+11
መዝ36+6
42+7 78+23
ም48+24
ኢ45+10
24+18
ሕዝ26+19
ሚA3+10
7+12 ሐ4
14መ+12+17
ኢዮ28+26
7+13 ዘፍ6+18
8+16
1ኢጥ3+20
2ኢጥ2+5
7+14 ዘፍ1+11
7+15 ሐ8-9
ዘፍ6+19
7+16 ዘፍ6+22
7+17 ሐ4

7+19 መዝ104+6
7+20 ዘፍ8+4-5
2ኢጥ3+6
7+21 ዘፍ6+7+13
2ኢጥ3+6
7+22 ዘፍ1+30
7+23 ኢዮ14+19
21+18
22+11+16
መዝ90+5
ኢ428+29

ወደ ላይ አነሣት።¹⁸ ውሃው በምድር ላይ በጣም እየጨመረና ከፍ እያለ ሲሄድ፤ መርከቧ በውሃው ላይ ተንሳፈረች።¹⁹ ውሃው በጣም ከፍ በማለቱ ከሰማይ ለታች ያሉትን ታላላቅ ተራሮች ሁሉ ሸፈናቸው።²⁰ ውሃው ከተራሮቹ ጫፍ በላይ 7 ሜትር ያህል ከፍ አለ።²¹ በምድር ላይ የነበሩ ሕያዋን ፍጡራን ሁሉ፡- ወፍች የቤት እንስሳት የዱር እንስሳት በምድር የሚርመሰመሱ ፍጡራን ሰዎችም በሙሉ ጠፉ።²² በአፍንጫቸው የሕይወት እስትንፋስ ያላቸው በየብስ የነበሩ ፍጡራን ሁሉ ጥቁ።²³ ሕይወት ያላቸው ፍጡራን ሁሉ ከምድር ገጽ ጠፉ፤ ሰዎችና እንስሳት በምድር ላይ የሚላቡ ፍጡራንና የሰማይ ወፍች ከምድር ላይ ጠፉ፤ ኖኅና ከእርሱ ጋር በመርከቧ ውስጥ የነበሩት ብቻ ተረፉ።

²⁴ውሃውም ምድርን ሸፍኖ መቶ አምሳ ቀን ቆየ።

8 ለገዢዎቹ (ሌዊ) ኖኅና በመርከቧ ውስጥ ከእርሱ ጋር የነበሩትን የዱርና የቤት እንስሳት ሁሉ አሰበ በምድር ላይ ነፋስ እንዲነፍስ አደረገ፤ ውሃውም ጉደለ።² የጥልቁ ምንጮችና የሰማይ ውሃ መስኮቶች

7+23 ማቴ24+39 ሉቃ17+27 ሰብ11+7
1ኢጥ 3+20 2ኢጥ2+5 7+24 ዘፍ8+3 ኢዮ13+15
8+1 ዘፍ9+15 19+29 21+1 30+22 ዘፍ2+24
14+21 ዘፍ10+9 ኢሰ2+10 3+16 ሩት4+13
14መ+11+19 27+20+3 ዘፍ16+15 ያህ1+8
5+19 13+14+22+31 ኢዮ 12+15 14+13
መዝ66+6 105+42 106+4 ኢሰ11+15 44+27
ናሆ1+4 ሉቃ15+54 72 8+2 ዘፍ7+4+11
47+21 ወይም ስለሆነ

7+11 የታላቁ ጥልቅ ምንጮች በሙሉ ተነደሉ፤ በጥፋት ውሃ ጊዜ ሁለት ታላላቅ ክሥተቶች እውን ሆኑ፤ አንደኛው የውቅያኖስ ጥገድን ባስከተለ የመሬት መንቀጥቀጥ ምክንያት የተከሰተ የምድር በታች ውሃ ማቆራያ ንድለት ሲሆን፤ ሁለተኛው ደግሞ ለእርባ ቀን በምድር የጣለው ኃይለኛ ዝናብ ነው (ሐ. 12)። (1) ስለዚህ ወደ መርከቡ ያልገቡ በምድር የሚኖሩ ፍጥረታት ሁሉ ሰዎችም ሆኑ እንስሳት ጥቁ (ሐ. 21-22)። ማቴ 24+37-39፤ 1ኢጥ 3+20፤ 2ኢጥ 2+5።

(2) ውሃው በጣም ከፍ ከማለቱ የተነሣ፤ “ከሰማይ በታች ያሉትን ታላላቅ ተራሮች ሁሉ ሸፈናቸው” (ሐ. 19-20)፤ ስለዚህ ምድር ሁሉ በውሃ ተሸፍኖ ነበር ማለት ነው። ይህም አንድን አካባቢ ብቻ ያጥለቀቀ ውሃ ሳይሆን ዓለምን በሙሉ የሸፈነን ውሃ መደለክታል (ከ2ኢጥ 3+6 ጋር ያነጻጽሩ)። ውሃው መጥፈል የጀመረው ከ150 ቀናት በኋላ ነበር (ሐ. 24)። በመጨረሻም የኖኅ መርከብ ከተነሣችበት 800 ኪሎ ሜትር ርቃ በአራራት (በእርመን አገር) ተራራ ላይ ዐረፈች።

(3) ምድር ደረቀች፤ ኖኅም የጥፋ ውሃው ከጀመረ ከ377 ቀን በኋላ ከመርከብዋ ወጣ (8+13-14)።

(4) ከጥፋት ውሃ በፊት የነበረው ዓለም እንደጠፋ ሐዋርያው ጴጥሮስ ይገልጻል (2ኢጥ 3+6)። ይህም ከነበረው ከፍተኛ መልክወ ምድራዊ ነውጥ የተነሣ የቅድመ ጥፋት ውሃ ምድር በገጽታም ሆነ በውስጣዊ ይዘት ተቀይሮ አሁን ያላትን መልክ

መያዘዋን ያመለክታል።

7+23 ሕይወት ያላቸው ፍጡራን ሁሉ ከምድር ገጽ ጠፉ፤ ኖኅና ... ብቻ ተረፉ፤ የጥፋት ውሃ ታሪክ ስለፍርድና ስለ ድነት ይናገራል። (1) ውሃው ከመርከቡ ውጭ የነበረውን የሰው ሕይወት ፈጽሞ እንዲያጠፋ የተፈለገበት ምክንያት እጅግ የረከሰውን የወንዶችና የሴቶች ግብር ግባፈ አኗኗር ደምሰሰ፤ ሰው ከእግዚአብሔር ጋር ንብረት የሚያደርግበትን አዲስ ምዕራፍ ለመክፈት ነው። (2) ሐዋርያው ጴጥሮስ ከርስቲያኖዊ ጥምቀት በውሃው አማካይነት እውን ከሆነው ከኖኅ ድነት ጋር አንደሚገኝ ጽርዓል (1ኢጥ 3+21 እና ማጣ ይመ)።

8+1 እግዚአብሔር ኖኅን ... አሰበ፤ ኖኅ ለ150 ቀን ከእግዚአብሔር ዘንድ ምንም ነገር አልሰማም ነበር (ከ7+24 ጋር ያነጻጽሩ)። ውሃው መቼ እንደሚጉድለና እግዚአብሔርም መቼ ጣልቃ እንደሚገባ ሰላጣዊ እምነቱ ተፈተነ። እግዚአብሔርም ከፍተኛ ገድ ከመሰኘቱ የተነሣ ኖኅንና ቤተሰቡን አሰበ። እግዚአብሔር ከኖኅ ጋር የነበረው ግንኙነት የተጻፈው የእግዚአብሔር ሰዎች ሁሉ በመንገዱ ተሰፋ እንዲያደርጉና እንዲታመኑ ነው። እግዚአብሔር በሕይወት ለረጅም ጊዜ ባይገለጽልህም እንኳን ጸግም እንዲገባህና ፍቅሩን እንዲያሳይህ በእርሱ ታመን። ምንጊዜም ድርሻህ ሊሆን የሚገባው ወደ ጌታ መቅረብ፤ ለቃሉና ለመንፈሱ ታማኝ ሆኖ መታዘዝ ነው (ምሳ 3+5-6፤ 16+3፤ ፊል 2+13)።

ያሉትን ልጆቹን እንዲህ አላቸው፤ እነሆ፤
 ከእናንተና ከእናንተ በኋላ ከሚመጣው
 ዘራችሁ ጋር ከዳኔን እመሠርታለሁ፤
 10እንዲሁም ከእናንተ ጋር ከነበሩት
 ሕያዋን ፍጡራን ሁሉ ከወፎች፤ ከቤት
 እንሰላት፤ ከቆር እንሰላት፤ ከእናንተ ጋር
 ከመርከቧ ዘውተት በምድር ላይ ካሉት
 ሕያዋን ፍጡራን ሁሉ ጋር ከዳን እገባለሁ።
 11ከእንግዲህ ሕይወት ያለው ፍጡር ሁሉ
 በጥፋት ውሃ እንደማይጠፋ፤ ዳግመኛም
 ምድርን የሚያጠፋ ውሃ ከቶ እንደማይመጣ
 ከእናንተ ጋር ከዳን እገባለሁ።”

12እግዚአብሔርም (እሱሃም) እንዲህ አለ፤ በእኔና
 በእናንተ መካከል፤ ከእናንተም ጋር ካሉ
 ሕያዋን ፍጡራን ሁሉ ጋር ከሚመጣውም
 ትውልድ ሁሉ ጋር፤ የማደርገው የኪዳን
 ምልክት ይህ ነው፤ 13ቀስተ ደመናዬን
 በደመና ላይ አደርጋለሁ፤ ይህም በእኔና
 በምድር መካከል ለገባሁት ኪዳን ምልክት
 ይሆናል። 14ደመናን በምድር ላይ በጋረድሁና
 ቀስቱም በደመና ላይ በሚታይበት ጊዜ
 ሁሉ፤ 15ከእናንተና ከሕያዋን ፍጡራን ሁሉ
 ጋር የገባሁትን ኪዳን አስባለሁ፤ ሕይወት
 ያለውንም ሁሉ ያጠፋ ዘንድ፤ ከእንግዲህ
 የጥፋት ውሃ ከቶ አይመጣም። 16ቀስቱ
 በደመና ላይ ተገልጦ በማይበት ጊዜ
 ሁሉ፤ በእኔና በምድር ላይ ባሉ ሕያዋን
 ፍጡራን መካከል ያለውን ዘላለማዊ ኪዳን
 አስባለሁ።”

17ስለዚህ እግዚአብሔር (እሱሃም) ኖላን፤ “ይህ
 በእኔና በምድር ላይ በሚኖሩ ሕያዋን ሁሉ
 መካከል የገባሁት ኪዳን ምልክት ነው”
 አለው።

የኖላ ልጆች

18ከመርከቧ የወጡትም የኖላ ልጆች
 ሲሆኑ ካምና ያፌት ነበሩ፤ ካም የከነዓን
 አባት ነው። 19ሦስቱ የኖላ ልጆች እነዚህ

9+9 ቀ፡11፤
 ዘፍ፡6፡18
 9+11 ቀ፡9፡16፤
 ዘፍ፡8፡21፤
 ኢ፡24፡5፤ 33፡8፤
 ዘፍ፡6፡7
 9+12 ቀ፡17፤
 17፡11፡12፤
 ዘፍ፡2፡14፤
 ዘፍ፡3፡17፤ 6፡18፤
 17፡7፤ ዘፍ፡10፡8
 9+13 ቀ፡14፤
 ሕዝ፡128፤
 ራ፡24፡3፤ 10፡1
 9+14 ቀ፡13
 9+15 ዘፍ፡8፡1፡21፤
 ዘፍ፡2፡24፤
 6፡5፤ 34፡10፤
 ዘፍ፡26፡42፡45፤
 ዘፍ፡7፡9፤
 መዝ፡89፡34፤
 103፡18፤ 105፡8፤
 106፡45፤
 ሕዝ፡16፡60
 9+16 ቀ፡11፡13፤
 ዘፍ፡17፡7፡13፡19፤
 24፡መ፡7፡13፤
 23፡5፤
 መዝ፡105፡9፡10፤
 ኢ፡9፡7፤ 54፡10፤
 55፡3፤ 59፡21፤
 61፡8፤
 ኢ፡31፡31፡34፤
 32፡40፤ 33፡21፤
 ሕዝ፡16፡60፤
 37፡26፤
 ዕብ፡13፡20
 9+17 ቀ፡12
 9+18 ቀ፡25፡27፤
 ዘፍ፡5፡32፤
 10፡6፡15፤
 ለ፡3፡36፤
 9+19 ዘፍ፡1፡22፤
 5፡32፤ 10፡32፤
 114፡8፡9
 9+21 ዘፍ፡19፡35

ሲሆኑ፤ በምድር ላይ የሚኖሩ ሕዝቦች ሁሉ
 የተገኙት ከእነዚህ ነው።

20ኖላ ገበሬ ክረርና ወይን ተክለ፤
 21ከወይንም ጠጅ ጠጥቶ ሰከረና በድንኳን
 ውስጥ ዕርቃትን ተኛ። 22የከነዓን አባት፤ ካም
 የአባቱን ዕርቃን ሥጋ አየ፤ ወደ ውጭም
 ወጥቶ ለሁለቱ ወንድሞቹ ነገራቸው። 23ሲምና
 ያፌት ግን ልብስ ወስደው በጫንቃቸው
 ላይ አደረጉና የአባታቸውን ዕርቃን ሥጋ
 እንዳያዩፈታቸውን አዘረው የኋላት በመሄድ
 የአባታቸውን ዕርቃን ሥጋ ሸፈኑ።

24ኖላ ከወይን ጠጅ ሰከረ ስንቃ፤ ታናሽ
 ልጁ ያደረገበትን ዐወቀ፤ 25እንዲሁም አለ፤
 “ከነዓን የተረገመ ይሁን፤
 ለወንድሞቼም፤ የባሪያ ባሪያ
 ይሁን።”

26ደግሞም፤
 “የሴም ስምዓክ እግዚአብሔር (እሱሃም ያህዌ)
 ይባረክ፤
 ከነዓንም የሴምን ባሪያ ይሁን።”

27እግዚአብሔር (እሱሃም) የያፌትን ግዛት
 ያሰፋ፤

ያፌት በሴም ድንኳኖች ይኑር፤
 ከነዓንም የኋርሱ ባሪያ ይሁን።
 አለ።

28ኖላ ከጥፋት ውሃ በኋላ 350 ዓመት
 ኖረ፤ 29ኖላ በአጠቃላይ 950 ዓመት ኖሮ
 ሞተ።

9+22 ዕን፡2፡15 9+25 ቀ፡18፤ 27፡12፡29፡37፡40፤
 37፡10፤ 49፡8፤ ዘፍ፡20፡5፤ ዘፍ፡24፡18፤ ኢ፡9፡23፤
 መዝ፡79፡8፤ ኢ፡14፡21፤ ኢ፡31፡29፤ 32፡18 9+26
 ዘፍ፡14፡20፤ ዘፍ፡18፡10፤ መዝ፡7፡17፤ 13፡7፡21 9+27
 ዘፍ፡10፡2፡5፤ ኢ፡2፡13፡14፤ 3፡6 9+29 ዘፍ፡2፡17
 9፡2፡20 ወይም የመጀመሪያ ነበር
 9፡2፡26 ወይም የኋለኛ ባሪያ ይሁን
 9፡2፡27 ያፌት የሚለው ቃል መዘርጋት የሚል
 ትርጉም ካለው የዕብራይ ስጥ ቃል ጋር ተመሳሳይ
 ድምፅ አለው
 9፡2፡27 ወይም የእነርሱ

9+9 ኪዳኔን እመሠርታለሁ፤ ከቀ. 9-11 ያሉት
 እነዚህ ጥቅሶች እግዚአብሔር ምድርንና ሞላዋን
 ዳግመኛ በውሃ እንደማይጠፋ ከሰውና ከተፈጥሮ ጋር
 የገባውን ኪዳን ያመለክታል (ቀ. 11፡15)።
 9+13 ቀስተ ደመናዬን በደመና፤ ቀስተ
 ደመናው በምድር ያሉ ፍጥረታት ሁሉ ዳግም
 በውሃ እንደማይጠፋ እግዚአብሔር ለሰጠው ተስፋ
 ቋሚ ምልክትና ማስታወሻ ነው። ቀስተ ደመና
 የእግዚአብሔርን ምሕረትና ሊቃሉ ያለውን ታማኝነት
 ሊያስታውሰን ይገባል።
 9+21 ከወይንም ጠጅ ጠጥቶ ሰከረና፤ ስለ
 ወይን ጠጅ በመጽሐፍ ቅዱስ መጀመሪያ የተጠቀሰው
 ይህ ጥቅስ ከስክር፤ ከነጠሊት፤ ከነፍረትና ከእርግማን
 ጋር ተያይዞአል (ቀ. 21-25)። ከሚያስከሩ መጠጦች
 ጋር ተያይዞ ከሚመጣው ከፋት የተነሳም፤ እግዚአብሔር
 ከእነዚህ ፈጽሞ መታቀቡ ለሕዝቡ እንደ ከፍተኛ
 መመዘኛ አድርጎ አቅርቦታል። (ከዘሌ. 10፡9፤
 ከመላ 13፡4-7፤ ከምላ 31፡4 ጋር ያነጻጽሩ፤ ዘፍ. 6፡3 ይመ.፤
 ምላ 23፡31 እና ማብ. 1ተሰ 5፡6 እና ማብ. ቲቶ 2፡2
 እና ማብ ይመ.፤ በገጽ 232 ላይ፤ “የወይን ጠጅ በብሉይ
 ኪዳን” እንዲሁም በገጽ 1547 እና 1603 ላይ፤ “የወይን

ጠጅ በአዲስ ኪዳን ዘመን ይህ እና ይ/ል” በሚል ርእስ
 የቀረበትን የትኩረት ጽሑፎች ይመ.።
 9+22 ካም፤ የካም ገጠሊት አባቱን
 አለመፍራቱና አለማክበሩ ነው፤ አባቱን ኖላን
 በመሸፈን ፈንታ ነፍረቱን አጋለጠ።
 9+25 ከነዓን የተረገመ ይሁን፤ ኖላ የካምን
 አባቱን ተግባር ባወቀ ጊዜ በልጁ በከነዓን ላይ እርግማን
 አወረደ፤ ይሁንና በካም ላይ በቀጥታ የሚደርስ
 አልነበረም፤ (1) ከነዓን ምናልባት በካም ነጠሊት
 ሳይተባበር ወይም የአባቱን ዐይነት የተባላሽ ባሕርይ
 ሳይኖረው አልቀረም። እርግማን የከነዓን ዘር (ጥቀሩ
 አልነበረም) በሌሎች መንግሥታት ሥር እንደሚሆንና
 እንደሚጨቁን ያመለክታል። በተቃራኒው የሴምና
 የያፌት ዘር ሆኖ በእግዚአብሔር ተባርክዋል (ቀ. 26-27)።
 (2) ይህ የኖላ ትንቢት በሚመለከታቸው ሁሉ ላይ
 የሚሠራ ነበር። የከነዓን ዘር የሆነ ማንኛውም ሰው
 ወደ እግዚአብሔር ቢመለስ ለሴም የተነገረውን በረከት
 እንደሚወርስ ሁሉ (ኢያ. 6፡22-25፤ ዕብ. 11፡31)፤ የሴ
 ምና የያፌት ዘር ሆኖ ከእግዚአብሔር የሚለይ ከሆነ
 ደግሞ በከነዓን ላይ የተነገረው እርግማን ይደርስበታል
 (ከኢ. 18፡7-10 ጋር ያነጻጽሩ)።

የጥገ ልጆች ትውልድ

10 የጥገ ልጆች የሴም፣ የካምና የያፌት ትውልድ ይህ ነው፤ እነርሱም ራሳቸው ከጥፋት ውሃ በኋላ ወንዶች ልጆችን ወለዱ።

የያፌት ዝርያዎች

10:2-5 ተጓ ምብ - 1ዜና 1:5-7

የያፌት ልጆች፡-

ጋሜር፣ ማጎግ፣ ማዴ፣ ያዋን፣ ቶቤል፣ ጥሳሕ፣ ቴራስ ናቸው።

የጋሜር ልጆች፡-

አስክናዝ፣ ራፋት፣ ቴርጋማ ናቸው።

የያዋን ልጆች፡-

ኢላሳ፣ ተርሲስ፣ ኪቲም፣ ሮዲኢ። ናቸው።

ኸእነዚህም በየነገዳቸው፣ በየጉሣቸውና በየቋንቋቸው ተከፋፍለው በባሕር ዳርና በደሴቶች በየምድራቸው የሚኖሩ ሕዝቦች ወጡ።

የካም ዝርያዎች

10:6-20 ተጓ ምብ - 1ዜና 1:8-16

የካም ልጆች፡-

ኩሽ፣ ምጽራይም፣ ፋጥ፣ ከነዓን ናቸው።

የኩሽ ልጆች፡-

ሳባ፣ ኤውላጥ፣ ሰብታ፣ ራዕማ፣ ሰበቅታ ናቸው።

የራዕማ ልጆች፡-

ሳባ፣ ድዳን ናቸው።

ኹሽ የምጽራድ አባት፣ ነበረ፤ የምጽራድም በምድር ላይ ንያል ሰው እየሆነ ሄደ።

የበእንዚላብሌር (EUB) ፊት ብርቱ አዳኝ ነበረ፤ ስለዚህም፣ የበእንዚላብሌር (EUB) ፊት እንደ የምጽራድ ብርቱ አዳኝ፣ ይባል ነበር።

የማዛቲም የመጀመሪያ ከተሞች፡- ባቢሎን፣ አሬክ፣ አርካድና ካልኔ ናቸው፤ እነዚህ በሰናዖር፣ ምድር ነበሩ።

11ከዚያም ምድር ወደ አሦር ወጥቶ ነነዌን፣ ሪሆቦን፣ ካሊህን

12እንዲሁም በነነዌና በካሊህ መካከል ራሰን ቈረቁረ፤ ታላቁንም ከተማ መሠረተ።

13ምጽራይም፡-

የሉዳማውያን፣ የዕሚማውያን፣

10:1 ሞ32፣
ዘፍ2:4፣ 5:32፣
1ዜ5:14
10:2 ኢላ66:19፣
ሕዝ27:13:19፣
32:26፣ 38:2:6፣
39:1:6፣
ራእ20:8
10:3 ኢር51:27፣
ሕዝ27:14፣ 38:6
10:4 ዘጥ24:24፣
መዝ48:7፣
72:10፣
ኢላ2:16፣
ዘፍ25:23፣
23:1:6፣10:1214፣
60:9፣ 66:19፣
ኢር2:10፣ 10:9፣
ሕዝ27:6፣7:12፣
25፣ 38:13፣
8፣11:430፣
ዮና1:3
10:5 ዘፍ9:27
10:6 ዘፍ9:18፣
2፣719:9፣
2ዜ5:12:3፣
16:8፣
ኢላ1:11፣
18:1፣ 20:3፣
43:3፣ ኢር46:9፣
ሕዝ27:10፣
30:4:9፣ 38:5፣
5፣፡73:9፣
ሶር2:፣2፣ 3፣10
10:7 ዘፍ2:11፣
25:3፣ 1፣7110:1፣
1ዜ5:1:32፣
2ዜ5:9:1፣
ኢላ1:15፣
6:19፣ 16:11፣
መዝ72:10:15፣
ኢላ2:1:13፣
43:3፣ 60:6፣
ኢር6:20፣
25:23-24፣
49:8፣ 38:13፣
ሕዝ27:15:20፣
22፣ 38:13፣
ኢላ3:8
10:8 ማእ5:6
10:9 ዘፍ25:27፣
27:3፣
2ዜ5:14:9፣
16:8፣ ኢላ18:2
10:10
ዘፍ11:2:9፣
14:1፣
2ዜ5:36:17፣
፡7፣4:9፣
ኢላ10:9፣ 13:11፣
47:1፣
ኢር21:2፣
25:12፣ 50:11፣

ላህቢያውያን፣ የነፍታሊማውያን፣
14የፈትሩሲማውያን፣
ፍላስጥኤማውያን የተገኙባቸው
የኮስሉሃማውያን፣
የቀፍቶሪማውያን አባት ነበረ።

15ከነዓንም፡-

የበኩር ልጅ፣ የሲዶን፣
የኪጢያውያን፣ 16የኢያቡሳውያን፣
የአሞራውያን፣ የጌርሳውያን አባት
ነበረ፤ 17እንዲሁም የኤዊያውያን፣
የዑር ኪዋናውያን፣ የሲኒያውያን፣
18የአራዴም ናውያን፣
የሰማሪናውያን፣ የአማቲያውያን
አባት ነበረ።

ከዚህ በኋላ የከነዓን ጉሣዎች በየስፍራው
ተሠራጨ፤ 19የከነዓን ወሰን ከሲዶና አንጦቶ
በጌራራ በኩል እስከ ጋዛ ይደርሳል፤ ከዚያም
በሰዶም በኩል ገሞራን፣ አዳማንና ሰቦይን
ይዞ እስከ ሳሣ ይዘልቃል።

20እነዚህም በየጉሣቸውና በየቋንቋቸው፣

10:10 አሞ6:2፣ ዘክ5:11 10:11 2፣719:36፣
መዝ83:8፣ ኢላ37:37፣ ማእ5:6፣ ዮና1:2፣ 3:2:3፣
4:11፣ 5፣፡1፣1፣ ሶር2:13 10:14 ዘፍ21:32:34፣
26:1:8፣ ዘፍ2:23፣ 1ዜ5:1:12፣ ኢላ13:2፣ መላ3:3፣
ኢላ14:31፣ ኢር47:1:4፣ አሞ9:7 10:15 ሞ19፣
ዘፍ9:18፣ 15:20፣ 23:3:20፣ 25:10፣ 26:34፣
27:46፣ 49:32፣ ዘላ22፣ ዘጥ13:20፣ 3:21 13:29፣
18:15፣ 26:5፣ 33:4፣ ኢላ1:4፣ 11:8፣ መላ10:6፣
1ሳሙ26:6፣ ኢላ23:2:4፣ ኢር25:22፣ 27:3፣ 47:4፣
ሕዝ16:3፣ 28:21፣ 32:30፣ ኢላ3:4፣ ዘክ9:2 10:16
ዘፍ15:18-21፣ ዘላ3:8፣ ዘጥ13:29፣ 21:13፣ 32:39፣
ዘላ1:4፣ 7:1፣ ኢላ2:10፣ መላ19:10፣ 1ዜ5:11:4፣
2ዜ5:8:7፣ ፡7፣1፣ 10:17 ዘፍ34:2፣ 36:2፣ ዘላ3:8፣
ዘፍ7:1፣ መላ3:3 10:18 ዘፍ12:6፣ 13:7፣ 50:11፣
ሕዝ27:8፣ ዘላ3:11፣ ዘጥ13:29፣ 14:25፣ 21:3፣
33:40፣ ዘላ1:7፣ መላ1:1፣ 1ዜ5:18:3 10:19 ሞ15፣
ዘፍ11:31፣ 12:1፣ 13:12፣ 14:2፣ 17:8፣ 24:3፣
26:34፣ 27:46፣ 28:1:6:8፣ 31:18፣ 35:6፣ 37:1፣
49:13፣ ዘላ25:38፣ ዘፍ2:23፣ 29:23፣ ኢላ10:41፣
11:22፣ 15:47፣ 19:28፣ መላ1:18:31፣ 6:4፣
16:1:21፣ 18:28፣ 1ሳሙ6:17፣ 24ሙ24:6፣
2ዜ5:14:13፣ ኢር25:20፣ 47:1፣ አሞ1:6፣ ሶር2:4

10:2 ልጆች ማለት ዘርዐ ትውልዶች ወይም
ወራሾች ወይም ሕዝቦች ማለት ሊሆን ይችላል፤
በቀ፣ 3:4:6፣7:20-23፣ 29 እና 31 እንዲሁ

10:4 ጥቂት የማሰራጨት የጥንት ጽሑፎች፣ ከአራተ
ሳምራቶች የጥንት ሰብሊኖችና አብዛኞቹ የማሰራጨት
የጥንት ጽሑፎች የሚሉት ዶዲም ነው

10:6 ሞ13ትንም ጨምሮ ግብፅን የመለከታል
10:8 ሞ13:15:24 እና 26ትን ጨምሮ አባት
ማለት ቅድመ አይታ ወይም ተተኪ ወይም

መሥራች ማለት ሊሆን ይችላል።
10:10 ወይም አሬክና አርካድ፣ ሁሉም በ ...
10:10 ባቢሎን ነው

10:11 ወይም ነነዌ ከነከተማዋ አደባባዮች
10:15 ወይም ከሲዶናውያን የመጀመሪያው

10:1 የሴም፣ የካምና የያፌት ትውልድ፤
የምዕራፍ 10 ዕጣሃ ከጥፋት ውሃ በኋላ መንግሥታትና
ሕዝቦች ሁሉ ከፍጥና ከልጆቹ ዘሮች እንዴት እንደመጡ
ለማመልከት ነው (ሞ33)።

10:2 የያፌት ልጆች፤ ከሞ2-5 ያሉት ጥቅሶች
ወደ ሰማን ሄደው በካስፒያንና ጥቁር ባሕር ዳርቻ
የሰፈሩትን የያፌትን ዘሮች ይዘረዝራሉ። የሜዶናችና
የግሪኮች እንዲሁም በአውሮጳና በእስያ ያሉ የካውካሽያን

ዘሮች ቀደምት መገኛ ሆኑ።

10:6 የካም ልጆች፤ ከሞ6-20 ያሉት ጥቅሶች
በደቡብ ዕረቢያ፣ በደቡብ ግብፅ፣ በሜዶትሪያን ባሕር
ምሥራቅ ዳርቻና በሰሜን አፍሪካ ዳርቻ የሰፈሩትን
የካም ዘሮች ይዘረዝራሉ። የከነዓን ልጆች (ሞ15-19)
የሰፈሩት ከነዓን ተብሎ በተጠራውና በኋላም የአይሁድ
ሕዝብ መሰፈሪያ በሆነው ምድር ነበር።

የባቢል ግንብ

11 በዚያን ጊዜ ሰዎች ሁሉ የሚናገሩትና የሚገባቸውበት ቋንቋ አንድ ብቻ ነበር። ስላቸውም ሥራቁን ይዘው ሲገዙ የበሰደሩ አንድ ሜዳ አግኝተው በዚያ ሰፈሩ።

3እነርሱም እርስ በርሳቸው "ኑ፤ ጡብ እንሥራ፤ እስኪበቃውም በእሳት እንተተሰው" ተባለ። በድንጋይ ፈንታ ጡብ ለማያ ዣም ቅጥራን ተጠቀሙ። ከዚያም "ለሰማችን መጠሪያ እንዲሆንና በምድር ላይ እን ዳንበተን፤ ኑ፤ ከተማና ሰማይ የሚደርስ ግንብ ለራሳችን እንሥራ" አሉ።

5እግዚአብሔር (ያህዌ) ግን ሰዎቹ ይሠሩ የነበሩትን ከተማና ግንብ ለማየት ወረደ። 6እግዚአብሔርም (ያህዌ) እንዲህ እንደ አንድ ሕዝብ አንድ ቋንቋ በመናገር ይህን ማድረግ ከጀመሩ፤ ከእንግዲህ ያቀዱትን ሁሉ ማከናወን አያዳግታቸውም። ን፤ እንወረድ፤ እርስ በርሳቸውም እንዳይግባቡ ቋንቋቸውን እንደበላለቀው።

8ስለዚህ እግዚአብሔር (ያህዌ) በምድር ሁሉ ላይ በታተናቸው ከተማዋንም መሥራት አቆመ። 9እግዚአብሔር (ያህዌ) በዚያ የመላውን ዓለም ቋንቋ ስለ ደበላለቀ የከተማዬቱ ስም ባቤል፣ ተባለ። ከዚያም እግዚአብሔር (ያህዌ) ሰዎቹን በምድር ሁሉ በተናቸው።

ከሴም እስከ አብራም

11፡10-27 ተጓ ምብ - ዘፍ 10፡21-37፤ 11፡5 1፡17-27

10የሴም ትውልድ ይህ ነው፡-

ሁለት ዓመት ከጥፋት ውሃ በኋላ ሴም በ100 ዓመቱ አርፋክስድን ወለደ። 11ሴም፤ አርፋክስድን ከወለደ በኋላ 500 ዓመት ኖረ፤ ሌሎች ወንዶችና ሴቶች ልጆችን ወለደ።

12አርፋክስድ በ35 ዓመቱ ሳላን ወለደ፤ 13ሳላንን ከወለደ በኋላ አርፋክስድ 403 ዓመት ኖረ፤ ሌሎች ወንዶችና ሴቶችን ወለደ።

14ሳላ በ30 ዓመቱ ዔቦርን ወለደ፤

15ዔቦርን ከወለደ በኋላ ሳላ 403 ዓመት ኖረ፤ ሌሎች ወንዶችና ሴቶች

11፡1 ቀ፡6
11፡2 ዘፍ10፡10
11፡3 ዘፍ14፡10፤ ዘ01፡14፤ 5፡7፤ ኢ፡9፡10፤ ኤር43፡9፤ አሞ5፡11
11፡4 ዘፍ64፡4፤ 9፡19፤ ዘ81፡28፤ 4፡27፤ 6፡10፤ 9፡1፤ 30፡3፤ 1፡722፡17፤ አ03፡8፤ ኢ፡9፡20፡6፤ መግ44፡11፤ ኤር31፡1፤ 40፡15፤ 51፡53፤ ሕዘ6፡8፤ ኢ፡3፡2
11፡5 ቀ፡7፤ ዘፍ18፡21፤ ዘ03፡8፤ 19፡11፡18፡20፤ መዝ18፡9፤ 144፡5
11፡6 ቀ፡1
11፡7 ቀ፡5፤ ዘፍ1፡26፤ 42፡23፤ ዘ828፡49፤ ኢ፡428፡11፤ 33፡19፤ ኤር5፡15፤ 1፡4፡14፡2፡11
11፡8 ዘፍ9፡9፤ ዘ832፡8፤ ሉቃ1፡51
11፡9 ዘፍ10፡10፤ መዘ5፡9፤ ኢ፡42፡10፡21፤ 13፡14፤ 24፡1፤ ሐሥ245፡11
11፡10 ዘፍ24፡4፤ ሉቃ3፡36
11፡12 ሉቃ3፡35
11፡14 ሉቃ3፡35
11፡16 ሉቃ3፡35
11፡18 ሉቃ3፡35
11፡20 ሉቃ3፡35
11፡22 ሉቃ3፡34
11፡24 ሉቃ3፡34
11፡26 ኢ፡24፡2፤ 2፡27፡19፡12፤ ኢ፡37፡12፤ ሕዘ27፡23፤ ሉቃ3፡34
11፡27 ቀ፡29፡31፤ ዘፍ24፡4፤ 12፡4፤ 13፡1፤ 5፡8፡12፤

ልጆችን ወለደ።

16ዔቦር በ34 ዓመቱ ፋሊቅን ወለደ፤ 17ፋሊቅን ከወለደ በኋላ ዔቦር 430 ዓመት ኖረ፤ ሌሎች ወንዶችና ሴቶች ልጆችን ወለደ።

18ፋሊቅ በ30 ዓመቱ ራግውን ወለደ፤ 19ራግውንን ከወለደ በኋላ ፋሊቅ 209 ዓመት ኖረ፤ ሌሎች ወንዶችና ሴቶች ልጆችን ወለደ።

20ራግው በ32 ዓመቱ ሴሮሕን ወለደ፤ 21ሴሮሕን ከወለደ በኋላ ራግው 207 ዓመት ኖረ፤ ሌሎች ወንዶችና ሴቶች ልጆችን ወለደ።

22ሴሮሕ በ30 ዓመቱ ናኮርን ወለደ፤ 23ናኮርን ከወለደ በኋላ ሴሮሕ 200 ዓመት ኖረ፤ ሌሎች ወንዶችና ሴቶች ልጆችን ወለደ።

24ናኮር በ29 ዓመቱታራን ወለደ፤ 25ታራን ከወለደ በኋላ ናኮር 119 ዓመት ኖረ፤ ሌሎች ወንዶችና ሴቶች ልጆችን ወለደ።

26ታራ 70 ዓመት ከሆነው በኋላ አብራምን ናኮርንና ሐራንን ወለደ።

27ታራ ትውልድ ይህ ነው፡-

ታራ፤ አብራምን ናኮርንና ሐራንን ወለደ።

ሐራንም ሎጥን ወለደ። 28ሐራን፤ አባቱ ታራ ገና በሕይወት እንዳለ በከለዳውያን ምድር በምትገኘው በተወለደበት ከተማ

11፡27 ዘፍ14፡12፤ 19፡1፤ 31፡53፤ ሉቃ17፡28፤ 2፡ኢ፡2፡7 11፡28 ቀ፡31፤ ዘፍ15፡7፤ ዘ09፡7፤ ኢ፡9፡1፡7፤ 16፡11፤ ሕዘ23፡23፤ ሐሥ፡7፡4
11፡2 ወይም ከምሥራቅ በምሥራቅ 11፡2 ባቢሎንን ያመለክታል
11፡9 ባቢሎንን ያመለክታል። ባቢል የሚለው ቃል ድንገር ቃል የሚል ትርጉም ካለው የብሔራዊ ቃል ጋር አንድ ዐይነት ድምፅ አለው።
11፡12-13 ከብሔራዊው ጋር ተመሳሳይ ሲሆን ለብዙ ሊቃናት ግን (በተጨማሪ ሉቃ 3፡35-36 እና የዘፍ 10-24 ማብ ይመ) እን ዲሁ ይሉታል፤ 12 በ35 ዓመት ቃይናንን ወለደ፤ 13ቃይናንን ከወለደ በኋላ፤ አርፋክስድ 430 ዓመት ኖረ፤ ሌሎች ወንዶችና ሴቶች ልጆችን ወለደ፤ ቃይናንም 130 ዓመት ከኖረ በኋላ ሳላን ወለደ፤ ሳላንን ከወለደ በኋላ፤ ቃይናን 330 ዓመት ኖረ፤ ሌሎች ወንዶችና ሴቶች ልጆችን ወለደ ይላል።

11፡2 በሰናዖር አንድ ሜዳ፤ ሰናዖር ለጥንቷ ሱሜር ቀጥሎም ለባቢሎን ወይም ለመስጴጦምያ የብሉይ ኪዳን መጠሪያ ነበር።

11፡4 ለሰማችን መጠሪያ ... ግንብ ለራሳችን እንሥራ፤ በሰናዖር ምድር የነበረው ሕዝብ ንጢአት ከእግዚአብሔር በመለየት ሰውን ያማከለ ድርጅታዊ ንብረት፤ ንይልና ስኬታማ ጥረት የዓለምንና የራሱን ሕይወት ለመቁጣጠር መፈለጉ ነበር። ይህ ዓላማ በትሕትና በእግዚአብሔር ላይ በጥንቃቄ የተመሠረተ ነበር። እግዚአብሔር ይህን ጥረት ቆጣሪነገረው አንዱ ከሌላው እንዳይግባባ ቋንቋን በመደባለቅ ነበር (ቀ፡7)። ይህም በዓለም ላለው የዘርና የቋንቋ ልዩነት መሠረት ነው። በዚህ ጊዜ የሰው ዘር ወደ ጣዖት እምልኮ፤ መተትና

ከከብ ቂጠራ ዘወር አለ (ከኢ፡4 47፡12 ጋር ያንጸጽሩ፤ ዘ0 22፡18 እና ማብ፤ ዘ8 18፡10 እና ማብ ይመ)። የሰዎች መንፈሳዊ ሁኔታ በሮሜ 1፡21-28 ላይ ተገልጿል። ከዚህም የተነሣ እግዚአብሔር በልባቸው ላለ የንጢአት ምኞት አሳልፎ ሰማቸው (ሮሜ 1፡24፡26፡28)፤ ከዚያም ወደ አብራም በመመለስ ሰው ይድን ዘንድ መንገድን ማበጀት ጀመረ (ቀ፡31 እና ማብ ይመ)።

11፡28 በከለዳውያን ... በዑር፤ ይህች የጥንት ከተማ ዛሬ ኢራቅ በመባል በሚታወቀውና ከደቡብ ምሥራቅ ባቢሎን 160 ኪ.ሜ. ርቀት ላይ በኤፍራጥስ ወንዝ አጠገብ በሚገኘው ስፍራ ትገኝ ነበር። "ሲን" የተባለው የጨረቃ አምላክ ከተማዋን ይጠብቃል ተብሎ ይታመን ነበር።

በቡር ሞተ።²⁹ አብራምና ናኮር ሁለቱም ሚስት አገቡ፤ የአብራም ሚስት ሦራ ስትባል፤ የናኮር ሚስት ደግሞ ሚልካ ትባል። ነበር፤ ሚልካም የሐራን ልጅ ናት፤ ሐራንም የሚልካና የሦስካ አባት ነበር።
³⁰ ሦራ መካን ነበረች፤ ልጅ አልነበራትም።
³¹ ታራ ልጁን አብራምን፤ ሐራን የወለደውን የልጅ ልጁን ሎጥን እንዲሁም የአብራምን ሚስት ምራቱን ሦራን ይዞ ወደ ከነዓን ለመሄድ በከለዳውያን ምድር ከምትገኘው ከቡር አብራው ወጡ፤ ነገር ግን ካራን በደረሱ ጊዜ በዘረያ ተቀመጡ።
³² ታራ 205 ዓመት ኖሮ በካራን ሞተ።

የአብራም መጠራት

12 እግዚአብሔር (ሥዌ) አብራምን እንዲህ አለው፤ “እገርህን፤ ወገንህንና የአባትህን ቤት ትተህ እኔ ወደማሳይህ ምድር ሂድ።
“ታላቅ ሕዝብ አደርግሃለሁ፤ ደግሞም እባርክሃለሁ፤ ሰምህን ገናና አደርገዋለሁ፤ ለሌሎች በረከት ትሆናለህ።
“የሚባርኩህን እባርክሃለሁ፤ የሚረግሙህን እረግማለሁ፤ በምድር የሚኖሩ ሕዝቦች፤ በእንተ እማካይነት ይበረካሉ።”
“ስለዚህ አብራም እግዚአብሔር (ሥዌ) እንዳዘዘው ወጣ፤ ሎጥም አብሮት ሄደ። አብራም ከካራን ሲወጣ ዕድሜው 75 ዓመት ነበረ።⁵ አብራምም ሚስቱን

11+29 ሞ27+31፤
ዘፍ12+5:11፤
16+1፤ 17+15፤
22+20+23፤
24+10+15+24፤
29+5
11+30 ዘፍ16+1፤
18+11፤ 25+21፤
29+31፤
30+1:22፤
መሳ13+2፤
14መ1+5፤
መዝ113+9፤
ሉቃ1+7:36
11+31
ሞ27+28+29፤
ዘፍ10+19፤ 12+4፤
38+11፤ 27+43፤
28+5:10፤ 29+4፤
ዘሌ18+15፤
20+12፤
ናት1+6:22፤
2+20፤ 4+15፤
14መ4+19፤
22፤19+12፤
1ዜ52+4፤
ሕዝ22+11፤
27+23፤ ሚዝ7+6፤
ሐሥ7+4
11+32 ሉሰ24+2
12+1 ዘፍ10+19፤
15+7፤ 20+13፤
24+4:23+40፤
26+2፤ ሉሰ24+3፤
ሐሥ7+3፤
ዕብ11+8፤
12+2 ዘፍ13+16፤
15+5፤ 17+2:4፤
18+18፤

ሦራንና የወንድሙን ልጅ ሎጥን አስከትሎ በካራን ሳሉ ያፈሩትን ሀብትና የነበራቸውን አገልጋዮች ይዘው በመጓዝ ከነዓን ምድር ገቡ።
“አብራም ትልቁ የሞራ ዛፍ እስከሚገኝበት እስከ ሴክም ድረስ በምድሪቱ ዘልቆ ሄደ። በዚያን ጊዜ ከነዓናውያን በዚሁ ምድር ይኖሩ ነበር።
“እግዚአብሔርም (ሥዌ) ለአብራም ተገልጦ፤ “ይህችን ምድር ለዘርህ እሰጣለሁ” አለው። እርሱም ለተገልጠለት አምላክ (ሥዌ) በዚያ በፍራ መሠዊያ ሠራ።
12+2 ዘፍ22+17:18፤ 24+1:35፤ 25+11፤ 26+3:4፤
28+3:4+14፤ 32+12፤ 35+11፤ 41+49፤ 46+3፤
47+27፤ 48+4:16+19፤ ዘዕ1+7፤ 5+5፤ 20+24፤ 32+13፤
ዘጥ22+12፤ 23+8:20፤ 24+9፤ ዘዳ1+10፤ 10+22፤
13+17፤ 26+5፤ ሉሰ1+4፤ 24+3፤ 24መ17+11፤
17፤3+8፤ 4+20፤ 1ዜ527+23፤ 2ዜ51+9፤ ዝዓ9+23፤
መዝ67+6፤ 107+38፤ 115+12፤ ሉሳ6+13፤ 10+22፤
19+24፤ 44+3፤ 48+19፤ 51+2፤ 54+3፤ 60+22፤ 61+9፤
65+23፤ ሊር4+2፤ 33+22፤ ሚዝ4+7፤ ሐጌ2+19፤
ዘዘ8+13 ሚል3+12 12+3 ዘፍ15+5፤ 18+18፤ 22+18፤
26+41፤ 27+29፤ 28+4:14፤ ዘዐ23+22፤ ዘጥ24+9፤
ዘዳ9+5፤ 30+7፤ መዝ72+17፤ ሉሳ19+25፤ ሐሥ3+25፤
ገሳ3+8 12+4 ዘፍ11+27:31፤ 16+3:16፤ 17+1:17+24፤
21+5 12+5 ሞ16፤ ዘፍ1+29፤3፤ 13+2:6፤ 16+3፤
31+18፤ 46+6፤ 14+14፤ 15+3፤ 17+23፤ መዝ2+7፤
ዕብ11+8 12+6 ዘፍ10+18፤ 33+18፤ 35+4፤ 37+12፤
ዘዳ11+30፤ ሉሰ1+7፤ 20+7፤ 24+1:26፤ መሳ7+1፤
8+3፤ 9+6፤ 21+19፤ 17፤12+1፤ መዝ60+8፤ 108+7፤
ዕብ11+9 12+7 ዘፍ8+20፤ 13+4:15+17፤ 15+18፤
17+8፤ 18+1፤ 23+18፤ 24+7፤ 26+2:4፤ 28+13፤
35+1:12፤ 48+4፤ 50+24፤ ዘዐ3+8፤ 6+3:4:8፤ 13+5:11፤
32+13፤ 33+1፤ ዘጥ10+29፤ 11+12፤ ዘዳ1+8፤ 2+3፤
9+5፤ 11+9፤ 30+5፤ 34+4፤ 27፤25+21፤ 1ዜ516+16፤
2ዜ520+7፤ ዘፍ105+9-11፤ ሊር25+5፤ ሕዝ47+14፤
ሐሥ7+25፤ ሮሚ4+13፤ ገሳ3+16፤ ዕብ11+8

11+31 ልጁን አብራምን፤ መጽሐፍ ቅዱስ በቱራ 27 ላይ ለሰው ዘር መቤዠትን እውን ለማድረግ እግዚአብሔር ስለመረጠው ቤተሰብ ታሪክ መናገር ይጀምራል። የዚያ ቤተሰብ ራስ፤ በ2100 ዓ.ቅ.ክ. አካባቢ የኖረው አብራም በ3ላም አብሮሃም የተባለው ነበር (17+5ን ይመ)። እስጢፋኖስ በሐሥ 7+2:3 ላይ አብራም በካራን ከመኖሩ በፊት በከለዳውያን እያለ፤ እግዚአብሔር ለመጀመሪያ ጊዜ እንደተገለጠለት ተናግሮአል (ከ15+7 እና ከነህ 9+7 ጋር ያነጻጽሩ)። አባቱ ታራ ወደ ካራን የሄደበት ዋና ምክንያት እግዚአብሔር አብራምን ስለጠራው ሳይሆን አይቀርም (በገጽ 47 ላይ፤ “የአብሮሃም መጠራት” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)። የአይሁድ ሕዝብ አባት የሆነው አብራም የመጣው ከሴም ነገድ ነው (11+10)።
12+1 አገርህን ... ትተህ፤ በዚህን ጊዜ እግዚአብሔር ወዴት እንደሚመራው ለአብራም አልተነገረውም ነበር (ዕብ 11+8)። አወጣጡም ቀጥተኛ በሆነ መንገድ በእግዚአብሔር እየተመራ ያቀፈ ነበር።
12+3 በምድር የሚኖሩ ሕዝቦች፤ በእንተ እማካይነት ይባረካሉ፤ ይህ የክርስቶስ ኢየሱስን ወደ ምድር መምጣት የሚያመለክት ሁለተኛው የብሉይ ኪዳን ትንቢት ነው (ከ3+15 ማብራርያ ጋር ያነጻጽሩ) ። (1) በአብሮሃም ዘር በኩል ስለሚመጣው መንፈሳዊ በረከት ይናገራል። ይህ በረከት ለፍጥረት ሁሉ የተሰጠው ወንጌል እንደሆነ ጳውሎስ ገልጿል (ከገላ 3+8:16 ጋር ያነጻጽሩ)። (2) እግዚአብሔር ለአብራም የገባው ተስፋ ከመጀመሪያው ጀምሮ የወንጌል ዕላማ ሕዝቦች

ሁሉ በድነትና በበሽታ እንዲባረኩ እንደሆነ ይገልጻል። እግዚአብሔር ይህንን ዕላማ እየፈለመ ያለው በኢየሱስ ክርስቶስና በምድር ላሉ ሰዎች ሁሉ ወንጌል ሰብኪዎችን በመላክ ሽክሙን በሚገጥሙ ታማኝ ሰዎች ነው። ይህ ጥቅስ በዓለም ሁሉ ለሚካሄድ የወንጌል ስርዓት ሥራ መሠረት ሆኖ ያገለግላል (በገጽ 47 ላይ፤ “የአብሮሃም መጠራት” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።
12+4 አብራም እግዚአብሔር እንዳዘዘው ወጣ፤ ከመጀመሪያ ጀምሮ ትረካው ድነትን ለማከል ግንኙነት እግዚአብሔርን መታዘዝ አስፈላጊ እንደሆነ በእጽንዖት ይገልጻል። (1) አብራም የእግዚአብሔርን ቃል ተዘዘ። መታዘዙ ቤቱንና አገሩን ትቶ በእግዚአብሔር ጥበቃ፤ ምሪትና ተስፋ መታመን ያምልክታል ቀሩ እና ማብ፤ ያዕ 2+17 እና ማብ፤ 1የሐ 2+4 እና ማብ ይመ)። (2) እንደ አብራም አማኞች ሁሉ አገራቸውን፤ ሕዝባቸውንና የአባታቸውን ቤት በመተው (12+1)፤ የተሻለን መንግሥት ያም ለማያወጥን አገር በመፈለግ ኢየሱስን መከተል አለባቸው (ዕብ 11+16፤ በገጽ 47 ላይ፤ “የአብሮሃም መጠራት” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።
12+7 እግዚአብሔር ለአብራም ተገልጦ፤ እግዚአብሔር አስቀድሞ ለእጽኑ ለሌሎችም የተገለጠ ቢሆንም፤ እግዚአብሔር ለሰው እንደ ተገለጠ ለመጀመሪያ ጊዜ በመጽሐፍ ቅዱስ ግልጽ በሆነ መልክ የተገለጸው እዚህ ላይ ነው (ከ2+15-16:22፤ 3+8 ጋር ያነጻጽሩ) ። እግዚአብሔር በሰው አምሳል በተጨማሪ በሚታይ መልኩ እንደተገለጠ በ18+1:3-9-33 ላይ ተመልክቷል

የአብርሃም መጠራት

ዘፍ 12:1-3 “እግዚአብሔር (ያህዌ) አብራምን እንዲህ አለው፤ እገርህን፤ ወገንህን፤ የአባትህን ቤት ትተህ፤ እኔ ወደማሳይህ ምድር ሂድ። “ ታላቅ ሕዝብ አደርግሃለሁ፤ ደግሞም እባርክሃለሁ፤ ስምህንም ጥና አደርገዋለሁ፤ ለሌሎች በረከት ትሆናለህ። የሚባርኩህን እባርክላለሁ፤ የሚረግሙህን እረግማለሁ፤ በምድር የሚኖሩ ሕዝቦች፤ በአንተ አማካይነት ይባረካሉ።”

እግዚአብሔር በብሉይ ኪዳን የሰውን ልጆች ለማዳንና ለመቤዝት ባለው ዐላማ መሠረት፤ የአብራም ማለትም በኋላ አብርሃም የተባው ሰው መጠራት ዘፍ (17:5) በዘፍ 12 ላይ የተጠቀሰው አዲስ የመገለጥ ምዕራፍ መጀመሩን የሚያሳይ ሆኖ ነው። እግዚአብሔር እጅግ በተሰጠ ፍቅርና እምነት ዐውቆት የሚያገለግለው ሰው ይኖረው ዘንድ ዐቀደ። ከዚህም ሰው እግዚአብሔርን ዐውቆ የጌታን መንገድ የሚያስተምርና የሚያገለግለው ቤተሰብ ይወጣል (ዘፍ 18:19 እና ማብ ይመ)። ከዚህም ቤተሰብ እግዚአብሔርን ባለመፍራት መንገድ ከሚሄዱ ሕዝቦች ተለይቶ የእርሱን ፈቃድ የሚያደርግ ሕዝብ ይወጣል። ከዚህም ሕዝብ ከሴቲቱ ዘር እንደሚመጣ የተነገረው የዓለም አዳኝ የሆነው ኢየሱስ ክርስቶስ ይመጣል (ዘፍ 3:15 እና ማብ ይመ፤ ገላ 3:8:16:18 ይመ)። ከዚህ የአብርሃም መጠራት ውስጥ በርካታ የሕይወት መርሆችን ማውጣት ይቻላል።

(1) የአብርሃም መጠራት በምድር ላይ እንግዳና መጽተኛ ይሆን ዘንድ ራሱን ከአገሩ፤ ከሕዝቡና ከቤተሰቡ መለየቱን ያጠቃልላል (ዘፍ 12:1፤ ዕብ 11:13)። ብዙህ በአብርሃም የመጠራት ታሪክ ውስጥ እግዚአብሔር ሕዝቡ፤ በእነርሱ ላይ ያለውን የአምላካቸውን ዐላማ ከሚያደናቅፍባቸው ነገር ሁሉ የሚለዩበትን መርህ እየመሠረተ መሆኑን መገንዘብ ይቻላል (በገጽ 1826 ላይ፤ “የአማኞች መለየት” የሚለውንና በገጽ 2022 ላይ፤ “ክርስቲያን ከዓለም ጋር ያለው ግንኙነት” በሚል ርእስ የቀረቡትን የትኩረት ጽሑፎች ይመ)።

(2) እግዚአብሔር ለአብርሃም አገርን፤ በዝርያውም በኩል ታላቅ ሕዝብን እንዲሁም ዓለምን ሁሉ ሊያዳርስ የሚችል በረከትን እንደሚሰጠው ተስፋ ገባለት (ዘፍ 12:2-3)። አዲስ ኪዳን በትክክል እንደሚያስተምረው የዚህ ተስፋ የመጨረሻ ክፍል እየተፈጸመ ያለው በክርስቶስ ኢየሱስ ወንጌል ዕውጃ ነው (ሐሥ 3:25፤ ገላ 3:8)።

(3) ከዚህ በተጨማሪ የአብርሃም መጠራት ምድራዊውን ብቻ ሳይሆን ሰማያዊውንም አገር እንደሚወርስ ያጠቃልላል። ለአብርሃም የመጣለት ራእይ የመጨረሻ ቤቱ ሰማይ እንጂ ከምድር ያልሆነ እንዲሁም ሰው ሳይሆን እግዚአብሔር ራሱ የሠራትን ከተማ የሚያመለክት ነበር። ከዚህም የተነሳ አብርሃም ከአምላኩ ጋር ለዘላለም በጽድቅ፤ በደስታና በሰላም የሚኖርባትን ሰማያዊ አገር በጽኑ ይመኝ ነበር (ዕብ 11:9-10:14-16፤ ከራእ 21:1-4፤ 22:1-5 ጋር ያነጻጽሩ)። እስከዚያው ግን በምድር ላይ እንግዳና መጽተኛ ይሆናል (ዕብ 11:9:13)።

(4) የአብርሃም መጠራት ከእግዚአብሔር የተሰጠን ተስፋ ብቻ ሳይሆን ግዴታንም ያካተተ ነው። እግዚአብሔር ለአብርሃም የገባለትን ተስፋ ይፈጽምለት ዘንድ፤ ከአብርሃም መታዘዝንና በግሉም ለጌትነቱ መስጠትን ይጠብቅበት ነበር። መታዘዝም ሆነ ለጌታ መሰጠት የሚከተሉት እንዲሟሉ ይጠይቃል፤ (ሀ) የተገባው ተስፋ ምንም በሰው ዐይን ሲታይ የማይፈጸም መስሎ ቢታይም በእግዚአብሔር ቃል ማመን (ዘፍ 15:1-6፤ 18:10-14)፤ (ለ) ቤትን ትቶ በመሄድ ለተነገረው የእግዚአብሔር ቃል መታዘዝ (ዘፍ 12:4፤ ዕብ 11:8)፤ (ሐ) የጽድቅን ኑሮ ለመኖር በንጹሕ ልብ ጥረት ማድረግ (ዘፍ 17:1-2)።

(5) እግዚአብሔር ለአብርሃም የገባው ተስፋም ሆነ በረከት በሥጋ ዘፋ ለሆኑ አማኝ አይሁድ ብቻ ሳይሆን፤ እውነተኛ የአብርሃም “ዘር” የሆነውን ክርስቶስን ከልብ በሆነ እምነት የሚቀበሉትንና የሚከተሉትን ሁሉ የሚያጠቃልል ነው (ዘፍ 12:3፤ ገላ 3:14:16)። እንደ አብርሃም እምነት ያላቸው ሁሉ፤ “የአብርሃም ልጆች” ናቸው (ገላ 3:7)፤ ከእርሱም ጋር በረከትን ይቀበላሉ (ገላ 3:9)። ስለዚህ የአብርሃም ዘሮች፤ እንደተስፋው ቃል ወራሾች ይሆናሉ (ገላ 3:29)፤ ይህም በክርስቶስ ኢየሱስ በእምነት የሚገኘውን “የመንፈስን ተስፋ” ያጠቃልላል (ገላ 3:14 እና ማብ ይመ)።

(6) አብርሃም ለእግዚአብሔር በመታዘዝ የተገለጠ እምነት ስለነበረው፤ የእውነተኛው ለድነት የሚያበቃው እምነት ቀዳሚ ምሳሌ እንደሆነ ተነገረለት (ከዘፍ 15:6፤ ከሮሜ 4:1-5:16-24፤

ከገላ 3፥6-9፤ ከዕብ 11፥8-19፤ ከያዕ 2፥21-23 ጋር ያነጻጽሩ፤ ዘፍ 15፥6 እና ማብ ይመ) በመጽሐፍ ቅዱስ መሠረት፤ ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ አዳደነት በግል የሚገለጽ እምነት ለክርስቶስ ጌትነት መታዘዝን ካሳስተለ፤ አብርሃም የነበረው እምነት ዐይነት ስላልሆነ እውነተኛ ለድነት የሚበቃ እምነት አይደለም (ዮሐ 3፥36 እና ማብ እንዲሁም በገጽ 1746 ላይ፤ “እምነትና ጸጋ” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።

ግዚያም ተነሥቶ ከቤቴል በስተ
 ፖሥራቅ ወዳሉት ተራሮች ሄደ፤ ቤቴልን
 በፖራቅ ብቻ ጋይን በምሥራቅ አድርጎ
 ድንኳን ተከለ፤ በዚያም በአግዚአብሔር (ያወ) ስም
 መሠዊያ ሠራ፤ የአግዚአብሔርን (ያወ) ስም
 ጠርቶ ጸለየ። ሕዝብም በዚያ ተነሥቶ
 ወደ ኔቲብ ሄደ።

አብራም በግብፅ አገር

12፡10-20 ማሙ — ዘፍ 20፡1-18፣ 26፡1-11

¹⁰በዚያም ምድር ጽኑ ራብ ገብቶ
 ነበር፤ ከዚያም የተነሣ አብራም ለጥቂት
 ጊዜ በዚያ ለመኖር ወደ ግብፅ ወረደ።
¹¹ግብፅ ለመግባት ጥቂት ሲቀረው አብራም
 ሚስቱን ሦራን እንዲህ አላት፤ “መቼም
 አንቺ ውብ ሴት መሆንሽን ዐውቃለሁ፤
¹²ግብፃውያን አንቺን በሚያዩበት ጊዜ
 ‘ይህች ሚስቱ ናት’ ብለው እኔን ይገድላሉ፤
 አንቺን ግን ይተወሻል።” ¹³ስለዚህ ለአንቺ
 ሲሉ እንዲንከባከቡኝ ሕይወቴም
 እንድትተርፍ፤ ‘እንቱ ነኝ’ በዩ።

¹⁴አብራም በግብፅ አገር እንደ ደረሰ
 ግብፃውያን ሦራ እጅግ ውብ ሴት እንደ
 ሆነች አዩ፤ ¹⁵ፊርዮንም ሹማምት ባዩአት
 ጊዜ ለፊርዮን አድንቀው ነገሩት፤ ወደ
 ቤተ መንግሥትም ወሰዱት። ¹⁶በእርሷም
 ምክንያት ፊርዮን አብራምን አክብሮ
 አስተናገደው፤ በነገሩ ከብቶች ተባዕትና
 እንስት አሁኖች ወንድና ሴት አገልጋዮች
 እንዲሁም ግመሎችን ሰጠው።

¹⁷አግዚአብሔር (ያወ) በአብራም ሚስት
 በሦራ ምክንያት ፊርዮንንና ቤተ ሰዎቹን
 በጽኑ ደዌ መታቸው። ¹⁸በዚያም ፊርዮን
 አብራምን አስጠርቶ እንዲህ አለው፤ “ይህ
 ያደረግህብን ነገር ምንድን ነው? ሚስትህ
 እንደ ሆነች ለምን አልነገርክንም?”
¹⁹ለምን ‘እንቱ ናት’ አልሸኝ? ሚስቱ
 ሳይርጋት ነበር። በሌላ ሁኔታም ሚስትህ
 ይህችው፤ ይዘሃት ሂድ!” ²⁰በዚያም ፊርዮን
 ስለ አብራም ለባለሟሎቹ ትእዛዝ ሰጠ፤

12፡8 ዘፍ4፡26፣
 8፡20፣ 13፡3፣
 26፡25፣
 28፡11፣19፣
 35፡1፣8፡15፣
 ሊሱ7፡2፣
 8፡9፣ 12፡9፣
 14፡7፣16፣
 15፡12፡29፣
 ሰዘ2፡28፣
 ነሀ7፡32፣
 ኤር49፡3፣
 ሆሊ12፡4፣
 አሞ3፡14፣ 4፡4፣
 ልብ1፡9፣
 12፡9 ዘፍ13፡1፣3፣
 20፡1፣ 24፡62፣
 ዘፍ1፡13፣17፣
 33፡40፣ ዘፍ34፡3፣
 ሊሱ10፡40፣
 12፡10፣
 ዘፍ4፡1፡27፡30፡54፣
 56፡57፣
 42፡5፣ 43፡1፣
 47፡4፡13፡20፣
 ሩት1፡1፣
 24፡መ፡21፡1፣
 2፡ፕ፡8፣
 መዝ105፡16፡19፣
 12፡11 ሞ14፣
 ዘፍ1፡1፡29፣
 24፡16፣ 26፡7፣
 29፡17፣ 39፡6፣
 12፡13 ዘፍ20፡2፣
 26፡7፣
 12፡14 ሞ11፣
 12፡16 ሞ5፣
 ዘፍ24፡35፣
 26፡14፣ 30፡43፣
 32፡5፣ 34፡23፣
 47፡17፣ ሊዮ1፡3፣
 31፡25፣
 12፡17 2፡ፕ፡15፡5፣
 1ዜ5፡16፡21፣
 ኢዮ30፡11፣
 መዝ105፡14፣
 ሊሳ53፡4፡10፣
 12፡18 ዘፍ20፡9፣
 26፡10፣ 29፡25፣
 31፡26፣ 44፡15፣
 ሰዘ16፡3፣

እነርሱም አብራምን ከሚስቱና ከንብረቱ
 ሁሉ ጋር አሰናቡት።

የአብራምና የሉዊ መለያየት

13 ይዞ ከግብፅ ወደ ኔቲብ ሄደ፤ ሎጥም
 አብሮት ነበረ። ሕዝብም በከብትን በብርና
 በወርቅ እጅግ በልጽጎ ነበር።

³አብራም ከኔቲብ ተነሥቶ እስከ ቤቴል
 ተጓዘ፤ ቀድሞ በቤቴልና በጋይ መካከል
 ድንኳን ከተከለበት፤ ለመጀመሪያ ጊዜም
 መሠዊያ ካቆመበት ስፍራ ደረሰ፤ በዚያም
 የአግዚአብሔርን (ያወ) ስም ጠራ።

⁴ከአብራም ጋር አብሮት ይጓዝ የነበረው
 ሎጥ በጎች፣ ከብቶችና ድንኳኖች ነበሩት።
⁵የሆኖም ሁለቱ አንድ ላይ ሲኖሩ ስፍራው
 አልበቃቸውም፤ ንብረታቸው እጅግ ብዙ
 ስለ ነበር፤ አብራም መኖር አልቻሉም።
⁷ይህም በመሆኑ በአብራምና በሎጥ እረኞች
 መካከል ጠብ ተፈጠረ። በዚያን ዘመን
 ከነፃናውያንና ፊርዮውያን በዚያው አገር
 ይኖሩ ነበር።

⁸አብራምም ሎጥን እንዲህ አለው፤
 “እኛ ወንድማማቾች ነንና በአንተና በእኔ
 ወይም በእረኞቻችን መካከል ጠብ ሊኖር
 አይገባም።” ⁹ይኸው እንደምታየው አገሩ ሰፊ
 ነው፤ ብንለያይ ይሻላል። አንተ ግራውን
 ብትመርጥ፤ እኔ ወደ ቀኝ እሄዳለሁ፤
 አንተ ቀኝን ብትመርጥ፤ እኔ ወደ ግራ
 አመራለሁ።”

12፡18 ሊሳ43፡27፣ 51፡2 12፡19 ዘፍ20፡5፣ 26፡9
 13፡1 ዘፍ1፡1፡12፣ 12፡9፣ 45፡25 13፡2 ዘፍ12፡5፣
 26፡13፣ 32፡15፣ ሊዮ1፡3፣ ም፡10፡22 13፡3 ዘፍ12፡8፡9፣
 ሊሱ7፡2 13፡4 ዘፍ4፡26፣ 12፡7 13፡5 ዘፍ11፡27 13፡6፣
 ዘፍ12፡5፣ 33፡9፣ 36፡7 13፡7 ዘፍ10፡18፣ 12፡6፣
 15፡20፣ 26፡20፡21፣ 34፡30፣ ዘፍ3፡8፣ ዘፍ፡20፡3፣
 መ፡1፡4 13፡8 ዘፍ11፡27፣ 19፡9፣ ዘፍ2፡14፣ ዘፍ፡16፡13፣
 መዝ133፡1፣ ም፡15፡18፣ 20፡3 13፡9 ዘፍ20፡15፣
 34፡10፣ 47፡6፣ ኤር40፡4

(ከዘፀ 33፡18-23 ጋር ያነጻጽሩ)። የአግዚአብሔር
 ተጨባጭ በሆነ መልኩ መገለጥ “ግሕደተ መለኮት”
 ተብሎ ይጠራል (ዘፀ 3፡2 እና ማገፈ ይመ)።
 አግዚአብሔር ለአብራም እንደሚሰጠው ቃል የገባለት
 ምድር በሚዲትራኒያን ባሕር ደቡብ ምሥራቅ ዳርቻ
 የሚገኘውን ጥንት ፓለስቲና የሚባለውን ከነፃንን ነበር።
 12፡10 በዚያም ምድር ጽኑ ራብ ገብቶ
 ነበር፤ ለአግዚአብሔር ስንታዘዝ ፈታኝ ችግርና
 መከራ አይደርስብም ማለት አይደለም። (1) አብራም
 ሲደርስበት ከታሰበው ቦታ ለመድረስ ትንሽ ሲቀረው
 እጅግ ተስፋ አስቈራጭ ችግር አጋጠመው። ከችግሮቹም
 መካከል መካኒ ሚስት (11፡30)፣ ከቤተዘመድ መለየት
 (12፡1) እና የምግብ እጦት ያስከተለበትና ከአገር
 እንዲሰደድ ያደረገው ራብ ይገኝባታል።

(2) የአብራም ምሳሌ አግዚአብሔርን ለማገልገልና
 ቃሉን ለመታዘዝ የሚፈልጉ አማኞች ሁሉ ትልቅ ስንቅፋት
 መከራና ችግር ሲደርስባቸው ግራ መጋባት እንደሌ
 ለባቸው ያስተምራል። ይታዘዙት ዘንድ አግዚአብሔር

በሚጠራቸው ሰዎች ሕይወት ብዙውን ጊዜ ይህን የመሰለ
 ሁኔታ ይገጥማል። በእንደዚህ ዐይነት ጊዜ አግዚአብሔር
 ርዕሳማውን ለመፈጸም ስለ እኛ አሁንም እንደሚሠራ
 በመገንዘብ፤ በመታዘዝና በመታወቅ ወደፊት ልንጓዝ
 ይገባል (ማቴ 2፡13 እና ማገፈ ይመ)።

12፡13 ‘እንቱ ነኝ’ በይ፤ አብራም በአግዚአብሔር
 ላይ ያለው መታመን ለጊዜው ሲቀንስ የማታለል ንጢአት
 ሠራ፤ በተፋረትም ከግብፅ ወጣ (12፡19—13፡1)።
 እነዚህ ጥቅሶች የአግዚአብሔር ቃል ስለ ቅዱሳኑ
 ማንነት የተደበቀ ነገር ሳይኖር በእውነት እንደሚናገር
 ያመለክታሉ። አብራም ንስሐ ቢገባም እንኳ ግብረገባዊ
 ውድቀቱ አልተሸፈነለትም። እንዲህ ዐይነት ጉድለት
 አማኞች ሁሉ በሁኔታዎች ላይ ሳይሆን በአግዚአብሔር
 የተሰፉ ቃልና በታማኝነቱ ላይ እንዲደገፉ አበክሮ
 ይገነኘዋል። የአብራም ውድቀት አግዚአብሔር
 በምሕረቱ ወደ ፈቃዱና ወደ ዐላማው እንዲገኝ
 እንደመለሰው ስለሚያሳይም ብርታትን ይሰጠናል።

¹⁰ሎጥ ዐይኑን አቅንቶ ሲመለከት፤ የዮርዳኖስ ረባዳ ሜዳ እንደ እግዚአብሔር (ያህዌ) ገነት፤ በዘፍጥረት አቅጣጫ እንዳለው እንደ ግብፅ ምድር ውሃማ ቦታ ሆኖ አገኘው። እንዲሁም የነበረው እግዚአብሔር (ያህዌ) የሰዶምንና የገሞራን ከተሞች ከማጥፋቱ በፊት ነው። ¹¹ሎጥ የዮርዳኖስን ረባዳ ሜዳ በሙሉ መርጦ ወደ ምሥራቅ አመራ፤ ሁለቱ ሰዎች በዚሁ ተለያዩ። ¹²አብራም መኖሪያውን በከነዓን ምድር አደረገ፤ ሎጥ ግን በረባዳው ሜዳ ውስጥ ባለት ከተሞች መካከል በሰዶም አቅራቢያ ድንኳኑን ተክለ። ¹³የሰዶም ሰዎች ግን ክፉዎችና በእግዚአብሔር (ያህዌ) ፊት እጅግ ራጥአን ነበሩ።

¹⁴ሎጥ ከተለየው በኋላ እግዚአብሔር (ያህዌ) አብራምን እንዲህ አለው፤ ካለህበት ስፍራ ቀና ብለህ ወደ ሰሜንና ወደ ደቡብ ወደ ምሥራቅና ወደ ምዕራብ ተመልከት፤ ¹⁵ዐይንህ የሚያየውን ምድር ሁሉ ለአንተና ለዘርህ ለዘላለም እሰጣለሁ። ¹⁶ዘርህን እንደ ምድር ትቢያ አበዛዋለሁ፤ ማንም የምድርን ትቢያ ሊቁጥር እንደማይችል ሁሉ የአንተም ዘር የማይቁጠር ይሆናል። ¹⁷እንግዲህ ምድሪቱን ስለምሰጥህ ተነሣ፤ በርዝመቷም፤ በስፋቷም ተመላለሰባት።

¹⁸አብራምም ድንኳኑን ነቀለ፤ ሄዶም ኬብሮን በሚገኙት ትልልቅ የመንግሥታዊ ዛፎች አጠገብ ተቀመጠ፤ በዚያም ለእግዚአብሔር (ያህዌ) መሠዊያ ሠራ።

አብራም ሎጥን መታደጉ

14 አምራጪ የሰናዖር ንጉሥ፤ እርዮክ የእሳር ንጉሥ፤ ኮሎዶጎምር የሌላም ንጉሥ፤ ቲድዓል የጎይም ንጉሥ በነበሩበት ዘመን፤ ሕሰዶም ንጉሥ ከበላ፤ ከገሞራ ንጉሥ ከብርሳ፤ ከአዳማ ንጉሥ ከሰነአብ፤ ከሰሪዬ ንጉሥ ከሰሚበር፤ እንዲሁም ዞሮ ከተባለች ከቤላ ንጉሥ ጋር ለመዋጋት ወጡ። ጳኒዚህ የኋለኞቹ አምስቱ ነገሥታት በሲዲም ሽለቆ፤ በጨው ባሕር። ተሰበሰቡ። ጳኒርሱም ሥራ ሁለት ዓመት ለኮሎዶጎምር ከተገዙ በኋላ በዐሥራ ሦስተኛው ዓመት ዐመፁ።

⁵በዐሥራ አራተኛው ዓመት ኮሎዶጎምርና

13+10 ዘፍ28+10፤ 4+2፤ 14+8፤ 19+17 ጠ30፤ 46+7፤ ዙኑ13+29፤ 33+48፤ ዘፍ29+23፤ 34+3፤ 13+7+46፤ 2ዜ54+17፤ ኢዮ39+6፤ መዝ107+34፤ ኢሳ15+5፤ 51+3፤ ኤር4+26፤ 48+34፤ ሕዝ31+8-9፤ 13+12 ሓ10፤ ዘፍ10+19፤ 11+27፤ 19+17+25+29፤ 14+12፤ 13+13 ዘፍ3+9፤ 18+20፤ 19+4+5፤ 20+6፤ 39+9፤ ዙኑ32+23፤ 1ሳሙ-12+23፤ 2ሳሙ-12+13፤ መዝ51+14፤ ኢሳ1+10፤ 3+9፤ ሕዝ61+49-50፤ 2ጴጥ28፤ 13+14 ዘፍ28+14፤ 32+12፤ 48+16፤ ዘፍ3+27፤ 13+17፤ ኢሳ54+3፤ 13+15 ዘፍ12+7፤ 7ሳ3+16፤ 13+16 ዘፍ12+2፤ 16+10፤ 17+20፤ 21+13፤ 18፤ 25+16፤ ዙኑ23+10፤ 13+17 ሓ15፤ ዙኑ 13+17-25፤ ዘፍ12+7፤ 15+7፤ 13+18 ዘፍ8+20፤ 14+13+24፤ 18+1፤ 23+2፤ 17+19፤ 25+9፤ 35+27፤ 37+14፤ 49+30፤ 50+13፤ ዙኑ13+22፤ ኢሳ10+3+36፤ መሳ1፤ 10፤ 1ሳሙ-30+31፤ 2ሳሙ-23+13+11፤

ከርሱ ጋር የተባበሩት ነገሥታት ወጡ፤ ራፋይምን በአስጣሮት ቃርናይም፤ ዙዚምን በሃም፤ ትሚምን በሴዊ ቂርያታይም፤ ጭሮር ሰዎችንም በተራራማው አገር በሲዶር በራሳማ አጠገብ እስካለው እስከ ኤልፋራን ድረስ ድል አደረጓቸው። ገዚያም ተመልሰው ዓይን ሚስጥ ወደ ተባለው ወደ ቃይስ መጡ፤ የአማሊቃውያንና በሐሴስ ታማር ይኖሩ የነበሩትን የአሞራውያንን ግዛት በሙሉ ድል አድርገው ያዙ።

ግዚያም የሰዶም፤ የገሞራ፤ የአዳማ፤ የሰሪዬ እንዲሁም ዞሮ የተባለችው የቤላ ነገሥታት በሲዲም ሽለቆ ሰራዊታቸውን አስተባባሩ፤ ጳኒዚህ አምስቱ፤ በሌላም ንጉሥ በኮሎዶ ጎምር፤ በጎይም ንጉሥ በቲድዓል፤ በሰናዖር ንጉሥ በአምራጪ፤ በእሳር ንጉሥ በኦርዮክ፤ በኒዚህ በአራቱ ላይ ዘመቱባቸው። ¹⁰በሲዲም ሽለቆ ብዙ የቅጥራን ጉድጓዶች ስለ ነበሩ የሰዶምና የገሞራ ነገሥታት ሲሸሹ ከሰዎቻቸው አንዳንዶች በነዚህ ጉድጓዶች ውስጥ ወደቁ፤ የቀሩትም ወደ ተራሮች ሸሹ። ¹¹አራቱ ነገሥታትም በሰዶምና በገሞራ ያገኙትን ሀብትና ምግብ ሁሉ ዘርፈው ሄዱ። ¹²የአብራም ወንድም ልጅ ሎጥ ሰዶም ይኖር ስለ ነበር እርሱንም ማርከው ንብረቱንም ዘርፈው ሄዱ።

13+18 1ዜ51+1፤ 14+1 ሓ49+17፤ ዘፍ10+10+22፤ 14+2 ዘፍ10+19፤ 13+10 14+3 ሓ8+10፤ ዙኑ34+3+12፤ ዘፍ3+17፤ ኢሳ3+16፤ 12+3፤ 15+2+5፤ 18+19 14+4 ሓ1 14+5 ሓ1፤ ዘፍ15+20፤ ዘፍ2+10+11+20፤ 3+11+13፤ ኢሳ12+4፤ 13+12፤ 17+15፤ 1ዜ520+4 14+6 ዘፍ21+21፤ 32+3፤ 33+14+16፤ 36+8+20፤ ዙኑ10+12፤ 12+16፤ 13+3+26፤ ዘፍ1+2፤ 2+1+5+12+22፤ ኢሳ11+17፤ 24+4፤ 1ዜ 54+42፤ ኢሳ34+5፤ ሕዝ25+8፤ 35+2፤ አሞ1+6፤ ሶን3+3 14+7 ዘፍ16+14፤ 20+1፤ ዘፍ17+8፤ ዙኑ13+26+29፤ 14+25፤ 20+1፤ 24+20፤ 25+17፤ 32+8፤ ዘፍ1+24፤ 25+17፤ ኢሳ2+10፤ 10+41፤ 13+4፤ መሳ3+13፤ 6+3፤ 10+12፤ 11+16፤ 12+15፤ 1ሳሙ14+48፤ 15+2፤ 28+18፤ 2ሳሙ1+1፤ 1ዜ54+43፤ 2ዜ520+2፤ መዝ29+8፤ 83+7፤ ሕዝ48+28 14+8 ሓ3፤ ዘፍ13+10፤ ዘፍ29+23፤ ሆሴ11+8 14+9 ሓ1፤ ዘፍ10+22 14+10 ሓ3፤ 17+21፤ ዘፍ11+3፤ 19+17+30፤ ኢሳ2+16፤ መዝ11+1 14+11 ሓ16+21 14+12 ዘፍ11+27

¹⁴+1 በሓ 9 ላይ ያለውን ጨምሮ ባቢሎንን ያመለክታል።
¹⁴+3 የሙት ባሕር ማለት ነው

13+10 ሎጥ ዐይኑን አቅንቶ ሲመለከት፤ መጽሐፍ ቅዱስ “እግዚአብሔር የሚያየው፤ ሰው እንደሚያየው አይደለም” ይላል (1ሳሙ 16+7)። ሎጥ የተመለከተው በውሃ የረሰረሰውን ሜዳ ነበር። እግዚአብሔር “ክፉዎችና ... እጅግ ጎጥአን” የሆኑትን የሰዶምን ሰዎች ተመለከተ (ሓ 13)። ሎጥ መለየት ባለመቻሉና ክፉውን ባለመቃወሙ በቤተሰቡ ላይ ሞትንና ሕዘንን አመጣ (የሚተላለውን ማብ ይመ)። 13+12 በሰዶም አቅራቢያ ድንኳኑን ተክለ፤ የሎጥ ትልቁ ውድቀት የሰዶምን ርኩስት በመጥላት ፈንታ የግል ጥቅሙን መውደዱ ነው (ሓ 10-13)። (1) ጽድቅን አጥብቆ ቢወድ ኖሮ (የዕብ 1+9 ማብ ይመ) ከነጢአተኛ ሕዝብ የርኩስት መንገድ እንዳለይ

ያደርገው ነበር። እርሱ ግን ክፉውን አመቻምኝ በተባላቸው ሰዶም ለመኖር መረጠ (ሓ 13)። በሞናልባትም የሰዶም ቀላዊና ባሕላዊ ጥቅማ ጥ ቅዎችና የሚያማልሉ ደስታዎች አደጋውን ሳይሰራራትና ለእግዚአብሔር ታማኝ ለመሆን መንፈስ ጠንካራ እንደሆነ ሳይሰራራት አልቀረም። ስለዚህም፤ ራሱንና ቤተሰቡን ለሰዶም ርኩስትና ነውር ያጋለጠ ሲሆን ያም ቤተሰቡ የክፉውን ተጽዕኖ ለመቋቋም አቅም ያነሰው እንደሆነ የሚገልጠውን መራራ ትምህርት እንዲማር አድርጎታል (19+24-26+30-38 ይመ)። (2) ወላጆች ልጆቻቸውን “ሰዶም” በሆነ ቦታ እንዳያስቀምጡ መጠንቀቅ አለባቸው፤ አለበለዚያ የሎጥ ቤተሰብ የገባበት መንፈሳዊ ውድቀት ውስጥ ይገባል።

¹³ከዚህም ያመለጠ አንድ ሰው መጥቶ ለዕብራዊው ለአብራም ይህን ነገር ለአብራም ባዘዘ ጊዜ ይኖር የነበረው በአጥራዊው መጥፊት ታላቅ ዛፎች አጠገብ ነበር። መጥፊት ወንድሞቹ አስኮና አውናን የአብራም የኪዳን አጋሮቹ ነበሩ። ¹⁴አብራም የወንድሙን ልጅ መማርከ እንደ ሰማ በቤቱ ተወልደው አደገው የሠለጠነ 318 ጦረኞች አሰልፎ አስከ ዳን ድረስ ገዛገሠ። ¹⁵አብራም ጠላቶቹን ለማጥቃት ሰራዊቱን ሌሊቱን በቡድን በቡድን ከፋፍሎ ከደማቡ በስተ ሰሜን እስከሚገኘው እስከ ሐባ ድረስ አሳደዳቸው። ¹⁶አብራም ጠላት የማረከውን በሙሉ አስጣለ፤ የወንድሙን ልጅ ሎጥን፤ ንብረቱን እንዲሁም ሴቶቹንና ሌሎቹን ምርኮኞች አስመለሰ።

¹⁷አብራም ኮሎዶጎምርንና አብራሙት የተሰለፉትን ነገሥታት ድል አድርጎ ሲመለስ የሰዶም ንጉሥ "የንጉሥ ሽለቆ" ተብሎ በሚጠራው በሴዊ ሽለቆ ሊቀበለው ወጣ።

¹⁸የልዑል እግዚአብሔር (አል-ሌፋን) ካህን የነበረው የሳሌም ንጉሥ መልክ ጼዴቅም እንጀራና የወይን ጠጅ ይዞ ወጣ፤

¹⁹አብራምንም እንዲህ ሲል ባረከው፤ "ሰማይንና ምድርን የፈጠረ ልዑል እግዚአብሔር (አል-ሌፋን) አብራምን ይባርክ፤

²⁰ጠላቶችህን አሳልፎ በእጅህ የሰጠህ ልዑል እግዚአብሔር (አል-ሌፋን) ይባርክ።"

አብራምም ካመጣው ሁሉ ዐሥራትን ሰጠው።

²¹የሰዶም ንጉሥም አብራምን ሰዎቹን ለእኔ ስጠኝ፤ ንብረቱን ግን ለራሴ አስቀር" አለው።

14+13 ዘፍ13+18፣ 37+28፣ 39+14፣17፣ 40+15፣ 41+12፣ 43+32፣ ዘዐ3+18፣ ዘኀ13+23፣ 32+9፣ ዘዳ1+24፣ 14፣11 14+14 4+12፣ ዘፍ12+5፣ ዘዳ4+9፣ 34+1፣ መሳ18+29፣ 17፣15+20፣ ም422+6 14+15 ዘፍ15+2፣ መሳ7+16፣ 24፣መ8+5፣ 17፣20+34፣ 27፣16+9፣ ኢሳ7+8፣ 8+4፣ 10+9፣ 17+1፣ ኤር49+23፣27፣ ኤዘ27+18፣ አጥ13+5 14+16 4+11፣ 14፣መ30+8፣18 14+17 4+110፣ 24፣መ18+18 14+18 4+22፣ ዘዳ3+19፣ መሳ9+13፣ 19+19፣ አሰ1+10፣ መዝ7+8፣17፣ 76+2፣ 104+19፣ 110+4፣ ምሳ31+6፣ መዘ10+19፣ ማሕ1+2፣ ዳ77+27፣ ዕብ5+6፣ 74+2፣17፣21 14+19 4+18፣22፣ ዘፍ1+1፣ 24+3፣ ኢሱ 2+11፣

²²አብራም ግን ለሰዶም ንጉሥ እንዲህ አለው፤ "ሰማይንና ምድርን ወደ ፈጠረ ወደ እግዚአብሔር (ሥዌ) ወደ ልዑል አምላክ (አል-ሌፋን) እጅግ አንገሥታለሁ፤ ²³አብራምን አበለጸግሁት' እንዳትል፤ ብጣሽ ከርም ሆነ የጫማ ማሰሪያ እንኳ ከአንተ እንዳች አልፈልግም። ²⁴ሰዎቹ ከበሉትና ከእኔ ጋር ከሄዱት ሰዎች ድርሻ በስተቀር ለራሴ እንዳች ነገር አልቀበልም፤ አውናን፤ ኤስኮልና መምራ ድርሻቸውን ይውሰዱ።"

እግዚአብሔር ለአብራም የገባው ኪዳን

15 ከዚህም በኋላ የእግዚአብሔር (ሥዌ) ቃል እንዲህ ሲል በራእይ ወደ አብራም መጣ፤

"አብራም ሆይ! አትፍራ፤ እኔ ለአንተ ጋሻህ ነኝ፤ ታላቅ ዋጋህም እኔው ነኝ።

²አብራምም፤ "እግዚአብሔር (ሥዌ) አምላክ ሆይ! ያለ ልጅ የቀረሁ ሲሆኑት የቤቴ

14+19 መዝ148+5፣ ማሪ11+25፣ ዕብ7+6 14+20 ዘፍ9+26፣ 24+27፣ 28+22፣ ዘዳ14+22፣ 26+12፣ ሉቃ 18+12፣ ዕብ7+4 14+21 4+10፣11 14+22 4+10፣18፣19፣ ዘዐ6+8፣ ዘኀ14+30፣ ዘዳ32+40፣ ክህ9+15፣ ኤዘ20+5፣ ዳን12+7፣ ራእ10፣5-6 14+23 14፣መ15+3፣19፣ 27፣15+16፣ አሰ8+11፣ 9+10፣15 14+24 ዘፍ13+18 15+1 ዘፍ21+17፣ 26+24፣ 46+23፣ ዘዐ14+13፣ 20+20፣ ዘኀ12+6፣ 24+4፣ ዘዳ33+29፣ ራት1+20፣ 14፣መ15+10፣ 24፣መ7+4፣ 22+33፣1፣ 17፣6+11፣ 12+22፣ 27፣6+16፣ 28፣20፣15፣17፣ ኢዮ33፣ ፖ14+13 ወይም ዘመድ፣ ወይም ንድ ፖ14+18 ኢዮፋሳም ናት ፖ14+19 ወይም በፋ 22 ላይ ያለውንም ጨምሮ ባለቤት ሊሆን ይችላል ፖ15+1 ወይም ገዥ ፖ15+1 ወይም ዋጋህም እጅግ ታላቅ ይሆናል ፖ15+2 በዕብራይስጡ የዚህ ሐረግ ትርጉም እይታወቅም

14+13 ለዕብራዊው ለአብራም፤ "ዕብራዊ" የሚለው ስም በጥንት ጊዜ ከቦታ ቦታ ለሚዘዋወሩና እንደዚሁን አገር አቋርጠው ለሚሄዱ ሕዝቦች የተሰጠ መጠሪያ ሳይሆን አይቀርም፤ በኋላ ግን አብርሃምንና ትውልዱን ለመግለጽ ጥቅም ላይ ውሏል (ከዘዐ 3+18፣ 5+3 ጋር ያነጻጽሩ)። 14+14 የሠለጠኑ 318 ጦረኞች አሰልፎ፤ አብራም ብቸኛ ዘላን ሰው ሳይሆን ባለጠጋና የትልቅ ጎሳ ባለጠጋ መሪ ነበር። 318 ጦረኞች (የሠለጠኑ ሰዎች) መኖራቸው አንድ ሺህ አካባቢ የሚገመት ሰራዊት ሳይኖረው እንዳልቀረ ያመለክታል። 14+18 የሳሌም ንጉሥ መልክ ጼዴቅም፤ "የአድቅ ንጉሥ" ማለት ነው) "የሳሌም ንጉሥ" (ጥንታዊትዋ ኢዮፋሳም ሳትሆን አትቀርም) እና "የልዑል እግዚአብሔር ካህን" ነበር። አብራም እንዳደረገው አንዱንና እውነተኛውን አምላክ አምል኷ል። መልክ ጼዴቅ ከነዓናዊ ሲሆን፤ እስራኤላዊ ሳይሆኑ እንደ ኢዮብ የእግዚአብሔር ሰዎች ከነበሩት መካከል አንዱ ነው። መልክ ጼዴቅ የኢየሱስ ክርስቶስን ዘላለማዊ ክህነትና ክብር አምላክ ነው (ከመዝ 110+4 ጋር ያነጻጽሩ፤ ዕብ 7+13 እና ማብ ይመ)። 14+20 ካመጣው ሁሉ ዐሥራትን ሰጠው፤ አብራም ከምርኮው አንድ ዐሥረኛውን ለመልክ ጼ

ዴቅ ያወጣ ሲሆን (ከዕብ 7+4 ጋር ያነጻጽሩ) ይህንም ያደረገው እግዚአብሔር ስለረዳውና ጸጋውን ስለሰጠ ነበር። ዐሥራት በመጽሐፍ ቅዱስ ለመጀመሪያ ጊዜ የተጠቀሰው በዚህ ስፍራ ነው። 14+23 ከአንተ እንዳች አልፈልግም፤ የአብራም የክነዓናውያንን ሀብት አለመፈለግ በእግዚአብሔርና በእግዚአብሔር በረከት ብቻ መታመኑን ያሳያል (ቀ፡ 19፣ ማቴ 14+19 እና ማብ ይመ)። 15+1 እኔ ለአንተ ጋሻህ ነኝ፤ ታላቅ ዋጋህም እኔው ነኝ፤ አብራም ከነገሥታቱ ጋር ከተዋጋ በኋላ ተሸበረ፤ ፈራም። ስለዚህ እግዚአብሔር ጋሻና ዋጋው እርሱ እንደሆነ በራእይ ተገልጦ አጽናወው። ለእነዚህ የማጽናኛ ቃላት አብራም የሰጠው መስል ልጅ ይኸውም ወራሽ እንደሌለውና (ቀ፡ 2) ስለዚህም ከባርያዎቹ አንዱን ልጅ በማድረግ ወራሹ እንዲሆንው ሐሳብ አቀረበ። እግዚአብሔር የአብራምን ሐሳብ በመቃወም ከመካን ሚስቱ ከሃራ (ከዘ1+30 ጋር ያነጻጽሩ) ወንድ ልጅን እንደሚገኝና ዘሮቹም ሊቁጠሩ እንደማይችሉ ነገረው። አስደናቂው ነገርና የአብራም ታላቅነት እግዚአብሔር የነገረውን ማመኑ ነው። ይህ በእግዚአብሔር ላይ ያለው እምነትም ጽድቅ ሆኖ ተቁጠረለት (የሚከተለውን ማብ ይመ)።

ወራሽህ የደማስቆ ሰው ኤል.ዔዘር ነው፤ ታዲያ ምን ትሰጠኛለህ? አለው። ሕንጉ ልጆች ሰላላሰጠኸኝ፤ ከቤቴ አገልጋይ አንዱ ወራሹ መሆኑ አይቀርም።

“በዚህ ጊዜ የእግዚአብሔር (የሀይ) ቃል እንዲህ ሲል መጣለት፤ “ይህ ሰው ወራሽህ አይሆንም፤ ነገር ግን ከአብራሁም የሚከፈል ልጅ ወራሽህ ይሆናል።” ወደ ውጪም አውጥቶ፤ “ቀና ብለህ ወደ ሰማይ ተመልከት፤ እስቲ መቀጥር ከቻልህ፤ ከዋክብቱን ቀጥጠራቸው፤ ዘርህም እንዲሁ ይበዛል” አለው።

“አብራም እግዚአብሔርን (የሀይ) አመነ፤ እርሱም ጽድቅ አድርጎ ቁጠረለት።

“ደግሞም እግዚአብሔር፤ “ይህችን ምድር ላወርሰህ፤ ከከለዳውያን ምድር፤ ከዑር ያወጣሁህ እግዚአብሔር (የሀይ) እኔ ነኝ” አለው።

“አብራምም፤ “እግዚአብሔር (የሀይ) እምላክ ሆይ፤ ይህችን ምድር እንደምወርሳት በምን ዐውቃለሁ?” አለ።

“እግዚአብሔርም (የሀይ) “እያንዳንዳቸው ሦስት ዓመት የሆናቸው አንዲት ጊደር፤ አንድ ፍየልና አንድ በግ፤ በተጨማሪም አንድ ዋና ስና አንድ ርግብ አብረህ አቅርብልኝ” አለው።

“አብራምም እነዚህን ሁሉ አቀረበለት፤ ቂርጣም ሁለት ቦታ ከከፈላቸው በኋላ፤ እያንዳንዱን ክፍል በሌላው ወገን ትይዩ እስቀመጠ፤ ዋናዓሷን ርግቧን ግን ለሁለት አልከፈላቸውም።

“አሞርኮችም ሥጋውን ለመብላት ወረዱ፤

15+7 ዘፍ11+28፤
12+13 13+17፤
17+8 28+41፤
35+12 48+4፤
ዘ06+8 20+2፤
ዘ89+5፤
ሐሥ7+34፤
ዕበ11+8፤
15+8 ሐ2፤
ዘ812+20፤ 19+8፤
ሉቃ1+18፤
15+9፤
14ሐ1+24፤
ዘሌ1+14፤
517+11 12+8፤
ዘኑ19+2፤
ዘ821+3፤
ሆሲ4+16፤
አሞ4+1፤
15+10 ሐ17፤
ዘሌ1+17፤ 5+8፤
ሌር34+18፤
15+11፤
ዘ828+26፤
ሌር7+33፤

15+12 ዘፍ2+21፤
15+13 ሐ16፤
ዘ01+11፤ 3+7፤
5+6 10+14፤ 18፤
6+5 12+40፤
ዘ75+20፤ 15፤
ዘ85+15፤ 12+40፤
ሊዮ3+18፤
ሐሥ7+16፤ 17፤
ገላ3+17፤
15+14፤
ዘፍ50+24፤
ዘ03+8፤ 6+8፤
12+25 32+38፤

አብራም ግን አባረራቸው።
“ይሁዳ ልትገባ ስትል አብራም እንቅልፍ ወሰደው፤ የሚያስፈራም ድቅድቅ ጨለማ መጣበት።
“እንዲህ አለው፤ “ዘርህ በባዕድ አገር ስደቱኛ እንደሚሆን በእርግጥ ዕውቅ፤ አራት መቶ ዓመታት በባርነት ተረግጦ ይገዛል።
“ነገር ግን በባርነት የሚገባቸውን ሕዝብ እፈርድበታለሁ፤ ከዚያም ብዙ ሀብት ይዘው ይወጣሉ።
“አንተ ግን ወደ አባቶችህ በሰላም ትሄዳለህ፤ ዕድሜም ጦግበህ ወደ መቃብር ትወርዳለህ፤ በአራተኛውም ትውልድ ዘርህ ወደዚህ ምድር መለሳለሁ፤ የአምራውያን ነጠአት ገና ጽዋው አልሞላምና።”

“ይሁዳ ገብታ ከጨለመ በኋላ የምድጃ ጢስና የሚንበለበል ፋና ታየ፤ በተከፈለውም ሥጋ መካከል ሀለፈ።
“በዚያ ዕለት እግዚአብሔር (የሀይ) ለአብራም እንዲህ ሲል ኪዳን ገባለት፤ “ከግብፅ ወንዝ። ጀምሮ እስከ ታላቁ የኤፍራጥስ ወንዝ ድረስ ያለውን ምድር
15+14 ዘኑ10+29፤ ሊሱ1+2፤ ሐሥ7+17፤
15+15 ዘፍ25+8፤ 35+29፤ 47+30፤ 49+29፤ ዘ023+26፤
ዘ831+16፤ 34+7፤ ሊሱ14+11፤ መላ8+32፤ 24ሐ7+12፤
1571+21፤ ዘሆ529+28፤ ሊዮ5+26፤ 21+23፤ 42+17፤
መዝ49+19፤ 91+16፤ ምላ3+16፤ 9+11፤ ሊሳ65+20፤
15+16 ሐ13፤ ዘፍ28+15፤ 46+4፤ 48+21፤ 50+24፤
ዘ03+8፤ 17፤ 12+40፤ ዘሌ18+28፤ ሊሱ13+4፤
መላ10+11፤ 15721+26፤ 25716+3፤ 21+11፤ ሕዝ16+3፤
15+17 ሐ10፤ መላ7+16፤ 20፤ 15+45 15+18፤
ዘፍ12+7፤ 17+24፤ 7፤ ዘ06+4፤ 34+10፤ 27፤ ዘኑ34+5፤
ዘሆ516+16፤ ሊሱ15+4፤ 47፤ 1578+65፤ 25724+7፤
2ዘሆ7+8፤ መዝ105+9፤ ሊሳ27+12፤ ሌር37+5፤ 46+2፤
ሰፋ4+17፤ ሕዝ30+22፤ 47+19፤ 2+14፤
=15+18 ወይም ደረቅ ወንዝ

15+6 አብራም እግዚአብሔርን አመነ፤ እርሱም ጽድቅ አድርጎ ቁጠረለት፤ ለመጀመሪያ ጊዜ እምነትና ጽድቅ በመጽሐፍ ቅዱስ ላይ በአንድነት የተጠቀሱት እዚህ ላይ ነው። (1) እምነት በብሉይ ኪዳን በሁለት ዐይነት መንገድ ተገልጦአል። (ሀ) “ማመን” ወይም “መደገፍ”፤ (ለ) “በትክክል ማመን” ወይም “ታማኝነት” ለእዚህ “ማመን” (ዕብራይስጡ “አማን”) ማለት ታማኝነት በታዛዥነት እየገለጡ በማመንና በመታመን መጽናት ነው። አብራም የነበረው ይህ ዓይነት እምነት ሲሆን ጽናት ባለው መታመን፤ መታዘዝና መስጠት ልቡን ወደ እግዚአብሔር አትጥ ነበር።

(2) እግዚአብሔር አብራም ስለ እምነት የነበረውን የልብ ዝንባሌ አይቶ ጽድቅ አድርጎ ቁጠረለት። “ጽድቅ” ማለት ከእግዚአብሔርና ከፈቃዱ ጋር የሰመረ ግንኙነት ማድረግ ማለት ነው (ከ6፡9፤ ከሊዮ 15፡14-16 ጋር ያነጻጽሩ)። በተጨማሪም እግዚአብሔር ከአብራም ጋር የቃል ኪዳን ገብረት ያደረገ ሲሆን ከዚህም የተነሣ እግዚአብሔር ጋኝና ዋጋ ሆነለት (ቀጥ 1) ብዙ ዘር (ቀጥ 5) እና የተሰፋን ምድር ሰጠው (ቀጥ 7 ይመ እንዲሁም በገጽ 68 ላይ፤ “እግዚአብሔር ከአብራም፤ ከይስሐቅና ከዮቃን ጋር የገባው ኪዳን” በሚል ርእሰ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።

(3) በአዲስ ኪዳንም ከእርሱ ጋር የሰመረ ግንኙነት፤ ገብረት ማድረግና የእግዚአብሔር በረከት እውን የሚሆኑት በእምነት ነው። ይህ በአዲስ ኪዳን መሠረታዊ እውነት ነው (ሮሜ 4፡3፤ ገላ 3፡6፤ ዮሴ 2፡23 ይመ፤ እንዲሁም በገጽ 1746 ላይ፤ “እምነትና ጸጋ” በሚል

ርእሰ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)። ስለዚህ አብራም፤ “ለሚያምኑ ሁሉ አባት” ነው (ሮሜ 4፡11)። 15+13 በባዕድ አገር፤ እግዚአብሔር ለአብራም ዘርቹ ወደ ግብፅ ምድር እንደሚወርዱና ለአራት መቶ ዓመት እንደሚገዙ ነገረው። ይህ አቂጣጠር 430ዎቹን ዓመታት በጥቅሉ የሚያመለክት አቂጣጠር ነው (ከዘ0 12+40 ጋር ያነጻጽሩ)።
15+18 እግዚአብሔር ለአብራም ... ኪዳን ገባለት፤ የኪዳን መመሥረት ከቀጥ 9-17 ባለው ላይ ተገልጿል። (1) ይህም የታረዱ አንስሳትን መውሰድ፤ እነርሱን ለሁለት መክፈልና የተከፈሉትን ለይቶ ጎን ለጎን ማበቀመጥን ያካትታል (ቀጥ 10)። ከዚህም በኋላ ኪዳንን የሚገቡት ሁለት ወገኖች ቃላትንን ካልጠበቅን እንደታረዱት አንስሳት እንሁን በሚል ዐይነት ሁኔታ፤ ግራና ቀኝ ታርዶ በተቀመጠው ሥጋ መካከል ያልፋሉ (ቀጥ 17 ይመ፤ ከሌር 34+18 ጋር ያነጻጽሩ)። “የምድጃ ጢስና የሚንበለበል ፋና” የእግዚአብሔርን ሀልዎት ያመለክታል (ቀጥ 17)፤ ከዘ0 3+2 እና 14+24 ጋር ያነጻጽሩ)።

(2) ኪዳን ምንም እንኳን የሁለት ወገኖችን ገላፊነት ቢጠይቅም (ከ17፡9-14 ጋር ያነጻጽሩ)፤ በዚህ ስፍራ ግን በተከፈለው የአንስሳቱ ሥጋ መካከል ያለፈው እግዚአብሔር ብቻ ነው (ቀጥ 17)። የኪዳን ተሰፋና ግዴታዎች የመሠረተው እግዚአብሔር ብቻ ሲሆን፤ የአብራም ድርሻ ግን በእምነት ታዞ መቀበል ብቻ ነበር (17፡2 እና ማብ ይመ)።

ለዘርህ እስጣሎው፤ ¹⁹የምስጣቸውም የቀናው ያንን፤ የቀዳሚው ያንን፤ የቃድሞናው ያንን፤ ²⁰የኬጢያው ያንን፤ የፈርዛው ያንን፤ የራፋይ ምን፤ የአሞራው ያንን፤ የከነዓናው ያንን፤ የጌርጌላው ያንን፤ የኢያቡሳው ያንን ምድር ነው።”

አጋርና እስማኤል

16 የአብራም ሚስት ሦራ፤ ልጆች አል ወለደችለትም ነበር፤ እርሷም አጋር የምትባል ግብዛዊት አገልጋይ ነበረች። ²አብራምም፤ “እግዚአብሔር (ያህዌ) ልጅ እንዳልወለደ አድርጎኛል። ምናልባት በእርሷ በኩል ልጆች አገኝ እንደሆነ ሄደህ ከአገልጋይ ጋር ተኛ” አለችው።

አብራምም ሦራ ባለችው ተስማማ። ³አብራም በከነዓን ምድር ዐሥር ዓመት ከኖረ በኋላ ሚስቱ ሦራ ግብዛዊት አገልጋይያን አጋርን ሚስት እንድትሆነው ለባሏ ሰጠችው። “አብራምም ከአጋር ጋር ተኛ፤ እርሷም ሀሰነች። አጋርም ነፍሰ ጡር መሆኗን ባወቀች ጊዜ እመቤቷን መናቅ ጀመረች። ሦራም አብራምን፤ “ለደረሰብኝ በደል ተጠያቂው አንት ነህ፤ አገልጋይ በቆናህ ውስጥ እንድትገባ እኔው ሰጠሁህ፤ አሁን ግን ይኸው ማርገዚን ስታውቅ ትንቀኝ ጀመር፤ እግዚአብሔር (ያህዌ) በእንተና በእኔ መካከል ይፍረድ” አለችው።

⁶አብራምም፤ “አገልጋይሽ እንደሆነች በእጅሽ ውስጥ ናት፤ የፈለግሽውን አድርጊባት” አላት። ከዚያም ሦራ ሰላላቃዮቻት አጋር ጥላት ከብለለች።

⁷የእግዚአብሔር (ያህዌ) መልአክ አጋርን በአንድ የውሃ ምንጭ አጠገብ በምድረበዳ አገኛት፤ ምንጩም ወደ ሱር በሚወስደው መንገድ ዳር ነበር። መልአኩም፤ “የሦራ አገልጋይ አጋር ሆይ፤ ከየት መጣሽ? ወዴት ስትሄጃለሽ?” አላት፤

እርሷም፤ “ከእመቤቴ ከሦራ ከብልዬ መምጣቴ ነው” ብላ መለሰች።

⁹የእግዚአብሔር (ያህዌ) መልአክ፤ “ወደ

15+19
ዘ፡24+21፡
መሳ116፡
4፡11፡17፡ 5፡24፡
14፡መ15፡6፡
27፡10፡ 30፡29፡
10፡52፡55 15፡20
ዘ፡10፡15፡ 13፡7፡
14፡5፡ ዘ፡7፡1
15፡21 ዘ፡10፡16፡
ኢ፡3፡10፡
24፡11፡ ዘ፡9፡8
16+1
4፡3-4፡8፡15፡
ዘ፡11፡29፡30፡
21፡14፡ 24፡61፡
25፡12፡
29፡24፡29፡
31፡33፡ 46፡18፡
ሉ፡ቃ1፡7፡36፡
ገላ4፡24-25
16+2 ዘ፡19፡32፡
29፡31፡
30፡2-4፡9-10
16+3 ዘ፡12፡4፡5
16+4 4፡1፡
ዘ፡30፡1፡
14፡መ146
16+5 ዘ፡31፡53፡
ዘ፡5፡21፡
መሳ11፡27፡
14፡መ24፡12፡15፡
26፡10፡23፡
መዘ50፡6፡ 75፡7
16+6 ዘ፡31፡50፡
ኢ፡9፡25
16+7 4፡11፡14፡
ዘ፡20፡1፡
21፡17፡19፡
22፡11፡15፡
24፡7፡40፡
25፡18፡ 31፡11፡
48፡16፡ ዘ፡2፡
16+13
ዘ፡32፡30፡
33፡10፡
ዘ፡24፡10፡
33፡20፡23፡
ዘ፡12፡8፡
መሳ6፡22፡
13፡22፡
መዘ139፡1-12፡

እመቤትሽ ተመለሽ፤ ለእርሷም ተገኝላት” አላት። ¹⁰ደግሞም መልአኩ፤ “ዘርሽን እጅግ አበዛሁ፤ ከብዛቱም የተነሣ ሊቁጠር አይችልም” አላት።

¹¹የእግዚአብሔርም (ያህዌ) መልአክ በተጨማሪ እንዲህ አላት፤ “እነሆ፤ ሀሰነሽል፤

ወንድ ልጅ ትወልጃለሽ፤

እግዚአብሔር (ያህዌ) ችግርሽን ተመልክቶአል፤

ሰሙን እስማኤል፤ ትዬዋለሽ።

¹²እርሱም እንደ ዱር አሀያ ይሆናል፤

እጁንም ባገኘው ሰው ሁሉ ላይ

ያነሣል፤

ያገኘውም ሁሉ እጁን ያነሣበታል፤

ከወንድሞቹ ሁሉ ጋር እንደ ተጣላ

ይኖራል።” ⁸

¹³እርሷም ያናገራትን እግዚአብሔርን

(ያህዌ)፤ “ኤልሮኢ ብላ ጠራችው፤ ምክንያቱም

“የሚያየኝን አሁን አየሁት” ብላ ነበርና።

¹⁴ከዚህ የተነሣ የዚያ ምንጭ ስም፤

“ብሔርለሃይሮኢ” ተብሎ ተጠራ፤

እስካሁንም በቃዴስና በባሬድ መካከል ይገኛል።

¹⁵አጋር ለአብራም ወንድ ልጅ

ወለደችለት፤ አብራምም ስሙን እስማኤል

ብሎ ጠራው። ¹⁶አብራም፤ አጋር እስማኤልን

በወለደች ጊዜ ዕድሜው 86 ዓመት ነበር።

16+2 እግዚአብሔር ልጅ እንዳልወለደ አድርጎኛል፤ በመስጴጦም በሚኖሩ ሰዎች ዘንድ ልጅ የሌላት እመቤት ሠራተኛ እንድትወልድላት የምትፈቅድላት ልማድ ነበር። የሚወለዱትም ልጆች የእመቤትዋ እንደሆኑ ይታሰብ ነበር። (1) ይህ ልማድ ቢኖርም አብራምና ሦራ በአጋር በኩል እግዚአብሔር ልጅ እንዳሰጣቸው መሞከራቸው ግን የእርሱ ፈቃድ አልነበረም (ከ2፡24 ጋር ያነጻጽሩ)። (2) አዲስ ኪዳን የአጋርን ልጅ “እንደ መንፈስ የተወለደ” ሳይሆን “እንደ ሥጋ የተወለደ” ይለዋል (ገላ 4፡29)። በሌላ አነጋገር፤ የእግዚአብሔርን ዓላማ ያለ መንፈስ ቅዱስ ፈቃድ፤ ያለ ተስፋ ጽናትና ያለ ብርቱ ጸሎት ለመፈጸም መሞከር ትክክለኛ እርምጃ አይደለም።

16+7 የእግዚአብሔር መልአክ፤ ይህ ታሪክ እየተጠለ ሲመጣ “የእግዚአብሔር መልአክ” ሆኖ ለአጋር የተናገረው እግዚአብሔር ራሱ እንደሆነ ግልጽ ሆኖ ቀርቧል (ቀ፡ 13፡ ከ18፡1 እና ከመሳ 6፡12፡14

ጋር ያነጻጽሩ)።

16+11 እስማኤል፤ “እስማኤል” የሚለው ቃል

ትርጉም፤ “እግዚአብሔር ይሰማል” ማለት ሲሆን፤

አብራምና ሦራ በአጋር ላይ የፈጸሙትን ኢፍትሐ

ዊ ድርጊት አይቶ እግዚአብሔር የአጋርን ፊደኸት

በመስማት ምላሽ መስጠቱን የሚያመለክት ነው።

ስሙም በአብራም ላይ ፍርድን ሲያመለክት እግዚአብሔር

በራሱ ማንበረሰብ ውስጥ የፍትሕ መቻደልን

መቃወሙን ያሳያል። እግዚአብሔር በዚህከርስቲያን

አባላት ላይ ክፋት የሚሠራን ሰው እንደሚቀጣ በአዲስ

ኪዳንም ላይ በአጽንዖት ተመልክቶል(ቂላ 3፡25 እና

ማብ ይመ)።

16+12 ባገኘው ሰው ሁሉ ላይ፤ እስማኤል ከዘሩ

ጋር የጠየቀ የንጹሃና የድፍረት ሰው ይሆናል። ለጠብ

ያለውን ፍላጎት የእግዚአብሔርን ዕልማ በመደገፍ ወይም

በመቃወም እውን ሊያደርገው ይችላል። ምርጫው

የራሱ ይሆናል።

የግዝረት ኪዳን

17 አብራም ዕድሜው 99 ዓመት በሆነ ጊዜ፤ እግዚአብሔር (ደቡብ) ተገልጦለት እንዲህ አለው፤ “እኔ ኤልሻዳይ ሆኑ ነኝ፤ በፊት ተመላለስ፤ ነቀፋም አይኑርብህ፤ በእኔና በአንተ መካከል የተመሠረተውን ኪዳን አጸናለሁ፤ ዘርህንም እጅግ አበዛለሁ።”

3 አብራም በግንባር መሬት ላይ ተደፋ፤ እግዚአብሔርም (አቡራም) እንዲህ አለው፤ “እነሆኝ የምገባለሁ ኪዳን ይህ ነው፤ የብዙ ሕዝቦች አባት ትሆናለህ። ሻእንግዲህ ወዲያ ስምህ አብራም መባሉ ቀርቶ አብርሃም ይሆናል፤ የብዙ ሕዝቦች አባት አድርጌላለሁና። ስርህን እጅግ አበዛለሁ፤ ብዙ ሕዝብም አድርግላለሁ፤ ነገሥታትም ከአንተ ይወጣሉ። በእኔና በአንተ፤ ከአንተም በኋላ ከዘርህ ጋር ከትውልድ እስከ ትውልድ የዘላለም ኪዳኔን እመሠርታለሁ፤ በዚህም የአንተና ከአንተም በኋላ የዘርህ ስምዳክ (አቡራም) እሆናለሁ። ያይሆን አሁን በእንግዲህ ትምትኖርባትን የከነዓንን ምድር በመሰሉ

17+1 ዘፍ5+22፤ 12+47፤ 20+51፤ 28+3፤ 35+11፤ 43+14፤ 48+3፤ 49+25፤ ዘወ6+3፤ ዘዳ18+13፤ ሩት1+20፤ 15፤ 17+36፤ 9+4፤ አዮ1+1፤ 5፤ 17፤ 6+4፤ 14፤ 22+21፤ 33+16፤ 19፤ መዝ15+2፤ 18+23፤ 78+72፤ 101+2፤ አሳ13+6፤ ሚከ6+9፤ አል1+15፤ 17+2 ዘፍ12+2፤ 15+8፤ 22+16-18፤ 17+3 ሩት17፤ ዘፍ18+2፤ 19+1፤ 33+3፤ ዘወ18+7፤ ዘዮ14+5፤ አሉ5+14፤ 7+6፤ መሳ13+20፤ ሕዝ1+28፤ 3+23፤ 17+4 ሩት16፤

ለአንተና ከአንተም በኋላ ለዘርህ ለዘላለም ርስት አድርጌ እሰጣለሁ፤ አምላካቸውም (አቡራም) እሆናለሁ።”

እግዚያም እግዚአብሔር (አቡራም) አብርሃምን እንዲህ አለው፤ “በአንተም በኩል፤ አንተና ከአንተ በኋላ የሚመጣው ዘርህ ከትውልድ እስከ ትውልድ ኪዳኔን ትጠብቃላችሁ።

17+4 ዘፍ12+2፤ 15+18፤ 25+23፤ 17+5 ሩት15፤ ዘፍ32+28፤ 35+10፤ 37+3፤ 13፤ 43+6፤ 46+2፤ 17፤ 18+31፤ 27+17፤ 34፤ 1ዘ5፤ 1+34፤ 109+7፤ አሳ48+1፤ ዮሐ1+42፤ ሮሚ24+17፤ 17+6 ሩት16፤ 19፤ ዘፍ1+28፤ 18+10፤ 21+1፤ 22+17፤ 26+22፤ 28+3፤ 35+11፤ 36+31፤ 41+52፤ 47+27፤ 48+4፤ 49+22፤ ዘሌ26+9፤ ዘዳ7+13፤ አሳ51+2፤ ማሌ1+6፤ 17+7 ዘፍ6+18፤ 9+16፤ 15+18፤ ዘወ17፤ 20+2፤ 29+45፤ 46፤ ዘሌ11+44-45፤ 18+2፤ 22+33፤ 25+38፤ 26+9፤ 12፤ 15፤ 45፤ ዘዮ15+41፤ ዘዳ4+20፤ 7+6፤ 21፤ 29፤ 13፤ 24፤ 7+24፤ አሌ14+9፤ ሮሚ8፤ 7+3፤ 16፤ ዕብ13፤ 20፤ ሄሊ21+7፤ 17+8 ሩት7፤ ዘፍ10+19፤ 12+7፤ 15+7፤ 23+4፤ 28+4፤ 35+27፤ 37+1፤ ዘወ6+4፤ 1ዘ5፤ 29+15፤ አር31+1፤ 17+9 ዘፍ18+19፤ 22+18፤ ዘወ19+5፤ ዘዳ5+2፤

17+1 ሁሉን የሚገዛ ማለት ነው፤ 17+5 አብራም ማለት የከበረ አባት ማለት ነው።

17+1 ዕድሜው 99 ዓመት በሆነ ጊዜ፤ አብራም ዘጠኝ ዘጠኝ ዓመት የሞተው ሲሆን፤ ሦራም ልጅ መውለዱም ጊዜ አልፎ ነበር። እስማኤል ከተወለደ ከዐሥራ ሦስት ዓመት በኋላ፤ እግዚአብሔር ቃል ከገባለት ከሃያ አራት ዓመት በኋላ እግዚአብሔር ለአብራም መልእክትና ግዴታ ይዞ ተገለጠ። (1) እግዚአብሔር “ኤልሻዳይ” (ሁሉን ቻይ) እንደ ሆነ ራሱን የገለጠ ሲሆን፤ ይህም ሁሉን ማድረግ እንደሚችልና ምንም የሚያቅተው ነገር እንደሌለ ያሳያል። ሁሉን ቻይ አምላክ ስለሆነም ተፈጥሮአዊ ሁኔታዎች ባይሟሉ እንኳን የገባውን ቃል “ይፈጽማል። ስለዚህ እግዚአብሔር ለአብራም የገባውን የተስፋ ልጅ በታምራቱ ወደዚህ ምድር ሊያመጣ ይችላል (ከሩት 15-19፤ 35+11፤ ከአሳ 13+6፤ ከሮሚ 4፤ 19፤ ከዕብ 11+12 ጋር ያነጻጽሩ)።

(2) እግዚአብሔር አብራም በፊት እንዲመላለስና “ነቀፋም” እንዳይኖርበት ማለትም የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለመፈጸም ራሱን ሙሉ ለሙሉ የሰጠ ሰው እንዲሆን ፈልጎ ነበር። የእግዚአብሔርን ኪዳን ለመቀበል የአብራም እምነት አስፈላጊ እንደ ነበር ሁሉ፤ የኪዳኑ በረከቶችም እንዲቀጥሉ እግዚአብሔርን ለማስደሰት የሚደረግ እውነተኛ ትጋት ያስፈልጋል (ከ22፤ 16-18 ጋር ያነጻጽሩ)። የአብራም እምነት በመታዘዝ መገለጽ ነበረበት (ሮሚ 1፤ 5፤ ይመ)፤ ይህ ባይሆን ኖሮ ግን የእግዚአብሔር ዘላለማዊ ዕቅድ ተነቀፋይ አይሆንም ነበር (በገጽ 68 ላይ፤ “እግዚአብሔር ከአብርሃም፤ ከይስሐቅና ከያዕቆብ ጋር የገባው ኪዳን” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)። በሌላ አገላለጽ፤ የእግዚአብሔር ተስፋና ታምራት እውን የሚሆኑት ሕዝቡ ያለነቀፋ ለመኖር ሲፈልጉና ልባቸውን ወደ እርሱ ሲያዘንብሉ ብቻ ነው (ከ5፤ 24፤ 6፤ 9፤ ከዘዳ 13፤ 4 ጋር ያነጻጽሩ፤ ማሌ 17፤ 20 እና ማሳ 1 ይመ)። 17+2 ኪዳን፤ እግዚአብሔር አብራም ወደ ተስፋይቱ ምድር እንደሚገባ አስቀድሞ ቃል ኪዳን ገብቶአል (ምዕ 15)፤ ይህንን ተስፋ በማደስም ብዙ ሕዝብና መንግሥት ከአብራም እንደሚወጡ (ሩት 6)፤ የትውልዱም አምላክ እግዚአብሔር እንደሚሆንና ሚስቱ ሦራም

ወንድ ልጅ ወልደ የሕዝብና የመንግሥታት እናት እንደምትሆን (ሩት 15-16) በመዘርዘር ተናግሮአል። አብራምና ዘሩ የኪዳኑን ፍጻሜ ሊመለከቱ የሚችሉ ለእግዚአብሔርና ለኪዳኑ ግዴታዎች ሲኖሩ ብቻ ነው (ሩት 9-14፤ 15፤ 6 እና ማሳ 1 ይመ)። 17+5 አብራም ... አብርሃም፤ አብራም ማለት “የከበረ አባት” ማለት ሲሆን፤ አብርሃም ማለት ደግሞ “የብዙዎች አባት” ማለት ነው (የሚቀጥለውን ማሳ ይመ፤ ከህዝ 9፤ 7፤ ከሮሚ 4፤ 17 ጋር ያነጻጽሩ)። ከእግዚአብሔር ጋር የሚደረግ አዳስ ግንኙነት ብዙውን ጊዜ ግንኙነትን የሚያመለክት አዳስ ስያሜን ይጻፋል። 17+7 ለዘርህ አምላክ እሆናለሁ፤ ለአብርሃም የተገባው ኪዳን ዐይነተኛ ነገር እግዚአብሔር ራሱን ለእርሱና ለዘሩ መስጠቱ ነው (ሩት 7-8)። “ለዘርህ አምላክ እሆናለሁ” የሚለው የእግዚአብሔር ተስፋ በመጽሐፍ ቅዱስ ካለት ተስፋዎች ሁሉ እጅግ ትልቁ ነው። ሌሎች ተስፋዎች ሁሉ የተመሠረቱበት ቀዳሚና ዋነኛው ነው። እግዚአብሔር ለታሙኑት ሕዝቡ አምላካቸው፤ ጋሻቸውና ዋጋቸው ለመሆን ራሱ ሳያገል አብርሃማዊ ይቆማል ማለት ነው (ከ15፤ 1 ማሳ ጋር ያነጻጽሩ)። ይህም የእግዚአብሔር ጸጋና ምሕረት፤ ተስፋ፤ ጥበቃ፤ ምሪት፤ በነፃነት በነፃነት እገዛና በረከት በፍቅር ይሰጣቸዋል ማለት ነው (ከኤር 11፤ 4፤ 24፤ 7፤ 30፤ 22፤ 32፤ 38፤ ከሕዝ 11፤ 20፤ 36፤ 28፤ ከዘካ 8፤ 8 ጋር ያነጻጽሩ)። ክርስቲያኖች ሁሉ ክርስቶስን በማመናቸው ይህንን ተስፋ ይወርሳሉ (ገላ3፤ 16)። 17+8 ለዘላለም ርስት፤ ለአብርሃምና ለሦጋ ልጆቹ የከነዓን ምድር እንደሚወርሱ ተስፋ ተገባላቸው (12፤ 7፤ 13፤ 15፤ 15፤ 7፤ 18-21)። ከእግዚአብሔር አንጻር ቃል ኪዳኑ “ዘላለማዊ” ነው። ነገር ግን ሊጣስ የሚችለው በአብርሃም ልጆች ስለሆነ (አሳ 24፤ 5፤ ኤር 31፤ 32) ምድሪቷን የመውረሳቸው ጉዳይ በመታዘዛቸው ላይ የተመሠረተ ነበር (ሩት 9፤ ሩት 1 እና ማሳ ይመ)። እንዲሁም በገጽ 68 ላይ፤ “እግዚአብሔር ከአብርሃም፤ ከይስሐቅና ከያዕቆብ ጋር የገባው ኪዳን” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።

10 እንተና ከአንተም በኋላ የሚመጣው ዘርህ የምትጠብቁት ኪዳን ይህ ነው፤ በመካከላችሁ ያለ ወንድ ሁሉ ይገረዝ። 11 ስለዚህ ሁላችሁም ሸለፈታችሁን ትገረዛላችሁ፤ ይህም በእኔና በእናንተ መካከል ላለው ኪዳን ምልክት ይሆናል። 12 የሚመጣውም ትውልድ ሁሉ፤ ማንኛውም ወንድ ልጅ፤ ስምንት ቀን ሲዋላው ይገረዝ፤ እንደዚሁም በቤትህ የተወለደውና ከውጭ በገንዘብ የተገዛ ሳዕድ ሁሉ ይገረዝ። 13 በቤትህ የተወለደም ሆነ በገንዘብህ የተገዛ ሁሉ መገረዝ አለበት፤ በሥጋችሁ የሚፈጸመው ይህ ኪዳኔ የዘላለም ኪዳን ይሆናል። 14 የሥጋ ሸለፈቱን ያልተገረዘ ማንኛውም ወንድ ኪዳኔን በማናረሰ ከወገኖቹ ይወገድ።”

15 ከገዢዎቹ (አሉሃም) አብርሃምን እንዲህ አለው፤ “ሦራን ከእንግዲህ ሦራ ብለህ አትጠራትም፤ ስሟ ከዛሬ ጀምሮ ሣራ ይሁን። 16 እኔ እባርካታለሁ ከእርሷም ወንድ ልጅ እስጥሃለሁ፤ የብዙም ሕዝቦች እናት ትሆን ዘንድ እባርካታለሁ፤ የሕዝቦችም ነገሥታት ከእርሷ ይወጣሉ።”

17 አብርሃምም በግንባር መሬት ላይ ተደፋ፤ ሣቀና በልቡ፤ “እንዲያው ምንስ ቢሆን የመቶ ዓመት ሽማግሌ የልጅ አባት መሆን ይችላልን? ሣራን በዘጠና ዓመቷ ልጅ መውለድ ትችላለችን?” አለ። 18 አብርሃም ከገዢዎቹ (አሉሃም) “እስማኤልን ብቻ ባርክህ ባኖርህልኝ” አለው።

19 ከገዢዎቹ (አሉሃም) እንዲህ አለ፤ “ይሁን እሺ፤ ነገር ግን ማስተህ ሣራ ወንድ ልጅ ትወልድላለች፤ ስሙንም ይሰራቅ፤ ብለህ ትጠራዋለህ፤ እኔም ከእርሱ በኋላ ለዘሩ ሁሉ የሚሆን የዘላለም ኪዳን ከእርሱ ጋር እገባለሁ። 20 ስለ እስማኤልም ቢሆን ልመናህን ሰምጃለሁ፤ እርሱንም እባርክዋለሁ፤ ፍሬያማም አደርገዋለሁ፤ እጅግም አበዛዋለሁ፤ የዐሥራ ሁለት አለቆች አባት ይሆናል፤ ታላቅም ሕዝብ አደርገዋለሁ። 21 ኪዳኔን ግን የዛሬ ዓመት በዚሁ ጊዜ ሣራ ከምትወልድላለህ ልጅ፤ ከይሰራቅ ጋር አደርጋለሁ።” 22 ከገዢዎቹ (አሉሃም) ከአብርሃም ጋር መነጋገሩን ከፈጸመ በኋላ ወደ ላይ ወጣ።

23 በዚያችሁም ዕለት አብርሃም እግዚአብሔር (የዐቤ) ባዘዘው መሠረት እጁን እስማኤልን፤ በቤቱ ውስጥ የተወለዱትንና ከውጭ በገንዘብ የገዛቸውን ወንዶች በሙሉ

17+10 ሞ23፤
ዘፍ21+4፤
ዘሌ12+3፤
ኢሱ5+25፤7፤
ዮሐ7+22፤
ሐሥ7+8፤
ሮሜ4+11፤
17+11 ዘፍ9+12፤
ዘዐ2+48፤
ዘዳ10+16፤
ሮሜ4+11፤
17+12 ዘፍ9+12፤
21+4፤ ዘሌ12+3፤
ኢሱ5+2፤
ሉቃ1+59፤
17+13 ዘፍ9+16፤
ዘዐ12+44፤48፤
17+14 ሞ23፤
ዘዐ4+24-26፤
12+15፤19፤
30+33፤
ዘሌ7+20፤25፤
17+4፤ 18+29፤
19+8፤ 20+17፤
ዮሐ9+13፤
15+30፤ 19+13፤
ዘዳ17+12፤
ኢሱ5+2-8፤
ኢዮ38+15፤
መዝ37+28፤
ሐዘ44+7፤
17+15 ሞ5፤
ዘፍ11+29፤
17+16 ሞ4+6፤
ዘፍ24+60፤
ኢሱ29+22፤
ዮሐ4+31፤
17+17 ሞ3፤
ዘፍ12+4፤
18+11፤12፤13፤
21+67፤
24+13፤36፤
ኢር20+15፤
ሉቃ1+18፤
ሮሜ4+19፤
ዮሐ4+23፤
ዕብ11+11፤
17+18፤
ዘፍ16+15፤
21+11፤
17+19 ሞ6+21፤
ዘፍ9+16፤ 16+11፤
18+14፤ 21+2፤
26+3፤ 50+24፤
ዘዐ13+11፤
ዘዳ1+8፤
14ሙ1+20፤
17+19፤
ማቴ1+21፤
ሉቃ1+13፤31፤

ገረዛቸው። 24 አብርሃም ሲገረዝ ዕድሜው 99 ዓመት ነበር። 25 ልጁም እስማኤል ሲገረዝ 13 ዓመቱ ነበር። 26 አብርሃምና ልጁ እስማኤል፤ ሁለቱም በዚያኑ ቀን ተገረዙ። 27 በአብርሃም ቤት ያሉ ወንዶች ሁሉ፤ በቤቱ የተወለዱትም ሆኑ ከውጭ በገንዘብ የተገዙ ከእርሱ ጋር ተገረዙ።

ሦስቱ እንግዶች

18 ቀትር ላይ አብርሃም በመምሬ ቀትልልቅ ዛፎች አቅራቢያ በምትገኘው ድንኳኑ ደጃፍ ተቀምጦ ሳለ እግዚአብሔር (የዐቤ) ተገለጠለት፤ 2 ቀና ብሎም ሲመለከት፤ ሦስት ሰዎች ቆመው አየ፤ ወዲያውም ከድንኳኑ ደጃፍ ተነሥቶ፤ ፈጥኖ ወደ ሰዎቹ ሄደ፤ ወደ መሬት ዝቅ ብሎም እጅ ነገ።

3 አብርሃምም እንዲህ አለ፤ “ጌታዬ፤ ብሬትህ ሞገስ አግኝቼ እንደ ሆነ፤ ባሪያህን አልፈህ አትሂድ፤ ጥቂት ውሃ ይምጣላችሁና እግራችሁን ታጠቡ፤ እዚህም ከዛፋ ሥር ዐረፍ በለ። 5 ወደ እኔ ወደ አገልጋዮችህ ከመጣችሁ፤ እህል ቀምሳችሁ ትበረቱ ዘንድ ምግብ ማቅብላችሁና ጉዞአችሁን ትቀጥላላችሁ።”

እነርሱም፤ “መልካም፤ እንዳልሽው አድርግ” አሉት።

6 አብርሃም በፍጥነት ሣራ ወዳለችበት ወደ ድንኳኑ ገብቶ፤ “ቶሎ” ብለሽ ሦስት መስፈሪያ ስልቅ ዱቄት አቡኪና ቂጣ ጋግሮ” አላት።

7 ዝዚያም ወደ መንጋው በጥድሬያ ሂደ፤ እንድ ፍርጥም ያለ ሥጋው ገር የሆነ ጥጃ መርጦ ለአገልጋዩ ሰጠው፤ አገልጋዩም ጥጃውን ዐርዶ አዘጋጀው። 8 አብርሃምም

17+19 ዮሐ3+16 17+20 ዘፍ 18+1 ዘፍ12+7፤
13+18፤ 19+1፤ 23+10፤18፤ 34+20፤24፤ ሩት4+1፤
መዝ69+12፤ ሐሥ7+2፤ ዕብ11+9 18+2 ሞ16+22፤
ዘፍ17+3፤ 19+1፤10፤ 24+63፤ 32+24፤ 43+28፤
ኢሱ 5+13፤ መሳ13+6-11፤ ሆሌ12+3-4፤ ዕብ13+2፤
18+3 ዘፍ19+19፤ 32+4፤18+20፤ 33+5፤ 39+4፤
ሩት2+2፤10፤13፤ 14ሙ1+18፤ አዕ2+15 18+4 ዘፍ19+2፤
24+32፤ 43+24፤ መሳ19+21፤ 24ሙ11+8፤ ሉቃ7+144፤
18+5 መሳ13+15፤ 19+5 18+6 ዘፍ19+3፤ 24ሙ13+18፤
18+7 14ሙ28+24፤ ሉቃ15+23 18+8 መሳ4+19፤
5+25፤ 6+19፤ ኢሳ7+15፤22፤
ሳ17+19 ይሰራቅ ማለት ይሥቃል ማለት ነው
ሳ18፤3 ወይም ጌታ ሆይ
ሳ18፤6 22 ሊትር ገደማ ይሆናል

17+11 ትገረዛላችሁ፤ ግርዘት እግዚአብሔር ከአብርሃምና ከዘሩ ጋር ለገዛው ኪዳን ምልክትና ማንተም ነበር፤ ይኸውም (1) የእግዚአብሔርን ኪዳንና እርሱንም አምላክ አድርገው መቀበላቸውን የሚያሳይ ምልክት ነው። (2) በእምነትም ያገኙት ጽድቅ ማንተም ነው። (15+6፤ ሮሜ 4፤11)። (3) ሕዝቡ የእግዚአብሔርን ተስፋና ለኪዳኑ ያለዘጃቸውን ግዴታዎች ያስታውሱበታል።

17+15 ሣራ፤ ሣራ ማለት “ልዕልት” ማለት ሲሆን፤ “የሕዝቦች” እና “የነገሥታት” እናት መሆንን ያመለክታል (ሞ 16)።

17+17 ሣቀና፤ አብርሃም ለተወሰነ ጊዜ ባለማመን ሳይቆይ አይቀርም (ከ18+12 ጋር ያነጻጽሩ)። ታላቅ እምነት ያላቸው ሰዎች እንኳን አንዳንድ ጊዜ ጥርጥር ውስጥ እንዲሟገቡ መገንዘብ አለባቸው። ይህ በሕይወታችን ሲገጥመን፤ ታዛዥ ሆነን በመጽናት እምነታችን እንዲታደስ እግዚአብሔርን መለመን አለብን።

18+2 ሦስት ሰዎች፤ ከሦስቱ አንዱ እግዚአብሔር በሰው ገጽታ ሆኖ የተገለጠ ሁለቱ ደግሞ በሰው አምላክ የተገለጡ መላእክት ሳይሆኑ እንዳልቀረ ይታመናል። አብርሃም መጀመሪያ ላይ እነዚህ እንግዶች እግዚአብሔርና መላእክት መሆናቸውን ያወቀ አይመስለም።

እርህጥ ወተትና የተዘጋጀውን የጥጃ ሥጋ አቀረበላቸው፤ ሲበሉም ዛፋሥር አጠገባቸው ቆሞ ነበር።

እነርሱም አብርሃምን፤ “ሚሰትህ ሣራ የት አለች?” ብለው ጠየቁት።

እርሱም፤ “ድንኳን ውስጥ ናት” አላቸው።

¹⁰እግዚአብሔርም (ያህዌ)፤ “የዛሬ ዓመት በዚህ ጊዜ በእርግጥ ተመልሼ እመጣለሁ፤ ሚሰትህ ሣራ ወንድ ልጅ ትወልዳለች” አለው።

ሣራም በዚህ ጊዜ ከበስተጀርባው ካለው ከድንኳኑ ደጃፍ ሆኖ ትሰማ ነበር።

¹¹በዚያን ጊዜ አብርሃምና ሣራ እርጅተው ፅድሜአቸው ገፍቶ ነበር፤ ሣራም ልጅ የመውለጃዋ ዕድሜ ዐልፎ ነበር። ¹²ሣራ በልቧ “ካረጀሁና ጌታዬም ከደከመ በኋላ በዚህ ነገር መደሰት ይሆንልኛል?” ብላ ሣቀች።

¹³እግዚአብሔርም (ያህዌ) አብርሃምን እንዲህ አለው፤ “ሣራ፤ ‘ካረጀሁ በኋላ ልጅ እንዴት አድርጌ እወልዳለሁ’ ስትል ለምን ሣቀች? ¹⁴ለእግዚአብሔር (ያህዌ) የሚሳነው ነገር አለን? የዛሬ ዓመት በተባለው ጊዜ ተመልሼ እመጣለሁ፤ ሣራም ልጅ ይኖራታል።”

¹⁵ሣራ ስለ ፊራች፤ “እር አልሣቀሁም” ብላ ዋሸች።

እርሱ ግን፤ “ሣቅሽ እንጂ” አላት።

አብርሃም ስለ ሰዶም ማለደ

¹⁶ሰዎቹም ለመሄድ ሲነሡ፤ ቀላቀላው ወደ ሰዶም ተመለከቱ፤ አብርሃምም ሊሸኛቸው አብርሃላቸው ወጣ። ¹⁷እግዚአብሔርም (ያህዌ) እንዲህ አለ፤ “እኔ የማደርገውን ነገር ከአብርሃም አሰውራለሁን?”

¹⁸አብርሃም በእውነት ታላቅና ብርቱ ሕዝብ ይሆናል፤ የምድር ሕዝቦችም ሁሉ በእርሱ ይባረካሉ።

¹⁹ትክክለኛና ቀና የሆነውን በማድረግ የእግዚአብሔርን (ያህዌ) መንገድ ይጠብቁ ዘንድ ልጆቹንና ከእርሱ በኋላ ቤተሰቦቹን እንዲያዝ መርጨዋለሁ፤ ይኸውም

18+9 ዘፍ3+9፤
24+67፤ ዕብ11+9
18+10
ዘፍ17+6፤21፤
21+2፤ 2574+16፤
ሮሜ9+9
18+11
ዘፍ11+30፤
17፤17፤
ሉቃ1+18፤
ሮሜ24+19፤
ዕብ11+11-12
18+12
ዘፍ17+17፤
1ጴጥ3+6
18+13 ዘፍ17፤17
18+14 ጥ10፤
ዘፍ17+19፤
ሉቃ42+2፤
ሉቃ40+29፤
50+2፤ 51+9፤
ሉር32፤17፤27፤
ማቴ19፤26፤
ሮሜ4+21፤ 9+9፤
ገላ4+23
18+16 ጥ2
18+17
ዘፍ19+24፤
ሉቃ1+16፤
መዝ107፤34፤
ሉቃ3+7
18+18 ዘፍ12፤2፤
ገላ3+8
18+19
ዘፍ16+11፤ 17፤9፤
22፤12፤18፤
26+5፤ ዘፍ4+9-
10፤ 6+7፤
ሉቃ24+15፤
24ጦ8+15፤
መዝ17፤2፤ 99+4፤
ሉቃ14+1፤
ሉር23+5፤
ሉፊ6+4
18+20
ዘፍ19፤13፤
13፤13፤
ሉቃ1+10፤
ሉር23፤14፤
ሕዝ16፤46

እግዚአብሔር (ያህዌ) ለአብርሃም የሰጠው ተስፋ ሁሉ እንዲፈጸም ነው።”

²⁰ደግሞም እግዚአብሔር (ያህዌ) እንዲህ አለ፤ “በሰዶምና በጎሞራ ላይ የሚሰማው ጨከት እጅግ በዝቶአል፤ ንጢአታቸውም እጅግ ከፍቶአል፤ ²¹እድራጎቻቸው እኔ ዘንድ እንደ ደረሰው ጨከት መሆኑን ለማየት ወደዚያው እወርዳለሁ፤ እንደዚያ ካልሆነም ዐውቃለሁ።”

²²ሰዎቹም ፊታቸውን ወደ ሰዶም አቅንተው ሄዱ፤ አብርሃም ግን በእግዚአብሔር (ያህዌ) ፊት እንደ ቆመ ነበር።

²³እግዚአብሔርም ወደ እርሱ ቀረብ ብሎ እንዲህ አለ፤ “በእርግጥ ጻድቁን ከንጢአተኛው ጋር አብረህ ታጠፋ ለህን? ²⁴አምሳ ጻድቃን በከተማዬቱ በገኙ፤ በውኑ ነዋሪዎቹን ሁሉ ታጠፋለህን? በውሽጩ ለሚገኙ አምሳ ጻድቃን ስትል ከተማዬቱን አትምርምን? ²⁵እንዲህስ አይሁን፤ ጻድቁን ከንጢአተኛው ጋር እንዴት ትገድለዋለህ? ይህን የመሰለው እድራጎት ከእንተ ይራቅ፤ የምድር ሁሉ ዳኛ በቅን አይፈርድምን?”

²⁶እግዚአብሔርም (ያህዌ)፤ “በሰዶም ከተማ አምሳ ጻድቃን ባገኝ ለእነርሱ ስል አገራቱን

18+21 ዘፍ11+5 18+22 ጥ2፤ ዘፍ19፤1፤27 18+23
ዘፍ23+7፤ ዘሌ4፤3፤22፤27፤ ዘጥ16፤3፤22፤ ዘፍ27፤25፤
24ጦ24፤17፤ መዝ114፤4-7፤ 94፤21፤ ሕዝ18፤4፤
2ጴጥ2፤9 18+24 ጥ26፤ ሉር5፤1 18+25 ዘፍ20፤4፤
44፤7፤17፤ ዘፍ1፤16-17፤ 32፤4፤ መሳ11፤27፤
2ዜና19፤7፤ ዕዝ9፤15፤ ሕዝ9፤33፤ ሉቃ8፤3-7፤20፤ 9፤15፤
34፤10፤ 36፤23፤ መዝ7፤11፤ 58፤11፤ 75፤7፤ 94፤2፤
119፤137፤ ሉቃ3፤10-11፤ 5፤20፤ ሕዝ18፤25፤ ጳጳ3፤37፤
9፤14፤ አሞ5፤15፤ ሚል2፤17፤ 3፤18፤ ሮሜ3፤6፤
ዕብ112፤23 18+26 ጥ24

*18+10 ዕብራይስጡ ከዚያም እርሱ ይለዋል
*18+12 ወይም ባለ
*18+22 ከማራገቱ ጽሑፍ ጋር ተመሳሳይ ሲሆን የጥንት ዕብራውያን የጻፉት ትውፊት ግን እግዚአብሔር ግን በአብርሃም ፊት እንደ ቆመ ነበር ይላል
*18+24 ወይም ይቅርታ ማድረግ ሊሆን ይችላል፤ ይህም በጥ26 ላይ ያለውንም ጨምሮ ነው።
*18+25 ወይም ገዢ

18+14 ለእግዚአብሔር የሚሳነው ነገር አለን? እግዚአብሔር የገባውን ቃል ሊፈጽም የሚያስችለው ነይላ ያለው መሆኑን እንረዳ ዘንድ ይፈልጋል። ሌዮሱስ ይህን እውነት “በእግዚአብሔር ዘንድ ሁሉም ነገር ይቻላል” በማለት አጽን኷ል (ማቴ 19፤26)።

18+19 የእግዚአብሔርን መንገድ ይጠብቁ ዘንድ ልጆቹን ... እንዲያዝዝ፤ አብርሃምን እግዚአብሔር ሲጠራው በቤቱ መንገድ ላይ፤ መሪ እንዲሆንና የጌታንም መንገድ ለልጆቹ እንዲያስተምር በማቀድ ነበር። በአብርሃም ጥሪ አማካኝነትም ልጆች “ትክክለኛና ቀና የሆነውን በማድረግ የእግዚአብሔርን መንገድ ይጠብቁ ዘንድ” አባታቸው እንዲያስተምራቸው በእግዚአብሔር ተደንግገዋል (ዘፍ 6፤7 እና ማብ ይመ እንዲሁም በገጽ 1894 ላይ፤ “ወላጆችና ልጆች” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።

18+20 ንጢአታቸው እጅግ ከፍቶአል፤ እግዚአብሔር ንጢአትን ችላ ብሎ አያልፍም፤ ክፋትን ሁሉ፤ የፍትሕ መንደልንና ኢግብረገባዊነትን ያያል

(ከ4፤10፤ ከመዝ 34፤17፤ ከያዕ 5፤4 ጋር ያነጻጽሩ)። በተገቢው ጊዜ ከንጢአት ንስሐ ካልተገባ እግዚአብሔር ይፈርዳል፤ ይከንፍለዋል። ከፋት ተገባውን ቅጣት ያገኝ ዘንድ የእግዚአብሔር ባሕርይ ግድ ይላል።

18+22 አብርሃም ግን በእግዚአብሔር ፊት እንደቆመ ነበር፤ አብርሃም ለሉጥና ለቤተሰቡ ይጨነቅ ስለነበር እግዚአብሔር ለኪያያ ከተሞቹን እንዳያጠፋ ጸለየ (ጥ2 22-23)። አብርሃም በጠበቀው መንገድ ባይሆንም እግዚአብሔር ጸሎቱን መለሰለት። እግዚአብሔር ጻድቁን ከንጢአተኛው ጋር አላጠፋም። ጻድቁን አድኖ ንጢአተኛውን ግን አጠፋ። በመጨረሻው ዘመን በዓለም ላይ ከሚመጣው ሰማያዊ ቀጣጣ (1ተሰ 5፤2ለና፤ 2ተሰ 2፤2 እና ማብ ይመ) ጻድቁን እንደሚታደግ እግዚአብሔር ተናግሮአል (ሉቃ 21፤36 እና ማብ፤ ራእ 3፤10 እና ማብ ይመ እንዲሁም በገጽ 1907 ላይ፤ “ንጥቀት” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።

በሞላ እምራለሁ" አለ።

²⁷ደግሞም አብርሃም እንዲህ አለ፤ "እኔ ከንቱ፤ ትቢያና ዐመድ ሆኜ ሳለሁ ከጌታ (አዳዲስ) ጋር ለመናገር አንዴ ደፍራልለሁ፤ ²⁸ለመሆኑ ከአምሳው ጽድቃን አምስት ቢጐድሉ በአምስቱ ሰዎች ምክንያት መላ ከተማዋን ታጠፋለህን?"

እርሱም፤ "እርባ አምስት ጽድቃን ባገኝ አሳጠፋትም" አለ።

²⁹አብርሃምም እንደ ገና፤ "ምናልባት እርባ ጽድቃን ቢገኙሽ?" አለ

እርሱም፤ "ለእርባው ስል እምራታለሁ" አለ።

³⁰ደግሞም አብርሃም፤ "ጌታ (አዳዲስ) አይቁጣ፤ እባክህ ልናገር፤ ሠላሳ ጽድቃን ብቻ ቢገኙሽ?"

እርሱም፤ "ሠላሳ ባገኝ አሳጠፋትም" ብሎ መለሰ።

³¹አብርሃምም፤ "ከጌታ (አዳዲስ) ጋር እናገር ዘንድ መቼም አንዴ ደፍራልለሁና ምናልባት ሃያ ብቻ ቢገኙሽ?" አለ።

እርሱም፤ "ሃያ ቢገኙ፤ ለእነርሱ ስል እምራ ታለሁ" አለ።

³²አብርሃምም፤ "ጌታ (አዳዲስ) አይቁጣ፤ አንድ ጊዜ ብቻ ልናገር፤ ምናልባት ዐሥር ብቻ ቢገኙሽ?" አለ።

እርሱም፤ "ስለ ዐሥሩ ስል አሳጠፋትም" ብሎ መለሰ።

³³እግዚአብሔር (ያዕቆብ) ከአብርሃም ጋር ንግግሩን ከጨረሰ በኋላ ሄደ፤ አብርሃምም ወደ ቤቱ ተመለሰ።

ሰዶምና ገዊራ ጠፉ

19ሁለቱ መላእክት ምሽት ላይ ሰዶም ደረሱ፤ ሎጥም በሰዶም ከተማ መግቢያ በር ተቀምጦ ነበር፤ ሎጥም መላእክቱን ሲያይ ሊቀበላቸው ብድግ አለ፤ በግምባሩም ወደ ምድር ተደፍቶ እጅ ነግቸው። ²እርሱም፤ "ጌታ፤ እባክህ ወደ እኔ ወደ ባሪያችሁ ቤት ጎራ በሉ፤ ከዚያም እግራችሁን ታጠብ፤ አድራችሁም ጧት በማለዳ ጉዞአችሁን ትቀጥላላችሁ" አላቸው።

እነርሱም፤ "አይሆንም፤ እዚሁ አደባባይ ላይ እናድራለን" አሉት።

¹⁹⁺¹ ሎጥም በሰዶም ከተማ መግቢያ በር ተቀምጦ ነበር፤ ሎጥ በሚያየውና በሚሰማው የዐመፅ ሥራ ያዘነ ቢሆንም (2ኢጥ 23፡7-8) ከማንበራዊውና ቁሳዊ ጥቅሙ አንጻር ግን የሰዶምን ክፉት ታግሦ ነበር (13፡12 እና ማብ ይመ)። ይህ ተመሳሳሪ መኖር በቤ ተሰቡ ላይ ሥቃይን አመጣበት (ቀጥ 24)። ዛሬም ቢሆን ለማንበራዊና ቁሳዊ ጥቅም ብለው ቤተሰቦቻቸውን ለመመሰግን ሁኔታና ለክፉ ተጽዕኖ አጋልጠው የሚተዉ አማኞች ተመሳሳይ መከራን ይቆዳሉ።

¹⁹⁺⁵ ሩካቤ ሥጋ እንድንፈጽምባቸው፤ የከተማዬ ወንዶች በእንግዶቹ ወንዶች ላይ ፍትወተ ሥጋን ሊፈጽሙ ፈለጉ። ከዚህ የተነሣ "ግብረ ሰዶም" የሚለው ስያሜ መጣ፤ ይህም ግብረሰዶማዊነትንና

18+27 ዘፍ24፡7
ኢዮ24፡8
18+30 ቀ32፡1
ዘፍ44፡18፤
ዘፍ32፡22
18+32 ቀ30፡-
መላ6፡39፤
ኢር5፡1
18+33
ዘፍ17፡22፤
31፡55፤ ዘፍ31፡18
19+1 ዘፍ11፡27፤
17፡3፤
18፡12፡22፤
48፡12፤
ሩት2፡10፤
14፡መ፡25፡23፤
24፡መ፡14፡33፤
27፡2፡15፤
ሰብ3፡2
19+2 ዘፍ18፡4፤
ሉቃ7፡44፤
መላ19፡15፡20
19+3 ዘፍ18፡6፤
33፡11፤
ዘፍ12፡39፤
ኢዮ31፡32
19+4 ዘፍ13፡13
19+5 ዘፍ13፡13፤
ዘሌ18፡22፤
ዘፍ23፡18፤
መላ19፡22፤
ሮጌ1፡24-27
19+6 መላ19፡23
19+8 መላ19፡24፤
2ኢጥ24፡7-8
19+9 ዘፍ13፡8፤
23፡4፤ ኤሥ7፡27
19+10 ዘፍ18፡2
19+11
ዘፍ28፡28-29፤
27፡6፡18፤
ሐሥ13፡11
19+12 ዘፍ6፡18
19+13
ዘፍ18፡20፤
ዘፍ12፡29፤
24፡መ፡24፡16፤
27፡19፡35፤
1ኤፍ21፡12፡15፤
2ኤፍ32፡21፤
መገ78፡49፤
ኤር21፡12፤
25፡18፤ 44፡22፤
51፡45
19+14
ዘኁ16፡21፤

³ሎጥ ግን አጥብቆ ስለ ለመናቸው አብረውት ወደ ቤቱ ገቡ፤ ከዚያም ቁጣ ጋግሮ አቀረበላቸውና በሉ። ግመተኛታቸውም በፊት፤ የሰዶም ከተማ ነዋሪዎች የሆኑ ወንድ ወጣቶችና ሽማግሌዎች ከያካባቢው መጥተው ቤቱን ከበቡት። ⁵ሎጥንም ጠርተው፤ "በዚህች ምሽት ወደ ቤትህ የገቡት ሰዎች የት አሉ? ሩካቤ ሥጋ እንድንፈጽምባቸው ወደ ውጭ አውጣልን" አሉት።

⁶ሎጥም ሊያነጋግራቸው ወደ ውጭ ወጣ፤ መዝጊያውን ከበሰተ ጳላው ዘግቶ፤ እንዲህ አለ፤ "ወዳጆቼ ሆይ፤ እባክህ ለእንዲህ ያለውን ክፉ ነገር አታድርጉ።" ⁷እነሆ፤ ወንድ የማያውቁ ሁለት ሴቶች ልጆች አሉኝ። እነርሱን ላውጣላችሁና የፈለጋችሁትን አድርጉባቸው። በእነዚህ ሰዎች ላይ ግን አንዳች ነገር አታድርጉባቸው፤ እኔን ብለው ወደ ቤቱ ገብተዋልና።

⁸እነርሱም፤ "ዘር በል! ይህ ሰው ራሱ ትናንት ተሰዶ የመጣ ነው፤ ዛሬ ደግሞ ልኛ ልሁን ይላል።" ⁹ዘከርያ፤ ካሰብነው የክፉ እንዳናደርስብህ! አሉት፤ ከዚያም ሎጥን እየገፈታተሩ የበሩን መዝጊያ ለመስበር ተንደረደሩ።

¹⁰ከቤቱ ውስጥ የነበሩት እንግዶች ግን እጃቸውን በመዘርጋት ሰበው ወደ ውስጥ አስገቡት፤ በሩንም ዘጉ። ¹¹ከዚያም በሩን እንዳያገኙት በቤቱ ደጃ፣ ላይ የተሰበሰቡትን ወጣቶችና ሽማግሌዎች ዐይን አሳወሩ።

¹²ሁለቱ ሰዎችም ሎጥን እንዲህ አሉት፤ "በከተማዋ ውስጥ የሚኖሩ የአንተ የሆኑ ሰዎች አሉህ? ዐማቶች፤ ወንዶችና ሴቶች ወይም ሌሎች ዘመዶች ካሉህ ቶሎ ብለህ ከዚህ እንዲወጡ አድርግ፤" ¹³ይህን ስፍራ ልናጠፋው ነው። በሐዘብጽ ላይ ወደ እግዚአብሔር (ያዕቆብ) የቀረበው ጨካኝ ታላቅ በመሆኑ፤ እንድናጠፋት እግዚአብሔር ልኮናል።

¹⁴ሎጥ ከቤቱ ወጥቶ የሰራጊ ልጆቹ እጮቻችን የሆኑትን ዐማቶቹን፤ "እግዚአብሔር (ያዕቆብ) ይህችን ከተማ ሊያጠፋት ነውና በፍጥነት ከዚህ ስፍራ ውጡ" አላቸው፤ ዐማቶቹ ግን የሚቀልድ መሳላቸው።

19+14 ዘፍ9፡21፤ 17፡13፡18፤ ኢር5፡12፤ 43፡2፤
ሉቃ17፡28፤ ሩካ18፡4
*19፡14 ወይም ሴት ልጆቹን ያጠቡን

ግብረሰዶማዊ ፍትወትን ያመለክታል። በመጽሐፍ ቅዱስ ላይ ግብረሰዶማዊነት እጅግ የተወገዘ ነው (ዘሌ 20፡13፤ ዘዳ 23፡17፤ 1ቆሮ 6፡9፤ 1ጢሞ 1፡8-10 ይመ። ሮሜ 1፡27 እና ማብ ይመ)።

¹⁹⁺⁸ ሁለት ሴቶች ልጆች አሉኝ፤ ሎጥ ከዚህ ቀደም አይቷቸው የሚያቀውን ሁለት ሰዎች ለመጠበቅ ሲል፤ ሴቶች ልጆቹ በፍትወተ ሥጋ በተቃጠሉ አያሌ ሰዎች ነውር ይፈጸምባቸውና ይደፈሩ ዘንድ በእርግጥ መርጦአል ለማለት ያስቸግራል። በከተማ ውስጥ ያሉት ወዳጆቹ እሱም ሆነ ቤተሰቡ በመመገባቸው እጅ እንዳይወድቁ ሊያደርጉ እንደሚችሉ በማሰብ ጊዜ ለማግኘት ያደረገው ጥረት ይመስላል።

¹⁵ሲንጋጋም መላእክቱ ሎጥን፤
“ከከተማዬቱ ጋር አብራችሁ እንዳትጠፋ፣
ሚስትህንና ሁለቱን ሴት ልጆችህን
ይዘህ ከዚህ ቦታ በፍጥነት ውጣ” ብለው
አቻኩሉት።

¹⁶ሎጥ ሲያመነታም፤ እግዚአብሔር
(ያህዌ) ስለ ራራላቸው ሰዎቹ የአርሱን፤
የሚስቱንና የሁለት ሴቶች ልጆቹን እጅ
ይዘው ከከተማዬቱ በደሃና አወጧቸው።
¹⁷እንዳወጧቸውም፤ መልአኩ፤
“ሕይወታችሁን ለማትረፍ ፈጥኖችሁ ሸሹ፤
መለስ ብላችሁ ወደ ጓላችሁ አትመልከቱ፤
ከረባዳው ስፍራ እንኳ ቆም አትበሉ፤ ወደ
ተራራው ሸሹ፤ አለበዚያ ትጠፋላችሁ”
አላቸው።

¹⁸ሎጥም እንዲህ አላቸው፤ “ጌቶቼ
ሆይ፤ እባካችሁ እንደዚህስ አይሁን፤
¹⁹እነሆ፤ እኔ ባሪያህ አንዴ በፊትህ ግላስ
አግኝቻለሁ፤ ሕይወቴን ለማዳን ታላቅ
ርንፈራ ኦድርገህልኛል፤ እኔ እንደሆንሁ
ወደ ተራሮቹ ሸሸቼ ማምለጥ ስለማልችል
የሚወርደው መግት ደርሶ ያጠፋኛል።
²⁰እነሆ፤ ወደዚያ ሸሸኩ ለማምለጥ ቅርብ
የሆነች ትንሽ ከተማ አለች፤ ወደ እርሷ
ልሸሸ፤ በጣም ትንሽ አይደለችም እንዴ?
ወደዚያ ብሸሽ እኮ ሕይወቴ ትተርፋለች።”

²¹እርሱም እንዲህ አለው፤ “ይሁን እሸ፤
ልመናህን ተቀብያለሁ፤ ያልካትንም ከተማ
አጣጠፋትም። ²²እንተ እዚያ አስክትደርስ
ድረስ እንዳት ማድረግ ስለማልችል ቶሎ
ብለህ ወደዚያ ሸሸ” ስለዚህም የዚያች ከተማ
ስም ዞርግ ተባለ።

²³ሎጥ ዞር ሲደርስ ዐሓይ በምድሩ
ላይ ወጥታ ነበር። ²⁴ከዚያም እግዚአብሔር
(ያህዌ) በሰዶምና በጣራ ላይ ከሰማይ
ከእግዚአብሔር(ያህዌ) ዘንድ የሚያቃጥል ዲንና
እሳት አዘነበባቸው። ²⁵እነዚያንም ከተሞችና
ረባዳውን ምድር በሙሉ፤ በከተሞቹም
የሚኖሩትን ሰዎች ሁሉ፤ የምድሩን ቡቃያ
ሳይቀር ገለባበጠው። ²⁶የሎጥ ሚስት
ግን ወደ ጓላዋ ስለ ተመለከተች የጨው

19:15
ዘጥ16:26;
ኢዮ21:18;
መዝ58:9;
73:19; 90:5;
ራእ18:4
19:16 ዘ034:6;
መዝ33:18-19;
2ጴጥ2:7
19:17 ሉ19:26;
ዘፍ13:12;
14:10;
17:19:3;
ኢር48:6;
ማሪ24:16
19:19 ሉ17:30;
ዘፍ6:8; 18:3;
24:12; 39:21;
40:14; 47:29;
ሩት1:8; 2:20;
3:10
19:21
1ሳሙ25:35;
2ሳሙ14:8;
ኢዮ42:9
19:22 ዘፍ13:10
19:23 ዘፍ13:10
19:24
ዘፍ18:17;
ዘሌ10:2;
ዘዳ29:23;
ኢዮ18:15;
መዝ11:6;
ኢሳ19: 13:19;
30:33; 34:9;
ኢር49:18;
50:40;
አጥ4:11;
ማሪ10:15;
ሉቃ17:29;
ሕዝ38:22
19:25 ሉ24;
ዘፍ13:12;
መዝ107:34;
ኢሳ11:10;
ኢር20:16;
23:14; ሰፋ4:6;
ሕዝ16:48;
26:16; ሰፍ3:8;
ሕጌ2:22
19:26 ሉ17;

ዐምድ ሆና ቀረች።

²⁷አብርሃም በማግስቱ፤ ማለዳ ተነሥቶ
ከዚህ ቀደም በእግዚአብሔር (ያህዌ) ፊት ቆሞ
ወደነበረበት ቦታ ሄደ። ²⁸ሰዶምንና ጣራን፤
እንዲሁም በረባዳው ስፍራ የሚገኘውን
ምድር ሁሉ ቀላቀላ ተመለከተ፤ ከእቶን
የሚወጣ የመስለ ጥቅጥቅ ያለ ጢስ ከምድሪቱ
ወደ ላይ ሲትጉለጉል አየ።

²⁹እንደዚህ አድርጎ ስግዚአብሔር (አሎጥም)
በረባዳው ስፍራ የነበሩትን ከተሞች
ሲያጠፋ አብርሃምን አስበው፤ ስለዚህም
የሎጥ መኖሪያ የነበሩትን ከተሞች ካጠፋው
መግት ሎጥን አወጣው።

ሎጥና ሴት ልጆቹ

³⁰ሎጥ በዞር መኖርን ስለፈራ፤
ከዚያ ተነሥቶ ከሁለቱ ሴት ልጆቹ ጋር
በአትራቢያው ወደሚገኙት ተራሮች
ሄደ፤ መኖሪያውንም ከሁለት ሴት ልጆቹ
ጋር በዋሻ ውስጥ አደረገ። ³¹አንድ ቀን
ታላቁቱ ልጅ፤ ታናሹቱን እንዲህ አለቻት፤
“አባታችን አርጅቶአል፤ በምድር ሁሉ
እንደሚኖሩ ሰዎች ወግ አብሮን የሚተኛ
ወንድ በአካባቢያችን የለም። ³²ስለዚህ
አባታችንን የወይን ጠጅ እናጠጣውና
ከእርሱ ጋር እንተኛ፤ የትውልድ ሐረጎችን
እንዳይቋረጥ ዘር ከአባታችን እናትርፍ።”

³³በዚያችም ምሽት አባታቸውን የወይን
ጠጅ አጠጡት፤ ከዚያም ትልቁ ልጅ ሄዳ
ከአባቷ ጋር ተኛች፤ እርሱ ግን ስትተኛም
ሆነ ስትነሣ አላወቀም ነበር።

³⁴በማግስቱም ታላቁቱ ልጅ ታናሹቱን፤
“እኔ ትናንትና ማታ ከአባቱ ጋር ተኝቻለሁ፤
ዛሬም እንደገና የወይን ጠጅ እናጠጣው፤

19:26 ሉቃ17:32 19:27 ዘፍ18:22 19:28
ዘፍ15:17; ዘ019:18; ራእ9:2; 18:9 19:29 ዘፍ8:1;
13:12; 14:12; ሕዝ4:16; 2ጴጥ2:7 19:30
ሉ19:22; ዘፍ13:10; 14:10 19:32 ሉ34:36;
ዘፍ16:2; 38:18 19:33 ሉ35 19:34 ሉ32
19:18 ወይም እንደዚህስ አይሁን ጌታ፤ ወይም
እንደዚህስ አይሁን ጌታዬ
19:22 ዞር ማለት ትንሽ ማለት ነው

19:26 የሎጥ ሚስት ግን ወደ ጓላዋ ስለ
ተመለከተች የጨው ዐምድ ሆና ቀረች፤
የሎጥ ሚስት የመልአኩን ገልጽ ትእዛዝ ስላልፈጸመች
(ሉቃ 17) ተቀሠፈች። ልቧ ከሰዶም የምቾት ኑሮ ጋር
ተጣብቆ ነበርና። ኢየሱስ አማኞችን “የሎጥን ሚስት
አስቡአት” (ሉቃ 17:32) በማለት ያስጠነቀቀ ሲሆን፤
ይህ አሁን ካለው የተበላሸ ሥርዐት ጋር ልባቸውን
የቆራች ከእግዚአብሔር ቀላማ ፈሪሃ እግዚአብሔር
በሌላቸው ሰዎች ላይ ሊመጣ ካለው ጥፋት
እንደማያመልጡ ያመለክታል (ከሐዘ 3:20; ከርማ 8:13;
ከዕብ 4:1 ጋር ያነጻጽሩ፤ እንዲሁም በገጽ 1962 ላይ፤
“ከሐዘ” በሚለው በገጽ 2022 ላይ፤ “ከርስቲያን
ከሰላም ጋር ያለው ግንኙነት” በሚለው ርእሰ ጥቅርብ
የትኩረት ጽሑፎች ይመዝ።)

19:28 ከእቶን የሚወጣ ... ጢስ፤ ሐዋርያው
ጴጥሮስ የሰዶምና ጎመራ ጥፋት በጎጢአተኞች ሁሉ
ላይ ሊመጣ ስላለው ጥፋት ምሳሌ እንደሆነ ገልጸዋል
(2ጴጥ 2:6-9)። አዲስ ኪዳን የእግዚአብሔር የቀላማ

ቀን እየቀረበ መሆኑን ይናገራል (በገጽ 1471 ላይ፤
“ታላቁ መከራ” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት
ጽሑፍ ይመዝ።)

19:33 የወይን ጠጅ አጠጡት፤ የሎጥ ልጆች
በቤተ ዘመድ መካከል በሚደረግ ዝመት እርሱ
ደግሞ በስክር ገጢአት ወደቀ። (1) የሎጥን ሴቶች
ልጆች ዐኔታ በግልጽ እንደምንመለከተው በአባታቸው
ያልታረመው ከገጢአተኞቹ የሰዶም ሰዎች ጋር
የነበራቸው ጎብረት (ሉቃ 14)፤ ሕይወታቸውን ዝቅተኛ
ግብረገባዊ ውድቀት ውስጥ እንዲገባ አድርጎታል። ሎጥ
ገጢአተኞችን በዝምታ በማለፍ ቤተሰቡን አጣ፤ ዘሩም
ጣየት አምላኪ ሆነ። (2) ሎጥም እምነቱና መስጠቱ
ራሱን እንጂ ቤተሰቡን ሊያድን የማይችል የአንድ
አማኝ አባት ምሳሌ ሆነ። ቤተሰብ “ከሰላም” እንዲለይና
ዓለምን እንዳይወድ (1ዮሐ 2:15:17 ይመዝ፤ 2ቆሮ 6:14
እና ማብ ይመዝ) ማስተማር አስፈላጊ መሆኑን ሎጥ
አልተረዳም ነበር።

ዘ0
23:23-
24

ከገዢከብሔር (ኢሉሃም) ባለው ጊዜ ለአብርሃም ወንድ ልጅ ወለደችለት።³ አብርሃም ሃራ የወለደችለትን ልጅ ስሙን ይስሐቅ⁴ አለው።
“አብርሃም ከገዢከብሔር (ኢሉሃም) ባዘዘው መሠረት ልጁን ይስሐቅን በተወለደ በስምንተኛው ቀን ገረዘው።⁵ አብርሃም ልጁ ይስሐቅ ሲወለድለት፤ ዕድሜው መቶ ዓመት ነበረ።

⁶ሃራም፤ “ከገዢከብሔር (ኢሉሃም) ሃቅ አድሎኛል፤ ስለዚህ፤ ይህን የሚሰማ ሁሉ ከእኔ ጋር ይሥቃል” አለች።⁷ ደግሞም፤ “ለመሆኑ፤ ሃራ ልጆች ታጠባለች፤ ብሎ ለአብርሃም ማን ተናግሮት ያውቅ ነበር? ይኸው በስተርጅናው ወንድ ልጅ ወለድሁለት” አለች።

የአጋርና የእስማኤል መባረር

⁸ሕፃኑ አደገ፤ ጡት መጥባቱንም ተወ። አብርሃምም ይስሐቅ ጡት በጣባባት ዕለት ታላቅ ድግስ ደገሰ።⁹ በሌላ በኩል ደግሞ፤ ግብዓዊቷ አጋር ለአብርሃም የወለደችለት እስማኤል፤ በይስሐቅ ሲያሸናፍበት ሃራ አየች፤¹⁰ አብርሃምንም፤ “ይህችን ባሪያ ከነልጄ አባርላኛኝ ምንም በሆነ የዚህች ባሪያ ልጅ፤ ከልጄ ከይስሐቅ ጋር ውርስ አይካፈልም አለች።”

¹¹እስማኤል ልጁ ስለሆነ ነገሩ አብርሃምን እጅግ አሰጨነቀው።¹² ከገዢከብሔርም (ኢሉሃም) አብርሃምን እንዲህ አለው፤ “ስለ ልጄም ሆነ ስለአገልጋይህ አሳብ አይግባህ፤ ዘር የሚጠራልህ በይስሐቅ በኩል ስለሆነ፤ ሃራ የምትልህን ሁሉ ሰማ።¹³ የአገልጋይህም ልጅ የራስህ ልጅ ስለሆነ፤ እርሱንም ታላቅ ሕዝብ አደርገዋለሁ።”

¹⁴በማግስቱ አብርሃም ማልዶ ተነሣ። ጥቂት ምግብ ወስዶ፤ ውሃ በእርኩት አድርጎ ለአጋር ሰጣት፤ በትከሻም አሸከሞአት ከነልጄ አሰናበታት። እርሷም ሄደች፤ በቤርሳቤህም ምድረ በዳ ትንከራተት ጀመር።

¹⁵በእርኩት የነበረው ውሃ ባለቀ ጊዜ፤ ልጁን ከአንድ ቍጥቋጦ ሥር አስቀመጠችው።¹⁶ ከዚያም፤ “ልጄ ሲሞት ዐይኔ አያይም” ብላ፤ የቀስት ውርወራ ያህል ርቃ ዐረፍ አለች፤ እርሷም እየተንሰቀሰቀች ታለቅሰ ጀመር።

¹⁷ከገዢከብሔርም (ኢሉሃም) የልጁን ጩኸት ሰማ። የከገዢከብሔር (ኢሉሃም) መልአክ ከሰማይ አጋርን እንዲህ አላት፤ “አጋር ሆይ፤ ምን ሆነሻል? ልጅሽ ከተኛበት ሲያለቅስ

21+3 ዘፍ16+11፤ 17+19፤ ኢሉ24+3 21+4 ዘፍ17+10፤12፤ ሐሥ7+8 21+5 ዘፍ12+4፤ ፅብ6+15 21+6 ዘፍ17+17፤ ኢዮ8+21፤ መዝ126+2፤ ኢሳ12+6፤ 35+2፤ 44+23፤ 52+9፤ 54+1 21+7 ዘፍ17+17 21+8 14መ1+23 21+9 ዘፍ16+15፤ 39+14፤ 74+29 21+10 ዘፍ39+17፤ 25+6፤ 74+30 21+11 ዘፍ17+18 21+12 ማቲ1+2፤ ሮማ9+7፤ ፅብ11+18 21+13 ዘፍ13+16 21+14 ቍ31+32፤ ዘፍ16+1፤ 22+19፤ 26+33፤ 28+10፤ 46+15፤ ኢሉ15+28፤ 19+2፤ መሳ20+1፤ 14መ3+20፤ ዘፍ4+28፤ ነባ11+27 21+16 ኢር6+26፤ አጥ8+10፤ ዘሳ12+10 21+17 ዘፍ3+7፤ 15+1፤ 16+7፤ 22+11+15፤ ዘጥ20+16፤ ዘፍ26+7፤ መዝ6+8 21+18 ዘፍ17+20 21+19 ዘፍ16+7፤ ዘጥ22+31 21+20 ዘፍ26+3+24፤ 28+15፤ 39+2፤ 21+23፤ ሉቃ1+66 21+21 ዘፍ14+6፤ 24+4+38፤ 28+2፤ 34+48፤ መሳ14+2 21+22 ቍ23+32፤ ዘፍ20+2፤ 26+26+28፤ 28+15፤ 31+3፤ 5+42፤ 39+2+3፤ 14መ3+19፤ 16+18፤

ከገዢከብሔር (ኢሉሃም) ሰምቶታል፤ ስለዚህ አትፍራ።¹⁸ ተነሥተሽ ልጄን አንሺው፤ ያገርውም፤ ታላቅ ሕዝብ አደርገዋለሁና።”
¹⁹ከገዢከብሔርም (ኢሉሃም) ዐይኖቿን ከፈተላት፤ የውሃ ጉድጓድም አየች፤ ሄዳም በእርኩቱ ውሃ ሞልታ ልጇን አጠባች።
²⁰ከገዢከብሔር (ኢሉሃም) ከልጁ ጋር ነበር፤ ልጁም እያደገ ሄደ፤ መኖሪያውንም በምድረ በዳ ውስጥ አደረገ፤ ገብዝ ቀስተኛም ሆነ።
²¹በፋራሬን ምድረ በዳ ሳለም፤ እናቱ ከግብፅ አንዲት ሴት አምጥታ አጋባችው።

በቤርሳቤህ የተደረገው ስምምነት

²²በዚያን ጊዜ አቢሚኒክ ከሰራዊቱ አለቃ ከፊኮል ጋር ሆኖ አብርሃምን እንዲህ አለው፤ “በምታደርገው ነገር ሁሉ ከገዢከብሔር (ኢሉሃም) ከአንተ ጋር ነው።²³ እንግዲህ እኔንና ልጆቼን፤ ዘራንም በመሸንገል አንዳች ክፉ ነገር እንዳታደርሱብን በከገዢከብሔር (ኢሉሃም) ፊት ማልልን። እኔ ለአንተ ቸርነት እንዳደረግሁ፤ አንተም ለእኔና በእንግዲህን ለተቀመጥበዋት ለዚች ምድር ቸርነት አድርግ።”

²⁴አብርሃምም፤ “እሺ፤ እምላለሁ” አለ።
²⁵ከዚያም አብርሃም፤ የአቢሚኒክ አገልጋዮቹ ነጥቀው ስለያዙበት የውሃ ጉድጓድ መከፋቱን ለአቢሚኒክ ገለጠለት።
²⁶አቢሚኒክም፤ “መቼም ይህን ድርጊት ማን እንደ ፈጸመ በበኩሌ አሳውቅም፤ አንተም አልነገርኸኝም፤ ነገሩንም ገና አሁን መስማቱ ነው” አለው።

²⁷ስለዚህ አብርሃም፤ በንቸና ከብቶች አምጥቶ ለአቢሚኒክ ሰጠው፤ ሁለቱም በመካከላቸው የስምምነት ውል አደረጉ።
²⁸አብርሃም ከመንጋው ሰባት እንስት በንቸ ለየ፤²⁹ አቢሚኒክም፤ “እነዚህን ሰባት እንስት በንቸ ለይተህ ለብቻ ያቆምሃቸው ለምንድ ነው?” ሲል አብርሃምን ጠየቀው።

³⁰አብርሃምም፤ “ይህን የውሃ ጉድጓድ የቈፈርሁ እኔ ለመሆኔ ምስክር እንዲሆን እነዚህን ሰባት እንስት በንቸ እንኳ ተቀበለኝ” አለው።

21+22 2ዘፍ11+1፤ መዝ46+7፤ ኢሳ7+14፤ 8+8፤10፤ 41+10፤ 43+5 21+23 ቍ22+31፤ ዘፍ25+33፤ 26+31፤ 31+53፤ 14መ24+21፤ ኢሉ21+12፤ 17+21፤ 21+25 ዘፍ26+15፤18፤ 20+22 21+27 ቍ31+32፤ ዘፍ26+28፤31፤ 31+44፤53 21+30 ቍ25፤ ዘፍ26+25+32፤ 31+44+47፤ 48፤50፤52፤ ኢሉ22+27፤ 24+27፤ 28+34፤ ኢሳ19+20፤ ሚል2+14

²¹+3 ይስሐቅ ማለት ይሥቃል ማለት ነው
²²+16 ፅብራይስጡና ሰብዐ ሊቃናት ልጁ ይላሉ።

21+5 ልጁ ይስሐቅ ሲወለድለት፤ የተስፋ ልጅ የሆነው ይስሐቅ በመጨረሻ ለአብርሃምና ለሃራ ተወለደላቸው። እግዚአብሔር ከአብርሃም ጋር የገባውን ዜዳን በይስሐቅ በኩል ይቀጥላል (ቍ 12፤ 17፤19)። እግዚአብሔር ለአብርሃም የገባው ዜዳን ከመፈጸሙ በፊት ሃያ አምስት ዓመት አልፎ ነበር (ከ12፤4 ጋር ያነጻጽሩ “እርሱን ተስፋ ለሚያደርጉት ... እግዚአብሔር መልካም ነው።” (ሰቆ 3፤25)፤ በራሱ ጊዜ የገባውን

ተስፋ ታማኝነት ይፈጽማል።
21+17 እግዚአብሔርም ... ሰማ፤ አጋርና እስማኤል ከአብርሃም መለየታቸው መልካም እንደሆነ እግዚአብሔር የውቅ ነበር። ይሁን እንጂ እግዚአብሔር ሁለቱንም ችላ አላላቸውም፤ በህልምቱና በጥበቃው ሥር ናቸውና (ቍ 17-21)። እግዚአብሔር እንደ ይስሐቅ ሁሉ እስማኤልንም “ታላቅ ሕዝብ” የማድረግ ዕቅድ አለው (ቍ 18)።

³¹ስለዚህ ቦታው፣ ሁለቱ ተማምለው የተሰማሙበት ስፍራ በመሆኑ ቤርሳቤህም ተባለ።

³²በቤርሳቤህ የሰምምነት ውል ካደረጉ በኋላ፣ አቢሚሊክና የሰራዊቱ አለቃ ፊቱል ወደ ፍልስጥኤማውያን ምድር ተመለሱ።

³³አብርሃምም በቤርሳቤህ የተምር ዋና ተክለ፤ በዚያም የዘላለም ስምሕክን (አልላም) ስም ጠራ።

³⁴አብርሃምም በፍልስጥኤማውያን ምድር ለረጅም ጊዜ በእንግድነት ኖረ።

21+31
 ቍ14:23+27
 21+32
 ቍ14:22+27፤
 ዘፍ10:14
 21+33 ዘፍ4+26፤
 ዘወ15+18፤
 ዘፃ32+40፤
 33+27፤
 14ጦ፡22+16፤
 31+13፤
 ኢዮ36+26፤
 መዝ10+16፤
 45+6፤ 90+2፤
 93+2፤ 102+24፤
 103+19፤
 146+10፤
 ኢሳ40+28፤
 ለር10+10፤
 ዕን1፤12፤ 3+6፤
 ዕብ13+8
 21+34 ዘፍ10+14
 22+1 ቍ11፤
 ዘፍ31+11፤
 46+2፤ ዘወ15+25፤
 16+4፤ 20+20፤
 ዘፃ8+2+16፤
 13+3፤
 መሳ2+22፤
 3+1፤
 14ጦ፡3+4+6+8፤
 2ዘፍ32+31፤
 መዝ66+10፤
 ኢሳ6+8፤
 ዕብ11+17፤
 ያዕ1፤12-13

አህያውን ይዛችሁ እዚህ ቁዩን፤ እኔና ልጄ ግን ወደዚያ ሃደን ለእግዚአብሔር ሰግደን እንመለሳለን” አላቸው።

⁶አብርሃም ለሚቃጠል መሥዋዕት የሚሆነውን ዕንጨት ወስዶ፣ ልጁን ይስሐቅን አሸከመው፤ እሳቱንና ቢሳዋውንም ራሱ ያዘ። ሁለቱም አብረው ሂዱ። ፊደላቸውንም አባቱን አብርሃምን፣ “አባቱ ሆይ” አለው።

አብርሃምም፣ “እነሆኝ፤ አለሁ ልጄ” አለው።

ይስሐቅም፣ “እሳቱና ዕንጨቱ ይኸው፤ ነገር ግን የሚቃጠለው መሥዋዕት የት አለ?” ብሎ ጠየቀ።

⁸አብርሃምም፣ “ልጄ ሆይ፤ ለሚቃጠለው መሥዋዕት የሚሆነውን በግ እግዚአብሔር ራሱ ያዘጋጃል (አሉሃም ይፈህሩ)” አለው። ሁለቱም አብረው ጉዞአቸውን ቀጠሉ።

⁹ስንዚስከከው ቦታ እንደ ደረሱ፣ አብርሃም መሠዊዩ ሠራ፤ በላዩም ላይ ዕንጨት ረበረበ፤ ልጁን ይስሐቅንም አስሮ በመሠዊዩው ዕንጨት ላይ

22+2 ቍ9:12+16፤ ዘፍ8+20፤ 2ዘፍ51፤፤ ዮሐ3፤16፤
 ዕብ11፤17፤ 1ዮሐ4+9 22+3 ኢሳ8+10 22+5 ዘወ24+14
 22+6 ቍ10፤ መሳ19+29፤ ዮሐ19+17 22+7 ዘወ29+38-
 42፤ ዘሌ11+10፤ ራእ13+8 22+8 ቍ13+14፤ ዮሐ1+29
 22+9 ቍ2፤ ዘፍ4+26፤ 8+20፤ ዘሌ1+7፤ 1ዮሐ18+33፤
 ዕብ11፤17-19፤ ያዕ2፤21
 *21+31 ቤርሳቤህ ማለት ሰባት የውሃ ጉድጓድ ወይም የመላላ የውሃ ጉድጓድ ማለት ሊሆን ይችላል።

አብርሃም ተፈተን



22 ከዚህ ሁሉ በኋላ ስንዚስከከው (አሉሃም) አለው። እርሱም “አቤቱ አለሁ” አለ።

ስንዚስከከውም (አሉሃም)፣ “የምትወደውን አንዱን ልጅህን፣ ይስሐቅን ይዘህ ወደ ሞሪያ ምድር ሂድ፤ እኔ በማመለከትህ በአንዱ ተራራ ላይ የሚቃጠል መሥዋዕት አድርገህ ሠዋው” አለው።

³በማግስቱ ጠዋት አብርሃም ማልዶ ተነሣ፤ አህያውን ጭኖ፣ ሁለት አገልጋዮቹንና ልጁን ይስሐቅን ይዞ፤ ለመሥዋዕት የሚበቃውን ዕንጨት ከቁረጠ በኋላ ስንዚስከከው (አሉሃም) ወዳመለከተው ቦታ ለመሄድ ጉዞውን ጀመረ፤ “በሦስተኛው ቀን አብርሃም ቀና ብሎ ቦታውን ከሩቅ ተመለከተ፤ ⁵አገልጋዮቹንም “እናንተ

22+1 እግዚአብሔር አብርሃምን ፈተነው፤ አብርሃም በእግዚአብሔር ላይ ያለው እምነትና መስጠቱ በከፍተኛ ሁኔታ ተፈተነ። እግዚአብሔር አብርሃምን እንዲፈጽም ያዘዘው ትእዛዝ አእምሮ የማይቀበለው፣ ከአባታዊ ፍቅርና ከወደፊት ተስፋው ጋር የሚጸረር ነበር (ቍ 2)። በአብርሃም ታሪክ እምነቱ የተፈተነባቸውን ሦስት ሁነቶች እናነባለን፡ (1) ከወገኖቹና ካገሩ ተለዩት (12+1) ወደ ማያውቀው ሥፍራ እንዲሄድ መጠራቱ (ከዕብ 11+8 ጋር ያነጻጽሩ)፡ (2) እግዚአብሔር ስለ ከዳኑ የገባውን ተስፋ ሳይጨብጥ ለሃያ አምስት ዓመት በእምነት እንዲጠብቅ መደረጉ (12+1-3፤ 15+6:8፤ 18+9-14፤ ዕብ 11+8-13)፤ (3) የተሰፋውን ልጅ ይስሐቅን እንዲሠዋ መጠየቁ (ምዕ 22)። አብርሃም እንደተፈተነው ሁሉ የአማኞችም እምነት እንዲሁ ይፈተናል።

22+2 ልጅህን ... ይዘህ፤ አብርሃም ልጁን ይስሐቅን እንዲሠዋ ታዘዘ። (1) እዚህ ላይ ዋናው ጉዳይ የሚያተኩረው እግዚአብሔር አማኞችን ሁሉ እንዴት እንደሚመዝን በሚያሳዩት ሁለት መንገዶች ላይ ነው፡ (ሀ) አብርሃም ለእግዚአብሔር ያለው ፍቅር ለሌሎች፣ ለተወደደው ልጁም እንኳን ካለው ፍቅር ይበልጣል? (ለ) አብርሃም ስለተሰፋው ቃል መፈጸም አሁንም እግዚአብሔርን እየጠቀ ነው ወይንስ በይስሐቅ ብቻ ተማምኗል? (2) እግዚአብሔር አብርሃምን በዚህ ፈተና ውስጥ በማላለፍ እነዚህን ጥያቄዎች ለራሱ እንዲጠይቅና በሙሉ ልቡም እግዚአብሔርን ይፈራ ወይም አይፈራ እንደሆነ እንዲያረጋግጥ አድርጎታል (ቍ 12)። (3) እግዚአብሔር የይስሐቅን ሞት በእርግጥ አልፈለገም (ከቀፉ 12-13 ጋር ያነጻጽሩ)፡ ምክንያቱም ሰውን መሥዋዕት አድርጎ ማቅረብ አስከፊ በደል እንደሆነ

ከዚህ ታሪክ በኋላ ደንግጓል (ዘሌ 20፡1-5)። ይሁን እንጂ የአብርሃምን እምነት መፈተን ፈልጎ ነበር።

22+5 እኔና ልጄ ... እንመለሳለን፤ እርሱና ልጄ ከመሥዋዕቱ በኋላ እንደሚመለሱ አብርሃም መናገሩ፣ የእግዚአብሔር ተስፋ በይስሐቅ በኩል እንደሚፈጸም ያለውን ጽኑ እምነት ያመለክታል (“ዘር የሚጠራለህ በይስሐቅ በኩል” ነው ተብሏል 21+12)። በዚህ ታሪክ ውስጥ ይስሐቅ የክርስቶስ አምላክ ነው፡ (1) እስከሞት ድረስ መሥዋዕት ለመሆን ራሱን አሳልፎ ለአባቱ መስጠቱ (ቍ 16 ይመ፡ ከዮሐ 10+17-18 ጋር ያነጻጽሩ) እና (2) የክርስቶስን ትንሣኤ በሚያመለክት መንገድ ከሞት መዳኑ (ቍ 12፤ ዕብ 11+17-19 ይመ።)

22+8 እግዚአብሔር ራሱ ያዘጋጃል፤ “እግዚአብሔር ራሱ ያዘጋጃል” (“የሀዌ ይርእ”) ቍ 14) የሚለው አባባል ትንቢታዊ ሲሆን ምትክ የሚሆን መሥዋዕት (አውራ በግ) ወዳዘጋጀው እግዚአብሔር የሚያመለክት ነው (ቍ 13)። የአብርሃም ቃል ሙሉ ፍጻሜ ያገኘው የሰውን ልጅ ለመቤዝገት እግዚአብሔር የነጠአት መሥዋዕት አድርጎ በኋላኑ ባቀረበው አንድና ብቸኛ ልጁ በምህረቱ ነው። ስለዚህ አብርሃም እንዲፈጽምለት የፈለገውን የሰማዩ አባታችን ራሱ ፈጽሞለታል (ዮሐ 3+16፤ ሮሜ 3+24-25፤ 8+32 ይመ።)

22+9 ልጁን ይስሐቅንም አስሮ፤ ይስሐቅ ቢፈልግ ኖሮ አባቱን ሊከላከል የሚችል ጎረቤት ሳይሆን አልቀረም። ነገር ግን ኢየሱስ በፈቃዱ ወደ መስቀል እንዳመራ፣ እርሱም እግዚአብሔርንና አባቱን አብርሃምን ፈጽሞ በመታዘዝ እንዲታሰርና በመሠዊዩው ላይ እንዲጋደም ፈቀደ።

አጋደመው።¹⁰ከዚያም ልጁን ለማረድ እጁን ዘርግቶ በላዋውን አነሣ።¹¹የእግዚአብሔር (ያህዌ) መልአክ ግን ከሰማይ ስለተሰማው አብርሃም፤

አብርሃምም፤ “እነሆኑ አለሁ” አለ።¹²እርሱም፤ “እጅህን በብላቴናው ላይ አታሳርፍ፤ ምንም ጉዳት አታድርስበት፤ እነሆኑ እንደሰማው (አሁንም) እንደምትፈራ ተረድቻለሁ፤ ልጅህን፤ ያውም እንዲሁን ልጅህን ለእኔ ለመስጠት አልሳሳህምና” አለው።

¹³አብርሃም ቀናብሎ ሲመለከት በቀጥቋጦ መካከል ቀንዶቹ የተጠላለፉ አንድ አውራ በግ ከበስተኋላው እየ፤ ወደዚያው ሄዶ በጉን አመጣና የሚቃጠል መሥዋዕት አድርጎ ሠዋው።¹⁴ከዚያም የተነሣ አብርሃም የዚያን ስፍራ ስም፤ “እግዚአብሔር ያዘጋጃል” (ያህዌ ይጽፋል) ብሎ ጠራው፤ እስከ ዛሬም ድረስ፤ “በእግዚአብሔር (ያህዌ) ተራራ ላይ ይዘጋጃል” ይባላል።

¹⁵የእግዚአብሔርም (ያህዌ) መልአክ አብርሃምን ከሰማይ ዳግመኛ ጠራው፤¹⁶እንዲሁም አለው፤ “እግዚአብሔርም (ያህዌ) በራሱ ማለሁ አለኝ አንዱን ልጅህን ለእኔ

22+10 ቀን36፤ ዘፍ18+9
22+11 ቀን1፤ ዘፍ16+7፤ 21+17፤ 46+2
22+12 ቀን2፤ ዘፍ18+19፤ 42+18፤ ዘፍ18+21፤ 14ጦ+15+22፤ ኢዮ1፤ 37+24፤ ምፋ8+13፤ ያዕ2+21-22፤ ዮሐ3+16፤ 1ዮሐ4+9 22+13፤ ቀን8፤ ዘፍ8+20፤ ሮግ8+32
22+14 ቀን8፤ ዘፍ17+15፤ መፋ6+24፤ ኢፋ30+29
22+15 ዘፍ16+7፤ 21+17
22+16 ቀን2፤ ዘፍ13+11፤ 32+13፤ 33+1፤ ኢፋ45+23፤ 62+8፤ ኢር22+3፤ 44+26፤ 49+13፤ 51+14፤ አዋ6+8፤ ሉቃ1+73፤

ለመስጠት አልሳሳህምና፤¹⁷በእርግጥ እባርክሃለሁ፤ ዘርህን እንደ ሰማይ ከቀክብት፤ እንደ ባሕር ዳር አሸዋም አበዛዋለሁ። ዘሮችህም የጠላቶቻቸውን ደጆች ይወርሳሉ፤¹⁸ቃሌን ስለ ሰማህ የምድር ሕዝቦች ሁሉ በዘርህ ይባረካሉ።”¹⁹ከዚያም አብርሃም ወደ አገልጋዮቹ ተመለሰ፤ ተያይዘውም ወደ ቤርሳቤህ ሄዱ፤ አብርሃምም በቤርሳቤህ ኖረ።

የናኮር ልጆች

²⁰ከዚህ በኋላ እንዲህ ተብሎ ለአብርሃም ተነገረው፤ “ሚልካም ደግሞ የልጆች እናት ሆናለች፤ ለወንድምህም ለናኮር ወንዶች ልጆችን ወልዳለች።²¹እነርሱም የበኩር ልጁ ዑፅና ወንድሙ ቡዝ፤ የአራም አባት ቀሙኤል፤²²ካዛት፤ ሐዘ፤ ፊልዳሥ፤ የድሳፍና ባቱኤል ናቸው።”²³ባቱኤልም

22+16 ዕብ6+13 22+17 ዘፍ12+2፤ 15+5፤ 24+60፤ 26+24፤ ዘፍ32+13፤ ዘፍ7+7፤ 28+62፤ ኢፋ9+2፤ ሆሊ1+10፤ ሮግ9+27፤ ዕብ6+14፤ 11+12 22+18 ቀን10፤ ዘፍ12+23፤ 17+29፤ መዝ105+9፤ ሐሥ3+25፤ 7ፋ3+8 22+19 ዘፍ21+14፤ 26+23፤ 28+10 22+20 ዘፍ31+29 22+21 ዘፍ10+23፤ ኢዮ32+21-ኢር25+23 22+22 ዘፍ24+15-47፤ 25+20 22+23 ዘፍ1+29፤ 24+15

ማር 14+43-50፤ 15+25+37)።
(4) እምነት ከተፈተነ በኋላ እግዚአብሔር እማንን ያጸናል፤ ያበረታል፤ ይተክላል፤ ዋጋም ይሰጠዋል (ቀ፡ 16-18፤ 1ጴጥ 5፡10)።
(5) እውነተኛ ሕይወትን ከእግዚአብሔር እርግጠኝነት መንገድ እርሱ የሚፈልግብን ሁሉ መሥዋዕት በምህረቱ ፈቃደኛ ስንሆን ነው (ከማቴ 10፡37-39፤ 16፡24-25፤ ከዮሐ 12፡25 ጋር ያነጻጽሩ)።
(6) አማኝ በመከራና በእምነት ከተፈተነ በኋላ ጌታ ከእማን ጋር የሚኖረው ግንኙነት በርኅራኄውና አማኝነቱ የተሞላ ይሆናል (ዮዕ 5፡11)።
22+18 ቃሌን ስለ ሰማህ፤ አብርሃም ልጁን ለመሠዋት ፈቃደኛ በመሆኑ ከተገለጠው እውነተኛና ልባዊ ታዛዥነቱ የተነሳ እግዚአብሔር የገባውን ኪዳን እንደሚፈጽምለት ነገረው (በገጽ 68 ላይ፤ “እግዚአብሔር ከአብርሃም፤ ከይስሐትና ከያዕቆብ ጋር የገባው ኪዳን” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)። ምድርን የሚባርከው “ዘር” ፍጻሜ ያገኘው በኢየሱስ ክርስቶስ ነው (ገፋ 3፡8-18፤ በገጽ 47 ላይ፤ “የአብርሃም መጠራት” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።
22+20 ዕርሻው ... የመቃብር ቦታ፤ እግዚአብሔር በገባለት የተሰራ ቃል መሠረት አብርሃም በከነዓን ምድር የወረሰው መሬት የመቃብር ቦታ ብቻ እንደ ሆነ መጽሐፍ ቅዱስ ይናገራል (ዕብ 11፡8-9)። ዘሮቹ እስከ ኢየሱስ ዘመን ድረስ የተሰሩዬቱን ምድር አልወረሱም ነበር። ይህ እውነት እስከ መጨረሻ ድረስ እግዚአብሔርን በመታመን ጠብቆ ዋጋ የሚቀበልን የእምነት ሕይወት ያመለክታል (ዕብ 11፡13)። እግዮች ልባቸውን በምድራዊ ነገር ላይ ከማሳረፍ ይልቅ፤ እግዚአብሔር ከተማን ለእነርሱ በሚያዘጋጅበት በሰማይ ያለውን አገራቸውን እንደ አብርሃም መሻት ይኖርባቸዋል (ዕብ 11፡16፤ 11፡10 እና ማብ ይመ)።

22+10 አጁን ዘርግቶ፤ መጽሐፍ ቅዱስ፤ “አብርሃም ልጁን ይስሐትን በመሠዋዊው ላይ ባቀረበ ጊዜ በሥራ የጸደቀ አልነበረም?” በማለት ይገልጻል (ዮዕ 2፡21) ። የአብርሃም እምነት ለእግዚአብሔር ከልብ በሆነ መታዘዝ ተገልጧል (15፡6 እና ማብ ይመ)። በልብ ውስጥ ያለ እውነተኛ ልዩነት የሚያበቃ እምነት ውሎ አድር በመታዘዝ መገለጫ አይቀርም። (ሮግ 1፡5 እና ማብ 2፡7 እና ማብ ይመ፤ ዮዕ 2፡21 እና ማብ ይመ፤ እንዲሁም በገጽ 1746 ላይ፤ “እምነትና ጸጋ” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።
22+12 እግዚአብሔርን እምድምት፤ ፈራ ተረድቻለሁ፤ አብርሃም የመሥዋዕት ሥርዓት ሲፈጽም በጀመረ ጊዜ (ቀ፡10) ልቡ ሙሉ ለሙሉ እንደ ተሰጠ እግዚአብሔር ወቀቀ። በዚህ ጊዜ እግዚአብሔር አምላክ አብርሃም እግዚአብሔርን የሚፈራና ዋነኛ ግቡም የእርሱን ፈቃድ ማድረግ እንደሆነ ተረጸ።
22+14 እግዚአብሔር ያዘጋጃል፤ የሚለው የዕ ብራይስጥ፤ “ያህዌ ይርእ” ለሚለው ስም ትርጉም ነው። እግዚአብሔር አብርሃምን ከፈተነበት ሁኔታ የሚከተለውን ትምህርት አናገኛለን።

- (1) እግዚአብሔር አንዳንድ ጊዜ የልጆቹን እምነት ይፈትናል (ከ1ጴጥ 1፡6-7 ጋር ያነጻጽሩ፤ ዕብ 11፡35 እና ማብ ይመ)። መፈተን በእግዚአብሔር መንግሥት ውስጥ ከብር መሆኑ ሊታወቅ ይገባል (1ጴጥ 4፡12-14)።
- (2) እግዚአብሔር በፈቃዱ ዙሪያ ለሚገኙ ሁኔታዎች ሀልዎቱን፤ ጸጋውንና የሚያስፈልገውን ሁሉም እንደሚሰጥ ሊታመን ይገባል (መዝ 46፡1-3፤ 2ቆሮ 9፡8፤ 12፡9፤ ኤፌ 3፡20)።
- (3) እግዚአብሔር ብዙውን ጊዜ የማግኘት ዓላማ ለመፈጸም ራዕያችንን እስከናጣ ድረስ ይጠብቃል ማለትም ተስፋችንና መሻታችንን ሊያጠፋ የሚችሉ ሁኔታዎች በሕይወታችን እንዲያልፉ ሊያደርግ ይችላል ማለት ነው (17፡15-17፤ 22፡1-12፤ 37፡5-7፤ 28፤

ርብቃን ወለደ። ሚልካ ለአብርሃም ወንድም ለናኮር የወለደችለት እነዚህ ስምንት ወንዶች ልጆች ናቸው። ²⁴እነዚህም ሌላ የናኮር ቁባት ሬናሕ ደግሞ ጥባሕን ገእምን ተሐሽና ሞክሳ የተባሉ ወንዶች ልጆች ወለደችለት።

የሣራ ሞት

23 ሣራ አንድ መቶ ሃያ ሰባት ዓመት ኖረች፤ ሽከሃንን ምድር፣ በቂርያት አርባቅ ማለትም በኪብሮን ከተማ ሞተች፤ አብርሃምም ለሣራ ሊያለቅስና ሊያዝን መጣ።

³ከዚያም አብርሃም ከተቀመጠበት ከሚስቱ ራሳ አጠገብ ተነሣ፤ ኬጢያውያንንም እንዲህ አላቸው፤ “እኔ ለአገሩ እንግዳ፤ ለሰጧ ባዳ ሆኜ በመካከላችሁ የምኖር ነኝና ለመቃብር የምትሆን ቦታ ሽጡልኝ፤ የሚስቴንም ራሳ ልቅበርበት።”

⁵ኬጢያውያንም ለአብርሃም እንዲህ ሲሉ መለሱለት፤ “ስማን ጌታዬ፤ አንተ እኮ በእኛ ዘንድ እንደ ንያል መስፍን ነህ፤ ከመቃብር ቦታችን በመረጥኸው ሰፍራ ራሳህን መቅበር ትችላለህ፤ ማናችንም ብንሆን የሞተብህን ሰው እንዳትቀብርበት የመቃብር ቦታችንን አንክለክልሁም።”

⁷ከዚያም አብርሃም ተነሥቶ የአገሬውን ሕዝብ፣ ኬጢያውያንን እጅ ነሣ፤ “እንዲህም አላቸው፤ እንድቀብር ከፈቀዳችሁልኝ፤ አንዱ ሰሙኝና የሰዓርን ልጅ ኤፍሮንን ስለ እኔ ሆኛችሁ ለምኑልኝ።” ⁹ይኸውም በዕርሻው ድንበር ላይ ያለችውን መክፈላ የተባለችውን ዋሻውን እንዲሸጥልኝ ነው፤ በመካከላችሁም የመቃብር ቦታ እንድትሆኑኝ ብሙሉ ዋጋ እንዲሸጥልኝ ለምኑልኝ።

¹⁰ኬጢያዊው ኤፍሮንም እዚያው መካከላቸው ተቀምጦ ስለ ነበር፤ ወደ ከተማው በር መግቢያ መጥተው የተሰበሰቡት ኬጢያውያን በሙሉ እየሰሙ ለአብርሃም እንዲህ ሲል መለሱለት፤ ¹²“እንዲህ አይደለም ጌታዬ፤ አድምግኝ፤ ዕርሻውን በውስጡ ካለው ዋሻ ጋር ውሰደው፤ እነሆ፤ በወገኖቹ ኬጢያውያን ፊት ሰጥቼሃለሁ፤” ራሳህን ቅበርበት።

¹²አብርሃም እንደ ገና የአገሬውን ሕዝብ እጅ ነሣና ¹³ሁሉም እየሰሙት የዕርሻውን ቦታ ዋጋ ልክፈል፤ እባክህን ተቀበለኝና ራሳዬን ልቅበርበት” አለው።

¹⁴ኤፍሮንም ለአብርሃም እንዲህ ሲል መለሱለት፤ ¹⁵“የመሬቱ ዋጋ ማን አራት መቶ ጥሬ ብር” ነው፤ ታዲያ ይህ በእኔና በአንተ መካከል ምን ቀም ነገር አለው? ይልቅስ ራሳህን ቅበርበት” አለው።

22+24 ዘፍ25+61
35+22፣ 36+12፣
መላ8+31፣
24ሙ3፣7፣
1172+22፣ 11+3፣
1151፣32፣
ማሐ6፣8
23+2 ዘፍ13፣18፣
24፣67፣
ኢሉ14፣15፣
15፣13፣ 2017፣
21፣11፣
23+3 ዘፍ10፣15
23+4 ዘፍ17፣8፣
19፣9፣ 49፣30፣
ዘሰ፣22፣
ዘላ25፣23፣
መዝ39፣12፣
105፣12፣
119፣19፣
ዕብ11፣9፣13፣
ሐሥ7፣16
23+6 ዘፍ14፣14-
16፣ 24፣35
23+8 ዘፍ25፣9
23+9 ሐ፣17፣19፣
ዘፍ25፣9፣ 47፣30፣
49፣30፣ 50፣13
23+10 ሐ፣18፣
ዘፍ18፣1፣
ዘፍ22፣15፣
25፣7፣ ኢሉ20፣4፣
ሩት4፣11፣
24ሙ15፣2፣
23715፣35፣
መዝ127፣5፣
ምላ31፣23፣
ኤር26፣10፣
36፣10
23+11
24ሙ24፣23
23+15 ሕዝ45፣12

23+16
24ሙ14፣26፣
24፣24፣
ኤር32፣9፣
ዘዘ11፣12
23+17 ሐ፣9፣
ዘፍ13፣18
23+18 ሐ፣10፣
ዘፍ12፣7፣ 18፣1
23+19 ሐ፣9፣
ዘፍ13፣18፣
49፣31፣
ኢሉ14፣13፣
115፣29፣27
23+20
ዘፍ10፣15፣
35፣29፣ 47፣30፣
49፣30፣
50፣5፣13፣
ኤር32፣10
24+1 ሐ፣35፣
ዘፍ12፣2፣ 17፣13፣
ኢሉ23፣1፣ 743፣9
24+2 ሐ፣9፣

¹⁶አብርሃምም፤ ኤፍሮን በኬጢያውያን ፊት በተናገረው ዋጋ ተስማማ፤ በወቅቱም የንግድ መለኪያ መሠረት አራት መቶ ጥሬ ብር መክክለት።

¹⁷በዚህ ሁኔታ፤ በመምሬ አጠገብ በመ ክፈላ ያለው የኤፍሮን ዕርሻ ቦታ ከነዋሻው በክልሉ ካሉት ዛፎች ሁሉ ጭምር ለአብርሃም በርስትነት ተላለፈ፤ ¹⁸ወደ ከተማው በር በመጡት ኬጢያውያንም ሁሉ ፊት የአብርሃም ንብረት መሆኑም ተረጋግጠለት። ¹⁹ከዚህም በኋላ አብርሃም በከነዓን ምድር፣ በመምሬ አጠገብ፣ መክፈላ በተባለች ዕርሻ ውስጥ ባለችው ዋሻ የሚስቱን የሣራን ራሳ ቀበረ፤ ይህችም ኬብሮን ናት። ²⁰በዚህ ዕርሻው ውስጥ የሚገኘው ዋሻ የመቃብር ቦታ እንዲሆን፤ ከኬጢያውያን ለአብርሃም በርስትነት ተላለፈለት።

የይስሐቅና የርብቃ ጋብቻ

24 በዚህ ጊዜ አብርሃም ሸመገለ፤ ዕድሜውም ገፋ፤ እግዚአብሔርም (ይሆድ) አብርሃምን በሁሉ ነገር ባረከው። ²አብርሃም የንብረቱ ሁሉ ኅላፊ፣ የቤቱ ሁሉ አዛዥ፣ የሆነውን አረጋዊ አገልጋዩን እንዲህ አለው፤ “እጅሁን ከሄዱ ቦታች አድርግ፤ ልጄን፤ በመካከላቸው ከምኖር ከከነዓናውያን ሴቶች ልጆች ጋር እንዳታጋባው በሰማይና በምድር አምላክ በስግዚአብሔር (አሎሃም) ማልልኝ።” ⁴ነገር ግን ወደ አገሬ፣ ወደ ገዛ ዘመዶቹ ሂደህ ለልጄ ለይስሐቅ ሚስት ትፈልግለታለህ። ⁵አገልጋዩም፤ “ሴቲቱ ከእኔ ጋር ወደዚህ ምድር ለመምጣት ፈቃደኛ ባትሆን ምን አደርጋለሁ? ልጄህን አንተ ወደ መጣህበት አገር ልውሰደውን?” ሲል ጠየቀው።

⁶አብርሃምም እንዲህ አለው፤ “ምንም ቢሆን ልጄን ወደዚያ እንዳትመልሰው ተጠንቀቅ፤ ጎሳዬ ቤት፣ ከትውልድ አገሬ ያወጣኝና፤ ለዘርህ ይህችን ምድር እሰጣለሁ” ብሎ በመሐላ ተሰፋ የገባልኝ የሰማይ ስምባክ እግዚአብሔር (አሎሃም ይሆድ) መልእክት ከፊትህ ይልካል፤ ለልጄም ሚስት ከዚያ ታመጣለታለህ። ⁸ሴቲቱ አብራህ ወደዚህ ለመምጣት ፈቃደኛ ካልሆነች ግን

24+2 ዘፍ15፣3፣ 39፣4-6፣ 47፣29 24+3 ሐ፣7፣37፣
ዘፍ10፣15-19፣ 14፣19፣ 47፣31፣ 50፣25፣ ዘጥ20፣14፣
ዘፍ7፣3፣ 24፣6፣14፣17 24+4 ሐ፣29፣ ዘፍ12፣1፣ 21፣2፣
መላ14፣3 24+5 ሐ፣39፣ ዕብ11፣15 24+6 ሐ፣8
24+7 ሐ፣3፣ ዘፍ12፣1፣7፣ 16፣7፣ ሮማ4፣13፣ 743፣16
24+8 ሐ፣6፣41፣ ኢሉ24፣12፣17፣20፣ 9፣20

፡23፣3 ወይም የኬጢ ልጆች፣ ሐ፣ 5፣7፣10፣16፣18
እና 20 እንዲሁ
፡23፣11 ወይም ሸመገለህ
፡23፣15 4.5 ኪ.ግ. ገደማ ይሆናል
፡24፣2 ወይም ታላቅ

24+3 እንዳታጋባው፤ አብርሃም እርሱም ሆነ ዘርቹ በኩራያቸው ካሉት ሕዝቦች፤ እንዲሁ እግዚአብሔር እንደጠራቸው ተረድቷል (በገጽ 47 ላይ፤ “የአብርሃም መጠራት” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)። መለያታቸው እግዚአብሔር የተቀደሰን ሕዝብ

ለራሱ የሚኖርበት መንገድ ነው። ከዚህም የተነሣ ይስሐቅ ከነዓናዊ ሚስት ማግባትም ሆነ ወደ አባቱ አገር መመለስ አልተፈቀደለትም ነበር (ሐ፣ 3፣5፣ በገጽ 1826 ላይ፤ “የአማኞች መለየት” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።

ካስማልሁህ መሐላ ነጻ ትሆናለህ፤ ነገር ግን ወደዚያ አትውሰድ። አለው። ስለዚህም አገልጋዩ እጁን ከጌታው ከአብርሃም ጭን በታች አድርጎ ስለዚህ ጉዳይ ማለለት።

¹⁰አገልጋዩም ከጌታው ግመሎች መካከል ዐሥርን ወሰደ፤ ምርጥ ምርጡንም ዕቃ ሁሉ ጭኖ፤ የናኮር ከተማ ወደምትገኝበት ወደ ሰሜን ምዕራብ መስጴጦምያ ተጓዙ።

¹¹እዚያም እንደ ደረሰ፤ ግመሎቹን ከከተማው ውጭ የውሃ ጉድጓድ አጠገብ አንበረከከ፤ ጊዜውም ጥላ የበረደበት ሴቶች ውሃ ለመቅዳት የሚወጡበት ነበር።

¹²ከዚያም እንዲህ ሲል ጸለየ፤ “የጌታዬ የአብርሃም ስምዛክ እንዲሁከራር (ሉዲያ የሆነ) ሆይ፤ በዛሬው ቀን ጉዳዬን አሳካልኝ፤ ለጌታዬ ለአብርሃም ቸርነትህን አሳየው፤

¹³እነሆ፤ እኔ በዚህ ምንጭ አጠገብ ቆሚአለሁ፤ የከተማዬ ቤቶች ልጆች ውሃ ለመቅዳት ወደዚህ ይመጣሉ።” እንግዲህ፤

“እንስራሽን አውርጃና ውሃ አጠጫኝ” ስላት፤ “እንካ ጠጣ፤ ግመሎችህንም ላጠጣልህ” የምትለኝ ቁንጆ እርሷ ለባሪያህ ለይሱሐቅ የመረጥካት ትሁን፤ በዚህም ለጌታዬ ቸርነትህን እንዳሳየኸው ዐውቃለሁ።”

¹⁵እርሱም ገና ጸሎቱን ሳይጨርስ እነሆ፤ ርብቃ እንስራዋን በትከኖር ሳይ አድርጋ ብቅ አለች። እርሷም ከአብርሃም ወንድም ከናኮርና ከሚስቱ ከሚልካ የተወለደው የባቱኤል ልጅ ነበረች። ¹⁶ልጃገረዳቱ እጅግ ውብና ወንድ ያልደረሰባት ድንግል ነበረች። ወደ ምንጩም ወርዳ ውሃ በእንስራዋ ሞልታ ተመለሰች።

¹⁷አገልጋዩም ወደ እርሷ ፈጥኖ ቀረበና፤ “እባክሽ ከእንስራሽ ጥቂት ውሃ አጠጫኝ” አላት።

¹⁸እርሷም፤ “ጌታይ፤ ጠጣ” አለችው፤ ፈጥኖም እንስራዋን ወደ እጇ አውርዳ አጠጣችው።

¹⁹እርሱን ካጠጣችው በኋላ፤ “ግመሎችህም ጠጥተው እስኪጠግቡ ድረስ ውሃ እቀዳላቸዋለሁ” አለች። ²⁰ፈጥኖም በእንስራው ውስጥ የነበረውን ውሃ በገንዳ ውስጥ ገለበጠች፤ እየሮጠች ከጉድጓዱ ውሃ እያመላለሰች ግመሎቹ እስኪበቃቸው ድረስ

24+9 4*21
ዘፍ32+44 33+8
24+10 4*19+22
30+47+53
ዘፍ11+29
43+11+ 45+23
ዘፍ23+71
ዘፍ23+43
መሳ3+83
15ገ10+2
1ዜ512+40
ኢሳ30+6
24+11 4*13
ዘፍ29+29-10
ዘፍ2+15+16
1ሳመ-9+11
የሐ4+7
24+12 4*21+27
40+42+48+51+56
ዘፍ19+19
26+24
27+20+ 28+13
31+42+53
32+9+ 43+23
46+3
ዘፍ3+6+15+16
4+5+ ኢሳ-2+12
ነሀ1+11
15ገ18+36
ኢዮ10+12
መዝ75+94 94+7
24+13 4*11+43
ዘፍ29+8
24+14
4*18+19+44+46
ኢሳ-2+12
መሳ6+17+37
1ሳመ-14+10
ኢገ13+33
መዝ86+17
ኢሳ38+7
ኤር44+29
24+15 4*45
ዘፍ11+29
22+22+23
24+16
ዘፍ12+11
ዘፍ22+15-21
24+17 4*45
15ገ17+10
የሐ4+7
24+18 4*14
24+19 4*10+14
24+20 4*46

አጠጣቻቸው። ²¹አገልጋዩም አንዲት ቃል ሳይናገራት፤ እንዲሁከራር (ሆዌ) መንገዱን አሳክቶለት፤ እንደ ሆነ ወይም እንዳልሆነ ለማወቅ ልጇቱን በአንክሮ ይከታተል ነበር።

²²ግመሎቹ ጠጥተው ካበቁ በኋላ ሰውዬው ግማሽ ሰቅል* የሚመዝን የወርቅ ቀለበትና ዐሥር ሰቅል** የሚመዝኑ ሁለት የወርቅ አምባሮች አውጥቶ፤ ²³ለመሆኑ አንቺ የማን ልጅ ነሽ? በአባትሽ ቤት የምናድርበት ስፍራ ይገኝ

እንደሆነ፤ እባክሽ ንገሪኝ” ብሎ ጠየቃት።

²⁴እርሷም፤ “እኔ፤ ሚልካ ለናኮር የወለደችለት፤ የባቱኤል ልጅ ነኝ” አለችው፤ ²⁵ደግሞም፤ “በቤታችን በቂ ገለባና ድርቁሽ እንዲሁም ለእናንተ የሚሆን ማደሪያ አለን” አለችው።

²⁶ሰውየውም ተደፍቶ ለእንዲሁከራር (ሆዌ) ሰገደ፤ ²⁷እንዲሁም አለ፤ “ቸርነቱንና ታማኝነቱን ከጌታዬ ያሳንደለኝ እኔንም ወደ ጌታዬ ዘመዶች ቤት የመራኝ፤ የጌታዬ የአብርሃም አምላክ እንዲሁከራር (ሆዌ) የተመለከን ይሁን።”

²⁸ልጇቷ ሮጣ ሄዳ፤ የሆነውን ሁሉ ለእናቷ ቤተሰቦች ነገረች። ²⁹ርብቃም ላባ የተባለ ወንድም ነበራት፤ እርሷም ሰውቸው ወዳለበት የውሃ ጉድጓድ ፈጥኖ ሄዷ። ³⁰እንቱ ያደረገችውን የወርቅ ቀለበትና አምባሮች እንዳየ፤ እንዲሁም ርብቃ ሰውየው ያላትን ስትናገር እንደ ሰማ፤ ወዲያውኑ ወደ ሰውየው ሄደ፤ በምንጩም ዳር ከግመሎቹ አጠገብ ቆሞ አገኘው፤ ³¹እርሱንም “አንተ የእንዲሁከራር (ሆዌ) ቡሩክ ሆይ፤ ና፤ እዚህ ውጭ የቆምኸው ለምንድን ነው? እነሆ፤

24+21 4*12 24+22 4*10+47 ዘፍ41+42፤ ኢሳ3+21
ሕዝ16+11-12 24+23 4*47፤ መሳ9+15፤ 20+4 24+24
4*29+47፤ ዘፍ11+29 24+25 4*32፤ መሳ19+19
24+26 4*48+52፤ ዘፍ43+1 12+27፤ 1ዜ529+29
2ዜ520+18 24+27 4*12+48+49፤ ዘፍ12+1 14+20፤
32+10፤ 47+29፤ ዘፍ18+10፤ ኢሳ-2+14፤ ሩት4+14፤
1ሳመ-25+32፤ 2ሳመ-18+281፤ 15ገ1+48፤ 8+56፤
መዝ28+6፤ 41+13፤ 68+19፤ 98+31፤ 106+48፤
ሐቃ1+68 24+28 ዘፍ29+12 24+29 4*4፤ ዘፍ25+20፤
27+43፤ 28+25፤ 29+51+213 24+30 4*10፤
ሕዝ23+42 24+31 ዘፍ26+29፤ መዝ115+15

24+12 ጸለየ ... እንዲሁከራር ሆይ፤ የአብርሃም አገልጋይ (ምናልባትም ኤልዴዜር 15+2) በጸሎት የእንዲሁከራርን ፊት የሚፈልግ የእምነት ሰው ነበር። ይህ ታሪክም እያንዳንዱ የጉዞው ምዕራፍ የእንዲሁከራርን ባርኮትና ምሪት በመጠየቅ እንደነበር ያመለክታል (ከተሰ 5+17 ጋር ያንጸፉ)። ርብቃ ፈንደኝነትን ስትገልጥም ፈጥኖ እንዲሁከራርን ማመስገኑን ማስተዋል ይገባል (ቀ፡ 26-27)። የአገልጋዩ በእንዲሁከራር ላይ መታመንና ጸሎቱ አብርሃም እምነት ለራሱ ብቻ እንዳልበቀረ ያመለክታል፤ በቤቱ ባሉት ሰዎች ላይም የተገለጠ ነበር።

24+14 ግመሎችህንም ላጠጣልህ፤ የአብርሃም አገልጋይ እንዲሁከራር የመረጣትን ልጃገረድ ለይቶ ለማወቅ ከእንዲሁከራር ምልክትን ለመነ። ግመሎችን ማጠጣት አስቸጋሪና አድካሚ ሥራ ነው። እንዲህ

ዐይነቱን ተግባር ለመፈጸም በፈቃድዋ የምትነሣ ልጃገረድ ደግሞ በውስጥ ያለውን የታዛዥነትን፤ የረዳትነትንና የፈቃደኝነትን መንፈስ ትገልጣለች። 24+27 የመራኝ ... አምላክ፤ አገልጋዩ እንዲሁከራርን ከሰላም ስለፈለገ፤ እርሱም በመንገዱ ሁሉ መራው። ይህ ሁኔታም “የሰው አካሄድ በእንዲሁከራር ይጸናል፤ በመንገዱ ደስ ለዋል” (መዝ 37+23) ከሚለው የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ጋር ይስማማል። “በመንገድህ ሁሉ እርሱን ዕወቅ እርሱም ጉዳያህን ቀና ያደርገዋል” (ምሳ 3+6) ከሚለውም ጋር እንዲሁ ይስማማል። በተመሳሳይ መንገድም አማኝት ሁሉ እንዲሁከራር የአብርሃምን አገልጋይ እንደመራው እነርሱንም በታማኝነት እንደሚመራ መረዳት አለባቸው (ቀ፡ 40 እና ማብ ይመ፤ ከዮሐ 7+17 እና ከሮሜ 12+2 ጋር ያንጸፉ)።

ለአንተ ማረፊያ ለግመ ሎችህም ማደሪያ አዘጋጅቻለሁ። አለው።

³²ሰውየው ከላባ ጋር ወደ ቤት ሄደ፤ የግመሎቹ ጭነት ተራግፎ ገለባና ድርቄሽ ተሰ ማቸው፤ ለእርሱና አብረውት ለነበሩት ሰዎች የአግር ውሃ ቀረበላቸው።

³³ለሰውየውም ማዕድ ቀረበለት፤ እርሱ ግን፤ "የመጣሁበትን ጉዳይ ሳልናገር እህል አልቀምሰም" አለ።

ላባም፤ "እኚ፤ ተናገር" አለው።

³⁴እርሱም እንዲህ አለ፤ "እኔ የአብርሃም አገልጋይ ነኝ፤ ³⁵አንዚአብሔር (ያህዌ) ጌታዬን እጅግ ባርነታል፤ እርሱም በልጽጌል፤ በጎችና ከብቶች፤ ብርና ወርቅ፤ ወንድና ሴት አገልጋዮች፤ ግመሎችና አህዮች ሰጥቶታል። ³⁶የጌታዬ ሚስት ሣራ በስተርጅናዋ፤ ወንድ ልጅ ወልዳላታለች፤ ጌታዬም ያለውን ሀብት ሁሉ ለልጁ ሰጥቶታል።

³⁷ጌታዬ እንዲህ ሰላ አማለኝ፤ "ከዚህ ከምናርቡት አገር፤ ከከነዓናውያን ቤቶች ልጆች ጋር ልጄን አታጋባው፤ ³⁸ነገር ግን ወደ አባቱ ቤት፤ ወደ ገዛ ወገኖቼ ሄደህ ለልጄ ሚስት አምጣለት።

³⁹እኔም ጌታዬን፤ 'ሴቲቱ ከእኔ ጋር ወደዚህ ለመምጣት ባትፈቅድስ?' ብዬ ጠየቅሁት።

⁴⁰እርሱም እንዲህ አለኝ፤ 'አካሄዴን በፊቱ ያደረግህ አንዚአብሔር (ያህዌ) መልአኩን ከአንተ ጋር ይልካል፤ ከገዛ ወገኖቼና ከአባቱ ቤት፤ ለልጄ ሚስት እንድታመጣለት መንገድህን ያቃናል። ⁴¹ወደ ወገኖቼ ከሄድህ፤ ከመሐላው የተፈታህ ትሆናለህ፤ እንርሱ እንኳ ልጄቱን አንሰጥም ቢሉህ፤ ከመሐላው ንጹሕ ትሆናለህ' አለኝ።

⁴²እኔም ዛሬ ወደ ውሃው ጌድናጌ ስደርስ እንዳህ ብዬ አለሁ፤ የጌታዬ የአብርሃም ስምዛክ አንዚአብሔር (ያህዌ) ሆይ፤ ፈቃድህ ቢሆን የመጣሁበትን ጉዳይ አቃናልኝ፤ ⁴³እነሆ፤ በምንሬሬ አጠገብ ቆሜአለሁ፤ ውሃ ልትቀዳ የምትመጣውን ኮረዳ፤ "ከእንሰራሽ ውሃ አጠጪኝ" ስላት፤ ⁴⁴እኚ ጠጣ፤ ለግመሎችህም እቀዳላቸዋለሁ" የምትለኝ እርሷ አንዚአብሔር (ያህዌ) ለጌታዬ ልጅ የመረጣት ትሁን።

⁴⁵በልቤ የምጸለየውን ጸሎት ገና ሳልጨርስ፤ ርብቃ እንሰራዋን በትከሻዋ ላይ አድርገህ ብቅ አለች፤ ወደ ምንሬሬም ወርዳ ውሃ ቀዳች። እኔም፤ 'እባክሽ፤ ውሃ አጠጪኝ' አልኳት።

⁴⁶እርሷም ፈጥና እንሰራዋን ከትከሻዋ አውርዳ፤ 'ጠጣ፤ ግመሎችህንም አጠጣለሁ' አለች። እኔም ጠጣሁ፤ ግመሎቹንም አጠጣች።

⁴⁷ለመሆኑ የማን ልጅ ነኝ" ብዬ

24:32 ሐ 25: ዘፍ18:4

24:34 ዘፍ15:3 24:35 ሐ 1: ዘፍ12:216:3

23:36

24:36 ዘፍ17:17: 25:5: 26:14

24:37 ሐ 3: ዘፍ50:5:25

24:38 ዘፍ21:42:1

24:39 ሐ 5

24:40 ሐ 12: ዘፍ5:22: 12:1: 16:7

24:41 ሐ 8

24:42 ሐ 12

24:43 ሐ 13:14: ምላ30:19: አ.47:14

24:44 ሐ 14

24:45 ሐ 15:17: 1ሳሙ11:3: ዮሐ4:7

24:46 ሐ 18-20

24:47 ሐ 10:22:23:24: ዘፍ22:22: አ.43:19: ሕዝ16:11-12

24:48 ሐ 12:26:27

24:49 ሐ 27

24:50 ዘፍ22:22: 31:7:24:29:42: 48:16: መዝ18:23

24:51 ሐ 12

24:52 ሐ 26

24:53 ሐ 10: ዘፍ45:22: ዘፍ3:22: 12:35: 25:7:5

24:54 ሐ 56:59: ዘፍ30:25

24:55 መላ19:4

24:56 ሐ 12:54

24:57 መላ19:3

24:58 ሐ 1:16

24:59 ሐ 54: ዘፍ35:8

24:60 ዘፍ17:16: 22:17: 27:4:19: 28:1: 31:55: 48:9:15:20: አሰ22:6: መዝ127:5: ምላ27:11

24:61 ዘፍ16:1: 30:3: 46:25

ጠየቅኋት። "እርሷም 'ሚልካ ለናኮር የወለደችለት፤ የባቱኤል ልጅ ነኝ' አለችኝ።

"ከዚያም ቀለበቱን አደረግሁላት፤ አምባሩንም በእጇ አስገባሁላት።

⁴⁸ተደፍቼም ለአንዚአብሔር (ያህዌ) ሰገድሁ፤ ለጌታዬ ወንድም ልጅ ልጅ የሆነችውን ቄንጃ፤ ለጌታዬ ልጅ አንዳገኝለት በቀና መንገድ የመራኝ የጌታዬ የአብርሃምን ስምዛክ አንዚአብሔርን (ያህዌ) አመሰግንሁ። ⁴⁹እንግዲህ አሁን ለጌታዬ በጎንቴና ታማኝነት የምታሳዩ ከሆነ ሐሳባችሁን አስታውቁኝ፤ ካልሆነ ግን ቍርጡን ንገሩኝና የምሄድበትን ልወሰን።"

⁵⁰ላባና ባቱኤል እንዲህ ሲሉ መለሱ፤ "ነገሩ አንዚአብሔር (ያህዌ) ስለሆነ በዚህም ሆነ በዚያ ምንም ማለት አንችልም። ⁵¹ርብቃ ይቻቸልህ፤ ይዘሃት ሂድ፤ አንዚአብሔር (ያህዌ) እንደተናገረው ለጌታህ ልጅ ሚስት ትሁንው።"

⁵²የአብርሃም አገልጋይ ያሉትን በሰማ ጊዜ በምድር ላይ ተደፍቶ ለአንዚአብሔር (ያህዌ) ሰገደ። ⁵³ከዚያም የወርቅና የብር ጌጣ ጌጥ፤ እንዲሁም ልብሶች አውጥቶ ለርብቃ ሰጣት፤ ደግሞም ለወንድሟና ለእናቷ ከፍ ያለ ዋጋ ያላቸው ሰጦታዎች ሰጣቸው። ⁵⁴እርሱና አብረውት የነበሩ ሰዎችም በልተው፤ ጠጥተው እዚያው ዐደሩ፤ በማግስቱ ጠየቅ ሲነሡ፤ የአብርሃም አገልጋይ፤ "እንግዲህ ወደጌታዬ እንድመለስ አስናብቱኝ" አለ።

⁵⁵ወንድሟና እናቷም፤ "ልጄቷ ከእኛ ጋር ቢያንስ ዐሥር ቀን ያህል ትቁደና ከዚያ በኋላ ልትሄድ ትችላለች።" ብለው መለሱ። ⁵⁶እርሱ ግን፤ "አንዚአብሔር (ያህዌ) መንገዴን አቅንቶልኛልና አታዘግዬኝ፤ ወደ ጌታዬ እንድ መለስ አስናብቱኝ" አላቸው።

⁵⁷እንርሱም፤ "ለማናቸውም ልጄቱን እንጥራትና ትጠየቅ" አለ። ⁵⁸ስለዚህ ርብቃን ጠርተው፤ "ከዚህ ሰው ጋር መሄድ ትፈቅጃለሽ?" ሲሉ ጠየቁት። እርሷም፤ "አዎን፤ እሄዳለሁ" አለች።

⁵⁹ከዚያም እግታቸውን ርብቃን ከሞግዚቷ ጋር፤ እንዲሁም የአብርሃምን አገልጋይና አብረውት የነበሩትን ሰዎች አስናብቷቸው። ⁶⁰ርብቃንም እንዲህ ብለው መረዳት፤

"እግታችን ሆይ፤ እልፍ አእላፋት ሁኚ፤ ዘርሽ የጠላቶቼን ደጆች ይውረስ።"

⁶¹ከዚያም ርብቃና አገልጋዮቿ ተዘጋጁ፤ ግመሎቻቸውም ላይ ወጥተው ሰውየውን

⁶²24:36 ወይም በስተርጅናው ⁶³24:55 ወይም ልትቃጂ

24:40 አንዚአብሔር መልአኩን ... ይልካል ... መንገድህን ያቃናል፤ ይህ ጥቅስ አንዚአብሔር ልጆቹን የሚጠብቅበትንና የሚመራበትን አንዱን መንገድ ያሳያል። እርሱ መልአኩን በሰውር ሆነው የልጆቹን መንገድ እንዲያቀኑ ሊልክ ይችላል። ስብ 1:14 መልአኩት "ለማገልገል የሚላኩ አገልጋይ መናፍሰት አይደለም?" በማለት ይናገራል (ማቴ 18:10 እና ማገብ እንዲሁም በገጽ 372 ላይ፤ "መልአኩትና የአንዚአብሔር መልአክ" በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።

ተከተሉት፤ በዚህ ሁኔታ አገልጋዩ ርብቃን ይዟት ሄዱ።

⁶²በዚህን ጊዜ፤ ይስሐቅ በኔጌብ ይኖር ስለ ነበር፤ ከብሔርላሃይሮአ መጥቶ ነበር። ⁶³እርሱም አንድ ምሽት ላይ በጥሞና፤ ለመቄየት ወደ መስክ ወጣ አለ፤ ቀና ብሎ ሲመለከትም፤ ግመሎች ከሩቅ ሲመጡ አየ። ⁶⁴ርብቃም እንደዚሁ አሻግራ ስትመለከት፤ ይስሐቅን አየች፤ ከግመልም ወረደች፤ ⁶⁵አገልጋዩንም፤ “ይህ ሊገናኘን በመስኩ ውስጥ ወደዚህ የሚመጣው ሰው ማን ነው?” ስትል ጠየቀችው።

አገልጋዩም፤ “ጌታዬ ነው” ብሎ መለሰላት፤ እርሷም መሸፈኛዋን ተከናኘች።

⁶⁶አገልጋዩም ያደረገውን ሁሉ ለይስሐቅ ነገረው። ⁶⁷ይስሐቅም ርብቃን ወደ እናቱ

ወደ ሣራ ድንኳን ይዟት ገባ፤ አገባትም፤ ሚስት ሆነችው፤ እርሱም ወደዳት። ይስሐቅም ከእናቱ ሞት ተጽናኗ።

የአብርሃም መጥት

25:1-4 ተጓ ምብ - 1ዜና 1:32-33

25 አብርሃም ኬጡራ የተባለች ሌላ ሚስት አገባ። ²እርሷም፡- ዘምራንን፤ የቅሳንን፤ ሜዳንን፤ ምድያምን፤ የሰባንና ሰዌሕን ወለደችለት። ³የቅሳንም ሳባንና ድዳንን ወለደ፤ የድዳንም ልጆች፡- አሦራውያን፤ ለጡሳውያንና ለአማውያን ናቸው። ⁴የምድያም ልጆች፡- ጌፊር፤ ናፊር፤ ሄኖን፤ አቢዳዕና አልዳድ ናቸው። እነዚህ ሁሉ የኬጡራ ልጆች ናቸው።

⁵አብርሃም ያለውን ሀብት ሁሉ ለይስሐቅ አወረሰው፤ ላብቁባቸዬ ልጆች ግን በሕይወት እያለ ስጦታ አደረገላቸው፤ ከልጁ ከይስሐቅም ርቀው እንዲኖሩ ወደ ምሥራቅ ምድር ሰደዳቸው።

⁷አብርሃም በጠቅላላው መቶ ሰባ አምስት ዓመት ኖረ። ሽዚያም ዐረፈ፤ ዕድሜ ጠግቦ በመልካም ሽምግልና ሞተ፤ ወደ ወገኖቹም ተሰበሰበ። ⁹ልጆቹ ይስሐቅና እስማኤል በመምራ አጠገብ በምትገኝ በኬጡያዊው በሰዓር ልጅ በኤፍሮን ዕርሻ በመክፈላ ዋሻ

24+62 ዘፍ12:9፤ 16:14
24+63 ኢሱ1:8፤ መዝ11:2፤ 18:2፤ 77:12፤ 119:15:27፤ 48:97:148፤ 143:5፤ 145:5
24+64 ዘፍ31:17:34፤ 1ሳሙ30:17
24+65 ዘፍ38:14፤ ማሕ17:1 41:13፤ 61:7፤ ኢሳ47:2
24+67 ዘፍ18:9፤ 23:1-2፤ 31:33፤ 25:20፤ 29:18:20፤ 34:3፤ 49:13፤ መሳ16:4
25+2 ዘፍ36:35፤ 37:28:36፤ ዘዕ2:15፤ ዘዮ22:4፤ 25:6:18፤ 31:2፤ ኢሱ13:21፤ መሳ6:13፤ 7:1፤ 8:1:22:24፤ 9:17፤ 17:11:18፤ ኢዮ2:11፤ 8:1፤ መዝ83:9፤ ኢሳ9:4፤ 10:26፤ 60:6፤ ኤር25:25፤ ዕን3:7
25+3 ዘፍ10:7
25+4 ኢሳ60:6
25+5 ዘፍ24:36
25+6 ዘፍ21:10፤ 22:24፤ 29:1፤ መሳ6:3:33፤ 17:4:30፤ ኢዮ1:3፤ ሕዝ25:4
25+7 ሞ26፤ ዘፍ12:4፤ 35:28፤ 47:9:28፤ 50:22:26፤ ኢዮ42:16
25+8 ሞ17፤ ዘፍ15:15፤ 35:29፤ 49:29:33፤

ቀበሩት፤ ¹⁰ይህም የዕርሻ ቦታ አብርሃም ከኬጡያው ያን። የገዛው ነበር፤ ከሚስቱ ከሣራ አጠገብ ይዞ ደ ተቀበረ። ¹¹አብርሃም ከሞተ በኋላ እስሜኤል (አሞ) ይስሐቅን ባረከው፤ በዚህ ጊዜ ይስሐቅ በብሔርላሃይሮአ አቅራቢያ ይኖር ነበር።

የእስማኤል ልጆች

25:12-16 ተጓ ምብ - 1ዜና 1:29-31

¹²ግብፃዊቷ የሣራ አገልጋይ አጋር፤ ለአብርሃም የወለደችለት የእስማኤል ትውልድ ይህ ነው።

¹³የእስማኤል ልጆች ስም እንደ ዕድሜያቸው ቅደም ተከተለ እንዲህ ነው፡- የእስማኤል በቱር ልጅ ነባዮት፤ ቄዳር፤ ነብዳኤል፤ መብሳም፤ ¹⁴ማስማዕ፤ ዳማ፤ ማሣ፤ ¹⁵ኩዳን፤ ጉማን፤ ኢጡር፤ ኖሬስና ቄድማ። ¹⁶እነዚህ የእስማኤል ልጆች ነበሩ፤ እነርሱም በኖሩባቸውና በሰፈሩባቸው ቦታዎች የዐሥራ ሁለት ነገድ አለቆች ሰሞች ናቸው። ¹⁷እስማኤል በጠቅላላው መቶ ሠላሳ ሰባት ዓመት ኖረ፤ ከዚያም ሞተ፤ ወደ ወገኖቹም ተሰበሰበ። ¹⁸ዘሮቹም መኖሪያቸውን ከግብፅ ድንበር አጠገብ ወደ አሦር በሚወስደው መንገድ፤ በኤውላጥና በሱር መካከል አደረጉ፤ ከወንድሞቻቸውም ሁሉ ጋር በጠላትነት ኖሩ።

ያሽቆብና ዔሳው

¹⁹የአብርሃም ልጅ የይስሐቅ ትውልድ ይህ ነው፤

25+8 ዘፍ5:8 ዘዮ20:24፤ 31:2፤ ዘፍ31:14፤ 32:50፤ 34:5 25+9 ዘፍ13:18፤ 23:8:9፤ 35:29፤ 47:30፤ 49:31፤ 50:13 25+10 ዘፍ10:15 25+11 ዘፍ12:2፤ 16:14 25+12 ዘፍ2:4፤ 16:1፤ 17:20፤ 21:18፤ 25+13 ዘፍ28:9፤ 36:3፤ መዝ120:5፤ ማሕ15፤ ኢሳ21:16፤ 42:11፤ 60:7፤ ኤር2:10፤ 49:28፤ ሕዝ27:21 25+14 ኢሱ15:52፤ ኢሳ21:11፤ አብ1፤ 25+15 1ዜና5:19፤ ኢዮ6:19፤ ኢሳ21:14፤ ኤር25:23 25+16 ዘፍ13:16፤ 17:20፤ መዝ83:6 25+17 ሞ8 25+18 ዘፍ17:20፤ 21:18፤ 16:7:12 25+19 ዘፍ2:4

24+63 በዕብራይስጥ የዚህ ቃል ትርጉም አይታወቅም

²⁰25:1 ወይም አግብት ነበር
²¹25:10 ወይም የኬጡ ልጆች
²²25:18 ወይም በስተ ምሥራቅ ኖሩ

25+5 አብርሃም ያለውን ሀብት ሁሉ ለይስሐቅ አወረሰው፤ የአብርሃም የመጨረሻ እርምጃ የእስሜኤል (አሞ) የቃል ኪዳን ተስፋ ወደ ይስሐቅ መሻገሩን ለማረጋገጥ ነበር። አማኑ ከእስሜኤል ጋር ያለውና በእውነት በንጽሕና በንጽሕና በበረከት የተሞላው ጥበብ ለሚቀጥለው ትውልድ እንዲተላለፍ ጥረት ማድረግ ለሚኖርባቸው ቤተሰቦችና የቤተክርስቲያን መሪዎች የአብርሃም ግድ መሰኘትና ተግባር አርአያ ነው። የእስሜኤል ስሞች ከመንገዱ እየተንሸራተቱ ወደ ዓለማዊነት ቀስ በቀስ ሲገቡ ችላ ማለት፤ የመንፈሳዊ አመራር ትልቅ ውድቀት ነው (ኤፌ 4:11-13 ይመጥ በገጽ 1866 ላይ፤ “የቤተ ክርስቲያን የአገልግሎት ስጦታዎች” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመጥ)።

25+6 ስጦታ፤ ስጦታው እያንዳንዱ የራሱ ክብትና

መንጋ እንዲኖረው የተሰጠ ውርስ ሳይሆን አይቀርም።

25+6 ለቆባቸዬ፤ 29:28 እና ማብራሪያውን ይመልከቱ።

25+7-8 አብርሃም ... ወደ ወገኖቹም ተሰበሰበ፤ ይህ የብሉይ ኪዳን ክፍል መቀበሩን ብቻ አንዲሁ አያመለክትም፤ ከሞት በኋላ ከወገኖች ጋር ስለሚኖረውም ቀጣይ ሕይወት ይናገራል (ከ15:15፤ 47:30፤ ከ2ሳሙ 12:23፤ ከማቴ 22:31-32፤ ከዕብ 11:13-16 ጋር ያነጻጽሩ)።

25+17 እስማኤል ... ወደ ወገኖቹም ተሰበሰበ፤ ይህ ጥቅስ የሚያመለክተው እስማኤል እስሜኤል ርን እንዳመነና የአባቱንም ሆነ በእምነት ያረፉትን ሰሞች መንፈሳዊ በረከት እንደ ተቀበለ ያመለክታል (ከቀደመው ማብራሪያ ጋር ያነጻጽሩ)።

አብርሃም ይስሐቅን ወለደ፤²⁰ ይስሐቅ ርብቃን ሲያገባ ዕድሜው አርባ ዓመት ነበር፤ ርብቃ በሰሜን ምዕራብ መስጴጦምያ የሚኖረው የሶርያዊው የባቱኤል ልጅ፤ የሶርያዊውም የባባ እግት ነበረች።

²¹ይስሐቅ፤ ርብቃ መካኑ ስለ ነበረች ስለ እርሷ ወደ እግዚአብሔር (ያህዌ) ጸለየ፤ እግዚአብሔርም (ያህዌ) ጸሎቱን ሰማ፤ ርብቃም ወነሰች።²²ልጆቿም በማሕፀኗ ውስጥ እርስ በርሳቸው ይጋፉ ጀመር፤ እርሷም "ለምን እንዲህ ይሆንብኛል?" ብላ እግዚአብሔርን (ያህዌ) ለመጠየቅ ሄደች።

²³እግዚአብሔር (ያህዌ) እንዲህ አላት፤ "ወገኖች በማሕፀንሽ አሉ፤ ሁለትም ሕዝቦች ከውስጥሽ ተለያይተው ይወጣሉ፤ አንደኛው ከሌላው ይበረታል፤ ታላቁም ለታናሹ አገልጋይ ይሆናል"

አላት።²⁴የመውለጃዋ ጊዜ ሲደርስም፤ እነሆ፤ በማሕፀንዋ መንታ ወንዶች ልጆች ነበሩ።

²⁵በመጀመሪያ የተወለደው መልኩ ቀይ፤ ሰውነቱም በሙሉ ጠጉር የለበሰ ነበር፤ ስለዚህ ስሙ ዓሳው፤ ተባለ።²⁶ከዚያም ወንድሙ ተወለደ፤ በእጁም የዔሳውን ተረከዝ ይዞ ወጣ፤ ከዚህም የተነሣ ስሙ ያዕቆብ፤ ተባለ። ርብቃ ልጆቿን ስትወልድ፤ ይስሐቅ የሥልሳ ዓመት ሰው ነበር።

²⁷ልጆቹም አደጉ፤ ዓሳው ጐብዝ ዐዳኝ፤ የበረሐም ሰው ሆነ፤ ያዕቆብ ግን ጭምት፤ ከደንኳኑ የማይወጣ ሰው ነበር።²⁸ይስሐቅ ከዐደን የመጣ ሥጋ ደስ ይለው ስለ ነበር፤ ዓሳውን ይወደው ነበር፤ ርብቃ ግን ያዕቆብን ትወደው ነበር።

²⁹እንደ ቀኑ ያዕቆብ ወጥ እየሠራ ሳለ ዓሳው እጅግ ተርቦ ከዱር መጣ።³⁰ዓሳውም

25+20 ቀ*26፤
ዘፍ24+29፤67፤
26+34፤
28+2፤5፤6፤
30+20፤
31+18፤20፤4፤
35+9፤26፤28፤
46+15፤ 48+7፤
ዘፍ26+5፤
25+21፤
ዘፍ11፤30፤
30+17፤22፤
1፤ሳሙ1፤17፤23፤
1ዜ5፤+20፤
2ዜ5፤33፤13፤
ዕዝ8፤23፤
መዝ127፤3፤
25+22 ዘፍ18፤15፤
28+30፤ 33፤7፤
ዘፍ24፤12፤
ዙ፡9፤6፤8፤
27፤5፤21፤
ዘፍ17፤9፤
መሳ18፤5፤
1፤ሳሙ9፤9፤
10፤22፤ 14፤36፤
22፤10፤
15፤722፤8፤
27፤3፤11፤
22፤13፤
ኢሳ30፤2፤
ኤር21፤2፤
37፤7፤17፤
ሕዝ14፤7፤
20፤1፤3፤
25+23 ዘፍ9፤25፤

25+31
ዘፍ21፤16፤17፤
1ዜ5፤+1፤2፤
25+33
ዘፍ21፤23፤
27፤36፤ 47፤31፤
ዕብ12፤16፤
25+34 ቀ*30
26+1 ዘፍ10፤14፤

ያዕቆብን፤ "ቶሎ በለ፤ በጣም ርባኛልና ከዚህ ቀይ ወጥ አብላኝ" አለው። ስለዚህም ስሙ ኤዶም ተባለ።

³¹ያዕቆብም፤ "በመጀመሪያ ብኩርናህን ሽጥልኝ" አለው።

³²ዓሳውም፤ "እነሆ፤ ልሞት ደርሻለሁ፤ ታዲያ ብኩርናው ምን ያደርግልኛል!" አለ።

³³ያዕቆብም ዓሳውን፤ "እንግዲያማ፤ አስቀድመህ ማልልኝ" አለው፤ ስለዚህም ማለለት፤ ብኩርናውንም ለያዕቆብ ሸጠለት።

³⁴ያዕቆብም ለዓሳው እንጀራና የምስር ወጥ ሰጠው፤ እርሱም ከበላና ከጠጣ በኋላ ተነሥቶ ሄደ።

ዓሳው ብኩርናውን እንዲህ አድርጎ አቃለላት።

ይስሐቅና አቢሜሊክ

26፡1-11 ማጣራ — ዘፍ 12፡10-20፡ 20፡1-18

26 ቀድሞ በአብርሃም ዘመን ከደረሰው ራብ ሌላ፤ በአገሩ ላይ ራብ ሆነ። ይስሐቅም የፍልስጥኤም ንጉሥ አቢሜሊክ ወደሚኖርበት ወደ ጌራራ ሄደ። ገዢያም እግዚአብሔር (ያህዌ) ለይስሐቅ ተገልጦ እንዲህ አለው፤ "እኔ በምንግርህ ምድር ተቀመጥ እንጂ፤ ወደ ግብፅ አትወረድ፤

26+1 ዘፍ12፡+10፤ 20፡1፤ ዘፍ32፡+24፤ መሳ10፡6 26+2 ዘፍ12፡+7፤ 46፤3

*25፡25 ዓሳው ማለት ጠጉራማ ማለት ነው፤ በተጨማሪ ኤዶም ጥብሎ ተጠርቶአል፤ ትርጉሙም ቀይ ማለት ነው

*25፡26 ያዕቆብ ማለት ተረከዝ ይይዛል ማለት ነው፤ በምሳሌያዊ አገላለጽ ያታልላል ማለት ነው

25+21 ይስሐቅ ... ወደ እግዚአብሔር ጸለየ፤ ርብቃ እንደ ሣራ ሁሉ ለብዙ ዓመታት መካን የነበረች ሲሆን ይስሐቅም የኋላ ኋላ ቢሣ የሚሆነው ከዙፍ የሚወለድበትንና የተስፋው ቃል ቀጥሎ የሚፈጸምበትን ልጅ ለማግኘት ወደ እግዚአብሔር ጸለየ። በዚህም መንገድ እግዚአብሔር ቤካነት፤ መንፈሳዊ ርስትና የዚያኑ መፈጸም እውን የሚሆኑት በተፈጥሮአዊ ሂደት ሳይሆን፤ በእግዚአብሔር አሠራርና ጸጋ መሆኑን የሚያሳየውን መንፈሳዊ መርህ በአጽንዖት ይገልጻል። በሌላ አነጋገር እግዚአብሔር ተስፋውንና በረከቱን ለሰዎች ለመስጠት የሚጠቀምበት መንገድ ጸሎት ነው።

25+23 ሁለትም ሕዝቦች፤ እነዚህ ሁለት ሕዝቦች እስራኤላውያን (የያዕቆብ ዘር) እና ኤዶሞውያን (የዔሳው ዘርች) ናቸው። በእነዚህ በሁለቱ ሕዝቦች መካከል የቆየ ጥላቻና ግጭት አለ (ለምሳሌ ዘ፡ 20፡14-21፤ 2፡ሳሙ 8፡14፤ መዝ 137፡7)።

25+23 ታላቁም ለታናሹ አገልጋይ፤ ታናሹ ታላቁን ያገለገል ዘንድ ፋማድ ነበር። በዚህ ታሪክ ግን እግዚአብሔር ሥርዐቱን እንደ ለወጠው እናያለን። ይህም በእግዚአብሔር የመቤዣት ዕቅድ ውስጥ የአንድ ግለሰብ ስፍራ የሚወሰነው በተፈጥሮአዊ አካኝድ ሳይሆን በእግዚአብሔር ጸጋና ፈቃድ መሆኑን

ያመለክታል (ከ48፡13፤ ከ1፡ሳሙ 16፡1፤ ከሮሜ 9፡11-12 ጋር ያነጻጽሩ)።

25+26 ይስሐቅ የሥልሳ ዓመት ሰው ነበር፤ ርብቃ መካን ስለነበረች ይስሐቅም ሆነ እርሷ ቃል የተገባላቸው ዘር እስኪወለድ ድረስ ሃያ ዓመት መጠበቅ ነበረባቸው (ከቀ. 20 ጋር ያነጻጽሩ)። የእግዚአብሔር ዕቅድ በሕይወታቸው ተፈጸሟ የሆነው በጸሎትና በእምነት በመጽናት ነበር (ቀ. 21 እና ማለ ይመ)።

25+31 ብኩርናህን፤ ብኩርና (የመጀመሪያ ልጅ የሚያገኘው ውርስ) የሚከተሉትን ያቅፋል፤ (1) በቤ ተሰብ ውስጥ የአምልኮ መሪነትንና አስተዳዳሪነትን፤ (2) የውርስ ሁለት እጥፍ (በኋለኛው ዘመን የተፈጸመ ነው፤ ከዘፍ 21፡17 ጋር ያነጻጽሩ)፤ እና (3) እግዚአብሔር ለአብርሃም ለገባው የዚያን በረከት ተጠሪነትን ነው። ዓሳው በኩርናውን መሸጡ ለእግዚአብሔር የባርኮትና የዚያን ተስፋ ምን ያህል አነስተኛ ግምት እንደነበረው ያመለክታል። ለቅጽበታዊ ደስታ ሲል ባለማስተዋል ዘላቂ በረከት ያለውን ነገር ለወጠ። ስለዚህም "ብኩርናውን አቃለላት" (ቀ. 34፤ ከዕብ12፡16 ጋር ያነጻጽሩ)። በተቃራኒው ደግሞ ያዕቆብ በበኩሉ የወደፈቱን መንፈሳዊ በረከት የፈለገ ሲሆን ዐሥራ ሁለቱ የእስራኤል ነገዶችም ከእርሱ አብረው ወጡ።



ግዚአብሔር ከአብርሃም፣ ከይስሐቅና ከያዕቆብ ጋር የገባው ኪዳን

ዘፍ 26:3-5 “ለጥቂት ጊዜ እዚሁ አገር ተቀመጥ፤ እኔም ካንተ ጋር እሆናለሁ፤ እባርክሃለሁም፤ ይህን ምድር በሙሉ ለአንተና ለዘርህ በመስጠት ለአባትህ ለአብርሃም በመሐላ የገባሁላትን ቃል አጽናለሁ። ዘርህን እንደሰማይ ከዋክብት አስዛለሁ፤ ይህን ምድርም በሙሉ ለዘርህ እሰጣለሁ፤ የምድር ሕዝቦችም ሁሉ በዘርህ አማካኝነት ይባረካሉ፤ ይኸውም አብርሃም ቃሉን ሰምቶ፣ ድንጋጌዬን፣ ትእዛዜን፣ ሥርዐቴን ሕጌን በመጠበቁ ነው።”

የኪዳን ባሕርይ፣ እግዚአብሔር ከሕዝቡ ጋር ያለው ግንኙነት በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ከዳር እስከዳር የተገለጠው “ከኪዳን” አኳያ ነው። ይህ ቃል በመጀመሪያ የተገለጠው በዘፍ 6:18 ላይ ሲሆን፣ እግዚአብሔር በክርስቶስ ኢየሱስ ከሰው ልጆች ጋር እስከገባው እስከ አዲስ ኪዳን ድረስ ይዘልቃል (በገጽ 1970 ላይ፣ “የቀደመው ኪዳንና አዲሱ ኪዳን” በሚል ርዕስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)። እግዚአብሔር ከርእሳን አበው (ከአብርሃም፣ ከይስሐቅና ከያዕቆብ) ጋር የገባውን ኪዳን በመገንዘብ፣ ከእርሱ ጋር እንደ ፈቃዱና በኪዳን ግንኙነት እንዴት መኖር እንዳለብን እንማራለን።

(1) በመጽሐፍ ቅዱስ እንደተገለጠው የእግዚአብሔር ልዩ የኪዳን ስም ያህዌ ነው (ዘፍ 2:4 እና ማብ፣ የዘፀ 3:14 እና ማብ ይመ)። ከእግዚአብሔር የኪዳን ስም ጋር ተሳስረው የሚገኙት ቸር ፍቅሩ፣ የሰውን ልጆች ለመቤገት ግድ መሰኘቱ፣ ከሕዝቡ ጋር በታማኝነት መገኘቱ፣ ከእነርሱ ጋር ኅብረት ለማድረግና ጌታቸው ለመሆን መፈለግ ናቸው።

(2) የኪዳኑ መሠረታዊ ተስፋ ጌታ “በእኔና በአንተ፣ ከአንተም በኋላ ከዘርህ ጋር ከትውልድ እስከ ትውልድ የዘላለም ኪዳኔን እመሠርታለሁ፤ በዚህም የአንተና ከአንተም በኋላ ዋዘርህ አምላክ እሆናለሁ።” (ዘፍ 17:7 እና ማብ ይመ) በማለት የሰጠው ተስፋ ነው። የኪዳኑ አካል በመሆን የተጠቀሱት ሌሎች ተስፋዎች ሁሉ በዚህ ተስፋ ላይ የተመሠረቱ ናቸው። ይህ ማለት እግዚአብሔር ለታመኑ ሕዝቦቹ በፍቅር እጋውን፣ ጥበቃውን፣ ቸርነቱንና በረከቱን ሊለግስ ራሱን በኪዳን አጽንቷል ማለት ነው (ከኤር 11:4፣ 24:7፣ 30:22፣ 32:38፣ ከሕዝ 11:20፣ 36:28 እና ከዘካ 8:8 ጋር ይነጻጽሩ)።

(3) እግዚአብሔር ከሰው ልጆች ጋር ኪዳን የመግባቱ ዘላቂ ዐላማ፣ አንድን ሕዝብ (እስራኤልን) ብቻ ለማዳን ሳይሆን ለጠቅላላው የሰው ልጅ ድንትን ለመስጠት ነው። ገና ከመጀመሪያው እግዚአብሔር በአብርሃም በኩል፣ “በምድር የሚኖሩ ሕዝቦች፣ በአንተ አማካይነት ይባረካሉ።” (ዘፍ 12:3፣ 18:18፣ 22:18 ይመ። ከ26:4 ጋር ይነጻጽሩ) በማለት ተስፋ ገብቷል። እግዚአብሔር የኪዳኑን እጋ አስቀድሞ ለሕዝበ እስራኤል የሰጠው እነርሱ “ለአሕዛብ ብርሃን” ይሆኑ ዘንድ ነው (ኢሳ 49:6 ይመ። ከ42:6 ጋር ይነጻጽሩ)። ይህም ኪዳን ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ እንደ አዳኝነት በተገለጠ ጊዜና ክርስቲያኖች የወንጌልን መልእክት በዓለም ዙሪያ ማሰራጨት በጀመሩ ጊዜ ተፈጽሟል (ሉቃ 2:32፣ ሐሥ 13:46-47፣ ዝጋ 3:8-14 ይመ)።

(4) በቅዱሳት መጻሕፍት እንደተገለጠው እግዚአብሔር ከሰው ልጆች ጋር ባደረጋቸው የተለያዩ የኪዳን ክንውኖች ሁለት መርሶች ተግባራዊ ይሆናሉ፡ (ሀ) የኪዳኑን ተስፋና ግዴታዎች የመሠረተው ራሱ እግዚአብሔር ብቻ ነው፤ (ለ) ሰዎች እነዚህን በእምነት መታዘዝ ይገባቸዋል። በአንዳንድ ቦታዎች ላይ እግዚአብሔር አስቀድሞ እነዚህን ተስፋና ግዴታዎች ለሁለቱም ወገኖች በግልጽና በዝርዝር አቅርቦአል። (በገጽ 321 ላይ፣ “እግዚአብሔር ከእስራኤላውያን ጋር የገባው ኪዳን” በሚል ርዕስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)። ይሁን እንጂ ምንጊዜም ቢሆን ሰዎች ከእግዚአብሔር ጋር የኪዳኑን ግዴታ በሚመለከት ሲደራደሩ አንመለከትም።

እግዚአብሔር ከአብርሃም ጋር የገባው ኪዳን፤ (1) እግዚአብሔር ከአብርሃም ጋር ኪዳናዊ ኅብረት ሲያደርግ (ዘፍ 15 ይመ) ግልጽ በሆነ መንገድ በርካታ ተስፋዎችን ሰጥቶታል፤ እነዚህም እግዚአብሔር የአብርሃም ግኝታዊ ዋጋ እንደሚሆን (ዘፍ 15:1)፣ እጅግ ብዙ ዘር እንደሚያገኝ (ዘፍ 15:5)፣ እና የከነዓንን ምድር እንደሚወርስ ናቸው (ዘፍ 15:7፣ ዘፍ 15:6 እና ማብ 17:8 እና ማብ ይመ። ከ12:1-3 ጋር ይነጻጽሩ እንዲሁም በገጽ 47 ላይ፣ “የአብርሃም መጠራት” በሚል ርዕስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።

(2) አብርሃም እነዚህን ተስፋዎች በእምነት ተቀብሎ እግዚአብሔርን ጌታው አድርጎ

እንዲያምን እግዚአብሔር ጠርቶታል። አብርሃምም ይህንን በማድረግ በእግዚአብሔር ዘንድ ጽድቅ ሆኖ ተቈጥሮአል (ዘፍ 15፡6)፤ በግሉ ከእግዚአብሔር ጋር ያለው ኅብረትም ተረጋግጦለታል።

(3) ከመጀመሪያው ኪዳንን ለመቀበል አስፈላጊው እምነት ብቻ ሳይሆን፣ የኪዳን በረከት ቀጣይ ይሆን ዘንድ አብርሃም እግዚአብሔርን ለማስደሰት በመታዘዝ ሕይወት ጸንቶ መኖር ነበረበት፤ (ሀ) እግዚአብሔር አብርሃምን በፊቱ ይመላለስና ያለ ነቀፋ ይሆን ዘንድ አዞታል (ዘፍ 17፡1 እና ማብ ይመ)። በሌላ አባባል አብርሃም እምነቱን በመታዘዝ ካልገለጸ (ሮሜ 1፡5 ጋር ያንጸጽሩ) የእግዚአብሔርን ዘላለማዊ ፀላማ መካፈል አይችልም። (ለ) በአንድ በተወሰነ ወቅት አብርሃም ልጁን ይስሐቅን መሥዋዕት አድርጎ እንዲያቀርብ በማዘዝ እግዚአብሔር ፈትኖት ነበር (ዘፍ 22፡1-2)። አብርሃምም ፈተናውን አለፈ፤ ከዚህም የተነሣ እግዚአብሔር ከእርሱ ጋር የገባውን ኪዳን እንደሚቀጥል ተስፋ ገባለት (ዘፍ 22፡18 እና ማብ ይመ)። (ሐ) እግዚአብሔር ለይስሐቅ የኪዳን በረከት አሁንም እንደሚሠራና በእርሱም በኩል ቀጣይ እንደሚሆን በቀጥታ ነገረው፤ ይህም የሆነው አብርሃም ስለታዘዘና ኪዳንን ስለጠበቀ ነው (ዘፍ 26፡4-5)።

(4) እግዚአብሔር ለአብርሃምና ለዘሩ ሁሉ በቤቱ የሚወለድ ወንድ ሕጻን ሁሉ ይገረዝ ዘንድ ግልጽ ትእዛዝ ሰጠ (ዘፍ 17፡9-13)። እግዚአብሔርም ያልተገረዘ ወንድ ሁሉ ኪዳንን ስለሚያፈርስ ከእግዚአብሔር ሕዝብነት እንደሚቈረጥ ደንግኝአል። በሌላ አባባል እግዚአብሔርን አለመታዘዝ የኪዳንን በረከት ያስነጥቃል ማለት ነው።

(5) እግዚአብሔር ከአብርሃም ጋር የገባው ኪዳን “የዘላለም ኪዳን” ተብሎ ተጠቅሶአል (ዘፍ 17፡7)። የእግዚአብሔር ዕቅድ ኪዳን በቋሚነት እንዲቀጥል ነው። ይሁን እንጂ በአብርሃም ዘሮች ሊፈርስ ስለሚችል፤ ከዚያ በኋላ እግዚአብሔር ለሰጠው ተስፋ አይገደድም። ለምሳሌ ያህል የከነዓንን ምድር እንደ ዘላለም ርስት አድርጎ እንደሚሰጣቸው የገባው ተስፋ በእስራኤል ክህደት፤ በይሁዳም የእግዚአብሔርን ሕግ አለመታዘዝና ታማኝ አለመሆን ፈርሶ (ኢሳ 24፡5፤ ኤር 31፡32)፤ ስለዚህ እስራኤል ወደ አሦር በምርኮ ተጋዘች (2ኛ 17) በኋላም ይሁዳ በባቢሎን ምርኮ ወደቀች (2ኛ 25፤ 2ኛ 36፤ ኤር 11፡1-17፤ ሕዝ 17፡16-21)።

እግዚአብሔር ከይስሐቅ ጋር የገባው ኪዳን፤ (፫) እግዚአብሔር አብርሃማዊውን ኪዳን፤ ከአብርሃም ልጅ ከይስሐቅ ጀምሮ ከቀጣዩ ትውልድ ጋር ሊመሠርት ሲፈልግ እናያለን (ዘፍ 17፡21)። በሌላ አባባል አብርሃም አባቱ መሆኑ በብቻው ለይስሐቅ ምንም ፋይዳ አይሰጠውም፤ እርሱ ራሱም የእግዚአብሔርን ተስፋ በእምነት መቀበል ነበረበት። ይህን ባደረገ ጊዜ ብቻ ነበር እግዚአብሔር “...ካንተ ጋር ነኝና አትፍራ፤ እባርክሃለሁ፤ ስለአገልጋዬም ስለ አብርሃም ስለ ዘርህን አዘባለሁ” (ዘፍ 26፡24) ያለው።

(2) ለመጀመሪያዎቹ ሃያ ዓመታት ይስሐቅና ርብቃ ልጅ አልነበራቸውም (ዘፍ 25፡20-26)። ይስሐቅ ሚስቱ ትፀንስ ዘንድ ብርቱ ጸሎት እስኪያቀርብ ድረስ የርብቃ ማሕፀን አልተከፈተም ነበር (ዘፍ 25፡21)። ይህ የጸሎት መልስ የሚያመለክተው የኪዳን ፍጻሜ የሚከናወነው እንዲሁ ተፈጥሮአዊ በሆነ መንገድ ሳይሆን ለቀረበው ጸሎትና ለተካሄደው ፍለጋ መልስ እግዚአብሔር በልግስና በሚያከናውነው ሥራ ነው (ዘፍ 25፡21 እና ማብ ይመ)።

(3) ይስሐቅም የኪዳንን በረከት በቀጣይነት ይቀበል ዘንድ መታዘዝ ነበረበት፤ ለምሳሌ የከነዓንን ምድር ራብ - ባጠቃበት ጊዜ እግዚአብሔር ይስሐቅን ወደ ግብጽ እንዳይሄድ በመከልከል ባለበት እንዲቆይ ነገረው። እግዚአብሔርም እንዳለው ቢታዘዝ “ለአብርሃም ለአባትህ በመሐላ የገባሁለትን ቃል አጸናለሁ” ያለው እውን እንደሚሆንለት ተስፋ ሰጠው (ዘፍ 26፡3 ይመ። 26፡5 እና ማብ ይመ)።

እግዚአብሔር ከያዕቆብ ጋር የገባው ኪዳን፤ (1) ይስሐቅና ርብቃ፤ ዒሳውና ያዕቆብ የሚባሉ ሁለት ልጆች ነበሯቸው። እንደተለመደው ማንም ሰው ቢሆን የሚገምተው የኪዳን በረከት የሚተላለፈው በበኩሩ በዒሳው በኩል ነው። ይሁን እንጂ እግዚአብሔር ለርብቃ ከመንታዎቹ ታላቅየው ለታናሹ እንደሚገዛ ገልጠላት። ዒሳውም ራሱ ብኩርናውን አቃለለ (ዘፍ 25፡31 እና ማብ ይመ)። ከዚህም በላይ ለወላጆቹ የጽድቅ መንገድ ግድየለሽ በመሆን የእውነተኛው አምላክ ተከታዮች ያልሆኑ ሁለት ሴቶችን አገባ። ባጭሩ ዒሳው ለእግዚአብሔር የኪዳን በረከት ግድ አልነበረውም ማለት ነው። ከዚህም የተነሣ ከዒሳው ይልቅ የወደፊቱን መንፈሳዊ በረከት በጽኑ የተመኘው ያዕቆብ የኪዳንን ተስፋ ተቀበለ (ዘፍ 28፡13-15)።

(2) እንደ አብርሃምና ይስሐቅ ሁሉ፤ ከያዕቆብም ጋር የተደረገው ኪዳን ለቀጣይነቱ “በእምነት አማካይነት ወደሚገኘው መታዘዝ” (ሮሜ 1፡5) የሚለውን የሚጠይቅ ነበር። በአብዛኛው የሕይወቱ ዘመን ያዕቆብ በራሱ አስተሳሰብ በመደገፍ ኑሮው እንዲሳካለት ጥረት

አድርጎአል። ያዕቆብ ካራንን ትቶ ወደ ተስፋይቱ ምድር ወደ ከነዓን በተለይም ወደ ቤቴል (ዘፍ 35፥1-7) እንዲሄድ ጌታ ያዘዘውን ትእዛዝና ፈቃድ እስኪፈጽም ድረስ፣ እግዚአብሔር ለአብርሃም የሰጠውን የኪዳን ተስፋ አላደሰለትም ነበር (ዘፍ 35፥9-13)። ስለኪዳን ተጨማሪ ሐሳብ ለማግኘት በገጽ 321 ላይ፣ “እግዚአብሔር ከእስራኤላውያን ጋር የገባው ኪዳን” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመልከቱ።

ከሰራዊቱ አዛዥ ከፊትል ጋር ከፊራራ ተነሥቶ ይሰራቅ ወዳለበት ስፍራ መጣ።
27 ይሰራቅም፤ “ጠልታችሁን ካባረራችሁን በኋላ፤ እሁን ደግሞ ለምን መጣችሁ?” ብሎ ጠየቃቸው።

28 እነርሱም እንዲህ አሉ፤ “እግዚአብሔር (የሀዘ) ከአንተ ጋር መሆኑን በግልጽ ተረድተናል፤ ስለዚህም፤ በመሐላ የጸና ውል በመካከላችን መኖር አለበት” አልን፤ ይህም በእኛና በአንተ መካከል የሚጸና ውል ነው፤ እሁንም ከአንተ ጋር ስምምነት እናድርግ፤
29 አንተን እንዳልጎዳንህ፤ ነገር ግን በነገሱን እንዳሳየንህና በሰላም እንደ ሸኘንህ ሁሉ፤ አንተም ክፉ እንዳታደርግብን በመካከላችን ውል ይደረግ፤ አንተን እንደሆነ መቼም እግዚአብሔር (የሀዘ) ባርኮሃል።”
30 ይሰራቅም ድግሰ ደግሶት አበላቸው፤ አጠጣቸው።
31 በማግስቱም በማለዳ ተነሥተው፤ በመካከላቸው መሐላ ፈጸሙ። ይሰራቅም አሰናበታቸው፤ እነርሱም በሰላም ሄዱ።

32 በዚያኑ ዕለት፤ የይሰራቅ አገልጋዮች መጥተው ስለ ቁፍሩት የውሃ ጉድጓድ ነገሩት፤ “ውሃ እኮ አገኝን!” አሉት።
33 እርሱም የውሃውን ጉድጓድ ሳይህላ አለው፤ ከዚያም የተነሣ የከተማዬቱ ስም እስከ ዛሬ ድረስ ቤርሳቤህ ተብሎ ይጠራል።

34 ዓላው አርባ ምዕት በሆነው ጊዜ፤ የኪጢያዊውን የብሔሪን ልጅ ዮዲትን እንዲሁም የኪጢያዊውን የኤሎንን ልጅ ቤሲሞትን አገባ፤
35 በእነዚህም ሴቶች ምክንያት የይሰራቅና የርብቃ ልብ ያዝን ነበር።

ይሰራቅ ያስቆብን ባረከው

27 ይሰራቅ አርጅቶ፤ ዐይኖቹ ደክመው ግዮት በተሳናቸው ጊዜ፤ ታላቁን ልጁን ዓላውን ጠርቶ፤ “ልጄ ሆይ” አለው።
እርሱም፤ “እነሆ፤ አለሁ” አለ።
2 ይሰራቅም እንዲህ አለ፤ “ይኸው እኔ አርጅቻለሁ፤ የምሞትበትንም ቀን ዐላውቅም” ስለዚህ የአደን መሣሪያህን፡-

26+27 ቍ16
26+28
ዘፍ21+22+27፤
ኢሱ9+6
26+29
ዘፍ24+31፤
31+29+52
26+30
ዘፍ31+54፤
ዘሰ18+12፤
24+11፤
14ጦ፡20+27
26+31
ዘፍ21+23+27
26+32 ዘፍ21+30
26+33 ዘፍ21+14
26+34
ዘፍ10+15፤
25+20፤ 28+9፤
36+2፤ ኢሱ3+10፤
14ጦ፡26+6፤
15ገ10+20
26+35
ዘፍ27+46፤ 28+8፤
ኢዮ7+16
27+1 ዘፍ25+25፤
48+10፤ ዘፍ34+7፤
14ጦ፡3+2
27+2 ዘፍ47+29፤
15ገ2+1
27+3 ዘፍ25+27

27+4
ቍ7፤10፤25፤31፤
ዘፍ24+60፤
25+28፤ 49+28፤
ዘፍ33+1፤
ሶብ14፤20
27+5 ዘፍ25+27
27+6 ዘፍ25+28
27+7 ቍ4
27+8 ቍ13፤43
27+9 ዘፍ25+28፤
14ጦ፡16+20
27+10 ቍ4
27+11 ዘፍ25+25
27+12 ቍ22፤
ዘፍ9+25
27+13 ቍ8፤
ግፊ27+25
27+14 ዘፍ25+28
27+15 ቍ27፤

የፍላጻ ኩርጅህንና ቀስትህን ይዘህ ወደ ዱር ሂድ፤ አድነህም አምጣልኝ። ከመሞቱ በፊት እንድመርቅህ የምወደውን ዐይነት ጣዕም ያለው ምግብ አዘጋጅተህ አብላኝ።”

5 ይሰራቅ ለልጁ የተናገረውን ርብቃ ትስማ ስለ ነበር፤ ዓላው የታዘዘውን ለማምጣት ለዐደን እንደወጣ፤ ርብቃ ለልጁ ለያዕቆብ እንዲህ አለችው፤ “አባትህ ዓላውን፤ ከመሞቱ በፊት በእግዚአብሔር (የሀዘ) ፊት እንድመርቅህ፤ ጥሩ ጣዕም ያለው ምግብ እንድበላ አዘጋጅቶህ፤ ሲለው ሰምቻለሁ፤ ልጄ ሆይ፤ እንግዲህ የምነግርህን በጥሞና ስማኝ፤ የምለህንም አድርግ።”
6 ትነሣና ወደ መንጋው ሂደህ ሁለት ፍርጥም ያሉ የፍጥል ጠቦቶች አምጣልኝ፤ እኔም አባትህ የሚወደውን ዐይነት ምግብ አዘጋጅታለሁ፤
7 እርሱም ከመሞቱ በፊት እንዲመርቅህ ይዘህለት ግባና ይብላ።”

11 ያዕቆብም እናቱን ርብቃን እንዲህ አላት፤ “ወንድሜ ዓላው ሰውነቱ ጠጉራም ነው፤ የእኔ ገላ ግን ለሰላሳ ነው።”
12 ታዲያ፤ አባቱ ቢዳስሰኝ እንዳታለልሁት ያውቃል፤ ይህ ከሆነ ደግሞ፤ በምርቃት ፈንታ ርግማን አተርፋለሁ ማለት ነው።”

13 እናቱም፤ “ልጄ ሆይ፤ የእኔን ርግማን በእኔ ላይ ይድረስ፤ ግድ የለህም፤ እንደ ነገርሁህ ሂደህ ጠቦቶቼን አምጣልኝ” አለችው።

14 እርሱም ሂዶ ጠቦቶቹን ለእናቱ አመጣላት፤ እርሷም ልክ አባቱ እንደሚወደው ዐይነት አጣፍጣ ጥሩ ምግብ አዘጋጅቶለት።
15 ከዚያም ርብቃ በቤት ያስቀመጠችን የታላቁን ልጁን የዓላውን ምርጥ ልብስ አንሥታ ለታናሹ ልጄ ለያዕቆብ አለበሰችው።
16 እንዲሁም የዐንገቱን ለሰላሳ ክፍል የጠቦቶቹን ቁዳ አለበሰችው።
17 ከዚያም ያሰናዳ ችውን ጣፋጭ መብልና እንጀራ ለያዕቆብ ሰጠችው።

18 ያዕቆብም ወደ አባቱ ሂዶ፤ “አባቱ 27+15 ዘፍ25+25፤ ግሐ4+11 27+16 ቍ22-23 27+18 ቍ32

26+35 የይሰራቅና የርብቃ ልብ ያዝን ነበር፤ ዓላው የእውነተኛው አምላክ ተከታይ ያልሆኑ ሁለት ሴቶችን ማግባቱ፤ ወላጆቹ ላከበሩት የጽድቅ መንገድ ግድ እንዳልነበረው ያመለክታል። ይህ ድርጊቱ ለእግዚአብሔር የኪዳን በረከት ፍላጎት እንዳልነበረውም ያሳያል።
27+1 ይሰራቅ አርጅቶ፤ ምዕራፍ 27 ይሰራቅና ቤተሰቡ ጽድቅ ባልሆነ መንገድ የእግዚአብሔርን በረከት ለማግኘት ሲንዙ ያሳያል። ከእግዚአብሔር ፈቃድ በተሃረረ መልኩ ይሰራቅ ዓላውን በግሉ መምረጡና የርብቃና የያዕቆብ የማታለል መንገድ በእግዚአብሔር ኪዳን መንፈሳዊ ፋይዳ ላይ ጥላ አጥልቷል። የእግዚአብሔር ሥራ ጽድቅን ባልተከተለ መንገድ ሲሠራ በእግዚአብሔር ዕላማና በወሰጡ በተሳተፉ ሁሉ ላይ ጉዳት ይደርሳል።
27+4 እንድመርቅህ፤ በጥንቱ የምሥራቁ ዓለም ብኩርናና የአባት ምርቃት ሕጋዊ ገጽታ ነበራቸው (ከ49፤28-33 ጋር ያነጻጽሩ)። ዓላው ለታናሹ ለያዕ

ቆብ እንደሚያለግል እግዚአብሔር የተናገረውን ቃል ይሰራቅ የረሳ ወይም ችላ ያለ ይመስላል (25፤23)። ዓላው ሁለት የማያምኑ ሴቶች ማግባቱንም እንደ ቀላል ነገር አይቶታል (ከ26፤34-35 ጋር ያነጻጽሩ)። ከዚህም በላይ ይሰራቅ በጉዳዩ ላይ የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለመፈለግም ሆነ ለማሰብ ሲጥር አይታይም።
27+6 ርብቃ ለልጁ ለያዕቆብ እንዲህ አለችው፤ ርብቃና ያዕቆብ የእግዚአብሔርን የኪዳን ዓላማ በማታለልና በብልጠት ሊፈጽሙ ፈለጉ (ቍ 6-17)። የእግዚአብሔር በረከት የመጣበት ዋነኛው ምክንያት በእምነትና በመታዘዝ ሆኖ፤ ከእግዚአብሔር ጋር የሚፈራረሙ ቅዱሳን ጻድቅ ሕዝብም ለማዘጋጀት እንደነበር ማስተሞራ አልቻለም። ርብቃ በማታለል መንገድ ስለሂደች ትልቅ ሐዘን ደረሰባት፤ ያዕቆብ መሸሽ ስለነበረበት ዳግመኛ በዓይኗ አላየችውም ነበርና (ቍ 43፤ 28+5)።

ሆይ፤ አለ፤ ይስሐቅም፤ “እነሆ፤ አለሁ፤ ልጄ፤ ለመሆኑ አንተ ማን ነህ?” አለው።

¹⁹ያዕቆብም አባቱን፤ “እኔ የበኩር ልጅህ ዔሳው ነኝ፤ ያዘዝኸኝን አድርጌአለሁ፤ እስቲ ቀና በልና እንድትመርቀኝ አድኜ ካመጣ ሁት ብላ” አለ።

²⁰ይስሐቅ ልጁን፤ “ልጄ ሆይ፤ ከመቼው ቀናህና መጣህ?” ሲል ጠየቀው። ያዕቆብም፤ “እግዚአብሔር ከምላክህ (ያወ አሉሃም) አሳካልኝ” ብሎ መለሰለት።

²¹ይስሐቅም ያዕቆብን፤ “ልጄ ሆይ፤ አንተ በእርግጥ ልጄ ዔሳው መሆንህን እንዳውቅ፤ እስቲ ቀረብ በልና ልዳብስህ” አለው።

²²ያዕቆብም ወደ አባቱ ወደ ይስሐቅ ተጠጋ፤ አባቱም በእጁ እየዳሰሰው፤ “ይህ ድምፅ የያዕቆብ ድምፅ ነው፤ እጆቼ ግን የዔሳው እጆች ናቸው” አለ። ²³እጆቹ እንደ ወንድሙ እንደ ዔሳው እጆች ጠጉራም ስለ ሆኑ፤ ይስሐቅ ያዕቆብን ለይቶ ማወቅ አልቻለም፤ ስለዚህ ባረከው። ²⁴ይስሐቅም፤ “በእርግጥ አንተ ልጄ ዔሳው ነህ?” ሲል ጠየቀው። ያዕቆብም፤ “አዎን፤ ነኝ” ብሎ መለሰ።

²⁵ከዚያም፤ “በል እንግዲህ ልጄ፤ እንድ መርቅህ፤ አድነህ ካመጣኸው አቅርብልኝና ልብላ” አለው።

ያዕቆብም ምግቡን ለአባቱ አቀረበለት፤ የወይን ጠጅም አመጣለት፤ እርሱም ሰላ፤ ጠጣም። ²⁶ከዚያም አባቱ ይስሐቅ፤ ያዕቆብን፤ “ልጄ ሆይ፤ እስቲ ቀረብ በልና ሳመኝ” አለው።

²⁷ያዕቆብም ቀርቦ ሳመው፤ ይስሐቅ የያዕቆብን ልብላ ካሸተተ በኋላ እንዲህ ብሎ መረቀው፤

“እነሆ፤ የልጄ ጠረን፤

እግዚአብሔር (ያወ) እንደ ባረከው፤ እንደ መሰክ መዐዛ ነው።

²⁸እግዚአብሔር (አሉሃም) የሰማይን ጠል፤ የምድርንም በረከት፤

የተትረፈረፈ እህልና የወይን ጠጅ ይስጥህ።

²⁹መንግሥታት ይገዙላህ፤

ሕዝቦችም ተደፍተው እጅ ይንሡህ፤ የወንድሞችህ ጌታ ሁን፤

27+19 ቀ+4:32፤ ዘፍ25+28 27+20 ዘፍ24+12

27+21 ቀ+12 27+22 ቀ+12፤ ዘፍ45+4

27+23 ቀ+16 27+25 ቀ+4

27+27 ቀ+15፤ ዘፍ31+28:55፤ 33+4፤ 48+10፤

ዘፍ45+4 27+23 ቀ+16 27+25 ቀ+4

27+27 ቀ+15፤ ዘፍ31+28:55፤ 33+4፤ 48+10፤ ዘፍ45+4

27+23 ቀ+16 27+25 ቀ+4 27+27 ቀ+15፤ ዘፍ31+28:55፤ 33+4፤ 48+10፤ ዘፍ45+4

27+23 ቀ+16 27+25 ቀ+4 27+27 ቀ+15፤ ዘፍ31+28:55፤ 33+4፤ 48+10፤ ዘፍ45+4

27+23 ቀ+16 27+25 ቀ+4 27+27 ቀ+15፤ ዘፍ31+28:55፤ 33+4፤ 48+10፤ ዘፍ45+4

27+23 ቀ+16 27+25 ቀ+4 27+27 ቀ+15፤ ዘፍ31+28:55፤ 33+4፤ 48+10፤ ዘፍ45+4

27+23 ቀ+16 27+25 ቀ+4 27+27 ቀ+15፤ ዘፍ31+28:55፤ 33+4፤ 48+10፤ ዘፍ45+4

27+23 ቀ+16 27+25 ቀ+4 27+27 ቀ+15፤ ዘፍ31+28:55፤ 33+4፤ 48+10፤ ዘፍ45+4

27+23 ቀ+16 27+25 ቀ+4 27+27 ቀ+15፤ ዘፍ31+28:55፤ 33+4፤ 48+10፤ ዘፍ45+4

27+23 ቀ+16 27+25 ቀ+4 27+27 ቀ+15፤ ዘፍ31+28:55፤ 33+4፤ 48+10፤ ዘፍ45+4

27+23 ቀ+16 27+25 ቀ+4 27+27 ቀ+15፤ ዘፍ31+28:55፤ 33+4፤ 48+10፤ ዘፍ45+4

27+23 ቀ+16 27+25 ቀ+4 27+27 ቀ+15፤ ዘፍ31+28:55፤ 33+4፤ 48+10፤ ዘፍ45+4

27+23 ቀ+16 27+25 ቀ+4 27+27 ቀ+15፤ ዘፍ31+28:55፤ 33+4፤ 48+10፤ ዘፍ45+4

27+23 ቀ+16 27+25 ቀ+4 27+27 ቀ+15፤ ዘፍ31+28:55፤ 33+4፤ 48+10፤ ዘፍ45+4

27+23 ቀ+16 27+25 ቀ+4 27+27 ቀ+15፤ ዘፍ31+28:55፤ 33+4፤ 48+10፤ ዘፍ45+4

27+23 ቀ+16 27+25 ቀ+4 27+27 ቀ+15፤ ዘፍ31+28:55፤ 33+4፤ 48+10፤ ዘፍ45+4

27+23 ቀ+16 27+25 ቀ+4 27+27 ቀ+15፤ ዘፍ31+28:55፤ 33+4፤ 48+10፤ ዘፍ45+4

27+23 ቀ+16 27+25 ቀ+4 27+27 ቀ+15፤ ዘፍ31+28:55፤ 33+4፤ 48+10፤ ዘፍ45+4

27+23 ቀ+16 27+25 ቀ+4 27+27 ቀ+15፤ ዘፍ31+28:55፤ 33+4፤ 48+10፤ ዘፍ45+4

27+23 ቀ+16 27+25 ቀ+4 27+27 ቀ+15፤ ዘፍ31+28:55፤ 33+4፤ 48+10፤ ዘፍ45+4

27+23 ቀ+16 27+25 ቀ+4 27+27 ቀ+15፤ ዘፍ31+28:55፤ 33+4፤ 48+10፤ ዘፍ45+4

27+23 ቀ+16 27+25 ቀ+4 27+27 ቀ+15፤ ዘፍ31+28:55፤ 33+4፤ 48+10፤ ዘፍ45+4

የእናትህም ልጆች ተደፍተው እጅ ይንሡህ፤

የሚረግምህ የተረገመ ይሁኑ፤ የሚባርኩህ የተባረኩ ይሁኑ።”

³⁰ይስሐቅ ያዕቆብን መርቆ እንዳበቃ፤ ያዕቆብ ነፍ ከአባቱ ዘንድ ሳይወጣ ወዲያውኑ ወንድሙ ዔሳው ከዐደን ተመለሰ። ³¹እርሱም ደግሞ ጣፋጭ ምግብ በማዘጋጀት ለአባቱ አቅርቦ፤ “አባቱ ሆይ፤ እንድትመርቀኝ እስቲ ቀና በልና ካደንሁት ብላ” አለው።

³²አባቱ ይስሐቅም፤ “አንተ ደግሞ ማን ነህ?” ሲል ጠየቀው። እርሱም፤ “እኔማ የበኩር ልጅህ ዔሳው ነኝ” አለው።

³³በዚህ ጊዜ ይስሐቅ ከፋኝ እየተንቀጠቀጠ፤ “ታዲያ ቀደም ሲል አድኖ ያመጣልኝ ማን ነበር? አንተ ከመምጣትህ በፊት በልጅ መረቅሁት፤ እርሱም በእርግጥ የተባረከ ይሆናል” አለው።

³⁴ዔሳው የአባቱን ቃል ሲሰማ፤ ድምፁን ከፍ በማድረግ ምርር ብሎ አለቀሰ፤ አባቱንም፤ “አባቱ ሆይ፤ እኔንም ደግሞ እባክህ መርቀኝ” አለው።

³⁵ይስሐቅም፤ “ወንድምህ መጥቶ አታለኝ ምርቃትህን ወስዶብሃል” አለው።

³⁶ዔሳውም፤ “ይህ ሰው ያዕቆብ መጣሉ ትክክል አይደለምን? እኔን ሲያታልለኝ ይህ ዑለተኝ ጊዜው ነው፤ መጀመሪያ ብዙነርና ዬን ወሰደብኝ፤ አሁን ደግሞ ምርቃቱን ቀማኝ” አለ። ቀጥሎም፤ “ታዲያ ለእኔ ያስቀረኸው ምንም ምርቃት የለም?” ብሎ ጠየቀ።

³⁷ይስሐቅም ለዔሳው፤ “በአንተ ላይ የበላይነት እንዲኖረው ወንድሞቼ ሁሉ አገልጋዮቼ እንዲሆኑ አሁኑ የወይን ጠጅም የተትረፈረፈ እንዲሆንለት መርቁዋለሁ። ታዲያ ልጄ፤ ለአንተ ምን ሳደርጋል እችላለሁ?” ሲል መለሰለት።

³⁸ዔሳውም አባቱን፤ “አባቱ ሆይ፤ ምርቃትህ ይህችው ብቻ ናትን? እባክህ

27+34 ዘፍ12+32፤ ዕብ12+17 27+35 ቀ+19:45፤ ኤር9+4፤ 12+6 27+36 ዘፍ25+26:33፤ 29+25፤

31+20:26፤ 34+13፤ 14ሙ28+12፤ ዕብ12+16-17 27+37 ቀ+28፤ ዘፍ16+13፤ ዕብ6+9፤ ኤላ16+10፤

ኤር40+12 27+38 ዘፍ29+11፤ ዘፍ14+1፤ መላ2+4፤ 21+2፤ ናት1+9፤ 14ሙ11+4፤ 30+4፤ ዕብ12+17

27+19 ያዕቆብም አባቱን ... አለ፤ ያዕቆብ በእግዚአብሔር ቢታመንና መንገዱንም አሳልፎ በሰጥ ፍር የእግዚአብሔርን በረከት በወቅቱ ያገኘው ነበር። ሆኖም በረከትን በራሱ መንገድ ለማግኘት ሲል ሁለት ጊዜ ዋሽ (ቀ+ 19-20)። (1) የፈለገውን አገኘ፤ ይሁን እንጂ ብዙ ዋጋ አስከፈለው። ነፍሱን ለማጽን ሲል ምሾት ያለውን ቤቱንና ንብረቱን ሁሉ ትቶ መሄድ ነበረበት። እርሱ እንዳታለለ ሁሉ የተታለለ ሲሆን (29+20-25፤ 31+7፤ 37+32-36)፤ ለብዙ ዓመታት በባርነት ኖረ (31+41)። በሕይወት ዘመኑ ዙሉ በቀኑታይ መጥፎ አጋጣሚ የደረሰበት ሲሆን በመጨረሻም “የሳላፍኩት ዘመን ... አጥፍ ነው፤ ትግር የበዘበትም ነበር” (47+9) ብሎአል። (2) በእግዚአብሔር መንግሥት ሥራ ላይ እውነትን የሚበርከና ሌሎችን የሚያታልሉ ሰዎች የያዕ

ቆብን ድርጊትና ልምድ ልብ ሊሉ ይገባል። መንፈሳዊ ስኬት በማታለልና በብልጠት ሳይሆን በጽድቅ መንገድ ሊገኝ ይገባል። 27+38 ዔሳውም ... ድምፁንም ከፍ አድርጎ አለቀሰ፤ በዕብ 12+16-17 መሠረት ዔሳው በረከቱን ያጣው የእግዚአብሔር ሰው ስላልነበረና የበረከቱን ሰማያዊ ዋጋም ስላጣጣለ ነበር (ከ25+31-34 ጋር ያነጻጽሩ)። አሁን ሕሰቡን ቀይሮ በረከቱን በእንባ ለማግኘት ቢፈልግም ዕቅዱ የሕዝብና የቀጣዩ ነው እንጂ የነጢአትን መንገድ ስለመረጠ የነበረ እንባ አልነበረም። የዔሳው ሕይወት ሊለወጥ የማይችልና አስከፊ መዘዝ የሚያመጣ የተሳሳተ የሕይወት ምርጫ እንዳናደርግ ያስጠነቅቀናል (24ሙ 12+7-14 ይመ)።

አባቱ እኔንም መርቀኝ" አለው፤ ደምፁንም ከፍ አድርጎ አለቀሰ።

³⁹አባቱ ይስሐቅም እንዲህ ሲል መለሰለት፤

"መኖሪያህ ከምድር በረከት፤

ከላይም ከሰማይ ጠል የራቀ

ይሆናል፤

⁴⁰በሰይፍ ትኖራለህ፤

የወንድምህም አገልጋይ ትሆናለህ።

አምርረህ በተነሣህ ጊዜ ግን፤

ቀንበሩን ከጫንቃህ ላይ፤

ወዲያ ትጥላለህ።"

ያስቆብ ወደ ላባ ሸሽ

⁴¹አባቱ ያቆብን ስለ መረቀው፤ ዔሳው በያዕቆብ ላይ ቂም ያዘ፤ በልቡም፤ "ግድ የለም፤ የአባቴ መዋቅሩ ተቃርቦአል፤ ከልቅሶው በኋላ ወንድሜን ያዕቆብን እገድላለሁ" ብሎ አሰበ።

⁴²ርብቃ፤ ታላቁ ልጁ ዔሳው ያሰበው በተነሣራት ጊዜ ታናሹን ልጁን ያዕቆብን አስጠርታ እንዲህ አለችው፤ "ወንድምህ ዔሳው ሊገድልህ ጊዜ እየጠበቀ ነው፤

⁴³አሁንም፤ ልጄ ሆይ፤ እኔ የምልህን አድርግ፤ በካራን ምድር ወደ ሚኖረው ወደ ላባ ቶሎ ሸሽ። ⁴⁴የወንድምህ ቊጣ እስከሚበርድ እዚያው ቁይ፤ ⁴⁵ነገር ግን ቊጣው በርዶለት ያደረግህበትን ከረሳ በኋላ እንድትመለስ እልክብህና ትመጣለህ። ሁለታችሁንም በአንድ ቀን ለምን ልጣ?"

⁴⁶ከዚያም ርብቃ ይስሐቅን፤ "ዔሳው ባገባቸው በከጢያውያን ሴቶች ምክንያት መኖር አስጠልቶኛል፤ ያዕቆብም ከዚሁ አገር ከከጢያውያን ሴቶች ሚስት የሚያገባ ከሆነ ሞቱን አመርጣለሁ" አለችው።

28 ይስሐቅ ያዕቆብን አስጠርቶ ከመረቀው በኋላ፤ እንዲህ ሲል አዘዘው፤ "ምንም ቢሆን ከነፃናዊት ሴት አታግባ። ²አሁኑኑ ተነሥተህ በሰሜን ምዕራብ መስጴጦምያ ወደሚኖረው ወደ እናትህ አባት ወደ ባቱኤል ቤት ሂድ፤ እዚያም ከአንተህ ከላባ ሴቶች ልጆች መካከል አንዲቷን አግባ። ³ሁሉን ማድረግ የሚችል አምላክም ይባርክህ፤ ብዙ ሕዝብ እስከትሆን ድረስ ልጆች አፍራሲ ዘርህን ያብዛው። ⁴ከጊዜ ሲሄድ (አሁንም) ለአብርሃም ሰጥቶ የነበረውን አንተም በስደት የምትኖርበትን ይህችን ምድር ርስት አድርጎ ያወርስህ

27+39 ቍ28፤
ዘፍ36+6፤
ዕብ11፤20
27+40 ዘፍ9፤25፤
24ሞ8+14፤
25፤78+20-22
27+41 ቍ42፤
ዘፍ31፤17፤
32፤11፤ 37+4፤
49፤23፤
50፤4፤10፤15፤
ዘፍ20፤29፤
14ሞ17፤28፤
ሆሊ10፤14፤
አብ1፤10
27+42 ቍ41፤
ዘፍ32፤3፤11፤
33፤4
27+43 ቍ8፤
ዘፍ11፤31፤
24፤29
27+44
ዘፍ31፤38፤41
27+45 ቍ35፤
ዘፍ26፤3
27+46
ዘፍ10፤15-19፤
26፤35፤ ሊዮ7፤7
28፤1
ዘፍ24፤3፤60
28፤2 ዘፍ25፤20፤
21፤21፤ 24፤29
28፤3 ዘፍ12፤2፤
17፤1፤6፤
48፤16፤ ዘፍ
6፤24፤ ፍት2፤4፤
መዝ129፤8፤
134፤3፤
ኢር31፤23
28፤4 ዘፍ12፤2፤3፤
15፤7፤ 17፤8

28፤5 ዘፍ11፤31፤
24፤29፤ 25፤20፤
ሆሊ12፤12
28፤6 ቍ1
28፤8 ዘፍ10፤15-
19፤ 26፤35
28፤9 ዘፍ16፤15፤
25፤13፤ 26፤34
28፤10
ዘፍ11፤31፤
21፤14
28፤11 ቍ18፤
ዘፍ12፤8
28፤12 ዘፍ20፤3፤
37፤19፤ ዮሐ1፤51
28፤13 ዘፍ12፤7፤
24፤12፤ 35፤7፤9፤
46፤4፤

ዘንድ፤ ለአብርሃም የሰጠውን በረከት ለአንተና ለዘርህ ይሰጥ። ⁵ይስሐቅም ያዕቆብን ስሰሜን ምዕራብ መስጴጦምያ ወደሚኖረው፤ የያዕቆብና የዔሳው እናት የርብቃ ወንድም ወደ ሆነው ወደ ሶርያዊው የባቱኤል ልጅ ወደ ላባ ላከው።

⁶ዔሳው፤ ይስሐቅ ያዕቆብን መርቆ ሚስት እንዲያገባ ወደ ሰሜን ምዕራብ መስጴጦምያ እንደ ላከውና በባረከውም ጊዜ ከነፃናዊት ሴት እንዳያገባ ትእዛዝ እንደ ሰጠው ሰማ። ያዕቆብ የአባት የእናቱን ፈቃድ ለመፈጸም፤ ወደ መስጴጦምያ መሄዱንም ተረዳ። ⁸በዚህም የከነፃናውያን ሴቶች በአባቱ በይስሐቅ ዘንድ የቱን ያህል የተጠሉ መሆናቸውን ተነክበደ፤ ስለዚህም ወደ እስማኤል ሄደ፤ የአብርሃም ልጅ እስማኤል የወለዳትን፤ የነባዮትን እንት ማዕሌትን በሚስቶቹ ላይ ተጨማሪ አድርጎ አገባ።

ያስቆብ በቤቴል ያየው ሕልም

¹⁰ያዕቆብ ከቤርሳቤህ ተነሥቶ ወደ ካራን ሄደ። ¹¹ወደ አንድ ሰፍራ ስንደ ደረሰም ፀሐይም ጠልቃ ስለ ነበር፤ ዐጻኙን በዚያ አደረገ፤ በአቅራቢያው ከነበሩትም ድንጋዮች አንዱን ተንተርሶ ተኛ። ¹²በሕልሙም፤ ጫፉ ሰማይ የሚደርስ መሰላል በምድር ላይ ቆሞ፤ በላይም የከጊዜ ሲሄድ (አሁንም) መላእክት ሲወጡና ሲወርዱ አየ። ¹³እግዚአብሔርም (ያህዌ) ከጫፉ ላይ ቆሞ እንዲህ አለ፤ "የአባትህ የአብርሃም አምላክ (አሁንም)፤ የይስሐቅ ስምላክ (አሁንም) እኔ እግዚአብሔር (ያህዌ) ነኝ፤ የተኛህበትን ምድር ለአንተና ለዘርህ እሰጣለሁ። ¹⁴ዘርህ እንደ ምድር አሸዋ ይበጣል፤ በምዕራብና በምሥራቅ፤ በሰሜንና በደቡብ ትስፋፋለህ፤ የምድርም ሕዝቦች ሁሉ በአንተና በዘርህ አማካይነት ይባረካሉ። ¹⁵እኔ ከአንተ ጋር ነኝ፤ በምትሄድ በት ሰፍራ ሁሉ እጠብቅሃለሁ፤ ወደዚችም ምድር እመልስሃለሁ፤ የሰጠህህን ተስፋ እስከምፈጽምልህ ድረስ አልተውሁም።"

28+13 ዘፍ48፤3፤16፤21፤ 49፤25፤ 50፤17 28+14
ዘፍ12፤2፤3፤ 13፤14፤ 26፤4፤24፤ ሕሥ3፤25፤ ፲፩3፤8
28+15 ቍ20፤21፤22፤ ዘፍ15፤16፤ 21፤20፤ 30፤25፤
31፤30፤ 35፤10፤ ዘሊ26፤42፤ ዘፍ31፤6፤8፤ ኢሉ1፤5፤
ክላ4፤14፤ መዝ9፤10፤ 105፤10፤ 121፤5፤7-8

¹⁶28+1 ወይም ሰላምታ ክስጠው
"28+3 በዕብራይስጥ ኤልጃጃይ ማለት ነው
"28+13 ወይም በዚህ በአጠገቡ

28+4 ለአብርሃም የሰጠውን በረከት፤ "አንተም በስደት የምትኖርበትን ይህችን ምድር ርስት አድርጎ ያወርስህ ዘንድ" እንደሚል ለአብርሃም የተሰጠው በረከት ምድሪቷ ነበረች። ጳውሎስ ይህንን ጥቅስ የአዲስ ኪዳን አማኞችን በተመለከተ ሲጠቅስ "የአብርሃም ዘር" (ገላ 3፤29) ብሎአል። ይህም በእምነት ስለሚገኘው የመንፈስ ቅዱስ ተስፋ የተለየ ትኩረት በመስጠት መንፈሳዊውን በረከት የሚያመለክት እንጂ ሥጋዊውን በረከት አለመሆኑን ልብ ይበሉ (ገላ 3፤14)።
28+12 የእግዚአብሔር መላእክት፤ ስለ መላእክቱ የታየው ራእይ የእግዚአብሔርን ሕዝብ

በመጠቀና በመምራት ረገድ መላእክት ያላቸውን ከፍተኛ ድርሻ ያመለክታል። በአዲስ ኪዳንም መላእክት በአማኞች ሕይወት ላይ ከፍተኛ የአገልግሎት ድርሻ አላቸው (24፤40 እና ማገባ ይመ)።
28+13 እግዚአብሔርም ከጫፉ ላይ ቆሞ፤ እግዚአብሔር ወደ ያዕቆብ የመጣው ለአብርሃም የተገባው የበረከት ተስፋ በእርሱ በቤል እንደሚሆን የሚያስበረውን መልእክት ይዞ ነበር (ከ12፤3፤ 13፤14-17 ጋር ያነጻጽሩ)። ከበረከቱም ጋር የእግዚአብሔር ሀልዎት፤ ምሪትና ጥበቃ ተስፋ አብሮ መጥቶአል።

22 ስለዚህ ላባ የአካባቢውን ሰዎች በሙሉ ጠርቶ ሰርግ አበላ። 23 ሲመሽ ግን ላባ ልጁን ልያን አምጥቶ ለያዕቆብ ሰጠው፤ ያዕቆብም አብሮአት ተኛ። 24 ላባም ዘለፋ የተባለች አገልጋይን ለልጁ ለልያ ደንገጥሮ እንድትሆን ሰጣት።

25 ሲንጋም እኒሆ፤ ልያ ሆኖ ተገኘች፤ ስለዚህም ያዕቆብ ላባን፤ “ምነው፤ እንዲህ ጉድ ውራኸኝ? ያገለገልኸህ ሕራሔል ብዬ አልነበረምን? ታዲያ ለምን ታታልላለህ?” አለው።

26 ላባም እንዲህ አለው፤ “በአገራችን ታላቋ እያለች ታናሽን መዳር የተለመደ አይደለም፤ 27 ይህን የጫኑላ ሳምንት ፈጽሞና፤ ሌላ ሰባት ዓመት የምታገለግለን ከሆነ፤ ታናሹቱን ደግሞ እንሰጥለን።

28 ያዕቆብም በነገሩ ተስማማ፤ ከልያ ጋር ተሞሽሮ ሰባት ቀን ከቄየ በኋላ፤ ላባ ልጁን ራሔልን ለያዕቆብ ዳረለት፤ 29 ላባ የተባለች አገልጋይንም ደንገጥሮ እንድትሆናት ለራሔል ሰጣት። 30 ያዕቆብ ከራሔልም ጋር ተኛ፤ ራሔልን ከልያ አብልጦ ወደዳት፤ ከዚያም የተነሣ ሌላ ሰባት ዓመት ላባን አገለገለው።

31 እግዚአብሔር (ያዕቆብ) ልያ እንዳልተወደደች ባየ ጊዜ ማከፀድን ከፈተላት፤ ራሔል ግን መካን ነበረች። 32 ልያ ፀነሰች፤ ወንድ ልጅም ወለደች፤ “እግዚአብሔር (ያዕቆብ) መከራዬን ስለ ተመለከተልኝ፤ ከእንግዲህ ባሌ ይወደኛል” ስትል ስሙን ሮቤል። አለችው።

33 እንደ ገናም ፀንሳ ወለደች፤ እርሷም “እግዚአብሔር (ያዕቆብ) እንዳልተወደድኩ ሰምቶ ይህን ልጅ በድጋሚ ሰጠኝ” አለች። ከዚያም የተነሣ ስምዖን ብላ ጠራችው።

34 አሁንም እንደ ገና ፀንሳ ወንድ ልጅ

29+22 መሳ14+10፤ ኢሳ25+6፤ ዮሐ21+2፤ 29+23 ቍ+16፤ 29+24 ዘፍ16+1፤ 30+9፤ 29+25 ዘፍ12+18፤ 27+36፤ 29+26 መሳ15+21፤ 1ሳመ+14+49፤ 18+17+20፤ 2ሳመ+6+23፤ 29+27 ቍ+18፤ ዘፍ31+41፤ መሳ14+12፤ 29+28 ቍ+16፤ ዘፍ4+19፤ 29+29 ዘፍ16+1፤ 30+3፤ 35+22፤ 49+4፤ ዘፍ22+30፤ 1ዜፍ5+1፤ 29+30 ቍ+16+20፤ 29+31 ቍ+33፤ ዘፍ11+30፤ 16+2፤ ዘፍ21+15+17፤ ሩት4+13፤ 1ሳመ+1+19፤ መዝ127+3፤ 29+32 ዘፍ16+11፤ 30+23፤ ዘፍ37+21፤ 46+8፤ 48+5+14፤ 49+3፤ ዘፍ8+14፤ ዘጉ1+5+20፤ 26+5፤ ዘፍ33+6፤ ኢሳ4+12፤ ሩት4+13፤ 1ሳመ+1+20፤ 1ዜፍ5+13፤ 29+33 ቍ+31፤

ወለደች፤ እርሷም ሦስት ወንዶች ልጆች ስለ ወለድሁለት “ከእንግዲህ ባሌ የቀርቦኛል” አለች፤ ስለዚህ ጄዊ ብላ ጠራችው።

35 እንደ ገና ፀንሳ አሁንም ወንድ ልጅ ወለደች፤ እርሷም፤ “እንግዲህ እግዚአብሔርን (ያዕቆብ) አስመግናለሁ” አለች፤ ስሙንም ይሁዳት ብላ ጠራችው። ከዚያም በኋላ መውለድ አቆመች።

30 ራሔል ለያዕቆብ እንድም ልጅ እንዳልወለደችለት ባየች ጊዜ በእንታ ቀናች። ስለዚህ ያዕቆብን “ልጅ ሰጠኝ፤ አለበለዚያ እምታለሁ” አለችው።

2 ያዕቆብም ራሔልን ተቈጥቶ “እኔ እንዳትወልጄ ያደረገሽን እግዚአብሔርን (ልኡዎም) መሰልኸሽኝ?” አላት። 3 እርሷም፤ “እኒሆ፤ አገልጋይ ባላ አለችልህ፤ ልጆች

29+33 ዘፍ34+25፤ 46+10፤ 48+5፤ 49+5፤ ዘፍ6+15፤ ዘጉ1+6+22፤ 34+20፤ 1ዜፍ4+24፤ ዘፍ48+24፤ 29+34 ዘፍ30+20፤ 34+25፤ 46+11፤ 49+5+7፤ ዘፍ11፤ 6+16+19፤ ዘጉ1+47፤ 3+17+20፤ 26+5፤ ዘፍ33+8፤ 1ሳመ+12+4፤ 1ዜፍ6+1+16፤ 23+6+24፤ 29+35 ዘፍ30+19፤ 35+23፤ 37+26፤ 38+1፤ 43+8፤ 44+14+18፤ 46+12፤ 49+8፤ 1ዜፍ23+3፤ 4+1፤ ኢሳ48+1፤ ማቴ1+2+3፤ 30+1 ዘፍ11+30፤ 16+4፤ ዘፍ18+18፤ ኢሳ49+21፤ 54+1፤ 30+2 ዘፍ16+2፤ 50+19፤ ዘፍ32+35+2፤ 2ገሃ5+7፤ 30+3 ቍ+7፤ ዘፍ16+2፤ 24+61፤ 29+29

29+32 ሮቤል የሚለው ቃል ሥቃዬን ተመልክቶ የሚል ትርጉም ካለው የዕብራይስጥ ቃል ጋር ተመሳሳይ ድምፅ አለው። የስሙ ትርጉም “ኝ ማየት፤ ልጅ ማለት ነው።

+29+33 ስምዖን ማለት የሚለው ማለት ሊሆን ይችላል።

29+34 ሊቂ የሚለው ቃል የተያያዘ የሚል ትርጉም ካለው የዕብራይስጥ ቃል የመሳሳ ሲሆን ከዚሁ ቃል ጋር አንድ ዐይነት ድምፅ አለው።

+29+35 ይሁዳ የሚለው ቃል ውዳሴ የሚል ትርጉም ካለው የዕብራይስጥ ቃል ጋር አንድ ዐይነት ድምፅ አለው።

29+25 ለምን ታታልላለህ? የዕቆብ የገዛ አባቱንና ወንድሙን ሲያታል ያደረሰባቸውን ክፉትና ስብራት ራሱ ሰማማድና ይቀጣም ዘንድ በላባና በልያ እንዲታለል እግዚአብሔር ሳይወስንበት አልቀረም (ከምዕ 27 ጋር ያነጻጽሩ)። እግዚአብሔር ንጢአታችንን ይቅር ብሎ ወደ ንብረቱ መልሶ ቢያስገባንም፤ ስለ ንጢአታችን ሊቀጣን እንደሚችል ማስተዋል ይኖርብናል (2ሳመ. 12+7-14)። “አትታለሉ፤ እግዚአብሔር አይዘባትብኝም። ስሙ የሚዘራውን ያንኑ ያጭዳል” የሚለው የእግዚአብሔር መርሕ አይለወጥም (ገላ 6+7፤ ከምሳ 22+28፤ ከሆሴ 8+7፤ 10+12-13 ጋር ያነጻጽሩ)።

29+28 ላባ ልጁን ራሔልን ለያዕቆብ ዳረለት፤ ያዕቆብ ከሁለቱ እንታማማኝች ጋር የመሠረተው ታብቻ፤ በፍጥረት ጊዜ አንድ ወንድና አንዲት ሴት ብቻ በጋብቻ እንዲተሳሰሩ እግዚአብሔር ከደነገገው ድንጋጌ ጋር ይጻረራል (2+24 እና ማብ ይመ። ከዘፀ 20+17፤ ከዘጸ 5+21 ጋር ያነጻጽሩ)። እግዚአብሔር በኋላ በሙሴ ሕግ ላይ የያዕቆብ ዓይነቱን ጋብቻ በግልጽ ከልክሎአል (ዘሌ 18+18)። እዲስ ኪዳን የአንድ ለአንድ ጋብቻን (አንድ ወንድና አንዲት ሴት) ብቸኛውና ትክክለኛው ጋብቻ አድርጎ ያቀርበዋል (ማቴ 19+4-6፤ ማር 10+4-9)። እግዚአብሔር በብሉይ ኪዳን ድርብ ጋብቻን በትዕግሥት ያለፈው ይመስላል። ይኸውም ሕዝቡ ጋብቻን በተመለከተ የተሰጠውን የእግዚአብሔር

ርን እውነት ሙሉ ለሙሉ ለመረዳት ስላልቻሉ ልቡም ደንጽና ስለነበር ነው። የድርብ ጋብቻ አስከሬ ውጤት ብቁ 30፤ 30+1፤ 35+22፤ 1ገገ 11+1-12 ላይ ተዘርዝሮአል።

29+31 እግዚአብሔር ልያ እንዳልተወደደች ባየ ጊዜ፤ እግዚአብሔር ልያ ልጅ እንዲኖራት ፈቀደ። ከእርሱም ይሁዳ ሲወለድ ከይሁዳ የዘር ሐረግም ክርስቶስ ተወለደ (ማቴ 1+3+16)። እግዚአብሔር ብዙውን ጊዜ ከተገፋት ወይም በአግባቡ ካልተያዙ ሰዎች ጎን ይቆማል (ከመዝ 9+18፤ 22+24፤ ከሉቃ 4+18 ጋር ያነጻጽሩ)። የፍትሕ መንገድ በተለይ በቃል ኪዳን ሕዝቡ መካከል የሚታይ ከሆነ እግዚአብሔር ዝም ብሎ አያልፈውም (ቈላ 3+25 እና ማብ ይመ)።

30+1 ልጅ ስጠኝ፤ ከ1-24 ያሉት ቀጥሮች የእስራኤል ነገዶች መሥራች ስለሆነው ስለ ያዕቆብ ቤተሰብ አጀማመር ይናገራሉ። በያዕቆብ ቤተሰብ ውስጥ ድካም፤ ትግልና ነቀፋ ቢኖርም እንኳን እግዚአብሔር ዘላቂ ዐሳማውን ለመፈጸም እንደሚሠራ ትረካው ያስረዳል።

30+1 አለበለዚያ እምታለሁ፤ በጥንታዊው መካከለኛ ምሥራቅ ልጅ አልባ ሴት በንቀት ትታይ ነበር (ከ16+2፤ 30+2 ጋር ያነጻጽሩ)። የራሔል የተሰፋ መቁረጥ ቃልም ከዚያ የተነሣ የመሳሳ ነበር።

እንድትወልድልኝና እነም ደግሞ በእርሷ አማካይነት ልጆች እንዳገኘ ከእርሷ ጋር ተኛ” አለችው።

⁹ስለዚህም አገልጋይዋን ባላን ሚስት እንድትሆነው ሰጠችው፤ ያዕቆብም አብሮአት ተኛ፤ “እርሷም ፀንሰች፤ ወንድ ልጅም ወለደችለት።” ¹⁰ራሔልም፤ “እግዚአብሔር (አሎሃም) ፈርዶልኛል፤ ልመናዬንም ሰምቶ ወንድ ልጅ ሰጥቶኛል” አለች። ስለዚህ ስሙን ዳን ብላ አወጣችለት።

¹¹የራሔል አገልጋይ ባላ እንደ ገና ፀንሰች፤ ለያዕቆብም ሁለተኛ ወንድ ልጅ ወለደች። ¹²ራሔልም፤ “እንቴን ብርቱ ትግል ገጥሜ አሸንፋሁ” አለች፤ ስሙንም ንፍታሌም ብላ አወጣችለት።

¹³ልዩም ልጅ መውለድ ማቆሟን እንደ ተረዳች፤ አገልጋይዋን ዘለፋን ሚስት እንድትሆነው ለያዕቆብ ሰጠችው። ¹⁴የልዩ አገልጋይ ዘለፋም ለያዕቆብ ወንድ ልጅ ወለደችለት። ¹⁵ልዩም፤ “ምን ዐይነት መታደልኝ ነው” አለች፤ ስሙንም ጋድ፤ ብላ አወጣችለት።

¹⁶የልዩም አገልጋይ ዘለፋ፤ ለያዕቆብ ሁለተኛ ወንድ ልጅ ወለደችለት። ¹⁷ልዩም፤ “ምንኛ ደስተኛ ሆነኝ ከእንግዲህ ሴቶች ደስተኛዎ ይሉኛል” አለች፤ ስሙንም አሴር፤ ብላ አወጣችለት። ¹⁸እንደ በሚታጨድበት ወቅት፤ ሮቤል ወደ ሜዳ ወጣ እንከይም አግኝቶ ለእናቱ ለልዩ አመጣላት። ራሔልም ልዩን፤ “እባክሽን ልጅሽ ካመጣልሽ እንከይ ሰጧኝ” አለችት።

¹⁹ልዩም፤ “ባሌን የተማሽኝ አነሰና የልጄን እንከይ ደግሞ ልትወስጃ አማረሽ?” አለችት።

ራሔልም፤ “ስለ ልጅሽ እንከይ ዛሬ ከአንቺ ጋር ይደር” አለችት።

²⁰በዚያች ምሽት ያዕቆብ ከዕርሻ ሲመለስ፤ ልዩ ወጥታ ተቀበለችውና፤ “በልጄ እንከይ ስለ ተከራየሁህ የዛሬው አዳርህ ከእኔ ጋር ነው” አለችው፤ ያዕቆብም በዚያች ሌሊት ከእርሷ ጋር አደረ።

²¹እግዚአብሔር (አሎሃም) የልዩን ጸሎት ሰማ፤ ፀንሰች፤ ለያዕቆብም አምስተኛውን ወንድ ልጅ ወለደች። ²²ልዩም፤ “አገልጋይን ለባሌ በመስጠቱ እግዚአብሔር (አሎሃም) ከዕኛል” አለች፤ ስሙንም ይሳከር፤ ብላ አወጣችለት።

²³ልዩ አሁኑም ደግሞ ፀንሰች፤ ለያዕቆብም ስድስተኛውን ወንድ ልጅ ወለደች። ²⁴እርሷም፤ “እግዚአብሔር (አሎሃም) በከበረ ስጦታ ዐድሎኛል፤ ስድስት ወንዶች ልጆች ስለ ወለድሁለት፤ ከእንግዲህ ባሌ አከብሮ ይይዘኛል” አለች፤ ስሙንም ዛብሎን፤ አለችው።

²⁵ከዚያም በኋላ ሴት ልጅ ወለደች፤ ስምዋንም ዲና አለችት።

30+4 ቀ+9:18፤
ዘፍ16+3-4
30+6 ቀ+23፤
ዘፍ21+2፤ 46+23፤
49፤16-17፤
ዘጥ+26፤42-43፤
ኢሱ19፤40-48፤
መሳ1፤34፤ 13+2፤
18+2፤ ሩት4፤13፤
1ሳሙ1፤20፤
መዝ35፤24፤
43፤1፤ ኤር4፤15፤
8፤16፤ ሕዝ48፤1
30+7 ቀ+3
30+8 ዘፍ32፤28፤
35፤25፤ 46፤24፤
49፤21፤
ዘጥ+14፤2፤
26፤48፤
ዘፍ33፤23፤
መሳ4፤6፤ 5፤18፤
1ዜፍ7፤13፤
ሆሴ12፤3-4
30+9 ቀ+4፤
ዘፍ29፤16፤24፤35
30+10 ዘፍ46፤18
30+11
ዘፍ35፤26፤
46፤16፤
49፤19፤ ዘዐ1፤4፤
ዘጥ+1፤24፤
26፤28፤
ኢሱ4፤12፤
1ዜፍ5፤11፤
12፤8፤ ኤር49፤1
30+13 ሩት4፤14፤
ዘፍ35፤26፤
46፤17፤ 49፤20፤
ዘጥ+1፤40፤
26፤47፤
ዘፍ33፤24፤
ኢሱ19፤24-31፤
1ዜፍ7፤30-31፤
መዝ127፤3-5፤
ሉቃ1፤48
30+14 ቀ+15፤16፤
ዘዐ34፤22፤
መሳ15፤1፤
ሩት2፤23፤
1ሳሙ6፤13፤
12፤17፤
ማሕ7፤13
30+15
ዘፍ38፤16፤
ዘጥ+16፤9፤13፤
ኢሳ7፤13፤
ሕዝ16፤33፤
34፤18፤ ሆሴ9፤1
30+16 ቀ+14
30+17 ዘፍ25፤21
30+18 ቀ+4፤
ዘፍ46፤13፤
49፤14፤
ዘጥ+18፤28፤29፤
26፤25፤
ዘፍ27፤12፤
33፤18፤
ኢሱ17፤10፤

²⁶እግዚአብሔርም (አሎሃም) ራሔልን ዐሰባት፤ ልመናዋንም ሰምቶ ማሕፀንዋን ከፈተላት። ²⁷ከዚያም ፀንሳች ወንድ ልጅ ወለደችና “እግዚአብሔር (አሎሃም) ዕፍረቱን አስወገደልኝ” አለች፤ ²⁸ስሙንም፤ “እግዚአብሔር (አሎሃም) ሌላ ወንድ ልጅ ጨምሮ ይሰጠኝ ስትል፤ የሴኛ” አለችው።

የያዕቆብ መንገድ መብዛት

²⁹ራሔል የሴኛን ከወለደች በኋላ ያዕቆብ ላባን እንዲህ አለው፤ “ወደ ገዛ ቤቴ፤ ወደ አገሬ እንድመለስ አሰናብተኝ፤ ³⁰የድካሜ ዋጋ የሆኑትን ሚስቶቼንና ልጆቼን ስጠኝና ይገድለኩላሁ ልሂድ፤ መቼም የቴን ያህል እንዳገለገልኸህ ታውቃለህ” አለው።

³¹ላባም እንዲህ አለው፤ “በጎ ፈቃድህ ቢሆን፤ እባክህ እዚሁ ከእኔ ጋር ተቀመጥ፤ ምክንያቱም እግዚአብሔርም (የሆዩ) በአንተ ምክንያት እንደ ባረከኝ በንግርት ተረድቻለሁ፤ ³²የልቀስ ይገባኛል የምትለውን ደምዝ ንገረኝና እከፍልሃለሁ።”

³³ያዕቆብም እንዲህ አለው፤ “መቼም እንዴት እንዳገለገልሁህ ከብቶኝ በእኔ ጥበቃ ምን ያህል እንደ ተመቻቸው አንተ ታውቃለህ። ³⁴እኔ ከመቼም በፊት ጥቂት የነበረው ሀብትህ ዛሬ ተትረፍርፍአል፤ በተሰማራሁበት ሁሉ እግዚአብሔር (የሆዩ) በረከቱን አብዝተልሃል። ታዲያ፤ ስለ ራሴ ቤት የማሰበው መቼ ነው?”

³⁵ላባም፤ “ታዲያ ምን ልስጥህ?” ሲል ጠየቀው።

ያዕቆብም መልሶ እንዲህ አለው፤ “ምንም አትስጠኝ፤ ነገር ግን የምጠይቅህን አንዲት ነገር ብቻ ብታደርግልኝ ከብቶኝህን ማገዴን

30+18 ኢሱ19፤17፤ 21፤6፤28፤ መሳ5፤15፤ 10፤1፤
1ዜፍ7፤1 30+20 ዘፍ29፤34፤ 35፤23፤ 46፤14፤ 49፤13፤
ዘጥ+1፤30፤ 26፤27፤ 34፤25፤ ዘፍ33፤18፤ መሳ5፤18፤
1ጴጥ3፤7 30+21 ዘፍ34፤1፤ 46፤15 30+22 ዘፍ8፤1፤
11፤30፤ 25፤21 30+23 ቀ+6፤ ዘፍ29፤33፤ ኢሳ4፤1፤
25፤8፤ 45፤17፤ 54፤4፤ ሉቃ1፤25 30+24 ዘፍ29፤6፤
32፤22፤ 33፤2፤7፤ 35፤17፤24፤ 37፤2፤ 39፤1፤ 49፤22፤
26፤ ዘፍ33፤13፤ 1ሳሙ4፤20 30+25 ዘፍ24፤54፤28፤15
30+26 ዘፍ29፤18 30+27 ቀ+30፤ ዘፍ26፤24፤ 31፤38፤
33፤10፤ 44፤5፤15፤ 50፤4፤ ዘሌ19፤26፤ ዘጥ+22፤7፤
23፤23፤ 24፤1፤ ዘፍ28፤11፤ ኢሱ13፤22፤ 24ሙ6፤11፤
25፤17፤17፤ አስ2፤15፤ ኤር27፤9፤ 30+28 ዘፍ29፤15፤
30+29 ዘፍ31፤6፤38-40 30+30 ቀ+27፤ 1ጠጥ5፤8

30፤11 ጋድ ማለት መልካም ዕድል ወይም ሰራዊት ማለት ነው
30፤13 እርሱ ማለት ደስተኛ ማለት ነው
30፤18 ይሳከር የሚለው ቃል ሽልማት የሚል ትርጉም ካለው የዕብራይስጥ ቃል ጋር እንደ ዐይነት ድምፅ አለው
30፤20 ዛብሎን ማለት ማክበር ማለት ነው
30፤24 የሴኛ ማለት እርሱ የጨምሮ ማለት ነው
30፤27 ወይም እየበለጸገህና እግዚአብሔርም በአንተ ምክንያት እየባረከኝ ነው

30+18 እግዚአብሔር ከሰኛል፤ ልዩ አገልጋይዋን ለያዕቆብ በመስጠትዋ እግዚአብሔር እንደካሳት መናገሯ ስለጉዳዩ ያላትና መረዳት ያንጸባርቃል እንጂ፤ የግድ የእግዚአብሔርን ፈቃድ ያሳያል ማለት አይደለም። ትረካው እዚህ ላይ የሚነግረን ልዩ የተናገረችውን ብቻ ነው። እግዚአብሔር ሁኔታውን ለገዚው በመታገሥ ያዕቆብ በገባበት ጋብቻ ውስጥ ሥራውን ሠርቷል (29፤28 እና ማለት ይመስላል)።

እቀጥላሁ፤ ³²በመንገድ መካከል ዛሬ ልዘዋ ወርና ከበንቱ መካከል ዝንጉርጉር የሆነ ነትን፤ ነቀጣ ያለባቸውንና ጥቁቁቸውን እንዲሁም ከፍየሎቹ ነቀጣ ያለባቸውንና ዝንጉርጉሮቹን ልምረጥ፤ እነዚህ ደሞዜ ይሁኑ። ³³ወደፊት ደሞዜን ለመቁጣጠር በምትመጣበት ጊዜ ታማኝነቱ ይታወቃል፤ በመንገድ መካከል ዝንጉርጉር ወይም ነቀጣ የሌለበት ፍየሎች ወይም ጥቁር ያልሆነ ቢገኝ ያ እንደ ተሰረቀ ይቁጠር።

³⁴ላባጥ፤ "እገረ፤ ይሁን፤ ባልሽው ተሰማምቼአለሁ" አለው። ³⁵ነገር ግን በዚያኑ ዕለት ከተባቱ ፍየሎች ሽመልመሌ የሆኑትን ወይም ነቀጣ ያለባቸውን ሁሉ፤ እንዲሁም ከእንስት ፍየሎች ነቀጣ ያለባቸውን ዝንጉርጉር የሆኑትን ሁሉ፤ ማንኛውንም ነቀጣ ያለበትን ሁሉ መረጠ፤ ደግሞም ጥቁቁር የሆኑትንም በጎች ሁሉ ለየና ወንዶች ልጆቹን አስጠበቃቸው። ³⁶ከዚያም በእርሱና በያዕቆብ መካከል የሦስት ቀን መንገድ ርቀት እንዲኖር አደረገ፤ ያዕቆብም የቀሩትን የላባን መንገድ ማግዳን ቀጠለ።

³⁷ነገር ግን ያዕቆብ እርጥብ የልብን፤ የለውዝንና የኤርሞን በትሮች ወሰደ፤ ቅርፊታቸውንም በቀጭን ልጦ እያነሣ የበትሮቹ ግንድ ነጩ እንዲታይ፤ ሽመልመሌ መልክ እንዲኖራቸው አደረገ። ³⁸የላባቸውንም በትሮች መንገድ ውሃ ለመጣት ሲመጡ ከፊት ለፊት እንዲያዩላቸው በማጣጫ ገንዳዎቹ ሁሉ አስቀመጠ። መንገዱም ስሜታቸው ሲነሣ፤ ውሃ ለመጣት ሲመጡ ³⁹በትሮቹን ፊት ለፊት እያዩ ይላረፍ ነበር፤ ሽመልመሌ፤ ዝንጉርጉርና ነቀጣ የባለባቸውንም ግልገሎች ወለዱ። ⁴⁰ያዕቆብ ግልገሎቹን ለብቻ ለያቸው፤ የቀሩትንም የላባ መንገድ ሽመል መሊና ጥቁቁር በሆኑት ትይዩ አቆማቸው፤ በዚህም መሠረት የራሱ መንጋ ከላባ መንጋ ጋር እንዳይቀላቀል ለብቻ ለየ።

⁴¹ያዕቆብም በርቱ እንስቶች አውራ ፈልገው በሚቅጠጠበት ጊዜ፤ በትሮቹ አቅራቢያ እንዲጠቁ በትሮቹን በውሃ ገንዳዎቹ ውስጥ ፊት ለፊታቸው ያስቀምጥ ነበር፤ ⁴²ደካማ በሆኑት እንስቶች ፊት ግን፤ በትሮቹን አያስቀምጥም ነበር፤ ስለዚህ ደካማ ደካማዎቹ ለላባ ሲሆኑ፤ ብርቱ ብርቱዎቹ ለያዕቆብ ሆኑ። ⁴³በዚህም ሁኔታ ይህ ሰው እጅግ ባለ ጠጋ ሆነ፤ የብዙ መንገድ፤ የሴትና የወንድ አገልጋዮች፤ እንዲሁም የግመሎችና የአሁዮች ባለቤት ሆነ።

ያዕቆብ ከላባ ቤት ኩበለለ

31 የላባ ወንዶች ልጆች፤ "ያዕቆብ የአባታችንን ሀብት እንዳለ ወሰድታል፤ ይህ ሁሉ እርሱ ያካበተውም

30+32
4+33:35:39:40:
ዘፍ29:15:
31+8:12
30+33 4+32:
ዘፍ31+39
30+35 4+32:
ዘፍ31+1
30+36
ዘፍ31+22:
ዘፍ31+181 5+31
8+27
30+37 4+38:41:
ኢር11+11:
ሕዝ31+8:
30+38 4+37:41:
ዘፍ21+16:
ኢር2+24:
30+39 4+32:41:
30+40 4+32
30+41 4+37:38
30+42
ዘፍ31+19:16:43
30+43 ዘፍ12+16
31+1
ዘፍ30+35:42

31+2 4+5
31+3 4+13:
ዘፍ21+22: 26+3:
32+9: ዘፍ30+3:
ኢሳ10+21:
35+10:
ኢር30+3: 42+12
31+5
4+2:29:42:53:
ዘፍ21+22: 26+3:
43+23: 432+23
31+6 ዘፍ30+29
31+7 4+41:52:
ዘፍ24+50:
29+15: ዘፍ6+2:
ዘፍ14+22:
ኢየ19+3:
አጥ8+5
31+8 ዘፍ30+32
31+9 ዘፍ30+42:
ኢየ39+2:
ሕዝ31+6
31+10 ዘፍ20+3
31+11 ዘፍ16+7:
20+3: 22+1:
ዘፍ31+4
ዘፍ30+32:
ዘፍ3+7
31+13 4+3:
ዘፍ28+10-22
31+14
24+20-20+1:
17712+16
31+15
ዘፍ29+20:
ዘፍ15+3: 23+20:
ፍት2+10:
24+20-15+19:
1778+41:
አብ11+1
31+16 ዘፍ30+42

ሀብት ከአባታችን የተገኘ ነው" እያሉ ሲያወድ ያዕቆብ ሰማ። ²የላባ አመለካከት ከቀድሞው ያተለወጠበት መሆኑንም ያዕቆብ ተረዳ።

³እግዚአብሔርም (ያዕቆብ) ያዕቆብን፤ "ወደ አባቶችህና ዘመዶችህ አገር ተመልስ፤ እኔም ካንተ ጋር እሆናለሁ" አለው።

⁴ስለዚህም ያዕቆብ መንገድ ወደ ተሰማርብት መስክ እንዲመጡ፤ ራሱልንና ልዩን አስጠራቸው፤ እንዲህም አላቸው፤ አባታችሁ ስለ እኔ ያለው አመለካከት እንደ ቀድሞው አለመሆኑን ተረድቻለሁ፤ ቢሆንም የአባቱ ስምዝ (አሉሃም) አልተለየኝም፤ መቼም ባለኝ ዐቅም አባታችሁን ማገልገሌ ከእናንተ የተሰወራ አይደለም። አባታችሁ ደሞዜን ዐሥር ጊዜ እየለዋወጠ አታልሉኛል፤ ሆኖም እንዲጎዳኝ ስገዜስከኬ (አሉሃም) አልፈቀደላትም። እርሱ፤ ደሞዝህ ዝንጉርጉሮቹ ይሆናሉ፤ ሲለኝ፤ መንገድ ሁሉ ዝንጉርጉር ወለዱ፤ ደግሞም ደሞዝህ ሽመልመሌዎቹ ይሆናሉ፤ ሲለኝ፤ መንገድ ሁሉ ሽመልመሌ መልክ ያላቸውን ወለዱ፤ ስለዚህ ስገዜስከኬ (አሉሃም) የአባታችሁን ከብቶች ወሰደ ለእኔ ስጡኝ።

¹⁰እንስሳቱ በሚጠቁበት ወራት፤ የሚያጠቋቸው አውራ ፍየሎች መልካቸው፤ ሽመልመሌ፤ ዝንጉርጉርና ነቀጣ ያለባቸው መሆናቸውን ዐይኔን አንሥቼ በሐልሜ አየሁ። ¹¹የስገዜስከኬም (አሉሃም) መልእክት፤ 'ያዕቆብ' አለኝ፤ እኔም፤ 'እነሆ አለሁኝ' አልሁት። ¹²እርሱም 'መንገዱን የሚያጠቋቸው አውራ ፍየሎች ሁሉ ሽመልመሌ መልክ ያላቸው፤ ዝንጉርጉርና ነቀጣ ያለባቸው መሆናቸውን ቀና ብለህ ተመልከት፤ ላባ በአንተ ላይ የሚፈጽመውን ድርጊት ሁሉ አይቻለሁና፤ ¹³የድንጋይ ሐውልት በማቆም ዘይት ቀብተህ የተሳለሀባት የቤቴል አምላክ (አል) እኔ ነኝ፤ እሁንም ይህን አገር ፈጥህ ልቀቅ ወደ ተወለድህበትም ምድር ተመልህ ሂድ' አለኝ።

¹⁴ራሱልና ልዩም እንዲህ ብለው መለሱለት፤ "ከአባታችን ሀብት የምናገኘው ምን ውርስ አለ? ¹⁵እኛን የሚያየን እንደ ባዕድ አይደለምን? ደግሞም እኩ እኛን ሽመልና፤ የተሸጥንበትንም ዋጋ ራሱ በልቶታል። ¹⁶ስገዜስከኬ (አሉሃም) ከአባታችን ወሰደ ለእንተ የሰጠው ሀብት ሁሉ የእኛና የልጆቻችን ነው፤ ስለዚህ ስገዜስከኬ (አሉሃም) የነገረህን ሁሉ አድርግ"።

¹⁷ከዚያም ያዕቆብ ልጆቹንና ሚስቶቹን ግመሎች ላይ አስቀመጠ፤ ¹⁸በመስጴጦም ያ ካፈራው ሀብት ሁሉ ጋር ከብቶቹን በመላው ወደ ፊት አስቀደመ፤ ወደ አባቱም ወደ

31+17 ዘፍ24+63-64: 27+41 31+18 ዘፍ10+9: 12+5: 25+20: 35+27

30+39 ሽመልመሌ፤ ዝንጉርጉርና ነቀጣ የጣለባቸውንም ግልገሎች ወለዱ፤ የግልገሎቹ አወላለድ በተገለጸው መልኩ የሆነው ከበትሮቹ የተነሣ ሳይሆን፤ እግዚአብሔር ጣልቃ ስለገባ ነው፤ ያዕቆብም ራሱ እግዚአብሔር መንጋውን እንዳበላለት ተገንዝቦአል (31:7-9)።

ይሰራሁ አገር፣ ወደ ከነዓን ምድር ጉዞውን ቀጠለ።

¹⁹ላባ በጎቹን ሊሸልት ሄደ ሳለ፣ ራሔል የአባቷን ቤት የጣዖታት ምስል ሰረቀች።

²⁰ያዕቆብም ቢሆን፣ መከብላለሱን ለሰርዋዊው ለላባ ሳይገልጥለት በመቅረቱ አታልሎታል። ²¹ያዕቆብ የእርሱ የሆነውን ሁሉ ይዞ፣ የኤፍራጥስን ወንዝ ተሻግሮ ወደ ከራብታማው አገር፣ ወደ ገላዓድ አመራ።

ላባ ያዕቆብን ተከታተለው

²²የያዕቆብ መከብላለል ለላባ በሦስተኛው ቀን ተነገረው። ²³ላባ ዘመዶቹን ይዞ ተነሣ፤ ያዕቆብንም ሰባት ቀን ተከታተሎ ገላዓድ በተባለ ከራብታማ አገር ደረሰበት።

²⁴ከዚያም ስገዚሐብሔ (አሌክሳም) ለሰርዋዊው ለላባ በሕልም ተገልጦ፣ “ያዕቆብን፣ ክፉም ሆነ ደግሞ እንዳትናገረው ተጠንቀቅ” አለው።

²⁵ያዕቆብ ገላዓድ በተባለው ከራብታማ አገር ድንኳኑን ተክሎ ሳለ፣ ላባ ደረሰበት፤ ላባና ዘመዶቹም በዚያው ሰፈሩ።

²⁶ከዚያም ላባ ያዕቆብን እንዲህ አለው፤ “ምን ማድረግህ ነው? አታልልኸኛል፤ ልጆቹን የጦር ምርኮኛ ይመስል እካልበህ ወሰድሃቸው። ²⁷ለመሆኑ ለምን ተደብቀህ ሄድህ? ለምንስ አታልልኸኝ? ብትነግረኝ ኖሮ፣ በደስታና በዘፈን በከበሮና በበገና አልሸኝም ነበር? ²⁸ልጆቹን ልጆችና ልጆቹንም ስሜ ብሰናበት ምን ነበረበት? የሠራኸው የጅል ሥራ ነው። ²⁹ልጆቹትህ እችል ነበር፤ ዳሩ ግን ባለፈው ሌሊት የአባታችሁ ስምዓክ (አሌክሳም) ያዕቆብን፣ ክፉም ሆነ ደግ እንዳትናገረው ተጠንቀቅ” አለኝ።

³⁰አንተ ወደ አባትህ ቤት ለመመለስ ስለ ናፈቅህ ሄደሃል፤ ነገር ግን የቤቱን የጣዖት ምስል የሰረቀኸው ለምንድ ነው?” ³¹ያዕቆብም ለላባ እንዲህ ሲል መለሰለት፤ “ሴቶች ልጆችህን በንይል ነጥቀህ ታስቀርብኛለህ ብዬ ስለ ፈራሁ ነው። ³²ነገር ግን ከእኛ መካከል የአንተን የጣዖታት ምስል ደብቆ የተገኘ ሰው ካል ይሙት። ያንተ የሆነ አንዳች ነገር ከኔ ዘንድ ቢገኝ፣ አንተው ራሱ ዘመዶቻችን ባለብት ፈልግና ውሰድ።” ይህን ሲል፣ ራሔል የጣዖታቱን ምስል መሰረዳን ያዕቆብ አያውቅም ነበር።

³³ላባም ወደ ያዕቆብ ድንኳንና ወደ ልያ ድንኳን እንዲሁም ወደ ሁሉ ድንገጦቹ ድንኳኖች ገባ፤ ነገር ግን ምንም አላገኘም። ከልያ ድንኳን ከወጣ በኋላ ወደ ራሔል ድንኳን ገባ። ³⁴ራሔል የጣዖታቱን ምስል ከግመላ ኮርቻ ሥር ሸሽጋ፣ በላዩ

31+19
4+30:32:34-35;
ዘፍ35:21 38+12;
13+ ኢሱ24:14;
መላ17:5;
18+14:17:24:30;
14ሙ7:13;
19+13;
25+24:7;
24ሙ13:23;
27:23+24;
ሆሲ3:4
31+20 ቍ27;
ዘፍ25:20;
27+36
31+21
4+22:23:25;
ዘፍ2:14 37:25;
ዘፍ2:15 14:51;
ዘፍ26:30;
32+1 ዘፍ3:10;
ኢሱ12:2;
17:18:46;
19:33 ኤር22:16;
26+21
31+22 ቍ21;
ዘፍ30:36;
31+23 ቍ21:37;
ዘፍ14:9
31+24 ዘፍ20:3;
24+50 25+20
31+25 ቍ21
31+26
ዘፍ12:18;
27+36 34+29;
14ሙ90:2-3
31+27 ቍ20;
ዘፍ4:21;
ዘፍ15:20;
መላ11:34;
14ሙ10:35;
24ሙ6:15;
መዘፍ8:25;
ኢሳ24+8;
ኤር31:4
31+28
ዘፍ27:27;
ሩት1:14;
ሐሥ20:37
31+29 ቍ5:7;
ዘፍ24:50;
26+29
31+30 ቍ19;
ዘፍ28:15 44+8;
ኢዮ29:12
31+31 ዘፍ20:11
31+32 ቍ19;
ዘፍ44:9
31+33 ቍ37;
ዘፍ16:11 24:67
31+34 ቍ19:37;
ዘፍ24:63-64;
44+12
31+35 ቍ19;

ተቀምጣበት ነበር፤ ላባም ድንኳኑን አንድ በአንድ በርብሮ ምንም ሊያገኝ አልቻለም። ³⁵ራሔልም አባቷን “በፊትህ ተነሥቼ መቆም ስላልቻልሁ፣ ጌታዬ አትቁጣ፤ የወር አበባዬ መጥቶ ነው።” አለችው፤ ስለዚህ በረበረ፤ የጣዖታቱን ምስል ግን ማግኘት አልቻለም።

³⁶በዚህ ጊዜ ያዕቆብ ተቁጣ፤ ላባንም እንዲህ ሲል ወቀሰው፤ “እስቲ ወንጀሌ ምንድን ነው? ይህን ያህል የምታሳድደኝ ንጠአቱ ምን ቢሆን ነው? ዕቃዬን አንድ በአንድ በርብረሃል፤ ታዲያ፣ የአንተ ሆኖ ያገኘኸው ዕቃ የትኛው ነው? ካለ፣ እስቲ በአንተም በእኔም ዘመዶች ፊት አቅርብና እነርሱ ያፋርዱኑ።

³⁸የዓመት አብሬህ ኖራለሁ፤ በዚህ ጊዜ ውስጥ ከመንጋሪ አንድ ጠበት እንኳ አልበላሁም። ³⁹አሁን የሰበረውንም ቢሆን እተካ ነበር እንጂ፣ ትራፊውን ለምልክትነት አምጥቼ አላውቅም፤ በቀንም ሆነ በሌሊት የተሰረቀትን ሁሉ ስታስከፍለኝ ኖረሃል።

⁴⁰ቀን በሐረር ሌሊት በቀር ተቃጠልሁ፤ እንቅልፍም በበይኔ አልዘፈ አለ፤ ⁴¹የዓመት በቤትህ የኖርሁ፣ በዚህ ሁኔታ ነበር፤ ዐሥራ አራት ዓመት ለሁለቱ ልጆችህ ብዬ አገለገልሁ፤ ስድስት ዓመት ስለ መንጋዎችህ ስል አገለገልሁ፤ ይህም ሆኖ ደመወከኑ ዐሥር ጊዜ ለዋውከክብኛል። ⁴²የአባቱ ስምዓክ (አሌክሳም)፣ የአብርሃም ስምዓክ (አሌክሳም)፣ የይሱሐቅም ፍርሀት ከእኔ ጋር ባይሆን ኖሮ ባዶ እጄን ሰድደኸኝ ነበር፤ ስገዚሐብሔ (አሌክሳም) ግን መከራዬን አይቶ፤ ልፋቴን ተመልክቶ ትናንት ሌሊት ገሠጸሁ።

⁴³ላባም ለያዕቆብ እንዲህ ሲል መለሰለት፤ “ሴቶቼም ልጆቼም የአጼው ልጆች ናቸው፣ መንጎቼም ቢሆኑ የራሴ ናቸው። ታዲያ፣ በእነዚህ ሴቶች ልጆቼና በወልደቸው ልጆቻቸው ላይ ሐሬ ምን ማድረግ እችላለሁ? ⁴⁴በአሁኑ ሃሬ ኪዳን ኃሬ ኃገጣ፤ ኪዳኑም በአንተና በእኔ መካከል ምስክር ይሁን።”

⁴⁵ያዕቆብም ድንጋይ ወስዶ ሐውልት አድርጎ አቆመው፤ ⁴⁶ከዚያም ዘመዶቹን፣ “ድንጋይ ሰብስቡ” አላቸው። እነርሱም ድንጋይ እያመጡ ከመሩ፤ በክምሩም

31+35 ዘፍ20:12 14ሌ15:19-23 19+33:32;
ዘፍ21:18 27+16 ኤር35:18 31+36 14ሙ19+5;
20+32 23+23 24+11 31+37 4+33:23 ዘፍ1+16;
16+18 31+38 ዘፍ27+44 30+27 31+39 ዘፍ30:33;
ዘፍ22+13 31+40 መዘፍ32:4 2ቆር11:27 31+41
4+7 ዘፍ27+44 29+15:30 30+32 31+42
4+5:53 ከፍ31:17 21+22 24+12:50 46+1;
ዘፍ3+15 መዘፍ24:1-2 31+43 ዘፍ30:32:42 31+44
ዘፍ21+27:30 31+45 ዘፍ28+18 31+46 4+48:51:52

31+19 ራሔል የአባቷን ቤት የጣዖታት ምስል ሰረቀች፤ ራሔል የአባቷን ቤት ጣዖት ምስልች ከሰረቀች በኋላ እንዳይወሰድባት ስትል ዋሽች (ቍ 34-35)። በስፍራው የተደረገ የሥነ ቅርስ ግኝት እንደሚያመለክተው የጣዖታቱ ባለቤት መሆን ባት ሲዋቅር የርስቱን ሁለት እጥፍ ያስገኛል ተብሎ ምን ነበር። ራሔልና ልያ ውርስ እንዳያገኙ ሆነው እንደተታለሉ ተሰምቷቸው ነበር (ቍ 15)። ስለዚህ ራሔል ጣዖታቱን የወሰደቻቸው ለአምልኮ ዐላማ ሳይሆን ጥቅም ለማግኘት ብላ ነበር። ነገር ግን ምንም አልጠ ቀሟትም፣ ምክንያቱም ያዕቆብ ከጊዜ በኋላ ጣዖታትንና እንግዳ አማልክትን የቤቱ ሰዎች እንዲያጠፉ ያዘዘ ከመሆኑም በላይ ወደ ቤቱ ጉዞ ከመጀመሩ በፊትም አቃጥሏቸዋል (35:2-4 35:2 እና ማብ ይመ)።

አጠገብ ምግብ በሉ። ⁴⁷ላባም ክምር ድንጋዩን ይጋርሠህ ዱታ። ብሎ ጠራው፤ ያዕቆብ ደግሞ ገለፃደ። አለው።

⁴⁸ላባም "ይህ ክምር ድንጋይ በእኔና በአንተ መካከል ዛሬ ምስክር ነው" አለው። ጋልዲድ ተብሎ የተጠራውም በዚሁ ምክንያት ነው፤ ⁴⁹ደግሞም ምጽጳ ተባለ፤ ምክንያቱም ላባ እንዲህ ብሎ አልናና ⁵⁰ልጆቹን ብትበድሳቸው ወይም ሌሎች ሚስቶች በላያቸው ላይ ብታገባ፤ ማንም ከእኛ ጋር ባይኖርም እንኳ እገዛለሁ (ሌላም) በአንተና በእኔ መካከል ምስክር መሆኑን አትርሳ።

⁵¹ደግሞም ላባ ያዕቆብን እንዲህ አለው፤ "ክምር ድንጋዩ እነሆ በአንተና በእኔ መካከል ያቆምሁትም ሐውልት እነሆ፤ ⁵²ይህን ክምር ድንጋይ አልፌ አንተን ለማጥቃት ላልመጣ፤ አንተም ይህን ክምር ድንጋይና ይህን ሐውልት አልፌህ እኔን ለማጥቃት ላትመጣ፤ ይህ ክምር ድንጋይ ምስክር ነው፤ ይህም ሐውልት ምስክር ነው። ⁵³የአብርሃም ስምላክ የናኮር ስምላክ የአባታቸውም ስምላክ (ሌላም) በመካከላችን ይፍረድብን።

ስለዚህ ያዕቆብ በአባቱ በይስሐቅ ፍርሀት ማለ። ⁵⁴ያዕቆብ በኩረብታማው አገር ላይ መጥቶ ለአቀረበ፤ ዘመዶቹንም ምግብ እንዲበሉ ጋበዛቸው፤ እነርሱም ከበሉ በኋላ እዚያው አደሩ።

⁵⁵በማግስቱም ማለዳ ላባ የልጅ ልጆቹን እንዲሁም ሴቶች ልጆቹን ስሞ መረቃቸው፤ ከዚያም ወደ አገሩ ተመለሰ።

ያዕቆብ ወንድሙን ዔሳውን ሊገናሜ ተዘጋጀ

32 ያዕቆብም ደግሞ ጉዞውን ቀጠለ፤ የእገዛለሁ (ሌላም) መላእክት ተገናኙት፤ ²ባያቸውም ጊዜ፤ "ይህ የእገዛለሁ (ሌላም) ሰፈር ነው" አለ፤ የዚያንም ቦታ ስም መሃናይም፤ አለው።

³ያዕቆብም በኤዶም አገር ሲይር በተባለው ምድር ወደሚኖረው ወንድሙ ወደ ዔሳው መልእክተኞችን አስቀድሞ ሳከ፤ "እንዲህም ብሎ አዘዛቸው፤ "ጌታዬን ዔሳውን እንዲህ ትሉታላችሁ፤ 'አገልጋይህ ያዕቆብ እንዲህ ብሎአል በሉት፤ 'ከላባ ዘንድ ተቀምጧል እስከ አሁን ድረስ እዚያው

31:47 ዘፍ21:30
31:48 ቍ46፣
ዘፍ21:30፣
ኤር29:23፣ 42:5
31:49 ኤሉ11:3፣
መላ10:17፣
11:29
31:50 ዘፍ16:6፣
21:30፣ ዘፍ4:26፣
31:19፣
ኤሉ24:27፣
መላ11:10፣
14:10፣ 12:5፣
20:14፣ 23:42፣
ኢዮ 16:19፣
ኤር7:11፣
29:23፣ 42:5፣
ሚከ1:2
31:51 ቍ46፣
ዘፍ28:18
31:52 ቍ7:46፣
ዘፍ21:30፣
26:29
31:53 ቍ42፣
ዘፍ11:27፣ 16:5፣
21:23፣ 27፣
24:12
31:54
ዘፍ26:30፣ 46:1፣
ዘፍ24:5፣
ዘፍ 3:1
31:55 ቍ28፣
ዘፍ18:33፣
24:60፣
ዘፍ39:43፣
ፋት1:9
32:1 ዘፍ16:11፣
25:7፣ 16:17፣
1ዜ5:21፣ 15፣
መዝ34:7፣ 35:5፣
91:11፣ 87:6፣ 122፣
19:32፣ 17:2፣ 8፣
4:14፣ 1ዜ5:6፣ 80
32:2 ዘፍ28:17፣
ኤሉ13:12፣ 26:30፣
21:38፣
24:10፣ 28:29፣
17:24
32:3 ዘፍ14:6፣
25:30፣ 27:41፣
42፣ 36:16፣
ዘፍ21:21፣
24:18፣
መላ11:17
32:4 ዘፍ18:3፣
24:9፣ 31:41
32:5 ዘፍ12:16፣
24:9፣
33:8፣ 10:15፣
34:11፣

ኖርሁ፤ ⁵ከብቶች አሁኖች የበግና የፍየል መንጎች እንደዚሁም የወንድና የሴት አገልጋዮች አሉኝ፤ አሁንም ይህን መልእክት ለጌታዬ መላኬ በጎ ፈቃድህን እንዳገኝ በማሰብ ነው።"

⁶የተላኩትም ሰዎች ወደ ያዕቆብ ተመልሰው "ወደ ወንድህ ወደ ዔሳው ሄድን ነበር፤ እርሱም ሊቀበልህ በመምጣት ላይ ነው፤ አራት መቶ ሰዎችም አብረውት አሉ" አሉት። ⁷ያዕቆብም በታላቅ ፍርሀትና ጭንቀት ተውጦ፤ አብረውት የነበሩትን ሰዎች ሁለት ቦታ ከፈላቸው፤ በንቹን ፍየሎቹን ከብቶቹንና ግመሎቹንም ሁለት ቦታ ከፈላቸው፤ ጭላሳው መጥቶ በአንደኛው ላይ አደጋ ቢጥል፤ ሌላው ክፍል፤ ሊያመልጥ ይችላል" ብሎ አስቦ ነበር።

⁸ያዕቆብ እንዲህ ሲል ጸለየ፤ "የአባቱ የአብርሃም አምላክ የአባቱ የይስሐቅ ስምላክ (ሌላም) ሆይ፤ ወደ አገርህም ወደ ዘመቻችሁ ተመለስ፤ እኔም በጎ ነገር አደርግላለሁ" ያልኸኝ እግዚአብሔር (የሆኑ) ሆይ፤ ¹⁰እኔ ባሪያህ እስካሁን ላደረግሁኝ ቸርነትና ታማኝነት ብቁ አይደለሁም፤ የርዳናሽን ሰሻግር በእጄ ላይ ከነበረው በትር በስተቀር ምንም አልነበረኝም፤ አሁን ግን ይኸው ሁለት ሰራዊት ሆኛለሁ። ¹¹ከወንድሜ ከዔሳው እጅ እንድታድኑኝ እልምንሃለሁ፤ መጥቶ እኔንም ሆነ እነዚህን እናቶች ከጎልጆቻቸው ያጠፋናል ብዬ ፈርቻለሁና፤ ¹²ነገር ግን፤ አንተ ራስህን አበልጽግሃለሁ፤ ዘርህንም ሊቁርህ እንደማይቻል እንደ ባሕር አሸዋ አበዛዋለሁ" ብለኸኛል።

¹³በዚያችም ሊሊት ያዕቆብ እዚያው

32:5 ዘፍ47:25፣ 29፣ 50:4፣ ፋት2:13 32:6 ዘፍ33:1፣
32:7 ቍ10:11፣ ዘፍ33:1፣ 35:3፣ መዝ4:1፣ 77:2፣
107:63፣ 29 ዘፍ24:12፣ 26:3፣ 28:13፣ 31:12
32:10 ቍ7፣ ዘፍ24:27፣ 38:18፣ 47:31፣ ዘፍ17:2
32:11 ቍ7፣ ዘፍ27:41፣ 43:18፣ መዝ59:2 32:12
ዘፍ12:2፣ 13:14፣ 22:17፣ 17:4፣ 20:29፣ ዘፍ11:10፣
ሮማ9:27 32:13 ቍ13-15፣ 18:20፣ 21፣ ዘፍ33:10፣
43:11፣ 15:25፣ 26፣ 14:10፣ 16:20፣ ምሳ18:16፣ 21:14
32:14 ይጋርሠህ ዱታ የሚለው ቃል በአረማይስጥ
የዚያን ክምር ድንጋይ ማለት ነው
32:15 ገለፃዬ የሚለው ቃል በዕብራይስጥ የዚያን
ክምር ድንጋይ ማለት ነው
32:16 ምጽጳ የሚለው ቃል መጠበቂያ ማማ
ማለት ነው
32:17 መሃናይም ማለት ሁለት ጉራ ማለት ነው
32:18 ወይም ጉራ፣ በቀ 10 ላይ ያለውም እንዲሁ
32:18 ወይም ጉራ

32:1 የእግዚአብሔርም መላእክት ተገናኙት፤ ያዕቆብ ላባን ትቶ ጠበኛው ወንድሙ ዔሳው ወደ ሚኖርበት ወደ ከነዓን (31:13) በመጓዝ የእግዚአብሔርን ትእዛዝ ፈጸመ። እግዚአብሔርም የእርሱ ሀልዎትና ጥበቃ ከያዕቆብ ጋር እንደ ቀጠለ ለማጽናት ሲል መላእክቱን ላከ።

32:9 የአባቱ ... አምላክ፤ ሆይ፤ ያዕቆብ ወደ ዔሳው ግዛት በቀረበ ቍጥር ፍርሃትና ጭንቀት ዋጠው። ያዕቆብ ከሃያ ዓመት በፊት ካደረገው ማታለል የተነሣ እርሱም ሆነ ቤተሰቡ በዔሳው እጅ መከራ ይቀበሉ ይሆንን? በዚያ ሁኔታ ያዕቆብ ርዳታ ያገኘ

ዘንድ ወደ እግዚአብሔር ጸለየ፤ ጸሎቱ ሕይወትን በሚፈትን ሁኔታ ውስጥ ለገቡ አማኞች ሁሉ ምሳሌ ነው፤ (1) ፈቃዱን ለሚከተሉ ሁሉ ስለገባው የጥበቃ ተስፋ ያዕቆብ እግዚአብሔርን ያስታውሰዋል (ቍ 9)፤ (2) ቸርነቱ የማይገባው መሆኑን እያሰበ በቀድሞት ዓመታት እግዚአብሔር ስለሰጠው በረከትና ስላደረገለት እርዳታ ያመሰግዋል (ቍ 10)፤ (3) እግዚአብሔር እንዲታደገው ይጸልያል (ቍ 11)፤ (4) የእግዚአብሔርን ጥበቃ የፈለገበትን ዋነኛ ምክንያት ይገልጻል፤ ይኸውም የእግዚአብሔር የዚያን ተስፋ በሕይወቱ እንዲፈጸም ነው (ቍ 12)።

አደረገ ካለው ሀብት ለወንድሙ ለዓሳው እጅ መንሻ እነዚህን መርጠ፡- ¹⁴ሁለት መቶ እንስት ፍየሎችና ሃያ አውራ ፍየሎች ሁለት መቶ እንስት በንቸና ሃያ አውራ በንቸና ¹⁵ሠላሳ የሚያጠቡ ግመሎች ከነግልገሎቻቸው አርባ ሳምቶች ዐሥር ኮርማዎች ሃያ እንስት አህዮችና ዐሥር ተባት አህዮች። ¹⁶እነዚህንም በየመንጋው ለይቶ የሚነዱአቸውን ጠባቂዎች መደበላቸው ጠባቂዎቹንም፤ “እናንተ ቀድማችሁኑ ሂዱ፤ መንጋዎቹንም አራርቃችሁ ንዱአቸው” አላቸው።

¹⁷ቀድሞ የሚሄደውንም እንዲህ ሲል አዘዘው፤ ዓሳው አግኝቶህ የማን ነህ? ወዴትስ ትሄዳለህ? የምትነዳውስ ይህ ሁሉ ከብት የማን ነው? ብሎ ቢጠይቅህ ¹⁸የአገልጋይህ የያዕቆብ ናቸው፤ ለጌታይ ለዓሳው እጅ መንሻ የሰደዳቸው ናቸው፤ እርሱም ከበስተኋላችን እየመጣ ነው፤ ብለህ ንገረው።

¹⁹እንዲሁም ሁለተኛውን የሰበሰባችሁ መንሳችን የሚነዱትን ሌሎችንም ሁሉ እንዲህ ሲል አዘዛቸው፤ “ዓሳውን ስታገኙት ይህንኑ ትነግሩታላችሁ፤ ²⁰በተለይም ‘አገልጋይህ የያዕቆብ ከኋላችን እየመጣ ነው’ ማለትን አትዘንጉ።” ይህንም ያዘዘው፤ “ዓሳው ከእኔ ጋር ከመገናኘቱ በፊት እጅ መንሻይ አስቀድሞ ቢደርሰው ምናልባት ልቡ ይራራና በሰላም ይቀበለኛል” ብሎ ስላሰበ ነበር።

²¹ስለዚህ የያዕቆብ እጅ መንሻ ከእርሱ አስቀድሞ ተላከ፤ እርሱ ራሱ ግን እዚያው በሰፈሩበት ቦታ አደረ።

ያዕቆብ ከእግዚአብሔር ጋር የገጠመው ትግል

²²በዚያች ሌሊት የያዕቆብ ተነሣ፤ ሁለቱን ሚስቶቹን እንዲሁም ሁለቱን ሴት አገልጋዮቹንና ዐሥራ አንድ ልጆቹን ይዞ በያበቅ መልካ ተሻገረ። ²³ወንዙን አሻግሮ

32+14 ዙፕ7+88
32+15 ዙፕ3+2
42+26 45+23
32+16 ዙፕ33+8
32+18 ቀ+13
ዙፕ18+3
32+20 ቀ+13
ዙፕ18+33 33+10
ዙፕ28+38
ዙፕ1+4
1ሳው9+7
25+19 27+8+8
ኢር40+5
ሚል1+8
32+21 ቀ+31
32+22
ዙፕ30+24
ዙፕ21+24
ዙፕ21+37 3+16
ኢሱ12+2
32+23 ዙፕ26+14

32+24 ዙፕ18+2
87+10+8
32+25 ቀ+32
32+26 ዙፕ12+4
32+27 ዙፕ25+26
32+28 ዙፕ7+5
30+8 ኢሳ1+26
56+5 60+14
62+24+12
65+15 32+29
ዙፕ25+11
35+9 48+31
ዙፕ3+13 6+3
መሳ13+17+18
32+30
ዙፕ16+13
1ቀር13+12
32+31 መሳ8+9
32+32 ቀ+25

ከሸኛቸው በኋላ፤ ንዙን ሁሉ ሰደደ። ²⁴ያዕቆብ ግን ብቻውን እዚያው ቀረ፤ አንድ ሰውም እስኪነጋ ድረስ ቆታገለው አደረ። ²⁵የምሰው የያዕቆብን ታግሎ ማሸነፍ እንዳታተው በተረዳ ጊዜ የቀኑን ሹልን ነካው፤ በግብ ግቡም የያዕቆብ ቄን ከመጋጠሚያው ላይ ተናጋ። ²⁶በዚያን ጊዜ ሰውየው፤ “እንግዲህ መንጋቱ ስለሆነ ልቀቀኝና ልሂድ” አለው።

ያዕቆብም፤ “ካልባረከኸኝ አልለቅህም” አለው።

²⁷ሰውየውም፤ “ስምህ ማን ነው?” አለው።

እርሱም፤ “ያዕቆብ ነው” አለ።

²⁸ሰውየውም፤ “ከስግዚአብሔርም (አሎም)፤ ከሰዎችም ጋር ታግለህ አሸንፈሃልና ከእንግዲህ ስምህ እስራኤል” እንጂ፤ የያዕቆብ አይባልም” አለው።

²⁹ያዕቆብም፤ “እባክህ ስምህን ንገረኝ” ብሎ ጠየቀው።

ሰውየውም፤ “ስሜን ለማወቅ ለምን ፈለግህ?” አለው፤ በዚያም ስፍራ ባረከው።

³⁰ስለዚህ የያዕቆብ፤ “ከግዚአብሔር (አሎም) ፊት ለፊት አይቼ እንኳ ሕይወቴ ተርፋለች” ሲል፤ የዚያን ቦታ ስም ጽኒኤል፤ አለው።

³¹ጽኒኤልንም እንዳለፈ ፀሐይ ወጣችበት፤ እርሱም በቀኑ ምክንያት ያነከሰ ነበር። ³²ከዚህም የተነሣ የእስራኤል ልጆች እስከ ዛሬ ድረስ ሹልዳን ቅዮቱን ጋር የሚያገናኙትን ሥጋ አይበሉም፤ ምክንያቱም በቀኑ መጋጠሚያ ላይ ያለው የያዕቆብ ሹልዳ ተነክቶ ነበር።

³²⁺²⁸ እስራኤል ማለት ከእግዚአብሔር ታገለ ማለት ነው።

³²⁺³⁰ ጽኒኤል ማለት የእግዚአብሔር ፊት ማለት ነው።

³²⁺³¹ በዕብራይስጥ ጽኒኤል ማለት ሲሆን የጽኒኤል አማራጭ ትርጉም ነው። ጨ17 ሱኮት ማለት መጠለያዎች ማለት ነው።

32+24 አንድ ሰውም ... ሲታገለው አደረ፤ ከያዕቆብ ጋር የታገለው ሰው ብዙውን ጊዜ ከእግዚአብሔር ከራሱ ጋር ተመስሎ የታየው (ከቀ. 28:30፤ ከመሳ 6+12-14:22 ጋር ያንጸጽ፥ ዘፀ 3+2 እና ማብ ይመ) “የእግዚአብሔር መልአክ” (16+7... 21+17፤ 22+11፤ 31+11፤ ሆሴ 12+4 ይመ) ሳይሆን አይቀርም። ያዕቆብ ተስፋ ለተገባው በረከት ከእግዚአብሔር ጋር አጠዘቶ ሲታገል፤ ያሰበውን ያገኝ ዘንድ እግዚአብሔር እንዲያሸንፍ ፈቀደለት (ቀ. 28)፤ ነገር ግን ያዕቆብ በግራ ራሱ ብርታት በመራመድ ፈንታ በእግዚአብሔር ላይ መሉ ለሙሉ ታምኖ በመደገፍ መራመድ እንደሚገባው ያስተውል ዘንድ የቄኑ ሹልዳ በእግዚአብሔር ተነካ (ቀ. 25+30-32)።

32+28 ስምህ እስራኤል፤ ብልጥ አታላይ የሚል ትርጉም የያዘው የያዕቆብ ስም፤ “እስራኤል” የተባለ ሲሆን ትርጉሙም፤ “ከእግዚአብሔር ጋር ታገለ” ማለት ነው (የሚቀጥለውን ማብራርያ ይመ)። የክርስቶስ ተከታዮች አልፎ አልፎ፤ “የእግዚአብሔር በሆነው እስራኤል” (ገላ 6:16) ተብለው የተጠሩ ሲሆን ያም ከእግዚአብሔር ጋር የሚታገሉ እንደማለት ነው። እግዚአብሔር ሕዝቡ

በረከቱንና ጸጋውን በትጋት የሚሹ እንዲሆኑ እንጂ ዝም ብለው እንዲቀመጡ አይፈልግም (ማቴ 5:6፤ 6+33፤ 7+7-8፤ 11+12፤ ሉቃ 11+5-10)።

32+29 በዚያም ስፍራ ባረከው፤ ያዕቆብ በሌሊት ከእግዚአብሔር ጋር መታገሉ ለሕይወቱ የእግዚአብሔርን በረከት አስገኘለት። (1) ከዚያ በኋላ ሕይወቱና ደህንነቱ በራሱ ጥረት ሳይሆን በእግዚአብሔር ርዳታ፤ ምሪትና በረከት ላይ እንዳረፈ ፀወቀ። እግዚአብሔር ይህንን እውነት ከጊዜ በኋላ እንዲህ ሲል ለእስራኤላውያን አስታውሷል። “በመንፈሴ እንጂ በንድልና በብርታት አይደለም ይላል እግዚአብሔር ጸባእት (ዘካ 4+6)። (2) በእግዚአብሔር ስም ሕይወት ውስጥ ድልና በረከት የሚገኙት በተመሳሳይ መንገድ ነው። ከእግዚአብሔር ጋር በአካል ባንታገልም በትጋትና በጽናት በጸሎት ፈታኑ እንሻለን (ሉቃ 11+5-10)፤ ንጢአታችንን እንናዘዛለን፤ ይቅርታውንም እንጠይቃለን (ሉቃ 11+4)፤ መንግሥቱንና ሀልዎቱን እንጠማለን፤ እንራባለንም (ሉቃ 11+2)፤ የመንፈስ ቅዱስን ንድልና ሀልዎት እንሻለን (ሐሥ 1+8፤ 2+4)፤ እውነተኛ እምነትና ጽድቅ ያለውን ሕይወትም እንከታተላለን (ማቴ 6+30-33)።

የያሰቀብና የዲሳው መገናኘት

33 ያዕቆብ አሻግሮ ተመለከተ፤ እነሆ ዲሳው አራት መቶ ሰዎች አስከተሎ እየመጣ ነበር። ስለዚህ ልጆቹን ለልዩ፣ ለራሔልና ለሁለቱ አገልጋዮች አከፋፈላቸው። ሽዚያም ሁለቱን አገልጋዮች ከነልጆቻቸው አስቀደመ፤ ልያንና ልጆቿንም አስከተለ፤ ራሔልንና የሴፍን ግን ከሁሉ ጓላ እንዲሆኑ አደረገ። ጎረቤቱ ራሱም ቀድሞአቸው ሂደ፤ ወንድሙም ዘንድ እስኪደርስ ድረስ ሰባት ጊዜ ወደ መሬት ለጥ ብሎ እጅ ነግ።

“ዲሳው ግን ሊገናኘው ወደ እርሱ ሮጦ ሄዶ ዐቀፈው፤ በዐንገቱም ላይ ተጠምጥሞ ሳመው፤ ሁለቱም ተላቀሱ። ሽዚያም ዲሳው ቀና ብሎ ሲመለከት ሴቶቹንና ልጆቹን አየ፤ እርሱም፣ “እነዚህ አብረውህ ያሉት እነማን ናቸው?” ብሎ ጠየቀው።

ያዕቆብም መልሶ፤ “እነዚህም ስግዚአብሔር (ሌላው) በቸርነቱ ለእኔ ለአገልጋይህ የሰጠኝ ልጆች ናቸው” አለው።

“በዚህ ጊዜ ሁለቱ ሴት አገልጋዮችና ልጆቻቸው ቀርበው እጅ ነሡ፤ ሽዚያም ልያና ልጆቿ መጥተው እጅ ነሡ፤ በመጨረሻም የሴፍና ራሔል መጡ፤ እነርሱም ቀርበው እጅ ነሡ።

“ዲሳውም፣ “ወደ እኔ ተነድቶ የመጣው ይህ ሁሉ መንጋ ምንድን ነው?” አለው።

እርሱም፣ “ጌታይ ሆይ፤ በአንተ ዘንድ ሞገስ ባገኝ ብዬ ነው” አለው።

“ዲሳው ግን፣ “ወንድሜ ሆይ፤ እኔ በቀ አለኝ፤ የራስህን ለራስህ አድርገው። አለው።

¹⁰ያዕቆብም፣ “ለም፣ እንዲህ አይደለም፤ በአንተ ዘንድ ሞገስ አግኝቼ እንደ ሆነ፤ እጅ መንሻዬን ተቀበል፤ በመልካም ሁኔታ ተቀብለኸኝ ፊትህን ማየት መቻሉ ራሱ፤ የስግዚአብሔር (ሌላው) ፊት የማየት ያህል እቁጥረዋለሁ።” ¹¹ስግዚአብሔር (ሌላው) በቸርነቱ አማራጭ ስለ ሰጠኝ የሚያስፈልገኝ ሁሉ አለኝና ያቀረብኸሁህን እጅ መንሻ እባክህ ተቀብለኝ” አለው። ያዕቆብ አጥብቆ ስለ ለመነው፣ ዲሳው እጅ መንሻውን ተቀብለ።

¹²ዲሳውም “በል ተነሥና ጉዟችንን

33+1 ዘፍ32+67
33+2 ቍ61
ዘፍ30+24
33+3 ቍ67
ዘፍ17+33
37+7-10
42+6፣ 43+26
44+14፣ 48+12
1400-20+41
275+10+14
33+4 ዘፍ27+41-
42፣ 29+11፣
ሉቃ15+20
33+5 ዘፍ18+31
48+9፣
መዝ127+31
ኢሳ8+18
33+6 ቍ23
33+7 ቍ23
ዘፍ30+24
33+8 ዘፍ24+9፣
32+5፣14-16
33+9 ቍ41
ዘፍ13+6
33+10
ዘፍ16+131
30+27
32+5፣13-20
33+11 ቍ9
ዘፍ19+33
30+26+43
1400-25+27
33+13 ቍ83
ኢሳ40+11
ኤር31+8
33+14 ዘፍ14+6፣
ዘፍ12+38
33+15 ዘፍ32+5
33+16 ዘፍ14+6
33+17
ኢሳ13+27፣
መሳ8+5፣6፣8፣14-
16፣ 1577+46፣
2ዜ54+17፣
መዝ60+6፣
108+7
33+18
ዘፍ25+20፣ 12+6
33+19 ዘፍ12+8፣
34+2፣10፣16፣21፣
47+27፣
ኢሳ24+32፣
መሳ9+28፣
የሐ4+5፣

እንቀጥል፤ እኔም እሄዳለሁ” አለው።

¹³ያዕቆብ ግን እንዲህ አለው፤ “ጌታይ፤ እንደምታየው ልጆቼ ይህን ያህል የጠኑ አይደሉም፤ ለሚያጠቡት በጎችና ጥገቶች እንክብካቤ ማድረግ አለብኝ፤ እንስሳቱ ለአንዲት ቀን እንኳ በጥድፈያ ቢነዱ በሙሉ ያልቃሉ።” ¹⁴ስለዚህ ጌታይ፤ አንተ ቀድሞኸኝ ሂደ፤ እኔም በምነዳቸው እንስሳትና በልጆቼ ጉዞ ዐቅም ልክ እያዘገምሁ ሲይር ላይ እንገናኛለን።”

¹⁵ዲሳው፣ “እንግዲያስ ከሰዎቹ ጥቂቶቹን ልተውልህ” አለው።

ያዕቆብ ግን፣ “ለምን ብለህ? በአንተ ዘንድ ሞገስ ማግኘቴ ብቻ ይበቃኛል” አለው።

¹⁶ስለዚህ ዲሳው በዚህ ዕለት ወደ ሴይር ለመመለስ ተነሣ። ¹⁷ያዕቆብ ግን ወደ ሱኮትሜ ሄደ፤ እዚያም ለራሱ መጠለያ፤ ለከብቶቹም በረት ሠራ፤ ከዚህም የተነሣ የቦታው ስም ሱኮት ተባለ።

¹⁸ያዕቆብ ከሰሜን ምዕራብ መስጴጦምያ ከተመለሰ በኋላ፤ በከነዓን ወዳላቸው ወደ ሴኬም በደገና ደረሰ፤ በከተማዬቱም ፊት ለፊት ሰፈረ። ¹⁹ድንኳኑን የተከለበትንም ቦታ ከኤሞር ልጆች በመቶ ጥራ ብር ገዛ፤ ኤሞርም የሴኬም አባት ነበር። ²⁰በዚያም መሠዊያ አቀም፤ ኤል ኤሎሄ እስራኤል፤ ብሎ ጠራው።

የያሰቀብ ልጅ ተደፈረች

34 ልያ ለያዕቆብ የወለደችለት ሴት ልጅ ሲኖና፤ አንድ ቀን የዚያን አገር ሴቶች ለማየት ወጣች። ሴኬም የተባለው የአገና ገዢ የኤዊያዊ የኤሞር ልጅ ባየች ጊዜ ይዞ በማስገደድ ደፈራት። ²ልቡ በያዕቆብ ልጅ በዲና ተማረከ፤ ልጇቷንም በጣም ወደዳት፤

33+19ሐሥ7+16 33+20 ዘፍ4+26፣ 8+20
34+1 ዘፍ30+21 34+2 ዘፍ10+17፣ 33+19፣ ዘፍ21+14፣
2400-13+14 34+3 ቍ19+26፣ ዘፍ24+67፣ 50+21፣
ኢሳ14+1፣ 40+2

³33+18 ወይም ሳሌም ደረሰ
⁴33+20 ኤል ኤሎሄ እስራኤል ማለት የእስራኤል አምላክ ነገዳ ነው ማለት ነው።

33+4 ዲሳው ... ሳመው ... ተላቀሱ፤ እግዚአብሔር የዲሳውን ልብ በመንካት ከወንድሙ ጋር ዕርቅ የሚፈጥርበትን መሻት በውስጡ አስቀመጠ። የዲሳው ወንድማዊ አቀባበል ለያዕቆብ ጸሎት የእግዚአብሔር መልስ ነበር (32+11)።

34+1 ዲና ... የዚያን አገር ሴቶች፤ ያዕቆብ እግዚአብሔር ወዳዘው ወዳባቱ ይሰራች አገር በመሄድ ፈንታ የአሕዛብ ከተማ በሆነችው በሴኬም ሰፍሮ ነበር (ከ31+13፣ 35+1 ጋር ያነጻጽሩ)፤ ነገር ግን በኋላ ምርጫው በመጣበት መዘዝ በምሬት ተጸጽቶአል። ያዕቆብ ወደ ቤቴል የተጓዘውና ቨቤቱ የነበሩትን ጣዖቶች ሁሉ ያጠፋው በዲና ላይ ቨይረሰው አሳሳች ገጠመች በኋላ ነበር (የሚከተለውን ማብራሪያ እንዲሁም 35+2 እና ማብ ይመ)።

ወላጆችዋ ስሕተት ሠርተው ነበር፤ (1) ያዕቆብም አንድ ሎጥ ከክፉና ከበደለኛ ሕዝብ ጋር ለመኖር በመምረጡ ስሕተት ሠርቶአል (ከ13+12-13 ጋር ያነጻጽሩ)። ልጆቹ ከማያምኑ ጋር ስለሚኖራቸው ግንኙነትም ሆነ እነርሱን መቁጣጠርን በተመለከተ ተገቢ የሆነ ሥርዐት አሳባጀም። ዲናም በስኩላ እግዚአብሔርን ከማያውቀው ከዚያ አገር ሴቶች ጋር ወዳጅነትን ስትፈልግ ትታያለች። የመጨረሻ ወጤቱም በያዕቆብ በሴት ልጁና በቤተሰቡ ላይ ሕዘን፣ ጎፍረትና ጉዳት ማምጣት ነበር።

(2) ቤተሰቦቻቸውን ከክፉ ወዳጅነት ለመለየት ቁርጠኛ አቋም የማይወስዱ ወላጆች ልጆቻቸውን በክፉ ፈተናና ከጎሳም ተመሳሳሉ መኖር ውስጥ የሚከቱ ሲሆን ለጎፍረትና ለጥፋትም ያዘጋጁአቸዋል (በገጽ 1894 ላይ፤ “ወላጆችና ልጆች” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።

በጣፈጠም አንደበት አናገራት። ሲኬምም አባቱን ኤዋርን፤ “ይህችን ልጅ አጋባኝ” አለው።

⁵ያዕቆብ፤ ልጁን ዲናን ሲኬም እንዳሰነወራት ሰማ፤ በዚህ ጊዜ ወንዶች ልጆቹ ከብቶቹን በመሰክ ያግዱ ነበር፤ ያዕቆብም ልጆቹ እስኪመለሱ ድረስ ታግሦ ቁየ።

⁶ከዚያም የሲኬም አባት ኤዋር፤ ያዕቆብን ሊያነጋግረው ወጣ። ⁷የያዕቆብ ወንዶች ልጆችም የተፈጸመውን ድርጊት እንደ ሰሙ ወዲያውኑ ከመሰክ መጡ፤ ሲኬም መደረግ የማይገባውን አስነዋሪ ነገር በእስራኤል ላይ በመፈጸም፤ የያዕቆብን ልጅ ስለ ደፈረ በዘኑ፤ ክፉኛም ተቁጡ።

⁸ኤዋር ግን እንዲህ አላቸው፤ “ልጄ ሲኬም ልቡ በልጃችሁ ፍትር ተነድፎአል፤ እባካችሁ እንዲያገባት ፍቀዱለት።” ⁹በጋብቻ እንተሳሰር፤ ሴት ልጃችሁን ስጡን፤ የእኛንም ሴቶች አግቡ። ¹⁰አብረችሁንም መኖር ትችላላችሁ፤ አገራችን አገራችሁ ናት፤ ኑሩባት፤ ነግዱባት፤ ሀብት ንብረትም አፍሩባት።

¹¹ሲኬም ደግሞ የዲናን አባትና ወንድሞቿን እንዲህ አላቸው፤ “በእናንተ ዘንድ ሞህሳ ሳግኝ እንጂ የተጠየቅሁትን ሁሉ እሰጣለሁ፤ ¹²ጥሎሽ ብትሉኝ ጥሎሽ፤ ስጦታ ብትሉም የፈለጋችሁትን ያህል እሰጣለሁ፤ ብቻ ልጄቱን እንዳገባ ፍቀዱልኝ።”

¹³የያዕቆብ ወንዶች ልጆችም፤ በእገታቸው በዲና ላይ ስለተፈጸመው ነውር፤ የሆዳቸውን በሆዳቸው ይዘው፤ ለሲኬምና ለአባቱ ለኤዋር መልስ ሰጡ፤ ¹⁴እንዲህም አሉአቸው፤ “እገታችንን ላልተገረዘ ሰሙ ብንሰጥ ውርደት ስለሚሆንብን፤ እንዲህ ያለውን ነገር አናደርገውም።” ¹⁵ሆኖም የምንሰማማባት አንድ መንገድ ብቻ አለ፤ ይህም ወንዶቻችሁን ሁሉ ገርዛችሁ እኛን የመሰላችሁ እንደ ሆነ ነው። ¹⁶ከዚያ በኋላ ሴቶች ልጆቻችንን እንድርሳችን እን፤ አብረን እንኖራለን፤ አንድ ሕዝብም እንሆናለን። ¹⁷በመገረዙ የማትሰማሙ ከሆነ ግን ልጃችንን ይዘን እንሄዳለን።”

¹⁸የቀረቡትም ሐሳብ ለኤዋርና ለልጁ ለሲኬም መልካም መስሎታቸው። ¹⁹ከአባቱ ሴተሰብ ሁሉ እጅግ የተከበረው ይህ ወጣት የያዕቆብን ልጅ እጅግ ወደአት ስለ ነበር፤ ያሉትን ለማድረግ ጊዜ አልወሰደበትም።

²⁰ስለዚህ ኤዋርና ልጁ ሲኬም ይህንኑ

34+4 ዘፍ21+21
34+5
ቀ+2:13+27;
ዘፍ35+22: 49+4;
ዘፍ27+20: 33+6;
1ዜ55+1
34+6
መሳ14+2-5
34+7 ዘፍ20+9;
39+19: 49+6-7;
ዘፍ22+21;
መሳ19+23;
20+6;
2ሳመ-12+5;
13+12+21;
አሰ7+7;
ምሳ6+34;
ኤር29+23;
1ቆ5+2

34+8 ዘፍ21+21;
ዘፍ21+11
34+9 ቀ+16:21;
ዘፍ7+3;
ኤሱ23+12
34+10 ቀ+23;
ዘፍ13+9: 33+19;
42+34: 46+34;
47+6+27
34+11 ዘፍ32+5
34+12 ዘፍ22+16;
ዘፍ22+29;
1ሳመ-18+25
34+13 ቀ+5;
ዘፍ27+36
34+14
ዘፍ17+14;
መሳ14+31;
1ሳመ-31+4;
ኤሳ52+1
34+15 ቀ+22;
ዘሰ12+48;
1ሳመ-11+2
34+16 ቀ+9;
ዘፍ33+19;
34+19 ቀ+3;
ዘፍ49+31;
1ዜ51+21
34+20 ዘፍ18+1

34+21 ቀ+9;
ዘፍ33+19
34+22 ቀ+15
34+23 ቀ+10:28;
ዘፍ12+16
34+24 ዘፍ18+1
34+25
ዘፍ29+33:34;
9+5:7; ኤሱ5+8;
መሳ18+7:10:27;
ሕዝ38+11;
ሚላ2+16
34+26 ቀ+3:7;
ለወገኖቻቸው ለመንገር ወደ ከተማቸው በር ሄዱ፤ ²¹እንዲህም አሏቸው፤ “እነዚህ ሰዎች ወዳጆቻችን ናቸው፤ በአገራችን እንዲኖሩ፤ ተዘዋውረውም እንዲነግዱ እንፍቀድላቸው፤ ምድሪቱ እንደሆነ ለእኛም ለእነርሱም ትበቃለቱ። ሴቶች ልጆቻቸውን እናገባለን፤ እነርሱም የእኛን ሴቶች ያገባሉ።” ²²ሆኖም ሰዎቹ ከእኛ ጋር እንደ አንድ ሕዝብ ሆነው አብረውን ለመኖር ፈቃደኞች የሚሆኑት የእኛ ወንዶች እንደ እነርሱ የተገረዙ እንደ ሆነ ብቻ ነው። ²³ታዲያ እንዲህ ብናደርግ ከብታቸው ንብረታቸው፤ እንስሳቸው ሁሉ የእኛው ይሆኑ የለምን? ስለዚህ ባሉት እንስማማ፤ እነርሱም አብረውን ይኑሩ።”

²⁴ከከተማዬቱ በር ውጪ የተሰበሰቡት ሁሉ በኤዋርና በልጁ በሲኬም ሐሳብ ተሰማሙ፤ ዘከተማዬቱም ያሉት ወንዶች ሁሉ ተገረዙ።

²⁵በሦስተኛውም ቀን የሁሉም ቀሰል ገና ትኩስ ሳለ ከያዕቆብ ልጆች ሁለቱ፤ የዲና ወንድሞች ስምያንና ሌዊ፤ ሰይፋቸውን መዘው ሳይታሰብ ወደ ከተማዬቱ ገብተው ወንዶቹን በሙሉ ገደሏቸው። ²⁶ኤዋርንና ሲኬምንም በሰይፍ ገድለው፤ እገታቸውን ዲናን ከሲኬም ቤት አውጥተው ይዘዋት ተመለሱ። ²⁷የያዕቆብ ልጆች ሁሉ በፊሳ ላይ እየተረማመዱ እገታቸው የተደፈረችበትን ከተማ ዘረፉ። ²⁸የሰማና የፍየል መንገታቸውን፤ ከብቶቻቸውንና አህዮቻቸውን እንዲሁም በከተማዬቱና በአካባቢው የሚገኘውን ንብረታቸውን ሁሉ ወሰዱባቸው፤ ²⁹ሀብታቸውን ሁሉ ዘርፈው ሴቶቻቸውንና ሕግኞቻቸውን ሁሉ ማርከው በየቤቱ ያገኙትን ሁሉ ይዘው ሄዱ።

³⁰ያዕቆብም ስምያንና ሌዊን እንዲህ አላቸው፤ “በዚህ አገር በሚኖሩት በከነዓናውያንና በፈርዣውያን ዘንድ እንደ ጥምብ አስቁጠራችሁኝ፤ ጭንቀትም እንዲደርሰብኝ አድርጋችኋል። እኛ በቀጥር እነሱተኞች ነን፤ ተባብረው ቢነሡብኝና

34+26 ዘፍ48+22 34+27 ቀ+5: 27+21:14 34+28;
ቀ+23: ዘፍ43+18 34+29 ዘፍ31+26: ዘፍ14+3;
31+9:53: ዘፍ42+35: ኤሱ7+21: 34+30 ዘፍ13+7;
35+26: 43+6: 46+27: ዘሰ1+5: 5+21:23: 6+9;
ዘፍ1+11: ዘፍ10+22: 26+5: 1ሳመ-13+4: 27+12;
2ሳመ-10+6: 1ዜፍ16+19: 19+6: መዝ105+12
34+10 ወይም በነጻነት መንቀሳቀስ: ቀ+ 21 ላይ ያለውም
34+17 በሰብራይስት ሴት ልጅን ያመለክታል
34+27 ወይም እገታቸው ተደፍራለችና የያዕቆብ ልጆች

34+21 ቀ+9;
ዘፍ33+19
34+22 ቀ+15
34+23 ቀ+10:28;
ዘፍ12+16
34+24 ዘፍ18+1
34+25
ዘፍ29+33:34;
9+5:7; ኤሱ5+8;
መሳ18+7:10:27;
ሕዝ38+11;
ሚላ2+16
34+26 ቀ+3:7;
ለወገኖቻቸው ለመንገር ወደ ከተማቸው በር ሄዱ፤ ²¹እንዲህም አሏቸው፤ “እነዚህ ሰዎች ወዳጆቻችን ናቸው፤ በአገራችን እንዲኖሩ፤ ተዘዋውረውም እንዲነግዱ እንፍቀድላቸው፤ ምድሪቱ እንደሆነ ለእኛም ለእነርሱም ትበቃለቱ። ሴቶች ልጆቻቸውን እናገባለን፤ እነርሱም የእኛን ሴቶች ያገባሉ።” ²²ሆኖም ሰዎቹ ከእኛ ጋር እንደ አንድ ሕዝብ ሆነው አብረውን ለመኖር ፈቃደኞች የሚሆኑት የእኛ ወንዶች እንደ እነርሱ የተገረዙ እንደ ሆነ ብቻ ነው። ²³ታዲያ እንዲህ ብናደርግ ከብታቸው ንብረታቸው፤ እንስሳቸው ሁሉ የእኛው ይሆኑ የለምን? ስለዚህ ባሉት እንስማማ፤ እነርሱም አብረውን ይኑሩ።” ²⁴ከከተማዬቱ በር ውጪ የተሰበሰቡት ሁሉ በኤዋርና በልጁ በሲኬም ሐሳብ ተሰማሙ፤ ዘከተማዬቱም ያሉት ወንዶች ሁሉ ተገረዙ። ²⁵በሦስተኛውም ቀን የሁሉም ቀሰል ገና ትኩስ ሳለ ከያዕቆብ ልጆች ሁለቱ፤ የዲና ወንድሞች ስምያንና ሌዊ፤ ሰይፋቸውን መዘው ሳይታሰብ ወደ ከተማዬቱ ገብተው ወንዶቹን በሙሉ ገደሏቸው። ²⁶ኤዋርንና ሲኬምንም በሰይፍ ገድለው፤ እገታቸውን ዲናን ከሲኬም ቤት አውጥተው ይዘዋት ተመለሱ። ²⁷የያዕቆብ ልጆች ሁሉ በፊሳ ላይ እየተረማመዱ እገታቸው የተደፈረችበትን ከተማ ዘረፉ። ²⁸የሰማና የፍየል መንገታቸውን፤ ከብቶቻቸውንና አህዮቻቸውን እንዲሁም በከተማዬቱና በአካባቢው የሚገኘውን ንብረታቸውን ሁሉ ወሰዱባቸው፤ ²⁹ሀብታቸውን ሁሉ ዘርፈው ሴቶቻቸውንና ሕግኞቻቸውን ሁሉ ማርከው በየቤቱ ያገኙትን ሁሉ ይዘው ሄዱ። ³⁰ያዕቆብም ስምያንና ሌዊን እንዲህ አላቸው፤ “በዚህ አገር በሚኖሩት በከነዓናውያንና በፈርዣውያን ዘንድ እንደ ጥምብ አስቁጠራችሁኝ፤ ጭንቀትም እንዲደርሰብኝ አድርጋችኋል። እኛ በቀጥር እነሱተኞች ነን፤ ተባብረው ቢነሡብኝና

34+7 የያዕቆብ ወንዶች ልጆችም ... አዘኑ፤ የያዕቆብ ልጆች የእገታቸው መደፈር በወንድምነታቸው ሲያስቆጣቸው፤ ይህ ዐይነቱም አስነዋሪ ድርጊት ደግሞ በዘመታ ሊታለፍ እንደማይገባ ተገነዘቡ። ከልክ ላል፤ አግባብ ባልሆነ መንገድና በጭከና በመበቀላቸው ግን ንጢአትን ሠሩ። 34+15 ወንዶቻችሁን ሁሉ ገርዛችሁ፤ የያዕቆብ ልጆች ከእግዚአብሔር ጋር የኪዳን ግንኙነት እንዳላቸው የሚያሳስበውን ምልክት ለማታለያ ተጠቀሙበት።

34+25 ስምያንና ሌዊ ... ሳይታሰብ ወደ ከተማዬቱ ገብተው፤ ስምያንና ሌዊ የከተማዬቱን ወንዶች መግደል ብቻ ሳይሆን ዘረፉ በማካሄድ ሴቶችንና ልጆችን ማርከዋል። ይህ የጭከኔ ሥራ ስምያንና ሌዊ ወደፊት ሕዝባቸውን የሚሰሩበትን ዕድል ያሳጣቸዋል። እግዚአብሔር ተገቢ የሆነውን ጦርነት ሲፈቅድ፤ ክፉትና ጭከና የተሞላበትን ግን ይኩንናል (49+5-7 ይመ)።

በያጠቁኝ እኔና ቤተሰቤ መጥፋታችን አይደለምን?"

³³እነርሱ ግን፤ "ታዲያ፤ እሳታችንን እንደ ዝሙት አዳሪ ይድፈራችን?" አሉት።

ያስቆብ ወደ ቤቴል ተመለሰ

35 ስንዚህበኬ (አሎሃም) ያዕቆብን፤ "ተነሥና ወደ ቤቴል ውጣ፤ እዚያም ተቀመጥ፤ ከወንድምህ ከዴሳው ሸሽተህ በሄድህ ጊዜ ለተገለጠልህ አምላክ (አሌ) በዚያ መሠዊያ ሥራ" አለው።

²ስለዚህም ያዕቆብ ለቤቴ ሰዎችና አብረውት ለነበሩት ሁሉ እንዲህ አላቸው፤ "በእናንተ ዘንድ ያሉትን ባዕዳን አማልክት አስወግዱ፤ ሰውነታችሁን አንጹ፤ ልብሳችሁንም ለውጡ። ³ተነሥተን ወደ ቤቴል እንውጣ፤ እዚያም በመከራዬ ጊዜ ለሰማኝ፤ በሄድሁበትም ስፍራ ሁሉ ላልተለየኝ አምላክ (አሌ) መሠዊያ እሠራለሁ።" ስለዚህ በእነርሱ ዘንድ የነበሩትን ባዕዳን አማልክት ሰብስበው፤ የጆሮ ጉትቸቻቸውን አውልቀው ለያዕቆብ ሰጡት። ያዕቆብም ወስዶ ሲኬም አጠገብ ካለው ወርካ ዛፍ ሥር ቀበረችው። ⁵ያንንም ቦታ ለቀው ሄዱ፤ ስንዚህበኬም (አሎሃም) በዙሪያቸው በነበሩት ከተሞች ሁሉ ላይ ፍርሀትና ድንጋጤ ስለ ለቀቀባቸው ያሳደዳቸው አልነበረም።

⁶ያዕቆብና አብረውት የነበሩት ሰዎች ሁሉ፤ በከነዓን ወደምትገኘው፤ ቤቴል ወደ ተባለችው ወደ ሎዛ ደረሱ። ⁷ያዕቆብም በዚያ ስፍራ መሠዊያ ሠርቶ፤ ሰሙን ኢል-ቤቴል አለው፤ ምክንያቱም ከወንድሙ ሸሽቶ በሄደ ጊዜ ስንዚህበኬ (አሎሃም) የተገለጠለት በዚህ ቦታ ነበር።

⁸በዚህ ጊዜ የርብቃ ሞግዚት ዲቦራ ሞተች፤ ከቤቴል ዝቅ ብሎ በሚገኘው የዋርካ ዛፍ ሥር ተቀበረች። ከዚህ የተነሣም ያ ቦታ አሎንባኩት⁹ ተባለ።

⁹ያዕቆብ ከሰሜን ምዕራብ መስጴጦምያ ከተመለሰ በኋላ፤ ስንዚህበኬ (አሎሃም) ለያዕቆብ ዳግመኛ ተገለጠለት፤ ባረከውም።

¹⁰ስንዚህበኬም (አሎሃም)፤ "እስካሁን ስምህ ያዕቆብ¹¹ ነበረ፤ ከእንግዲህ ያዕቆብ ተብላህ

34፥31 ቍ2
35፥1 ቍ37፤
ዘፍ4፥26፤ 8፥20፤
12፥78፤ 27፥43፤
12፥7
35፥2 ዘፍ18፥19፤
31፥19፤
ዘዐ19፥10፥14፤
ዘዮ8፥7፥21፤
19፥19፤
ኢሱ24፥14፥15
35፥3 ቍ1፤
ዘፍ32፥7፤ 26፥3፤
መሳ2፥15
35፥4 ቍ8፤
ዘፍ12፥6፤ 24፥22፤
ዘዐ32፥3፤ 35፥22፤
መሳ8፥24፤
ምሳ25፥12
35፥5 ዘዐ15፥16፤
23፥27፤ ዘፍ2፥25፤
ኢሱ2፥9፤
1፥10፤7፥10፤13፥7፤
14፥15፤
2ዘፍ14፥14፤
17፥10፤ 20፥29፤
መዝ9፥20፤
105፥14፤
ኢሳ19፥17፤
ዘዐ14፥13
35፥6 ዘፍ10፥19፤
28፥19
35፥7 ቍ1፤
ዘፍ8፥20፤
28፥13፥19፤
35፥8 ቍ4፤
ዘፍ12፥8፤ 24፥59፤
1፥10፤10፥3
35፥9 ዘፍ25፥20፤
28፥13፤ 32፥29
35፥10 ዘፍ17፥5

35፥11 ዘፍ12፥2፤
17፥16
35፥12 ዘፍ12፥7፤
15፥7፤ 28፥13
35፥13 ዘፍ17፥22
35፥14
ዘፍ28፥18፥22፤
ዘዐ29፥40፤
ዘሌ23፥13፤
ዘዮ6፥15፥17፤
15፥5፤ 28፥7፥14፤
2፥10፤23፥16፤
2ዘፍ29፥35
35፥15 ዘፍ12፥8

አትጠራም፤ ነገር ግን ስምህ እስራኤል¹² ይባላል" አለው። ስለዚህም እስራኤል ብሎ ጠራው።

¹¹ደግሞም ስንዚህበኬ (አሎሃም) ያዕቆብን እንዲህ አለው፤ "እኔ ሁሉን ማድረግ የሚችል" አምላክ ነኝ፤ ብዛ ተባዛ፤ ሕዝብና የሕዝቦች ማኅበር ከእንተ ይወጣሉ፤ ነገሥታትም ከአብራክህ ይከፈላሉ። ¹²ለአብርሃምና ለያዕቆብ የሰጠዋቸውን ምድር ለአንተ እስጥሃለሁ፤ ከአንተም በኋላ ይህች ምድር ለዘርህ እሰጣለሁ።" ¹³ስንዚህበኬም (አሎሃም) ከእርሱ ጋር ከተነጋገረበት ስፍራ ወደ ላይ ወጣ።

¹⁴ያዕቆብ ስንዚህበኬ (አሎሃም) ከእርሱ ጋር በተነጋገረበት ስፍራ የድንጋይ ሐውልት አቆመ፤ በሐውልቱ ላይ የመጠጥ ቊርባን አፈሰሰ፤ ዘይትም አፈሰሰበት። ¹⁵ያዕቆብም፤ ስንዚህበኬ (አሎሃም) ከእርሱ ጋር የተነጋገረበትን ስፍራ ቤቴል¹⁶ ብሎ ጠራው።

የራሔልና የይስሐቅ መሞት

35፥23-26 ተን ማለ - 1ዘፍ 2፥1-2

¹⁶ከዚያም ከቤቴል ተነሥተው ሄዱ፤ ሌፍራታ ለመድረስ ጥቂት ሲቀራቸው ራሔልን ምጥ ያዛት፤ ምጥም ጠናባት። ¹⁷ምጥ፤ እስጨንቆአት ሳለ፤ አዋላጀ፤ "አይዘኝ አትፍሪ፤ ሌላ ወንድ ልጅ ልትገኝህ ነው" አለች። ¹⁸እርሷ ግን ሕይወቷ ልታልፍ በማጣጣር ላይ ሳለች፤

35፥16 ቍ19፤ ዘፍ29፥6፤ 48፥7፤ ሩት1፥2፤ 4፥11፤
1፥10፤17፥12፤ ሚዘ5፥2 35፥17 ዘፍ30፥24፤ 38፥28፤
ዘዐ1፥15 35፥18 ቍ24፤ ዘፍ42፥4፤ 43፥16፥29፤
45፥12፥14፤ 49፥27፤ ዘዮ1፥36፤ ዘፍ33፥12፤
1፥10፤4፥21፤ 14፥3

35፥7 ኢል ቤቴል ማለት የቤቴል አምላክ ማለት ነው።
35፥8 አሉንባኩት ማለት የለትሶ ዋርካ ማለት ነው።
35፥10 ያዕቆብ ማለት ተረከዝ ይይዛል ማለት ነው። በምሳሌያዊ አገላለጽ የታለላል ማለት ነው።
35፥10 እስራኤል ማለት ከእግዚአብሔር ጋር ታገለ ማለት ነው።
35፥11 በዕብራይስጥ ኢልሻዳይ ማለት ነው።
35፥15 ቤቴል ማለት የእግዚአብሔር ቤት ማለት ነው።
35፥18 ቤንሐን ማለት የመከራዬ ልጅ ማለት ነው።
35፥18 ብንያም ማለት የቀኝ ልጅ ማለት ነው።

35፥2 ባዕዳን አማልክት አስወግዱ፤ ከምዕ 34 አሳዛኝ ከሥተት በኋላ እግዚአብሔር በቅርብ ሆነው ቃሉን ይታዘዙት ዘንድ የያዕቆብን ቤተሰብ ወደ ቤቴል እንዲሄዱ መረቸው። ያዕቆብም የቤተሰቡን መንፈሳዊ ውድቀት በመገንዘብ እያንዳንዱን የቤተሰብ አሳል፤ "በእናንተ ዘንድ ያሉትን ባዕዳን አማልክት አስወግዱ" በማለት አዘዘ። በያዕቆብ ቤተሰብ የሆነው ይህ መንፈሳዊ ተሐድሶ የሚከተሉትን ሐሳቦች ያቅፋል፡ (1) እግዚአብሔርን፤ የሚያሳዝነውን ነገር ሁሉ ከቤታቸው ማስወገድ (ቍ 2)፤ (2) በየግላቸው ለመቀደስ ራሳቸውን መስጠት (ቍ 2)፤ (3) በመሰጠትና በአምልኮ ከእግዚአብሔር ጋር የነበረውን ኪዳን ማደስ (ቍ 7፤ 28፥20-22)፤ (4) ከእግዚአብሔር ጋር ጎብረት ማድረግ (ቍ 9)፤ (5) በእግዚአብሔር ቃል

(ቍ 10-15) እና መንፈሳዊ መሥዋዕት በማቅረብ (ቍ 14) ላይ የተመሠረተ ሕይወት መኖር። ከእግዚአብሔር ጋር ያለውን ግንኙነት ከማደስ የተነሣ ያዕቆብ የእግዚአብሔርን ጥበቃ፤ ሀልዎት፤ መገለጥና በረከት ተለማመደ (ቍ 5፥9-13)።
35፥9 እግዚአብሔር ለያዕቆብ ዳግመኛ ተገለጠለት፤ አሁን በመጨረሻ ያዕቆብ ወደ ተስፋይቱ ምድር ተመልሶ ከእግዚአብሔር ፈቃድ ጋር ተስማማ፤ ለአብርሃምም ተሰጥቶ የነበረው የኪዳን ተስፋ (17፥1-8) ታደሰለት (በገጽ 68 ላይ፤ "እግዚአብሔር ከአብርሃም፤ ከይስሐቅ፤ ከያዕቆብ ጋር የገባው ኪዳን" በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።
35፥18 ልጅዋን ቤንሐን አለችው፤ አባቱ ግን ብንያም አለው፤ ለያዕቆብ ልጆች ሁሉ ስም ያወጡት

ልጅን ቤንሐኒስ አለችው፤ አባቱ ግን ብንያምን አለው።

¹⁹ራሐሌም ሞተች፤ ወደ ኤፍራታ በሚወስደው መንገድ በቤተልሐም ተቀበረች። ²⁰ያዕቆብም በራሐሌ መቃብር ላይ ሐውልት አቆመ፤ እስከዛሬም የራሐሌ መቃብር ምልክት ይኸው ሐውልት ነው።

²¹እስራኤልም ጉዞውን በመቀጠል ከጋዴር ወንዝ ባሻገር ድንኳኑን ተክለ።

²²እስራኤልም በዚያ ምድር ሳለ፤ ሮቤል ከአባቱ ቁባት ከባላ ጋር ተኛ፤ እስራኤልም ድርጊቱን ሰማ።

ያዕቆብ ዐሥራ ሁለት ልጆች ነበሩት፤ እነርሱም፦

²³የልያ ልጆች፦

የያዕቆብ የበኩር ልጅ ሮቤል፤
ስምያን፤ ሊዊ፤ ይሁዳ፤ ይሳቡር፤
ዛብሎን፤

²⁴የራሐሌ ልጆች፦

የሴፍ፤ ብንያም፤

²⁵የራሐሌ አገልጋይ የባላ ልጆች፦

ዳን፤ ንፍታሊም፤

²⁶የልያ አገልጋይ የዘለፋ ልጆች፦

ጋድ፤ አሰር ናቸው።

እነዚህ ያዕቆብ በሰሜን ምዕራብ መስጴጦምያ ሳለ የተወለዱለት ወንዶች ልጆች ነበሩ።

²⁷ያዕቆብ አባቱ ወዳለበት ወደ መምሬ መጣ፤ አብርሃምና ይስሐቅ የኖሩባት ቁርያት አርባቱ ወይም ኬብሮን የተባላችው ቦታ ናት። ²⁸ይስሐቅ መቶ ሰማንያ ዓመት ኖረ፤ ²⁹አርጅተሰ ዕድሜ መገባ ሞቶ፤ ወደ ወገኖቹ ተሰበሰበ፤ ልጆቹም ዔሳውና ያዕቆብ ቀበሩት።

የዔሳው ዝርያዎች

36፡10-14 ተጓ ማብ - 1ዜና 1፡35-37

36፡20-28 ተጓ ማብ - 1ዜና 1፡38-42

36 ኤዶም የተባለው የዔሳው ትውልድ ይህ ነው፦

²⁹ዔሳው ከከነዓን ሴቶች አገባ፤ እነርሱም፦ የኬጢያዊው የዔሎን ልጅ ዓዳን፤ የኤዊያዊው የዕብራን ልጅ ዓና የወለዱት አህሊባማ፤ ³እንዲሁም የነባሩት እሳት የሆነችው የእስማኤል ልጅ ቤሴምት ነበሩ።

35፡19 ተ፡16፤
ዘፍ48፡7፤
ኢሱ19፡15፤
መላ12፡8፤ 17፡7፤
19፡1፤18፤
ፍት1፡1፤19፤
14፡መ፡17፤12፤
ሚክ5፡2
35፡20 ኢሱ4፡9፤
7፡26፤ 8፡28፤
10፡27፤
14፡መ፡6፤18፤ 10፡2
35፡21
ኢሱ15፡21
35፡22
ዘፍ22፡24፤
29፡29፤ 34፡5፤
ዘሌ18፡8
35፡23
ዘፍ29፡16፤
43፡33፤ 46፡8፤
29፡35፤ 30፡20
35፡24 ተ፡18፤
ዘፍ30፡24
35፡25 ዘፍ30፡8፤
37፡2
35፡26
ዘፍ25፡20፤
30፡11፤13፤
34፡30፤ 37፡21
ዘወ1፡1-4
35፡27
ዘፍ13፡18፤ 17፡8፤
23፡2፤ 31፡18፤
ኢሱ15፡54፤
መላ1፡10፤
ወሀ1፡25
35፡28
ዘፍ25፡7፡20
35፡29
ዘፍ15፡15፤
23፡20፤ 25፡8፡9
36፡1 ዘፍ2፡4፤
25፡30
36፡2 ተ፡14፡18፤
24፡25፤
ዘፍ10፡17፤
26፡34፤ 28፡8-9፤
1ዜና1፡40
36፡3
ተ፡4፡10፡13፡17፤
ዘፍ25፡13

36፡4 ተ፡3፤
1ዜና1፡35
36፡5 ተ፡14፡18፤
1ዜና1፡35
36፡6 ዘፍ12፡5፤
27፡39
36፡7 ዘፍ13፡6
36፡8 ዘፍ14፡6፤

⁴⁰ዓዳ ለዔሳው ኤልፋዝን ወለደችለት፤ ቤሴ ሞት ደግሞ ራጉኤልን ወለደችለት። ⁵እንዲሁም አህሊባማ የዕብራን የዕሳምንና ቆሬን ወለደችለት፤ እነዚህ ዔሳው በከነዓን አገር የወለዳቸው ልጆች ናቸው።

⁶ዔሳው ሚስቶቹን ወንዶችና ሴቶች ልጆቹን፤ ቤተሰቦቹን በሙሉ እንዲዚሁም የቀንድ ከብቶቹንና ሌሎቹንም እንሰሳት ሁሉ በከነዓን ምድር ያፈራው ሀብት እንዳለ ይዞ ከወንድሙ ከያዕቆብ ራቅ ወዳለ ቦታ ሄደ። ⁷በዙ ሀብት ስለነበራቸው አብረው መኖር አልቻሉም፤ የነበሩበትም ስፍራ ከከብቶቻቸው ብዛት የተነሣ ሊበቃቸው አልቻለም። ⁸ስለዚህ ኤዶም የተባለው ዔሳው መኖሪያውን በተራራማው አገር በሲዶር አደረገ።

⁹በሲዶር ተራራማ አገር የሚኖሩ የኤዶማውያን አባት፤ የዔሳው ዝርያዎች እነዚህ ናቸው፤

¹⁰የዔሳው ልጆች ስም፦

የዔሳው ሚስት የዓዳ ልጅ ኤልፋዝና የዔሳው ሚስት የቤሴምት ልጅ ራጉኤል፤

¹¹የኤልፋዝ ልጆች፦

ቴማን፤ አማር፤ ሰፎ፤ ጎቶምና ቱኔዝ፤ ¹²የዔሳው ልጅ ኤልፋዝ ትምናዕ የምትባል ቁባት ነበረችው፤ እርሷም አማሌቅን ወለደችለት፤ የዔሳው ሚስት የዓዳ የልጅ ልጆች እነዚህ ናቸው።

¹³የራጉኤል ልጆች፦

ናሐት፤ ዛሬ፤ ሣማና ሚዛህ፤ እነዚህ ደግሞ የዔሳው ሚስት የቤሴምት የልጅ ልጆች ናቸው።

¹⁴የዕብራን የልጅ ልጅ፤ የዓና ልጅ የዔሳው ሚስት አህሊባማ ለዔሳው የወለደቻቸው ልጆች፦

የዕብራን የዕሳማና ቆሬ፤

¹⁵ከዔሳው ዝርያዎች እነዚህ የነገድ አለቆች ነበሩ፤

36፡8 ዘፍ25፡30፤ ዘፍ2፡4 36፡9 ተ፡143፤ ዘፍ2፡4
36፡10 ተ፡3 36፡11 ተ፡15-16፤ 1ዜና1፡45፤ ኢዊ2፡11፤
4፡1፤ ኢር49፡7፡20፤ ሕዝ25፡13፤ አሞ1፡12፤ አብ1፡9፤
ዕን3፡3 36፡12 ተ፡16፤ ዘፍ22፡24፤ ዘወ17፡8፡16፤
ዘጉ24፡20፤ ዘፍ25፡17፡19፤ 14፡መ፡15፡2፤ 27፡8 36፡13
ተ፡3 36፡14 ተ፡2፡5 36፡15 ተ፡11፡19፡40፤ ዘወ15፡15፤
ኢዊ2፡11፤ ኢር49፡7፤ ሕዝ25፡13፤ አሞ1፡12፤ ዕን3፡3

እናቶቻቸው ልያና ራሐሌ ነበሩ። ቤንሐኒ (‘የመከራዬ ልጅ’) ብሎ ስም መስጠት ግን ልጁ ለእናቱ ሞት ምክንያት እንደሆነ እያሰበ ትልቅ ጸጸት ውስጥ እንዲገባ ማድረግ ነው። ያዕቆብም የልጁን ስም ከበሬታ ወዳለው ስም ቀይሮ ብንያም (‘የቀኝ እጅ ልጅ’) ብሎ የጠራው ሲሆን ራሐሌ እንኳን ብትሞት በተወለደለት ልጅ ደስ መሰኘቱን ያመለክታል። ልጆች ያለጥፋታቸው በሚመጣ ችግር ጸጸት ውስጥ እንዳይገቡ መጠበቅ አለባቸው።

35፡22 ሮቤል፤ ሮቤል ከፈጸመው አስነዋሪ ዝሙት ከመፈጸሙ የተነሣ የበኩርነት ሥልጣኑን ተነጠቀ።

የተሰጠውን ርስትም ሆነ እልቅና ለዘላለም አላገኘም (49፡3-4 ንፍ 1ዜና 5፡1 ይመ)።

36፡6-7 ዔሳው ... ብዙ ሀብት፤ ዔሳው ምድራዊ በሆነው ሀብት በብዙ መንገድ የበለጸገ ሲሆንም መንፈሳዊ በልጽግና ግን አላገኘም። ቤደውቱን ያሳለፈው ለመንፈሳዊ ነገሮች አነስተኛ ግምት በመስጠት ነበር (25፡34፤ 26፡34-35፤ 36፡2)። በዓላም የመሠረተው አገር (ኤዶም) ፈሪሃ እግዚአብሔር የሌለውና ለእግዚአብሔር ቀጣ የተዳረገ ነበር (ኢሳ 11፡14፤ አሞ 9፡12፤ አብ 1፡1-4 ይመ)።

የዔሳው የበኩር ልጅ የኤልፋገ

ልጆች፡-

አለቃ ቴማን፣ አለቃ አማር፣

አለቃ ሰፎ፣ አለቃ ቄኒዝ፣ ¹⁶አለቃ

ቆሬ፣¹⁷ አለቃ ጎቶምና አለቃ

አማሌቅ፤ እነዚህ በኤ ዶም ምድር

ከኤልፋገዝ የተገኙ የነገድ አለቆች፣

የዓፄ የልጅ ልጆች ነበሩ።

¹⁷የዔሳው ልጅ ራኑኤል ልጆች፡-

አለቃ ናሐት፣ አለቃ ዛራ፣ አለቃ

ሣማና አለቃ ሚዛህ፤ እነዚህ

በኤዶም ምድር ከራኑኤል የተገኙ

የነገድ አለቆች፣ የዔሳው ሚስት

የቤሲሞት የልጅ ልጅ ነበሩ።

¹⁸የዔሳው ሚስት የአህሊባም ልጆች፡-

አለቃ የዑስ፣ አለቃ የዕላማና፣

አለቃ ቆሬ፤ እነዚህ ከዓና ልጅ፣

ከዔሳው ሚስት ከአህሊባም የተገኙ

የነገድ አለቆች ነበሩ። ¹⁹እነዚህም

ኤዶም የተባለው የዔሳው ልጆችና

የነገድ አለቆቻቸው ነበሩ።

²⁰በዚያች ምድር ይኖሩ የነበሩ የሐረው
የሲይር ልጆች እነዚህ ነበሩ፡-

ሎጣን፣ ሃባል፣ ዕብደን፣ ዓና፣

²¹ዲሳን፣ ኤጽርና ዲሳን፣ እነዚህ

በኤዶም የነበረው የሲይር ልጆች፣

የሐረውያን የነገድ አለቆች ነበሩ።

²²የሎጣን ልጆች፡-

ሐሪና ሐማም፤ የሎጣንም እጎት

ኒ-ቴምናዕ ትባል ነበር።

²³የሃባል ልጆች፡-

ዓልዋን፣ ማኔሐት፣ ዔባል፣ ሰፎና

አውናም፤

²⁴የዕብደን ልጆች፡-

አያና ዓና፤ ይህ ዓና የአባቱን

የዕብደንን አሀዞች ሲጠብቅ፣ የፍል

ውሃ ምንጮችን፣ በምድረበፃ

ያገኘ ሰው ነው።

²⁵የዓና ልጆች፡-

ዲሳንና የዓና ሴት ልጅ አህሊባማ፤

²⁶የዲሳን፣ ልጆች፡-

ሐምጽን፣ ኤስባን፣ ይ-ቴራንና

ከራን፤

²⁷የኤጽር ልጆች፡-

ቢልሐን፣ ዛዕዋንና ዓቃን፤

²⁸የዲሳን ልጆች፡-

ዑፅና አራን።

²⁹የሐረውያን የነገድ አለቆች

እነዚህ ነበሩ፡- ሎጣን፣ ሃባል፣

ዕብደን፣ ዓና፣ ³⁰ዲሳን፣ ኤጽርና

ዲሳን፤ እነዚህ በሲይር ምድር

እንደየነገጻቸው የሐረውያን የነገድ

አለቆች ነበሩ።

36፡16 ተ፡11፡12፤

ዘፍ32፡3፤

ዘፀ15፡15፤

ዘጥ፡20፡14፤

33፡37

36፡17 ተ፡3፤

1ዜፍ1፡37

36፡18 ተ፡2፡5

36፡19 ተ፡15፤

ዘፍ25፡30፤

1ዜፍ1፡35

36፡20 ተ፡29፤

ዘፍ14፡6

36፡21 ተ፡30

36፡24 ተ፡2፤

ኢሱ15፡19፤

ኢዮ1፡14

36፡25 ተ፡2

36፡29 ተ፡20

36፡30 ተ፡21

የኤዶም ነገሥታት

36፡31-43 ተ፡3 ማብ - 1ዜፍ 1፡43-54

³¹ነገሥ በእስራኤል ከመንገሡ በፊት፣
በኤዶም የነገሡ ነገሥታት እነዚህ ነበሩ፡-

³²የቢይር ልጅ ባላቅ በኤዶም ነበር፤
የከተማውም ስም ዲንሃባ ይባል ነበር።

³³ባላቅ ሲሞት፣ የባሰራው የሃራ ልጅ

ኢዮባብ በምትኩ ነገሠ።

³⁴ኢዮባብ ሲሞት፣ የቴማኒው ሐሳም

በምትኩ ነገሠ።

³⁵ሐሳም ሲሞት፣ የምድያምን ሰዎች

በሞፅብ ምድር ድል ያደረጋቸው የባዳድ

ልጅ ሃዳድ በምትኩ ነገሠ፤ የከተማውም

ስም ዓዊት ይባል ነበር።

³⁶ሃዳድ ሲሞት፣ የመሥፊቃው ሠምላ

በምትኩ ነገሠ።

³⁷ሠምላ ሲሞት፣ በወንዙ አጠገብ ያለው

የርሆቦቱ ሳኦል በምትኩ ነገሠ።

³⁸ሳኦል ሲሞት፣ የዓክቦር ልጅ በአልሐናን

በምትኩ ነገሠ።

³⁹የዓክቦር ልጅ በአልሐናን ሲሞት፣

ሃዳድ በምትኩ ነገሠ፤ የከተማውም ስም ፋዑ

ይባል ነበር፤ የሚስቱም ስም መሄጣብኤል

ሲሆን፣ እርሷም የሚዛሃብ ልጅ መጥሬድ

የወለደችት ነበረች።

⁴⁰ከዔሳው የተገኙት የነገድ አለቆች

ስም፣ እንደየነገጻቸውና እንደየአገራቸው

ይህ ነው፡-

ቲምናዕ፣ ዓልዋ፣ የቱት፣

⁴¹አህሊባማ፣ ኤላ፣ ፊናን፣

⁴²ቄኒዝ፣ ቴማን፣ ሚብሳር፣

⁴³መግዲኤልና ዒራም፤ እነዚህ፤

በየዙት ምድር እንደየይዞታቸው

ከኤዶም የተገኙ የነገድ አለቆች

ነበሩ።

ይህም ዔሳው፣ የኤዶማውያን አባት

ነው።

የሲዩ ሐልሞች

37 ምድር ተቀመጠ። ²የዶቆብ

ትውልድ ታሪክ ይህ ነው።

የሲዩ የዐሥራ ሰባት ዓመት ወጣት

³36፡16 ከማሰራቱክ ጽሑፍ ጋር ተመሳሳይ ሲሆን

በአራተ ሳምራውያን ግን (በተጨማሪ ዘፍ 36፡11

እና 1ዜፍ 1፡36 ይመ) ውስጥ “ቆ” የሚለው

ቃል የለም።

⁴36፡22 ሐማም የሚለው የዕብራይስጥ ቃል ሐማም

ለሚለው ቃል አማራጭ ትርጉም ነው (1ዜፍ 1፡39

ይመ)።

⁵36፡24 ከኩልጌት ጋር ተመሳሳይ ሲሆን ሰርስቱ

ግን የተገኘ ውሃ ይለዋል። በዕብራይስጥ የዚህ ቃል

ትርጉም አይታወቅም።

⁶36፡26 በዕብራይስጥ ዲሳን፣ የዲሳን አማራጭ

ትርጉም ነው።

⁷36፡31 ወይም እስራኤላዊ መንግሥት በእነርሱ ላይ

ከመንገሡ በፊት

⁸36፡37 የኤፍራጥስ ወንዝ ሊሆን ይችላል

37፡2 የሲዩ፣ የሲዩ፣ ታሪክ የዶቆብ ዘር በግብፅ ምድር እንዴት ሕዝብ እንደሆነ ይገልጻል። ይህ የዘፍጥ

በነበረ ጊዜ፣ ከአባቱ ሚስቶች ከባላና ከዘለፋ ከተወለዱት ወንድሞቹ ጋር የአባቱን በንቅና ፍየሎች ይጠብቅ ነበር። እርሱም ስለ ወንድሞቹ ድርጊት ለአባቱ መጥፎ ወሬ ይዞለት መጣ።

³እስራኤል የሴፍን በስተርጀናው ስለወለደው፣ ከልጆቹ ሁሉ አብልጦ ይወደው ነበር፤ በኅብረ ቀለማት ያጌጠ፣ እጆ ጠባብም አደረገለት። “ወንድሞቼም፣ አባታችው ከእነርሱ አብልጦ የሚወደው መሆኑን ሲያዩ፣ የሴፍን ጠሉት፤ በቅን እንደበትም ሊያፍግሩት አልቻሉም።

⁵የሴፍም ሕልም አለመ፤ ሕልሙንም ለወንድሞቹ ሲነግራቸው የባሰ ጠሉት። “እርሱም እንዲህ አላቸው፤ “የየሁትን ሕልም ልንገራችሁ አድምጡኝ እኛ ሁላችን በዕርቅ ውስጥ ነዱ እናስር ነበር፤ የእኔ ነዱ በድንገት ተነሥተው ቀጥ ብላ ቆመች፤ የእናንተም ነዳዎች ዙሪያዋን ከበው ለእኔ ነዱ ሰገዱላት።”

⁸ወንድሞቹም፣ “ለካስበላያችን ለመንገሥ ታስባለህ? ለመሆኑ አንቶ እኛን ልትገዛ!” አሉት፤ ስለ ሕልሙና ስለ ተናገረው ቃል ከፊት ይልቅ ጠሉት። “እንደ ገናም ሌላ ሕልም አለመ፤ ለወንድሞቼም፣ “እነሆ፤ ሌላ ሕልም አለምሁ፤ ፀሐይና ጨረቃ፣ ዐሥራ አንድ ከዋክብትም ሲሰግዱልኝ አየሁ” ብሎ ነገራቸው።

¹⁰ሕልሙን ለአባቱና ለወንድሞቹ በነገራቸው ጊዜ፣ አባቱ “ይህ ያየኸው ሕልም ምንድን ነው? እኔና እናትህ ወንድሞችህም በፊትህ ወደ ምድር ተጉንብሰን በእርግጥ ልንሰግድልህ ነው?” ሲል ገሠጸው።

¹¹ወንድሞቹ ቀኑበት፤ አባቱ ግን ነገሩን በልቡ ያዘው።

ወንድሞቹ የሴፍን ሽጡት

¹²ከዚህም በኋላ የየሴፍ ወንድሞች

ረት ክፍል ለዘፀአት ትረካ አንባቢን ማዘጋጀት ብቻ ሳይሆን የሴፍ ለአምላክ የነበረውን ታማኝነት በማጉላት እግዚአብሔር በብዙ መንገድ እንዴት እንደጠበቀውና እንደወቱን ለሌሎች ጥቅም በሚሆን መልኩ እንዴት እንደነበረው ያሳያል። የሴፍ ታሪክ ጻፍቅ በክፉውና ፍትሕ አልጣው ዓለም መከራ ቢደርስበትም እግዚአብሔር ለጻፈቁ ያለው ዐላማ ግን በመጨረሻ ድል ነሥቶ እንደሚወጣ በግልጽ ያሳያል።

37+3 በኅብረ ቀለማት ያጌጠ እጆ ጠባብም፤ የሴፍ ከአባቱ የተቀበለው የማረ እጆ ጠባብ ወንድሞቹ የለበሱትን ተራ ልብስ ገብ አድርጎ ያሳያል። በአባቱ ዘንድ የነበረውን ልዩ ከበሬታና ሞገስ የሚያመለክትም ነበር።

37+5 ሕልም፤ እግዚአብሔር አንዳንድ ጊዜ ፈቃዱን በትንቢታዊ ሕልም ይገልጥልናል (ከ28+10-17፣ ከዘኁ 12+6-8)፣ ከዳን 7፣ ከሣቴ 1+20-24 ጋር ያነጻጽሩ)። ዛሬም በአዲሱ ዚዳን የእግዚአብሔር ቀዳሚ መገለጫውና ምሪቱ በቃሉ (ዮሐ 5፥7፣ 1ጢሞ 4፥6፣ ያዕ 1፥21) እና በውስጣችን በሚኖረው በመንፈስ ቅዱስ (ሮሜ 8፥1-17፣ ገላ 5፥16-26) አማካኝነት ቢሆንም በሕልምም ሊናገረን ይችላል (ከሐሥ 2፥17 ጋር ያነጻጽሩ)።

37+3
4+23፥31፥32፤
ዘፍ17፥5፤ 25፥28፤
43፥27፥34፤
44፥20፤ 45፥22፤
1ፋሙ14፥5፤
2ፋሙ13፥18-19፤
እስ2፥9
37+4 4+24፤
ዘፍ27፥41፤
ሐሥ7፥9
37+5 4+8፥10፤
ዘፍ20፥3፤ 28፥12
37+7 4+9፥10፤
ዘፍ27፥29፤
42፥6፥9፤
43፥26፥28፤
44፥14፤ 50፥18፤
ፍተ2፥7፥15፤
2ፋሙ1፥2፤ 9፥6፤
37+8 4+5፤
ዘፍ41፥44፤
42፥10፤
44፥16፥18፤
48፥22፤ 49፥26፤
ዘፍ33፥16
37+9 4+7፤
ዘፍ28፥12፤
ዘፍ41፥19፤ 17፥3፤
ራእ12፥1
37+10 4+5፥7፤
ዘፍ9፥25፤ 33፥3፤
ፍተ2፥16፤
መዝ9፥5፤ 68፥30፤
106፥9፤ 119፥21፤
ኢሳ17፥13፤
54፥9፤ ዘፍ3፥2
37+11
ዘፍ26፥14፤
ሐሥ7፥9፤
ሉቃ2፥19፥51
37+12 ዘፍ12፥6
37+13 ዘፍ17፥5፤
33፥19
37+14
ዘፍ13፥18፤
1ፋሙ17፥18

የአባታቸውን በንቅና ፍየሎች ለማስማራት ወደ ሴኪም አካባቢ ሄዱ፤ ¹³እስራኤልም የሴፍን “እኛንም ታውቀው ወንድሞችህ መንገዳችን በሴኪም አካባቢ አስማርተዋል፤ በል ተነሥ፣ ወደ እነርሱ ልላክህ።” አለው።

የሴፍም “ይሁን እኒህ” አለው። ¹⁴የዕቆብም፣ “ይህ ወንድሞችህም፣ መንገዳችን ደገና መሆናቸውን አይተህ ወሬያቸውን አምጣልኝ” አለው፤ ከኬብሮንም ሸለቆ ወደ ሴኪም ላከው።

የሴፍም ሴኪም በደረሰ ጊዜ፣ ¹⁵ሚዳ ላይ ወዲያ ወዲህ ሲባዝን አንድ ሰው አግኝቶት “ምን እየፈለግህ ነው?” ሲል ጠየቀው።

¹⁶የሴፍም፣ “ወንድሞቼን እየፈለግኳቸው ነው፤ መንገዳቸውን የት እንዳስማሩ ልትነግረኝ ትችላለህ?” አለው።

¹⁷ሰውየውም፣ “ከዚህ ሄደዋል፤ ደግሞም፣ ‘ወደ ዶታይን እንሄድ’ ሲሉ ሰምቻቸዋለሁ” አለው።

ከዚያም የሴፍ ወንድሞቹን ፍለጋ ሄደ፣ ዶታይን አቅራቢያም አገኛቸው።

¹⁸ወንድሞቹም የሴፍ ወደ እነርሱ ሲመጣ በፍት አዩት፤ ወደ ነስሩበትም ስፍራ ከመድረስ በፊት ለገደቡት ተማክሩ።

¹⁹እነርሱም እንዲህ ተባብሉ፤ “ያ ሕልም ዐላሚ መጣ፤ ²⁰እንግደለውና ከጉድጓዶቹ በአንዱ ውስጥ እንጣለው፤ ከዚያም፣ ‘ክፉ አውራ ነጥቁ በላው’ እንላለን፤ እስቲ ሕልሞቹ ሲፈጸሙ እናያለን።”

²¹ሮቤል ግን ይህን ምክር ሲሰማ ከእጃቸው

37+17 2፡26፥13 37+18 1ፋሙ19፥1፤ 2ዚያ24፥21፤
መዝ31፥13፥20፤ 37+12፥32፤ ማቴ12፥14፤ ማር14፥1፤
ሐሥ23፥12 37+19 ዘፍ28፥12 37+20 4+22፥31፥
33፤ ዘፍ4፥10፤ 50፥20፤ ዘለ26፥6፥22፤ ዘፍ32፥24፤
2ኃገ17፥25፤ ኤር38፥6-9፤ ሕዝ34፥25
37+21 ዘፍ29፥32፤ 42፥22
23፥3 በዕብራይስጥ በኅብረ ቀለማት ያጌጠ
የሚለው ሐረግ ትርጉም አይታወቅም፤ በተፋ 23
እና 32 ላይ ያለውም እንዲሁ

37+6 ያየሁትን ሕልም ... አድምጡኝ፤ የሴፍ ያየውን ሕልም ለወንድሞቹ በመንገሩ አለመብሰሉንና የሚያመጣውንም መዘዝ አለመረዳቱን ያሳያል። የሕልሙ ዐላማ ወደፊት ስለሚገተመው ትግር እምነትና መገላገል እንዲሆነው ነበር እንጂ ራሱን በወንድሞቹ ላይ ከፍ ከፍ የሚያደርግበትን አጋጣሚ ለመስጠት አልነበረም። እግዚአብሔር የያዕቆብን ቤት በግብፅ ይጠብቅ ዘንድ የሴፍን የመረጠው ሕይወቱ በግብረተኛነት የተሞላ፣ ለእግዚአብሔርና ለሕገጋቱ የነበረው መስጠት ከወንድሞቹ ይልቅ ከፍ ያለ ስለነበር ሳይሆን አይቀርም (2ጢሞ 2፥20-21 ይመ)።

37+7 ስንዱለት፤ ይህ ሕልም ከተወሰነ ጊዜ በኋላ በቀጥታ ተፈጽሞአል (42፥6፤ 43፥26፤ 44፥14)።

37+21 ሮቤል፤ ሮቤል የያዕቆብ የመጀመሪያ ልጅ ስለነበር የወንድሞቹ መሪ መሆን ነበረበት። ይሁንና ከአባቱ ቀሩት ከባላ ጋር ከፈጸመው አስነዋሪ ገመት የተነሣ (35፥22 እና ማሳ ይመ) ተግባራዊ ሊሆን የሚችለውን መንፈሳዊ መሪ የመሆን ብቃቱን ፈጽሞ ያጣ ሲሆን በወንድሞቹ ዘንድ ተሰሚነትን ሊያገኝ አልቻለም (ተፋ 22-29፤ ከ42፥37-38 ጋር ያነጻጽሩ)።

ሊያድነው ፈለገ እንዲሆን አለ፤ “ሕይወቱ በእጃችን አትለፍ፤ ²²የሰው ደም አታናሰብ፤ እዚህ ምድር በዳ፣ ጉድጓድ ውስጥ ጣሉት እንጂ እጃችሁን አታንሠብተዎት” ሮቤል ይህን ያለው ሕይወቱን ከእጃቸው አትርፎ ወደ አባቱ ሊመልሰው አስቦ ነበር።

²³የሴፍ ወደ ወንድሞቹ እንደ ደረሰ፣ የለበሳትን በንብረ ቀለማት ያጌጠች እጅ ጠባቡን ገፈፉት፤ ²⁴ይዘውም ወደ ጉድጓድ ጣሉት፤ ጉድጓዱም ውሃ የሌለበት ደረቅ ነበር።

²⁵ምግባቸውን ለመብላት ተቀመጡ፤ አሻግረው ሲመለከቱም ከገለፃድ የሚመጡ እስማኤላውያን ነጋዴዎች የግመል ንዝ አዩ። ነጋዴዎቹ ሽቶች በለሳን ከርቤ በግመሎቻቸው ጭነው ወደ ግብፅ የሚወርዱ ነበሩ።

²⁶ይሁዳም ወንድሞቹን እንዲህ አላቸው፤ “ወንድማችንን መግደልና አሟሟትን መደበቅ ምን ይጠቅመናል? ²⁷ከዚህ ይልቅ ለእስማኤላውያን ነጋዴዎች እንሸጠው፤ እጃችንን ግን በእርሱ ላይ እናንሣ። ምንም ቢሆንከ ወንድማችንን ሥጋችን ነው” ወንድሞቹም በሐሳቡ ተስማሙ።

²⁸የምድያም ነጋዴዎችም እነርሱ ዘንድ እንደ ደረሱ፣ ወንድሞቹ የሴፍን ከጉድጓድ አውጥተው ለእስማኤላውያን በሃያ ጥሬ ብር ሸጡላቸው፤ እነርሱም የሴፍን ወደ ግብፅ ወሰዱት።

²⁹ሮቤል ወደ ጉድጓዱ ተመልሶ ሲያይ፣ የሴፍን በማጣቱ ልብሱን በሐዘን ቀደደ። ³⁰ወደ ወንድሞቹም ተመልሶ፣ “ብላቴናው ጉድጓድ ውስጥ የለም፤ የት አባቴ ልሂድ?” አለ።

³¹ከዚያም የሴፍን እጅ ጠባብ ወሰዱ፤ አንድ ፍየልም ሀርደው እጅ ጠባብን በደሙ ነክሩት። ³²በንብረ ቀለማት ያጌጠችውን እጅ ጠባብ ወደ አባታቸው ወሰደው፤ “ይህን ወድቆ አገኘነው፤ የልጅህ እጅ ጠባብ መሆን አለመሆኑን እስቲ እየው” አሉት።

³³እርሱም ልብሱን ዐውቆት፣ “ይህማ የልጅ እጅ ጠባብ ነው፤ ክፉ አውራ በልቶታል፤ በእርግጥም የሴፍ

37+22 ቍ20:29-30
37+23 ቍ3
37+24 ቍ4
ዘፍ49:23
ኤር38:6 41:7
ሕዘ22:27
37+25 ቍ28
ዘፍ16:11
31+21 39:1
43:11
ዘ030:23
መዝ45:8
105:17
ምላ7:17
ማሕ1:13
4+1 ኤር8:22
22+6 46:11
ማቴ2:11
37+26 ዘፍ4:10
29:35
37+27
ዘፍ29:14
42:21
37+28 ቍ36
ዘፍ16:11 25+2
39:1 45+5
ዘ021:16
ዘሌ27:5
መዝ105:17
ኤር12:6
38:13
ማቴ26:15
ሐሥ7:9
37+29 ቍ34
ዘፍ44:13
ዘፍ14:6
ኤሱ2:6
24መ:18
29:12 54:7
11+14 22:11
ኢዮ1:20 21:12
ኢሳ36:22
37:1
ኤር36:24
41:5 ኤል2:13
37+30 ቍ22
37+31 ቍ3
ራእ19:13
37+32 ቍ3
37+33 ቍ20
ዘፍ42:13 38:1
44:20 28

ተበጫጭቄአል” አለ።
³⁴ከዚህ በኋላ ያዕቆብ ልብሱን ቀደደ፤ ማቸው ለብሶ ስለ ልጁ ብዙ ቀን አለቀሰ፤ ³⁵ወንዶችና ሴቶች ልጆቹም ሁሉ ሊያጽናኑት መጡ፤ እርሱ ግን ሊጽናና ባለመቻሉ “በሐዘን እንደ ተከራመትሁ ልጄ ወዳለበት መቃብሮ አወርዳለሁ” አለ። ስለ ልጁም አለቀሰ።

³⁶ከዚህ ጊዜ፣ የምድያም ነጋዴዎች የሴፍን ወደ ግብፅ ወሰደው፣ ከፈርዖን ሹማምት አንዱ ለነበረው ለዘበኞች አለቃ፣ ለእጥፋራ ሸጡት።

ይሁዳና ትስማር

38 በዚያም ወራት ይሁዳ ከወንድሞቹ ሰው ወረደ፤ እርሱም ዘንድ ለመኖር ቤተ ገባ። ሕይወት ሳለ፣ ይሁዳ የክንዳናዊውን የሴዋን ሲኮት ልጅ አየ፤ እርሷም አገብቶ አብሯት ተኘ፤ ሕርሷም ፀንሳ ወንድ ልጅ ወለደች፤ ስሙም ሄር ተባለ። ሕንደገናም ፀንሳ ወንድ ልጅ ወለደች፤ ስሙን አውናን አለችው። ⁵እሁንም ደማግ ወንድ ልጅ ወለደች፤ ስሙም ሲሎም ብላ አወጣችላት፤ እርሱንም የወለደችው ከዚህ በተባለ ቦታ ነበር።

ይሁዳ የበኩር ልጁን ሄርን ትስማር

37+34 ቍ29 ዘፍ50:3 10:11 ዙፋ20:29 ዘፍ34:8
24መ:3 31 19:20 31 21:27 29:6 30: 19:1 2
ኢዮ16:15 መዝ69:11 ኢሳ3:24 15:3 22:12
32:11 37:1 ኤል3:37 49:3 ኤል1:13 37:35
ዘፍ29:31 42:38 44:22 21 ሳመ:12 17:23
ኢዮ21:11 15:11 16:5 42:11 መዝ77:2
ኤር31:15 37:36 ቍ28 ዘፍ25:2 39:1 40:3
41:10 12 14መ:22 14 38+1 ቍ12:20 ዘፍ29:35
2ዜና11:7 ኢሱ12:15 15:35 14መ:22 13
24መ:23 13 38+2 ቍ12 1ዜና2:3 38:3 ቍ6
ዘፍ46:12 ዙፋ26:19 38+4 ቍ8:9 ዘፍ46:12
ዙፋ26:19 38+5 ዙፋ26:20 1ዜና2:3 4:21
38+6 ቍ11:13
437:35 በዕብራይስጡ ሲኤል ይለዋል
437:36 ከእራት ሳምሬውያን፣ ከሰብን ሊቃናት፣ ከሸልጌትና ከሱር ስት ጋር ተመሳሳይ ሲሆን የማሰራቴዝ ጽሑፍ ግን ሜዳና ወደ ሙሉ ይለዋል።

37+28 ወደ ግብፅ ወሰዱት፤ የሴፍ በወንድሞቹ ጭነኔ በደርሰበትና ለባርነት አልፎ ቢሸጥም እግዚአብሔር የሰዎችን ክፋት ተጠቅሞ በየሴፍ ሕይወት ፈቃዱን ፈጽሟል (በገጽ 100 ላይ፣ “መግብተ እግዚአብሔር” በሚል ርእስ የተረፈውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።
38+2 የክንዳናዊውን ... ሴት ልጅ፤ መጽሐፍ ቅዱስ ይህንን አሳፋሪ የሌላዳን ታሪክ የጠቀሰበት ቢያንስ አራት ምክንያቶች አሉት፡ (1) ከየሴፍ ቅድሳና ጋር ሲነጻጸር በጊዜው የነበረውን የተበላሸ ግብረገብ ገሃድ ያወጣል። “ይሁዳ ... ወረደ” (በራሱ ፈቃድ ቍ 1) በሚለውና “የሴፍ ተወሰደ ነበር” (39:1) በሚለው መካከል ያለውን ልዩነት ሊቀይሩ። (2) የእስራኤል (የዶቆብ) ቤት ከነፃፃን ላቆ ወደ ግብፅ መውረዱ ለምን እንዳስፈለገ ያሳያል። ያዕቆብ በክነሃን ቢቆይ ኖሮ ልጆቹ በጋብቻ በመደባለቅ ማንነታቸውን ያጡ ነበር (ቍ 1-2 ይመ)። በግብፅ ምድር የያዕቆብ ቤት

በግብፃውያን በመናፈቅ ተለይቶ የተቀመጠ ሲሆን፣ ይኸው ሁኔታ ለእግዚአብሔር ብቻ የተለየ ሕዝብ መሆን እንዲችል ምክንያት ሆኖአል (46:34 እና ማለ ይመ)።
(3) የማንም ንጠኦት በእግዚአብሔር የማዳን ሶቅድ ውስጥ ያለ ሕዝብም ጭምር፤ መጨረሻ ላይ ገሃድ እንደሚወጣ ያመለክታል (በገጽ 1822 ላይ፣ “በላማኞች ላይ የሚሰጥ የተለየ ፍርድ” በሚል ርእስ የተረፈውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)። (4) የእግዚአብሔርን ሕዝብ መምራት የሚገባቸው በምግባር ንጹሕ የሆኑት መሆን እንዳለባቸው ያሳያል። የሴፍ ለእግዚአብሔርና ለሕጉ ታማኝ ሆኖ ሲገኝ፣ ይሁዳ ግን ሳይሆን ቀረ። ይኸው መርሕ በአዲስ ኪዳን በመንፈሳዊ አመራር ቦታ ላይ ሳለትም ይሠራል (በገጽ 1925 ላይ፣ “የመረምቻ መንፈሳዊ ብቃት” በሚል ርእስ የተረፈውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።

የምትባል ሚስት አጋባው። ፖይሁዳ የበዘር ልጅ ዔር ግን በሕዝብሐርም (ያህዌ) ፊት ክፉ ነበር፤ አግዚአብሔርም (ያህዌ) ቀሠፈው።

⁹በዚህ ጊዜ ይሁዳ አውናንን "ዋርሳዋ እንደ መሆኑስ ከወንድምህ ሚስት ጋር ሩካቤ ሥጋ በመፈጸም የወንድምህን ስም የሚያስጠራለት ዘር ተካለች" አለው።
¹⁰አውናን ግን የሚወለደው ልጅ የእርሱን ስም የሚያስጠራ እንደማይሆን ሰላወቀ፤ ከወንድሙ ሚስት ጋር ሩካቤ ሥጋ በፈጸመ ቀጥሮ የወንድሙንም ስም የሚያስጠራ ልጅ እንዳይወልድ

ዘሩን በምድር ላይ ያፈሰ ነበር።¹⁰ይህም በአግዚአብሔር (ያህዌ) ፊት ክፉ አድራጎት ሆኖ ስለ ተገኘ፤ እርሱንም አግዚአብሔር (ያህዌ) በሞት ቀሠፈው።

¹¹ከዚያም ይሁዳ ምራቱን ትዕማርን፤ "ልጄ ሴሎም ለአካለ መጠን እስኪደርስ ድረስ ወደ አባትሽ ቤት ሄደሽ መበለት ሆነሽ ብትኖሪ ይሻላል" አላት፤ ይህን ያለውም፤ ሴሎም እንደ ወንድሞቹ ተቀሥፎ ይሞትብኛል ብሎ ስለሠጋ ነበር። ትዕማርም እንዳላት ሄደች፤ በአባቷም ቤት ተቀመጠች።

¹²ከብዙ ጊዜ በኋላ የሹዓ ልጅ፤ የይሁዳ ሚስት ሞተች። ይሁዳ ከሐዘኑ ከተጽናና በኋላ ከዓዳላማቸው ከሒራ ጋር የበንቹን ጠጉር የሚሸልቱ ሰዎች ወዳለበት ወደ ተምና ሄደ።

¹³ሰዎቹም ለትዕማር "ዐማትሽ የበንቹን ጠጉር ወደሚሸልቱ ሰዎች ዘንድ ወደ ተምና እየሄደ ነው" አሏት። ይህን እንደ ሰማች ¹⁴የመበለትነት ልብሷን አውልቃ፤ ማንነቷ እንዳይታወቅ ፊቷን በሻሽ ተከናኝባ ወደ ተምና በሚወስደው መንገድ ዳር ባለች ኤና ይም በተባለች ከተማ መግቢያ ላይ ተቀመጠች፤ ይህን ያደረገችው፤ ሴሎም ለአካለ መጠን ቢደርስም፤ እርሷን እንዲያገባ አባቱ አለመፈለጉን ሰላወቀች ነው።

¹⁵ፊቷ በሻሽ ተሸፋፍና ሲያየት ይሁዳ ዝሙት ዐዳሪ መሰለችው።¹⁶ምራቱ መሆኗን ባለማወቁ፤ እርሷ ወዳለችበት ወደ መንደሩ ዳር ጠጋ ብሎ፤ "እባክሽ አብሬሽ ልትኛ" አላት። እርሷም፤ "አብሬህ ብትኛ ምን ትሰጠኛለህ?" ብላ ጠየቀችው።

¹⁷ከመንጋዬ መካከል አንድ የፍየል ጠቦት አልክልሻለሁ" አላት። እርሷም መልሳ፤ "ጠቦቱን እስክትልክልኝ ድረስ ምን መያዣ ትሰጠኛለህ?" ብላ ጠየቀችው።

¹⁸ታዲያ ምን መያዣ ልስጥሽ?" አላት። እርሷም፤ "የማጎተም ቀለበትህን

38+7 ቍ10፤
ዘፋ6፤5፤ 46፤12፤
ዘለ10፤1-2፤
1ዜ5፤2፤3
38+8 ዘፋ25፤5-6፤
ፍት4፤5፤
ማፋ22፤24-28
38+10 ቍ7፤
ዘፋ25፤7-10
38+11
ቍ6፤14፤26፤
ዘፋ11፤31፤
ፍት1፤8፤ 1፤13
38+12
ቍ1፤2፤14፤
ዘፋ31፤19፤
ኢሱ15፤10፤57፤
19፤43፤
መላ14፤1፤2፤
2ዜ5፤28፤18
38+13 ቍ6፤
ዘፋ31፤19
38+14
ቍ11፤12፤19፤
ዘፋ24፤65፤
ኤር3፤2
38+15 መላ11፤1፤
16፤1
38+16
ዘፋ30፤15፤
39፤7፤12፤
42፤23፤
ዘለ18፤15፤
20፤12፤ ፍት1፤6፤
24መ፤13፤11
38+17 ቍ20፤
መላ15፤1፤
38፤18 ቍ25፤
ዘፋ19፤32፤
32፤10፤ ዘዐ4፤2፤
1፤12፤1፤8፤
እስ3፤12፤
8፤8፤ ማሕ8፤6፤
ኢሳ49፤16፤
ኤር22፤24፤
ሐፊ2፤23፤
2ፋር1፤22፤
ኤፋ1፤13
38+19 ቍ14
38+20 ቍ1፤17
38+21 ዘፋ19፤5፤
ዘለ19፤29፤
ዘፋ22፤21፤
23፤17፤
2፤12፤3፤7፤
ሆላ4፤14
38+23 ቍ18፤
ዘፋ3፤25፤
ኢዮ12፤4፤
ኤር20፤7፤
ሰፋ3፤14
38+24
ዘለ20፤10፤14፤

ከነማሰሪያው፤ እንደዚሁም ይህን በትርህን ሰጠኝ" አለችው። የጠየቀችውን ሁሉ ሰማትና አብሯቁ ተኛ፤ እርሷም ፀነሰች።
¹⁹ከዚያም ወደ መኖሪያዋ ተመልሳ፤ ሻሽዋን አውልቃ እንደ ወትሮዋ የመበለት ልብሷን ሰበሰች።

²⁰ይሁዳ በመያዣ ስም የሰማትን ዕቃዎች ለማስመለስ የፍየሉን ጠቦት በዓዳሎማዊ ወዳጁ እጅ ላካላት፤ መልእክተኛው ግን ሴትየዋን ሊያገኛት አልቻለም።
²¹በኤናይም ከተማ መግቢያ ከመንገዱ ዳር የነበረች ያቺ ዝሙት ዐዳሪ የት ደረሰች?" ሲል ጠየቃቸው። ሰዎቹም፤ "በዚህ አካባቢ ሄረ ምንም ዝሙት ዐዳሪ ታይታ አትታወቅም" አሉት።

²²መልእክተኛውም ወደ ይሁዳ ተመልሶ፤ "ሉቲቱን ሳገኛት አልቻልኩም፤ ነዋሪዎቼም 'በዚህ አካባቢ እንደዚህች ያለች ዝሙት ዐዳሪ የለችም' አሉኝ" ብሎ ነገረው።

²³ይሁዳም፤ "እንግዲህ መያዣውን እንደ ያዘች ትቅር፤ አለዚያ መሣቂያ እንሆናለን። ለነገሩማ ይህን ፍየል ላክሁ፤ አንተም ፈልገህ አላገኝሃለህም" አለ።

²⁴ካሞስት ወር ያህል ቋጋላ፤ "ምራትህ ትዕማር ዘማዊ ሆናለች፤ ከዚህም የተነሣ እርግዛላች" ተብሎ ለይሁዳ ተነገረው።

ይሁዳም፤ "አውጧትና በእሳት ተቃጥላ ትሙት" አለ።

²⁵እርሷም ተይዛ በምትወሰድበት ጊዜ ለዐማትዋ፤ "እኔ ያረገዝሁት የእነዚህ ዕቃዎች ባለቤት ከሆነ ሰው ነው" ስትል ላካችበት፤ ደግሞም፤ "የማጎተሙ ቀለበት ከነማንጠልዘውና በትሩ የማን እንደ ሆነ እስቱ ተመልክት" አለችው።

²⁶ይሁዳም ዕቃዎቹን ዐውቆ፤ "ልጄ ሴሎም እንዲያገባት ባለማድረጌ፤ እርሷ ከእኔ ይልቅ ትክክል ናት" አለ። ከዚያም በኋላ ከእርሷ ጋር አልተኛም።

²⁷የመላእኛዋ ጊዜ እንደ ደረሰም ዕንሷ መንታ መሆኑ ታወቀ።²⁸በምትወልድበትም ጊዜ እንደኛው እጁን አወጣ፤ አዋላጁቱም፤ "ይህኛው መጀመሪያ ወጣ" ስትል በእጁ ላይ ቀይ ክር አሰረችለት፤²⁹ነገር ግን፤ እጁን መልሶ ሲያሰገባ ወንድሙ ተወለደ። አዋላጁቱም "አንተ እንዴት ጥሰህ ወጣህ!"

38+24 ዘለ21፤9፤ ዘፋ22፤21፤ 22፤ ኢሱ7፤25፤
መላ15፤6፤ 1፤ሳመ31፤12፤ ኢዮ31፤11፤28፤ ሕዝ16፤38
38+25 ቍ18 38+26 ቍ11፤ 1፤ሳመ24፤17 38+27
ዘፋ25፤24 38+28 ቍ30፤ ዘፋ35፤17 38+29
ዘፋ25፤26፤ 46፤12፤ ዘፋ26፤20፤21፤ ፍት4፤12፤18፤
2ፋመ፤5፤20፤ 6፤8፤ 1ዜ5፤24፤ 9፤4፤ ኢሳ28፤21፤
ማፋ1፤3

38+6 ትዕማር፤ የትዕማር ባላ በሞተ ጊዜ (ቍ7) ልጅ አልባ መበለት ሆነች። የቤተሰቧን ስም የሚያስጠራና ዘር የሚተካ ልጅ መውለድ ትፈልግ ነበር (ቍ8)።

38+9 አውናን፤ የምራቱ ሳላም ጥንታዊ ሕግ አንድ ሰው ሲሞት ወንድሙ የሚቼን ሚስት እንዲያገባና የተወለደውንም ልጅ በሟች ወንድሙ ስም እንዲጠራው ይደነግግ ነበር (ቍ8፤ ዘፋ 25፤5-10)። የአውናን ኅጢአት ይህንን ኅላፊነት አለመወጣቱ ነበር። እግዚአብሔር

ሕይወቱን የወሰደው ለትዕማር ወንድ ልጅን መስጠት ስላልፈለገ ነበር (ቍ10)።

38+15 ዝሙት ዐዳሪ መሰለችው፤ ትዕማር ያደረገችው ትክክል ባይሆንም ይሁዳ ግን ከምግባረ ብልሹነትና ከግብዝነት የተነሣ የከፋ ኅጢአተኛ ነበረ (ቍ26)። ኢየሱስ ከመምጣቱ በፊትና መቤዠቱ ተፈጻሚ ከመሆኑ በፊት፤ እግዚአብሔር አንዳንድ ኅጢአትንና አለማወቅን ሳይቀጣ እንዲሁ ያልፍ ነበር (ሐሥ 17፤30 ይመ)።

አለች፤ ከዚያም ስሙ ፋሬስ ተባለ።³⁹ ከዚያ በኋላ እጁ ላይ ቀይ ክር የታሰረለት ወንድሙ ተወለደ፤ ስሙም ዛሬው ተባለ።

የሴፍና የጳጥፋራ ሚስት

39 በዚህ ጊዜ የሴፍ ወደ ግብፅ ተወስዶ ነበር፤ ከፈርዖን ሹማምንት አንዱ የሆነውም የዘበኞች አለቃ፤ ግብፃውኛ ጳጥፋራ ወደዚያ ከወሰዱት ከእስማኤላውያን ነጋዴዎች እጅ ገዛው።

²እግዚአብሔር (የሀዘ) ከዮሴፍ ጋር ነበረ፤ ኑሮው ተቃናለት፤ እርሱም በግብፃውኛ አሳዳሪው ቤት ኖረ።³አሳዳሪውም እግዚአብሔር (የሀዘ) ከእርሱ ጋር እንዳለና ሥራውንም

ሁሉ እንዳከናወለት ባየ ጊዜ፤ ዮሴፍ በእርሱ ዘንድ ሞገስ አገኘ፤ የቅርብ አገልጋዩም ሆነ። ጳጥፋራ በቤቱ ላይ ሾመው፤ ያለውንም ሀብት ሁሉ በጎሳፈነት ሰጠው። ዮሴፍ በጳጥፋራ ቤትና ባለው ሀብት ሁሉ ላይ ከተሾመበት ጊዜ ጀምሮ እግዚአብሔር (የሀዘ) የግብፃውኛን ቤት ባረከ፤ የእግዚአብሔርም (የሀዘ) በረከት በግቢም በውጭም ባለው የጳጥፋራ ሀብት ንብረት ሁሉ ላይ ሆነ። ስለዚህ ጳጥፋራ ባለው ሁሉ ላይ ሥልጣን ሰጠው፤ የቀረበለትንም ከመመገብ በስተቀር፤ ማናቸውንም ጉዳይ በዮሴፍ ላይ ጥሎ ነበር።

የሴፍ ጥሩ ቀዳሚና ያለውና መልክ መልካም ነበር፤ እያደርም የጌታው ሚስት ዐይኗን ጣለችበት፤ አፍ አውጥታም፤ “አብረኸኝ ተኛ” አለችው።

⁸እርሱ ግን ፈቃደኛ አልሆነም፤ እንዲህም አላት፤ “ጌታዬ ያለውን ሁሉ በጎሳፈነት ሰለ ሰጠኝ፤ በቤቱ ውስጥ ስላለው ሁሉ ምንም የሚያውቀው ነገር የለም።” በዚህ ቤት ላይ ከእኔ የበለጠ ጎሳፈነት ያለው ማንም የለም፤ እርሱ ያልሰጠኝ ነገር ቢኖር፤ አንቺን ብቻ ነው፤ ያውም ሚስቱ ስለሆንሽ ነው፤

38+30 ቍ28፤
ዘፍ46+12፤
1ዜ52+4፤
ሀዘ11+24
39+1 ዘፍ30+24፤
37+25+36
39+2
ዘፍ21+20+22፤
ኢሱ1+5፤ 6+27፤
መሳ1+19፤
1ሳሙ18+14፤
ሐሥ7+9
39+3 ቍ23፤
ዘፍ21+22፤
1ሳሙ18+14፤
2ፕፕ18+7፤
2ዜ520+20፤
መዘ1+3፤ 128+2፤
ኢሳ33+6
39+4 ቍ8+22፤
ዘፍ6+8፤
18+3፤ 40+4፤
42+37፤ 47+6፤
1ፕፕ11+28፤
ምላ22+29
39+5 ዘፍ26+24፤
ዘ828+3፤
2ሳሙ6+11፤
መዘ128+4
39+6 ዘፍ12+11፤
24+2፤ ዘዐ21+2፤
1ሳሙ9+2፤
16+12፤ 17+42፤
ኦስ247፤ 8ፕፕ1+4
39+7 ዘፍ38+16፤
ምላ7+15-18
39+8 ቍ4፤
ምላ6+23-24
39+9
ዘፍ41+33+40፤
13+13፤
ዘኑ22+34

39+10 ኦስ3+4
39+11 ቍ14፤
ዘዐ18+20፤
ዘ81+18
39+12 ቍ15፤
ዘፍ38+16፤
2ሳሙ13+11፤

ታዲያ፤ እኔ ይህን ክፉ ድርጊት ፈጽሜ እንዴት በእግዚአብሔር (እሱም) ፊት ንጢአት እሠራለሁ?”¹⁰ምንም እንኳ ዮሴፍን በየቀኑ ብትጐትጐት ተውም፤ አልሰማትም፤ ከእርሷ ጋር መተኛቱ ይቅርና አብሯትም መሆን አልፈቀደም።

¹¹አንድ ቀን የሴፍ የዕለት ተግባርን ለማከናወን ወደ ቤት ገባ፤ ከቤቱ አገልጋዮችም አንድም ሰው በቤት ውስጥ አልነበረም።¹²እርሷም ልብሱን ጨምድዳ ይዛ “በል አብረኸኝ ተኛ” አለችው። እርሱ ግን ልብሱን እጇ ላይ ጥሎ ሽሽቶ ከቤት ወጣ።

¹³እርሷም ልብሱን እጇ ላይ ጥሎ ሽሽቶ መውጣቱን ባየች ጊዜ፤¹⁴የቤት አገልጋዮቿን

ጠራች፤ እንዲህም አለቻቸው፤ “እያችሁ፤ ለካስ ይህ ዕብራዊ የመጣው መሣለቂያ ሊያደርገን ኖሮአል! እዚህ ድረስ ሰተት ብሎ ገብቶ ካልተኛሁሽ አለኝ፤ እኔም ጨከኩ፤ ለቀቅሁት፤¹⁵ለእርዳታ መጮኼን ሲሰማም፤ ልብሱን ከአጠገቤ ጥሎ ሽሽቶ ከቤት ወጣ።”

¹⁶ጌታውም ወደ ቤት እስኪመለስ ድረስ፤ ልብሱን አጠገቧ አቀየችው።¹⁷ታሪኩንም እንዲህ ሰተት ልብሱ ነገረችው፤ “አንተ ያመጣኸው ዕብራዊ ባሪያ መሣለቂያ ሊያደርገን ወዳ ለሁበት ሰተት ብሎ ገባ፤¹⁸ታዲያ እኔ ድረሱልኝ ብዬ ስጮኸ ልብሱን አጠገቤ ጥሎ ሽሽቶ ወጣ።”

¹⁹ጌታውም “ባሪያህ እንዲህ አደረገኝ” ብላ ሚስቱ የነገረችውን ታሪክ ሲሰማ፤

39+12 ምላ5+8፤ 7+13፤ 2ጢሞ2+22 39+14 ቍ11፤
ዘፍ14+13፤ 21+9፤ ዘ822+24+27 39+15 ቍ12
39+17 ዘፍ14+13፤ 21+10፤ ዘዐ20+16፤ 23+1፤ 7፤
ዘ85+20፤ መዘ101+5 39+19 ዘፍ34+7፤ ኦስ1+12
38+29 ፋሬስ ማለት ጥሶ መውጣት ማለት ነው
38+30 ዛሬ የሚለው ደማቅ ቀይ ወይም ብሩህ እንደ ማለት ነው

39+1 የሴፍ ወደ ግብፅ ተወስዶ ነበር፤ የሴፍ ወደ ግብፅ የተወሰደበት ጊዜ በግምት 1900 ዓ.ቅ.ዘ ነበር። ይህም አብርሃም ከተጠራበት ከሁለት መቶ ዓመት በኋላ ሳይሆን አይቀርም (12+1-3)። የሴፍ በግብፅ ሦስት ዋና ዋና ፈተናዎች ገጥመውታል፤ የግል ቅድስና ፈተና፤ ይህ ብዙ ወጣቶች ከቤት ሲሮቁ የሚገጥ ማቸው ፈተና ነው። የበቀል ፈተና፤ ይህ የተበደሉ ሰዎች ብዙውን ጊዜ ይፈተኑበታል። ሌላው ደግሞ የሞት ፈተና ነው። እያንዳንዱን ፈተና በድል ያልፈው በእግዚአብሔርና በተሰፋው በመታመን ነበር።
39+2 እግዚአብሔር ከዮሴፍ ጋር ነበር፤ የሴፍ ከቤተሰቡ የተለየው በእግዚአብሔር ፈቃድ እንደነበር መጽሐፍ ቅዱስ ግልጽ ያደርጋል። እግዚአብሔር የእስራኤልን ቤት ጠብቆ በተሰፋ ቃሉ መሠረት አንድ ለማድረግ በዮሴፍና በገጠመኞቹ በኩል ቋጭ ነበር (ከ45+5-15፤ 50+17-20+24 ጋር ያነጻጽቅ፤ በገጽ 100 ላይ፤ “መገባተ እግዚአብሔር” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመልከቱ)።
39+9 በእግዚአብሔር ፊት ኃጢአት እሠራለሁ፤

በመሠረቱ በቅዱስ ጋብቻ ላይ የሚፈጸም ንጢአት፤ ዝሙትን ጨምሮ በእግዚአብሔር ላይ የሚደረግ በድል ነው (ከመዝ 51+4 ጋር ያነጻጽር)። ንጉሥ ጸዊት ይህንን እውነት የተረዳው በሕይወቱና በቤተሰቡ ላይ የማያቋርጥ የእግዚአብሔር ፍርድ ከመጣ በኋላ ፈታኝ በሆነ መንገድ ነበር (ዘዐ 20+14 እና ማግ 1 ይመልከቱ)።
39+12 እርሱ ግን ... ሽሽቶ ... ወጣ፤ የሴፍ ለእግዚአብሔር ያደረገ ለጳጥፋራም የታመነ ስልክና ንጢአትን በመቃወም ጸና (ከምላ 7+6-27 ጋር ያነጻጽር)። አስቀድሞ ለእግዚአብሔር ለመታዘዝና ንጢአትን ሳለመሥራት ቁርጠ ስለነበር ፈተናውን በድል ተወጥቶአል (ቍ 9)። የአዲስ ኪዳን አማኞችም የንጢአትን ፈተና ድል አድርገው የሚወጡት በተመሳሳይ መንገድ ነው። በእግዚአብሔር ላይ ንጢአትን ሳለመሥራት ቀሩጠኛና የጸና ውሳኔ መወሰን አለብን። ይህ ዐላማ እያለ ንጢአትን ቻላ ማለት፤ ይህ ንጢአት እኔ አይመለከትም ማለት ወይም ከንጢአት ጋር ተሰማምቶ መኖር አይቻልም።

ተቈጣ። ²⁰ኢታውም ዮሴፍን ወስዶ፤ የንጉሥ እስረኞች ወደ ተጋዙበት እስር ቤት አስገባው።

²¹ይሁን እንጂ ዮሴፍ እዚያ እስር ቤት ባለበት ጊዜ ሁሉ፤ እግዚአብሔር (ይህዌ) ከእርሱ ጋር ነበረ፤ ቸርነቱንም አበዛለት፤ በወህኒ አዛዥም ዘንድ ሞገስን ሰጠው። ²²ስለዚህ የወህኒው አዛዥ ዮሴፍን የእስረኞች ሁሉ አለቃ አደረገው፤ በእስር ቤቱ ላለውም ነገር ሁሉ ኅላፊ ሆነ። ²³እግዚአብሔር (አሉኑም) ከዮሴፍ ጋር ሆኖ ሥራውን ሁሉ ያሳክለት ስለ ነበር፤ የወህኒ ቤት አዛዥ በዮሴፍ ኅላፊነት ሥር ስላለው ስለማንኛውም ጉዳይ ሐሳብ አይገባውም ነበር።

የመጠጥ አሳላፊውና የእንጀራ ቤተ

40 ከዚህም በኋላ የግብፅ ንጉሥ የመጠጥ አሳላፊና እንጀራ ቤቱ ጌታቸውን የግብፅን ንጉሥ በደሉት። ²ፈርዖንም በመጠጥ አሳላፊዎቹ አለቃና በእንጀራ ቤቱ አዛዥ፤ በሁለቱም ሽማግሌ ላይ ክፉኛ ተቈጣ፤ ሽማግሌዎቹ አለቃ ቤት ወዳለው ዮሴፍ ወደ ተጋዘበትም እስር ቤት አስገባቸው።

³የዘበኞቹም አለቃ እስረኞቹን ለዮሴፍ እስረከባቸው፤ ዮሴፍም በሚያስፈልጋቸው ይረዳቸው ነበር።

እስር ቤት ገብተው ጥቂት እንደ ቄደም፤ ⁵ታሰረው የነበሩት የግብፅ የንጉሥ የመጠጥ አሳላፊዎች አለቃና የእንጀራ ቤቱ አዛዥ፤ በአንድ ሌሊት የየራሳቸውን ሕልም አዩ፤ የሁለቱም ሕልም ለየራሱ የተለየ ፍቺ ነበረው።

⁶በማግስቱ ጧት ዮሴፍ ወደ እነርሱ ሲገባ ተክዘው አገኛቸው። ስለዚህም፤ “ምነው ዛሬስ ፈታችሁ ላይ ሐዘን ይነበባል?” በማለት አብረውት በጌታው ግቢ የታሰሩትን የፈርዖን ሽማግሌት ጠያቂቸው።

⁷እነርሱም “ሁለታችንም ሕልም አየን፤ ነገር ግን የሚተረጎምልን ሰው አግን” ሲሉ መለሱለት።

ዮሴፍም፤ “ሁልጊዜሰ ቢሆን የሕልም ትርጓሜ ከእግዚአብሔር (አሉኑም) የሚገኝ አይደለምን? እስቲ ያያችሁትን ሕልም

39+20 ዘፍ40:3; 41+10; መዘ105:18 39+21 ዘፍ19+19; 21+20; ዘዐ31:21; 11+3; 12:36; አስ2:9; መዘ106+46; ምላ16+7; ዳን1+9 39+22 ቀ4 39+23 ቀ3; ዘፍ21+20; ዘፍ14+43 40+1 ቀ49:13;16; 20:21; ነዘ1+11 40+2 ዘፍ41:10; አስ2:21; ምላ16+14;15; 19:12 40+3 ዘፍ37+36; 39+20 40+4 ቀ7; ዘፍ37:36; 39+4; 42:17 40+5 ዘፍ20:3; 41+11 40+7 ቀ4; ነዘ2:2 40+8 ዘፍ41+8:15; 16:25;28:32; ዘፍ29:29; ዳን22:22;28:47 40+9 ቀ1 40+10 አገ27+6; 35:1-2; ሆሴ14+7 40+12 ቀ16:18; ዘፍ41:12;15:25; ዳን23:36; 4+19 40+13 ቀ1;19:20; ኢሱ1+11; 3+2; ያዘ8+32; ነዘ2:11 40+14 ቀ23; ዘፍ19+19; 41+9; 1ሳሙ20:14;42; 25:31; 2ሳሙ9+1; 1ነገ27; መዘ9+15; ሉቃ23+42

“ነገሩኝ” አላቸው።

⁹ስለዚህ የመጠጥ አሳላፊዎቹ አለቃ እንዲህ ሲል ሕልሙን ለዮሴፍ ነገረው፤ ከፊት ለፊቱ እንዲት የወይን ተክል አየሁ፤ ¹⁰ተክሏም ሦስት ሐረጎች ነበሯት፤ ወዲያው አቈጥቀህ አበበች፤ ዘለላዎቿም ተንገርግገው በሰሉ። ¹¹የፈርዖንንም ጽዋ ይገሩ ነበረ፤ የወይኑን ፍሬ ለቅሜ በጽዋው ውስጥ ጨምቄ ጽዋውን በእጁ ሰጠሁት።

¹²ዮሴፍም እንዲህ አለው፤ “እንግዲህ የሕልሙ ትርጓሜ ይህ ነው፤ ሦስቱ ሐረግ ሦስት ቀን ነው፤ ¹³በሦስት ቀን ውስጥ ፈርዖን ከእስር ቤት ያወጣሃል፤ ወደ ቀድሞ ሹመትህም ይመልስሃል፤ በፊት የመጠጥ አሳላፊ በነበርህበት ጊዜ ታደርግ እንደነበረው ሁሉ የፈርዖንን ጽዋ በእጁ ትሰጠዋለህ። ¹⁴እንግዲህ በት ነገር በገጠመህ ጊዜ፤ እኔን አስበህ ቸርነት አድርግልኝ፤ ስለ እኔም ለፈርዖን ንግርልኝ፤ ከዚህም እስር ቤት አስወጣኝ፤ ¹⁵ከዕብራውያን ምድር ወደዚህ የመጣሁት በአፈና ነው፤ እሁንም ቢሆን እዚህ እስር ቤት የተጣለሁት አንዳች ጥፋት ፍርሃኝ አይደለም።”

¹⁶የእንጀራ ቤት አዛዥም፤ ለመጠጥ አሳላፊዎቹ አለቃ ሕልም፤ የተሰጠው ፍቺ ደስ የሚያሰኝ መሆኑን ሲሰማ፤ የራሱን ሕልም ለዮሴፍ እንዲህ ሲል ነገረው፤ “እኔም ደግሞ

ሕልም አይቻለሁ፤ ሦስት መሶቦችዎ በራሴ ላይ ተሸክሜ ነበር፤ ¹⁷በላይኛው መሶብ ውስጥ ለፈርዖን የተዘጋጀ የተለያየ ምግብ ነበረበት፤ ወፎችም ራሴ ላይ ካለው መሶብ ይበሉ ነበር።”

¹⁸ዮሴፍም እንዲህ ሲል መለሰለት፤ “የሕልሙ ፍቺ ይህ ነው፤ ሦስቱ መሶብ ሦስት ቀን ነው፤ ¹⁹በሦስት ቀን ውስጥ ፈርዖን ከእስር ቤት ያወጣሃል፤ በዕንጨትም ላይ ይሰቅልሃል፤ ወፎችም ሥጋህን ይበሉታል።”

40+15 ዘፍ14+13; 39+20; ኢዮ13+27 40+16 ቀ1;12; አዋ8+1-2 40+18 ቀ12 40+19 ቀ13:22; ዘፍ21+22-23; 28+26; 1ሳሙ17+44; 2ሳሙ21+10; 1ነገ14+11; 16+4; 21+24; አስ2:23; 7+10; ሕዘ39+4 “40:16 ወይም ሦስት የሸንባቆ ቅርጫቶች “40:19 ወይም በእንጨትም ላይ ይወጋሃል

39+20 እስር ቤት አስገባው፤ ለእግዚአብሔር ታማኝ መሆንና ፈተናን ድል ማድረግ ወዲያው ላያሸልም ይችላል። ዮሴፍ መከራን የተቀበለው ከጽድቅ የተነሣ ነበር። ክርስቶስም ከጽድቅ የተነሣ ተከታዮቹ መከራን እንደሚቀበሉ የተናገረ ሲሆን (ማቴ 5:10)፤ እነዚሁ ሰዎች የተባረኩና በሰማይም የከበረ ዋጋ እንደሚፍራቸውም ገልጾልክ (ማቴ 5:11-12)።

39+21 እግዚአብሔር ከእርሱ ጋር ነበረ፤ በምዕራፍ 39 ላይ አራት ጊዜ እግዚአብሔር ከዮሴፍ ጋር እንደነበር ተጠቅሶአል (ቀፋ 2:3;21:23)። ዮሴፍ እግዚአብሔርን ስላከበረ፤ እግዚአብሔር አከበረው። እግዚአብሔርን የሚፈሩና በመንገዳቸው ሁሉ የሚያከብሩት፤ እግዚአብሔር መንገዳቸውን ሁሉ የሰመረ ያደርግላቸዋል (ምሳ 3:5-7)።

40+1 ከዚህም በኋላ፤ ዮሴፍ ያለጥፋቱ ቢያንስ ለሁለት ዓመታት የታሰረ ቢሆንም በእግዚአብሔር ላይ የነበረውን እምነት ጠብቆአል። ዮሴፍ እግዚአብሔር በሰጠው መገለጥ የፈርዖንን ሕልም መፍታቱ ከእስር እንዲለቀቅና የሥልጣን ቦታ እንዲይዝ ምክንያት ሆነ። ይህ ታሪክ የሚያጽናው ሁሉንም ነገር እንዲከስት ያደረገው እግዚአብሔር ባይሆንም እንኳ (39:7-23 ይመ) እርሱ የከፋ ሁኔታዎችን ተጠቅሞ ለሚወዱት በሁሉም መንገድ በሳ ሊያደርግ መቻሉን የሚያሳይ ነው (ሮሜ 8:28 እና ማገብ ይመ)። **40+2 ፈርዖንም፤** ይህ ለግብፅ ነገሥታት የሚሰጥ የወል ስያሜ ነው። ከንጉሡ ስም ጋር ተያይዞም ይጠራ ነበር።

ዋጧቸው ማንም ሊያውቅ አይችልም ነበር፤ ከዚያም ከእንቅልፌ ነቃሁ።

²²እንደዚሁም፤ በሐልሜ በአንድ የእህል አገዳ ላይ ፍሬያቸው የፋፋና የማሩ ሰባት እሸት ዛጋዎች ወጥተው አየሁ። ²³ቀጥሎም በምሥራቅ ነፋስ ተመተው የቀጨጨፍ የደረቁ ሌሎች ሰባት ዛጋዎች ወጡ። ²⁴የቀጨጨፍት የእሸት ዛጋዎች ዋጧቸው፤ ይህንንም ለአስማተኞች ነገርሁ፤ ነገር ግን ማንም ሊፈታው አልቻለም።

²⁵ዮሴፍም ለፈርዖን እንዲሁ አለው፤ "ሁለቱም የፈርዖን ሕልሞች ተመሳሳይና አንድ ዐይነት ናቸው፤ እነዚህም ወደ ፊት የሚያደርገውን ለፈርዖን ገልጦለታል።" ²⁶ሰባቱ የሚያማምሩ ላሞች፤ ሰባት ዓመታት ናቸው፤ ሰባቱም የሚያማምሩ የእሸት ዛጋዎች ሰባት ዓመታት ናቸው፤ ሕልሙም አንድና ተመሳሳይ ነው። ²⁷እነነርሱም በኋላ በዋን ታቸው የወጣ አስከፊ መልክ ያላቸው ሰባት ላሞች፤ ሰባት ዓመታት ናቸው፤ እንደዚሁም ፍሬ አልባ የሆኑትና በምሥራቅ ነፋስ ተመተው የደረቁት ሰባት የእሸት ዛጋዎች ሰባት የራብ ዓመታት ናቸው።

²⁸አስቀድሜ ለፈርዖን እንደተናገርኩት፤ እነዚህም ወደ ፊት የሚያደርገውን ነገር ለፈርዖን ገልጦለታል። ²⁹በመላው የግብፅ ምድር እጅግ የተትረፈረፈ ጥጋብ የሚሆንባቸው ሰባት ዓመታት ይመጣሉ። ³⁰ከዚህ በኋላ ግን በተከታታይ ሰባት የራብ ዓመታት ይሆናሉ። የራቡ ዘመን አገሪቱን እጅግ ስለሚጉዳት፤ በግብፅ የነበረው ያለፈው የጥጋብ ዘመን ሁሉ ጨርሶ አይታወስም። ³¹ከጥጋቡ ዓመታት በኋላ የሚመጣው የራብ ዘመን እጅግ ጽኑ ከመሆኑ የተነሣ፤ ቀደም ሲል የነበረው የጥጋብ ዘመን ፈጽሞ ይረሳል። ³²ሕልሙ ለፈርዖን በሁለት መልክ በድጋሚ መታየቱ፤ ነገሩ ከእነዚህም (አሉሃም) ዘንድ የተቆረጠ ስለ ሆነ ነው፤ ይህንንም እነዚህም (አሉሃም) በቅርብ ጊዜ ይፈጽመዋል።

³³እንግዲህ ፈርዖን ብልገና አስተዋይ ሰው ፈልጎ፤ በመላው የግብፅ ምድር ላይ አሁኑኑ ይሾም። ³⁴እንደዚሁም በሰባቱ የጥጋብ ዓመታት ከሚገኘው ምርት፤ አንድ አምስተኛው እንዲበሰበሰ የሚያደርጉ ኅላፊዎችን ይሾም። ³⁵እነነርሱም በሚመጡ የጥጋብ ዓመታት ከሚገኘው ምርት ሁሉ ይሰብሰቡ፤ በፈርዖንም ሥልጣን ሥር ይከማቹ፤ ለምግብ እንዲሆኑም በየከተማው ይጠበቁ። ³⁶የሚከማቸው እህል፤ ወደ ፊት በግብፅ አገር ላይ ለሚመጣው የሰባት ዓመት ራብ መጠባበቂያ ይሁን፤ በዚህም ሁኔታ አገሪቱ በራብ አትጠፋም።

41+24 ቀ+8
41+25
ዘፍ40+8:12
ኢሳ46+11
872+45
41+26 ቀ+2
41+27 ዘፍ12+10
41+28 ዘፍ40+8
41+29 ቀ+47
41+30 ቀ+54:56
ዘፍ12+10
45+6:11
47+13
መዝ105+16
41+32 ዘፍ40+8
872+5
41+33 ቀ+39
ዘፍ39+9
41+34 ቀ+48
ዘፍ24+26
47+14:11
ሳሙ8+15
41+35 ቀ+48
41+36 ቀ+56
ዘፍ42+61 47+14
41+37
ዘፍ45+16
ኦስ2+4
ኢሳ19+11
41+38
ዘፍ27+18
ዘፍ34+9
872+11 4+8-9
18 5+11:14
41+39 ቀ+33
872+11 5+11
41+40 ዘፍ39+9
1574+6
2711 5+5
ኦስ10:31
መዝ105+21-22
ኢሳ22+15
36+3 ሐሳ7+10
41+41 ቀ+43:55
ዘፍ42+6
45+8:13:26
ኦስ8+2
ኢር40+7
876+3
41+42
ዘፍ24+22
ዘፍ25+4
14ሙ17+38
18+4
15719+19
ኦስ3+10
6+8:11
8+2:8:15
መዝ73+6
ማሐ4+9
ኢሳ3+18
ሕዝ16+11
875+7:16:29
ዘፍ3+4
41+43 ቀ+41
ዘፍ46+29 50+9
ኦስ6+9

³⁷ዕቅዱንም ፈርዖንና ሹማምቱ ሁሉ መልካም ሆኖ አገኙት። ³⁸ፈርዖንም፤ "የእነዚህም (አሉሃም) መንፈስ ያለበት እንደዚህ ያለ ሰው ማንን ልናገኝ እንችላለን?" ብሎ ጠየቃቸው።

³⁹ፈርዖን ዮሴፍን እንዲሁ አለው፤ "እነዚህም (አሉሃም) ይህን ሁሉ ስለ ገለጠልህ፤ እንዳንተ ያለ አስተዋይና ብልገ ሰው የለም።" ⁴⁰አንተ በቤተ መንግሥቱ የበላይ ትሆናለህ፤ ሕዝቤም ሁሉ ለሥልጣንህ ይገዛል፤ እኔ ከአንተ የምበልጠው በዙፋኔ ብቻ ይሆናል።

ዮሴፍ በግብፅ ተሾመ

⁴¹ከዚያም፤ ፈርዖን ዮሴፍን "በመላዩቱ የግብፅ ምድር ላይ ኅላፊ አድርጌሃለሁ" አለው። ⁴²ፈርዖንም በሰማንተውን ቀለበት ከጣቱ አውልቆ በዮሴፍ ጣት ላይ አደረገው፤ እንዲሁም ከጥሩ የተልባ እግር የተሠራ ልብስ አለበሰው፤ በዐንገቱም የወርቅ ሐብል አጠለቀለት። ⁴³በማዕረግ ከእርሱ ሁለተኛ ሰው አድርጎ፤ በሠረገላ ላይ አስቀመጠው። ⁴⁴ሰዎችም በፊቱ "እጅ ንሡ" እያሉ ይራሹ ነበር፤ በዚህ ሁኔታም በግብፅ ምድር ሁሉ ላይ ሾመው።

⁴⁵ከዚህ በኋላ ፈርዖን ዮሴፍን፤ "እኔ ፈርዖን ነኝ፤ ሆኖም በመላዩቱ ግብፅ ያላጎት ትእዛዝ እጅግም ሆነ እግሩን ላልህ የሚያደርግ አይኖርም" አለው። ⁴⁶ፈርዖንም ዮሴፍን ጽፍናት ፕዕናህ ብሎ ስም አወጣለት። እንዲሁም የሄልዮቲ ከተማ ካህን የጳጉፊራልጅ አስናትን አጋጣው። ዮሴፍም በመላዩቱ የግብፅ ምድር ተዘዋወረ።

⁴⁷ዮሴፍ የግብፅ ንጉሥ ፈርዖንን ማገልገል ሲጀምር፤ ዕድሜው ሠላሳ ዓመት ነበር። ዮሴፍም ከፈርዖን ፊት ወጥቶ የግብፅን ምድር በሙሉ ዘረ።

⁴⁸በሰባቱም የጥጋብ ዓመታት ምድሪቱ የተትረፈረፈ ሰብል ሰጠች። ⁴⁹በእነዚያ ሰባት የጥጋብ ዓመታት፤ ዮሴፍ በግብፅ አገር የተገኘውን ምርት ሰብሰቦ በየከተማቹ አከማቸ፤ በእያንዳንዱ ከተማ ከየአቅራቢያው የተመረተውን እህል እንዲከማች አደረገ።

⁵⁰ዮሴፍ ብዛቱ እንደ ባሕር አሸዋ የሚሆን

41+43 ኦስ10:31 ኢሳ2+7 22+18 41+44 ዘፍ37+8
ኦስ10:23 መዝ105+22 41+45 ቀ+50 ዘፍ46+20:27
ዘፍ2+16 ኦስ2+7 ሕዝ30+17 41+46 ዘፍ37+2
14ሙ8+11 16+21 ምሳ22+29 871+19 41+47
ቀ+29 41+48 ቀ+34 41+49 ዘፍ12+2
41+38 ወይም የአማልክት መንፈስ
41+43 ወይም በማዕረግ ሁለተኛ በሆነው የእርሱ ሠረገላ ላይ፤ ወይም በሁለተኛ ሠረገላው ላይ
41+43 ወይም ሰገዱ
41+45 በቀ 50 ላይ ያለውንም ጨምሮ ሆልዮሮ ላገን ያመለ ከታል

41+46 ዮሴፍ ... ዕድሜው ሠላሳ ዓመት ነበር፤ ዮሴፍ በወንድሞቹ ለባርነት በተሸጠ ጊዜ ዐሥራ ሰባት ዓመቱ ነበር (37+2)። ዐሥራ ሦስት ዓመት በባርነት ያሳለፈ ሲሆን ከዚህም ውስጥ ቢያንስ ሦስቱን በእስር ቤት አሳልፎአል። እግዚአብሔር ዮሴፍን በሠላሳ ዓመቱ የከብርና የሥልጣን ቦታ ላይ ሲያስተምጠው ለአምላኩ የነበረውን ታማኝነት አሳዳሪጠም ነበር። ይህ ለእግዚአብሔር የነበረው መስጠት በሁለቱ ወንድ ልጆቹ የዕብራይስጥ አሰያም ላይ ተገልጦአል (ቀ. 50-52)።

የእህል ሰብል አከማቸ፤ ሰብሉ እጅግ ከመብዛቱ የተነሣ ልኩን መሰፈርና መመዝገብ አልቻለም ነበር።

⁵⁰ሰባቱ የራብ ዓመታት ከመሞጣቱ በፊት፤ የሂልዮቱ ካህን የጳጥፌራ ልጅ አስናት ለዮሴፍ ሁለት ወንዶች ልጆች ወለደችለት። ⁵¹ዮሴፍም፤ “እገዚአብሔር (እሱንም) መከራዬን ሁሉ፤ የአባቴንም ቤት እንድረሳ አድርጋኛል” በማለት የመጀመሪያ ልጁን ስም ምናሴ አለው። ⁵²እንደዚሁም፤ “መከራ በተቀበልኩበት ምድር እገዚአብሔር (እሱንም) ፍሬያማ አደረገኝ” ሲል ሁለተኛ ልጁን ኤፍሬም አለው።

⁵³በግጥም ምድር የነበረው ሰባቱ የጥጋብ ዘመን ዐለፊና ⁵⁴ዮሴፍ አስቀድሞ እንደ ተናገረው የሰባቱ ዓመት የራብ ዘመን ጀመረ። ሌሎች አገሮች ሁሉ ሲራቡ፤ በመላው የግብፅ ምድር ግን ምግብ ነበር። ⁵⁵ራቡ በመላው የግብፅ ምድር መስፋፋት ሲጀምር፤ ሕዝቡ ምግብ ይሰጡን በማለት ወደ ፈርዖን ሮከ። ፈርዖንም ግብዓውያንን፤ “ወደ ዮሴፍ ሂዱና የሚላችሁን አድርጉ” አላቸው።

⁵⁶ራቡ በአገሩ ላይ እየተሰፋፋ ስለ ሄደ፤ ዮሴፍ ጉተራዎቹን ከፍቶ እህሉ ለግብዓውያን እንዲሸጥ አደረገ፤ ምክንያቱም ራቡ በመላዬቱ ግብፅ ጸንቶ ነበር። ⁵⁷ራቡ በመላው ዓለም ጸንቶ ስለ ነበር፤ የየአገሩ ሰዎች ሁሉ ከዮሴፍ ዘንድ እህል ለመሸመት ወደ ግብፅ ምድር መጡ።

የዮሴፍ ወንድሞች ወደ ግብፅ ቃዱ

42 ያዕቆብ በግብፅ እህል መኖሩን ¹ፈሰሰማ፤ ልጆቹን እንዲህ አላቸው፤ “ለምን እርስ በርስ ጎተታየላችሁ? ግብፅ እህል መኖሩን ስምቻለሁ፤ ስለዚህ ከመሞት መሰንበት ይሻላልና ወደዚያው ወርዳችሁ እህል ሸምቱልን” አላቸው።

³ከዚያም ዐሥሩ የዮሴፍ ወንድሞች እህል ለመሸመት ወደ ግብፅ ወረዱ። ፋገር ግን ያዕቆብ የዮሴፍን ወንድም ብንያምን፤ ከፋ ነገር ይደርስበታል በሚል ፍርሀት ከወንድሞቹ ጋር አላከውም። ⁵ራቡ በከነዓንም በመበርታቱ፤ እህል ለመሸመት ወደ ግብፅ ከሄዱት ሰዎች መካከል የእስራኤል ልጆችም ነበሩ።

⁶በዚህ ጊዜ ዮሴፍ የምድሪቱ ገዢ ነበር፤ ለአገሩ ሰዎች ሁሉ እህል የሚሸጥላቸው እርሱ ነበር። የዮሴፍ ወንድሞችም እንደ ደረሱ፤ ከፊቱ ቀርበው ወደ ምድር ለጥብለው እጅ ነሡት። ዮሴፍም ወንድሞቹን ገና

41:50 ቀ45
41:51
ዘፍ46:20;
48:11;14:18;20;
49:3; 50:23;
ዘፍ1:34;
ዘፍ33:17;
እሱ4:12; 17:1;
1ዜ57:14
41:52 ዘፍ17:6;
46:20; 48:15;
50:23;
ዘፍ1:32;
26:28;
ዘፍ33:17;
እሱ14:4;
መዕ5:14;
1ዜ57:20;
2ዜ530:1;
መዕ60:7;
ኤር7:15;
አብ1:19
41:54
ዘፍ12:10;
ሐሥ7:11
41:55 ቀ41;
ዘፍ32:24;
2ዜ520:9;
ኤሳ51:19;
ኤር5:12; 27:8;
42:16; 44:27;
ዮሐ2:5
41:56 ቀ430:36;
ዘፍ12:10
41:57
ዘፍ12:10; 42:5;
47:15
42:1 ሐሥ7:12
42:2 ቀ19:33;
ዘፍ43:24;8;
44:25; 47:19;
መዕ33:18-19
42:3 ቀ10;
ዘፍ43:20
42:4 ቀ438;
ዘፍ35:18
42:5 ቀ413:29;
ዘፍ12:10;
31:18; 41:57;
45:17;
ዘፍ32:24;
ሐሥ7:11
42:6 ዘፍ33:3;
41:36;41;
ዕዕ5:14
42:7 ቀ430;
ዘፍ29:4
42:8 ዘፍ37:2
42:9 ቀ12:14;
16:30; ዘፍ37:7;
ዘፍ1:22;
እሱ2:1; 6:22;
42:10 ቀ43;
ዘፍ37:8

ሲያያቸው ወዲያውኑ ዐወቃቸው፤ ነገር ግን እንደማያውቃቸው ሆኖ፤ “ከየት የመጣችሁ ናችሁ?” ብሎ በቀጣ ቃል ተናገራቸው። እነርሱም፤ “እህል፤ ለመሸመት ከከነዓን ምድር የመጣን ነን” ብለው መለሱለት።

⁸ዮሴፍ ወንድሞቹን ቢያውቃቸውም እንኳ እነርሱ ግን አላወቁትም። ⁹በዚህ ጊዜ ስለ ወንድሞቹ ያየው ሕልም ትዝ አለውና፤ “ሰላዮች ናችሁ፤ የመጣችሁት አገራችን በየትኛው በኩል ለጥቃት የተጋለጠች መሆኗን ለመሰለል ነው” አላቸው።

¹⁰እነርሱም እንዲህ አሉት፤ “ጌታችን ሆይ፤ እንዲሰክ አይደለም፤ አገልጋዮችህ የመጣነው እህል ለመሸመት ነው፤ ¹¹ሁላችንም የአንድ አባት ልጆች ነን፤ አገልጋዮችህ የታመንን ሰዎች እንጂ ሰላዮች አይደለንም።”

¹²እርሱም መልሶ፤ “አይደለም፤ በየት በኩል ለጥቃት የተጋለጠች መሆኗን ለመሰለል ነው” አላቸው።

¹³እነርሱ ግን መልሰው፤ “እኛ አገልጋዮችህ በከነዓን አገር ከሚኖር ከአንድ ሰው የተ ወለድን ዐሥራ ሁለት ወንድማማቾች ነን። ትንሹ ወንድማችን አባታችን ዘንድ ሲሆን፤ አንዱ ግን የለም” አሉት።

¹⁴ዮሴፍም እንዲህ አላቸው፤ “ነገርኋችሁ እኮ፤ ሰላዮች ናችሁ። ¹⁵ታናሽ ወንድማችሁ እዚህ እስካልመጣ ድረስ ከዚህ ንቅንቅ እንደማትሉ በፈርዖን ስም እምላለሁ፤ ማንነታችሁ የሚረጋገጠውም በዚህ ነው። ¹⁶በሉ፤ ከእናንተ አንዱን ላኩና ወንድማችሁን ይዞ ይመለስ፤ የቀራችሁት ግን የተናገራችሁት ቃል እስኪረጋገጥ ድረስ፤ እስር ቤት ተቈያላችሁ። እንደተናገራችሁት ካለሆነ ግን፤ በፈርዖን ስም እምላለሁ፤ ሁላችሁም ሰላዮች ናችሁ” አላቸው።

¹⁷ሁሉንም ሦስት ቀን በእስር አቆያቸው። ¹⁸በሦስተኛውም ቀን ዮሴፍ እንዲህ አላቸው፤ “እኔ እገዚአብሔርን (እሱንም) ስለምፈራ

42:11 ቀ43:15; 16:19;20:31;34; ዘፍ44:7;9;
16:19;21:31; 46:34; 47:3 42:12 ቀ49 42:13
ቀ45:11; 24:32;36; ዘፍ29:33; 37:33; 43:7;
44:8; 46:31; 47:1; ኤር31:15 42:14 ቀ49
42:15 ቀ41; ዘፍ43:3;5;7; 44:21;23; 1ዓመ:17;55
42:16 ቀ41:9; 15:19 42:17 ዘፍ40:4 42:18
ዘፍ20:11; 22:12; ዘሌ19:14; 25:43; 24መ:23;3
44:1;51 ምናሴ የሚለው ቃል መላላት የሚል ትርጉም ካለው የዕብራይስጥ ቃል የወጣ ሲሆን ከዚህ ቃል ጋር አንድ ዐይነት ድምዕ አለው
44:1;52 አፍሬም የሚለው ቃል በዕብራይስጥ ዕጥፍ ፍሬያማ የሚል ትርጉም ካለው ቃል ጋር አንድ ዐይነት ድምዕ አለው።

42+4 ብንያምን፤ ብንያም ከራሔል ሁለት ልጆች መካከል አንዱ ሲሆን፤ ለዮሴፍ የእናት አባቱ ልጅ ነበር። ያዕቆብ ከራሔል ከወለደችው ከዚያኩ ልጆቹ አንዱን ሰላማ ብንያምን በቤቱ በጥንቃቄ ጀጠብቀው ነበር።

42+8 ዮሴፍ ወንድሞቹን ቢያውቃቸውም፤ ዮሴፍ ወንድሞቹ ከዓመታት በፊት በእርሱና በአባቱ ላይ ካደረጉት ነገር የተነሣ ይጸጹት አይጸጹት እንደሆነ

ለማወቅ ማንነቱን ደበቀ (ምዕ 37)።

42+9 ሰላዮች ናችሁ፤ ዮሴፍ ወንድሞቹ መሆናቸውንና ሰላዮች አለመሆናቸውን እያወቀ በባሕርይ መለወጣቸውን፤ ከዓመታት በፊት በእርሱና በአባቱ ላይ ካደረጉት ከፋት የተነሣ ጸጸት ውስጥ መግባት አለመግባታቸውን ለማወቅ ፈተናቸው።

እንዲህ በማድረግ ሕይወታችሁን አትርፉ።
19. ሕመሙን ሰዎች ከሆኑት ሁሉ ከመከላከል
አንዱ እዚህ እስር ቤት ሲቈይይ
የቀራችሁት ግን ለተራራት ቤተሰቦቻችሁ
እህል ትወስዱላቸዋል።
20. ታናሽ
ወንድማችሁን ግን ይዛችሁ መምጣት
አለባችሁ፤ በዚህም የተናገራችሁት ቃል
እውነተኛነት ይረጋግጣል፤ እናንተም
ከመሞት ትተርፋላችሁ። እነርሱም ይህንኑ
ለመፈጸም ተሰማሙ።

21. እርሱ በርሳቸውም፤ "ይኸው
በወንድማችን ላይ ባደረሰው በደል
ምክንያት ቅጣታችንን እየተቀበልን ነው።
እርሱ እንደዚያ ተጨንቆ ስለ ሕይወቱ
ሲማጠነን እኛ አልሰማነውም ነበር፤ ይህ
መከራ የደረሰብንም በዚህ ምክንያት ነው"
ተባባሉ።

22. ሌላው መልሶ፤ "በዚህ ልጅ ላይ
'ክፍ ነበር አታድርጉ' ብዬ አልነበረምን?
እናንተ ግን አልሰማችሁኝም፤ ስለዚህም
ደሙ ከእኛችን ይፈለጋል" አላቸው።
23. የሴቱ የሚያነጋግራቸው በአስተርጓሚ
ስለ ሆነ የሚነጋገሩትን እንደሚሰማቸው
አላወቁም ነበር።

24. ከፈታቸውም ዘወር ብሎ አለቀሰ፤
ከዚያም ወደ እነርሱ ተመልሶ እንደ ገና
አነጋገራቸው፤ ስምዖንም ከእነርሱ ለይቶ
ዐይኖቸው እያየ አሰረው።

25. በስልታቸው እህል እንዲሞላላቸው፤
ብሩንም በየንዳንዱ ሰው ስልቻ ውስጥ
መልሰው እንዲያስቀምጡና ለጉዞአቸው
ስንቅ እንዲያስፃፉት የሴቱ ትእዛዝ ሰጠ።
ይህም ከተደረገላቸው በኋላ፤ 26. እነሳቸውን
በአህዮቻቸው ቀድነው ጉዞአቸውን ቀጠሉ።

27. በመንገድም ለዐጻር ሰፍረው ሳሉ፤
ከእነርሱ አንዱ ከያዘው እህል ላይ ለአህያው
ለመስጠት ስልቻውን ሲፈታ፤ በስልቻው አፍ
ላይ ብሩን አገኘ። 28. እርሱም ወንድሞቹን፤
"እርሱ ብሎ ተመልሶልኛል፤ ይኸው ስልቻዬ
ውስጥ አገኘሁት" አላቸው።

ሁሉም ለባቸው በድንጋጤ ተሞልቶ
እየተንቀጠቀጡ በመተያየት፤ "ስግዚአብሔር
(እሱም) ምን ሊያመጣብን ይሆን?" አሉ።

29. በከነዓን ምድር ወዳለው ወደ አባታቸው
ወደ ያዕቆብ ከደረሱ በኋላ፤ ያጋጠማቸውን
ሁሉ እንዲህ ብለው ነገሩት፤ 30. የአገሩ
ጌታ የሆነው ሰው ምድሪቱን እንደምንሰልል
ቈጥሮን በቀጣ ተናገረን። 31. እኛ ግን እንዲህ
አልነው፤ 'እኛ የታመንን ሰዎች እንጂ
ሰላዮች አይደለንም'። 32. እኛ የአንድ አባት

42+19
42+20
42+21
42+22
42+23
42+24
42+25
42+26
42+27
42+28
42+29
42+30
42+31
42+32
42+33
42+34
42+35
42+36
42+37
42+38
42+39
42+40
42+41
42+42
42+43
42+44
42+45
42+46
42+47
42+48
42+49
42+50
42+51
42+52
42+53
42+54
42+55
42+56
42+57
42+58
42+59
42+60
42+61
42+62
42+63
42+64
42+65
42+66
42+67
42+68
42+69
42+70
42+71
42+72
42+73
42+74
42+75
42+76
42+77
42+78
42+79
42+80
42+81
42+82
42+83
42+84
42+85
42+86
42+87
42+88
42+89
42+90
42+91
42+92
42+93
42+94
42+95
42+96
42+97
42+98
42+99
42+100
42+101
42+102
42+103
42+104
42+105
42+106
42+107
42+108
42+109
42+110
42+111
42+112
42+113
42+114
42+115
42+116
42+117
42+118
42+119
42+120
42+121
42+122
42+123
42+124
42+125
42+126
42+127
42+128
42+129
42+130
42+131
42+132
42+133
42+134
42+135
42+136
42+137
42+138
42+139
42+140
42+141
42+142
42+143
42+144
42+145
42+146
42+147
42+148
42+149
42+150
42+151
42+152
42+153
42+154
42+155
42+156
42+157
42+158
42+159
42+160
42+161
42+162
42+163
42+164
42+165
42+166
42+167
42+168
42+169
42+170
42+171
42+172
42+173
42+174
42+175
42+176
42+177
42+178
42+179
42+180
42+181
42+182
42+183
42+184
42+185
42+186
42+187
42+188
42+189
42+190
42+191
42+192
42+193
42+194
42+195
42+196
42+197
42+198
42+199
42+200
42+201
42+202
42+203
42+204
42+205
42+206
42+207
42+208
42+209
42+210
42+211
42+212
42+213
42+214
42+215
42+216
42+217
42+218
42+219
42+220
42+221
42+222
42+223
42+224
42+225
42+226
42+227
42+228
42+229
42+230
42+231
42+232
42+233
42+234
42+235
42+236
42+237
42+238
42+239
42+240
42+241
42+242
42+243
42+244
42+245
42+246
42+247
42+248
42+249
42+250
42+251
42+252
42+253
42+254
42+255
42+256
42+257
42+258
42+259
42+260
42+261
42+262
42+263
42+264
42+265
42+266
42+267
42+268
42+269
42+270
42+271
42+272
42+273
42+274
42+275
42+276
42+277
42+278
42+279
42+280
42+281
42+282
42+283
42+284
42+285
42+286
42+287
42+288
42+289
42+290
42+291
42+292
42+293
42+294
42+295
42+296
42+297
42+298
42+299
42+300
42+301
42+302
42+303
42+304
42+305
42+306
42+307
42+308
42+309
42+310
42+311
42+312
42+313
42+314
42+315
42+316
42+317
42+318
42+319
42+320
42+321
42+322
42+323
42+324
42+325
42+326
42+327
42+328
42+329
42+330
42+331
42+332
42+333
42+334
42+335
42+336
42+337
42+338
42+339
42+340
42+341
42+342
42+343
42+344
42+345
42+346
42+347
42+348
42+349
42+350
42+351
42+352
42+353
42+354
42+355
42+356
42+357
42+358
42+359
42+360
42+361
42+362
42+363
42+364
42+365
42+366
42+367
42+368
42+369
42+370
42+371
42+372
42+373
42+374
42+375
42+376
42+377
42+378
42+379
42+380
42+381
42+382
42+383
42+384
42+385
42+386
42+387
42+388
42+389
42+390
42+391
42+392
42+393
42+394
42+395
42+396
42+397
42+398
42+399
42+400
42+401
42+402
42+403
42+404
42+405
42+406
42+407
42+408
42+409
42+410
42+411
42+412
42+413
42+414
42+415
42+416
42+417
42+418
42+419
42+420
42+421
42+422
42+423
42+424
42+425
42+426
42+427
42+428
42+429
42+430
42+431
42+432
42+433
42+434
42+435
42+436
42+437
42+438
42+439
42+440
42+441
42+442
42+443
42+444
42+445
42+446
42+447
42+448
42+449
42+450
42+451
42+452
42+453
42+454
42+455
42+456
42+457
42+458
42+459
42+460
42+461
42+462
42+463
42+464
42+465
42+466
42+467
42+468
42+469
42+470
42+471
42+472
42+473
42+474
42+475
42+476
42+477
42+478
42+479
42+480
42+481
42+482
42+483
42+484
42+485
42+486
42+487
42+488
42+489
42+490
42+491
42+492
42+493
42+494
42+495
42+496
42+497
42+498
42+499
42+500
42+501
42+502
42+503
42+504
42+505
42+506
42+507
42+508
42+509
42+510
42+511
42+512
42+513
42+514
42+515
42+516
42+517
42+518
42+519
42+520
42+521
42+522
42+523
42+524
42+525
42+526
42+527
42+528
42+529
42+530
42+531
42+532
42+533
42+534
42+535
42+536
42+537
42+538
42+539
42+540
42+541
42+542
42+543
42+544
42+545
42+546
42+547
42+548
42+549
42+550
42+551
42+552
42+553
42+554
42+555
42+556
42+557
42+558
42+559
42+560
42+561
42+562
42+563
42+564
42+565
42+566
42+567
42+568
42+569
42+570
42+571
42+572
42+573
42+574
42+575
42+576
42+577
42+578
42+579
42+580
42+581
42+582
42+583
42+584
42+585
42+586
42+587
42+588
42+589
42+590
42+591
42+592
42+593
42+594
42+595
42+596
42+597
42+598
42+599
42+600
42+601
42+602
42+603
42+604
42+605
42+606
42+607
42+608
42+609
42+610
42+611
42+612
42+613
42+614
42+615
42+616
42+617
42+618
42+619
42+620
42+621
42+622
42+623
42+624
42+625
42+626
42+627
42+628
42+629
42+630
42+631
42+632
42+633
42+634
42+635
42+636
42+637
42+638
42+639
42+640
42+641
42+642
42+643
42+644
42+645
42+646
42+647
42+648
42+649
42+650
42+651
42+652
42+653
42+654
42+655
42+656
42+657
42+658
42+659
42+660
42+661
42+662
42+663
42+664
42+665
42+666
42+667
42+668
42+669
42+670
42+671
42+672
42+673
42+674
42+675
42+676
42+677
42+678
42+679
42+680
42+681
42+682
42+683
42+684
42+685
42+686
42+687
42+688
42+689
42+690
42+691
42+692
42+693
42+694
42+695
42+696
42+697
42+698
42+699
42+700
42+701
42+702
42+703
42+704
42+705
42+706
42+707
42+708
42+709
42+710
42+711
42+712
42+713
42+714
42+715
42+716
42+717
42+718
42+719
42+720
42+721
42+722
42+723
42+724
42+725
42+726
42+727
42+728
42+729
42+730
42+731
42+732
42+733
42+734
42+735
42+736
42+737
42+738
42+739
42+740
42+741
42+742
42+743
42+744
42+745
42+746
42+747
42+748
42+749
42+750
42+751
42+752
42+753
42+754
42+755
42+756
42+757
42+758
42+759
42+760
42+761
42+762
42+763
42+764
42+765
42+766
42+767
42+768
42+769
42+770
42+771
42+772
42+773
42+774
42+775
42+776
42+777
42+778
42+779
42+780
42+781
42+782
42+783
42+784
42+785
42+786
42+787
42+788
42+789
42+790
42+791
42+792
42+793
42+794
42+795
42+796
42+797
42+798
42+799
42+800
42+801
42+802
42+803
42+804
42+805
42+806
42+807
42+808
42+809
42+810
42+811
42+812
42+813
42+814
42+815
42+816
42+817
42+818
42+819
42+820
42+821
42+822
42+823
42+824
42+825
42+826
42+827
42+828
42+829
42+830
42+831
42+832
42+833
42+834
42+835
42+836
42+837
42+838
42+839
42+840
42+841
42+842
42+843
42+844
42+845
42+846
42+847
42+848
42+849
42+850
42+851
42+852
42+853
42+854
42+855
42+856
42+857
42+858
42+859
42+860
42+861
42+862
42+863
42+864
42+865
42+866
42+867
42+868
42+869
42+870
42+871
42+872
42+873
42+874
42+875
42+876
42+877
42+878
42+879
42+880
42+881
42+882
42+883
42+884
42+885
42+886
42+887
42+888
42+889
42+890
42+891
42+892
42+893
42+894
42+895
42+896
42+897
42+898
42+899
42+900
42+901
42+902
42+903
42+904
42+905
42+906
42+907
42+908
42+909
42+910
42+911
42+912
42+913
42+914
42+915
42+916
42+917
42+918
42+919
42+920
42+921
42+922
42+923
42+924
42+925
42+926
42+927
42+928
42+929
42+930
42+931
42+932
42+933
42+934
42+935
42+936
42+937
42+938
42+939
42+940
42+941
42+942
42+943
42+944
42+945
42+946
42+947
42+948
42+949
42+950
42+951
42+952
42+953
42+954
42+955
42+956
42+957
42+958
42+959
42+960
42+961
42+962
42+963
42+964
42+965
42+966
42+967
42+968
42+969
42+970
42+971
42+972
42+973
42+974
42+975
42+976
42+977
42+978
42+979
42+980
42+981
42+982
42+983
42+984
42+985
42+986
42+987
42+988
42+989
42+990
42+991
42+992
42+993
42+994
42+995
42+996
42+997
42+998
42+999
42+1000

ልጆች የሆንን ዐሥራ ሁለት ወንድማማቾች
ነን፤ አንዱ የለም፤ ታናሽ ወንድማማችን ግን
ከአባታችን ጋር በከነዓን ይገኛል።

33. ከዚህ በኋላ የአገሩ ጌታ የሆነው ሰው
እንዲህ አለን፤ 'ታማኝ ሰዎች መሆናችሁን
የማውቀው በዚህ ነው፤ ከእናንተ መካከል
አንዱን ወንድማችሁን እዚህ እኔ ዘንድ
ትታችሁ የተቀራችሁት ለተራራት
ቤተሰቦቻችሁ እህል ይዛችሁላቸው ሃዱ።
34. ጎረቤት ግን ታናሽ ወንድማችሁን ወደ እኔ
አምጡት። በዚያንም ጊዜ ታማኝ ሰዎች
እንጂ ሰላዮች አለመሆናችሁን ዐውቃለሁ፤
ወንድማችሁንም መልሼ እሰጣችኋለሁ፤
እናንተም በምድሪቱ እንደ ልብ ለመዘዋወር
ትችላላችሁ።"

35. እህሉንም ሲዘረግፉ በየሰልቶቻቸው
ውስጥ ብራቸው እንደ ተቋጠረ ተገኘ፤
የእያንዳንዳቸውን የተቋጠረ ብር ሲያዩም፤
እነርሱም ሆኑ አባታቸው ደነገጡ።
36. አባታቸው ያዕቆብም፤ "የለ ልጅ እኮ
አስቀራችሁኝ፤ የሴቱ የለም፤ ስምዖንም
የለም፤ አሁን ደግሞ ብንያምን ልትወስዱ
ትፈልጋላችሁ፤ እርሱ ምን ጉድ ነው
የመጣብኝ?" አላቸው።

37. በዚህን ጊዜ ሮቤል አባቱን፤ "መልሼ
ባላመጣው፤ ሁለቱን ወንዶች ልጆቼን
ግደላቸው፤ ገላፊነቱን ለእኔ ተውልኝ፤
እኔው መልሼ አመጣለሁ" አለው።

38. ያዕቆብም፤ "ልጅ አብርሃንሁ ወደዚያ
አይወርድም፤ ወንድሙ እንደሆነ ሞቶአል፤
የቀረው እርሱ ብቻ ነው። ይዛችሁት
ስትሃዱ በመንገድ ላይ አደጋ ቢደርስበት
ሽቡቱን በመሪር ሐዘን ወደ መቃብር
ታወርዱታላችሁ" አላቸው።

የየሴቱ ወንድሞች ዳግመኛ ወደግብሪ
መቃዳቸው

43. ራሱ አሁንም በምድሪቱ ላይ እንደ
እና ነበር፤ ትግብሪ የመጡትንም
እህል በልተው ከጨረሱ በኋላ፤ አባታቸው
"እስቲ እንደገና ወርዳችሁ፤ ጥቂት እህል
ሽምቱልን" አላቸው።

3. ይሁዳ ግን እንዲህ አለው፤ "ያ ሰውዬ
ወንድማችሁን ይዛችሁ ካልመጣችሁ
ዳግመኛ ፊቱን አታዩም" ብሎ በጥብቅ
አስጠንቅቆናል፤ 'ወንድማችን ከእኛ ጋር
እንዲወርድ ከፈቀድህ ወደዚያ ሃድን እህል
እንሸምትልሃለን፤ 5. እርሱን የማትልከው

42+38 ስብራይስጡ ሲክል ይለዋል

42+21 ቅጣታችንን እየተቀበልን ነው፤ በየሴቱ
ላይ ከሃያ ዓመታት በፊት ለፈጸሙት ምሕረት የለሽ ድርጊት
ወንድሞቼ መጸጸት ጀመሩ (37+21 41+46:53-54)።
ለተፋታቸው ተመጣጣኝ የሆነን ቅጣት ከእግዚአብሔር
እየተቀበሉ እንደሆነ አስተዋሉ (ቀ፡ 21-22)።
ብዙ ጊዜ ... ጤላትን በሕይወታችን ስንደብቅ፤ እንጸጸት
ዘንድ እግዚአብሔር ግላናችንን ይከፍታል። ለባችንን
ልናደነድን ወይም ራሳችንን በእግዚአብሔር ፊት

አዋርድን ገጠአታችንን በመናዘዝ በጽድቅ ለንግድ
አንችላለን።

42+37 ሁለቱን ወንዶች ልጆቼን ግደላቸው፤
ከቀ፡ 29-38 ያለው ክፍል የየሴቱ ወንድሞች ባሕርይ
እየተሻሻለ መምጣቱን ያመለክታል። ለምሳሌ ሮቤል
በአባቱ ላይ ተጨማሪ ሐዘን ከማምጣት ይልቅ ሁለቱን
ወንዶች ልጆቹን አሳልፎ ለመስጠት ፈቃደኛ ሆኗል።

ከሆነ ግን እኛም ወደዚያ አንወርድም፤ ያም ሰው፤ 'ወንድማችሁን ይዛችሁ ካልመጣችሁ ዳግመኛ ፊቱን አታዩም' ብሎናል።

⁶እስራኤልም፤ "ሌላ ወንድም አለን ብላችሁ ለዚያ ሰው በመንገር ለምን ይህን ችግር እንዲደርሱብኝ አደረጋችሁ?" ሲል ጠየቃቸው።

⁷እነርሱም፤ "ሰውየው ስለ ራሳችንና ስለ ቤተሰባችን አጥብቆ ጠየቀን፤ እንደ ገናም አባታችሁ አሁንም በሕይወት አለ? ሌላስ ወንድም አላችሁ? ሲል ጠየቀን። እኛም ለጥያቄው መልስ ሰጠነው። ታዲያ፤ 'ወንድማችሁን ይዛችሁ ወደዚህ እንድትመጡ' እንደሚል እንዴት ማወቅ እንችላ ነበር?" ብለው መለሱለት።

⁸ይሁዳም አባቱን እስራኤልን እንዲህ አለው "ልጄን ከእኔ ጋር ስደደው፤ እኛም በቶሎ እንሂድ፤ ይህከሆነ፤ አንተም፤ እኛም፤ ልጆቻችንም አንሞትም፤ እንተጠርፋለን።" ስለ ልጁ ደንገነት እኔ ራሴ ጎሳሬ ነኝ፤ ስለ እርሱም በግል ተጠያቂ እሆናለሁ፤ እርሱንም በደኅና መልሼ ባላመጣውና እዚህ በፊትህ ባላቆመው ለዘላለም በደለኛ እኔ ልሁን። ¹⁰ይህን ያህል ባንዘገይ ኖሮ፤ እስካሁን ሁለት ጊዜ ደርሰን መመለስ በቻልን ነበር።"

¹¹ከዚህ በኋላ አባታቸው እስራኤል እንዲህ አላቸው፤ "ነገሩ እንዲህ ከሆነስ ይህን አድርጉ፤ ምድራቱ ከምታፈራው ምርጥ ነገሮች ጥቂት በላላን፤ ጥቂት ማር፤ ሽቶ፤ ከርቤ ተምርና ለውዝ በየስልቻችሁ ይዛችሁ ለዚያ ሰው እጅ መንሻ ውሰዱለት።" ¹²በየስልቻችሁ አፍ ላይ የተገኘውን ብር መመለስ ስላለባችሁ፤ ዕጥፍ ገንዘብ ያዘ፤ ያ በየስልቻችሁ ውስጥ የተገኘው ብር ምናልባት በስሕተት የመጣ ሊሆን ይችላል።

¹³ወንድማችሁንም ይዛችሁ ወደ ሰውዬው በቶሎ ሂዱ። ¹⁴ሌላውን ወንድማችሁንና ብንያምን ይዛችሁ ለመመለስ እንድትችሉ ሁሉን የሚችሉ አምላክ በምሕረቱ የዚያን ሰው ልብ ያራራላችሁ። እንግዲህ ልጆቹንም ባጣ ምን አደርጋለሁ፤ ያመጣውን አቀበላለሁ።"

¹⁵ሰዎቹም እጅ መንሻውን፤ የብሩን ዕጥፍ እንዲሁም ብንያምን ይዘው ተነሡ፤ ወደ ግብፅም በፍጥነት ወረዱ፤ የሴፍም ፊት ቀረቡ። ¹⁶የሴፍ ብንያምን ከወንድማቹ ጋር ባየው ጊዜ የቤቱን አባሻ፤ "እነዚህን ሰዎች ወደ ቤት ይዘሃቸው ሂድ፤ ዛሬ ቀትር ላይ አብረውኝ ስለሚበሉ ፍሪሻ ተጥሎ ምሳ ይዘጋጅ" አለው።

¹⁷አካዢም የሴፍ የነገረውን አደረገ፤

43+6 ቀ+8:11; 43+17+5: 34+30; 43+7 ቀ+27: 11; 43+19: 45+3; 43+8 ቀ+3:6; 43+29+35: 42+2; 43+11 43+18-19; 43+9 43+42+37; 44+10:17; 14+22+23:20; 43+11+18-19; 43+10 43+45+9; 43+11 ቀ+46; 43+24:10; 32+13: 37+25; 43+11 43+23; 17+10:2; 43+27+17:22; 43+12 ቀ+15; 43+42+25; 43+24:17; 43+13 43+3; 43+14 43+17+1; 42+24: 43+13+7; 43+25+6; 24+22+18+33; 43+16; 43+15 ቀ+12; 43+15+9-13; 47+2:7; 43+16 ቀ+17:24; 26:31; 43+35+18; 44+14:12; 24+20+19+17; 43+22+15; 43+15+23; 43+17 ቀ+16; 43+18; 43+32+11; 34+28; 42+25+35; 44+14:1; 44+9:14:16+33; 50+18: 34+28; 43+19 ቀ+16; 43+20 43+42+3; 43+21 ቀ+15; 43+42:25; 43+23; 43+24:12: 31+5; 42+24:28; 43+6; 43+24 ቀ+16; 43+18:4; 43+25 ቀ+16; 43+32+13; 43+26 ቀ+16; 43+32+13: 33+3; 43+22+11

ሰዎቹንም ወደ የሴፍ ቤት ወሰዳቸው። ¹⁸ሰዎቹም ወደ የሴፍ ቤት በመወሰዳቸው ፈሩ፤ እነርሱም፤ "ወደዚህ የመጣነው፤ ቀደም ሲል እዚህ መጥተን ስንመለስ በየስልቻችን ውስጥ ተመልሶ በተጨመረው ብር ስብ ነው። ሰውዬው ጥቃት ሊፈጽምብን፤ አስገድዶ ባሮቹ ሊያደርገንና አህዮቻችንን ሊቀማን ይፈልጋል" ብለው ሠጉ።

¹⁹ወደ የሴፍ ቤት አካሻ ቀርበው፤ በቤቱ መግቢያ ላይ አነጋገሩት፤ ²⁰እንዲሁም አሉት፤ ለመጀመሪያ ጊዜ እህል ለመሸመት ወደዚህ መጥተን ነበር፤ ²¹ነገር ግን ለዐዳር በሰፈርንበት ቦታ የየስልቻችንን አፍ ስንከፍት፤ እያንዳንዳችን በስልቻችን አፍ ላይ፤ ብራችንን ሙሉውን እገኘነው። ገንዘቡንም ይኸው መልሱን ይዘን መጥተናል። ²²አሁንም እህል መሸመቻ የሚሆን ተጨማሪ ብር ይዘን መጥተናል፤ ይኔ ገንዘቡን በየስልቻችን ውስጥ ማን መልሶ እንዳስቀመጠው ግን አናውቅም" አሉት።

²³የቤቱ አካሻም፤ "አይዘላችሁ አትፍሩ፤ በየስልቻችሁ ውስጥ ያገኛችሁትን ገንዘብ የሰጣችሁ የእናንተም የአባቶቻችሁም እምላክ (አምላክ) ነው፤ እኔ እንደሆንኩ ብሩን ተቀብያለሁ" አላቸው። ከዚያም ስምያንን አውጥቶ አገናኛቸው።

የቤቱ አካሻ ሰዎቹን ወደ የሴፍ ቤት አስገብቶ እግራቸውን የሚታጠቡበት ውሃ አቀረበላቸው፤ ለአህዮቻቸውም የሚበሉት ገፈራ ሰጣቸው። ²⁵ምሳ በዚያ እንደሚበሉ ተነሃሯቸው ስለ ነበር፤ የሴፍ በቀትር ከመግባቱ በፊት እጅ መንሻዎቻቸውን ለማበርከት ተዘጋጁ።

²⁶የሴፍም ወደ ቤቱ ሲገባ ያመጣቸውን እጅ መንሻዎች አበረከቱለት፤ ወደ መሬት ዝቅ ብለውም እጅ ነሡ። ²⁷የሴፍም ስለ ደኅንነታቸው ጠየቃቸው፤ ከዚያም "ሽማግሌ አባት እንዳላችሁ ነግራችሁን ነበር፤ ደኅና ነው? አሁንም በሕይወት አለ?" አላቸው።

²⁸እነርሱም መልሱት "አገልጋይህ አባታችን አሁንም በሕይወት አለ፤ ደኅና ነው። በማለት ወደ መሬት ዝቅ ብለው በአክብሮት እጅ ነሡት።

²⁹የሴፍ በዐይኑ ሲቃኝ የእናቱን ልጅ ብንያምን እየና፤ "ያ የነገራችሁኝ ታናሽ ወንድማችሁ ይህ ነው?" ብሎ ጠየቃቸው።

43+27 ቀ+7: 43+37+3: 43+28 43+44+24:27:30; 18+2: 37+7: 43+29 43+35+18: 42+13; 43+6+25: 43+16+7:11: 119+58: 43+30+18-19: 33+2; 43+14 ስብራይስጡ እልሻይ ይለዳል።

43+9 ለዘላለም በደለኛ እኔ ልሁን፤ ልክ እንደ ሮቤል (43+37) ይሁዳ በፈቃዱ ብንያምን በተመለከተ ኃላፊነቱን ለመሸም ወስኗል። ብንያም በሰላም ባይመለስ የማይፋት ነፍረተና ነፍረታችሁ ለመቀበል ቃል ገባ። 43+14 ልጆቹንም ባጣ፤ እስራኤል ያለበትን አስከሬ ሁኔታ መቀየር እንደማይቻል በተረዳ ጊዜ፤ ሊያደርገው የሚችለው ነገር ልጆቹን በእግዚአብሔር

እጅ መተው፤ ለምሕረት መለልይና የሰላውን ለመቀበል መዘጋጀት ነበር። የእግዚአብሔር ፈቃድ ልጅን መንሳትም ይሁን መከራን ግምገማት ያወቅብ ለመቀበል ፈቃደኛ ነበር። በመጨረሻ ግን በእግዚአብሔር ደስ እየተሰኘና በሕይወት ዘመኑ በመራው አምላክ እየታመነ ዘመኑን ጨርሷል።

ብንያምንም፤ “ልጄ፤ ስግዚአብሔር (እሱሂም) ይባርክህ” አለው።³⁰ የሱሊፍ ወንድሙን በማየቱ ስሜቱ በጥልቅ ስለተነካ፤ ፈጥሮ ከፊታቸው ገለል አለ፤ ሰፊር ያለ ቦታም ፈልጎ፤ ዕልፍኙ ውስጥ አለቀሰ።

³¹ ፊቱን ከታጠበበኋላ፤ ተመልሶ፤ ስሜቱን በመቁጣጠር፤ “ማእድ ይቅረብ” አለ።

³² ለየሱሊፍ ለብቻው ቀረበለት፤ ለወንድሞቹም ለብቻቸው ቀረበላቸው፤ እንዲሁም ከእርሱ ጋር ለሚበሉት ግብዓውያን ደግሞ ሌላ ገበታ ቀረበላቸው፤ ምክንያቱም ግብዓውያን ከዕብራውያን ጋር አብሮ መመገብን እንደ ጸያፍ ይቁጥሩት ነበር።³³ ወንድማማቾቹ ከበኩሩ እስከ ታናሹ እንደየዕድሜአቸው በየሱሊፍ ፊት በተርታ ተቀምጠው ነበር፤ በመገረምም እርሱ በርሳቸው ተያዩ።³⁴ ከየሱሊፍ ገበታ ላይ እየተነሣ ለእያንዳንዳቸው ምግብ ሲቀርብ፤ የብንያም ድርሻ ከሌሎቹ አምስት ዕጥፍ ነበር። እነርሱም እንዲህ ባለ ሁኔታ አብረውት ተደሰቱ፤ እስኪረኩም ጠጡ።

የብር ዋንጫ በስልቻ

44 ከዚህ በኋላ የሱሊፍ ለቤቱ አዛዥ እንዲህ ሲል መመሪያ ሰጠው፤ “የሰዎቹ ስልቻ የሚይዘውን ብር በየስልቻቸው አፍ ክተተው። ንዚያም የብር ዋንጫዬን በታናሹ ወንድማቸው ስልቻ አፍ ከእህሉ ዋጋ ጋር ጨምረው።” አዛዥም የሱሊፍ እንዳለው አደረገ።

³ ንሐ ሲቀድ ሰዎቹ ከነአህዮቻቸው ተሸኙ። ንከተማው ምንም ያህል ርቀው ሳይሄዱ፤ የሱሊፍ የቤቱን አዛዥ እንዲህ አለው፤ “እነዚያን ሰዎች ቶሎ ድረስባቸውና፤ “ለበን ነገር ስለምን ክፉ መለሳችሁ?”⁵ ይህ ጌታዬ የሚጠጣበት፤ የተሰወረ ነገርም የሚያውቅበት ጽዋ አይደለምን? የፈጽማችሁት ድርጊት ክፉ ነው” በላቸው።

⁶ የቤቱ አዛዥም እንደ ደረሰባቸው፤ ልክ እንደተባለው ተናገራቸው። “እነርሱ ግን እንዲህ አሉት፤ “ጌታችን እንዲህ ያለ ነገር ለምን ይናገራል? እኛ አገልጋዮችህ እንዲህ ያለውን ነገር አናደርገውም።” ከዚህ ቀደምም

43+30
ዘፍ29+11፤
የሐ11+33+38
43+31 ቀ+16፤
ዘፍ45+11፤
ኢላ30+18፤
42+14፤ 63+15፤
64+12
43+32
ዘፍ14+13፤
46+34፤ ዘፍ8+26፤
742+12
43+33
ዘፍ35+23፤
42+13፤ 44+12
43+34 ዘፍ37+3፤
27+25+30፤
ሉቃ15+23
44+1 ዘፍ42+25፤
43+16
44+2 ቀ+58+10፤
12+16
44+3 ዘፍ19+9፤
44+4 ዘፍ43+16፤
መዝ35+12፤
38+20፤ 109+5፤
ዮሐ17+13፤
ኤር18+20
44+5 ቀ+2፤
ዘፍ30+27፤
ዘፍ18+10-14
44+7 ዘፍ18+25፤
42+11
44+8 ቀ+2፤
ዘፍ31+30፤
42+13+25፤
43+15፤
44+9 ቀ+10፤
ዘፍ42+11፤
31+32፤ 43+18
44+10
ቀ+29፤ 17+33፤
ዘፍ43+9
44+12 ቀ+2፤
ዘፍ31+34፤
43+16+33
44+13 ዘፍ37+29፤
42+26
44+14 ቀ+16፤
ዘፍ29+35፤ 33+3፤
43+18
44+15 ዘፍ12+18፤
30+27
44+16 ቀ+2+14፤

በየስልቻቸውን አፍ የተገኘውን ብር ከከነዓን እንኳ መልሰን አምጥተናል፤ ታዲያ አሁን ብር ወይም ጠርቅ ከጌታህ ቤት እንዴት እንሰርቃለን? ያየጠፋው ዕቃ ከአገልጋዮችህ የተገኘበት ይመስለኝ፤ የቀረነው የጌታችን ባሮች እንሁን።”

¹⁰ እርሱም “መልካም ነው፤ እንዳላችሁት ይሁን፤ ጽዋው የተገኘበት ሰው ባሪያዬ ይሆናል፤ የቀራችሁት ግን ከበደሉ ነጻ ትሆናላችሁ” አላቸው።

¹¹ እያንዳንዱ ሰው “ዩነቱን ወዲያውኑ አራግሬ ስልቻውን ፈታ።”¹² ከዚያም አዛዥ ፍተሻውን ከታላቁ ጀምሮ እስከ ታናሹ ድረስ ቀጠለ። በመጨረሻም፤ ጽዋው በብንያም ስልቻ ውስጥ ተገኘ።¹³ በዚህ ጊዜ ልብሳቸውን በሐዘን ቀደዱ፤ ሁሉም ስልቻቸውን በየአህዮቻቸው “ዩነው ወደ ከተማዬቱ ተመለሱ።”

¹⁴ ይሁዳና ወንድሞቹ ወደ የሱሊፍ ቤት ሲገቡ፤ እርሱ ገና ከቤቱ አልወጣም ነበር። እነርሱም ከፊቱ መሬት ላይ ተደፉ።¹⁵ የሱሊፍም፤ “ለምን እንዲህ ያለ ነገር አደረጋችሁ? እንደ እኔ ያለ ሰው ስውር ነገርን የሚያውቅበት ልዩ ጥበብ እንዳለው አታውቁምን?” ሲል ጠየቃቸው።

¹⁶ ይሁዳም፤ “ከእንግዲህ ለጌታችን ምን ማለት እንችላለን? ምንስ እንመልሳለን? እንዲህ ካለው በደል ንጹሐ መሆናችንን ማስረዳትስ እንዴት ይቻላል? ስግዚአብሔር (እሱሂም) የእኛን የአገልጋዮችህን በደል ገልጦአል፤ ከእንግዲህ ጽዋው የተገኘበት ብቻ ሳይሆን ሁላችንም ባሮችህ ነን” አለ።

¹⁷ የሱሊፍም፤ “ይህንንስ ፈጽሞ አላደርገውም፤ ባሪያዬ የሚሆነው ጽዋው የተገኘበት ሰው ብቻ ነው፤ የቀራችሁት በሰላም ወደ አባታችሁ ተመለሱ” አላቸው።

¹⁸ ይሁዳም ወደ የሱሊፍ ቀረብ ብሎ፤ “ጌታዬ ሆይ፤ እኔ አገልጋይህ እንዲት ቃል ብቻ ልናገር፤ እንተም የፈርዖን ያህል የተከበርህ ስለሆንህ፤ እባክህን እኔን አገልጋይህን አትቁጣኝ።”¹⁹ ጌታዬ ‘አባት

22+24፤ ዘፍ37+8፤ 44+16 ዘፍ42+11፤ 43+18፤ መዝ26+6፤
73+13 44+17 ቀ+10፤ ዘፍ18+25፤ 43+9 44+18 ቀ+16፤
ዘፍ18+30፤ 29+35 44+19 ዘፍ 42+11፤ 43+7

44+5 የተሰወረ ነገር የሚያውቅበት፤ በርግጥ የሱሊፍ እግዚአብሔር የከለከለውን አስማት ያደርጋል ማለት አይደለም። አስማት የሚለው ሐሳብ ለምን በዚህ ቦታ እንደተጠቀሰ ሁለት ማብራሪያዎች ሊሰጡ ይችላሉ፡ (1) “የተሰወረ ነገር ማወቅ” የሚለው ሐረግ በዕብራይስጡ “እርግጠኛ ሆኖ ማወቅ” የሚል ትርጉም ሊሰጠው ይችላል። ስለዚህ ንባቡ የሱሊፍ ስልጽዋው መወሰድ እርግጠኛ ነበር የሚል ፍቺን ሳይገዝ አልቀረም። (2) በሌላም በኩል የሱሊፍ ወንድሞቹ የግብፅ መሪ እንደሆነ ያስቡ ዘንድ የተጠቀመበት ዘዴ ሊሆን ይችላል (ከቀ 15 ጋር ያነጻጽሩ)። 44+13 ልብሳቸውን ... ቀደዱ፤ ይህ የጠለቀ ሐ ዘንድ ምሬት ጉልህ ምልክት ነው። ወንድሞቹ ያለ ብንያም መሄድ ቢችሉም ለመመለስና የሚመጣባቸውን ሁሉ ለመቀበል መዘጋጀታቸው ባሕርያቸው እንደተለወጠ፤

የወንድማቸውና የአባታቸው ሁኔታ በእርግጥ እንዳሳሰባቸው ያሳያል (ከቀ 18-34 ጋር ያነጻጽሩ)። 44+15 ስሙር ነገርን የሚያውቅበት ልዩ ጥበብ፤ ቀ 5 እና ማብራሪያውን ይመልከቱ። 44+18 ይሁዳም ወደ የሱሊፍ ቀረብ ብሎ፤ የየሱሊፍ ወንድሞች የሱሊፍ ከሸጡ በኋላ በሕይወታቸው የነበረው አመለካከት በጣም እንደተለወጠ የተገልጠው፤ ስለ ብንያም ሲሉ ሁሉም ለባርነት አልፈው ለመሰጠት ፈቃደኛ በመሆናቸው ብቻ ሳይሆን (ቀ 13-16)፤ በተለይ ደግሞ ይሁዳ ስለብንያም ባቀረበው ምልጃ ጭምር ነው (ቀ 18-34)። ስላለፈው በደላቸው ኅፍረት ሊሸጡና የብንያምን ሕይወት በማትረፍ አባታቸውን ከመረር ሐዘን ለመታደግ የትኛውንም ዐይነት ዋጋ ለመክፈል ተዘጋጅተው ነበር (ቀ 16፡32-33)።

ወይም ወንድም አላችሁ? ብሎ አገልጋዮቹን መይቂ ነበር።²⁰ እኛም 'እምነን ሽማግሌ አባት አለን፤ አባታችንም በስተርጀና የወለደው ትንሽ ልጅ አለው፤ ወንድምየው ጥቶአል፤ ከአንድ እናት ከተወለዱት ልጆች መካከል የተረፈው እርሱ ብቻ ነው፤ አባቱም በጣም ይወደዋል' ብለንህ ነበር።

²¹ከዚያም አንተ አገልጋዮችህን 'እንዳ የው ወደ እኔ አምሙት' አልሽን።²²እኛም ለጌታዬ 'ልጁ ከአባቱ ሊለይ አይችልም፤ ከተለየው ደግሞ አባትየው ይሞታል' አልንህ።²³አንተ ግን እኛን አገልጋዮችህን 'ታናሽ ወንድማችሁ አብሮአችሁ ወደዚህ ካልመጣ ዳግመኛ ፊቱን አታዩም' አልሽን።²⁴እኛም ወደ አገልጋይህ ወደ አባቱ በተመለሰን ጊዜ አንተ ጌታዬ ያልሽንን ነገር ነው።

²⁵ከዚያም አባታችን እስቲ ተመልሳችሁ ጥቂት እህል ሽምቱልን ሲለን፤²⁶መሄድ አንችልም፤ መሄድ የምንችለው ታናሽ ወንድማችን አብሮን ሲሄድ ብቻ ነው። ታናሽ ወንድማችን ይዘን ካልሄድን በስተቀር የሰውየውን ፊት ማየት አንችልም' አልነው።

²⁷አገልጋይህ አባቱም እንዲህ አለን፤ 'ሚስቱ ሁለት ወንዶች ልጆች እንደ ወለደችልኝ ታውቃላችሁ፤²⁸አንዱ በወጣበት በመቅረቱ "በእርግጥ የአውሬ እራት ሆኖአል" አልሁ፤ ከዚያ ጊዜ ጀምሮ ይኸው የውሃ ሽታ ሆኖ ቀርቶአል።²⁹አሁን ደግሞ ይህን ልጅ ወስዳችሁ አንዳች ጉዳት ይደርስበት ሽቡን በመረር ሐዘን ወደ መቃብር ታወርዱታላችሁ።

³⁰እንግዲህ አሁን ልጄን ሳንይዝ ወደ አገልጋይህ ወደ አባቱ በመለስ፤ ሕይወቱ ከልጁ ሕይወት ጋር በጥብቅ የተሳሰረ ስለሆነ፤³¹የልጄን ከእኛ ጋር አለመኖር ሲያዩ አባቱ ይሞታል። ከዚህም የተነሣ እኛ አገልጋዮችህ የአባታችንን ሽበት በመረር ሐዘን ወደ መቃብር እናወርደዋለን።³²እኔ አገልጋይ፤ ልጄህን መልሼ ሳላመጣ ብቀር፤ ለዘላለም በደለኛ አድርገህ ቍጠረኝ፤ በማለት፤ ስለ ልጄ ደንንነት በአባቱ ፊት ራሴን ዋስ አድርጌአለሁ።

³³ስለዚህ አሁን፤ አገልጋይህ በልጁ ፊንታ የአንተ የጌታዬ ባሪያ ሆኜ እዚሁ ልቅር፤ ልጄ ግን ከወንድሞቹ ጋር ይመለስ።³⁴ልጄን ሳልይዝ እንዴት ተመልኼ ወደ አባቱ እሄዳለሁ? ፈጽሞ አላደርገውም፤ እባክህ በአባቱ ላይ የሚደርሰውን መከራ እንዳይ አታድርገኝ።"

44+20
ዘፍ37+333
42+13
44+21
ዘፍ42+11:15
44+22 ቍ16
ዘፍ37+35
44+23
ዘፍ42+15: 43+5
44+24 ቍ16
ዘፍ42+29
43+28
44+25 ዘፍ42+2
44+26 ዘፍ43+5
44+27
ዘፍ43+28
46+19
44+28
ዘፍ37+33
45+26:28
46+30: 48+11
44+29
ዘፍ37+35
42+38
44+30
ዘፍ43+28
1ፋጦ:18:1
2ፋጦ:1+26
44+31 ቍ22
ዘፍ37+35
42+11
44+32 ዘፍ42+37
44+33 ቍ10
ዘፍ43+18
ዮሐ15:13
44+34
ዘፍ42+38
እስ8+6
45+1 ዘፍ43+31
2ፋጦ:13+9
45+2 ቍ16
ዘፍ29:11
ሐገ7+13
45+3 ቍ15
ዘፍ43+7: 44+20
ኢዮ21+6
23+15
ግሉ17:6
ግር6+49-50
45+4 ዘፍ27+21-22: 37+28
45+5 ቍ7-8
ዘፍ42+21:22
50+20
ኢዮ10+12
መዝ105+17
45+6 ዘፍ41+30
45+7 ቍ5
ዘፍ49+18
ዘፍ15+21
1ፋጦ:14+45
25+9: 2ፕ13+5

የሴፍ ለወንድሞቹ ራሱን ገለጠ

45 በዚያን ጊዜ የሴፍ አጠገቡ በነበሩ ሰዎች ፊት ስሜቱን ሊገታ ባለመቻሉ፤ "እዚህ ያሉትን ሰዎች በሙሉ አስወጡልኝ" ብሎ ፎካትናገረ፤ ስለዚህም የሴፍ ራሱን ለወንድሞቹ በገለጠበት ጊዜ፤ ከእርሱ ጋር ሊላ ማንም ሰው አልነበረም። የሴፍም ድምፁን ከፍ አድርጎ በማልቀሱ፤ ግብፃውያን ሰሙት፤ ወሬውም ወደ ፈርዖን ቤተ ሰዎች ደረሰ።

³የሴፍም ወንድሞቹን፤ "እኔ የሴፍ ነኝ፤ ለመሆኑ አባቱ እስካሁን በሕይወት አለ?" ሲል ጠየቃቸው። ወንድሞቹ ግን በፊቱ ተደናግጠው ስለ ነበር መልስ ሊሰጡት አልቻሉም።

⁴የሴፍም ወንድሞቹን፤ "እስቲ ወደ እኔ ቀረብ በሉ" አላቸው፤ ወደ እርሱም በቀረቡ ጊዜ እንዲህ አለ፤ "ወደ ግብፅ የሸጣችሁኝ ወንድማችሁ እኔ የሴፍ ነኝ፤ አሁንም በመሸጣችሁ አትቁጩ፤ በራሳችሁም ዐትዘኑ፤ ምክንያቱም ስንዚህኩኬ (አሁንም) ሕይወት ለማዳን ሲል ከእናንተ አስቀድሞ እኔን ወደዚህ ልኮኛል። ምምድር ላይ ራብ ከገባ ይኸው ሁለት ዓመት ሆነ፤ ከዚህ በኋላም የማይታረሰባቸውና ሰብል የማይለሰሰሰባቸው አምስት ዓመታት ገና አልፏ፤ ንግር ግን ስንዚህኩኬ (አሁንም) ሕይወታችሁን በታላቅ ማዳን ለመታደግና፤ ዘራችሁ ከምድር ላይ እንዳይጠፋ በማሰብ ከእናንተ አስቀድሞ ወደዚህ ላከኝ።

⁵ስለዚህ አሁን ወደዚህ የላከኝ ስንዚህኩኬ (አሁንም) እንጂ እናንተ አይደላችሁም፤ እርሱም ለፈርዖን እንደ አባትን በቤት ንብረቱ ላይ ጌታ፤ እንዲሁም በግብፅ ምድር ላይ ገዢ አደረገኝ። ስሁንም በፍጥነት ወደ አባቱ ተመልሳችሁ እንዲህ በሁለት፤ ልጄህ የሴፍ እንዲህ ይላል፤ ስንዚህኩኬ (አሁንም) የመላው ግብፅ ጌታ አድርጎኛል፤ ስለዚህ ሳትዘገይ ወደ እኔ ና።¹⁰ልጆችህን፤ የልጅ ልጆችህን፤ በጎችህን፤ ፍጥራትህን፤ ከብቁችህንና ያለህን

45+7 2ፕ19+4:30:31: 8ፕ19:8:13: እስ4+14
ኢሳ1+9: 10+20:21: 11+11:16: 25+9: 46+3
ኤር6+9: 42+25:50:20: መዝ4+7: 5+7: 7+7: 8ፍ2+7
45+8 ቍ5: ዘፍ41+14: መሳ17:10: 2ፕ16+21: 13:14
45+9 ዘፍ43:10:15: ሐገ7:14 45+10
ዘፍ46+7:28:34: 47+1:11:27: 50+8: ዘፍ8+22: 9+26: 10+24
44+29 ቍ31 ላይ ያለውንም ጨምሮ ዕብራይስጡ ሲታይ ይለዋል ፕ7 ወይም በሕይወት እንደ ተረፉ ታላቅ ሰራዊት ለመታደግ

45+5 እግዚአብሔር ... ልኮኛል፤ የሴፍ እግዚአብሔር ፈቃዱን ለመፈጸም ሲል ብዙ ጊዜ የሰዎችን ከፋት ለራሱ ዐላማ እንደሚያውል የሴፍ ገልግል (1150+20 ጋር ያነጻጽሩ፤ በገጽ 100 ላይ፤ "መግባተ እግዚአብሔር" በሚል፤ ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።
45+7 ዘራችሁ ከምድር ላይ እንዳይጠፋ፤ እግዚአብሔር መሰሉ የሚመጣበትን የቃል ኪዳን ሕዝብ ለመጠበቅ ሲል በየሴፍ ተጠቅሞአል። መሰሉ

ከየሴፍ ላይሆን ከይሁዳ ዘር የሚመጣ ቢሆንም፤ የክርስቶስ የዘር ግንድ ይጠበቅ ዘንድ እግዚአብሔር የሴፍን መጠቀሙ ሲተኩርበት ይገባል። ስለዚህ የሴፍ የክርስቶስ መንፈሳዊ ቀደምት አባት የሆነ ሲሆን፤ ይህም የሥጋ አባት ከመሆኑ ይልቃል (ሮሜ 4+12-16 ይመ)።
45+10 በጌራም፤ ከዛሬዋ ካይሮ ሰድላ አራት ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ የምትገኘው ጌሢም በአባይ ደለል ላይ የምትገኝ ብትሆንም ከግብፅ ዋነኛ የሕይወት እንትስቃሴ የተለዩኝ ነበረች። በዚያም እስራኤላውያን

መግባት እግዚአብሔር

ዘፍ 45፥5 “አሁንም በመሸጣችሁ አትቆራሩ፤ በራሳችሁም ዐትዘኑ፤ ምክንያቱም እግዚአብሔር ሕይወት ለማዳን ሲል ከእናንተ አስቀድሞ እኔን ወደዚህ ልኮኛል ።”

እግዚአብሔር አምላክ ሰማያትንና ምድርን ከፈጠረ በኋላ (1፥1)፤ ዓለም በራሷ በዘፈቀደ እንድትንቀሳቀስ አልተዋትም፤ ነገር ግን በሕዝቡ ኑሮ ጣልቃ በመግባትና ለፍጥረቱ የሚገባውን ጥንቃቄ በማድረግ ሥራውን ቀጥሎአል። እግዚአብሔር እንደ አንድ ዕውቅ ሰዓት ሠራ ለዓለም ቅርጽን የሰጠ፤ የግጣመ መንጃሁም በራሱዋ እንድትንቀሳቀስ ለማድረግ ዘንግ መዘወርያዎቿን ጠምዝቶ ያስቀመጠ አምላክ አይደለም፤ ይልቁንስ እርሱ ለፈጠረው ፍጥረት እንክብካቤን የሚያደርግ የፍቅር አምላክ ነው። እግዚአብሔር ለፍጥረቱና ለሕዝቡ የሚያደርገው ቀጣይ እንክብካቤ በአስተምህሮ ቃል መሠረት “መግባት” ይባላል።

የመግባት አቅጣጫዎች፡ የእግዚአብሔር መግባት ቢያንስ ቢያንስ ሦስት አቅጣጫዎች አሉት፡ (1) በደህና ሁኔታ መጠበቅ፡ እግዚአብሔር በኃይሉ የፈጠረውን ፍጥረት ሁሉ በመልካም ሁኔታ ይጠብቃል። ንጉሥ ዳዊት፡ “ጽድቅህ እንደ ታላቅ ተራሮች፤ ፍርድህም እጅግ ጥልቅ ነው፤ እግዚአብሔር ሆይ አንተ ሰውንም እንስሳንም ታድናለህ” መዝ 36፥6 ሲል እግዚአብሔር ሰውንም እንስሳንም በደህና ጠብቆ እንደሚያድን በግልጽ ተናግሮአል። ሐዋርያው ጳውሎስ በቂላ 1፥17፡ “እርሱ ከሁሉ በፊት ነው፤ ሁሉም ነገር በአንድ ላይ ተያያዞ የጸናው በእርሱ ነው” ብሎ በመመስከር እግዚአብሔር የመጠበቅ ኃይሉን የሚፈጽመው በልጁ በኢየሱስ ክርስቶስ እንደሆነ ተናግሮአል። በክርስቶስ ኃይል ከሕይወት እጅግ አነስተኛ የሆነችው ነገር እንኳን በአንድነት ተያይዞ ትገኛለች።

(2) ችሮታ፡ እግዚአብሔር የፈጠረውን ዓለም በደህና ሁኔታ መጠበቁ ብቻ ሳይሆን፤ ለፍጥረታቱ የሚያስፈልገውን የሚሳል። እግዚአብሔር ዓለምን ሲፈጥር፤ የዓመት ወቅቶችንም ፈጥሮአል (ዘፍ 1፥14)፤ ለሰዎችም ሆነ ለእንስሳት ምግባቸውን ሰጣቸው (ዘፍ 1፥29-30)። የጥፋት ውሃ ምድርን ካጠፋ በኋላ እግዚአብሔር የችሮታውን ተስፋ በማደስ እነዚህን ቃላት ተናገረ፡ “ምድር እስካለች ድረስ፤ የዘር ወቅትና መከር፤ መቀትና ቅዝቃዜ፤ ቦጋና ክረምት፤ ቀንና ሌሊት አይቋረጡም” (ዘፍ 8፥22)። በመጽሐፈ መዝሙር እግዚአብሔር ለፍጥረቱ ሁሉ የሚስፈልጋቸውን እንደሚሰጥ የሚያመለክቱ የእርሱን ችርነት የሚያሳዩ አያሌ ጥቅሶች አሉ (ለምሳሌ መዝ 104፤ 145)። ለኢዮብ እግዚአብሔር ራሱ የመፍጠርና እንክብካቤ የማድረግ ኃይሉን ገልጦለታል (ኢዮ 38-41)፤ ኢየሱስ ክርስቶስም ግልጽ በሆነ ቃል እግዚአብሔር ለሰማይ ወፎችና ለሜዳ አበቦች የሚያስፈልጋቸውን እንደሚሰጣቸው ተናግሮአል (ማቴ 6፥26-30፤ 10፥29)። እግዚአብሔር የሚያደርገው እንክብካቤ የሰውን ልጅ ሥጋዊ ፍላጎት ማሟላት ብቻ ሳይሆን፤ መንፈሳዊ ፍላጎትንም ያካትታል (ከዮሐ 3፥16-17 ጋር ያነጻጽሩ)። መጽሐፍ ቅዱስ እግዚአብሔር ከፍተኛ ግምት ለሚሰጣቸው ለገዛ ሕዝቡ ለእጭንጭንጭን ልዩ ፍቅርና እንክብካቤ እንደሚያደርግ ያስተምራል (ለምሳሌ መዝ 91፤ ማቴ 10፥31 እና ማጥ 12፤ ሐዋርያው ጳውሎስ በማያሻማ ቃል ለፊልጵስዩስ አማኞች፡ “አምላኬም እንጂ ታላቅ ባጠገነቱ መጠን የሚያስፈልጋችሁን ሁሉ በክርስቶስ ኢየሱስ ይሞላላችኋል” (ፊል 4፥19 እና ማጥ 12፤ ሐዋርያው ጳውሎስ)። ሐዋርያው ዮሐንስም እግዚአብሔር ሕዝቡ፤ “መልካም ጤንነት እንዲኖረውና በነገር ሁሉ እንዲሳካለት” እንደሚፈልግ ጽፎአል (3ዮሐ 2 እና ማጥ 12፤ ሐዋርያው ዮሐንስ)።

(3) አገዛዝ፡ እግዚአብሔር ፍጥረቱን በደህና ሁኔታ ከመጠበቁና ችሮታ ከማድረጉም በላይ ዓለምን ይገዛል። እግዚአብሔር ከሁሉም ነገር በላይ ነው፤ ስለዚህ የታሪክ ሂደት እንዳለ በርሱ ይሁንታዊ ፈቃድና ቁጥጥር ሥር የሚፈጸም ነው፤ የቤዛነት ዐላማውን ለመፈጸም ሲልም አንዳንድ ጊዜ በቀጥታ ጣልቃ ይገባል (በገጽ 1075 ላይ፤ “የእግዚአብሔር ፈቃድ” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመልከቱ)። ይሁን እንጂ እርሱ የታሪክን ሂደት እስከሚጠቀልልበት ጊዜ ድረስ፤ በዚህ ዓለም ላይ ያለውን የራሱን ሉዓላዊ ክብርና የገዥነት ሥልጣኑን ውሱን እንዲሆን አድርጎታል። ሰይጣን “የዚህ ዓለም አምላክ” (2ቆሮ 4፥4) እንደሆነና በአሁኑ ክፉ ዓለምም የማይናቅ ኃይል እንዳው ቅዱሳት መጻሕፍት ይናገራሉ (1ዮሐ 5፥19 እና ማጥ 12፤ ሐዋርያው ዮሐንስ)። ከሌላ 13፥16፤ ከገላ 1፥4፤ ከኤፌ 6፥12፤ ከዕብ 2፥14 ጋር ያነጻጽሩ)። በሌላ አንጋገር የአሁኑ ዓለም ለእግዚአብሔር ሉዓላዊነት ሙሉ በሙሉ ተገዥ አይደለም ማለት ነው፤ ነገር ግን

በእግዚአብሔር ላይ በማመፅ የሚገኝና በሰይጣን የባርነት ቀንበር ሥር ያለ ነው። ይሁን እንጂ እግዚአብሔር ለተወሰነ ጊዜ የራሱን ሥልጣን መወሰኑ ጊዜአዊ እንደ ሆነና በጥበቡ የወሰነው ጊዜ ሲያበቃ፤ ሰይጣንንና የክፉውን ሰራዊት ሁሉ ፈጽሞ እንደሚያጠፋ ልብ ልንለው ይገባል (ራእ 19-20)።

የእግዚአብሔር መግቦትና የሰው ሥቃይ፤ የእግዚአብሔር መግቦት ረቂቅ አስተምህሮ ሳይሆን፤ በክፉውና በወደቀው ዓለም ውስጥ ያለውን የዕለት ተዕለት አኗኗር ሂደት የሚያሳይ ትምህርት መሆኑን መጽሐፍ ቅዱሳዊ መገለጥ ያመለክታል። (1) እያንዳንዱ ሰው አንዳንድ ጊዜ በሕይወቱ ሥቃይ ያጋጥመዋል። በእርግጥም “ለምን ሥቃይ ደርሰብኝ?” ብሎ ሊጠይቅ ይችላል (ከኢዮ 7፡17-21፤ ከመዝ 10፡1፤ 22፡1፤ 74፡11-12፤ ከኤር 14፡8-9፤ 19 ጋር ያነጻጽሩ)፤ እንዲህ ዐይነቱ የሕይወት ልምድ ዕኩይ የሚያመጣውን መዘዝ ሲያነሳ፤ የዕኩይ መዘዝም በእግዚአብሔር ዕቅድ ውስጥ ምን ድርሻ እንዳለው ያመለክታል።

(2) በአዳምና በሔዋን ውድቀት አማካይነት ወደ ዓለም የገባው ኅጢአት የሚያስከትለውን ውጤት ሰዎች ያልፉበት ዘንድ እግዚአብሔር ይፈቅዳል። ለምሳሌ ዮሴፍ ከወንድሞቹ ቅንዓትና ጭካኔ የተነሣ ብዙ ተሠቃይቶአል። ወንድሞቹ በባርነት ሸጡት፤ በግብፅም የጲጥፋራ ባሪያ ሆነ (ዘፍ 37፡36)። እግዚአብሔርን በመፍራት በግብፅ ሲኖር ሳለ፤ ያሳግባብ በኢግብረገባዊነት ተከሶ ወደ እስር ቤት ገባ (ዘፍ 39)፤ በዚያም ከሁለት ዓመት በላይ ታሰረ (ከዘፍ 40፡1-41፡114 ጋር ያነጻጽሩ)። እግዚአብሔር ፈቃዱን ለማድረግ ሲል እንዲህ ዐይነት ክፉ ድርጊት በራሱ መልካም ነገር መተካት ቢችልም፤ ከሰው ልጆች ክፉት የተነሣ ሥቃይን ሊፈቅድ ይችላል። በዮሴፍ በመጨረሻ እንደመሰከረው፤ የቤተሰቡን ሕይወት በደህና ለመጠበቅ እግዚአብሔር በወንድሞቹ ኅጢአት በኩል መሥራት ነበረበት (ዘፍ 45፡5፤ 50፡20)።

(3) ሥቃይን የምንቀበለው የሌሎች ኅጢአት በሚያስከትለው ውጤት ብቻ ሳይሆን፤ ከራሳችን ኅጢአት ውጤት የተነሣ ሥቃይ ይደርስብናል። ለምሳሌ የኢግብረገባዊነት የምንዝር ኅጢአት አብዛኛውን ጊዜ የጋብቻንና የቤተሰብን መፍረስ ያስከትላል። በሁለት ሰዎች መካከል የሚከሰት ያልተገባ ቍጣ ኅጢአት የአንዱን ወይም የሁለቱ ሰዎች ሕይወት ወደ ክፉ ጉዳት ወይም ሞት ሊያደርስ ይችላል። የሰስት ኅጢአት የሰረቀውን ወይም ገንዘብ ያጭበረበረውን ሰው ለእስር ሊዳርግ ይችላል።

(4) እነዚህ ዓለም አምላክ የሆነው ሰይጣን የእርሱን ክፉ ሥራ እንዲሠሩ የማያምኑ ሰዎችን አእምሮ እንዲያሳውርና ሕይወታቸውን እንዲቈጣጠር ስለተፈቀደ ሥቃይ በዓለም ላይ ይመጣል (2ቆሮ 4፡4፤ ኤፌ 2፡1-3)። የአዲስ ኪዳን መጽሐፍ፤ አጋንንት በአእምሮ ሕመምና (ለምሳሌ ማር 5፡1-14) በሥጋ በሽታ በሚያሠቃይቸው ሰዎች ታሪክ የተሞላ ነው (ማቴ 93፡2-33፤ 12፡22፤ ማር 9፡14-22፤ ሉቃ 13፡11-16 እንዲሁም በገጽ 1499 ላይ፤ “በሰይጣንና በአጋንንት ላይ የተሰጠን ሥልጣን” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።

እግዚአብሔር ሥቃይን ፈቅዶአል ማለት በዚህ ዓለም በእኛ ላይ ለሚደርሰው ክፉ ነገር ሁሉ እግዚአብሔር ምክንያት ሆኖአል ማለት አይደለም። ወይም በሕይወት ላይ የሚደርሱትን አሳዛኝ ሁኔታዎችን ሁሉ በእኛ ላይ ዐውጆአል ማለትም አይደለም። እግዚአብሔር ከቶ የክፉ ነገርና የዐመፅ አነሳሽ አይደለም (ያዕ 1፡13)። ይሁን እንጂ እርሱ ፈቃዱን ለመፈጸም፤ የቤዛነት ዐላማውን ለማከናወንና ለእርሱ ታማኞች ለሆኑት ሁሉ ነገርን ለመልካም ሊያደርግላቸው ሲወድ አንዳንድ ጊዜ እንዲህ ዐይነቱን ክፉ ይፈቅዳል። ይመራዋል፤ ደግሞም ይቈጣጠራል (ማቴ 2፡13 እና ማሳ፤ ሮሜ 8፡28 እና ማሳ እንዲሁም በገጽ 744 ላይ፤ “የጽድቃን መከራ” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።

ከእግዚአብሔር መግቦት ጋር ያለን ግንኙነት፤ የእግዚአብሔርን የመግቦት እንክብካቤ በሕይወታችን ለመለማመድ፤ መጽሐፍ ቅዱስ አንዳንድ ግዴታዎችን መፈጸም እንዳለብን ያስተምረናል። (1) እግዚአብሔርንና የተገለጠ ፈቃዱን መታዘዝ ይገባናል። ለምሳሌ፤ ዮሴፍ በመታዘዝ ሕይወት እግዚአብሔርን ስላከበረው፤ እግዚአብሔርም ከእርሱ ጋር በመሆን አክብሮታል (ዘፍ 39፡2-3፤ 21፡23 ይመ)። እንደዚሁም ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ራሱ ከሄሮድስ የግድያ ሙከራ አምልጦ የእግዚአብሔርን ጥበቃና እንክብካቤ ይለማመድ ዘንድ፤ የኢየሱስ ወላጆች እግዚአብሔርን ታዘዘው ወደ ግብፅ መሸሽ ነበረባቸው (ማቴ 2፡13 እና ማሳ ይመ)። በመንገዳቸው ሁሉ እግዚአብሔርን የሚፈሩና የሚያውቁት እርሱ መንገዳቸውን ቀና እንደሚያደርግላቸው ተስፋ ገብቶላቸዋል (ምሳ 3፡5-7)።

(2) እግዚአብሔር በመግቦቱ የቤተ ክርስቲያንንና እንደ አገልጋይነታችንም መጠን የእያንዳንዳችንን ጉዳይ ይመራል። እርሱን ስናገለግለውና በእርሱም ስም ሌሎችን ስናገለግል፤

በሕይወታችን የእርሱን በረከት እንድናገኝ ባለማቋረጥ ከእግዚአብሔር ፈቃድ ጋር የተሰማማ ሕይወት ሊኖረን ይገባል (ከሐሥ 18፥9-10፤ 23፥11፤ 26፥15-18፤ 37፥22-24 ጋር ያነጻጽሩ)።

(3) ሁሉን ነገር እርሱ ለበጎ እንዲያደርግልን ከፈለግን (ሮሜ 8፥28 እና ማብ ይመ)፤ እግዚአብሔርን መውደድና ለእርሱ መግዛት ይኖርብናል።

(4) በችግር ጊዜ የእግዚአብሔርን እንክብካቤ ለማግኘት፤ በማያቋርጥ ጸሎትና በጽኑ እምነት ወደ እርሱ መጮኽ አለብን። በጸሎትና እርሱን በመቃመን የእግዚአብሔር ሰላም በውስጣችን ይሞላል (ፊል 4፥6-7)፤ ከጌታ ብርታትን እናገኛለን (ኤፌ 3፥16፤ ፊል 4፥13)፤ እንዲሁም በሚያስፈልገን ጊዜ የእግዚአብሔርን ምሕረት፤ ጸጋና እርዳታ እናገኛለን (ዕብ 4፥16 ይመ፤ ፊል 4፥6 እና ማብ ይመ)። እንዲህ ዐይነቱን ጸሎት በለራሳችን ወይም ስለሌሎች ልናደርግ እንችላለን (ሮሜ 15፥30-32 ይመ፤ ቂላ 4፥3 እና ማብ እንዲሁም በገጽ 1280 ላይ፤ “የምልጃ ጸሎት” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።

ሁሉ ይዘህ በአቅራቢያዬ በጌራም ትኖራለህ።
 12ገና ወደ ፊት የሚመጥን የአምስት ዓመት
 ራብ ስላለኝ በዚያ የሚያስፈልጋችሁን እኔ
 አስጣችኋለሁ፤ የለበሰዬ ግን አንተና ቤተ
 ሰዎችህ ያንተም የሆነው ሁሉ፤ ችግር ላይ
 ትወድቃላችሁ።

12፡ ፊታችሁ ሆኜ የማናግራችሁ እኔ
 ዮሴፍ ራሴ መሆኔን እናንተም ሆኖችሁ
 ወንድሜ ብንያም በዐይናችሁ የምታዩት
 ነው። 13 በግብፅ ስላለኝ ክብርና ሰላዎችሁትም
 ሁሉ ለአባቴ ንገሩት፤ አባቴንም በፍጥነት
 ይዛችሁት ኑ።

14 ከዚያም በወንድሙ በብንያም ዐንገት
 ላይ ተጠምጥሞ አለቀሰ፤ ብንያምም
 እያለቀሰ ዮሴፍን ዐቀፈው። 15 የቀሩትንም
 ወንድሞቹን አንድ በአንድ እየሳመ አለቀሰ።
 ከዚያም ወንድሞቹ ከእርሱ ጋር መጨዋወት
 ጀመሩ።

16 የዮሴፍ ወንድሞች መምጣት
 በፈርዖን ቤተ መንግሥት በተሰማ ጊዜ፤
 ፈርዖንና ሹማምቱ ሁሉ ደስ አላቸው።
 17 ፈርዖንም ዮሴፍን እንዲህ አለው፤
 “ለወንድሞችህ እንዲህ ብለህ ንገራቸው፤
 እንዲህ አድርጉ፤ አሁን ትችሁን ጭናቸው
 ወደ ከነዓን ምድር ተመለሱ። 18 ከዚያም
 አባታችሁንና ቤተሰባችሁን ይዛችሁ
 ወደ እኔ ኑ፤ እኔም እጅግ ለም ከሆነው
 የግብፅ ምድር አስጣችኋለሁ፤ በምድሪቱ
 በፈርዖን ደስ ብሎአችሁ ትኖራላችሁ።”

19 ደግሞም እንዲህ ብለህ እዛዛቸው፤ ይህን
 አድርጉ፤ ከግብፅ ምድር ልጆቻችሁንና
 ሚስቶቻችሁን የምታንጉዙበት ሠረገላዎች
 ወስዳችሁ፤ አባታችሁን ይዛችሁት ኑ።
 20 ስለንብረታችሁ ምንም አታስቡ፤ ከግብፅ
 ምድር እጅግ ለም የሆነው የእናንተ
 ይሆናልና።”

21 የእስራኤልም ልጆች ይህንኑ አደረጉ።
 ዮሴፍም ፈርዖን ባዘዘው መሠረት
 ሠረገላዎች አቀረበላቸው፤ የመንገድም
 ሰንቅ አስያዛቸው። 22 ለእያንዳንዳቸው
 ሁለት ሁለት የክት ልብስ ሰጣቸው፤
 ለብንያም ግን ሦስት መቶ ጥሬ ብርና
 አምስት የክት ልብስ ሰጠው። 23 ለአባቱም
 በግብፅ ምድር ከሚ ገኘው የተመረጠ ነገር

45+11
 ዘፍ41+30፤
 47+12፤ 50+21፤
 መዝ102+17
 45+12
 ዘፍ35+18፤
 ግር6+50
 45+13
 ዘፍ41+41፤
 43+15፤
 ሐሥ7+14
 45+14
 ዘፍ29+13፤
 35+18
 45+15 ቀ+3፤
 ዘፍ29+11+13፤
 46+14
 ሉቃ15+20
 45+16 ቀ+2፤
 ዘፍ50+7፤ 41+37፤
 ሐሥ7+13
 45+17
 ዘፍ42+5፤26
 45+18 ቀ+20፤
 ዘፍ20+15፤
 46+34፤
 47+16፤11፤27፤
 ዕዘ9+12፤
 መዝ37+19፤
 ኢሳ1+19፤
 ኢር40+4
 45+19 ቀ+21፤27፤
 ዘፍ46+5፤
 ዘኁ7+3-8
 45+20 ቀ+18፤
 ዘፍ46+6፤32
 45+21 ቀ+19፤
 ዘፍ42+25
 45+22
 ዘፍ24+53፤
 37+13፤ 41+14፤
 መሳ14+12፤13፤
 2፤75+22
 45+23
 ዘፍ24+10፤
 42+25፤26
 45+24
 ዘፍ42+21-22
 45+25 ዘፍ13+1፤
 42+29
 45+26
 ዘፍ41+41፤
 44+28፤ 1፤710+7
 45+27 ቀ+19

በዐሥር አሁኖች እንደዚሁም ለመንገዱ
 ሰንቅ የሚሆነው እህል፤ ዳቦና ሌላ ምግብ
 በዐሥር እንስት አሁኖች አስጭና ሰደደለት።
 24 ከዚህ በኋላ ወንድ ሞቹን አሰናብታቸው፤
 ከእርሱም ሲሰናቡቱ፤ መንገድ ላይ
 እንዳትጣሉ አላቸው።

25 እነርሱም ከግብፅ ወጥተው በከነዓን
 ምድር ወደሚኖረው ወደ አባታቸው ወደ
 ያዕቆብ መጡ። 26 አባታቸውንም፤ “እነሆ
 ዮሴፍ በሕይወት አለ፤ እንዲያውም
 በግብፅ ምድር ሁሉ ገዢ ሆኖአል” ብለው
 ነገሩት። ያዕቆብም በድንጋጤ ክው አለ፤
 ሊያምናቸውም አልቻለም። 27 ነገር ግን
 ዮሴፍ የንግራቸውን ሁሉ ሲያጫውቱትና
 እርሱንም ወደ ግብፅ ለማንጓዝ ዮሴፍ
 የላከለትን ሠረገላዎች ሲያይ የአባታቸው
 የያዕቆብ መንፈስ ታደሰ። 28 ከዚያም
 እስራኤል፤ “ልጄ ዮሴፍ በሕይወት አለ፤
 ከመሞቴ በፊት ሄጄ ልየው” አለ።

ያዕቆብ ወደ ግብፅ ሄደ

46 እስራኤልም ንዘኑ ሁሉ ጠቅልሎ
 ተነሣ፤ ቤርሳቤህም ሲደርስ፤ ለአባቱ
 ለይስሐቅ ስምሳክ (አሎሃም) መሥዋዕት ሠዋ።

ንዘክላከሌም (አሎሃም) ሊሊት በራእይ
 ለእስራኤል ተገልጦ “ያዕቆብ፤ ያዕቆብ”
 ብሎ ጠራው። እርሱም፤ “እነሆ፤ አለሁ”
 አለ። እንዘክላከሌም እንዲህ አለው፤ “እኔ
 የአባትህ አምላክ ከዘክላከሌ (አሎሃም) ነኝ፤
 ወደ ግብፅ ለመውረድ አትፍራ፤ በዚያ
 ታላቅ ሕዝብ አደርግሃለሁና፤ ኅላብሬህ ወደ
 ግብፅ አወርዳለሁ፤ ከዚያም መልሼ አወጣሃ
 ለሁ፤ የዮሴፍ የራሱ እጆችም ዐይኖችህን
 ይገጥሟቸዋል።”

ንዘዚህ በኋላ ያዕቆብ ከቤርሳቤህ ተነሣ፤
 የእስራኤል ወንዶች ልጆችም አባታቸውን
 ያዕቆብን፤ ልጆቻቸውንና ሚስቶቻቸውን
 ፈርዖን ሊያዕቆብ በላካቸው ሠረገላዎች

45+28 ዘፍ44+28፤ ሉቃ16+31 46+1 ቀ+5፤ ዘፍ21+14፤
 31+42፤54 46+2 ዘፍ15+1፤ 17+5፤ 22+1
 46+3 ዘፍ12+2፤ 15+1፤ 26+2፤ 28+13፤ ዘዐ1+7
 46+4 ቀ+29፤ ዘፍ15+16፤ 28+13፤ 45+14-15፤ 50+1
 46+5 ቀ+1፤ ዘፍ21+14፤ 45+19

ከግብፃውያን ተለይተው በመቀመጥ እንደ ሕዝብ
 ሊበዙ ችለዋል።

46+1 እስራኤልም ... ተነሣ፤ እስራኤል (ያዕ
 ቆብ) ወደ ግብፅ ተሰደደ። (1) የእግዚአብሔር ሕዝብ
 በግብፅ እንዲሰፍር የተደረገበት ምክንያት በምድሪቷ
 ላይ እግዚአብሔር አስከፊ ራብ ስለመጣ ነበር (47፤13)።
 እግዚአብሔር በሉዓላዊ ንብሉ እስራኤልን ወደ ግብፅ
 በቀጥታ መርቷል (ከ15፤13-14 ጋር ያነጻጽሩ)። በዚያም
 ምድር የእግዚአብሔር ሕዝብ እጅግ ይበዛና ትልቅ ሕዝብ
 በመሆን ወደ ከነዓን ይመለሳል (ከ50፤24 ጋር ያነጻጽሩ)።
 (2) የእስራኤል ልጆች በጌታም ምድር ተለይተው
 የተቀመጡት ግብፃውያን እንዲያደልቋቸው ስለጠየቀ
 ዘበር (ከ43፤32፤ 46+34 ጋር ያነጻጽሩ)። በዚያም
 ተወሰነውና እንደ እግዚአብሔር ሕዝብ ተለይተው
 በመቀመጥ፤ በእግዚአብሔር የመቤገዣት ሥራ ውስጥ

ለመላተፍ ተስፋ ወደተገባላቸው የአባታቸው አገር ወደ
 ከነዓን የሚመለሱበትን ቀን በናፍቆት ለመጠበቅ ነበር
 (በገጽ 47 ላይ፤ “የአብርሃም መጠራት” በሚል ርእስ
 የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።
 46ኛን እኔ፤ እግዚአብሔር ነኝ ፤ አትፍራ፤
 እግዚአብሔር የያዕቆብ ዘር ትልቅ ሕዝብ በመሆን ወደ
 ከነዓን ምድር እንደሚመለሱ የገባውን የተስፋ ቃል
 በማጽናት አሁንም ከያዕቆብና ከሴተሰቡ ጋር እንደሚሆን
 በድጋሚ ቃል ይገባል። በዚህ ምድር ስንኖርና
 በተበላሸው ዓለም የሕይወትና የምርጫ ፈተና ሲገጥመን
 እግዚአብሔር ፍቅሩን፤ እረኝነቱንና ህልዋቱን ለሁላችን
 እንዲያጸናልን ያስፈልጋል። ጌታን በቁርጠኝነት
 ለመከተል የምንጥር ከሆነ ፍቅሩንና ምራቱን በሕይወታችን
 እንዲያጸናልን እግዚአብሔርን የመጠየቅ መብት አለን
 -ክዮሐ 1ኛ12-13 ጋር ያነጻጽሩ።

ላይ አወጣቸው። ህብቶቻቸውንና በከነዓን ምድር ያፈሩትን ሀብት ንብረታቸውን ይዘው የዕቆብና ዘሮቹ በሙሉ ወደ ግብፅ ወረዱ። ወደ ግብፅም የወረደው ወንዶች ልጆቹንና ወንዶች የልጅ ልጆቹን ሴቶች ልጆቹንና ሴቶች የልጅ ልጆቹን ማለት ዘሮቹን ሁሉ ይዞ ነው።

ወደ ግብፅ የወረዱት የእስራኤል ልጆች የዕቆብ ዘሮቹ እነዚህ ናቸው፡-

የዕቆብ የበኩር ልጅ ሮቤል።

የሮቤል ልጆች፡-

ሂናግ፣ ፈሊሶ፣ አሰርን እና ከርሚ ናቸው።

የሰምዖን ልጆች፡-

ይሙኤል፣ ያሚን፣ እሃድ፣

ያኪን፣ ጸሐርና ከከነዓናዊቷ ሴት

የተወለደው ሳኦል ናቸው።

የሌዊ ልጆች፡-

ጌድሶን፣ ቀዓትና ሜራሪ ናቸው።

የይሁዳ ልጆች፡-

ዔር፣ አውናን፣ ሴሎም፣ ፋሪስ እና ዛራ ናቸው። ነገር ግን ዔርና አውናን በከነዓን ምድር ሞቱ።

የይሳኮር ልጆች፡-

ቶላ፣ ፉዋ፣ ዮብና ሺምርን ናቸው።

የዛብሎን ልጆች፡-

ሴሬድ፣ ኤሎንና ያሕልኤል ናቸው።

እነዚህ ወንዶች ልጆች የዕቆብ በሰሜን ምዕራብ መስጴጦም ያላ፣ ልዩ የወለደችለት ናቸው። ሴታን ዲናን ጨምሮ የወንዶችና የሴቶች ልጆቹ ቍጥር ሠላሳ ሦስት ነው።

የጋድ ልጆች፡-

ጽፎን፣ ሐጊ፣ ሹኒ፣ ኤስበን፣ ዔሪ፣ አርዲና አርኤል ናቸው።

የአሲር ልጆች፡-

ደምና፣ የሱዋ፣ የሱዊና በሪዓ ናቸው።

እንታቸውም ሜራሕ ናት፤

የበሪዓ ልጆች፡-

ሐቢርና መልኪኤል ናቸው።

እነዚህ ዐሥራ ስድስት ልጆች ሁሉ፣ ላባ ለልጁ ለልዩ ከሰማት ከዘለፉ ላይ የዕቆብ የወለዳቸው ናቸው።

የዕቆብ ሚስት የራኤል ልጆች፡-

የሴፍና ብንያም ናቸው። በግብፅም የሄለዮቱ ከተማ ካህን የጳጥሬራ ልጅ አስናት፣ ምናሴንና ኤፍሬምን ለዮሴፍ ወለደችለት።

46+6 ዘፍ12+5፣
45+20፣
ዘፍ20+15፣
ዘፍ26+15፣
ኢሳ24+4፣
14ሙ12+8፣
መዝ105+23፣
ኢሳ52+4፣
ሐሥ7+15
46+7 ቍ6፣
ዘፍ13+10፣
45+10
46+8 ዘፍ29+32፣
35+26፣ ዘሰ1+1፣
ዘፍ26+4
46+9 ዘሰ6+14፣
ዘፍ1+20፣
26+5፣6+7፣
1ዜ5+3
46+10
ዘፍ29+33፣
ዘሰ6+15፣
ዘፍ26+12፣13፣14
46+11
ዘፍ29+34፣
ዘሰ6+16፣19፣
ዘፍ3+17፣20፣
21፣27፣33፣
4+29፣38፣
26፣57፣
1ዜ6+19፣
23፣12
46+12
ዘፍ29+35፣
38፣34፣7፣29፣30፣
ዘፍ26+19፣21፣
1ዜ52+5፣
ግቴ1+3
46+13
ዘፍ30+18፣
ዘፍ26+23፣24፣
መላ10+1፣
1ዜ57+1
46+14 ዘፍ30+20
46+15
ዘፍ25+20፣
29፣31፣35፣
30፣21
46+16
ዘፍ30+11፣
ዘፍ1+25፣ 26+15
46+17 ዘፍ30+13
46+18 ዘፍ16+1፣
30+10
46+19 ዘፍ29+6፣
44+27
46+20
ዘፍ41+45፣51፣52፣
ዘፍ26+28፣37
46+21
ዘፍ26+38፣41፣
1ዜ57+6፣12፣
8+13
46+22 ዘፍ29+6
46+23 ዘፍ30+6፣
ዘፍ26+42
46+24 ዘፍ30+8
46+25
ዘፍ24+61፣ 30+8

የብንያም ልጆች፡-

ቤላ፣ ቤኪር፣ አስቤል፣ ጌራ፣ ናዕማን፣ አኪ፣ ሮስ፣ ማንፊን ሐራምፍ አርድ ናቸው።

እነዚህ ዐሥራ አራቱ፣ ራኤል ለዕቆብ የወለደችለት ልጆችና የልጅ ልጆች ናቸው።

የዳን ልጅ፡-

ሐሺም ነው።

የናፍታሊም ልጆች፡-

ያሐጽኤል፣ ጉኒ፣ ዩጽርና ሺሊም ናቸው።

እነዚህ ሰባቱ ልጆች ሁሉ ላባ ለልጁ ለራኤል ከሰማት ከላ ላይ የዕቆብ የወለዳቸው ናቸው።

የዕቆብ ጋር ወደ ግብፅ የሄዱት የገዛ ዘሮቹ ብዛት ሥልሳ ስድስት ሲሆን ይህ ቍጥር ግን የልጆቹን ሚስቶች አይጨምርም።

የዮሴፍ በግብፅ የወለዳቸውን ሁለት ልጆች ጨምሮ ወደ ግብፅ የወረደው የዕቆብ ቤተሰብ ቍጥር ሰባ ነበር።

የዕቆብም ወደ ጌሂም ለመሄድ መመሪያን ይቀበል ዘንድ፣ ይሁዳን አስቀድሞ ወደ ዮሴፍ ላከው። እነርሱም ጌሂም ሲደርሱ፣ የዮሴፍ ሠረገላውን አዘጋጅቶ፣ አባቱን እስራኤልን ለመቀበል ወደ ጌሂም አመራ።

የዮሴፍ አባቱ ዘንድ እንደ ደረሰ፣ ዐንጉቱ ላይ ተመምጥሞ ለረጅም ጊዜ አለቀሰ።

እስራኤልም ዮሴፍን፣ "በሕይወት መኖርህን ሰላየሁ፣ ከእንግዲህ ብሞትም አይቆጨኝ" አለው።

እነዚህ በጓላዮሴፍ ወንድሞቹንና የአባቱን ቤተሰቦች እንዲህ አላቸው፤ "ወደ ፈርዖን ወጥቼ አናግረዋለሁ፤ እንዲህም እለዋለሁ፤ በከነዓን ምድር የሚኖሩት ወንድሞቹና የአባቱ ቤተሰቦች ወደ እኔ መጥተዋል። ስዎቹ ከብት የሚጠብቁ ስለሆኑ እረኞች ናቸው፤ ሲመጡም በንታቸውን፤

46+26 ቍ5-7፣ ዘሰ1+5፣ ዘፍ10+22
46+27 ዘፍ34+30፣ 41+45፣ ሐሥ7+14
46+28 ዘፍ43+3፣ 45+10 46+29 ቍ14+30፣
ዘፍ29+11፣ 32+28፣ 41+43፣ 47+29፣31፣ ሐቃ15+20
46+30 ቍ29፣ ዘፍ44+28 46+31 ዘፍ42+13፣ 45+10
46+32 ዘፍ37+2፣ 45+20፣ 47+3
46+13 ከአራተ ሳምራውያንና ከስርሐት ጋር ተመሳሳይ ሲሆን (1ዜ5 7+1 ይመ) የማሰራተክ ጽሑፍ ግን 4፣ ጃ ይለዋል።
46+16 ከአራተ ሳምራውያንና ከሰባ ሊቃናት ጋር ተመሳሳይ ሲሆን (ዘፍ 26+15 ይመ) የማሰራተክ ጽሑፍ ግን ጸሬን ይለዋል
46+27 ከሰባ-ይስሙ ጋር ተመሳሳይ ሲሆን ሰባዓ ሊቃናት ግን ዘፍ27 ይለዋል
46+27 ከሰባ-ይስሙ ጋር ተመሳሳይ ሲሆን (ዘሰ 1+5 እና ማባ ይመ) ሰባዓ ሊቃናት ግን (ሐሥ 7+14 ይመ) ሰባ አምስት ይለዋል
429 ዕብራይስጡ በላይ ላይ ይለዋል

46+26 ሥልሳ ስድስት፣ ሥልሳ ስድስቱ ሰዎች የዕቆብ ቍጥር ወደ ግብፅ የተጓዙት ነበሩ። በቍ 27 ላይ ሰባ የተባለው፣ ዮሴፍ፣ ሁለቱ ወንዶች ልጆቹና የዕቆብ ቍጥር ወደ ግብፅ የተጓዙት ነበሩ። ሐሥ 7፣14 ቍጥሩን ወደ ሰባ አምስት ከፍ ያደረገው ሲሆን፣ ይህም የሆነበት ምክንያት የዮሴፍ የልጅ ልጆች ስለተጨመሩ ነበር።

ፍየሎቻቸውንና ከብቶ ቻቸውን እንዲሁም የላቸውን ሁሉ ይዘው መጥተዋል።
 34 ፈርዖን አስጠርቶአቸው ሥራችሁ ምንድን ነው? ብሎ ቢጠይቃችሁ፤
 35 እናንተ እኛ ባሮችህ ሥራችን ከልጅነታችን ጀምሮ ልክ እንደ አባቶቻችን ከብት ማርባት ነው ብላችሁ መልሱለት። ከዚያም ግብፃውያን ከብት አርቢዎችን እንደ ጸያፍ ስለሚቁጥሩ በጌሂም ምድር እንድትኖሩ ይፈቅድላችኋል።

47 የሴፍም ወደ ፈርዖን ሄዶ ለአባቴና ወንድሞቹ በጎቻቸውን ፍየሎቻቸውን እንዲሁም የላቸውን ሁሉ ይዘው ከከነዓን አገር መጥተው በጌሂም ስፍራዋል አለው። ቸወንድሞቹም መካከል አምሱኑን መርጦ ፈርዖን ፊት አቀረባቸው።
 3 ፈርዖን የሴፍን ወንድሞች ሥራችሁ ምንድን ነው? ብሎ ጠየቃቸው።

እነርሱም ፈርዖንን፤ እኛ አገልጋዮችህ ልክ እንደ አባቶቻችን ከብት አርቢዎች ነን አሉት፤ ጃግምም፤ በከነዓን ምድር ራቡ እጅግ የጸና በመሆኑ በጎችና ፍየሎች የሚሰማሩበት በማጣታቸው ለጊዜው እዚህ ለመኖር መጥተናል፤ እሁንም ባሮችህ በጌሂም ምድር እንድንኖር እንድትፈቅድልን እንለንሃለን አሉት።

5 ፈርዖንም የሴፍን እንዲህ አለው፤ ለአባትህና ወንድሞችህ ወደ አንተ መጥተዋል፤ የግብፅ ምድር እንደ ሆነ በእጅህ ነው፤ አባትህንና ወንድሞችህን ምርጥ በሆነው ምድር አስፍራቸው፤ በጌሂም ይገኙ። ከመካከላቸው ልዩ ቸሎታ የላቸው መኖራቸውን የምታውቅ ከሆነ፤ የከብቶቹ ኅላፊዎች አድርጋቸው።

7 ከዚህ በኋላ የሴፍ አባቱን ያዕቆብን ቤተ መንግሥት አግብቶ በፈርዖን ፊት አቀረበው፤ ያዕቆብ ፈርዖንን ከመረቀው በኋላ 9 ፈርዖንን ለመሆኑ ዕድሜህ ምን ያህል ነው? ብሎ ያዕቆብን ጠየቀው።

9 ያዕቆብም ለፈርዖን ለምድር ላይ በእንግድነት ያላለፍኩት ዘመን 130 ዓመት ነው፤ ይህም አባቶቹ በእንግድነት ከኖሩበት ዘመን ጋር ሲነጻጸር አጭር ነው፤ ቸግር የበላበትም ነበር፤ ሲል መለሰለት። 10 ከዚያም ያዕቆብ ፈርዖንን መርቆ ተሰናብቶ ወጣ።

11 የሴፍም አባቱንና ወንድሞቹን በግብፅ እንዲኖሩ አደረገ፤ ፈርዖን በሰጠውም ትእዛዝ መሠረት ምርጥ ከሆነው ምድር ራምሴን በርስትነት ሰጣቸው። 12 የሴፍም

46+33 ዘፍ47+3
 46+34
 ዘፍ34+10
 42+11 43+32
 45+10 47+3
 47+1 ዘፍ42+13
 46+31
 47+2 ዘፍ43+15
 47+3 ዘፍ42+11
 46+32+33
 47+4 ዘፍ46+34
 ዘፍ12+10
 ሩት1+1
 15ገ18+5
 ኤር14+5-6
 ኤል1+18
 47+6 ዘፍ13+9
 34+10 39+4
 45+18
 ዘፍ18+21+25
 ዘፍ1+13+15
 2ዘፍ19+5
 መዝ15+2
 47+7 ቀ+10
 ዘፍ43+15
 24መ+14+22
 19+39 15ገ8+66
 47+9 ዘፍ3+17
 25+7
 መዝ39+4+12
 89+47 1ዮ8+9
 47+10 ቀ+7
 47+11
 ዘፍ45+10+18
 ዘፍ1+11 12+37
 ዘፍ33+35
 47+12 ዘፍ45+11
 47+13
 ዘፍ12+10
 41+30
 47+14
 ዘፍ41+34+36
 ዘፍ7+23 8+24
 ኤር43+9
 47+15
 ቀ+16+18+19
 ዘፍ41+57
 ዘፍ16+3
 47+16
 ቀ+15+18+19
 47+17
 ዘፍ12+16
 ዘፍ14+9
 47+18 ቀ+15+16
 47+19 ቀ+15+16
 21+25 ዘፍ42+2
 47+20 ዘፍ12+10
 47+21 ቀ+19
 47+22 ቀ+26
 ዘፍ14+28-29

ለአባቱ ለወንድሞቹና ለመላው የአባቱ ቤተ ሰዎች በልጆቻቸው ቊጥር ልክ ቀለብ እንዲሰፈርላቸው አደረገ።

የራቡ ዘመንና የሴፍ አመራር

13 በመላው ምድር እህል ባለመኖሩ ራቡ እየጸና ሄደ፤ ከዚህ የተነሣም ግብፅና ከነዓን በራብ እጅግ ተታዱ፤ የሴፍ የግብፅና የከነዓን ሰዎች እህል በመሸመት የከፈሉትን ገንዘብ ሁሉ ሰብሰቦ ወደ ፈርዖን ቤተ መንግሥት አስገባ። 15 የግብፅና የከነዓን ሕዝቦችም ገንዘባቸው ባለቀ ጊዜ ግብፃውያን ሁሉ ወደ የሴፍ ቀርበው፤ የምንበላው እህል ስጠን፤ ገንዘባችን አልቆብናል፤ ዐይንህ እያየ እንዴት በራብ እንለቅ? አሉት።

16 የሴፍም ስብከቶቻችሁን አምጡ፤ ገን ዘባችሁ ካለቀ በከብቶቻችሁ ለውጥ እህል እስጣችኋለሁ አለ። 17 ስለዚህ ከብቶቻቸው ወደ የሴፍ አመጡ፤ እርሱም በፈረሰቻቸው በጎቻቸው ስፍየሎቻቸው ስብከቶቻቸውና በአህዮቻቸው ለውጥ እህል ሰጣቸው። በከብቶቻቸው ልዋላ ባገኙት ምግብ የዚያን ዓመት ራብ እንዲወጡት አደረገ።

18 ያም ዓመት ካለፈ በኋላ ሕዝቡ በሚቀጥለው ዓመት ወደ የሴፍ መጥተው እንዲህ አሉት፤ እንግዲህ ከጌታችን የምንሰውረው ምንም ነገር የለም፤ ገንዘባችን አልቆአል፤ ከብቶቻችንም አስረክበንሃል፤ እንግዲህ ለጌታችን የምንሰጠው ከመሬታችንና ከእኛ ከራሳችን በስተቀር፤ እንዳች ነገር የለም። 19 ታዲያ፤ እያየኸን እንዴት እንለቅ? መሬታችንን ለምን ጠፍ ሆኖ ይቅር? እኛንና መሬታችንን ውሰድና በለውጡ እህል ስጠን፤ እኛ የፈርዖን ገባሮች እንሁን፤ መሬታችንም የእርሱ ርስት ይሁን፤ እኛም እንዳንሞት መሬታችንም ጠፍ ሆኖ እንገዳቀር የምንዘራው ዘር ስጠን።

20 ስለዚህ የሴፍ የግብፅን ምድር ሁሉ ለፈርዖን ገዛለት፤ ራቡም እጅግ ስለጸናባቸው ግብፃውያን ሁሉ አንዳቸውም ላይ ቀሩ መሬታቸውን ሸጡ፤ ምድሪቱም የፈርዖን ርስት ሆነች። 21 የሴፍም የግብፅን ሕዝብ ከዳር እስከ ዳር የፈርዖን ገባር አደረገው። 22 ሆኖም የሴፍ የካህናቱን መሬት አልገዛም፤ ምክንያቱም ካህናቱ ከፈርዖን ቋሚ ድርጎ

47+7 ወይም ሰላምታ ካቀረበ
 47+21 ከአረተ ሳምራውያንና ከሰብሰቡ ሊቃናት ጋር ተመሳሳይ ሲሆን (ኩልጌትንም ይመ) የማሰራተኩ ጽሑፍ ግን ሕዝቡን ወደ ከተሞች አጋዘ ይለዋል።

46+34 ከብት አርቢዎችን እንደ ጸያፍ ስለሚቁጥሩ፤ የያዕቆብ ቤተሰብ ዋነኛ ሥራ ከብት ማርባት ነበር። ግብፃውያን በባህላቸው ለከብት አርቢዎች ከፍተኛ ንቀት ነበራቸው። ይህም ንቀት እስራኤላውያንን ከግብፃውያንና ከእጃፍራቸው ተለይተው እንዲቀመጡ አረዳቸው። (ዘ43+32 ጋር ያነጻጽሩ። 45+10 እና ማብ ይመ)።
 47+9 በእንግድነት፤ ያዕቆብ የእርሱና የአባቶቹ ሕይወት የእንግድነት እንደሆነ ይገልጻል። (1) በምድሪቱ ላይ እንደ መጻተኛና እንግዳ ሆኖ የተሰፋይቱን

ምድር እግዚአብሔር እንደሚሰጠው ታምኗል፤ ስለዚህ የኖረው በእምነት ነበር። እንደ አብርሃምና እንደ ይስሐቅ የተሰፋው ቃል መፈጸሙን ሳያይ አንቀላፋ፤ የመጨረሻ ግቡም በሰማይ ያለ የላቀ አገር ነበር (ዕብ11፡8-16 ይመ)። (2) እንደዚሁም አማኞች ሁሉ በሰማይ ያላቸውን፤ መሠረት ያላትን፤ እግዚአብሔር የሠራትንና የፈጠራትን ከተማ በምድር ላይ የሚጠባበቀ መጽተኞችና እንግዳች ናቸው (ዕብ 11+10-13 እና ማብ ይመ)።

ሰለሚያገኙና ፈርዖን ከሚሰጣቸው ድርጎ በቂ ምግብ ስለነበራቸው ነው፤ ከዚህም የተነሣ መሬታቸውን አልሸጡም።

²³የሴፍ ሕዝቡን እንዲህ አላቸው፤ "እነሆኑ ዛሬ እናንተንም መሬታችሁንም ለፈርዖን ገዝቻችኋለሁና ይህን ዘር ወሰዳችሁ በመሬት ላይ ዝና። ²⁴መከሩ በሚሰበሰቡበት ጊዜ ግን ከአምስት እጅ አንዱን ለፈርዖን ታስገባላችሁ፤ ከአምስት እጅ አራቱን ደግሞ ለመሬታችሁ ዘር፣ እንዲሁም ለራሳችሁ፣ ለቤተሰቦቻችሁና ለልጆቻችሁ ምግብ ታደርጉታላችሁ።"

²⁵እነርሱም፣ "እንግዲህ ሕይወታችንን አትርፈህልናል፤ በጌታችን ፊት ሞገስ ካገኘን፣ ለፈርዖን ገባርች እንሆናለን" አሉት።

²⁶ስለዚህ የሴፍ የምርቱ አንድ አምስተኛ ለፈርዖን እንዲገባ የሚያዝ የመሬት ሕግ አወጣ፤ ይህም ሕግ እስከ ዛሬ ይሠራበታል። በዚያን ጊዜ በፈርዖን እጅ ያልገባው መሬት የካህናቱ ብቻ ነው።

²⁷በዚህ ጊዜ እስራኤላውያን በግብፅ አገር በጌሄም ይኖሩ ነበር፤ በዚያም ሀብት ንብረት አፈሩ፤ ቍጥራቸውም እጅግ እየበዛ ይሄድ ጀመር።

²⁸የዕቆብ በግብፅ ዐሥራ ሰባት ዓመት ኖረ፤

ዕድሜውም አንድ መቶ አርባ ሰባት ዓመት ነበር። ²⁹እስራኤልም የሚሞትበት ጊዜ መቃረቡን እንደ ተረዳ ልጁን የሴፍን አስጠርቶ እንዲህ አለው፤ "በአንተ ዘንድ ሞገስ ካገኘህ እጅህን በጭኔ ላይ አትረህ፤ በጎነ ትንና ታማኝነትን ሊታደርግልኝ ቃል ግባልኝ፤ በምሞትብት ጊዜ በግብፅ አትቅበረኝ፤ ³⁰እኔም ከአባቶቼ ጋር ሳንቀላፋ፣ ከግብፅ አውጥተህ እነርሱ በተቀበሩበት ቦታ ቅበረኝ።"

የሴፍም፣ "እሺ፣ እንዳልከኝ አደርጋለሁ" አለ።

³¹የዕቆብም፣ "በል ማልልኝ" አለው። የሴፍም ማለለት፤ እስራኤልም በዐልጋው ራሱን ላይ ሆኖ ጐንበስ አለ።[†]

ምናሴና ኤፍሬም

48 ከጥቂት ጊዜ በኋላም፣ "አባትህ ታሞታል" ተብሎ ለየሴፍ ስለ ተነገረው ሁለቱን ልጆቹን ምናሴንና ኤፍሬምን ይዞ ሄደ። ²ለየዕቆብ፣ "ልጅህ የሴፍ ወደ አንተ መጥቶአል" ተብሎ በተነገረው ጊዜ፣ እስራኤል ተበረታታቶ ዐልጋው ላይ ተቀመጠ።

³የዕቆብም የሴፍን እንዲህ አለው፤

47:23 305:13፤
ኢሳ55:10፤
61:11
47:24 ዘፍ41:34
47:25 ቀ*19፤
ዘፍ32:5
47:26 ቀ*22፤
ዘፍ41:34
47:27 ዘፍ1:22፤
12:2፤ 17:6፤
33:19፤
45:10:18
47:28 ዘፍ25:7፤
መዝ105:23
47:29
ዘፍ19:19፤
24:2:27፤ 27:2፤
32:5፤ 46:29፤
መላ1:24፤
24መ2:6
47:30
ዘፍ15:15፤
23:20፤ 25:9፤
29:16፤ 50:25፤
ዘዘ13:19፤
ኢሱ24:32፤
ሐሥ7:15-16
47:31
ዘፍ21:23፤
32:10፤ 24:3፤
46:29፤
ኢሱ2:20፤
መላ15:12፤
14መ24:21፤
30:15፤
17ገ1:47፤
ዕብ11:21
48:1 ዘፍ41:52፤
ዕብ11:21
48:2
ቀ*8:9፤ 11:14:20
48:3 ዘፍ17:1፤
28:13:19፤
32:29

48:4 ዘፍ12:2:7፤
15:7፤ 17:6፤
28:13
48:5
ዘፍ29:32:33፤
41:50-52፤
1ዘ55:1
48:7 ዘፍ25:20፤
35:19፤ 42:38፤
ና*1:2፤
14መ16:4
48:8 ቀ*2:10
48:9 ዘፍ24:60፤
33:5
48:10
ዘፍ27:1:27፤
29:13

"ሁሉን የሚችል አምላክ። በከነዓን ምድር ሎዛ በምትባል ቦታ ተገለጠልኝ፤ ባረከኝም፤ 'እንዲህም አለኝ፤ 'ፍሬያማ አደርግሃለሁ፣ ይህችንም ምድር ከአንተ በኋላ ለሚነሡ ዘርችህ የዘላለም ርስት አድርጌ እስጣቸዋለሁ።"

³ወደዚህ ከመምጣቴ በፊት በግብፅ የወለድሃቸው ሁለቱ ልጆችህ ከእንግዲህ የእኔ ልጆች ሆነው ይቁጠራሉ፤ ሮቤልና ስምዖን ልጆቼ እንደ ሆኑ ሁሉ፤ ኤፍሬምና ምናሴም ልጆቼ ይሆናሉ። 'ከእነርሱ በኋላ የሚወለዱላ ልጆች ግን፣ የአንተ ይሁኑ፤ በርስት ድልድላቸው ግን በወንድሞቻቸው ስም ይቁጠራሉ። ኸሰሜን ምዕራብ መስጴጦምያ መልስ ኤፍራታ ለመድረስ ጥቂት ሲቀረኝ፤ እናንተህ ራሴል በከነዓን ምድር ሞታብኝ፤ በዘንህ። እኔም ወደ ኤፍራታ ማለት ወደ ቤተሉሔም በሚወስደው መንገድ ዳር ቀበርኋት።"

⁴እስራኤልም የሴፍን ልጆች ባዩ ጊዜ፣ "እነዚህ እነማን ናቸው?" ሲል ጠየቀ፤

⁵የሴፍም፣ "እነዚህ ስግዚአብሔር (አሎም) የሰጠኝ ልጆች ናቸው" ብሎ ለአባቱ መለሰለት፤ እስራኤልም፣ "አቅርባቸውና ለመርቃቸው" አለ።

¹⁰በዚህ ጊዜ እስራኤል ዐይኖቹ በእርጅና ምክንያት በመድከማቸው አጥርቶ ማየት ይሳነው ነበር፤ ስለዚህ የሴፍ፣ 'ልጆቼን አባቱ ዘንድ አቀረባቸው፤ አባቱም ስሞ ዐቀፋቸው።"

¹²እስራኤልም የሴፍን፣ "ዐይንህን እንደገና ዐያለሁ ብዬ አላሰብኩም ነበር፤ ስግዚአብሔር (አሎም) ግን ልጆችህን ሓምር ለማየት አበቃኝ" አለው።

¹⁴የሴፍም ልጆቹን ከእስራኤል ጉልበት ፈቀቅ በማድረግ አጐንብሶ በግንባሩ መሬት ላይ ተደፋ። ¹⁵በዚያም የሴፍ ሁለቱን ልጆቹን ይዞ ኤፍሬምን ከራሱ በስተቀኝ፣ ከእስራኤል በስተግራ፣ ምናሴን ደግሞ ከራሱ በስተግራ፣ ከእስራኤል በስተቀኝ በኩል አቀረባቸው። ¹⁶እስራኤል ግን ቀኝ እጁን በታናቹ በኤፍሬም ራስ ላይ አኖረ፤ ግራ እጁንም በቀኝ እጁ ላይ አስተላልፎ በበኩሩ በምናሴ ራስ ላይ አኖረ።

48:11 ቀ*2፤ ዘፍ44:28፤ 50:23፤ 48:11 ኢዮ42:16፤
መዝ103:17፤ 128:6 48:12 ዘፍ19:1፤ 33:3፤ 37:10፤
50:23፤ ኢዮ3:12 48:13 መዝ16:8፤ 73:23፤ 110:1፤
ግላ6:25:33 48:14 ቀ*2:17:18፤ ዘፍ25:23፤ 29:32፤
41:51
*47:31 ወይም እስራኤልም በዐልጋው ራሱን በኩል ሰገደ

*48:3 ዕብራይስጡ አልሻዳደ ይላል

47:30 ከግብፅ አውጥተህ፤ የዕቆብ ተስፋውን ሳይቀበል ሊሞት ቢሆንም እግዚአብሔር ሕዝቡን ወደ ከነዓን መርቶ የሚመልስበትን ቀን በእምነት ተመለከተ (46:3 እና ማብ ይመ)። ይህንንም በማብ በቤተሰቡ የቀበር ቦታ ለመቀበር ጠየቀ (ከዕብ 11:22 ጋር ያነጻጽሩ)።
48:5 የእኔ ... ሆነው ይቁጠራሉ፤ የዕቆብ

የየሴፍን ሁለት ልጆች የራሱ አድርጎ ቁጠረ፤ ይህንም በማድረግ የሴፍን ርስት እጥፍ አደረገ። ከዚህም የተነሳ ኤፍሬምና ምናሴ፤ እንደ ሮቤልና እንደ ስምዖን ከሌሎች የዕቆብ ልጆች ጋር እኩል መብትና ድርሻ ሊኖራቸው ቻለ። የኤፍሬምና የምናሴ ትውልዶችም እንደ ሙሉ ነገድ ተቁጠሩ።

¹⁹ከዚህ በኋላ የሱፍን ባረከቲ እንዲሆን አለው፤
 “አባቶቹ አብርሃምና ይስሐቅ በፊቱ
 የተመላለሱት ስንዚህበሐይ (አሉም)፤
 ለእኔም እስከ ዛሬ ድረስ
 በዘመኔ ሁሉ እረኛ የሆነኝ
 ስምሳከ (አሉም)፤

¹⁶ከጊዜያትም ሁሉ የታደገኝ መልአከ፤
 እርሱ እነዚህን ልጆች ይባርክ፤
 እነርሱም በሰሜን
 በአባቶቹ በአብርሃምና በይስሐቅ
 ስም ይጠሩ፤
 በምድር ላይ እጅግ ይሰሙ።

¹⁷የሱፍን አባቱ ቀኝ እጁን በኤፍሬም ራስ ላይ ማድረጉን ሲያይ ተከፋ፤
 ከኤፍሬም ራስ ላይ አገሥቶ በምናሴ ራስ ላይ ለማኖር የአባቱን እጅ ያዘ፤¹⁸የሱፍም፤
 “አባቱ ሆይ፤ እንዲህ አይደለም በኩፋ
 ይህኛው ስለ ሆነን ቀኝ እጄህን እርሱ ራስ ላይ አድርግ” አለው።

¹⁹አባቱ ግን፤ “ዐውቃለሁ፤ ልጄ ዐውቃለሁ፤ እርሱም እኮ ሕዝብ ይሆናል፤ ታላቅም ይሆናል፤ ይሁን እንጂ ታናሽ ወንድሙ ከእርሱ ይበልጣል፤ ዘሮቹም ታላቅ ሕዝቦች ይሆናሉ” ብሎ እምቢ አለው።

²⁰በዚያን ዕለት ባረካቸው፤ እንዲሆን አላቸው፤
 “በአንተ ስም እስራኤል እንዲህ ብሎ ይመርቃል፤

“ስንዚህበሐይ (አሉም) እንደ ኤፍሬምና እንደ ምናሴ ይደርጋችሁ።”
 በዚህ ሁኔታም ኤፍሬምን ከምናሴ አስቀደመው።

²²ከዚህ በኋላ እስራኤል የሱፍን እንዲህ አለው፤ እኔ የምሞትበት ጊዜ ተቃርቦአል፤ ነገር ግን ስንዚህበሐይ (አሉም) ከእናንተ ጋር ይሆናል፤ ወደ አባቶቻችሁም ምድር መልሶ ያገባችኋል።

48+15 ዘፍ5+22፤
 24+60፤ 49+24፤
 24፡፡፡5+2፤
 መዝ23+1፤ 80+1፤
 ኢ440+11፤
 ኤር23+4
 48+16 ዘፍ12+2፤
 13+4፤ 16+7፤
 24+50፤ 28+3፤13፤
 24፡፡፡፡፡4+9፤
 1ዜ55+1፤
 መዝ71+4፤
 ኤር15+21፤
 ሕዝ47+13፤
 873+17፤
 ዕብ11+21
 48+17 ቀ+13፤14
 48+18 ቀ+14
 48+19 ዘፍ12+2፤
 17+20፤ 25+23
 48+20 ቀ+2፤
 ዘፍ24+60፤
 41+51፤ ዘሌ9+22፤
 ዘኦ2+18፤20፤
 6+23፤ 10+23፤
 ዘፍ10+8፤ 21+5፤
 ሩት4+11፤
 ኤር31+9፤
 ዕብ11+21
 48+21
 ዘፍ15+16፤ 26+3፤
 28+13፤ ዘፍ30+3፤
 መዝ126+1፤
 ኤር29+14፤
 ሕዝ34+13፤
 48+22
 ዘፍ34+26፤ 37+8፤
 ኢሱ24+32፤
 ዮሐ4+5
 49+1 ዘኦ24+14፤
 ዘፍ31+29፤
 ኤር23+20፤
 8728+45
 49+2 ቀ+16፤28፤
 49+2 ኢሱ24+1፤
 መዝ34+11 49+3

²²እነሆ በስይፌና በቀስቱ ከአሞራውያን እጅ የወሰድኳትን ዐምባ ከወንድሞችህ ድርሻ አብልጩ ለአንተ ሰጥቼሃለሁ።”

ያሰቀብ ልጆቹን ባረከ

49+1-28 ማብ - ዘፍ 33+1-29

49ከዚህ በኋላ ያዕቆብ ልጆቹን ሁሉ አስጠርቶ እንዲህ አላቸው፤
 “በኋለኛው ዘመን ምን እንደሚደርስባችሁ እነግራችሁ ዘንድ ተሰብስቡ።

²⁰እናንተ የያዕቆብ ልጆች ሆይ፤
 ተሰብስቡና ስሙ፤
 አባታችሁ እስራኤልንም አድምጡ፤
²¹ጭልላ አንተ የበከር ልጄ ነህ፤
 ንይሌና የጉብዝናዬም መጀመሪያ፤
 በከብር ትልቃለህ በንይሌም ትበልጣለህ።

²²እንደ ውሃ የሞለህ ነህና እልቅና አይርህም፤
 የአባትህን መኝታ ደፍረሃል፤
 ምንጣፊንም አርከሳሃል።

²³ስምዖንና ሊዊ ወንድማማቾች፤
 ሰይፍቻችሁ፤ የዐመሶ መሣሪያዎች ሆኑ።

²⁴ወደ ጎንጎላቸው አልግባ፤
 ጉባኤያቸው ውስጥ አልገኝ፤
 በቀጣ ተነሣሥተው ሰዎችን ገድለዋል፤
 የበረዎችንም ቋንጂ እንጸግቸው ቈራርጠዋል።

ዘፍ29+32፤ 34+19፤ 41+51፤ ዘፍ21+17፤ መዝ78+51፤
 105+36 49+4 ዘፍ29+29፤ 34+5፤ ኢሱ57+20፤ ኢር49+23
 49+5 ዘፍ29+33፤ 34፤ 34+25፤ ምላ4+17
 49+6 ዘፍ34+26፤ ኢሱ11+6፤9፤ 24፡፡፡8+4፤ 1ዜ518+4፤
 መዝ11፤ ምላ1+15፤ ኢፌ5+11
 *48+22 ወይም ከወንድሞችህ ድርሻ አብልጩ ለአንተ እንደ ክፍል እሰጥለሁ

*49+5 በሰብራይስጥ የዚህ ቃል ትርጉም አይታወቅም

48+15 በዘመኔ ሁሉ እረኛ የሆነኝ፤ ያዕቆብ ልጆቹን የተሰየሙ ለእግዚአብሔር እንቶ የመኖርን ምሳሌና እግዚአብሔር የሕይወት ዘመኑ ሁሉ እረኛ ሆኖ ከጊዳት እንደጠበቀው ምስክርነቱን በመተው ነበር። የዕብራውያን መጽሐፍ፤ ያዕቆብ ኤፍሬምንና ምናሴን ሲባርክ በእግዚአብሔር ላይ የነበረው እውነተኛ እምነት መግለጫ እንደነበር አሳይቷል (ዕብ 11፡21)። አባት ለልጆቹ ሊያስተላልፍ የሚችለው ትልቅ ነገር በእግዚአብሔር ላይ ያለውን እምነትና ጽናት ነው። ከዚህ የሚበልጥ ቅርስ የለም።

48+19 ታናሽ ወንድሙ ከእርሱ ይበልጣል፤ በብሉይ ኪዳን በብዙ ስፍራ ከታላቅ ይልቅ ታናሽ በእግዚአብሔር መመራጮች ልብ ይበሉ። ከአስማኤል ይልቅ ይስሐቅን (21፡12)፤ ከዜሳው ይልቅ ያዕቆብን (25፡23)፤ ከጭል ይልቅ የሱፍን (ቀ+ 21-22፤ 49፡3-4)፤ ከምናሴ ይልቅ ኤፍሬምን (ቀ+ 14-20)፤ ከወንድሞቹ ይልቅ ጌደዶንን (መሳ 6፡11-16) እና ከወንድሞቹ ይልቅ ጻፂትን (14፡፡፡ 16) መርከላል። ይህ የሚያመለክተው በሰው ዘንድ ቀጻሚ የሆነ ሁሉ በእግዚአብሔር ዘንድ ቀጻሚ ሳይሆን እንደሚችል ነው። እግዚአብሔር ሰዎችን የሚመርጠው ቅንነታቸውን፤

ቅድስታቸውንና ፍቅራቸውን ተመልክቶ እንጂ በቤ ተሰብ ውስጥ ያላቸውን ቀጻሚ ስፍራ ተመልክቶ አይደለም (ማቴ 19፡30 እና ማብ፤ ማቴ 20፡26 እና ማብ፤ 1ቆሮ 1፡27-28፤ ያዕ 2፡5 ይመ)።

49+1 ያዕቆብ ልጆቹን ሁሉ አስጠርቶ፤ ያዕቆብ ሕይወቱ ሊያልፍ ሲቃረብ ልጆቹን በመሰብሰብ ስለ ኑሯቸውና በእግዚአብሔር የማጽን ዕቅድ ውስጥ ወደፊት ስለ ሚኖራቸው ማሪያ ትንቢት ተናገረ። በዚህ ምዕራፍ ላይ የተጠቀሱት በረከቶችና ርግማኖች ትውልዱ ከእግዚአብሔር ጋር በሚኖረው ግንኙነት የሚወሰኑ ናቸው (ቀ+ 7 እና ማብ ይመ)።

49+4 እልቅና አይርህም፤ ጭል የያዕቆብ የበከር ልጅ ነበር። ስለዚህም በበኩርናውም ሆነ በአመራር፤ በከብርና በሥልጣን ቀጻሚው ስፍራ ለእርሱ ይገባው ነበር። ከአባቱ ቀጣት ጋር ከፈጸመው ዘመት የተነሣ ግን የመርነቱን ሥልጣን ተቀማ (35፡22፤ ዘፍ 27፡20)። በሌላ አገላለጽ በከፋ የገጠአት ሥራ የሚገለጥ የባሕርይ ጉንፈላት፤ እንደን ሰው ከአመራር ቦታ ላይ እስከወዲያቸው ሊያስመገድ ይችላል (በገጽ 1925 ላይ፤ “የመሪዎች መንፈሳዊ ብቃት” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመ)።

እጅግ አስፈሪ የሆነ ቊጣቸው፤
ጭከና የተሞላ ንጄታቸው የተረገመ
ይሁን፤
በያዕቆብ እበትናቸዋለሁ፤
በመላው እስራኤልም
አሠራጫቸዋለሁ።
፩ ይሁዳ፤ ወንድሞችህ ይወድሱልሃል፤
እጅህም የጠላቶችህን ዐንገት ዐንቆ
ይይዛል፤
የአባትህ ልጆች በፊትህ ተደፍተው
ይሰግዱልሃል።
፪ አንተ የአንበሳ ደበል ይሁዳ፤
ከዐደንህ የምትመለስ ልጄ፤
እንደ አንበሳ ያደናጣል፤ በምድርም ላይ
ይተኛል፤
እንደ እንስት አንበሳም ያደባል፤
ታዲያ ማን ሊቀሰቅሰው ይደፍራል?
፫ በትረ መንግሥት ከይሁዳ እጅ
አይወጣም፤
የገዥነት ምርኩዝም ከእግሮቹ
መነከል።
፬ ገዥነት የሚገባው እስኪመጣ ድረስ፤
ሕዝቦች ሁሉ ይታዘዙታል።
፭ አህያውን በወይን ግንድ፤
ውርንጫውንም በምርጡ የወይን
ሐረግ ቅርንጫፍ ላይ ያስራል፤
ልብሱን በወይን ጠጅ፤
መጉናጸፊያውንም በወይን ጭማቂ
ያጥባል።
፮ ዐይኖቹ ከወይን ጠጅ የቀሉ፤
ጥርሶቹም ከወተት ይልቅ የነጡ
ይሆናሉ።
፯ ዛብሎን፤ በባሕር ዳር ይኖራል፤
የመርከቦች መጣገም ይሆናል፤
ወሰንም እስከ ሲደና ይደርሳል።
፰ ዳሳክር፤ ዐጥንተ ብርቱ አህያ፤
በጭነት፤ መነከል የሚተኛ፤
፲ ማረፊያ በታው መልካም፤
ምድሪቱም አስደላች መሆኗን
ሲያይ፤
ትከሻውን ለሸክም ያመቻቻል፤
ተገድዶም ያገለግላል።
፲፱ ዳን፤ ከእስራኤል ነገዶች እንደ አንዱ

49:7
ዘፍ34:7:25;
ኢሱ19:1:9;
21:1-42
49:8 ዘፍ9:25;
29:35;
ዘፍ28:48;
1ዜ55:2
49:9 ቊ27;
ዘጥ23:24;
24:9;
ኢዮ38:39;
መዝ7:2;
10:9; 17:12;
22:13;
104:21;
ሕዝ19:2:5;
ማእ5:8;
ራእ5:5;
49:10
ዘጥ24:17:19;
መሳ1:1-2;
20:18;
1ዜ55:2;
28:4; መዝ2:9;
60:7; 72:8-11;
98:3; 108:8;
110:2; ኢሳ24;
26:18;
42:1:44;
45:22; 48:20;
49:6; 51:5;
ሕዝ21:27
49:11 ዘፍ8:8;
32:14;
መሳ5:10; 10:4;
23ገ18:32;
ኢሳ63:2;
ዘካ9:9;
49:12 ግሕ5:12
49:13
ዘፍ10:19;
30:20
49:14
ዘፍ30:18;
መሳ5:16;
መዝ68:13
49:15
ኢሱ19:17-23;
1ነዝ4:6; 5:13;
49:15 9:21;
ሕዝ29:18;
ኢሳ14:2; 31:8

ሆኖ፤
በራሱ ሕዝብ ላይ ይፈርዳል።
፲፱ ዳን የመንገድ ጃር እባብ፤
የመተላለፊያው መንገድ አፋኝት
ነው፤
፳ ጋብጤ የኋለት እንዲወድቅ፤
የፈረሱን ሰከና ይነክሳል።
፳፩ እግዚአብሔር ሆይ (ያህዌ)፤ ማዳንህን
አጠባበቃለሁ።
፳፪ ጋድግ ወራሪዎች አደጋ ይጥሉበታል፤
እርሱ ግን ዱካቸውን ተከታትሎ
ብድሩን ይመልሳል።
፳፫ አሴር ማእደ ሰፊ ይሆናል፤
ለነገሥታትም የሚሰማማ ምግብ
ያቀርባል።
፳፬ ገፍታሊም ነጻ እንደተለቀቀች፤
የሚያማምሩም ግልገሎች
እንደምትወልድ ሚዳቂ ነው።
፳፭ ዮሴፍ፤ ፍሬያማ የወይን ተክል፤
በምንጭ ዳር የተተከለ ወይን ነው።
ሐረጎቹ ቅጥርን ያለብሳሉ።
፳፮ ቀስተኞች በጭነኔ አጠቁት፤
በጥላቻም ነደፉት።
49:16 ቊ2; ዘፍ30:6 49:17 ቊ19; መሳ18:27;
ኢር18:17; አጥ9:3 49:18 ዘፍ45:7; መዝ40:1-
3; 119:166:174 49:19 ቊ17; ዘፍ30:11 48:20
ዘፍ30:13; ኢሳ25:6; ኢዮ29:6 49:21 ዘፍ30:18;
ኢዮ39:1 49:22 ዘፍ17:6; 30:24; መዝ80:10;
128:3; ሕዝ19:10 49:23 ዘፍ27:41; 37:24;
1ዜ510:3
49:8 ይሁዳ የሚለው ቃል ወዳሴ የሚል ትርጉም
ካለው የሰብራይ ስጥ ቃል የመጣ ሲሆን፤ ከዚህ
ቃል ጋር አንድ ዐይነት ድምፅ አለው
49:10 ወይም ሲሎ እስኪመጣ ድረስ ወይም ከብር
የሚገባው እስኪመጣ ድረስ
49:14 ወይም በሰፈር ሜዳ የሚነድ እሳት
49:16 ዳን ማለት ፍትሕ ይሰጣል ማለት ነው
49:19 ጋድ ማለት ማጥቃት እንዲሁም ወራሪ
ሰራዊት ማለት ነው
49:21 ወይም ነጻ፤ ውብ ቃሎችን የሚናገር
49:22 ወይም ዮሴፍ የዱር የፈረሰ ግልገል፤
በምንጭ ዳር ያለ የፈረሰ ግልገል፤ በባለ ዕርክን
ኩረብታ ላይ የዱር አህያ ነው
49:23-24 ወይም ቀስተኞች ያጠቃሉ ... ያስፈነጥሩ
ራሱ ... ይኖራሉ ... ይቋያሉ

49:7 ቊጣቸው ... የተረገመ ይሁን፤ በዚህ
ምዕራፍ ላይ ያሉት በረከቶችና ርግማናች ሁሉ ሁኔታው
ታይቶ የሚጸኑ ወይም የሚለወጡ እንደሆኑ ሁሉ
ይዕቆብ በስምያንፍ በሌዊ ላይ የተናገረው ርግማንም
(ቊ 5-7) እንዲሁ በሁኔታዎች ላይ የተነተራሰ
ነበር። ሊጥውያን (የሌዊ ልጆች) የወርቀኑን ተጃ
ማምለክ በተመለከተ ከወሰዱት አቋም የተነሣ በዚህ
የተናገረው ርግማን ተነስቶላቸው የበረከትና የክብር
ስፍራ ተሰጥቶአቸዋል (ዘፀ 32:26-29; ዘሌ 25:32-33;
ዘፍ 10:8; 33:8-11); ይህም በአባትና በሴ
ተሰቡ የመጣ ርግማን በልጆቹ ንስሐና እምነት
ሊሻር እንደሚችል ያመለክታል (ዘሌ 26:39-42;
2ዜ5 30:7-9; ኤር 31:29-30; ሕዝ 18:1-9)።
49:10 የሚገባው እስኪመጣ ድረስ፤ ለይሁዳ
የተሰጠው በረከት (ቊ 8-12) የበኩርናን መብት
ሲሆን፤ ያም ለአብርሃም የተገባውን በረከት ያመለክታል

(12:1-3)። የዚህ በረከት ፍሬ ነገር አሕዛብ ሁሉ በእርሱ
በኩል ማለትም ከሌጅ በሚገኘው “ዘር” መባረካቸው
ነው (3:15 እና ማብ እንዲሁም በገጽ 47 ላይ፤
“የአብርሃም መጠራት” በሚል ርእስ የቀረበውን
የትኩረት ጽሑፍ ይመልከቱ)። (1) “የአብርሃም መጠራት”
ዘርቹ በወንድሞቻቸው ላይ እንደሚሠላጥኑ ለይሁዳ
ተነግሮታል (ቊ 8-10)። የእስራኤል ነገሥታት ሐ
ረግም የይሁዳ ዘር ከሆነው ከንጉሥ ዳዊት ቤት
ስለነበር የተባለው በኩል ተፈጽሞአል። (2) “የሚገባው
ባለመብት እስኪመጣ ድረስ” (ከሕዝ 21:27 ጋር
ያንጸጽሩ) የሚለው በዋናነት የሚያመለክተው ከይሁዳ
ነገድ ስለሚመጣው መሰረት ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው
(ራእ 5:5)። ሕዝቦች ሁሉ እንደሚታዘዙት (ቊ 10;
ራእ 19:15) እና ታላቅ መንፈሳዊ በረከት እንደሚያመጣ
(ቊ 11-12) ይዕቆብ ትንቢት ተናግሮአል።

24 ግር ግን በያዕቆብ ንያል አምላክ ከንድ፣
እረኛው በሆነው በአባራኤል ዐለት፣
ቀሱቱ ጸና፤

ጠንካራ ከንዱም ቀለጠፈ።

25 እንተን በሚረዳህ በአባትህ አምላክ፣
በሚባርክህህ ሁሉን ማድረግ
በሚችል አምላክ።

ከላይ ከሰማይ በሚገኝ ረድኤት፣

ከምድር ጥልቅ በሚገኝ በረከት፣

ከማሕሀንና ከጡት በሚገኝ ምርቃት
ይባርክሃል።

26 ከጥንት ተራሮች በረከት፣

ከሠላም ከራብቶች ምርቃት
ይልቅ፣

የአባትህ በረከት ይበልጣል፤

ይኸ ሁሉ በዮሴፍ ራስ ላይ

ይውረድ፤

በወንድሞች መካከል አለቃ

በሆነውም ግንባር ላይ ይረፍ።

27 ብንያም፣ ነጣቂ ተክላ ነው፤

ያደነውን ማለዳ ይበላል፤

የማረከውን ማታ ይከፋፈላል።

28 እነዚህ ሁሉ ዐሥራ ሁለቱ የአባራኤል
ነገዶች ናቸው። ይህም እያንዳንዳቸውን
ተገቢ በሆነው በረከት አባታቸው ሲባርክቸው
የተናገረው ቃል ነው።

የያዕቆብ መሞት

29 ከዚህ በኋላ የዕቆብ እንዲህ
ሲል አዘዘቸው፤ “እነሆ፤ ወደ ወገኖቼ
የምሰበሰብበት ጊዜ ደርሶአል፤ በኬጢያዊው
በኤፍሮን ዕርሻ ውስጥ ባለችው ዋሻ
ከአባቶቼ ዘንድ ቅበሩኝ፤ 30 ይህ በከነዓን
ምድር፣ በመምሬ አጠገብ፣ በማክፌላ
ዕርሻ ውስጥ ያለው ዋሻ፣ የመቃብር ቦታ
እንዲሆን አብርሃም ከኬጢያዊው ኤፍሮን
ላይ ከነዕርሻ ቦታው የገዛው ነው። 31 በዚያ
አብርሃምና ሚስቱ ሣራ ተቀብረዋል፤
በዚያ ይስሐቅና ሚስቱ ርብቃ
ተቀብረዋል፤ 32 እኔም ልያን የቀበርኋት
እዚያው ነው። ዕርሻውና ዋሻው የተገዙት
ከኬጢያውያን ላይ ነው።”

33 የዕቆብ እነዚህን ቃላት ለልጆቹ
ተናግሮ እንዳበቃ፣ እግሮቹን በዐልጋው ላይ
ሰብሰቦ፣ የመጨረሻ ትንፋሹን ተነፈሰ፤ ወደ
ወገኖቹም ተሰበሰበ።

50 ዮሴፍ በአባቱ ፊት ተደናቅ
አለቀሰ፤ ሳመውም። 2ከዚያም

49:24
ዘፍ48:15;
ዘፍ32:4;15;
18:31;
ኢዮ29:20;34;
132:2;5;
140:2+2;
240:22;32;
መዝ184:2;31;34;
19:14;
78:35; 89:26;
132:2;5;
144:1;
ኢሳ1:24;
10:34; 17:10;
26:4; 30:29;
44:8; 49:26;
60:16; 63:12;
ዕን1:12
49:25 ዘፍ17:1;
27:28; 28:13;
ዘ818:4;
ዘ87:13; 28:4;
መዝ27:9;
107:38;
ምሳ10:22;
ኢሳ66:11
49:26 ዘፍ37:18;
1ዜ55:1;
ሕዝ47:13;
ዕን3:6
49:27 ቀ49;
ዘፍ35:18;
ዘኀ31:1;11;
ዘ82:35;
መላ8:24;
20:12-13;
ኢሳ7:21; 8:2;
22:8;
ዕን1:8; ሰፍ3:3
49:28 ቀ42;
ዘፍ27:14
49:29
ዘፍ15:15;
25:8;9;
50:16;25;
240:2;32;
19:37
49:30
ዘፍ13:18;
23:4;9;20
49:31
ዘፍ23:19;20;
24:67; 25:9;
29:16
49:32 ዘፍ10:15
49:33 ዘፍ25:8;
ሕሥ7:15 50:1
ዘፍ29:11; 46:4

የአባቱ የአባራኤል ራሳ እንዳይፈርስ ባለ
መድኃኒት የሆኑ አገልጋዮቹ በመድኃኒት
እንዲቀሱት አዘዘ። ባለ መድኃኒቶቹም
እንዳይፈርስ ራሳውን በመድኃኒት
ቀሱት። 3 ራሳው እንዳይፈርስ መድኃኒት
መቀባቱ በአገሩ ልማድ መሠረት አርባ
ቀን ወሰደባቸው፤ ግብዓውያንም ሰባ ቀን
አለቀሱለት።

4 የሐዘኑ ጊዜ እንዳበቃ ዮሴፍ የፈርዖንን
ቤተ ሰዎች እንዲህ አላቸው፤ “በፊታችሁ
ሞገስ አግኝቼ ከሆነ፣ ለፈርዖን እንዲህ
ብላችሁ ንገሩልኝ፤ 5 የምሞትበት
ጊዜ ስለተቃረበ በከነዓንምድር ራሴ ቁፍሬ
ባዘጋጀሁት መቃብር እንድትቀብረኝ
ሲል አባቴ አስም ሎኛል፤ ስለዚህ
ወደዚያ ሄጄ አባቴን ልቅበር ከዚያም
እመላለሁ።”

6 ፈርዖንም፣ “ባስማለህ መሠረት ሄደህ
አባትህን ቅበር” አለው።

7 ከዚያም ዮሴፍ አባቱን ለመቅበር ወጣ፤
የፈርዖንሹማምት በመሉ፣ የቤተመንግሥቱ
ከፍተኛ ባለ ሥልጣኖች እንዲሁም የግብፅ
ከፍተኛ ባለ ሥልጣኖች ሁሉ ተከተሉት።
8 እንደዚሁም የዮሴፍ ቤተ ሰዎች
ወንድሞቹና ሌሎችም የአባቱ ቤተ
ሰዎች በመሉ አብረውት ሄዱ። በጌሄም
የቀሩት ሕፃናት ልጆቻቸው፣ የበግ፣
የፍየልና የከብት መንጋዎቻቸው ብቻ
ነበሩ። 9 እንዲሁም ሠረገሎችና ፈረሰኞች
አብረውት ወጡ፤ አጀቡም እጅግ ብዙ
ነበረ።

10 እነርሱም በዮርዳኖስ ማይ ካለው አጣድ
ከተባለው ዐውድማሲደርሱ፣ ድምፃቸውን ከፍ
በማድረግ ምርር ብለው አለቀሱ፤ ዮሴፍም
በዚያ ለአባቱ ሰባት ቀን ልቅሶ ተቀመጠ።

50:2 ቀ42; 2ዜ516:14; ማፌ26:12; ማር16:13;
ዮሐ19:39-40 50:3 ዘፍ37:34; ዘፍ1:3 50:4 ቀ7;
ዘፍ27:14; 30:27; 32:5 50:5 ቀ24; ዘፍ24:37;
47:31; 240:18;18; 2ዜ516:14; ኢሳ22:16;
ማፌ8:21; 27:60 50:7 ቀ4; ዘፍ45:16; 50:8
ቀ14; ዘፍ45:10 50:9 ዘፍ41:43 50:10 ዘፍ27:41;
37:34; ዘላ10:6; ዘኀ15:20; ራት3:2; 140:31;13;
240:1;17; 3:33; 24:18; 2ዜ535:25; 1ነገ22:10;
ኢዮ2:13; ሕዝ3:15; 32:16; ሕሥ8:2;

49:25 ዕብራይስጡ ሻዳይ ይለዋል
49:26 ... ከአያት ቅድሚያቶቹ ... ታላቅ ነው
49:26 ወይም ከ ... የተለየ
49:32 ወይም ከኬጢ ልጆች
50:9 ወይም ሠረገሎች

50+1 ተደፍቶ አለቀሰ፤ ዮሴፍ አባቱ ሲሞት ስሜቱን
የገለጸበት ሁኔታ ክርስቲያኖች ሁሉ የሚያምኑ ወገኖቻቸው
በሞት ሲለዩላቸው ሊኖራቸው የሚገባው ስሜት ምሳሌ
ነው። (1) እውነተኛ ሐዘን፣ የዮሴፍ ልቅሶና ጥልቅ ሐ
ዘን ረጅም ጊዜ የወሰደ ሲሆን፣ ያም ሰባ ቀን የያዕቆብን
አስከሬን ለመቅበር ወደ ከነዓን ሲቃዱ የወሰደባቸውን
በርካታ ሳምንታት የሚያጠቅልል ነበር (ቀ. 1-4:7-14)።
የልብ ለሆነ ሰው ለሳምንታትም ይሁን ለወራት
ማንን ወይገባ ወይም ስሐተት አይደለም።

(2) ለቀብር ሲያዘጋጁ ጥንቃቄ ማድረግ (ቀ. 2)፣ ዮሴፍ
አባቱን በአግባቡና በልክ በመዝከር ሊያከብረው ፈልጓል።

(3) የመጨረሻውን መገኘት መፈጸም፣ ዮሴፍ ለአባቱ
የገባውን ተስፋ አከበረ (ቀ. 5:12-13)። በእምነትና
በእግዚአብሔር ፈቃድ ላይ ተመሥርቶ የተገባ ቃል
የሚወዱት ሰው ከሞት በኋላ ተግባራዊ ሊሆን ይገባል።

(4) የታመነ ምስክር፣ ዮሴፍ የአባቱን አስከሬን
ወደ ተስፋይቱ የከነዓን ምድር በመመለስና በአብርሃም፣
በይስሐቅና በሌሎችም መቃብር በማኖር በእግዚአብሔር
የተሰፋ ቃል ላይ የነበረውን መታመን አስመሰከረ
(ከተሰ 4:13;18 ጋር ይዘጽፋል። ፊል 1:21 እና
ማሳያ ይመ)።

¹²በዚያ የሚኖሩ ከነዓናውያን በአጣድ በውድማ የተደረገውን ልቅሶ ባዩ ጊዜ፤ “ይህ ለግብፃውያን መራራ ልቅሶአቸው ነው” አሉ። በዮርዳኖስ አጠገብ ያለው የዚያ ቦታ ስም አቤል፤ ምጽራይም ተብሎ መጠራቱም ከዚህ የተነሣ ነበር።

¹²የያዕቆብ ልጆችም አባታቸው እንዳዘዛቸው አደረጉ፤ ¹³እስከፊትን ወደ ከነዓንምድር ወሰደው አብርሃም ከኬጢያዊው ከኤፍሮን ላይ ከነዕርሻው በገዛው፤ በመምራ አጠገብ፤ በማክፊላ ዕርሻ በሚገኘው ዋሻ ውስጥ ቀበሩት።

¹⁴ዮሴፍ አባቱን ከቀበረ በኋላ፤ ከወንድሞቹና ለአባቱ ቀብር አብረውት ሄደው ከነበሩት ሁሉ ጋር ወደ ግብፅ ተመለሱ።

ዮሴፍ ወንድሞቹን እንደማይበቀላቸው አረጋገጠ

¹⁵ዮሴፍ ወንድሞች ከአባታቸው ሞት በኋላ፤ “ከፈጸምንበት በደል የተነሣ ዮሴፍ ቁም ይዞ በበቀለን ምን እናደርጋለን?” ተባባሉ። ¹⁶ስለዚህ እንዲህ የሚል መልእክት ወደ ዮሴፍ ላኩ፤ “አባትህ ከመሞቱ በፊት እንዲህ የሚል ትእዛዝ አስተላልፎ ነበር፤ ¹⁷“ለዮሴፍ፤ “ወንድሞችህ በአንተ ላይ የፈጸሙትን ንጢአትና ክፉ በደል ይቅር በላቸው” ብላችሁ ንገሩት።” አሁንም፤ የእኛን የአባትህን ስምዓክ (አሎሃም) አገልጋዮች ንጢአት ይቅር በለን።” መልእክታቸው ሲደርሰው ዮሴፍ አለቀሰ።

¹⁸ከዚያም ወንድሞቹ መጡና በፊቱ ተደፍተው፤ “እኛ የአንተ ባሮች ነን” አሉት።

¹⁹ዮሴፍ ግን እንዲህ አላቸው፤ “አትፍሩ፤ እኔን በስግዚአብሔር (አሎሃም) ቦታ ማን አስቀመጠኝ? ²⁰እናንተ እኔን

50+11 ዘፍ10+18፤ 37+34
50+12 ዘፍ49+29
50+13 ዘፍ13+18፤ 23+9፤20፤ 25+9
50+14 ቍ8
50+15 ቍ17፤ ዘፍ9+5፤ 27+41፤ 37+28፤ ሰፍ3+11፤ 1ኢጥ3+9
50+16 ዘፍ49+29
50+17 ቍ15፤ ዘፍ28+13፤ 29+11፤ ግቴ 6+14
50+18 ዘፍ37+7፤ 43+18
50+19 ዘፍ30+2፤ ዘፍ32+34፤ ሮሜ12+19፤ ዕብ10+30
50+20 ዘፍ37+20፤ 45+5፤ አስ4+14፤ ኢሳ4+14፤ 10+7፤ ሚክ4+11-12፤ ሮሜ8+28

50+21 ዘፍ34+3፤ 45+11፤ ኢፌ4+32
50+22 ዘፍ25+7፤ ኢሱ24+29
50+23 ዘፍ41+51፤52፤ 48+11፤12፤ ዘጥ26+29፤ 27+1፤ 32፤39፤40፤ 36+1፤ ዘፍ3+15፤ ኢሱ13+31፤ 17+1፤ መሳ5+14፤ ኢዮ42+16
50+24 ቍ5፤ ዘፍ15+14፤ 13+17፤ 17+19፤ 12+7፤ 15+16፤ ሩት1+6፤ መዝ35+2፤

50+21 ዘፍ34+3፤ 45+11፤ ኢፌ4+32
50+22 ዘፍ25+7፤ ኢሱ24+29
50+23 ዘፍ41+51፤52፤ 48+11፤12፤ ዘጥ26+29፤ 27+1፤ 32፤39፤40፤ 36+1፤ ዘፍ3+15፤ ኢሱ13+31፤ 17+1፤ መሳ5+14፤ ኢዮ42+16
50+24 ቍ5፤ ዘፍ15+14፤ 13+17፤ 17+19፤ 12+7፤ 15+16፤ ሩት1+6፤ መዝ35+2፤

50+24 106+4፤ ኢሳ38+14 50+25 ዘፍ24+37፤ 47፤29-30፤ 49+29፤ ዕብ11+22 50+26 ቍ2፤ ዘፍ25+7፤ ዘፍ1+6
50+11 አቤል ምጽራይም ማለት የግብፃውያን ሕዝብ ማለት ነው

ለመጉዳት አስባችሁ አድርጋችሁት ነበር፤ ስግዚአብሔር (አሎሃም) ግን ዛሬ እንደሚታየው ሁሉ የብዙዎችን ሕይወት ለማዳን ለበጎ ነገር አዋለው። ²¹አሁንም ቢሆን አትፍሩ፤ ለእናንተና ለልጆቻችሁ የሚያስፈልጋችሁን ሁሉ አደርግላችኋለሁ” በማለት አረጋግጦ፤ በደግ ሥል አናገራቸው።

የዮሴፍ መሞት

²²ዮሴፍ ከአባቱ ቤተሰቦች ጋር በግብፅ ተቀመጠ፤ አንድ መቶ ዐሥር ዓመትም ኖረ፤ ²³የኤፍሬምንም የልጅ ልጆች እስከ ሦስት ትውልድ ድረስ አየ። የምናሴ ልጅ ማኪር የወለዳቸውም ልጆች በዮሴፍ ጭን ላይ ተወለዱ።

²⁴ከዚህ በኋላ ዮሴፍ ወንድሞቹን፤ “እነሆ፤ የመሞቻዬ ጊዜ ተቃርቦአል፤ ስግዚአብሔርም (አሎሃም) በረድኤቱ ይጉበኛችሁና ከዚህ አገር ያወጣችኋል፤ ለአባቶቻችን ለአብርሃም፤ ለይስሐቅና ለያዕቆብ በመሐላ ተሰፋ ወደሰጣቸው ምድር ያገባችኋል” አላቸው። ²⁵ዮሴፍም የእስራኤልን ልጆች፤ “ስግዚአብሔር (አሎሃም) በረድኤቱ ያስባችኋል፤ በዚያን ጊዜ ዐፅሜን ከዚህ አገር ይዛችሁ እንድትወጡ” ሲል አስማላቸው።

²⁶ዮሴፍም በመቶ ዐሥር ዓመቱ ሞተ፤ ራሳው እንዳይፈርስ በአገሩ ደንብ በመድኃኒት ከደረቀ በኋላ ሣጥን1ውስጥ አስገብተው በግብፅ ምድር አስቀመጡት።

50+24 106+4፤ ኢሳ38+14 50+25 ዘፍ24+37፤ 47፤29-30፤ 49+29፤ ዕብ11+22 50+26 ቍ2፤ ዘፍ25+7፤ ዘፍ1+6
50+11 አቤል ምጽራይም ማለት የግብፃውያን ሕዝብ ማለት ነው

50+20እግዚአብሔር ... ለበጎ ነገር አዋለው፤ በገጽ 100 ላይ፤ “መግብተ እግዚአብሔር” በሚል ርእስ የቀረበውን የትኩረት ጽሑፍ ይመልከቱ።

50+25 ዐፅሜን ... ይዛችሁ፤ እግዚአብሔር ከነዓን የሕዝቡ አገር እንደምትሆን የገባውን የተሰፋ ሥል ዮሴፍ በጽናት አምኗል (13፤12-15፤ 26+3፤ 28፤13)። ስለዚህም ዐፅሙ ወደ ተሰፋይቱ ምድር እንዳወሰድ ጠየቀ። ከአራት መቶ ዓመታት በኋላ እስራኤላውያን ግብፅን ለቀው ወደ

ከነዓን ሲጓዙ የዮሴፍን ዐፅም ይዘው ሥዱ (ዘፀ 13፤19፤ ኢሱ 24፤32 ይመ። ከዕብ 11፤22 ጋር ያነጻጽሩ)። እንደዚሁም አማኞች ሁሉ የወደፊት ተሰፋቸው ያረፈው በዚህች ምድር ላይ ሳይሆን፤ ከእግዚአብሔር ጋር ለዘላለም በሚኖሩበትና የማያቋርጠውን ህልውናና በረከቱን በደስታ በሚካፈሉበት በሰማያዊ አገር እንደሆነ ይውቃሉ (ዕብ 11፤8-16፤ ራእ 21፤1-4)።